รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

Mae Hong Son Living Museum

โดย

คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์

และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ร่วมกับ

คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตภาคพายัพ

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555

สัญญาเลขที่ RDG5340042

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตร์จารย์ ดร.ปุ่น เที่ยงบูรณธรรม	**คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
อาจารย์ ดร.จุฑาทิพย์ เฉลิมผล	**คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
อาจารย์ ดร.ผทัยรัตน์ ภาสน์พิพัฒน์กุล	**คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
อาจารย์วีรพจน์ การคนซื่อ	**คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา**
อาจารย์อรรฆพจน์ พึ่งไชย	**คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
นางสุกัญญา จิตพีรวัฒน์	**คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
นางสาวนิภาพร แสนสุภา	**คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
นายนิรัตติกร แสงดี	**คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
นางสาวอจิรภาส์ ประดิษฐ	**คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

“พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” (Living Museum) คือ การให้เมืองแม่ฮ่องสอน เป็นห้องแสดงของพิพิธภัณฑ์ที่ประกอบด้วย อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม จิตรกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิต ที่เป็นส่วนสำคัญที่ต่อเติมสีสันให้พิพิธภัณฑ์เมืองแม่ฮ่องสอนห้องนี้ มีชีวิต พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ถือเป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ที่อยู่ในกรอบของเมืองอนุรักษ์ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ยังเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทั้งเมืองและผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล มุ่งสร้างกลไกที่ผลักดันเศรษฐกิจชุมชนด้วยการส่งเสริมให้คนในชุมชนเคารพและตระหนักถึงแก่นแท้และความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรมของเมือง โดยมีพื้นฐานจากความเข้าใจว่าทำไมเราจึงต้องอนุรักษ์ และเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ ชุมชนต้องร่วมมือกันสร้างกฎระเบียบสำหรับการเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมมีข้อกำหนดและแนวทางของชุมชนที่ชัดเจนหรือส่งต่อให้คนรุ่นหลัง เพื่อให้แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองอนุรักษ์ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตดั้งเดิมผสานกลมกลืนได้กับแนวคิดสมัยใหม่ ซึ่งก็คือการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอยู่ในกรอบกลยุทธ์ คือ การป้องกัน การจัดการ การพัฒนา และการฟื้นฟู และเป็นกรอบการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการย่อย 5 โครงการดังนี้

1) โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง
2) โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
3) โครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
4) โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
5) โครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ใน 5 โครงการย่อย ส่วนใหญ่มีเป้าหมายส่วนหนึ่ง คือ การแสดงข้อมูล บทบาทความสำคัญของทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมดั้งเดิม คุณค่าความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน โดยสามารถเชื่อมโยงความเป็นเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ให้คนในพื้นที่ได้รับรู้ เข้าใจ ในสิ่งที่คณะทำงานได้นำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และตอกย้ำถึงบทบาทเมืองแม่ฮ่องสอน กิจกรรมที่ได้ดำเนินการล้วนแล้วแต่ชี้ให้เห็นมุมมองต่างๆ ในแต่ละด้านของเมือง ทั้งด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีต ความเป็นอยู่ของคน จารีตประเพณี ความเชื่อ และอาคารบ้านเรือน ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่คณะทำงานได้นำเสนอจึงเปรียบเหมือนกระจกให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้มองเห็นตัวเอง สะท้อนความเป็นตัวตน บทบาทของเมืองที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าระยะเวลาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่หากคนเมืองแม่ฮ่องสอนรัก เข้าใจ และยังคงยึดถือธรรมเนียม เชื่อในจารีต ยึดถือในแนวทางปฏิบัติจากบรรพบุรุษที่ส่งผ่านมายังคนยุคปัจจุบันแล้ว เมืองแม่ฮ่องสอนก็จะยังคงรักษาบทบาทความเป็นเมืองวัฒนธรรมเมืองพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตให้คนรุ่นหลังได้สืบต่อ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นการรักษาฐานสำคัญของเมือง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเมืองจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานบทบาทเมืองวัฒนธรรม และเกิดจากรากฐานสำคัญคือ คนเมืองแม่ฮ่องสอน

การออกแบบการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เกิดจากทรัพยากรด้านวัฒนธรรมของเมือง สถานที่สำคัญทางธรรมชาติ ทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นจุดขายที่สำคัญ (Unique Selling Point) ของแหล่งเรียนรู้ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความยั่งยืนทางวัฒนธรรมถือเป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ซึ่งการอนุรักษ์ ที่เกิดจากความรัก ความเข้าใจ และเกิดความหวงแหนในวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์ พัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

Living Museum is a project to establish Maehongson province as a museum composed of buildings that have a high value in term of architecture, artistic work, painting, historical places and objects. This included culture, tradition and way of life as parts to fulfill the liveliness of the living museum. Living Museum is a kind of city management to promote conservation of culture and old way of life together with the city management under the framework “conservative city.”Living museum also acts as a tool to equally conserve and develop the city and its people, to reinforce the local economy by encouraging the people to respect and realize the core value and identity of the city’s culture based on the understanding of why we have to conserve and promulgate. The community has to work together to establish regulations for being a cultural city. The regulations must be clear or able to pass on to the next generation people so that Maehongson city is a conservative city where old way of life is in harmony with modern idea, that is to say, a sustainable development. The strategic framework of this development as well as the living museum project is defense, management, and restoration. Activities created under these 5 sub-projects are as followed.

1) A project to inherit the culture and local wisdom to the new generation people
2) A project to improve the surrounding and local architecture
3) A project to promulgate the living museum
4) A project to increase the value of local products
5) A project to plan the management of Maehongson living museum coordination center

The activities under this 5 Maehongson living museum sub-project mostly aim to first, show the information, importance role of the resource of original culture and value of Maehongson city.The present of living museum should be clear to the local people so that they can understand what the work group would liketo present.The presentation is also in various forms to reach every target group and emphasize the role of Maehongson city. These activities point out various aspects of the city such as history, old way of life, tradition, belief, and old buildings. It can be said that the activities held by the work group is a mirror reflecting the identity of Maehongson people and role of the city that has its root from the original culture. Even though there are many changes in the city as the time pass by, Maehongson city will be able to conserve its role as a cultural and living museum to the next generation people if Maehongson people love, understand, and cling to the tradition and old way of life of their ancestors that have been passed on to them. Cultural tourism is a part of local economic development, and if this strong point can be maintained, it can result in the development of the city from sustainable tourism based on the role of cultural city that can be made happened by Maehongson people.

The designing of living museum tourism comes from the resources such as the city’s culture, important natural, historical, and cultural places. These resources are unique selling point of the knowledge source and cultural tourism. The perpetuity of the city’s culture is the main objective of the living museum. The conservation of the people who loves, understands, and values their culture highly is a key for sustainable conservation and development.

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ 1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา 1-2
1.3 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” 1-2
1.4 พื้นที่ศึกษา 1-8
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา 1-8
1.6 แผนการดำเนินงาน 1-10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 1-11
1.8 การนำผลงานไปใช้งาน 1-11
1.9 หน่วยงานรับผิดชอบ 1-11

ส่วนที่ 2 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.1 ความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อย 2-1
2.2 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการฯ 2-2
2.3 กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการขับเคลื่อน 2-6
2.4 กรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมโครงการย่อย 2-8
2.5 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม 2-34

ส่วนที่ 3 กิจกรรมที่ได้ดำเนินการภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3.1 กิจกรรมการประชุม/เสวนาส่วนกลาง (ภาพรวมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน) 3-1
3.2 กิจกรรมการลงพื้นที่สำรวจ พูดคุย กับคนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอนเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่เฉพาะกลุ่ม (focus group) 3-9
3.3 กิจกรรมของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง 3-11
3.4 กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น 3-38
3.5 กิจกรรมของโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-64
3.6 กิจกรรมของโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 3-105
3.7 กิจกรรมของโครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-123
3.8 สรุปการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-139

ส่วนที่ 4 การประเมินผลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4.1 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา 4-1
4.2 การประเมินผลการดำเนินงานและการจัดกิจกรรม 4-5
4.3 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ 4-20
4.4 สรุปปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์โครงการฯ 4-24

ส่วนที่ 5 แนวทางการสร้างความยั่งยืนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

5.1 การศึกษา วิเคราะห์ตัวอย่างเมืองอนุรักษ์ 5-1
5.2 สิ่งที่ควรอนุรักษ์และกระบวนการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า 5-11
5.3 มาตรการที่เกี่ยวข้องด้านเมืองอนุรักษ์ 5-13
5.4 กรอบการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเมื่อโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตสิ้นสุดระยะการดำเนินงาน (งบประมาณปี 2553) 5-20

สารบัญตาราง

ตาราง 1-1 ระยะเวลาทำการวิจัย 18 เดือน หลังจากได้รับอนุมัติให้จัดทำการวิจัยตามแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย 1-10
ตาราง 1-2 แผนการดำเนินงานและหน่วยงานรับผิดชอบและให้การสนับสนุนโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 1-11
ตาราง 2-1 โครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมคุณภาพและความผาสุก 2-3
ตาราง 2-2 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม 2-34
ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-11
ตาราง 3-2 กิจกรรมกับกลุ่มเยาวชน 3-14
ตาราง 3-3 คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียง และการเขียนภาษาไต (จี๊เจ่) 3-36
ตาราง 3-4 คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียง และการเขียนภาษาไต (ล้องซ้อม) 3--37
ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554 3-91
ตาราง 3-6 โครงข่ายและการดำเนินการท่องเที่ยว 3-132
ตาราง 3-7 ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคปกติ ไม่ได้อยู่ในช่วงเทศกาล) 3-134
ตาราง 4-1 ความเชื่อมโยงระหว่างผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมและกิจกรรมต่างๆ ในโครงการย่อย 4-21
ตาราง 4-2 สรุปแนวทางการดำเนินงาน 4-24

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ 1-1 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” 1-3
แผนภูมิ 1-2 กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต 1-5
แผนภูมิ 2-1 ความเชื่อมโยงแผนนโยบายระดับต่างๆ สู่โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-4
แผนภูมิ 2-2 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน 2-5
แผนภูมิ 2-3 กรอบแนวคิดกระบวนการดำเนินงานโครงการย่อย 2-7
แผนภูมิ 2-4 แนวคิดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-8
แผนภูมิ 2-5 กรอบแนวคิดโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง 2-12
แผนภูมิ 2-6 กรอบแนวคิดโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-16
แผนภูมิ 2-7 กรอบแนวคิดโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น 2-20
แผนภูมิ 2-8 กรอบแนวคิดแนวทางการปรับปรุงวัดก้ำก่อ 2-21
แผนภูมิ 2-9 กรอบแนวคิดกิจกรรมการปรับปรุงโหย่งกาด 2-22
แผนภูมิ 2-10 กรอบแนวคิดโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 2-25

แผนภูมิ 2-11 โครงสร้างบุคคลากรและเครือข่ายที่สนับสนุนศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-31
แผนภูมิ 2-12 กรอบแนวคิดโครงการการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-32
แผนภูมิ 2-13 กรอบการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-33
แผนภูมิ 3-1 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 1 (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) 3-5
แผนภูมิ 3-2 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 3 (ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน) 3-9
แผนภูมิ 3-3 กระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์ 3-29
แผนภูมิ 3-4 กรอบประเด็นการเสวนา 3-39
แผนภูมิ 3-5 แนวคิดการนำเสนอ หัวข้อ “ไอซีทีเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม” 3-88
แผนภูมิ 3-6 ผังเวบไซต์ 3-104
แผนภูมิ 3-7 ความเชื่อมโยงของผลจากการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” 3-108
แผนภูมิ 3-8 ประเด็นสำคัญของการประชุมเสวนา “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-127
แผนภูมิ 3-9 สรุปการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-139
แผนภูมิ 4-1 ปัญหา อุปสรรคการดำเนินโครงการฯ 4-4
แผนภูมิ 4-2 วิธีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ 4-6
แผนภูมิ 5-1 มาตรการการอนุรักษ์ 5-14
แผนภูมิ 5-2 กรอบแนวทางการสร้างยั่งยืนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 5-18
แผนภูมิ 5-3 กรอบแนวคิดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน งบประมาณที่ 1-3 5-21
แผนภูมิ 5-4 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (งบประมาณ ที่ 3) 5-23

สารบัญแผนที่

แผนที่ 1-1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน 1-8

สารบัญภาพ

ภาพ 1-1 แนวคิดนโยบายการจัดการเมืองด้วยข้อกำหนดและการควบคุมเชิงพื้นที่ 1-5
ภาพ 1-2 รายละเอียดรูปตัดกันสาดอาคารการปรับปรุงอาคาร (เจ้าของบ้านคุณบุญจิรา ทองเขียว) 1-7
ภาพ 2-1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อน 2-6
ภาพ 2-2 กิจกรรมของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-11
ภาพ 2-3 การประชุมกับคณะทำงานในพื้นที่ และกลุ่มยุวชนอาสาสมัครฯ 2-11
ภาพ 2-4 การจัดทำนิตยสาร การถ่ายทำรายโทรทัศน์ท้องถิ่น และสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ 2-15
ภาพ 2-5 วัดก้ำก่อ และโหย่งกาด 2-18
ภาพ 2-6 แบบ Sketch up และแบบจำลอง บ้านโบราณ 2-19
ภาพ 2-7 บริเวณระเบียงที่เก็บของโบราณบ้านคุณตาบุญเลิศ 2-20
ภาพ 2-8 ร้านคิวท์เพรส 2-20
ภาพ 2-9 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน 2-25
ภาพ 2-10 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-30
ภาพ 2-11 กิจกรรมนิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 2-31

ภาพ 3-1 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โหย่งกาด 3-4
ภาพ 3-2 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
ณ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 3-5
ภาพ 3-3 การประชุมครั้งที่ 2 หัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โหย่งกาด 3-6
ภาพ 3-4 ผู้เข้าร่วมการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-8
ภาพ 3-5 การประชุมครั้งที่ 3 หัวข้อ “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศาลากลาง 3-8
ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ 3-9
ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ 3-10
ภาพ 3-7 กิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” ณ อาคารบุญชูตรีทอง โรงเรียนห้องสอนศึกษา และวิทยาลัยอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน 3-14
ภาพ 3-8 กิจกรรมการอบรมกลุ่มตากล้องน้อย ครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 3-16
ภาพ 3-9 กิจกรรมการอบรมกลุ่มตากล้องน้อย ครั้งที่ 2 วันที่ 20 ตุลาคม 2553 (โดยวิทยากร คุณสุริยน สังข์สุข ช่างภาพจากหนังสือ National geo graphic) ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-17
ภาพ 3-10 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา ศูนย์ประสานงานฯ และ วัดจองกลาง จองคำ 3-18
ภาพ 3-11 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมวาดรูปบนถุงผ้าเพื่อใช้เป็นของที่ระลึกสำหรับนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-19
ภาพ 3-12 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมศึกษาและชมนิทรรศการศิลปะของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-19
ภาพ 3-13 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา 3-20
ภาพ 3-14 กิจกรรมการอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) และลานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน 3-23
ภาพ 3-15 กิจกรรมการอบรมกลุ่มยุวชนไอที ณ ห้อง training ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ไอซีทีแม่ฮ่องสอน 3-24
ภาพ 3-16 กิจกรรมการอบรมกลุ่มยุวชนดนตรี ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) การแสดงบริเวณงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ณ ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT และถนนคนเดิน 3-26
ภาพ 3-17 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักสืบน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก่อ 3-28
ภาพ 3-18 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักสืบน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก่อ 3-28
ภาพ 3-19 กิจกรรมเสวนาหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน” 3-32
ภาพ 3-20 บรรยากาศในงานสืบสานล้านนา 3-33
ภาพ 3-20 บรรยากาศในงานสืบสานล้านนา 3-34
ภาพ 3-21 จี๊เจ่ ใช้ตีนำหน้าขบวนแห่ 3-36
ภาพ 3-22 “ล้องซ้อม” การตักบาตร 3-37

ภาพ 3-23 ภาพวาดและการเขียนบันทึกจากความรู้ ความทรงจำของคุณลุงหม่น 3-37
ภาพ 3-24 การจัดเสวนาปางน้ำแน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ” 3-41
ภาพ 3-25 ลวดลายการแกะสลักราวระเบียงหน้าวิหารและการแกะสลักลูกตั้งบันไดหน้าวิหาร 3-42
ภาพ 3-26 ซุ่มประตูทางเดิน (ส่างหว่าง) ก่อนเข้าสู่ศาลาการเปรียญคลุมด้วยหลังคารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะฉลุ 3-43
ภาพ 3-27 ส่วนหลังคาคลุมทางเดินสู่ศาลาการเปรียญด้านหน้ามีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะฉลุสร้างความโดดเด่นและเชื้อเชิญแก่ผู้พบเห็น 3-43
ภาพ 3-28 วัตถุโบราณที่เก็บรักษาในวิหารช่องเปิดวิหารและแบบโค้งครึ่งวงกลมและแบบลูกกรงไม้ 3-43
ภาพ 3-29 ศาลาการเปรียญเป็นโถงเปิดโล่งภายในแสดงโครงสร้างเสาไม้โดยพื้นที่ว่างภายในเชื่อมต่อกันโดยมีการยกระดับส่วนประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแยกจากส่วนฆราวาส 3-44
ภาพ 3-30 ส่วนประกอบพื้นที่ภายในวิหาร 3-44
ภาพ 3-31 ส่วนพื้นที่วางพระประธาน อาสนะสำหรับพระสงฆ์ในการประกอบพิธีกรรม และส่วนด้านหลังพระประธานเป็นห้องพักสำหรับพระสงฆ์และสามเณร 3-45
ภาพ 3-32 ส่วนด้านหลังพระประทานเป็นพื้นที่สำหรับกุฏิสำหรับพระภิกษุและสามาเณร 3-45
ภาพ 3-33 ช่องลมแกะสลักด้วยไม้ ลวดลายแบบไทใหญ่ใช้ตกแต่งเพื่อความสวยงามและระบายอากาศในอาคาร 3-45
ภาพ 3-34 การตกแต่งฝ้าเพดานด้วยไม้แกะสลักและการเซาะไม้ให้เกิดลวดลายเพื่อให้เกิดความสวยงาม แสดงออกถึงความประณีตและเอาใจใส่ในการออกแบบ 3-46
ภาพ 3-35 คอสองลักษณะเป็นฝาไม้แกะสลักคล้ายฝาปะกนของบ้านไทยภาคกลาง ทาทับด้วยสีทองเพื่อเพิ่มความสวยงามให้ภายในอาคาร 3-46
ภาพ 3-36 คณะทำงานสำรวจ เก็บข้อมูลวัดก้ำก่อ 3-46
ภาพ 3-37 ผังอาคารบริเวณวัดก้ำก่อ 3-47
ภาพ 3-38 ผังแนวคิดการปรับปรุงบริเวณวัดก้ำก่อ 3-48
ภาพ 3-39 การปรับปรุงส่วนต่างๆ ของอาคาร 3-49
ภาพ 3-40 การปรับปรุงส่วนนิทรรศการวัตถุโบราณวัดก้ำก่อ 3-50
ภาพ 3-41 การปรับปรุงทาสีรั้ว และสิงห์ด้านหน้าวัดใหม่ รวมถึงการรื้อบอร์ดออกเพื่อติดป้ายวัดแทน 3-51
ภาพ 3-42 การย้ายบริเวณส่วนซักล้างและแท็งก์น้ำออก 3-51
ภาพ 3-43 การย้ายแท็งก์น้ำด้านหน้าและบ่อปลาออกเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ใหม่ 3-51
ภาพ 3-44 อ.วีรพจน์ ได้บรรยายให้ความรู้ ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-52
ภาพ 3-45 บรรยากาศการเรียนรู้สวนในบ้านคุณตาบุญเลิศ 3-52
ภาพ 3-46 ผังบริเวณและพรรณไม้บ้านคุณตาบุญเลิศ 3-53
ภาพ 3-47 ป้ายโหย่งกาด 3-54
ภาพ 3-48 บอร์ดข่าวสารบริเวณหน้าโหย่งกาด 3-55
ภาพ 3-49 ก่อนการจัดภูมิทัศน์บริเวณโหย่งกาด 3-56
ภาพ 3-50 การจัดภูมิทัศน์บริเวณโหย่งกาด 3-56
ภาพ 3-51 ลักษณะหน้าตาอาคารบ้านคุณยายบุญจิราปัจจุบันเปรียบกับในอดีต 3-57
ภาพ 3-52 ลักษณะหน้าตาอาคาร ส่วนกันสาดและหลังคาคลุมทางเดินของอาคารโดยรอบ 3-57
ภาพ 3-53 รายละเอียดโครงสร้างหลังคากันสาด 3-57

ภาพ 3-54 รายละเอียดรูปด้านหน้าอาคาร 3-58
ภาพ 3-55 รายละเอียดรูปตัดกันสาดอาคาร 3-58
ภาพ 3-56 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญจิรา 3-59
ภาพ 3-57 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญเลิศ 3-59
ภาพ 3-58 แบบรูปด้าน ร้านละออ 3-60
ภาพ 3-59 แบบรูปด้าน ร้านอัญมณี 3-60
ภาพ 3-60 แบบรูปด้าน ร้านเฮินยายแก้ว 3-61
ภาพ 3-61 แบบรูปด้าน หุ่นจำลองบ้านโบราณ อ.วัฒนา 3-61
ภาพ 3-62 ร้านค้าชุมชนเดิมก่อนการออกแบบปรับปรุงใหม่ 3-63
ภาพ 3-63 การเข้าสำรวจ เก็บรายละเอียดส่วนโครงสร้างร้านค้าชุมชนของคณะทำงาน เพื่อนำมาออกแบบปรับปรุงใหม่ 3-63
ภาพ 3-64 แบบแปลนและทัศนียภาพร้านค้าชุมชน 3-63
ภาพ 3-65 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพื้นที่แสดงข้อมูลพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และภาพเก่า เล่าเรื่องอดีต 3-65
ภาพ 3-66 กิจกรรมการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวของมัคคุเทศก์น้อย และกิจกรรมการวาดรูปลงบนถุงผ้า 3-65
ภาพ 3-67 นิทรรศการภาพวาดของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก โดยกลุ่มจิตรกรน้อยและตากล้องน้อยได้รับฟังการให้ความรู้จากกลุ่มศิลปิน 3-65
ภาพ 3-68 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (เป็นกิจกรรมการปั้นดินน้ำมัน สถานที่สำคัญลงบนแผนที่ของเมืองแม่ฮ่องสอนและพิพิธภัณฑ์มีชีวิต) 3-66
ภาพ 3-69 ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายกำธร ถาวรสถิต) ร่วมเป็นเกียรติชมนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และนายสุเทพ (อดีตเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) ให้สัมภาษณ์สื่อ 3-66
ภาพ 3-70 แผนพับประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน) 3-67
ภาพ 3-71 ป้ายสัญลักษณ์โครงการฯ เพื่อประชาสัมพันธ์ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 1 3-68
ภาพ 3-72 ไวนิลประชาสัมพันธ์โครงการฯ แสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 2 3-68
ภาพ 3-73 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 1 3-70
ภาพ 3-74 แผ่นแสดงข้อมูลปอยส่างลอง 3-71
ภาพ 3-75 แผ่นแสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 3 3-72
ภาพ 3-76 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 2 3-73
ภาพ 3-77 ป้ายแสดงข้อมูลวัดในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 3-74
ภาพ 3-78 การจัดวางป้ายแสดงข้อมูลต่างๆ ในนิทรรศการ “ปอยส่างลอง” ณ ศูนย์ประสานงานฯ 3-75
ภาพ 3-79 บรรยากาศการจัดเตรียมงานของคณะทำงานและกลุ่มยุวชนฯ 3-76
ภาพ 3-80 นิทรรศการในส่วน “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์” 3-76
ภาพ 3-81 ป้ายแสดงข้อมูลกิจกรรมกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-77
ภาพ 3-82 การเขียนบรรยายภาพเก่าแลกกับคูปองทานอาหารฟรี 3-78
ภาพ 3-83 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต ในกิจรรมนิทรรศการ “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างไต” 3-78
ภาพ 3-84 การออกร้านเห็ดจ๊อกยายมน จากกิจรรม “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างไต” 3-78
ภาพ 3-85 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต” และชุดโปสการ์ดที่ระลึก 3-79

ภาพ 3-86 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต 3-80
ภาพ 3-87 การทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยให้ข้อมูลแก่ผู้เยี่ยมชม 3-81
ภาพ 3-88 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน” 3-82
ภาพ 3-89 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน” 3-82
ภาพ 3-90 การแสดงดนตรีไต วง ตอ ยอ ฮอร์น 3-82
ภาพ 3-91 ภาพในอดีตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-87
ภาพ 3-92 บรรยากาศบริเวณนิทรรศการ “ภาพเก่า เล่าความหลัง” 3-87
ภาพ 3-93 การจัดนิทรรศ “พิพิธัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่งสอน” การเผยแพร่ในงานงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2 3-88
ภาพ 3-94 การบันทึกวีดีโอในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯเพื่อนำไปเผยแพร่รายการโทรทัศน์ท้องถิ่นช่องต้นว่าน เคเบิ้ลทีวี ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-89
ภาพ 3-95 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-93
ภาพ 3-96 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-94
ภาพ 3-97 บางส่วนจากรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-94
ภาพ 3-98 บรรยากาศนิทรรศการภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-96
ภาพ 3-99 ภาพถ่ายบางส่วนที่เข้าประกวด 3-96
ภาพ 3-100 คณะกรรมการ (คุณสุเทพ (อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) และคุณสุริยน (ช่างภาพเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิก ร่วมตัดสินภาพถ่ายที่เข้าประกวด 3-96
ภาพ 3-101 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุด “ปอยส่างลองฯ” 3-97
ภาพ 3-102 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และการประกวดภาพถ่าย 3-97
ภาพ 3-103 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุดที่ 2 (ประชาสัมพันธ์ศูนย์ประสานงานฯ) 3-98
ภาพ 3-104 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญร่วมงานงานฉลองพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (เทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ) 3-98
ภาพ 3-105 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญเสวนา หัวข้อ “วัดก้ำก่อ” และ “เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก” 3-99
ภาพ 3-106 ไวนิลขยายาเวลาการประกวดภาพถ่าย 3-99
ภาพ 3-107 โปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-99
ภาพ 3-108 ไวนิลประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-100
ภาพ 3-109 ไวนิลหน้าขบวนแห่จองพาราของคณะทำงาน 3-100
ภาพ 3-110 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต” 3-100
ภาพ 3-111 นิตยสาร COMPASS ชุด “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่มั่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม” และ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-100
ภาพ 3-112 บัตรประจำตัว และเกียรติบัตรของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่ผ่านการฝึกอบรม 3-101
ภาพ 3-113 ตัวอย่างเวปไซด์ 3-104
ภาพ 3-114 การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอน ณ ศูนย์ประสานงานฯ 3-105

ภาพ 3-115 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป้าคน (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554) 3-111
ภาพ 3-116 สัมภาษณ์ร้านอาไตป้าศรีบัว (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554) 3-112
ภาพ 3-117 สัมภาษณ์ร้านเห็ดจ๊อกยายมน (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554) 3-113
ภาพ 3-118 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้น ป้าจ่างสูตรดั้งเดิม (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554) 3-114
ภาพ 3-119 สัมภาษณ์ร้านป้าอู๊ด ข้าวเส้นน้ำไต (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554) 3-115
ภาพ 3-120 สัมภาษณ์ร้านร้านก๋วยเตี๋ยวป้าไข่ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554) 3-116
ภาพ 3-121 สัมภาษณ์ร้านร้านข้าวซอยป้าบุญ (วันที่ 15 พฤษภาคม 2554) 3-117
ภาพ 3-122 สัมภาษณ์ร้านขนมไตป้ามณี (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554) 3-119
ภาพ 3-123 สัมภาษณ์ร้านป้าแป๋วแกงฮังเล (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554) 3-120
ภาพ 3-124 สัมภาษณ์ร้านป้าหล้าถั่วพูอุ่น (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554) 3-121
ภาพ 3-125 การประชุมเตรียมงาน และแบ่งกลุ่ม (วันที่ 12 พฤษภาคม 2554) 3-122
ภาพ 3-126 สรุปผลหลังจากการสัมภาษณ์ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554) 3-122
ภาพ 3-127 สรุปและรายงานผลหลังจากการดำเนินกิจกรรม (วันที่ 15 พฤษภาคม 2553) โดยมี อ.วีรพจน์ และนายกสุเทพให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 3-122
ภาพ 3-128 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) หลังการปรับปรุง 3-123
ภาพ 3-129 พื้นที่ส่วน Multimedia และบริเวณส่วนต้อนรับด้านหน้าศูนย์ประสานงานฯ 3-123
ภาพ 3-130 การออกแบบ และติดตั้งป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) 3-124
ภาพ 3-131 แบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage) เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แบบติดผนังและแบบตั้งพื้น) 3-125
ภาพ 3-132 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคเช้า) 3-130
ภาพ 3-133 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคบ่าย) 3-130
ภาพ 3-134 แนวคิดการจัดการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-131
ภาพ 3-135 โครงข่ายจัดการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-133
ภาพ 3-136 รูปแบบการจัดลำดับสถานที่ท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 3-133
ภาพ 3-137 เส้นทาง บรรยากาศสถานที่ท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (เชื่อมโยงพื้นที่นอกเมืองเที่ยววันที่ 2) 3-134
ภาพ 3-138 วัฒนธรรม วิถีชีวิต อาชีพของคนที่อาศัยนอกเมือง 3-135
ภาพ 3-139 เสื้อยืดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-135
ภาพ 3-140 สมุดจดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 6 รูปแบบ 3-136
ภาพ 3-141 ตราปั๊มเหล็กและตราหมึกสัญลักษณ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ สำหรับ ประทับตราเอกสารสำคัญ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ 3-136
ภาพ 3-142 แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-137
ภาพ 3-143 แผนที่อาหารพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-137
ภาพ 3-144 แผนที่เส้นทางจักรยานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-138
ภาพ 3-145 กิจกรรมการแสดง การฝึกซ้อม การประชุม ภายในศูนย์ประสานงานฯ 3-138
ภาพ 3-146 คณะทำงานและเครือข่ายผู้ร่วมงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 3-139
ภาพ 5-1 วัดโฮริวจิ และพระพุทธรูปไดบุทสึแห่งวัดโทไดจิ 5-2

ภาพ 5-2 การเก็บรักษาภูมิทัศน์ของเมืองนารา 5-4
ภาพ 5-3 อาคารแบบดั้งเดิมของเมืองนารา 5-4
ภาพ 5-4 ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา 5-7
ภาพ 5-5 จิตรกรรมฝาผนัง พระอุบาสถวัดอัมพวันเจติยาราม 5-7
ภาพ 5-6 บ้านพักอาศัยริมน้ำ และป้ายชื่อร้านโบราณ (ใช้ตัวอักษรไทยคู่กับอักษรจีนสีทองบนพื้นสีเข้ม) เอกลักษณ์ของเรือนแถวริมคลองอัมพวา 5-8
ภาพ 5-7 รูปแบบวิถีชีวิต เศรษฐกิจของชุมชนอัมพวา 5-8
ภาพ 5-8 กรอบแนวคิดระดับเมือง 5-20
ภาพ 5-9 กรอบแนวคิดศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 5-21

ส่วนที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

แม่ฮ่องสอนมีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ผ่านช่วงเวลาอันยาวนาน ซึ่งสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน ผ่านวัฒนธรรมการแต่งกาย ภาษา อาหาร และประเพณีที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์ครบดังยุคก่อน แต่ยังคงรักษาภาพเก่าในอดีตไว้ได้เป็นอย่างดี แม่ฮ่องสอนจึงถือเป็นเมืองที่มีเสน่ห์เมืองหนึ่ง สัมผัสได้ถึงความเป็นท้องถิ่นมีความสมดุลระหว่างสภาพธรรมชาติกับสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ประวัติศาสตร์ยังคงอยู่ในรูปแบบโบราณสถาน โบราณวัตถุ และวิถีชีวิตชุมชน ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ อย่างไรก็ตาม การอนุรักษ์ที่สัมฤทธิ์ผลจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนา โดยใช้แนวทางการพัฒนาที่ไม่ทำให้เมืองสูญเสียรากเหง้าทางวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องต่ออัตลักษณ์เมือง และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

“พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” (Living Museum) คือ การให้เมืองแม่ฮ่องสอน เป็นห้องแสดงที่ประกอบด้วย อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม จิตรกรรม ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต ที่เป็นส่วนสำคัญที่ต่อเติมสีสันให้พิพิธภัณฑ์เมืองแม่ฮ่องสอนห้องนี้ มีชีวิต พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ถือเป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ที่อยู่ในกรอบของเมืองอนุรักษ์ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ยังเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทั้งเมืองและผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล มุ่งสร้างกลไกที่ผลักดันเศรษฐกิจชุมชนด้วยการส่งเสริมให้คนในชุมชนเคารพและตระหนักถึงแก่นแท้และความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรมของเมือง โดยมีพื้นฐานจากความเข้าใจว่าทำไมเราจึงต้องอนุรักษ์ และเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ ชุมชนต้องร่วมมือกันสร้างกฎระเบียบสำหรับการเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมมีข้อกำหนดและแนวทางของชุมชนที่ชัดเจนหรือส่งต่อให้คนรุ่นหลัง เพื่อให้แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองอนุรักษ์ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตดั้งเดิมผสานกลมกลืนได้กับแนวคิดสมัยใหม่ ซึ่งก็คือการพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง

จากการศึกษาการออกแบบเบื้องต้นและความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่าเมืองแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพเพียงพอ และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการจัดการเมืองในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต แต่ยังคงมีเงื่อนไขที่ต้องให้ความสำคัญ คือ

1) เกิดการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน และหน่วยงานจังหวัดที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง
2) การจัดตั้งองค์กรการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ต้องมาจากคนในชุมชนที่สามารถรับฟังพูดคุย เข้าใจคนในชุมชน และความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
3) องค์กรหรือบุคคลที่ต้องทำหน้าที่การบริหารจัดการศูนย์ฯ ต้องทำความเข้าใจถึงบทบาทภารกิจในการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
4) สร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยเศรษฐกิจระบบชุมชน (community based tourism)
5) การจัดการท่องเที่ยวตั้งอยู่บนพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเคารพ (Respective Tourism)

6) แนวคิด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ต้องได้รับการสืบสานด้วยการสืบทอดให้กับเยาวชนหรือทางสถาบันการศึกษาในเมืองแม่ฮ่องสอน

การวางแผนงานในเบื้องต้นด้วยการจัดการประชุมร่วมกันในหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคประชาชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคสื่อมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน เพื่อออกแบบลักษณะแนวทางและแผนดำเนินการในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยได้มีการศึกษาในรายละเอียดของการจัดการเมืองด้วยพิพิธภัณฑ์มีชีวิต รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ด้วยการจัดทำแผนและโครงการเสนอแนะสำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นความสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้สิ่งสำคัญ คือ การสืบสานต่อยอดเพื่อจัดทำการออกแบบโครงการที่เสนอแนะและกลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต หากมีการดำเนินการโครงการที่เสนอแนะอย่างต่อเนื่องจะทำให้ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นโครงการฯ นี้ จะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการจริงตามกิจกรรมของโครงการที่ได้เสนอแนะไว้ และจัดโครงสร้างการดำเนินงานโดยมอบหมายให้แก่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการ เพื่อให้พื้นที่สามารถบริหารจัดการ เรียนรู้กระบวนการในการดำเนินงานเอง รวมถึงสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเองในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดทำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ด้านการวิจัย

1) เพื่อให้ได้แนวทาง เครื่องมือและกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนเมือง สถาบันการศึกษา (เยาวชน) และหน่วยงานท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) เพื่อให้ได้ต้นแบบการจัดการเมืองวัฒนธรรมที่มีการบูรณาการความรู้ เครือข่าย ทุน โดยใช้กระบวนการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเป็นเครื่องมือ และข้อวิเคราะห์ในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทั้งเมืองและผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล
3) เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ที่จะสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

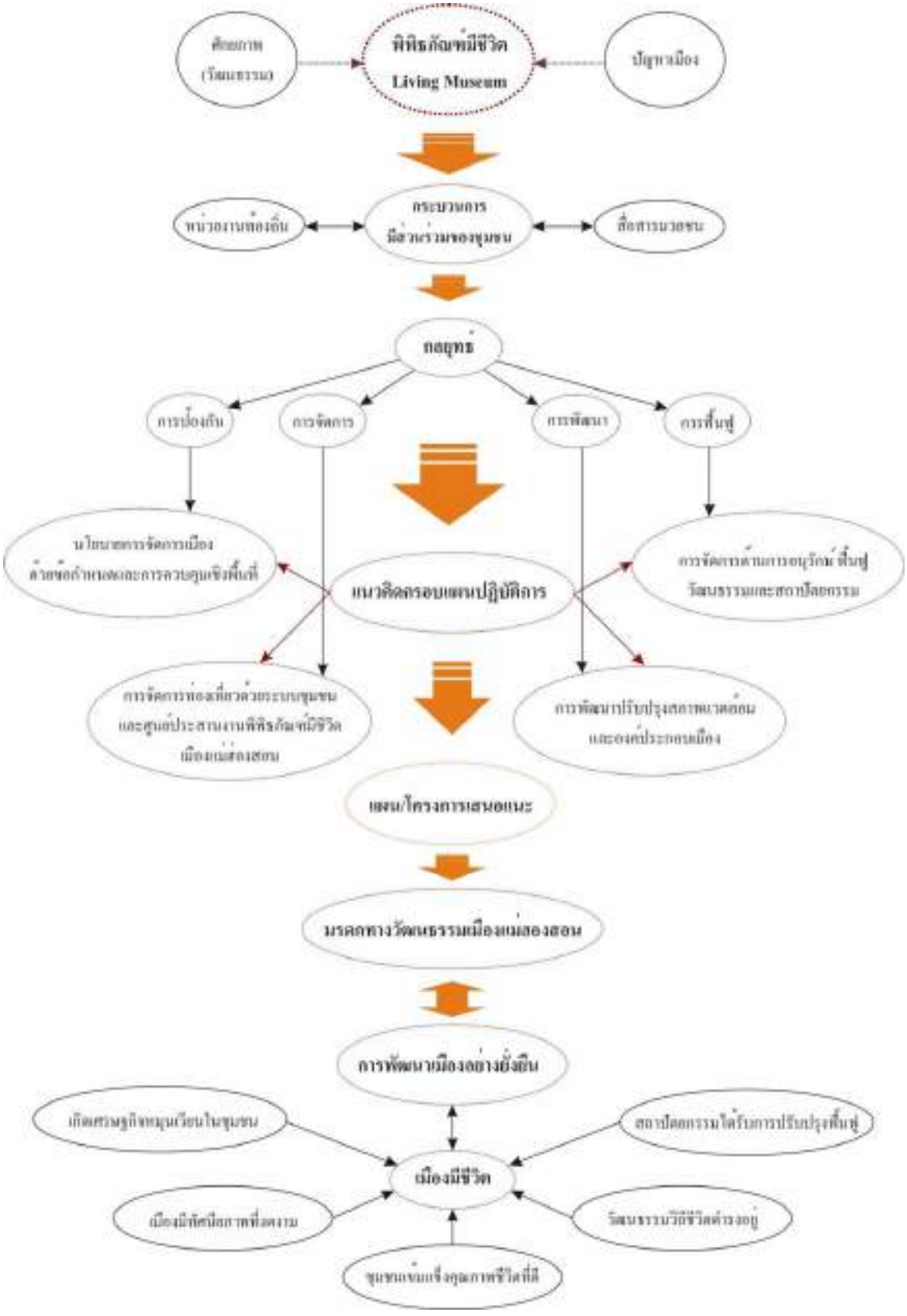
1.2.2 ด้านการพัฒนา

1) แผนการดำเนินการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และแผนการดำเนินงานสำหรับภาคีต่าง ๆ ในพื้นที่
2) การอนุรักษ์วิถีทางวัฒนธรรมและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองแม่ฮ่องสอน ผ่านกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
3) ภาคีในพื้นที่ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมที่เป็นทุนเดิมของท้องถิ่นและร่วมขับเคลื่อนการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.3 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

การจัดการเมืองด้วยกระบวนการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นการจัดการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสร้างผลตอบแทนให้ชุมชน จากการส่งเสริมศักยภาพด้านวัฒนธรรม ร่วมกับการแก้ปัญหาของเมืองที่มีผลต่อวัฒนธรรม วิถีชีวิต สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และด้านเศรษฐกิจชุมชนที่สร้างกลไกสำคัญให้เมืองมีการเจริญเติบโตอย่างมีแบบแผน ไม่ก้าวกระโดด มีลักษณะที่เหมาะสม และพอเพียงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนใน

ชุมชน การพัฒนาวัฒนธรรมร่วมกับเศรษฐกิจชุมชน จะช่วยให้เป้าหมาย คือ การเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม มีความยั่งยืน ด้วยกระบวนการที่เกิดจากชุมชนในท้องถิ่น

แผนภูมิ 1-1 กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

1.3.1 กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

กลยุทธ์หลักของกระบวนการภายในเพื่อดำเนินการโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อกรอบแนวคิดแผนปฏิบัติการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อนำไปสู่แผนและโครงการเสนอแนะในการขับเคลื่อนกิจกรรม สร้างความเป็นไปได้ของการจัดทำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีแนวทางที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) การป้องกันหรือการควบคุม เป็นการสร้างเกราะป้องกันเมืองระหว่าง “เมืองมรดกทางวัฒนธรรม”และกระแสนิยมการท่องเที่ยวที่เป็นสาเหตุของการรุกรานที่ส่งผลร้ายต่อเมืองวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ การป้องกันหรือการควบคุมสามารถสร้างเงื่อนไขของชุมชนจากการข้อกำหนดที่สร้างขึ้นด้วยชุมชน ดังนี้

- การควบคุมจำกัดปริมาณและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ด้วยข้อกำหนดและเงื่อนไขของชุมชน
- การป้องกันและควบคุมด้านอัตลักษณ์ของอาคารพื้นถิ่นให้คงอยู่
- การป้องกันและควบคุมด้วยการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน
- การป้องกันและการควบคุมทางกายภาพด้านอาคารสิ่งก่อสร้างบริเวณพื้นที่โบราณสถาน ด้วยเทศบัญญัติเมือง

2) การจัดการเมือง เป็นการจัดการเมือง“มรดกทางวัฒนธรรม” ด้วยรูปแบบของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต คือการที่ชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนรับผิดชอบและมีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยมีศูนย์กลางการปฏิบัติงาน คือ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีการจัดการใน 3 ส่วน คือ

- การสร้างข้อกำหนด ระเบียบ วินัยด้านการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงเคารพ
- การจัดการด้านการประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนต่างๆ
- การสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ให้กับชุมชนในการตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมด้วยแนวทางการจัดการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน

3) การพัฒนา ที่สอดคล้องตามบริบทของเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และคำนึงถึงประโยชน์ คุณภาพชีวิตของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

- การพัฒนาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบเมือง
- การพัฒนาศูนย์กลางชุมชนหรือพื้นที่สาธารณะของชุมชน
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำจากอุตสาหกรรมครัวเรือนของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน

4) การฟื้นฟู

- สร้างคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมพื้นถิ่น อาคาร สิ่งก่อสร้าง โดยการปรับปรุง ซ่อมแซมและการประชาสัมพันธ์ความสำคัญ
- การอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี เพื่อสืบสานต่อไปให้คนรุ่นหลัง

กลยุทธ์เพื่อดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต จะเป็นแนวทางหลักที่นำไปสู่แนวคิดเชิงปฏิบัติเพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเกิดกิจกรรมที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม

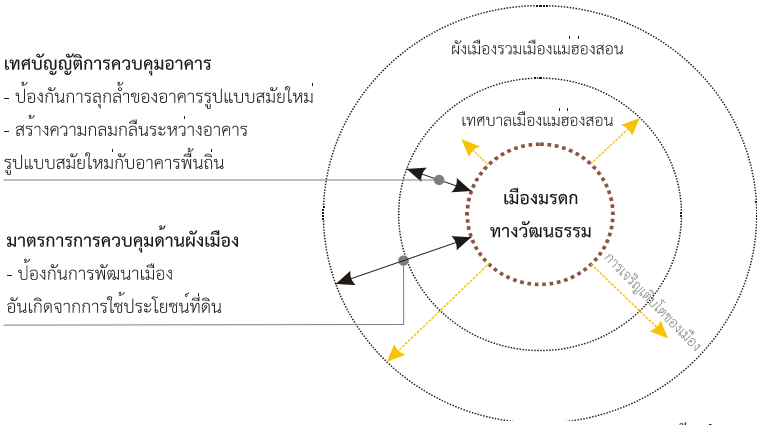
แผนภูมิ 1-2 กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

1.3.2 กรอบแนวคิดแผนปฏิบัติการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

กรอบปฏิบัติการมีจุดมุ่งหมายให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการหลักในการพัฒนา เพราะชุมชนเป็นผู้อยู่อาศัย รับรู้ความเป็นมา และสภาวการณ์ของเมืองได้ดีที่สุด การดำเนินการในด้านต่างๆ จะต้องสะท้อนถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ไม่ใช่นักท่องเที่ยวเป็นหลัก เพราะสุดท้ายแล้วคนในพื้นที่หรือชุมชนจะต้องอาศัยและดำเนินชีวิตไปพร้อมๆ กับการเจริญเติบโตของเมือง กรอบปฏิบัติการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) นโยบายการจัดการเมืองด้วยข้อกำหนดและการควบคุมเชิงพื้นที่

เป็นการออกข้อกำหนด มาตรการเพื่อป้องกันและควบคุมการก่อสร้างอาคาร และการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองอย่างคุ้มค่าและสอดคล้องกับ “การเป็นเมืองมรดกวัฒนธรรม” ผลบังคับในทางปฏิบัติ จะทำให้การจัดการด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม มีความเป็นได้อย่างชัดเจน ข้อกำหนดจะเป็นเกราะคุ้มกันการเจริญเติบโตของเมืองจากการพัฒนา โดยเฉพาะการรับมือกับกระแสการท่องเที่ยว

ภาพ 1-1 แนวคิดนโยบายการจัดการเมืองด้วยข้อกำหนดและการควบคุมเชิงพื้นที่

2) การจัดการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชนเมืองและศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดการการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชนเมือง คือ การที่ชุมชนเข้ามามีบทบาท หรือมีส่วนร่วมต่อกระบวนการดำเนินงานของการจัดการด้านการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น โดยที่ชุมชนสามารถสร้างเงื่อนไขร่วมกับศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในการกำหนดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมนั้นต้อง

สอดคล้อง และไม่ขัดแย้งต่อต่อพฤติกรรม วิถีการดำเนินชีวิตเดิมของชุมชนในด้านวัฒนธรรม โดยการดำเนินการจะเกิดขึ้นจากการประสานงานผ่านศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- กรอบการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่เชื่อมโยงด้วยระบบชุมชน มีเป้าหมายที่มุ่งไปสู่การคำนึงถึงรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัย วิถีการดำเนินชีวิตตามปกติของคนในชุมชน มากกว่าการคาดหวังผลกำไรจากการท่องเที่ยว ได้แก่
    - การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว
    - การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์
    - การจัดการด้านการประสานงาน
    - การจัดการด้านกิจกรรม
    - การจัดตั้งชมรมภายใต้ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- พื้นที่ใช้สอยศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
    - ส่วนพักผ่อน ชุมชุม ประกอบด้วย ลานสาธารณะ ห้องน้ำ
    - ส่วนสำนักงาน ประกอบด้วย ส่วนต้อนรับและประชาสัมพันธ์ ส่วนจัดแสดงข้อมูลที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และมุมขายของที่ระลึก
    - ส่วนนิทรรศการ ประกอบด้วย พื้นที่จัดแสดงภาพประวัติศาสตร์ วัตถุโบราณ แบบจำลองผังชุมชน เรือนพื้นถิ่น ชุดไต หนังสือที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน
    - ส่วนการเรียนรู้ แสดงลำดับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เมืองผ่านวีดีทัศน์ หรือ Multimedia

3) การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมือง

ปัจจุบันด้านสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมืองแม่ฮ่องสอนขาดความเป็นระเบียบ ขาดเอกภาพ และไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์พื้นถิ่น ถึงแม้จะเป็นปัญหาที่ไม่รุนแรง แต่ปัญหาเหล่านี้ได้ลดทอนคุณค่าของความเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพที่เกิดทัศนะอุจาด หรือแม้แต่เป็นอุปสรรคต่อการใช้พื้นที่เมืองของคนในพื้นที่ เป็นผลให้ระบบชุมชนมีแนวโน้มที่จะสูญหายและเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นระบบชุมชนเมืองอย่างเต็มตัว ซึ่งปัจจัยนี้เองจะเป็นการทำลายพื้นฐานวงจรของวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้สูญสลายไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมือง ในเบื้องต้นจึงต้องมีการทำความเข้าใจลักษณะกายภาพของเมืองและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนแม่ฮ่องสอน เพื่อนำมาออกแบบกระบวนการปรับปรุงพัฒนาบนพื้นฐานสถานการณ์จริง โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างภาพลักษณ์ความเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม การจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับการใช้งานด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากคนในพื้นที่ โดยมีแผนปฏิบัติการ ดังนี้

- การปรับปรุงเส้นทางถนน และทางเดินเท้าความปลอดภัยในการสัญจร เป็นเรื่องหลักที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากผู้คนที่ใช้รถใช้ถนนในเมืองแม่ฮ่องสอนมิได้มีเพียงแต่ชาวเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเท่านั้น แต่รวมไปถึงผู้ที่อยู่ในหมู่บ้านรอบนอก และนักท่องเที่ยว การใช้เส้นทางร่วมกันระหว่าง คน จักรยาน มอเตอร์ไซค์ รถยนต์ รถตู้ ฯลฯ จึงเป็นเรื่องปกติที่พบเห็นทั่วไป ที่ต้องให้ความเอาใจใส่ให้เกิดความปลอดภัยในทุกรูปแบบการสัญจรอย่างทัดเทียมกัน
- การปรับปรุงด้านกายภาพเมืองควบคู่ไปกับการสร้างเสริมเอกลักษณ์ของเมือง เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเพื่อให้ชาวเมืองมีความพอใจในสิ่งที่เป็นรากฐาน รู้สึกถึงความสำคัญของสิ่งปลูกสร้างเดิมที่มีต่อวิถีชีวิต ซึ่งปัจจุบันเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมในเรื่องนี้อยู่แล้ว หากแต่ยังมี

บางส่วนที่ยังต้องใช้เวลาในการออกแบบปรับปรุงเชิงอนุรักษ์ ก็จะทำให้เมืองแม่ฮ่องสอนมีเอกลักษณ์ มีทัศนียภาพสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย และน่าอยู่ยิ่งขึ้น

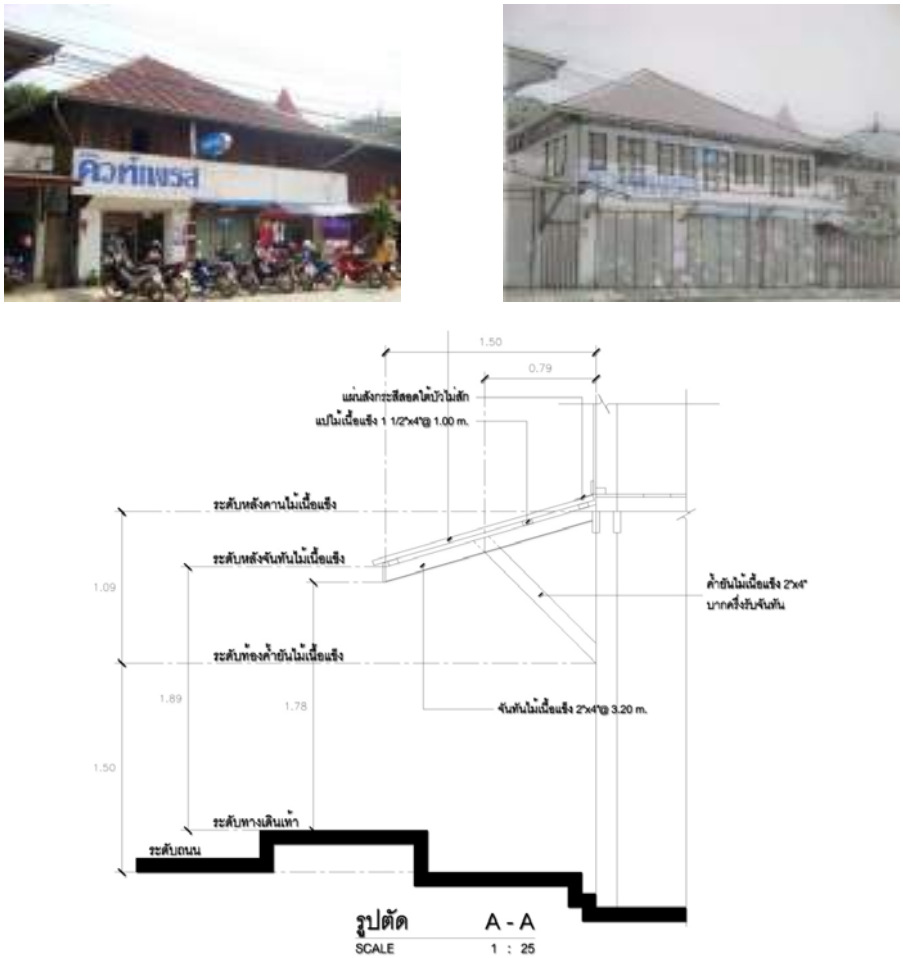
- การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มประสิทธิภาพ เช่น ทางเท้าสวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียว ลานวัดในเมืองแม่ฮ่องสอน และที่จอดรถ เป็นต้น

4) การจัดการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม

กระบวนการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟู จำเป็นที่จะต้องวางแนวทางที่สอดคล้องกันในทุกมิติทางวัฒนธรรม เพื่อให้เห็นสภาพปัญหาจากสาเหตุที่แท้จริง มีการวางแผนดำเนินการอย่างบูรณาการ รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในอนาคต อันเป็นการวางรากฐานกระบวนการอนุรักษ์ฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย

- การอนุรักษ์และพัฒนาด้านวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้แก่
  - การส่งเสริมการแต่งกายชุดไต
  - การส่งเสริมอาหารไต
  - การส่งเสริมประเพณี
  - การส่งเสริมภาษาไต
  - การส่งเสริมดนตรี นาฏศิลป์ไต
- การอนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าด้านสถาปัตยกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้แก่
  - การอนุรักษ์บ้านเก่าหรือเรือนพื้นถิ่นสถาปัตยกรรมไต

ตัวอย่างการปรับปรุงอาคาร

ภาพ 1-2 รายละเอียดรูปตัดกันสาดอาคารการปรับปรุงอาคาร (เจ้าของบ้านคุณบุญจิรา ทองเขียว)

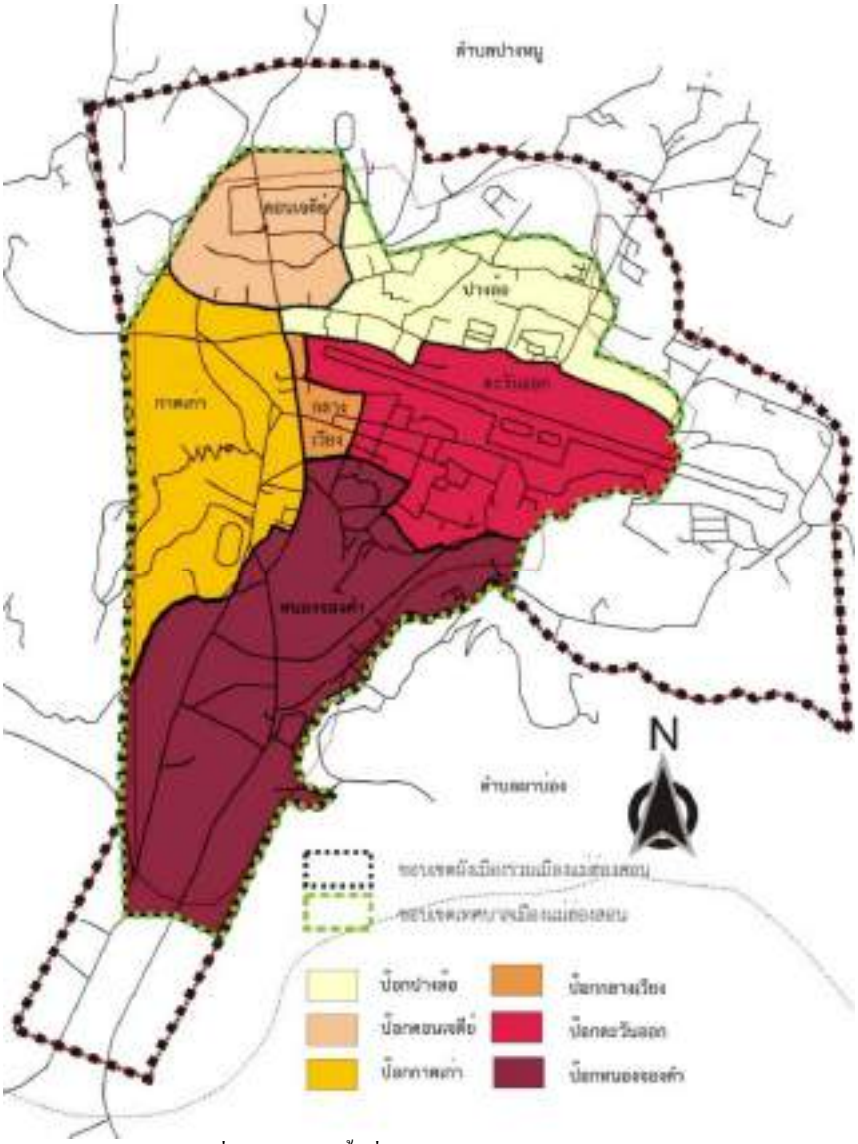
- การออกแบบปรับปรุงและพัฒนาโบราณสถานและวัด

เช่น การออกแบบปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหามลภาวะทางเสียง ออกแบบปรับปรุงวัสดุปูพื้น และออกแบบปรับปรุงเพื่อการเน้นมุมมอง

1.4 พื้นที่ศึกษาเมืองแม่ฮ่องสอน

เมืองแม่ฮ่องสอน (ขอบเขตผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน) ตั้งอยู่ในภาคเหนือทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย พื้นที่ผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ 7.20 ตร.กม. หรือ 4,500 ไร่ พื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ 6.30 ตร.กม.หรือ 3,937.50 ไร่ ประกอบด้วย 6 ป๊อก ได้แก่ ป๊อกคอนเจดีย์ ป๊อกปางล้อ ป๊อกกาดเก่า ป๊อกกลางเวียง ป๊อกตะวันออก และป๊อกหนองจองคำ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลปางหมู
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลปางหมูและตำบลผาบ่อง
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลปางหมู
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลปางหมูและตำบลจองคำ

แผนที่ 1-1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาผังเมืองรวมเมืองแม่ฮ่องสอน

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

1.5.1 การวางแผนกรอบการดำเนินงาน

1) สรุปและทบทวนความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน
2) การวางแผนแนวทางโครงสร้างการดำเนินงาน
3) การสร้างแนวคิดการดำเนินงานและกรอบแผนปฏิบัติการ
    - การบริหารจัดการ
    - การอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรม
    - การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
    - การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรมเมือง
4) การออกแบบโครงสร้างการบริหารดำเนินงานโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
5) การสร้างความเข้าใจแก่องค์กรผู้รับผิดชอบโครงการย่อยและให้ข้อเสนอแนะการวางแผนดำเนินการปฏิบัติการ
6) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ (การดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการภายใต้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)
7) การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานแต่ละโครงการ
8) ผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการย่อยนำเสนอผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
9) วิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.5.2 กระบวนการจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมในพื้นที่

1) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) การประสานงานจัดพื้นที่กลางสำหรับทุกภาคส่วนร่วมเสวนาการดำเนินการโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (Area based corporation)
3) สร้างเครือข่ายร่วม (ผู้จัดทำโครงการหลัก และรอง) เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ
4) จัดเวทีเสวนา เพื่อเสนอแนวคิดการดำเนินกิจกรรมของแต่ละโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ

1.5.3 การจัดทำรายงาน

1) สร้างกรอบโครงสร้างประเด็นสำคัญต่างๆ เพื่อจัดลำดับเนื้อหางานวิจัย
2) รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลลำดับประเด็นตามแนวทางที่วางไว้
3) การจัดทำและนำเสนอรายงาน “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน”

1.6 แผนการดำเนินงาน

ตาราง 1-1 ระยะเวลาทำการวิจัย 18 เดือน หลังจากได้รับอนุมัติให้จัดทำการวิจัยตามแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

แผนการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																				
กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินโครงการ	กันยายน-ธันวาคม (ปีพศ.2553)				มกราคม-ธันวาคม (ปีพศ.2554)												(ปีพศ.2555)	
		กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มี.ค	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.
การวางแผนโครงสร้างกรอบการดำเนินงาน	2 เดือน																		
การสร้างกรอบแผนปฏิบัติการและกำหนดขอบข่ายโครงการย่อย	2 เดือน																		
การออกแบบองค์กรและผู้รับผิดชอบโครงการย่อย	2 เดือน																		
ออกแบบกิจกรรม วางแผนโครงสร้างกระบวนการดำเนินงาน	2 เดือน																		
การปฏิบัติการดำเนินกิจกรรมโครงการย่อย	12 เดือน																		
การประชุม เพื่อติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน	ทุกๆ 5 เดือน																		
สรุปผลการดำเนินโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	2 เดือน																		
จัดทำรายงาน	12 เดือน																		

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เกิดแนวคิดในการสร้างองค์ความรู้ด้วยแนวทางของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมเมืองท่ามกลางกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์

1.7.2 เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนจากทุกภาคส่วน ในการจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.7.3 มีต้นแบบของการจัดการเมืองอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นท่ามกลางกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์

1.7.4 เครือข่ายเยาวชนเกิดสำนึก เห็นคุณค่าในวิถีและมรดกทางวัฒนธรรมและเข้ามาร่วมสืบทอด และพัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอน

1.7.5 ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจระบบชุมชนที่เกี่ยวเนื่องกับการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1.8 การนำผลงานไปใช้งาน

1.8.1 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการจัดตั้ง และมีแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการที่สอดคล้องต่อเมืองมรดกทางวัฒนธรรม

1.8.2 แผนและโครงการเสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเมืองได้

1.8.3 การจัดทำชุดโครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน” สามารถนำเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาประกอบรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.9 หน่วยงานรับผิดชอบ

ตาราง 1-2 แผนการดำเนินงานและหน่วยงานรับผิดชอบและให้การสนับสนุนโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผน	โครงการ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ผู้รับผิดชอบรอง
การบริหารจัดการ	1) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
	2) การวางแผนการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
การอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรม	3) สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน/สถาบันการศึกษา
การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	4) เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรมเมือง	5) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า

ส่วนที่ 2
กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.1 ความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อย

จากการศึกษาโครงการ “การออกแบบเบื้องต้นและความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน” พบว่า เมืองแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพเพียงพอ และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการจัดการเมืองในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต แต่ยังคงมีเงื่อนไขที่ต้องให้ความสำคัญในหลายด้านโดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกับทุกภาคส่วน ที่เกิดขึ้นจากการร่วมแรงร่วมใจ มีจิตสาธารณะในการจัดทำกิจกรรม จึงเป็นพื้นฐานต่อโอกาสในการดำเนินงานการจัดทำโครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในครั้งนี้ จากศักยภาพด้านคุณลักษณะที่โดดเด่นของเมือง (Characteristic) คือ ความเป็นเมืองวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน คือ การอนุรักษ์ร่วมกับการฟื้นฟู พัฒนาและสืบสานวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ร่วมกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคสมัยอย่างกลมกลืนและสอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยว ที่ยังคงเน้นความเป็นอยู่ ลักษณะคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน มากกว่าการคำนึงถึงการพัฒนาพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นหลัก ซึ่งการให้ความสำคัญแก่ชุมชน จะทำให้การพัฒนาเมืองที่มีคุณลักษณะเชิงวัฒนธรรมมีความยั่งยืน สร้างกลไกการจัดการเมืองในรูปแบบพลวัต โดยเกิดจากจุดเริ่มต้นที่แนวคิดอนุรักษ์ เชื่อมโยงกับการพัฒนาเมืองอย่างมีสติ สอดคล้อง และสมดุลกับทรัพยากรทางวัฒนธรรม ดังนั้นความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อยจึงมุ่งเน้นการพัฒนาในทุกมิติ ทำให้เกิดโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนมีการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 โครงการ ซึ่งโครงการทั้งหมด จะสร้างฐานความมั่นคงให้กับเมืองวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และยังสามารถรองรับการท่องเที่ยว โดยมีความเป็นเมืองวัฒนธรรมเป็นตัวกลั่นกรองการพัฒนา

วัตถุประสงค์

1) เพื่อสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมเป้าหมายของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนของเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ภาคประชาชน หน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานจังหวัด ภาคสื่อมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน
3) เพื่อให้เยาวชน คนรุ่นหลังมีโอกาสได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและเมืองในการสืบสานวัฒนธรรม
4) เพื่อสร้างแนวทางการดำเนินงาน ในการจัดกิจกรรมให้กับบุคคลากรในพื้นที่
5) เพื่อสร้างฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมือง โดยการเชื่อมโยงด้วยเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เกิดกิจกรรมที่ส่งเสริมเป้าหมายโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) ทุกภาคส่วนในเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมร่วมกัน
3) เยาวชนเมืองได้รับโอกาสในการทำประโยชน์ต่อเมืองในด้านการสืบสานวัฒนธรรมและยังใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
4) บุคลากรในพื้นที่ได้แนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ และสานต่อการจัดกิจกรรม
5) ชุมชนที่เข้าร่วมในเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเข้าใจหลักการของรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2.2 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการฯ

กรอบแนวคิดการดำเนินงานในภาพรวมของโครงการฯ มุ่งสร้างความรัก ความเข้าใจตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรม (พื้นฐานสำคัญของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน) ซึ่งถือเป็นการออกแบบพื้นฐานความเป็นอยู่ของคนเมืองแม่ฮ่องสอนในอนาคต โดยอยู่ในหลักการนำทรัพยากรดั้งเดิมมาเป็นกรอบให้กับแนวคิดการดำเนินงาน คือ เงื่อนไขสำคัญของการออกแบบกิจกรรม ที่มุ่งหวังให้คนในพื้นที่ได้เข้าใจถึงความสำคัญของบทบาทความเป็นเมืองวัฒนธรรม กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการฯ คำนึงถึงการบูรณาการแผนการดำเนินงานทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมาย คือ เมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถตอบโจทย์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศสู่ระดับท้องถิ่น ดังนี้

1) แนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558

[1]นโยบาย ที่ 3 นโยบายเศรษฐกิจ คือ การพัฒนา บูรณะ และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

นโยบายที่ 4 นโยบายสังคมละคุณภาพชีวิต คือ ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม มีความเข้าใจ เกิดทุนทางปัญญาและภูมิคุ้มกัน สร้างสรรค์สังคมบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ ทุนทางวัฒนธรรมมีบทบาทในการขับเคลื่อน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นำทุนทางวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคม และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยนำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและการนันทนาการเพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้ ขยายบทบาทและสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสภาวัฒนธรรมกับภาคีทุกภาคส่วน

2) นโยบายกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปางและจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องต่อเป้าหมายโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ดังนี้

[2]กรอบแนวคิด ฟื้นฟู พัฒนาทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม สร้างความโดดเด่นบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขัน สู่ความยั่งยืน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีท้องถิ่น เป้าประสงค์ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาและวิถีชีวิตท้องถิ่นได้รับการพัฒนาสืบสานให้โดดเด่นอย่างมีเอกลักษณ์

3) นโยบายการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิสัยทัศน์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

[1] แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558

[2] ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนกลุ่มที่ 1 (2556 –2559)

“เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง” มียุทธศาสตร์และโครงการที่สอดคล้อง ซึ่งโครงการย่อยภายใต้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตสามารถบูรณาการได้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมคุณภาพและความผาสุก

ตาราง 2-1 โครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมคุณภาพและความผาสุก

โครงการ	งบประมาณดำเนินการ		หน่วยงานดำเนินการ
	พ.ศ.2555	พ.ศ.2556	
สืบสานวัฒนธรรมไทยใหญ่ (ลิเกไทใหญ่)	1,000,000	1,000,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีจังหวัด	3,000,000	3,000,000	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม "ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน"	1,000,000	1,000,000	สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอแม่ฮ่องสอน
โครงการสืบค้นเล่าขานตำนานพื้นบ้านไทยใหญ่เมืองสามหมอก	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอแม่ฮ่องสอน
โครงการฟื้นฟูประเพณีการบูชาพระอุปคุตในเดือนสิบสองจังหวัดแม่ฮ่องสอน	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอแม่ฮ่องสอน
สร้างชุมชนต้นแบบ “ ชุมชนที่เราใฝ่ฝัน”	3,000,000	3,000,000	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการสร้างบทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน	60,000	60,000	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จงหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน	80,000	80,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการค่ายเยาวชนสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย	150,000	150,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการภูมิบ้าน ภูมิเมือง (ภูมิปัญญาช่างฝีมือ)	300,000	300,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
โครงการภูมิทัศน์วัฒนธรรม	500,000	500,000	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

4) นโยบายและแนวทางการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

วิสัยทัศน์ “สะอาด สงบ สิ่งแวดล้อมดี น่าอยู่ ปลอดภัย อบอุ่นใจ มีความสุข คุณภาพชีวิตดี มีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน ยึดมั่นในศาสนา การศึกษา รักษาวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น”

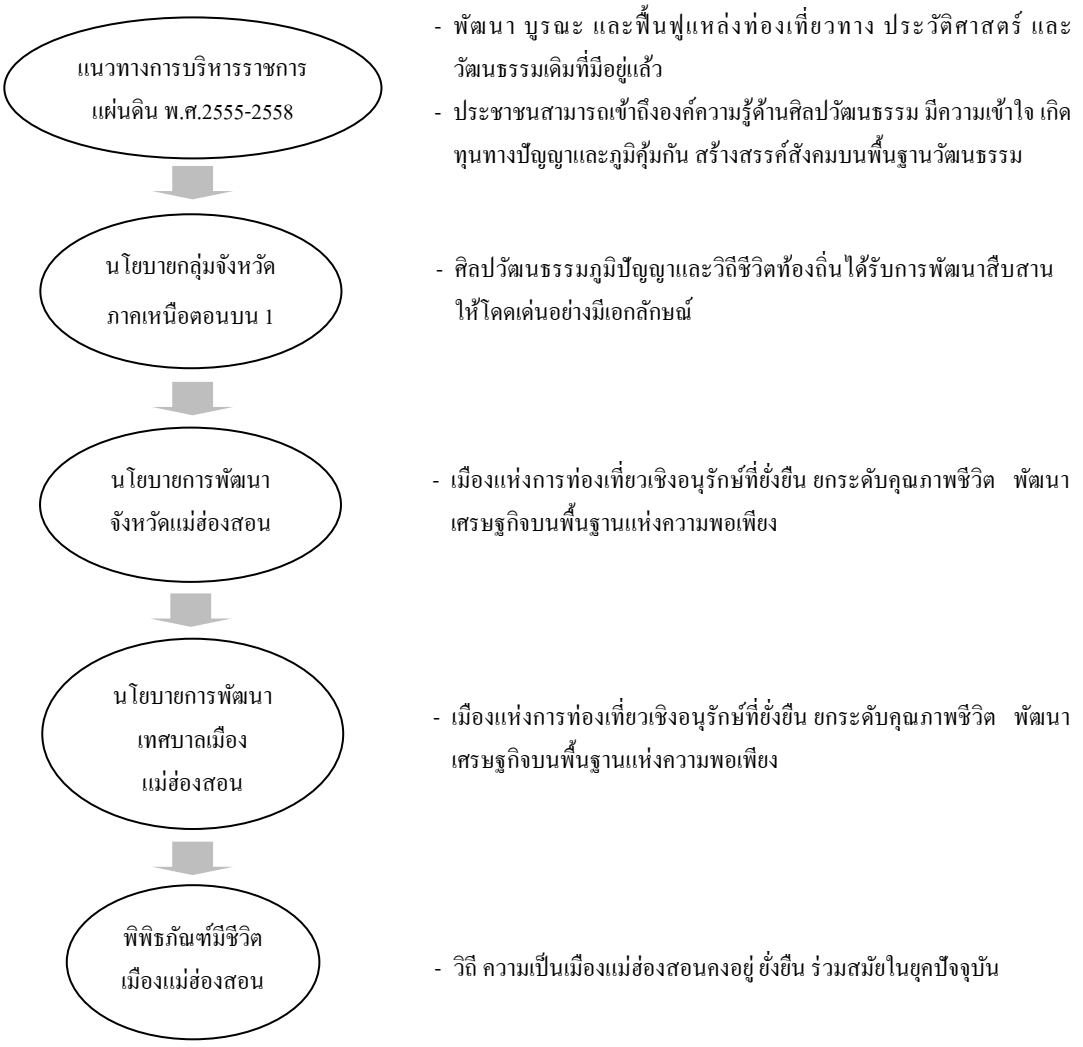
นโยบายเศรษฐกิจ

- สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นให้มีคุณภาพ
- พัฒนาฐานข้อมูลท้องถิ่นการรวมกลุ่มการจัดกิจกรรมชุมชน ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์หรือผู้นำตามธรรมชาติในชุมชน สนับสนุนการจัดองค์ความรู้ในชุมชน ประสานสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และมีเปิดเวทีให้ภาคประชาสังคม มีบทบาทในการร่วมพัฒนาและเป็นแกนในการจัดองค์ความรู้

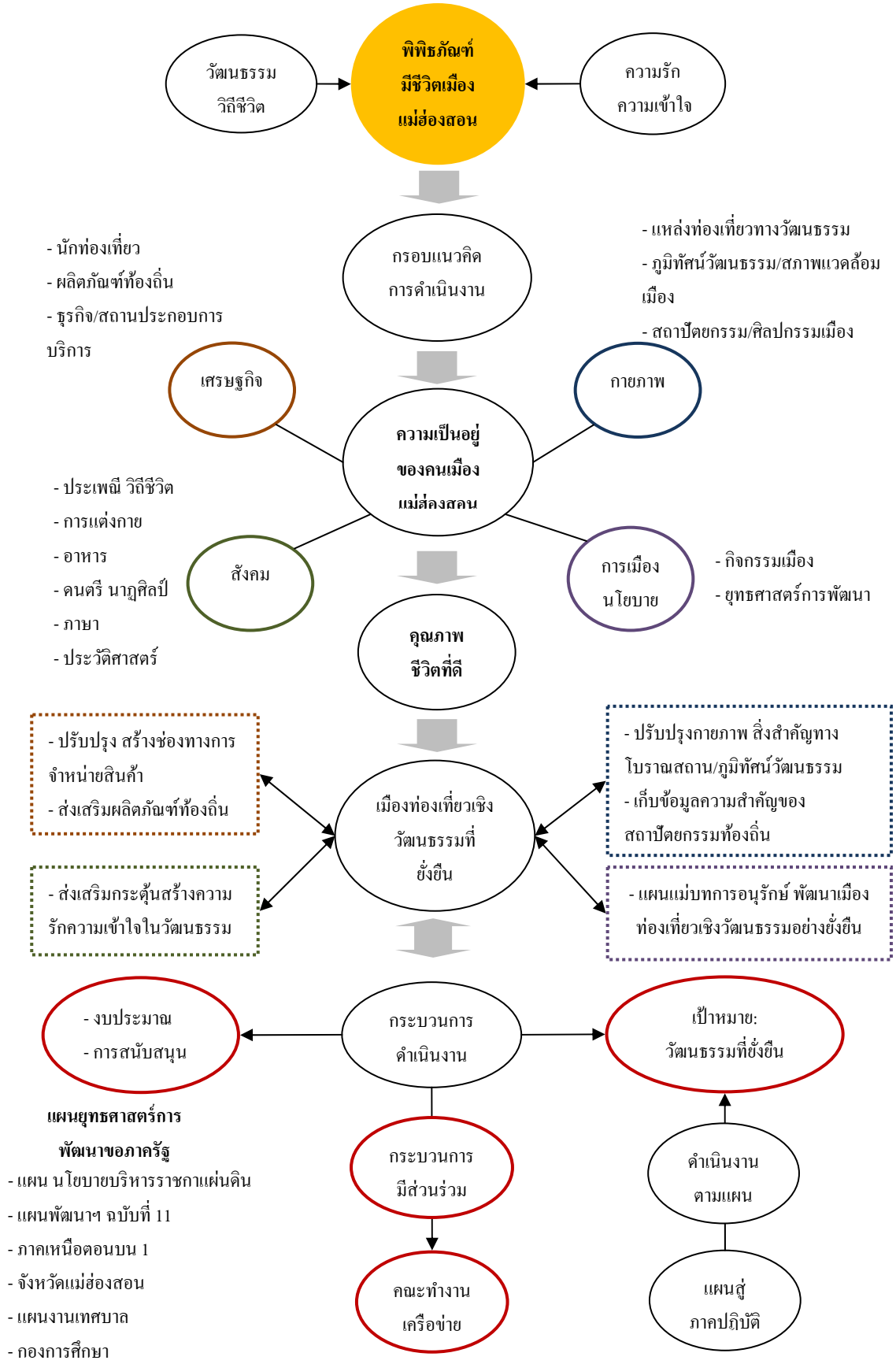
จากนโยบายระดับต่างๆ มีประเด็นสำคัญในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด แผนดำเนินงานของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ซึ่งจะส่งผลให้โครงการเกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการและสามารถผลักดันส่งมอบแผน องค์ความรู้จากการดำเนินงานที่ผ่านมาให้กับหน่วยงานท้องถิ่น (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) เพื่อนำเข้าสู่วาระแผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป ซึ่งจะทำให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง บรรลุผลของกรอบแนวคิดการดำเนินโครงการฯ คือการจัดกิจกรรมให้เกิดความยั่งยืนทางวัฒนธรรม โดยที่คนสามารถอยู่ร่วมกับวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน

จากตารางด้านบนจะเห็นได้ว่ามีโครงการที่สามารถส่งเสริม และร่วมจัดทำกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯได้ ซึ่งหากสามารถร่วมบูรณาการจะทำให้ประหยัดงบประมาณ ไม่เกิดการทำงานที่ทับซ้อน สามารถแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบได้ตามศักยภาพและความถนัด

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเน้นกิจกรรมของคนในพื้นที่ โดยยึดกิจรรมที่ทางพื้นที่เป็นผู้จัดเป็นประจำในทุกปี เช่น งานเทศกาล หรือกิจกรรมประจำปีที่ทางเทศบาลหรือจังหวัดเป็นผู้จัด ซึ่งคณะทำงานได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการฯ รวมถึงให้โครงการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในพื้นที่เห็นความสำคัญของคุณค่าวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งโครงการจะเป็นเสมือนภาพสะท้อน บอกเล่าความเป็นตัวตน ศักยภาพคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของเมือง ผ่านกิจกรรมของโครงการ เช่น นิทรรศการ เชื่อมโยงกับกิจกรรมในพื้นที่ซึ่งจะช่วยให้เห็นและเข้าใจถึงสิ่งที่โครงการฯ ต้องการสื่อสารไปยังชุมชน นอกจากนี้กรอบการดำเนินงานยังคงให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ด้านการปรับปรุงกายภาพให้คงความเป็นเมืองอนุรักษ์ และการให้ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชุมชนด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น รวมไปถึงคณะทำงานยังมีหน้าที่ประสาน จัดพื้นที่กลางให้ทุกภาคส่วน (หน่วยงานงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน สถาบันการศึกษา สื่อสารมวลชน และที่สำคัญคือภาคประชาชน) ได้ร่วมแสดงแนวคิด เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและร่วมกิจกรรม ในแต่ละโครงการย่อย รวมทั้งร่วมประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมต่อคนและเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

แผนภูมิ 2-1 ความเชื่อมโยงแผนนโยบายระดับต่างๆ สู่โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-2 กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

2.3 กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการขับเคลื่อน

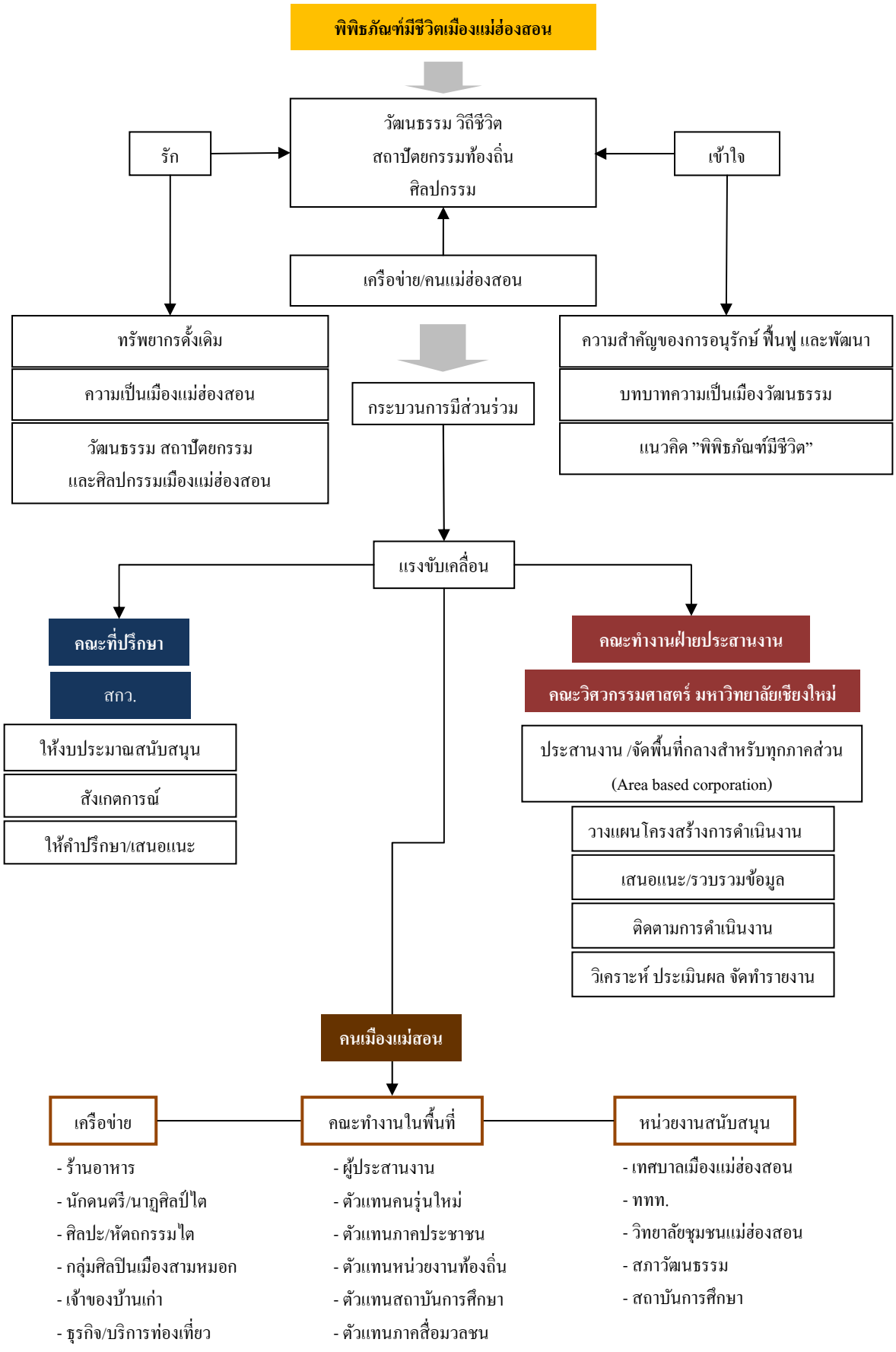
ช่วงระยะแรกของการดำเนินโครงการฯ (เดือนที่ 1-6) คณะทำงานได้มีการประชุมกลุ่มย่อย ในรูปแบบการพบปะพูดคุยในเบื้องต้นกับผู้มีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องต่อโครงการฯ เพื่อนำเสนอแผน เป้าประสงค์ของโครงการฯ รวมถึงเชิญชวนให้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานในพื้นที่ ร่วมกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรม ผลักดันให้เป็นวาระของการพัฒนาเมือง ด้วยกลุ่มคนเมืองแม่ฮ่องสอนที่หลากหลาย โดยกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมระยะแรกคณะทำงานเป็นผู้กำหนดโครงสร้างกิจกรรม ส่วนคณะทำงานในพื้นที่เสนอแนะ ประสานงานในพื้นที่ และเข้าร่วมกิจกรรม

ช่วงระยะที่สองของการดำเนินโครงการฯ (เดือนที่ 7-12) คณะทำงานในพื้นที่เริ่มมีบทบาทการขับเคลื่อนในการร่วมออกแบบกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” มีการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น (รายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน) เพื่อออกอากาศช่องทีวีต้นว่าน และการจัดกิจกรรมการอบรมกลุ่มยุวชนอาสาสมัครฯ ทั้ง 7 กลุ่ม ส่วนกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ การจัดประชุม และกิจกรรมภายใต้โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น คณะทำงานจะเป็นผู้วางแผนออกแบบกิจกรรม โดยมอบหมายให้คณะทำงานในพื้นที่ประสานงาน ร่วมขับเคลื่อนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

ช่วงระยะที่สามของการดำเนินโครงการฯ (เดือนที่ 13-18) ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของโครงการ สามารถประเมินผลผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อน เพื่อสร้างเครือข่าย ความเข้มแข็งให้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และจะมีส่วนสำคัญในการทำให้กรอบแนวคิด แผนการดำเนินงาน เกิดเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่สามารถบูรณาการ บริหารจัดการทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมของเมืองอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นผู้ดำเนินงาน ถ่ายทอดแผนสู่ภาคกิจกรรมภายใต้การดูแล ควบคุมจากศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยอยู่ในกรอบแนวคิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ภาพ 2-1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างกระบวนการขับเคลื่อน

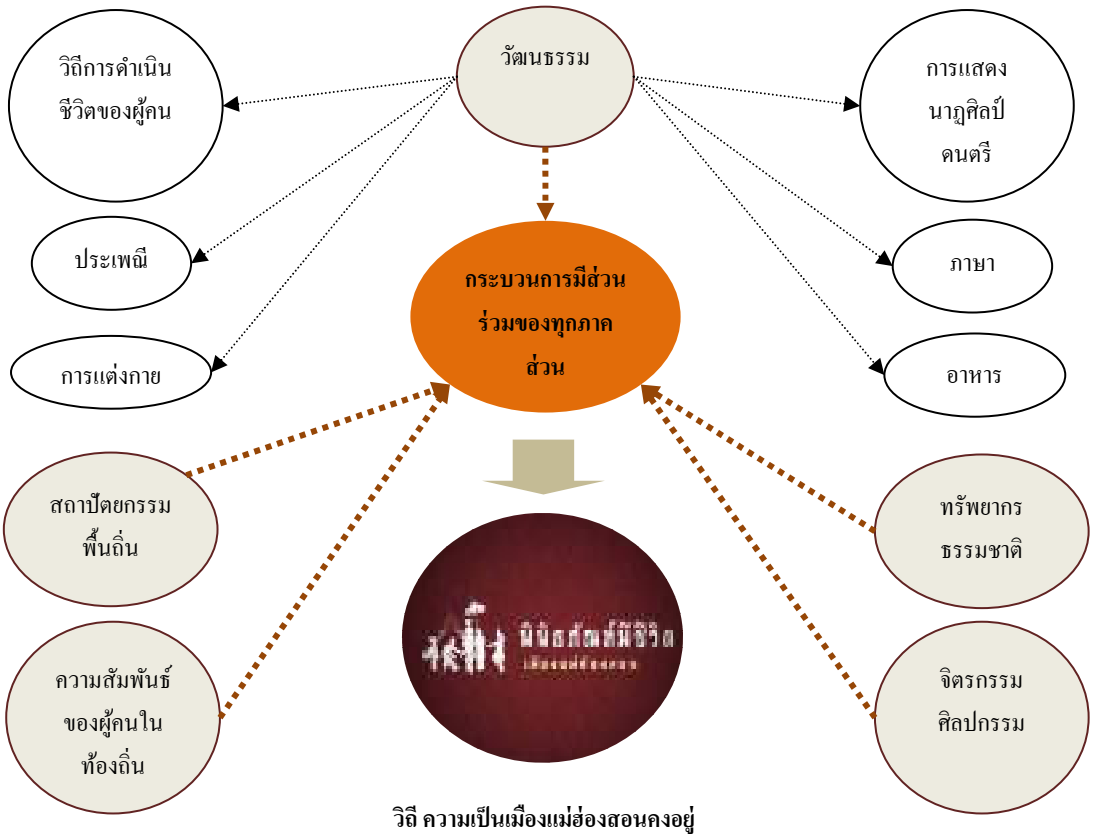

แผนภูมิ 2-3 กรอบแนวคิดกระบวนการดำเนินงานโครงการย่อย

2.4 กรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมโครงการย่อย

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นแนวคิดการจัดการเมืองในรูปแบบหนึ่ง ที่เสนอแนวทางการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมศักยภาพของเมือง โดยเฉพาะทรัพยากรทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่แสดงออกถึงรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิต รูปแบบอาคาร สิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน การจัดกิจกรรมของโครงการย่อย จึงมีกิจกรรมที่หลากหลาย แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในแต่ละโครงการย่อย เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนเกิดการขับเคลื่อนเชิงบูรณาการ ไม่ใช่การพัฒนาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง และเฉพาะกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยกรอบแนวคิดและกิจกรรมที่จัดขึ้นตามวัตถุประสงค์ ในบางกิจกรรมจึงเกิดผลในเชิงรูปธรรม สามารถประเมินผลและประยุกต์ เพื่อแปลงสู่ยุทธศาสตร์หรือแผนการพัฒนา ที่สามารถบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาของเทศบาลได้ ส่งผลให้การพัฒนาเมืองมีทิศทางเดียวกันโดยส่งเสริม พัฒนาเอกลักษณ์ของเมืองให้เกิดความยั่งยืน มีกรอบแนวคิดการจัดกิจกรรมโครงการย่อย ประกอบด้วย 5 โครงการย่อย มีดังนี้

1) โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง
2) โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น
3) โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
4) โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
5) โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-4 แนวคิดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.4.1 โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

แม่ฮ่องสอนมีศักยภาพทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งทางด้านการแต่งกาย ภาษา อาหาร ดนตรี นาฏศิลป์ รวมถึงประเพณีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางพุทธศาสนา ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของเมือง เป็นที่มาของกรอบแนวคิดหลักการจัดการเมืองในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มรดกทางวัฒนธรรมเป็นกลไกสำคัญที่สัมพันธ์กับเมืองและคนในเมืองอย่างเหนียวแน่น แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่สืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัฒน์และวัฒนธรรมตะวันตก ส่งผลให้รูปแบบวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมเริ่มสูญหาย หรือใช้เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวอย่างไม่เคารพต่อคุณค่า รวมถึงคนในพื้นที่ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมน้อยลง หากไม่มีการอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญา มรดกทางวัฒนธรรมของเมืองก็จะเลื่อนหายไป ดังนั้นคณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จึงให้ความสำคัญต่อการสืบสาน อนุรักษ์ด้วยกระบวนการสร้างกิจกรรม ด้วยวิธีการกระตุ้นสร้างให้คนในพื้นที่เกิดความรัก ความเข้าใจ ไปสู่การหวงแหนเมือง โดยถือเป็นภารกิจอันดับแรกก่อนที่จะถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยว ให้เห็นถึงคุณค่าวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการนำไปสู่กระบวนการรักษารูปแบบทางวัฒนธรรม การสืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัย สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากการสะท้อนจากระบบการจัดการชุมชนด้วยตนเอง อันจะเป็นการตระหนักรู้และเข้าใจรากเหง้าของตัวตน รวมถึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมจากปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อความดั้งเดิมในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการร่วมกิจกรรม คือ

1) เยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน (กลุ่มผู้สืบทอดแนวคิด แนวทางปฏิบัติของ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”) และชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน หรือคนในพื้นที่
   - เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรม อัตลักษณ์เมืองแม่ฮ่องสอน
   - เพื่อสร้างกิจกรรมในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสืบสานแนวคิด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
2) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานสนับสนุน
   - เพื่อสร้างองค์ความรู้ และเครื่องมือในการสืบสาน เผยแพร่สู่ชุมชน
   - เพื่อสร้างแผน กรอบนโยบายการพัฒนาเมือง และสามารถบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
   - เพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงการอนุรักษ์เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เยาวชนและคนรุ่นหลังของเมือง

วัตถุประสงค์

1) เพื่อสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมความรัก ความเข้าใจ และความหวงแหนทรัพยากรทางวัฒนธรรมของเมืองแม่ฮ่องสอนให้กับกลุ่มเยาวชน คนเมืองแม่ฮ่องสอน
2) เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้สืบทอดแนวคิด แนวทางการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เช่น กลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” กลุ่มชมชรมอนุรักษ์บ้านเก่า
3) เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน คนในพื้นที่ ปราชญ์ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นในการสืบสานวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เกิดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ที่คนเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนร่วม
2) เกิดเครือข่ายที่มีแนวคิด และสืบสานการอรุรักษ์วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
3) มรดกทางวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูให้คงอยู่และร่วมสมัย
4) เยาวชน คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทราบถึงความสำคัญทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ
5) เกิดแนวทางการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน

การนำผลงานไปใช้

1) แผนการดำเนินงานที่เสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องต่อเมืองได้
2) กลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” สามารถนำความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมนำไปเป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองเฉพาะด้านต่อไป
3) การรวมกลุ่มเยาวชนเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินงานอื่นๆ และเป็นกำลังที่สำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่อไป
4) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่สนับสนุนสามารถนำกระบวนการที่ได้จากการเข้าร่วมดำเนินงาน ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรหรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมได้

วิธีการดำเนินการ

1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน

- สร้างกรอบแนวคิดของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง
- รวบรวมข้อมูลในพื้นที่เพื่อค้นหาผู้นำกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และมีศักยภาพเพียงพอสำหรับการจัดตั้งกลุ่มคณะทำงานในพื้นที่
- การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
- กำหนดบุคลากร (คณะทำงานในพื้นที่) ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ

2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ

- การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และโครงการสร้างการดำเนินแก่คณะทำงานในพื้นที่
- วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน
- ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินงานร่วมกับโครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
- สรุปผลการดำเนินงาน

3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน

- จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ระยะ
- จัดทำรายงานการดำเนินงาน

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

1) ส่งเสริม สนับสนุนด้านภาษาไต อาหาร เครื่องแต่งกาย คนตรี นาฏศิลป์ และประเพณี
2) จัดทำแผน กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องต่อการจัดกิจกรรมของเมือง เพื่อบรรจุอยู่ในรายการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
3) จัดตั้ง “กลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

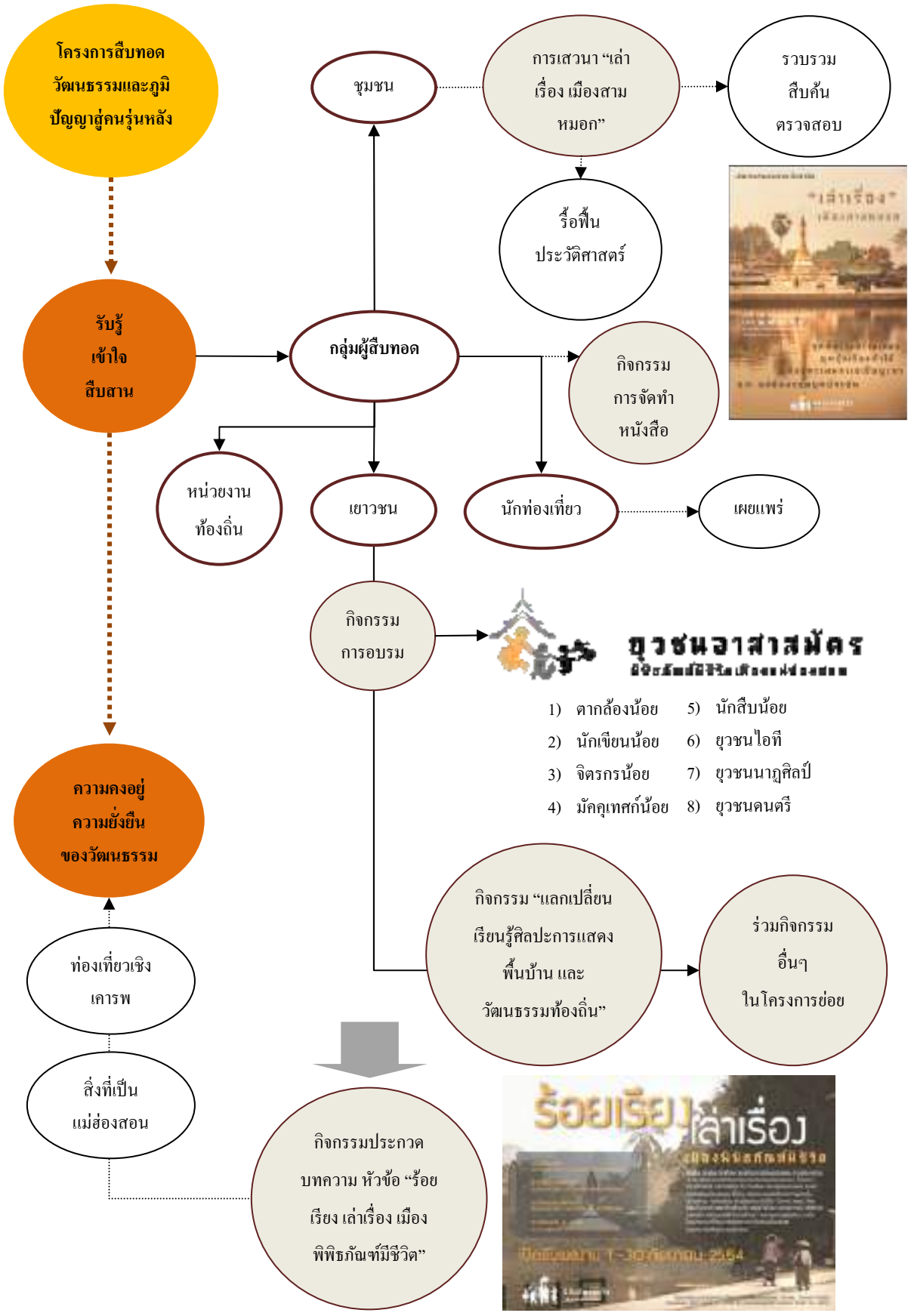

ภาพ 2-2 กิจกรรมของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 2-3 การประชุมกับคณะทำงานในพื้นที่ และกลุ่มยุวชนอาสาสมัครฯ

แผนภูมิ 2-5 กรอบแนวคิดโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

2.4.2 โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เป็นโครงการที่กระตุ้นสร้างกระแสให้คนจดจำภาพลักษณ์ (Brand Image) ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ในความหมายของการสร้างความรัก ความเข้าใจ และเกิดความหวงแหนในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยผ่านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ อินเตอร์เน็ต และโทรทัศน์ท้องถิ่น ที่สามารถเข้าถึงคนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ง่ายรวมถึงรับรู้ เข้าใจในวัตถุประสงค์ สิ่งที่ต้องการสื่อสารได้เป็นอย่างดี ประเด็นสำคัญของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ คือ ในเบื้องต้นกลุ่มเป้าหมาย (Target) คือคนเมืองแม่ฮ่องสอน หรือคนในพื้นที่ที่จะต้องรับรู้ เข้าใจถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ หวงแหนในวัฒนธรรม เริ่มต้นในการเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้รับรู้เอง และสามารถทำตาม โดยที่ไม่ต้องใช้การประชาสัมพันธ์ จึงถือได้ว่าเป็นท่องเที่ยวเชิงเคารพอย่างแท้จริง หรือเกิดการประพฤติ ปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับรู้ และเข้าใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเนื้อหาที่ต้องนำเสนอในด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ รวมถึงกิจกรรมของเมือง เช่น เทศกาลงานประจำปีต่างๆ เพื่อเป็นการตอกย้ำถึงเอกลักษณ์ที่สำคัญของเมือง และการรายงานความคืบหน้าที่เกิดขึ้นของกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตสู่คนในพื้นที่ และคนภายนอก เพื่อให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆ จากโครงการฯ แนวคิด แนวทางการดำเนินงานที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภายใต้แนวโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1) เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ เอกลักษณ์เมืองมรดกทางวัฒนธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจและแนวคิดของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว บุคคลภายนอกได้รับทราบ
3) เพื่อกระตุ้น สร้างความภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมเมืองให้แก่คนในพื้นที่
4) เพื่อควบคุมขอบเขตความต้องการในสิ่งที่ต้องการนำเสนอแก่คนภายนอกให้รับรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เมืองแม่ฮ่องสอนมีภาพลักษณ์ เอกลักษณ์ทรงด้านวัฒนธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
2) คนในพื้นที่ร่วมรับรู้และเข้าใจในแนวทางการพัฒนาเมืองด้วยแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
3) นักท่องเที่ยวและบุคคลภายนอกได้รับทราบถึงการประพฤติ ปฏิบัติตนในการท่องเที่ยวเชิงเคารพ
4) คนเมืองแม่ฮ่องสอนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง
5) พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนมีเนื้อหา ขอบเขตและข้อกำหนดที่ชัดเจนในการบอกกล่าวให้กลุ่มคนภายนอกได้รับทราบถึงจุดประสงค์ของโครงการ

วิธีการดำเนินการ

1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน
   - สร้างกรอบแนวคิดของโครงการ
   - การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
   - สร้างความเข้าใจในบทบาทพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เพื่อให้การใช้สื่อ ประชาสัมพันธ์มีเป้าหมายเดียวกัน

2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ
   - การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และโครงการสร้างการดำเนินแก่คณะทำงานในพื้นที่

- วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน
- ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินงานร่วมกับโครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
- สรุปผลการดำเนินงาน

3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน

- จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ระยะ
- จัดทำรายงานการดำเนินงาน

กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการ

กลยุทธ์หลักของการดำเนินโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” มีกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อให้โครงการสามารถขับเคลื่อนพร้อมกับการประสาน เชื่อมโยงกับกิจกรรมของโครงการอื่นๆ โดยมี 3 กลยุทธ์หลัก คือ

1) สร้างความเข้าใจใน “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

สิ่งสำคัญอันดับแรกของเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ คือ คนในพื้นที่ต้องเข้าใจในบทบาทของเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะความเป็นเมืองวัฒนธรรม และรูปแบบการจัดการเมืองด้วยพิพิธภัณฑ์มีชีวิต การนำเครื่องมือ การเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ เพื่อสำหรับสร้างบทบาทให้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ โดยมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ 3 ระยะ คือ

- ระยะที่ 1 สร้างกระแสให้คนจดจำ (Brand Image) เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้คนที่พบเห็นเกิดความสนใจและคุ้นเคยกับตราสัญลักษณ์ (Logo) ของโครงการโดยใช้สื่อ 3 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ท้องถิ่น และเวบไซต์ ซึ่งเป็นการเปิดตัว และแนะนำภาพลักษณ์โครงการโดยรวมให้สื่อถึงเป้าหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

- ระยะที่ 2 กระตุ้นสร้างการรับรู้ถึงแนวทางของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยวิธีการเป็นการสร้างความเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต และแผนการประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- ระยะที่ 3 สร้างกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ โดยการจัดนิทรรศการที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงสถานที่อื่นๆ เพื่อแสดงถึงข้อมูลรายละเอียดโครงการได้โดยละเอียด

2) วางแผนการใช้สื่อทุกประเภท

การใช้สื่อทุกประเภทจะช่วยให้คนที่พบเห็นได้เข้าใจถึงบทบาทพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการใช้สื่อ ดังนี้

- สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และสามารถบอกเล่าถึงความสำคัญของโครงการได้อย่างละเอียด ซึ่งมีแผนการจัดทำสื่อ ดังนี้ วารสาร COMPASS (ชุด Living Museum ที่มั่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม) โปสเตอร์ ป้ายโครงการขนาดใหญ่ แผ่นพับ และหนังสือ ชุด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เป็นหนังสือที่รวบรวมเอกลักษณ์ที่สำคัญในทุกด้านของเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงแนวทางการอนุรักษ์เมือง

- สื่อโทรทัศน์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สื่อท้องถิ่น โดยเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มคนในพื้นที่ เป็นรายการโทรทัศน์ที่รายงานเกี่ยวกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เช่น วัฒนธรรม ประเพณีของคนเมืองแม่ฮ่องสอน และสื่อรายการโทรทัศน์ทั่วไป เป็นการใช้สื่อที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ ออกอากาศในรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือสารคดีเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิต ภาพยนตร์ เป็นต้น เป็นสื่อที่สร้างกระแสความสนใจได้

รวดเร็ว ดังนั้นหากมีการใช้สื่อประเภทนี้ จะต้องมีการวางแผนเสนอภาพลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนให้มีความชัดเจนสอดคล้องต่อเป้าหมาย คือ การท่องเที่ยวเชิงเคารพ

- สื่ออินเตอร์เน็ต เป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเฉพาะ เช่น วัยรุ่นและวัยทำงานในปัจจุบันส่วนใหญ่นิยมใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร เป็นสื่อของสังคมออนไลน์ (Social Network) มีจุดเด่นที่สามารถส่งข้อมูลและขยายผลได้อย่างรวดเร็ว สามารถรับฟังเสียงสะท้อน ผลตอบรับได้รวดเร็วเช่นกัน ดังนั้นสื่อชนิดนี้จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเครือข่ายและการรายงานสถานการณ์ของ กลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

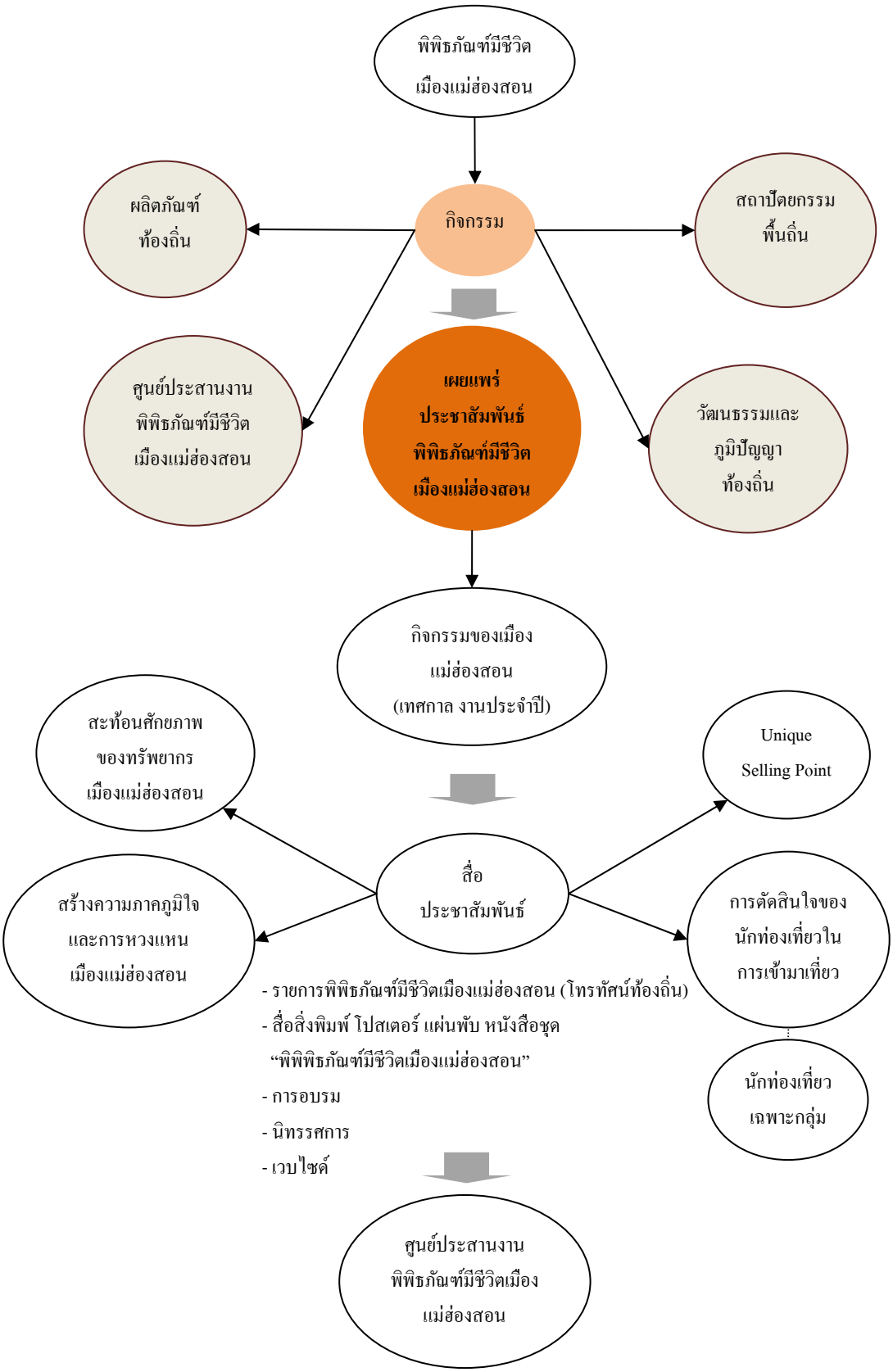
- สื่อวิทยุ เป็นสื่อที่เข้าถึงเฉพาะกลุ่ม ผ่านรายการวิทยุท้องถิ่น และโรงเรียนระดับมัธยมบางแห่งในเมืองแม่ฮ่องสอน

3) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ทุกกิจกรรมที่เชื่อมโยงพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ประเพณีของคนเมืองแม่ฮ่องสอนหรือ กิจกรรมสถานการณ์การท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอน โดยทุกกิจกรรมมีความเชื่อโยงกับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในบางกิจกรรม กลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ จะมีส่วนสำคัญในการรายงานและร่วมทำกิจกรรมนั้นด้วย นอกจากนี้ยังมีการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งถือเป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โดยการอธิบาย หรือการให้ความรู้โดยผ่านทางเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ภาพถ่าย มัลติมีเดีย หุ่นจำลอง ฯลฯ ที่เป็นการแสดงข้อมูลของ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ในเบื้องต้นเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้าเยี่ยมชมเมืองแม่ฮ่องสอนที่เป็นของจริง

ภาพ 2-4 การจัดทำนิตยสาร การถ่ายทำรายโทรทัศน์ท้องถิ่น และสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ

แผนภูมิ 2-6 กรอบแนวคิดโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.4.3 โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

- **การปรับปรุงสภาพแวดล้อม**

การเจริญเติบโตของเมืองซึ่งเกิดจากการพัฒนา ส่งผลให้บริบทของเมืองมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบไปยังระบบวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ซึ่งถูกปรับเปลี่ยนไปตามกิจกรรมของเมืองและสมัยนิยม พื้นที่วัดซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและศาสนาถูกซ้อนทับด้วยกิจกรรมของเมืองหรือพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนที่หลากหลาย ผลที่เกิดขึ้นคือบทบาทพื้นที่ของวัดนั้นถูกลดความสำคัญและคุณค่าถูกบดบังด้วยระบบการตีมูลค่าตามแบบอย่างกระแสโลกาภิวัฒน์ ทำให้ความเข้าใจของคนในพื้นที่มองวัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ยากต่อการเข้าถึงหรือต้องมีกิจกรรมเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยเฉพาะเจาะจงเท่านั้น ส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนในยุคปัจจุบันมองว่าการเข้ามาใช้พื้นที่วัดเป็นสิ่งที่ไกลตัว นำมาซึ่งภาวะเสื่อมโทรมของพื้นที่วัดและความไม่ชัดเจนในมิติด้านความงาม และความหมายของวัดที่มีต่อวิถีของคนและพื้นที่เมือง

วัดก้ำก่อและโหย่งกาด

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ จะเป็นการปรับปรุงทั้งในแง่ของมิติกายภาพให้สอดคล้องกับมิติด้านนามธรรมเชิงความหมาย ความงาม และการรับรู้ของผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่ ให้เกิดความเชื่อมโยงและรื้อฟื้นระบบการใช้พื้นที่วัดให้คงคุณค่าและความหมายเช่นในอดีต เช่น วัดก้ำก่อ ได้มีการปรับปรุง และนำสิ่งที่ก่อให้เกิดทัศนียภาพในด้านลบ ออกจากพื้นที่วัด รวมไปถึงสถานที่ต่างๆ ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นศูนย์กลางการร่วมกันทำกิจกรรมของชุมชนทั้งทางด้านการร่วมกันเตรียมงาน ประเพณี หรือส่วนสำคัญของเมือง และเป็นที่ร่วมแสดงความเห็น การประชุม เสวนาต่างๆ ของชุมชน เช่น ที่ทำการโหย่งกาด ซึ่งในอนาคตสถานที่แห่งนี้จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเยาวชนคนรุ่งหลัง และนักท่องเที่ยว หรือคนภายนอกที่สนใจในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาลักษณะการใช้พื้นที่วัดในอดีตและปัจจุบัน
2) เพื่อศึกษาหาแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างเหมาะสม
3) เพื่อให้เกิดกิจกรรมการใช้พื้นที่วัดอย่างเป็นสัดส่วนและมีประสิทธิภาพ
4) เพื่อเน้นมิติทางคุณค่าและความงามทางสถาปัตยกรรมให้เด่นชัด
5) เพื่อสร้างบรรยากาศของการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่และรองรับการท่องเที่ยว
6) เพื่อสร้างแนวทางการจัดการดูแลภูมิทัศน์ของวัดอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ภูมิทัศน์ภายในวัดได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องต่อสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมวัด
2) พื้นที่ภายในวัดเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3) สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ได้รับการปรับปรุง บูรณะซ่อมแซมโดยไม่ทำลายคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

1) ศึกษาสภาพการใช้พื้นที่ ข้อมูลและพฤติกรรมการใช้งานในปัจจุบัน
2) ประชุมวางแผนเพื่อเสนอแนวทางร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
3) นำเสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์วัด และแบบปรับปรุงวิหาร/กุฏิวัด

ภาพ 2-5 วัดก้ำก่อ และโหย่งกาด

- **การอนุรักษ์ ปรับปรุงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (เรือนพื้นถิ่น)**

บริเวณถนนสิงหนาทบำรุงมีเอกลักษณ์ที่สำคัญ คือ รูปแบบบ้านไม้โบราณคงความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นเรือนพื้นถิ่นแบบไต โดยมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงควรมีการอนุรักษ์พร้อมทั้งปรับปรุง ฟื้นฟู ให้บ้านเก่าคงอยู่ ตลอดจนสร้างแบบจำลองอาคารเรือนพื้นถิ่น เพื่อเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างแบบบ้านสำหรับผู้ที่จะสร้างบ้านในรูปแบบเรือนพื้นถิ่น เพื่อสร้างความกลมกลืนแก่พื้นที่ โดยจัดทำแนวทางในการปรับปรุงอาคารหรือสร้างใหม่ เพื่อให้รูปแบบอาคารอยู่ในลักษณะเดียวกัน (Guideline) บ้านเก่าบนถนนสิงหนาทบำรุงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน (Node) ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน สามารถบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นการปรับปรุงและฟื้นฟูจะช่วยอนุรักษ์เมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1) เพื่อทำการอนุรักษ์เรือนพื้นถิ่น ด้วยการเก็บข้อมูลถอดแบบ และจัดทำแบบจำลอง
2) เพื่อจัดทำแนวทางการปรับปรุง ฟื้นฟูบ้านเก่าให้มีความแข็งแรงและคงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ไว้และมีแบบแผนเดียวกัน
3) เพื่อควบคุมรูปแบบอาคารที่ก่อสร้างในเขตอนุรักษ์ให้เป็นไปแนวทางที่ส่งเสริมบรรยากาศย่านเก่าของเมืองและสร้างสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม
4) เพื่อหาหน่วยงาน องค์กร เช่น ชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า ร่วมสนับสนุนด้านการดำเนินงาน และงบประมาณสำหรับการซ่อมแซม เพื่ออนุรักษ์บ้านเก่า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) อาคารเก่าเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการซ่อมแซม ฟื้นฟู และทำการอนุรักษ์
2) เกิดอาคารใหม่ที่ได้รับการออกแบบให้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องและกลมกลืนกับอาคารเก่าในปัจจุบัน
3) รักษาบรรยากาศเมืองเก่า ให้สอดคล้องต่อแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
4) มีรูปแบบ องค์ประกอบอาคารเก่าไว้สำหรับการซ่อมแซม กรณีที่บ้านเก่าเกิดทรุดโทรม และเกิดความเสียหาย
5) มีหลักฐาน แหล่งองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
6) ผู้อยู่อาศัย เจ้าของบ้านเก่าเกิดความภาคภูมิใจในการเก็บรักษา อนุรักษ์บ้านเก่า
7) เจ้าของบ้านเก่าเกิดรายได้ จากการเก็บค่าเข้าชมบ้าน

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

1) จัดทำแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าบ้านเก่าบนถนนสิงหนาทบำรุง
2) ร่วมกิจกรรมงานถนนแสงเทียนในช่วงเทศกาลออกพรรษา ประจำปี 2553
3) บันทึกรวมรวมข้อมูลประวัติศาสตร์บ้านเก่าเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อจัดทำหนังสือ

กระบวนการดำเนินงานและการอนุรักษ์

1) การเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจ ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรูปแบบอาคารบริเวณถนนสิงหนาทบำรุง
2) การเข้าพบเจ้าของบ้านเก่า เพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลบ้านเก่า และเป้าหมายของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
3) การเก็บข้อมูลของบ้านเก่า ในส่วนต่างๆ ดังนี้
    - ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของบ้านเก่า
    - ด้านโครงสร้าง และรายละเอียดส่วนตกแต่งต่างๆ
    - ศัพท์พื้นถิ่นเกี่ยวกับเรือนไม้
    - สอบถาม สำรวจพฤติกรรมการใช้สอยของเจ้าของบ้านเก่า
    - สำรวจ สอบถามวิธีการก่อสร้าง หรือเทคโนโลยีการก่อสร้าง ภูมิปัญญารูปแบบวิธีการก่อสร้าง การประกอบโครงสร้างบ้าน ของคนยุคก่อน
    - ถอดแบบก่อสร้าง เขียนแบบ จัดทำหุ่นจำลอง (model)

ภาพ 2-6 แบบ Sketch up และแบบจำลอง บ้านโบราณ

4) ออกแบบวิธีการปรับปรุง ซ่อมแซมบ้านเก่า (กรณี: ร้านคิวท์เพรส คุณบุญจิรา)
5) จัดระเบียบ ในส่วนของเก่า วัตถุโบราณภายในบ้านเก่า เพื่อจัดทำเป็นส่วนพิพิธภัณฑ์บ้านเก่า (small museum)
6) จัดทำป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า
7) จัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้านแบบก่อสร้าง เป็นดิจิตอลไฟล์ส่งมอบให้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและศูนย์ประสานงานฯ เพื่อเป็นฐานข้อมูล นำไปเป็นองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน
8) ผลักดันแผน แนวทางการอนุรักษ์บ้านเก่าให้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนต่อยอด ในการจัดทำเทศบัญญัติควบคุมอาคารบริเวณถนนสิงหนาทบำรุง โดยการกำหนด Building code (ประมวลข้อบังคับอาคาร)ให้กับอาคารและเมือง ซึ่งจะต้องมีการจัดประชุมเพื่อให้ชุมชนรับรู้และร่วมเสนอแนวคิดและความเห็นชอบ

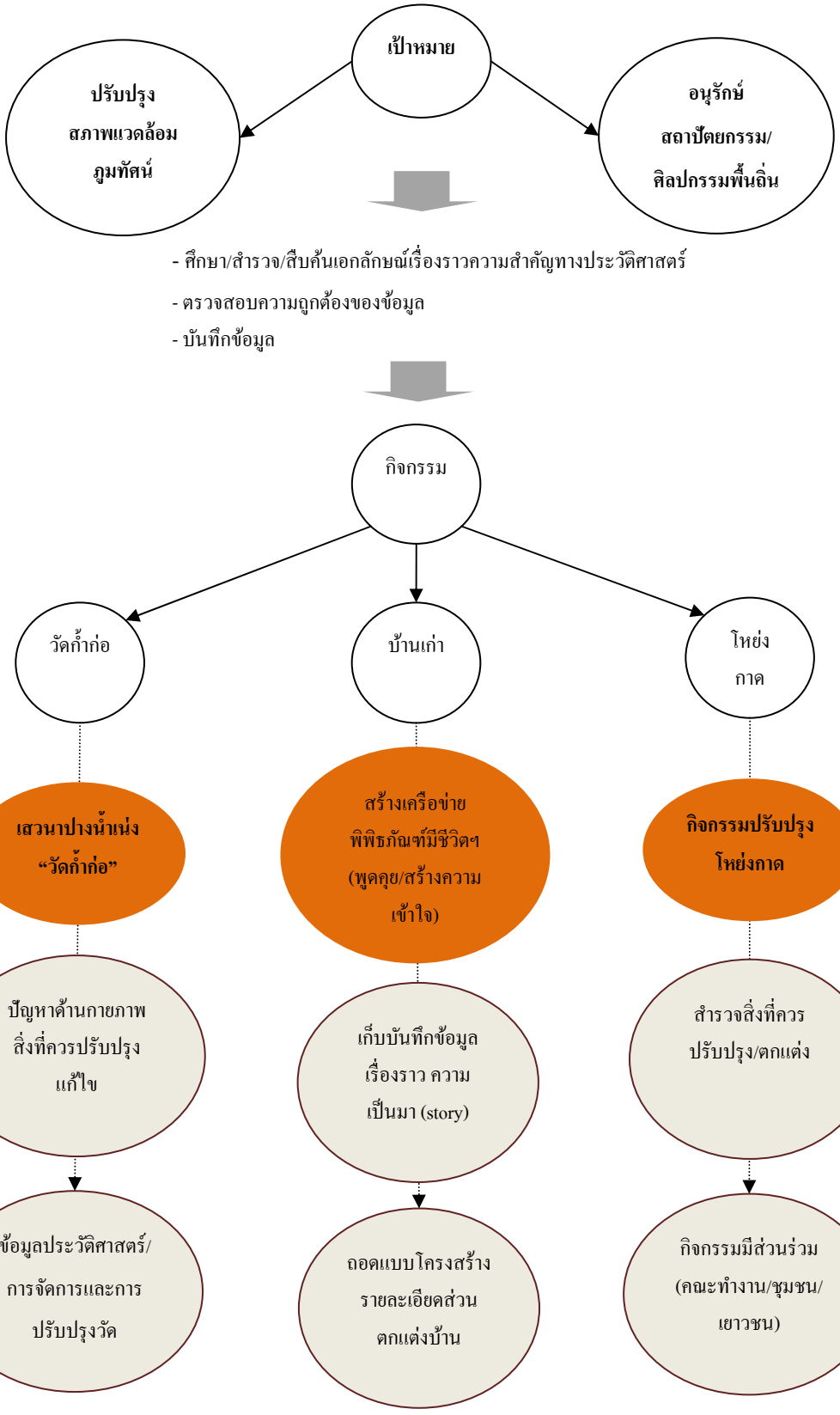

ภาพ 2-7 บริเวณระเบียงที่เก็บของโบราณบ้านคุณตาบุญเลิศ

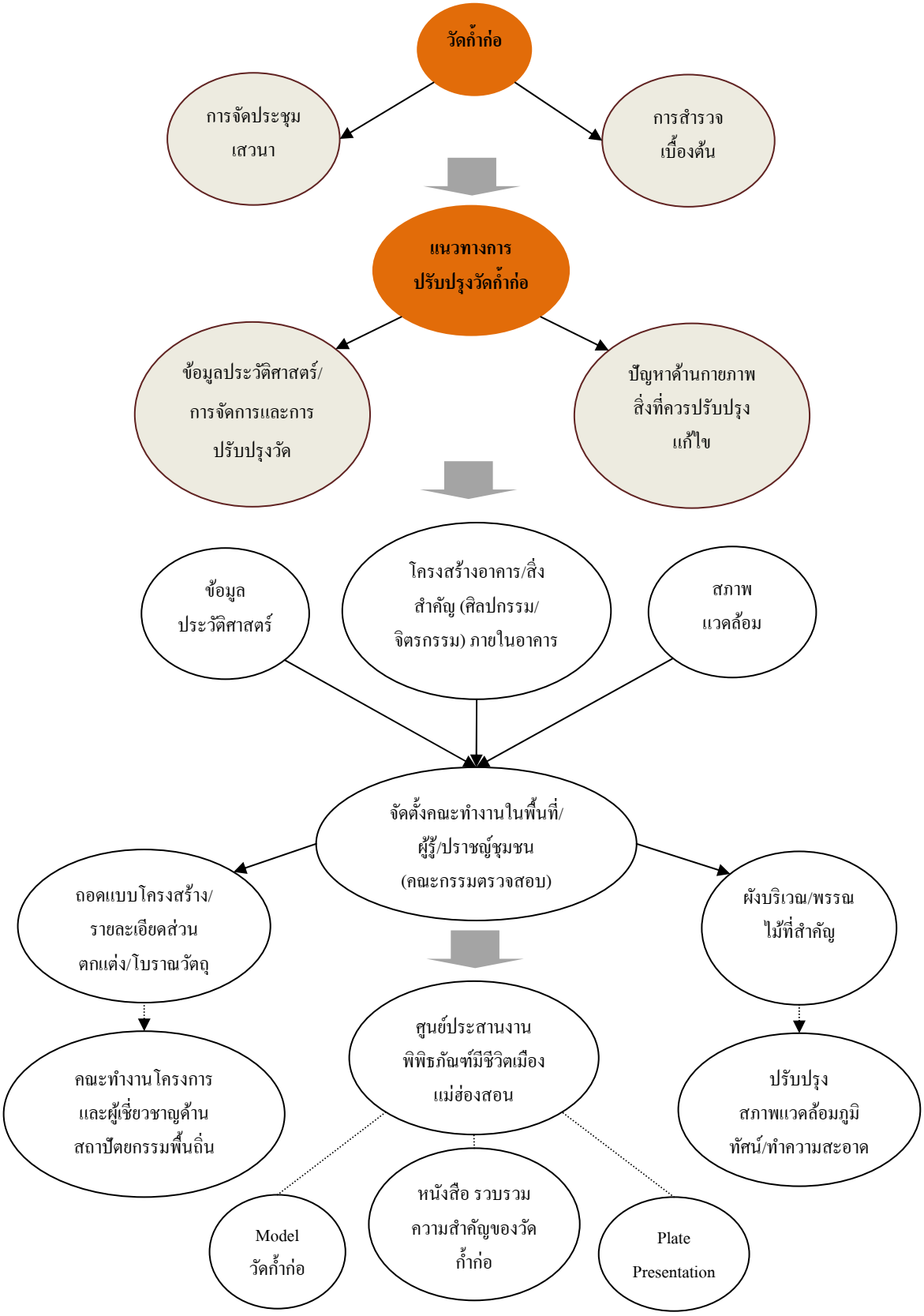

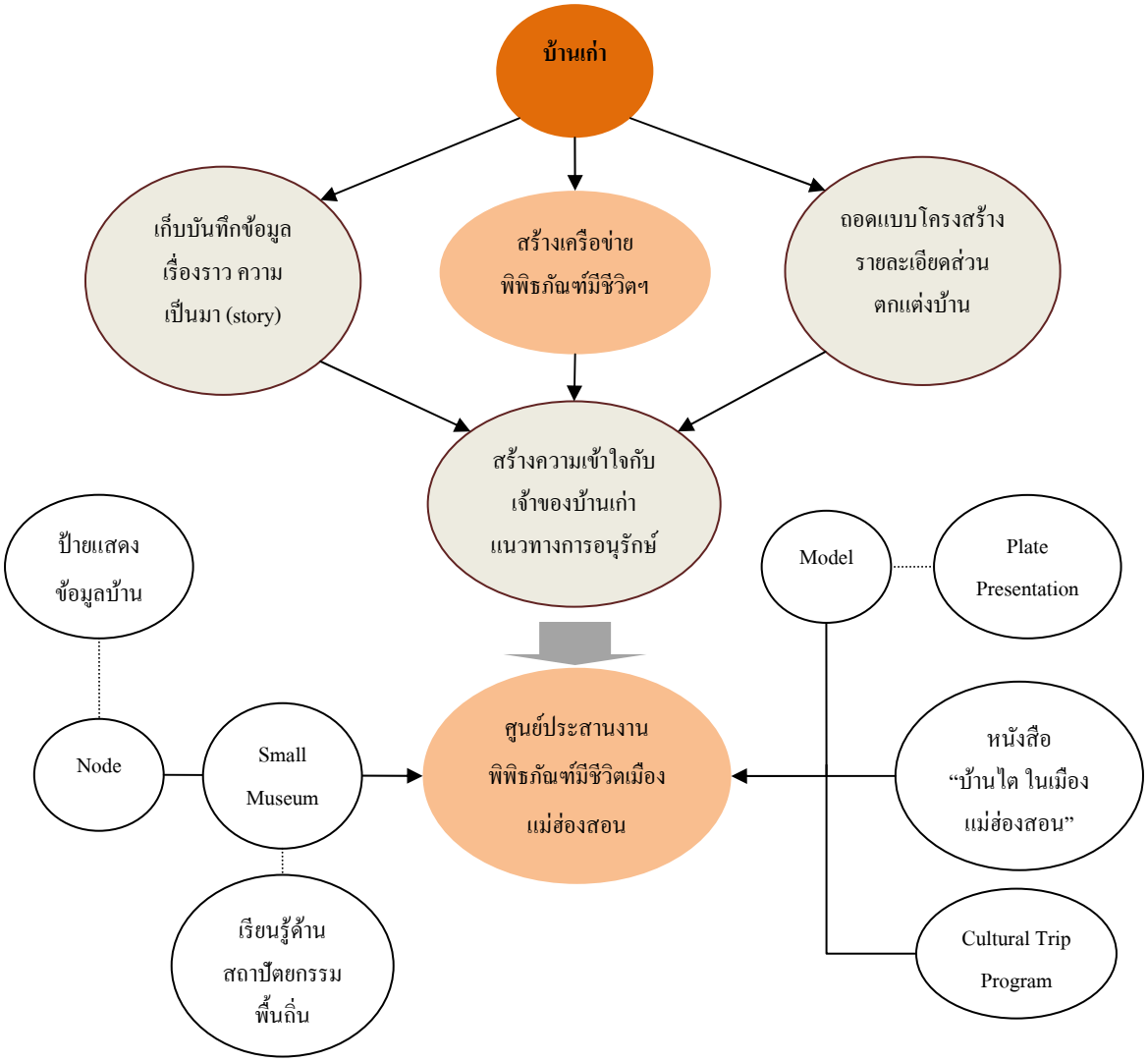
ภาพ 2-8 ร้านคิวท์เพรส

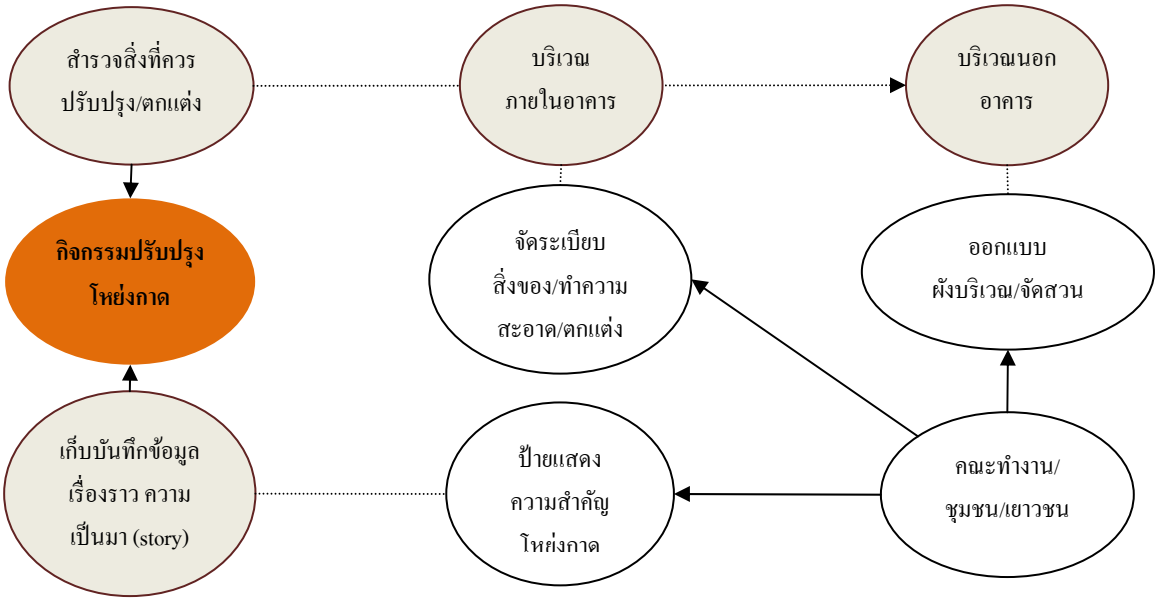

แผนภูมิ 2-7 กรอบแนวคิดโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

แผนภูมิ 2-8 กรอบแนวคิดแนวทางการปรับปรุงวัดก้ำก่อ

แผนภูมิ 2-6 กรอบแนวคิดแนวทางการอนุรักษ์บ้านเก่า

แผนภูมิ 2-9 กรอบแนวคิดกิจกรรมการปรับปรุงโหย่งกาด

2.4.4 โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่สอดคล้องต่อสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเมืองแม่ฮ่องสอน มากกว่าการเปิดเมืองที่ต้องการรองรับนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมอาชีพของคนในท้องถิ่น และยังต้องคำนึงถึงรายได้ในชุมชนอย่างพอเพียงซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเมืองให้ยั่งยืน การสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่นจะต้องสัมพันธ์ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อที่จะตอบสนองด้านวัตถุประสงค์หลักของโครงการ ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดโครงการเพิ่มมูลค่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้น นอกจากจะเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนแล้ว ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นยังสามารถเกื้อหนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อีกรูปแบบหนึ่งด้วย

ในแต่ละชุมชนของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ มีความดั้งเดิมที่ท้องที่อื่นไม่มี มีการผลิตคิดค้นในท้องถิ่น แต่ปัจจุบันผลิตภัณฑ์หรือสินค้าบางอย่างที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ยังไม่ได้รับการพัฒนาแต่อย่างใด เช่น วัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งถ้าหากมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ทั้งด้านคุณภาพของสินค้า และด้านบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน เหมาะสำหรับเป็นของฝาก ของที่ระลึก ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงการฟื้นฟู ส่งเสริมการแหล่งผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงการฯ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมกรรมวิธีการผลิตของสินค้าเหล่านั้นได้ เช่น การอีดงา หรือชมหมู่บ้านที่ผลิตถั่วเน่าแผ่น ไร่ถั่ว เป็นต้น

โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จึงมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางการพัฒนา โดยเชื่อมโยงกับรายการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยอยู่ภายใต้การจัดการของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมเอกลักษณ์ด้านอาชีพท้องถิ่น เพื่อสร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจากต้นกำเนิด จนถึงเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่แปรรูปพร้อมจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว หรือคนในท้องถิ่น ซึ่งโครงการฯ นี้จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตได้ รวมถึงจะทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้ และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสู่ความเป็นสากล

วัตถุประสงค์

1) เพื่อสร้างเอกลักษณ์สินค้าที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เมืองแม่ฮ่องสอน
2) เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น
3) เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับเมืองแม่ฮ่องสอน
4) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยการสร้างเครือข่ายกลุ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เครือข่ายผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง
2) ชุมชนมีรายได้เสริมจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
3) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับการส่งเสริมด้วยสินค้าที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน
4) สินค้าท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ทั้งจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีมูลค่าเพิ่มด้วยการพัฒนาตัวสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ได้คุณภาพ มาตรฐานสากล

การนำผลงานไปใช้

1) แผนการดำเนินงานที่เสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องได้
2) กลุ่ม “เครือข่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน” สามารถนำความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมนำไปเป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองเฉพาะด้านต่อไป
3) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาในครั้งต่อๆ ไป และเป็นกำลังที่สำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

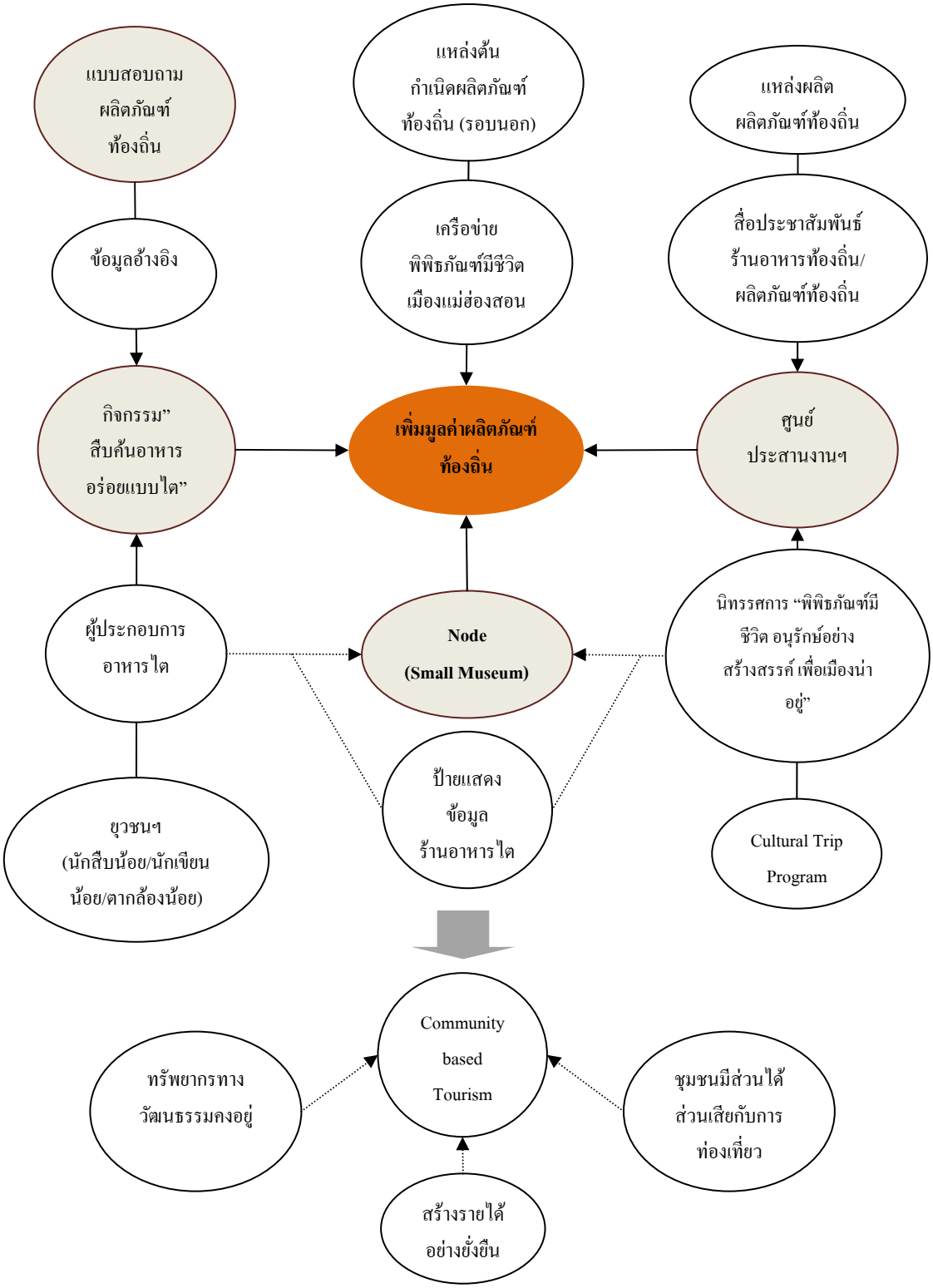
วิธีการดำเนินการ

1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน
    - สร้างกรอบแนวคิดของโครงการ
    - การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
    - กำหนดบุคลากร (คณะทำงานในพื้นที่) ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ
2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ
    - การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และโครงการสร้างการดำเนินแก่คณะทำงานในพื้นที่
    - วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน
    - ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินงานร่วมการโครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
    - สรุปผลการดำเนินงาน
3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน
    - จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ระยะ
    - จัดทำรายงานการดำเนินงาน

ภาพ 2-9 ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-10 กรอบแนวคิดโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.4.5 โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (Maehongson living museum coordination center) เกิดขึ้นจากแนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชนเมืองที่เชื่อมโยงด้วยศูนย์ประสานงานฯ โดยมีสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ ความเป็นอยู่ของชุมชนร่วมกับการอนุรักษ์ พัฒนาเมือง การดำเนินการในด้านต่างๆ จะต้องสะท้อนถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ไม่ใช่นักท่องเที่ยว โดยถือว่านักท่องเที่ยวเป็นผู้มาเยือน เป็นผู้ที่มาเสพความเป็นเมืองวัฒนธรรม ผลประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ คือ ความรู้ทางวัฒนธรรม และความอิ่มเอมจากการที่ได้มาสัมผัสวัฒนธรรม วิถีชีวิตอีกรูปแบบหนึ่ง ที่สะท้อนถึงอารยธรรมเมืองทางประวัติศาสตร์ ทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน อาคารบ้านเรือน ที่มีคุณค่ารวมถึงวัฒนธรรม เป็นการฟื้นฟูอารยธรรมจากอดีตให้หวนคืนสู่สภาวะปัจจุบันด้วยการตระหนักรู้ถึงคุณค่าในวิถีชีวิต จารีตเดิม ซึ่งผลตอบแทนที่ชุมชนได้รับ คือ ความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ที่แสดงออกทางด้านวัตถุสิ่งของ รวมถึงความมีชีวิตทางวัฒนธรรมที่ผ่านรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนอย่างเป็นธรรมชาติ ตามความหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ซึ่งทั้งส่วนประกอบของเมือง โดยเฉพาะคนแม่ฮ่องสอน จึงถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

การบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จึงมีความสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวกลางประสานงานนักท่องเที่ยว ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน และประวัติศาสตร์ โดยทางเทศบาลและคณะทำงานได้นำเสนออาคาร รสพ.ที่ตั้งอยู่บริเวณถนนสิงหนาทบำรุงใกล้กับตลาดสายหยุด ให้จัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นศูนย์กลางหรือสำนักงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- เชื่อมโยงข่าวสาร ประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
- ศูนย์รวมการศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน
- ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ด้านการท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอน
- ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนแก่ผู้ที่สนใจ หรือนักท่องเที่ยว เช่น เทศกาลงานประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (บ้าน วัด) ที่พักแบบ Home Stay กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
- จัดรายการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวในลักษณะเป็นหมู่คณะและเป็นรายบุคคล
- เป็นศูนย์กลางและจุดเริ่มต้นของนักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยว “มรดกทางวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน”
- เป็นศูนย์การจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- เป็นพื้นที่สาธารณะ สำหรับนักท่องเที่ยว และคนเมืองแม่ฮ่องสอน
- เป็นศูนย์กลางการดำเนินงานของโครงการที่อยู่ภายใต้การจัดการของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1) เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานเมืองแม่ฮ่องสอนแก่หน่วยงานท้องถิ่น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ นักท่องเที่ยว คนภายนอกและชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน
2) เพื่อวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมภายใต้ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
3) เพื่อกำหนดความชัดเจนในบทบาทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและหน้าที่ของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4) เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) หน่วยงานท้องถิ่น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบนักท่องเที่ยว และชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนมีความเข้าใจในบทบาทของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนมีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนและร่วมกับกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอนในการส่งเสริมวัฒนธรรมรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3) ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นศูนย์กลาง หรือองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ดูแลกรอบการอนุรักษ์วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน

การนำผลงานไปใช้

1) แผนการดำเนินงานที่เสนอแนะเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องได้
2) ศูนย์ประสานงานฯ สามารถใช้เป็นพื้นที่สาธารณะ หรือจุดนัดพบของคนเมืองแม่ฮ่องสอน หรือนักท่องเที่ยวได้
3) บทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานฯ จะสามารถเชื่อมโยงการทำงานด้านวัฒนธรรมเมืองกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในเมืองแม่ฮ่องสอนได้

วิธีการดำเนินการ

1) การวางแผนกรอบการดำเนินงาน
    - สร้างกรอบแนวคิดของโครงการ
    - รวบรวมข้อมูล และศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกัน
    - การออกแบบโครงสร้างบริหารการดำเนินงาน
2) สร้างกิจกรรมตามแนวคิด และกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนโครงการ
    - การสร้างความเข้าใจด้านกรอบแนวคิด เป้าหมาย และโครงการสร้างการดำเนินแก่เจ้าหน้าที่ศูนย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
    - วางแผนโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน
    - ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ได้วางไว้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่สามารถดำเนินงานร่วมกับโครงการอื่นหรือกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
    - สรุปผลการดำเนินงาน
3) ประเมินผลและจัดทำรายงาน
    - จัดการประชุมเสวนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อชี้แจงผลการดำเนินการในแต่ระยะ
    - จัดทำรายงานการดำเนินงาน

กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการ

กลยุทธ์หลักของการดำเนินโครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อให้โครงการสามารถขับเคลื่อนพร้อมกับการประสาน เชื่อมโยงกับกิจกรรมของโครงการอื่นๆ โดยมี 3 กลยุทธ์หลัก คือ

1) กำหนดบทบาทหน้าที่ และความสำคัญของศูนย์ประสานงานฯ

การกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อแสดงความชัดเจนของรูปแบบการดำเนินงานจัดการภายในศูนย์ฯ และเป้าหมายของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยกำหนดให้ศูนย์ประสานงานฯ เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดการจัดการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมของเมือง ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญต่อการรักษาบทบาทของเมืองมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว ได้รับทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จะช่วยให้กรอบแนวคิดการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ อยู่ในขอบเขตของกิจกรรม การปฏิบัติที่ชัดเจนของเมืองวัฒนธรรม

2) สร้างความรู้ ความเข้าใจบทบาทและนโยบายการจัดการภายในศูนย์ประสานงานฯ

จากการกำหนดบทบาทหน้าที่ศูนย์ประสานงานฯ ในข้างต้นโดยเป็นศูนย์กลาง และเป็นตัวกลางที่มีการประสานงานทุกภาคส่วนระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ ให้ทุกภาคส่วนได้เข้าใจนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งอันดับแรกต้องมีความเข้าในในบทบาทความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน เป้าหมายที่จะนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้รับทราบ ซึ่งสิ่งนี้จะมีผลต่อการประพฤติปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวในการเข้าเยี่ยมชมสถานที่ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โดยเป้าหมายสำคัญอีกประการของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต คือ การท่องเที่ยวเชิงเคารพ (Respective Tourism) นอกจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ แล้วคนในพื้นที่ก็ต้องเข้าใจด้วยเช่นกัน และสร้างภาพลักษณ์ในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

การสร้างความรู้ ความเข้าใจบทบาทและนโยบายการจัดการภายในศูนย์ประสานงานฯ จะดำเนินการโดยการนำเสนอผ่านรูปแบบนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศูนย์ประสานงานฯ (อาคาร รสพ.) เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวจะได้ทราบถึงภาพรวม บทบาทพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน แนวทางการจัดการเมืองด้วยรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ นอกจากนี้เจ้าหน้าประจำศูนย์ฯ จะต้องเข้าร่วมการอบรมและได้รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ด้วยเช่นกัน

3) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ศูนย์ประสานงานฯ

การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ศูนย์ประสานงานฯ เป็นกลยุทธ์สำคัญในการเผยแพร่ ข้อมูลการจัดการเมืองรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่สำหรับการศึกษาดูงานของนักศึกษาหรือผู้ที่สนใจ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นแหล่งพื้นที่เพื่อศึกษาดูงาน และหากมีผู้คนจากภายนอกมาเยี่ยมชม สนใจศึกษาเรียนรู้เพิ่มขึ้น ก็จะทำให้ผู้คนเมืองแม่ฮ่องสอนมีการตื่นตัว และตระหนักถึงคุณค่าอัตลักษณ์ของเมืองเพิ่มขึ้นด้วย ศูนย์ประสานงานฯ จึงเปรียบเสมือนฐานข้อมูลสำคัญ และส่วนประเมินผลความเคลื่อนไหวสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อที่จะสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาเพิ่มเติม

นอกจากในส่วนของการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์จากการเป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงานแล้ว การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบข้อมูลเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจเมืองได้ง่ายก่อนการลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมชม ศึกษาจริง มีดังนี้

- แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ที่ระบุสถานที่ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

- นิตยสารโครงการฯ เอกสารขนาด A3 สองหน้า ที่มีหน้าหนึ่งเป็นแผนที่ ส่วนอีกหน้าหนึ่งมีเนื้อหาเป็นนิตยสาร ฉบับรายสองเดือน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการดำเนินโครงการ การจัดกิจกรรม สาระน่ารู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- เอกสารประกอบการท่องเที่ยว ภายในมีเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่ร่วมโครงการ ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม วัดวาอาราม บ้านเก่า รวมไปถึงประเพณี อาหาร เครื่องแต่งกาย ของที่ระลึก และอื่นๆ
- แผนการแนะนำการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นแผนการท่องเที่ยวเมืองสำเร็จรูปที่มีการแนะนำหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ได้แก่ แผนการท่องเที่ยวเมืองในหนึ่งวัน สามวัน การท่องเที่ยวเมืองด้วยการเดินเท้า ใช้รถจักรยาน หรือ ประสานงานในพื้นที่ให้แก่คณะทัวร์จากต่างพื้นที่ที่สนใจ เป็นต้น

ประเด็นสำคัญของกิจกรรมโครงการ

1) อบรมเสนอแนะแนวทางการวางแผนดำเนินงานบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) อบรมสร้างความเข้าใจถึงหน้าที่บทบาทของศูนย์ประสานฯ และเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ประสานฯ
3) การออกแบบและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่และกิจกรรมภายในศูนย์ฯ
4) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดตั้งศูนย์ฯ อย่างเป็นทางการ

ภาพ 2-10 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

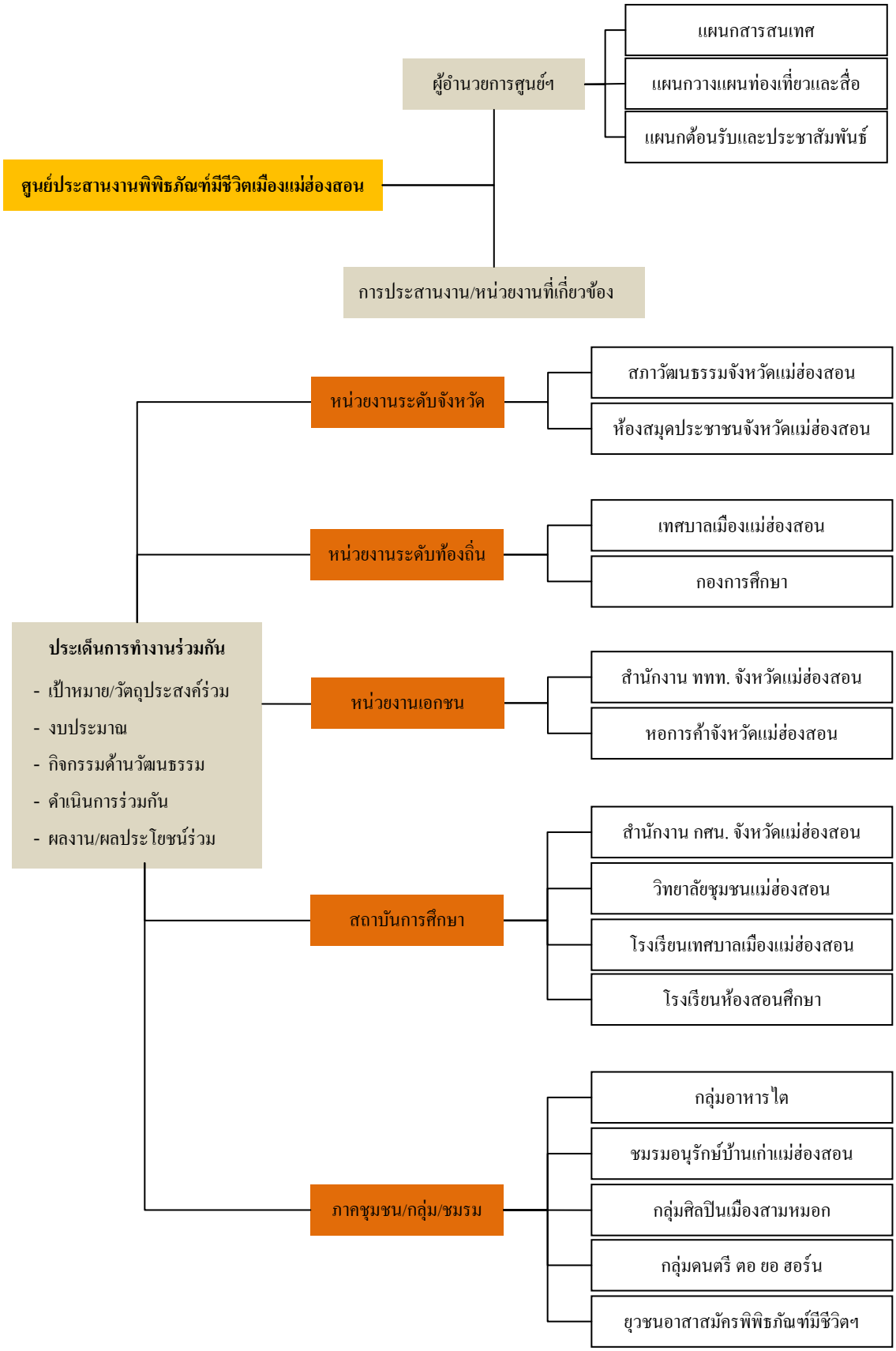
หน้าที่/บทบาทศูนย์ประสานงานฯ

1) ให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับทำความรู้จักเมือง
   - ป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ
   - ป้ายแสดงข้อมูล
   - โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการ
   - สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสารคอมพาส
   - สื่อมัลติมีเดีย วีดีโอคลิป สารคดี
   - สื่อ 3 มิติ หุ่นจำลอง (Model) การจัดแสดง (Display)
2) ให้ข้อมูลเชิงประยุกต์ในการวางแผนท่องเที่ยว
   - โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป
   - การให้คำแนะนำโปรแกรมท่องเที่ยวตามเงื่อนไข
   - การปรับโปรแกรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องตามฤดูกาล เทศกาล
3) ประสานงานการจัดกิจกรรมเพื่อนำมาประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูล
   - กลุ่มนักท่องเที่ยว
   - ชุมชน คนในพื้นที่
   - หน่วยงานท้องถิ่น/จังหวัด
   - ภาคธุรกิจเอกชน/องค์กรเอกชน/องค์กรอิสระ
   - สถาบันการศึกษา/เยาวชน
4) เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลกลาง
   - สื่อสิ่งพิมพ์ (แผ่นพับ แผนที่ หนังสือ คู่มือท่องเที่ยว)
   - สื่อไฟล์ดิจิตอล (Database)
   - การปรับโปรแกรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องตามฤดูกาล เทศกาล
5) จัดกิจกรรมเฉพาะศูนย์ตามวัตถุประสงค์

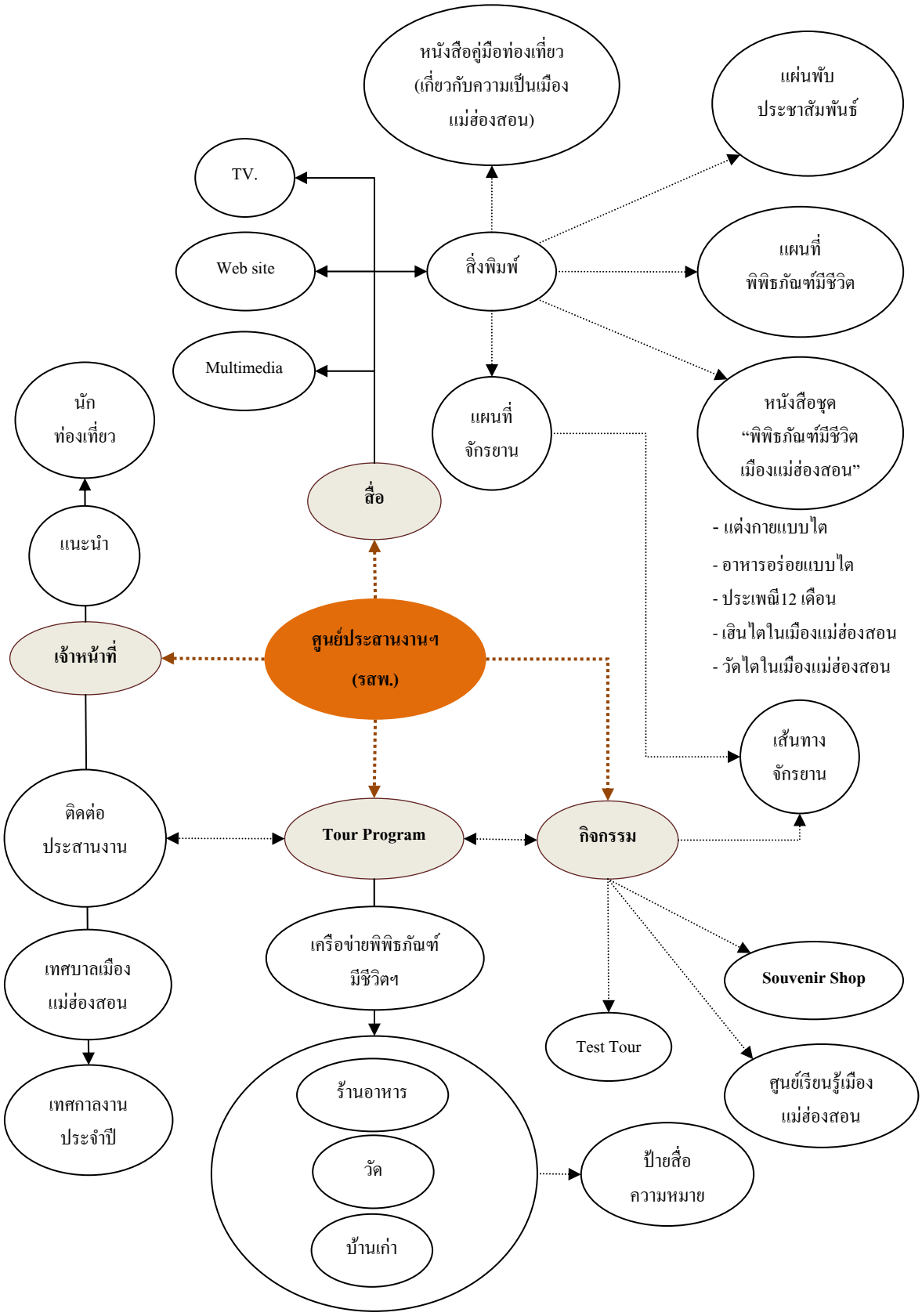
   เช่น
   - นิทรรศการ
   - การฝึกซ้อมกลุ่มดนตรีพื้นถิ่น ตอ ยอ ฮอร์น
   - การฝึกอบรม/การประชุม
   - ฯลฯ

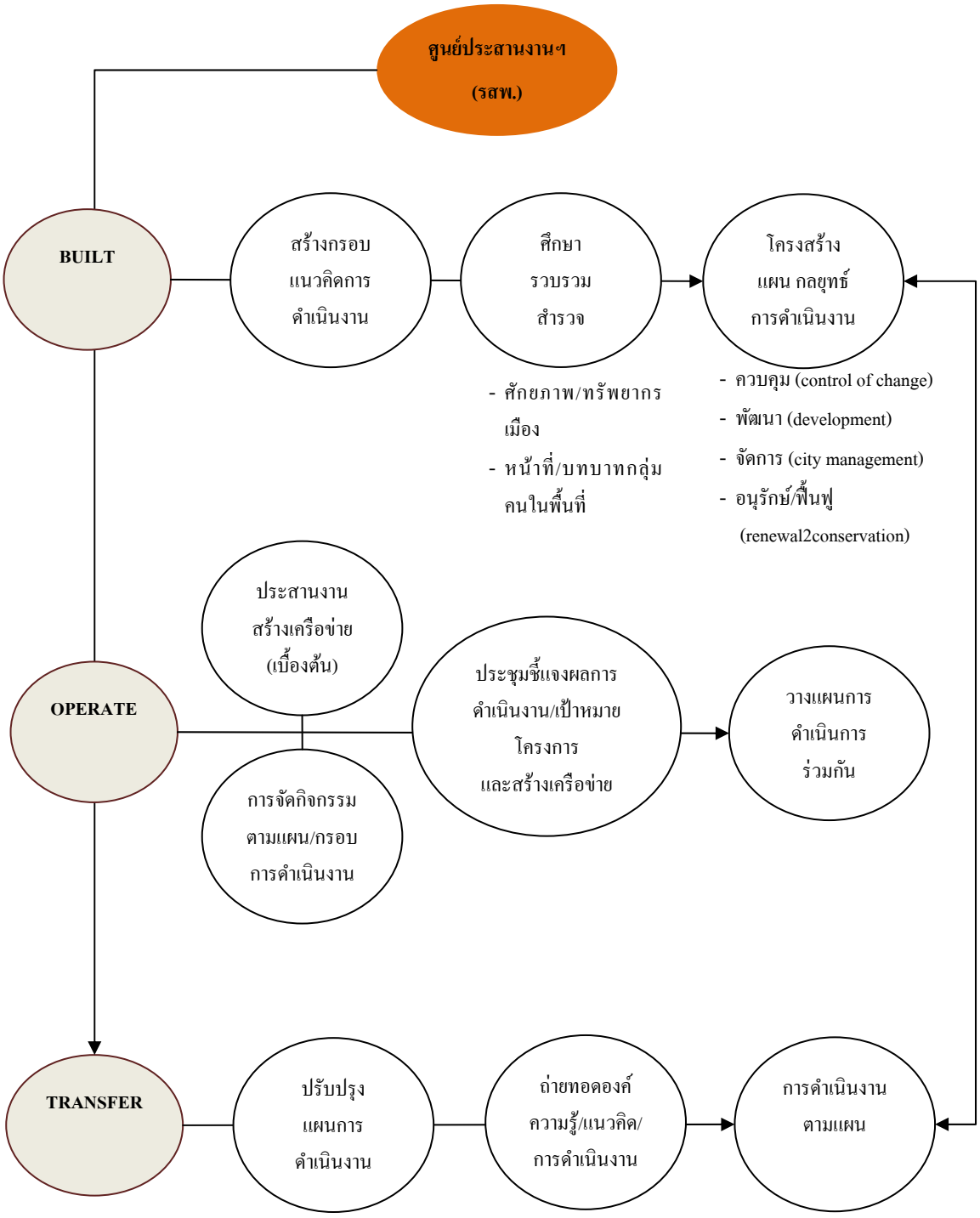
ภาพ 2-11 กิจกรรมนิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-11 โครงสร้างบุคคลากรและเครือข่ายที่สนับสนุนศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-12 กรอบแนวคิดโครงการการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 2-13 กรอบการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2.5 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม

ตาราง 2-2 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม

โครงการย่อยและกิจกรรม	ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-สค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง																		
การอบรมยุวชนอาสาสมัครฯจำนวน 38 ครั้ง	═	═	═	═	═	═	═	═										
การเสวนา “เล่าเรื่อง บ้านร่องสอน”	═	═	═	═														
กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น”								═										
แนวทางการจัดกิจกรรมประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”													═					
การเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำหนังสือ “เทศกาล งานประเพณีไต”														═	═	═	═	
โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น																		
สรุปผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	═	═	═	═	═	═	═	═										
การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว				═														
กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” (ยุวชนฯ ร่วมกิจกรรม)									═	═	═							
จัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต									═	═								
นิทรรศการ “อาหารไต”										═								
กิจกรรม “ตามล่า หาร้านอร่อย”										═	═	═						

═ ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตาราง 2-1 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม (ต่อ)

โครงการย่อยและกิจกรรม	ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-สค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น																		
ลงพื้นที่เพื่อสำรวจวัดในเมืองแม่ฮ่องสอน																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดก้ำก่อ																		
ประชุมเสวนาปางน้ำแน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดก้ำก่อครั้งที่ 2 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดก้ำก่อครั้งที่ 3 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดก้ำก่อครั้งที่ 4 (ผังการปรับปรุงโครงสร้าง/พัฒนา)																		
การประชุมกลุ่มย่อย (ชมรมบ้านเก่า)																		
ลงพื้นที่สำรวจบ้านเก่าบริเวณถนนสิงหนาทบำรุง																		
ลงพื้นที่เก็บรายละเอียดโครงสร้างบ้านเก่า ครั้งที่ 1 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่เก็บรายละเอียดโครงสร้างบ้านเก่า ครั้งที่ 2 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
ลงพื้นที่เก็บรายละเอียดโครงสร้างบ้านเก่า ครั้งที่ 3 (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)																		
กิจกรรม “รู้จักพันธ์ไม้ สวนในบ้าน อ.บุญเลิศ”																		
ปรับปรุงภูมิทัศน์โหย่งกาด																		
การรวบรวมแบบโครงสร้างอาคาร บ้านเก่า เพื่อจัดทำหนังสือ “บ้านเก่า แบบไต”																		
จัดทำแบบจำลองบ้านโบราณและบ้านคุณบุญจิรา																		

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตาราง 2-1 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม (ต่อ)

โครงการย่อยและกิจกรรม	ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-สค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต)																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 2 (เทศกาลปอยส่างลอง)																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 3 (เมืองน่าอยู่)																		
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (งานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์)																		
แผ่นพับ (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)																		
นิตยสารคอมพาส “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่มั่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม”																		
นิตยสารคอมพาส “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”																		
คู่มือท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ฯ (รวบรวมข้อมูล/Art work แต่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)																		
โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์โครงการ																		
Plate แสดงข้อมูลบ้านเก่า วัด เทศกาลปอยส่างลอง และกิจกรรมยุวชนอาสาสมัครฯ																		
วีดีทัศน์ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต (ฉายที่ศูนย์ประสานงานฯ)																		
โทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”																		
เวบไซต์ (ยังไม่สมบูรณ์)																		
กิจกรรมประกวดภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”																		
หนังสือแผนที่ Atlas (รวบรวมข้อมูล/Art work แต่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)																		

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตาราง 2-1 กรอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม (ต่อ)

โครงการย่อยและกิจกรรม	ช่วงที่ 1 ระยะ 6 เดือน พ.ศ.2553-2554 (กย.-กพ.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1						ช่วงที่ 2 ระยะ 12 เดือน พ.ศ.2554 (มีค.-สค.) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2						ช่วงที่ 3 ระยะ 18 เดือน พ.ศ.2554-2555 (กย.-กพ.) รายงานฉบับสมบูรณ์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																		
จัดการพื้นที่ใช้สอยภายในศูนย์ฯ		═	═	═	═	═												
ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน											═				═	═		
แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน																		
- แผนที่เส้นทางจักรยาน											═	═		═	═			
- แผนที่ร้านอาหาร									═	═					═	═		
- แผนที่ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต		═	═	═	═	═	═										═	
จัดทำแท่งเหล็กสำหรับปั๊มตรา/ตรายางหมึกของศูนย์ฯ														═	═			
จัดทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่าย/แจกในศูนย์ฯ																		
- เสื้อยืด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”														═	═			
- สมุดโน้ตไดอารี่														═	═			
- โปสการ์ด														═	═			
การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”																	═	
รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1/2/รายงานฉบับสมบูรณ์ (3)							**1**						**2**					**3**

═ ระยะเวลาการดำเนินงาน

ส่วนที่ 3

กิจกรรมที่ได้ดำเนินการภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การดำเนินการจัดกิจกรรมอยู่ในกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ซึ่งในแต่ละโครงการย่อยมีส่วนสำคัญต่อพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยการจัดกิจกรรมในบางกิจกรรมสามารถเกิดผลตามวัตถุประสงค์มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในหลายโครงการ การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระยะแรก-ระยะกลาง (1-12 เดือนแรก) มีโครงการย่อยที่ได้จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โครงการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่ได้มีการจัดเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวัดก้ำก่อ และมีการเก็บบันทึกข้อมูลรายละเอียดบ้านเก่า เพื่อถอดแบบก่อสร้างสำหรับเก็บบันทึกเป็นฐานความรู้ เป็นหลักฐานอ้างอิงในการอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และโครงการย่อยที่ได้มีการดำเนินการในระยะสุดท้าย ได้แก่ โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้มีการดำเนินการในด้านสถานที่ (ศูนย์ประสานงานฯ) ในระยะกลาง แต่ในส่วนของการประชุมเสวนา (focus group) เพื่อสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ฯและด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระยะสุดท้ายของโครงการเนื่องจากจะต้องมีการแต่งตั้งบุคคลากร หรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และเพื่อให้เห็นกระบวนการดำเนินงานทั้งหมดของโครงการตั้งแรก ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของศูนย์ฯ ได้ดียิ่งขึ้น

ในเนื้อหาส่วนที่ 3 นี้ จะนำเสนอกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 6 ส่วน ด้วยกัน แบ่งตามโครงการย่อย ได้แก่

1) กิจกรรมการประชุม/เสวนาส่วนกลาง (ภาพรวมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)
2) กิจกรรมการลงพื้นที่สำรวจ พูดคุย กับคนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอนเฉพาะกลุ่ม (focus group)
3) กิจกรรมของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง
4) กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
5) กิจกรรมของโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
6) กิจกรรมของโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
7) กิจกรรมของโครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3.1 กิจกรรมการประชุม/เสวนาส่วนกลาง (ภาพรวมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

เป็นกิจกรรมการประชุมในระยะแรกของการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาของโครงการฯ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับพื้นที่ในทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานจังหวัด หน่วยงานท่องถิ่น ภาคธุรกิจ/เอกชน ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน โดยมีการจัดประชุมแล้ว 3 ครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ "โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2553 เวลา 18.00-20.30 น. ณ โหย่งกาด (ภาคประชาชน) และวันที่ 29 กรกฎาคม 2553 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (ภาคหน่วยงานท้องถิ่น) ซึ่งมีการนำผลสรุปจากการประชุมเสวนาที่โหย่งกาด มานำเสนอต่อที่ประชุมของ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนโดยเป็นการจัดประชุมที่มีเนื้อหาต่อเนื่องจากโครงการ "การออกแบบเบื้องต้นและความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน" (โครงการชุดแรก) ส่วนรายละเอียดเป็นการนำเสนอแผนการดำเนินงาน 4 แผน ประกอบด้วยโครงการย่อยทั้งหมด 31 โครงการ ที่มาจากการศึกษาวิเคราะห์จากโครงการชุดแรก และมีการสรุปความเป็นไปได้ในการจัดทำ หรือเงื่อนไขของการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ต่อไป โดยให้ที่ประชุมได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดเลือกโครงการย่อยทั้งหมดเพื่อนำมาสู่แผนดำเนินการในภาคปฏิบัติการของการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ผลสรุปจากที่ประชุมได้มีการนำเสนอแผน โครงการ และคัดเลือกผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม สอดคล้องในแต่ละโครงการทั้งนี้เพื่อให้แผนและโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งรายละเอียดจากที่ประชุมทั้งภาคประชาชนและภาคหน่วยงานท้องถิ่น มีดังนี้

สรุปผลการประชุม ณ โหย่งกาด

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับแม่ฮ่องสอน

- คนแม่ฮ่องสอนเป็นคนดี ว่านอนสอนง่าย และเป็นพี่น้องกับชาวพม่าซึ่งเป็นคนอ่อนโยนเช่นเดียวกัน
- ศิลปวัฒนธรรมจากผู้ที่อพยพมาอาจทำให้วัฒนธรรมเดิมเปลี่ยนไป เช่น สถาปัตยกรรมของวัด
- ประเพณีถูกบิดเบือน เช่น ใช้ของสมัยใหม่ ตามกาลเวลา ขอให้ร่วมมือกันดูแลรักษา
- ขาดผู้ควบคุม ปกป้อง รักษาประเพณีให้คงอยู่อย่างถูกต้องตามประเพณีโบราณทั้งพิธีการและเวลา
- ผู้เฒ่าผู้แก่ไม่ต้องการให้มีประเพณีหรือพิธีการที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน และไม่ถูกเวลา วัน เดือน ตามเดิม
- การพัฒนาต้องทำควบคู่กับการรักษา ป้องกันและฟื้นฟู

- การท่องเที่ยวเชิงเคารพ

- ควรมีการจัดอบรมผู้นำเที่ยวเรื่องการประพฤติตัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ไม่เคารพสถานที่
- มัคคุเทศก์ หรือผู้ปกป้องรักษาสถานที่ท่องเที่ยวจะช่วยดูแลและร่วมแก้ปัญหาการไม่เคารพวัฒนธรรม
- การรวบรวม รักษาสมบัติทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าให้ผู้คนลูกหลานได้เรียนรู้ข้อมูลเหล่านั้น
- สถานที่สำคัญ บ้านโบราณ โรงแรมเก่า สามารถใช้เป็นสถานที่ในการเรียนรู้
- คนแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ศรัทธาในพระสงค์แต่อาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับพุทธสถาน/วัด เท่าที่ควร
- วัดอาจมีนโยบายในการก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้างใหม่ๆ จึงเป็นเหตุให้สถาปัตยกรรมเก่าถูกรื้อถอน ทำลาย
- ร่วมกันแสดงความต้องการในการอนุรักษ์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนด/นโยบาย
- ขาดผู้รักษาวัฒนธรรมของเมือง/กลุ่มคนผู้รักษา
- ที่ดินเปลี่ยนมือ ถูกขายให้กับนายทุน/คนต่างถิ่น เช่น การแต่งงานของคนในท้องถิ่นกับชาวต่างชาติ
- สิ่งที่จะทำให้มีชีวิตชีวา คือ พื้นที่และกิจกรรมที่จะทำให้คนในชุมชนได้ขยับเข้าหากัน
- การรักษาเมืองต้องหยั่งรากถึงคนรุ่นหลังโดยไม่จำเป็นว่าผู้ที่จะเข้ามาร่วมรักษาเมือง คือ คนท้องถิ่นหรือนักท่องเที่ยว
- เด็กและเยาวชนจะเริ่มเห็นคุณค่าและร่วมรักษา หากเห็นตัวอย่างจากคนรุ่นก่อน ผู้หยั่งรากประวัติศาสตร์

- การพบปะพูดคุยถ้าไม่มีการขยายตัวโดยการทำกิจกรรม สิ่งที่พูดคุยก็จะถูกลืมหายไป
  - ข้อมูลใหม่ๆ จะช่วยสร้างกิจกรรม
  - การมีเวทีสม่ำเสมอจะทำให้กิจกรรมขับเคลื่อนต่อเนื่อง
- ให้เด็กมีกระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์จากผู้ใหญ่
- ขบวนการต่างๆ จะต้องแผ่ไปครอบคลุมทั้งเมืองควรมีการบันทึกรวบรวมปัญหา ประมวลแล้วนำมาศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหา
- ป๊อกกาดเก่าเป็นตัวอย่างของเวทีที่เข้มแข็งและหยั่งรากประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม แต่ยังต้องการน้ำเลี้ยง
- มีวิธีการถ่ายทอด พูดคุยกับคนรุ่นใหม่ให้ร่วมอนุรักษ์ เช่น มีวิทยากรที่จะช่วยให้ความรู้แก่เยาวชน
- ชมรมอนุรักษ์บ้านเก่าจะส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ และต้องการผู้ร่วมแนวทางอีกมาก เพื่อสร้างกิจกรรมต่อเนื่อง
- ควรมีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น เช่น วัด
- การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยการสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนเป็นเจ้าของเมืองร่วมกัน/มีส่วนร่วม
- อบรมนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม
- หน่วยงานของรัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและผลักดัน
- การแต่งกายชุดไตที่งดงามไม่แพ้ที่อื่นจะมีวิธีการใดที่จะช่วยรณรงค์ให้ทุกคนแต่งชุดไตมากขึ้น

- บำรุงต้นไม้ ให้มีชีวิต เปรียบเหมือนขับเคลื่อนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
- ผลิดอกออกผลให้เมืองแม่ฮ่องสอนคงไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรม
- อาหารพืชคือกิจกรรมของชุมชน
- น้ำเลี้ยงคือเวทีสนทนา ผลคือความยั่งยืน
- ราก
  - ประเพณี
  - วัฒนธรรม
  - ข้อมูลประวัติศาสตร์ (หยั่งรากลึกมั่นคงด้วยข้อมูล)
- การแต่งกายคือการแสดงเอกลักษณ์
- การแต่งกายในชุดพื้นเมืองควรเป็นการแต่งเพื่อแสดงเอกลักษณ์พื้นถิ่น ไม่ใช่การแต่งตามกฎระเบียบ/ข้อกำหนด
- ควรมีการช่วยกันฟื้นฟู เสริมสร้างมรดกวัฒนธรรมเก่า ที่สูญหายไป รื้อฟื้นสิ่งเก่า สิ่งที่มีความสำคัญเป็นเอกลักษณ์
  - อนุรักษ์ของเก่า ประวัติศาสตร์ในอดีต
  - ฟื้นฟูวัฒนธรรม
- สภาน้ำเมี่ยงจะเป็นเวทีสำคัญในการพูดคุย
- พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไม่ถูกต้องควรถูกรวบรวมเพื่อหาทางแก้ไข
- โครงการที่ควรดำเนินการควรมีทิศทางและขั้นตอนที่ชัดเจน เพราะต่างก็มีความสำคัญแต่ต้องจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่ควรทำและเจ้าภาพโครงการ
- ยุววิจัย ควรสร้างเครือข่ายโรงเรียน จัดตั้งกลุ่มยุววิจัยวัฒนธรรมท้องถิ่นหาหน่วยงานที่เลี้ยง
- การประชุมชุมชนควรมีการแจกงาน จัดผู้รับผิดชอบและมีการติดตามงานในครั้งต่อไป ของการประชุม

- เครือข่ายและความรู้คือปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน
- หาแกนหลักของโครงการแล้วผู้ร่วมโครงการจึงจะเกิดขึ้นตามมา
- คัดเลือกกิจกรรมของโครงการที่สร้างผลลัพธ์พร้อมกันหลายด้านในการลงมือทำในครั้งเดียว
- ต้องมีนักจัดการที่จะทำให้การพูดคุยเกิดขึ้นเป็นโครงการได้

- **สรุปโครงการเสนอแนะจากที่ประชุม**

- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- ประชาสัมพันธ์จุดเด่นด้านวัฒนธรรม
- สืบทอดด้านวัฒนธรรมแก่เยาวชนโดยการจัดอบรม
- สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง
- ยกระดับคุณภาพของหน่วยงานราชการด้านวัฒนธรรม
- ปลูกจิตสำนึกและรณรงค์การอนุรักษ์ด้านวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม เช่น การแต่งกาย ประเพณี วัด บ้านเก่า
- สร้างรายได้ที่พอเพียงแก่ชุมชน
- ส่งเสริมรายได้เสริมแก่ผู้สูงอายุ
- การแต่งกายที่เหมาะสมสำหรับการเข้าเยี่ยมชม หรือทำกิจกรรมในศาสนสถาน
- ให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่อง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- การจัดทำเทศบัญญัติข้อกำหนด อาคารสิ่งก่อสร้างให้ชุมชนมีส่วนร่วม
- จัดทำสื่อเผยแพร่ทุกรูปแบบ
- รณรงค์ส่งเสริมการใช้จักรยาน
- การส่งเสริมการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้ที่สนใจ (อย่างถูกต้อง)

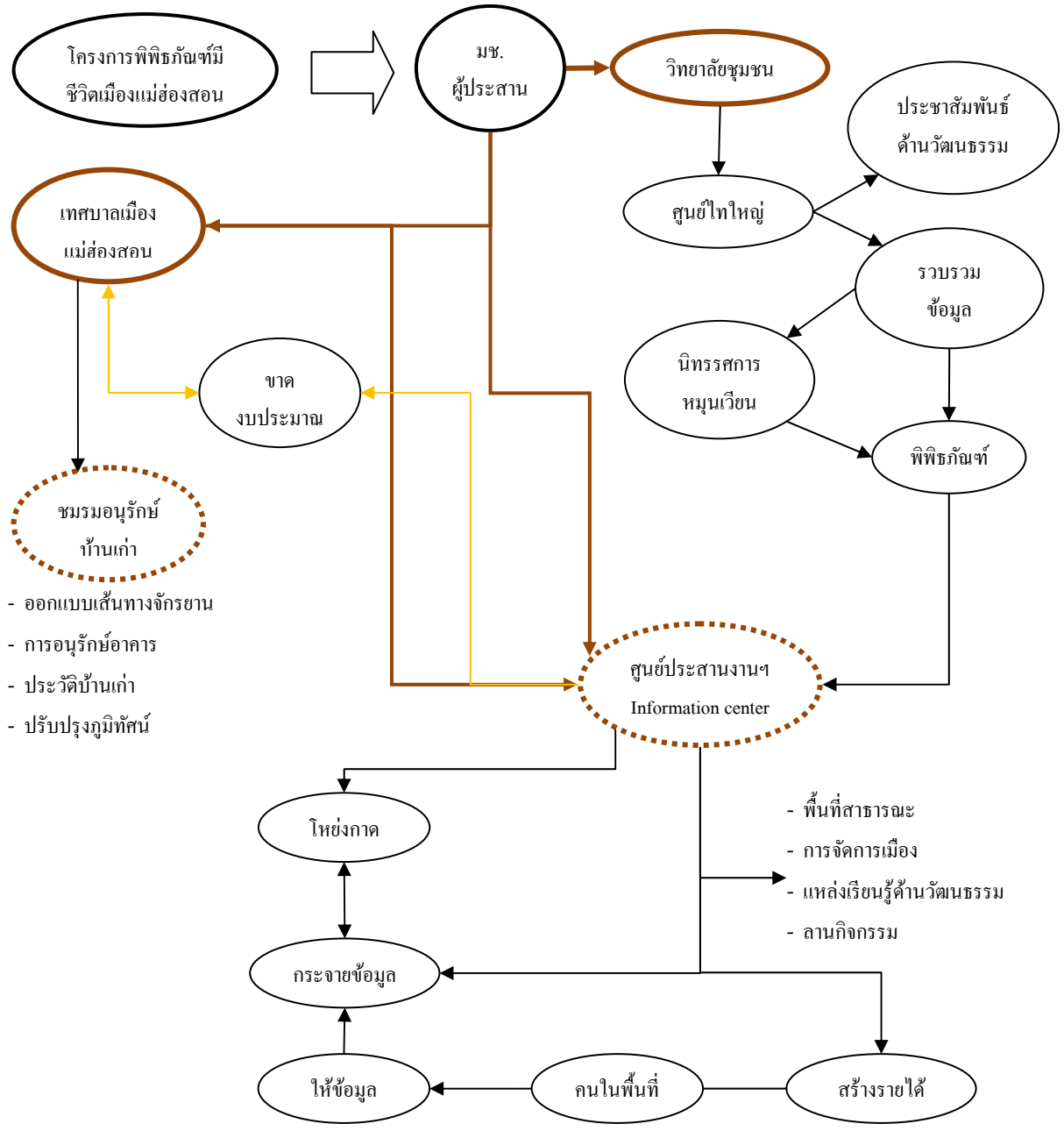

ภาพ 3-1 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โหย่งกาด

สรุปผลการประชุม ณ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 3-1 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 1 (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน)

ภาพ 3-2 การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

3.1.2 การประชุมครั้งที่ 2 หัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

การจัดประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ผลสรุปจากที่ประชุมได้มีการนำเสนอแผน โครงการ และคัดเลือกผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม ให้สอดคล้องในแต่ละโครงการ ดังนั้นจึงได้มีการจัดการประชุมครั้งที่ 2 ขึ้นเพื่อความต่อเนื่อง ในหัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในวันที่ 31 สิงหาคม 2553 เวลา 18.00 น. ณ โหย่งกาด โดยผลจากที่ประชุมได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโครงการฯ ร่วมกัน

ภาพ 3-3 การประชุมครั้งที่ 2 หัวข้อ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ โหย่งกาด

3.1.3 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือร่วม “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน นี้ ได้มีการจัดประชุมในวันที่ 1 กันยายน 2553 เวลา 11.00 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อแสดงความร่วมมือในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และร่วมเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโครงการฯ ร่วมกัน โดย มีผู้ลงนาม เป็นตัวแทนจาก 6 ฝ่าย และพยาน 2 ท่าน ดังนี้

ผู้ลงนาม

ฝ่ายที่ 1 สำงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย)

ฝ่ายที่ 2 นายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน (คุณสุเทพ นุชทรวง)

ฝ่ายที่ 3 ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (คุณคมสัน คูสินทรัพย์)

ฝ่ายที่ 4 ประธานเครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน (คุณเทพินท์ พงษ์วดี)

ฝ่ายที่ 5 นักวิจัยและผู้ประสานงานโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เที่ยงบูรณธรรม)

ฝ่ายที่ 6 เครือข่ายแกนนำนักเรียนเพื่อนเตือนเพื่อนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ครูกรองทอง เง่าสุวรรณ์)

พยาน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (พื้นที่ภาคเหนือตอนบน) (รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา จงแก้ววัฒนา)
ประธานคณะกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (ดร.จรูญ คำนวณตา)

ขอบเขตของบันทึกข้อตกความร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อนการสร้าง "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

ทั้งหกฝ่ายมีข้อตกลงให้การสนับสนุน ดังนี้

1) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

- สนับสนุนด้านการเป็นที่ปรึกษาการขับเคลื่อนการสร้าง "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"
- สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อหนุนการขับเคลื่อนการสร้าง "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

2) เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนด้านความร่วมมือ โดยรณรงค์สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาคส่วนต่างๆ คือ หน่วยงานจังหวัด หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาในเมืองแม่ฮ่องสอน เครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ภาคสื่อมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน ในการขับเคลื่อนการสร้าง "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"
- สนับสนุนการอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการการดำเนินกิจกรรมเพื่อการขับเคลื่อนการสร้าง "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"
- สนับสนุนการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อผลักดันการจัดกิจกรรมของโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการวิจัย "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"
- จัดหา จัดสรรทรัพยากร และงบประมาณในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนและกิจกรรมในชุดโครงการวิจัย "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ตามความเหมาะสม
- เผยแพร่ ประยุกต์ใช้ และเชื่อมโยงต่อแผนพัฒนาเทศบาลโดยการนำผลการดำเนินงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างยั่งยืน

3) วิทยาลัยชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนข้อมูลด้านวัฒนธรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน
- ให้ความร่วมมือในการเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำ "โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง" รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมโครงการ

4) เครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนให้ความร่วมมือในทุกส่วนของการขับเคลื่อนการสร้าง "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ในฐานะเจ้าบ้าน
- ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการ

5) ชุดโครงการวิจัย "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

- ให้คำปรึกษาสำหรับการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- สนับสนุนด้านการประสานงาน บริหารจัดการและประเมินผล ตรวจสอบโครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการวิจัย "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

- จัดทำแนวทางวางแผนโครงสร้างการดำเนินงานชุดโครงการวิจัย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

6) เครือข่ายแกนนำนักเรียนเพื่อนเตือนเพื่อนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

- สนับสนุนด้านการรณรงค์ ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมให้เยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอนร่วมทำกิจกรรมภายใต้แนวคิด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- ให้ความร่วมมือในการเป็นผู้รับผิดชอบโครงการร่วมกับวิทยาลัยชุมชนในการจัดตั้ง “กลุ่มเยาวชนร่วมสืบสานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-4 ผู้เข้าร่วมการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

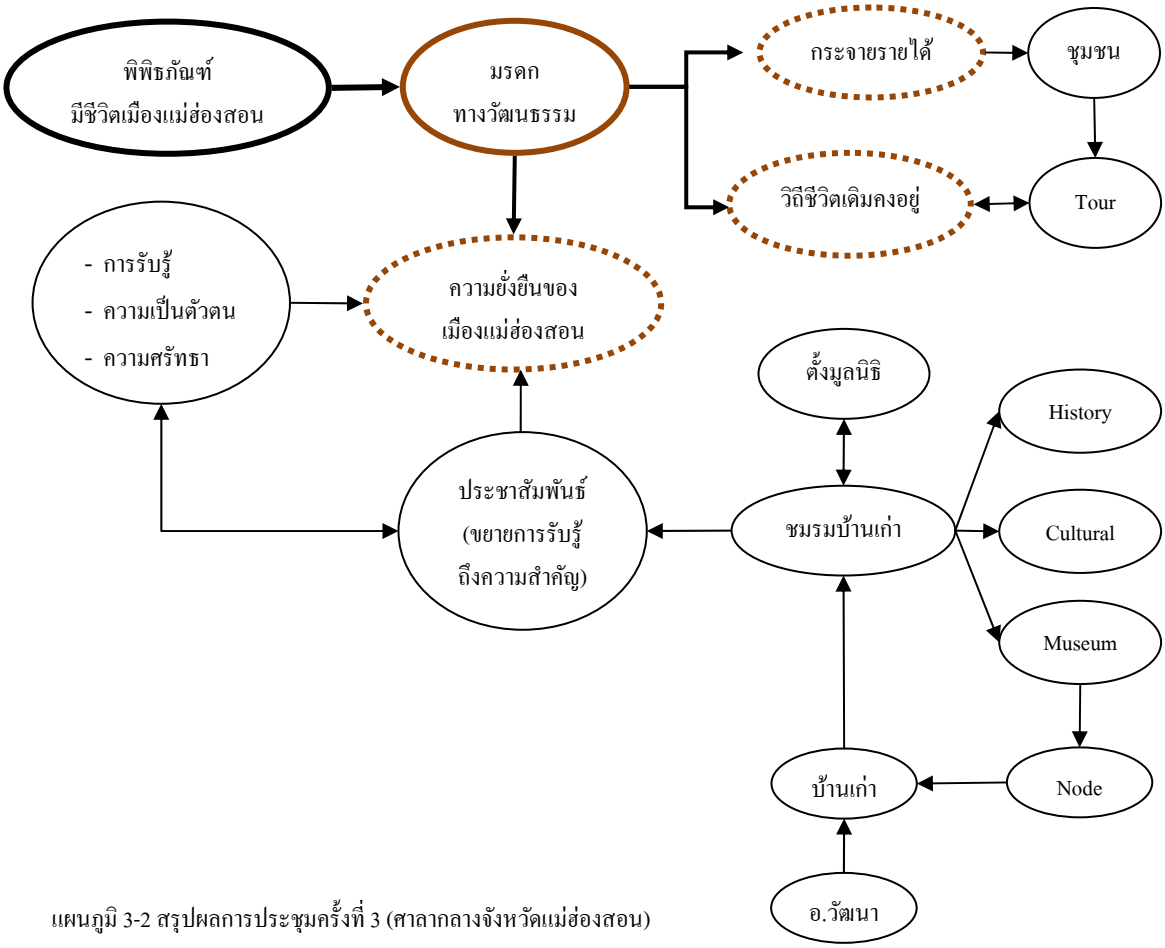
3.1.4 การประชุมครั้งที่ 3 หัวข้อ “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

การประชุมครั้งที่ 3 จัดขึ้นในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2553 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ โครงสร้างการดำเนินงาน และรายงานความก้าวหน้าของโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนและร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับความร่วมมือกับหน่วยงานระดับจังหวัด ในการสนับสนุนกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-5 การประชุมครั้งที่ 3 หัวข้อ “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศาลากลาง

แผนภูมิ 3-2 สรุปผลการประชุมครั้งที่ 3 (ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

3.2 กิจกรรมการลงพื้นที่สำรวจ พูดคุย กับคนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอนเฉพาะกลุ่ม (focus group)

เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างความเข้าใจให้กับคนในพื้นที่ มีการสอบถามความเห็นในเบื้องต้น ก่อนการดำเนินงาน ซึ่งการจัดกิจกรรม การวางแผนการดำเนินงานต้องให้ความสำคัญแก่คนในพื้นที่เป็นหลัก รวมถึงมีการประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ

ภาพ 3-6 การพบปะพูดคุย คนในพื้นที่แม่ฮ่องสอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ

3.3 กิจกรรมของโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

การจัดกิจกรรมของโครงการอยู่ในกรอบแนวคิดของการสืบสานวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่มีเป้าหมายให้คนในพื้นที่และคนรุ่นหลังตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมซึ่งจะต้องรักษา และสืบทอดความสำคัญของวัฒนธรรมต่อไป ดังนั้นจึงมีกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

2) กิจกรรมการสืบค้น บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน”

3) กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น”

4) กิจกรรมประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง”

5) การจัดทำหนังสือ “เทศกาล งานประเพณีไต”

3.3.1 กิจกรรมการฝึกอบรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

กิจกรรมของกลุ่มยุวชนฯ แบ่งได้ดังนี้

ยุวชนอาสาสมัคร

1) กิจกรรมการสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน (2/29-10-53)
2) กิจกรรมของกลุ่ม “ตากล้องน้อย” (10-10-53)
3) กิจกรรมของกลุ่ม “จิตรกรน้อย” (14-10-53)
4) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนนาฏศิลป์” (24/25-10-53)
5) กิจกรรมของกลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย” (4 6-11-53)
6) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนไอที” (15-11-53)
7) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนคนดนตรี” (24-11-53)
8) กิจกรรมของกลุ่ม “นักสืบน้อย และนักเขียนน้อย” (4 5-02-53)

ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่ม	กิจกรรม
1	10/10/53	ตากล้องน้อย	อบรมตากล้องน้อย ครั้งที่ 1
2	14/10/53	จิตรกรน้อย	อบรมจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1
3	19/10/53	จิตรกรน้อย	ชมนิทรรศการศิลปะของศิลปินสามหมอก
4	20/10/53	ตากล้องน้อย	เทคนิคการถ่ายภาพกลางคืน
5	21/10/53	ตากล้องน้อย	ถ่ายภาพขบวนแห่จองพารา
6	24 – 25 /10/53	ยุวนาฏศิลป์	อบรมยุวนาฏศิลป์ ครั้งที่ 1
7	31/10/53	ตากล้องน้อย	ถ่ายภาพขบวนแห่ต้นเกี๊ยะ
8	4 – 6/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	อบรม กลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย” ครั้งที่ 1
9	7/11/53	ตากล้องน้อย	สอนเทคนิคการถ่ายภาพเบื้องต้น
10	13/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
11	14/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ตากล้องน้อย	ส่งภาพถ่ายหัวข้อ“มนต์เสน่ห์เมืองแม่ฮ่องสอน”
		ยุวนาฏศิลป์	ซ้อมรำไต
		จิตรกรน้อย	สอนการวาดภาพลายเส้น

ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ต่อ)

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่ม	กิจกรรม
12	15/11/53	ยุวชนไอที	อบรม กลุ่ม “ยุวชนไอที” ครั้งที่ 1
13	20/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ตากล้องน้อย	สอนเทคนิคการถ่ายภาพกลางคืน
14	21/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ยุวนาฏศิลป์	รำไตในขบวนแห่ลอยกระทง
		ตากล้องน้อย	ถ่ายรูปในงานลอยกระทง
15	24/11/53	ยุวชนดนตรี	การอบรม กลุ่ม “ยุวชนดนตรี” ครั้งที่ 1
16	27/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
17	28/11/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
18	29/11/53	ยุวนาฏศิลป์	ซ้อมรำไต และ หม่องส่วยยี
19	30/11/53	ยุวนาฏศิลป์	ซ้อมรำไต และ หม่องส่วยยี
		มัคคุเทศก์น้อย	ซ้อมการเป็นพิธีกรบนเวที งานวันเอดส์โลก
		ยุวชนดนตรี	ซ้อมร้องเพลง “อ่ำลืมกว๊ามไต๊”
20	1/12/53	ยุวนาฏศิลป์	แสดงรำไต และ หม่องส่วยยี ในงานวันเอดส์โลก
		ยุวชนดนตรี	ร้องเพลง “อ่ำลืมกว๊ามไต๊” ในงานวันเอดส์โลก
		มัคคุเทศก์น้อย	เป็นพิธีกรบนเวที งานวันเอดส์โลก
21	3/12/53	ยุวชนดนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
22	4/12/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ยุวชนดนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
23	5/12/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ยุวชนดนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
24	6/12/53	มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		ยุวชนดนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
		ยุวชนไอที กลุ่ม C	เรียนการทำเว็บไซต์
25	7/12/53	ยุวชนไอที กลุ่ม B	เรียนการทำเว็บไซต์
27	8/12/53	ยุวชนดนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
28	9/12/53	ยุวชนไอที กลุ่ม A	เรียนการทำเว็บไซต์
29	10/12/53	ยุวชนดนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
		ยุวชนดนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
		มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
		มัคคุเทศก์น้อย	พิธีกรภาคสนามรายการทีวี
30	11/12/53	ยุวชนดนตรี	แสดงดนตรีที่ ถนนคนเดิน
		มัคคุเทศก์น้อย	มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติงาน
31	12/12/53	ยุวชนดนตรี	สอนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐาน
32	13/12/53	ยุวชนไอที	เรียนการทำเว็บไซต์
33	9/1/54	ตากล้องน้อย	ประชุมกลุ่มตากล้องน้อย กับกลุ่มยุวชนไอทีเรื่องการจัดนิทรรศการงานไอทีวัลเล่ย์

ตาราง 3-1 กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ต่อ)

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่ม	กิจกรรม
34	12 -13/1/54	ตากล้องน้อย	เตรียมวัสดุอุปกรณ์และฉากถ่ายรูปในบูธนิทรรศการงานไอทีวัลเล่ย์
35	14/1/54	ตากล้องน้อย	จัดเตรียมสถานที่ในบูธนิทรรศการงานไอทีวัลเลย์
		ยุวชนคนดนตรี	ซ้อมดนตรี
36	15/1/54	ตากล้องน้อย	จัดกิจกรรมในบูธนิทรรศการงานไอทีวัลเล่ย์
		ยุวชนคนดนตรี	
		ยุวนาฏศิลป์	ทำการแสดงรำหม่องส่วยยี รำไต และมองเซิง
37	4-5/2/54	นักสืบน้อย	อบรมกลุ่มนักสืบน้อย และกลุ่มนักเขียนน้อย ครั้งที่ 1
		นักเขียนน้อย	
		มัคคุเทศก์น้อย	เป็นพิธีกรในรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ
38	5/3/54	นักสืบน้อย กลุ่มนักเขียนน้อย	รวมงานปางน้ำแน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”

1) กิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน”

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จะเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้นั้น ต้องอาศัยการสืบทอดแนวคิด แนวทางการดำเนินงานโครงการให้แก่คนรุ่นหลัง ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชน โดยมีเป้าหมายคือ การสืบสานวัฒนธรรมหรือแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนแก่เยาวชนคนรุ่นหลัง ให้ตระหนักถึงความสำคัญทางวัฒนธรรม และเพื่อให้เมืองแม่ฮ่องสอนยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งทางด้านภาษา การแต่งกาย ดนตรี นาฏศิลป์ และประเพณี ร่วมทั้งสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม นอกจากนี้กิจกรรมต่างๆ ของยุวชนอาสาสมัครเมืองแม่ฮ่องสอน ยังส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย จึงมีข้อเสนอแนะการจัดงานวันเยาวชน ในหัวข้อ “สร้างกระแสการรับรู้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้กับเยาวชน” วันที่ 2 ตุลาคม 2553 ณ อาคารบุญชูตรีทอง โรงเรียนห้องสอนศึกษา และในวันที่ 29 ตุลาคม 2553 ณ โรงอาหาร วิทยาลัยอาชีพนวมินทรา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่วัตถุประสงค์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตให้กับเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อสืบสานแนวคิด การดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตแก่เยาวชนคนรุ่นหลัง
4. เพื่อค้นหาตัวแทนเยาวชนที่มีความสนใจในการทำกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
5. รวบรวมข้อมูลในการจัดกิจกรรมครั้งนี้เพื่อนำไปวางแผนการจัดดำเนินงานจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เยาวชนได้รับทราบถึงความสำคัญโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2. เยาวชนได้รับโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ
3. โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับการสืบสานแนวคิดให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลังสืบไป
4. ได้ตัวแทนเยาวชนที่มีความสนใจมีโอกาสได้รับการพัฒนาความสามารถในกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม
5. ได้มาซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมของเยาวชนครั้งต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และโรงเรียนห้องสอนศึกษาจำนวน 500 คน นักเรียนชั้น ปวช. 1 โรงเรียนโรงเรียนวิทยาลัยการอาชีพนวมิทราชินีแม่ฮ่องสอน จำนวน 350 คน

เป้าหมายสำคัญในการจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม

รับสมัครเยาวชนเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีความสนใจในกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนในด้านการสืบสานวัฒนธรรม ตามกลุ่มต่างๆ ซึ่งคณะทำงานในพื้นที่และคณะทำงานฝ่ายประสานงานได้ให้ความรู้แก่เยาวชนในรายละเอียดกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม เพื่อที่เยาวชนจะได้ทราบ และนำไปพิจารณาสำหรับการคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและที่ตนเองสนใจ

ตาราง 3-2 กิจกรรมกับกลุ่มเยาวชน

กิจกรรม	กลุ่มเยาวชน
สืบค้นวัฒนธรรม ทางด้านภาษา อาหาร เครื่องแต่งกาย ดนตรี นาฏศิลป์ ประเพณี สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม	นักสืบน้อย
สืบสานวัฒนธรรม ร่วมเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม	ยุวชนดนตรี และยุวชนนาฏศิลป์
นำเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ฝึกปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์	มัคคุเทศก์น้อย
สื่อ สารวัฒนธรรม ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ ที่ส่งเสริมพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	Cyber teen นักเขียนน้อย จิตรกรน้อย ตากล้องน้อย และ production team

ภาพ 3-7 กิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” ณ อาคารบุญชูตรีทอง โรงเรียนห้องสอนศึกษาและวิทยาลัยอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน

2) กิจกรรมของกลุ่ม "ตากล้องน้อย"

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม "ตากล้องน้อย" ครั้งที่1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2553 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 52 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม "การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในการถ่ายภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าของท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- มุมมองความสนุกสนานของการถ่ายภาพ
- เทคนิคขั้นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาไปสู่ชั้นสูง
- ภาพถ่ายที่สามารถนำมาสร้างประโยชน์เชิงอนุรักษ์
- คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและรากเหง้าของตัวเอง
- การถ่ายภาพแนวสารคดี (documentary)
- แนะแนวอาชีพช่างภาพ
- ฝึกภาคปฏิบัติ การถ่ายภาพ บุคคล ภาพสถานที่ และการถ่ายภาพเชิงสารคดี ในสถานที่สำคัญ

สรุปผลการดำเนินงาน

โดยภาพรวมแล้วผู้เข้ารับการอบรมให้ความสนใจ ตลอดการดำเนินการจัดกิจกรรม วิทยากรได้ให้ความรู้พื้นฐานเรื่องการถ่ายภาพเบื้องต้นให้กับผู้เข้าอบรมในช่วงเวลาสั้นๆ แต่สามารถทำให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการฝึกถ่ายภาพ ภาคปฏิบัติในช่วงบ่ายซึ่งภาพที่ออกมามีความสวยงาม มีมุมมอง และแนวคิดใหม่ๆ โดยผู้เข้าอบรมมีความพอใจในการอบรมในระดับดีถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตากล้องน้อยในครั้งต่อๆ ไป

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- ควรจัดกิจกรรมให้กลุ่มตากล้องน้อยได้ฝึกถ่ายภาพทุกๆ เดือน เป็นจำนวน 2 ครั้ง/เดือนและสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอน พร้อมกับจูงใจให้เกิดความรักเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างต่อเนื่องและก่อนจะนำภาพจากการฝึกการถ่ายภาพมาจัดประกวด หรือจัดนิทรรศการภาพถ่ายเมืองแม่ฮ่องสอนจากฝีมือกลุ่มตากล้องน้อยต่อไป
- ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อๆ ไปควรเตรียมค่าตอบแทนให้กับวิทยากร พร้อมทั้งมีภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม น้ำแข็ง แก้วน้ำพลาสติก พร้อมอาหารว่างให้กับผู้เข้าอบรม

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากไปฝึกถ่ายรูปนอกสถานที่ ถ่ายภาพธรรมชาติ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น ปางอุ๋ง ทุ่งบัวตอง น้ำตก เป็นต้น (มีความต้องการมากที่สุด) หรืออยากให้พาไปถ่ายภาพในต่างอำเภอ ต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ จะได้มีมุมมองที่ต่างจากเดิมและทำให้ได้ซึมซับอารมณ์ในการถ่ายภาพ ให้ภาพสื่ออารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น
- อยากให้มีกิจกรรมนันทนาการเพิ่ม และมีกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมสนุกแทรกระหว่างการอบรม
- อยากได้ความรู้เรื่องการถ่ายภาพเพิ่มเติม อยากให้มีการจัดการอบรมแบบนี้อีกหลายๆ ครั้ง
- อยากมี work shop การถ่ายภาพอื่นๆ อีก
- อยากให้มีการประกวดภาพถ่ายของสมาชิกกลุ่มตากล้องน้อย
- อยากให้รูปแบบการอบรมที่มีความต่อเนื่องจากทักษะเบื้องต้น ไปจนถึงระดับสูง
- อยากได้ความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของกล้อง และหน้าที่ของชิ้นส่วนนั้นๆ และอุปกรณ์เสริมต่างๆ สำหรับการถ่ายภาพ

- อยากเรียนรู้เรื่องการปรับแสงให้เหมาะกับสภาพแสงต่างๆ
- อยากเรียนรู้เรื่องการถ่ายภาพให้ดึงดูดใจผู้ชม
- อยากให้มีการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์แม่ฮ่องสอนมากขึ้น
- อยากให้มีการสอนการถ่ายภาพที่ดูน่ารักมีสีสัน
- อยากให้มีการสอนถ่ายภาพเคลื่อนไหว และการถ่ายภาพแบบอื่นๆ
- อยากให้มีการสอนการถ่ายภาพสัปดาห์ละครั้ง และเพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติถ่ายภาพ
- อยากให้มีการจัดอบรมหลายๆ วัน และให้มีวิทยากรมาให้ความรู้หลายท่าน
- อยากถ่ายภาพวัดพระธาตุดอยกองมู เพราะสามารถถ่ายภาพวิวทิวทัศน์ของธรรมชาติ วิถีชีวิตบ้านเรือน ท้องฟ้าให้ภาพดูสวยงามมาก
- อยากให้มีการถ่ายภาพตามโบราณสถานในประเทศไทย เช่น อยุธยา
- อยากฝึกการถ่ายภาพบุคคลต่างๆ (portrait) และมีดารามาเป็นแบบให้
- อยากให้มีข้อมูลพื้นฐานขึ้นบนจอเวลานำเสนอ และมีภาพสวยๆ ประกอบขณะทำการสอนหรืออธิบายเรื่องการถ่ายภาพ
- อยากให้วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมให้แคบกว่านี้ เพราะเนื้อหายังดูกว้างและยากต่อการทำความเข้าใจ
- การอบรมครั้งนี้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพค่อนข้างมาก สิ่งต่างๆ ที่วิทยากรได้ถ่ายทอดให้ล้วนมีประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรมเป็นอย่างมาก

ภาพ 3-8 กิจกรรมการอบรมกลุ่มตากล้องน้อย ครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-9 กิจกรรมการอบรมกลุ่มตากล้องน้อย ครั้งที่ 2 วันที่ 20 ตุลาคม 2553 (โดยวิทยากร คุณสุริยน สังข์สุข ช่างภาพจากหนังสือ National geo graphic) ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3) กิจกรรมของกลุ่ม "จิตรกรน้อย"

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม "จิตรกรน้อย" ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2553 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ "ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน" โรงเรียนห้องสอนศึกษา ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 28 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม "การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในการวาดภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญและหัวข้อของเนื้อหาในการฝึกปฏิบัติ ดังนี้

- การใช้เส้นสื่ออารมณ์และความหมาย
- การวาดภาพลายเส้นเบื้องต้น
- การจัดองค์ประกอบภาพ
- การสร้างเรื่องราว
- เรียนรู้งานจิตกรรมพุทธประวัติของช่างชาวพม่า ณ วัดจองกลางและวัดจองคำ

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานมีความเรียบร้อย และตรงตามเป้าหมาย เนื่องจากวิทยากรที่เชิญมาล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจเรื่องของศิลปะขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นในช่วงบ่ายผู้เข้าอบรมได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวศิลปะไทใหญ่ในวัดสำคัญ ของแม่ฮ่องสอนช่วยให้ยุวชนกลุ่มจิตรกรน้อยได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปะไทใหญ่ และเรียนรู้ประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน ตลอดจนความสำคัญของวัดต่างๆ ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจอยากจะสืบสานศิลปะไทใหญ่ของบรรพบุรุษต่อไป โดยภาพรวมผู้เข้าอบรมมีความพอใจในการอบรมในระดับดีถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตรกรน้อยในครั้งต่อๆ ไป

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- ควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนกลุ่มจิตรกรน้อยได้ฝึกการวาดภาพ และเรียนรู้เรื่องศิลปะเพิ่มเติมทุกๆ เดือน เป็นจำนวน 2 ครั้ง/เดือนเป็นอย่างน้อย และสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอน พร้อมกับจูงใจให้เกิดความรักเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้นเรื่อยๆ ก่อนจะนำภาพวาดจากการฝึกการวาดภาพมาจัดประกวด หรือจัดนิทรรศการภาพวาดเมืองแม่ฮ่องสอนจากฝีมือกลุ่มจิตรกรน้อยต่อไป
- ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อๆ ไปควรเตรียมค่าตอบแทนให้กับวิทยากร พร้อมทั้งมีภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม น้ำแข็ง แก้วน้ำพลาสติก พร้อมอาหารว่างให้กับผู้เข้าอบรม

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และควรมีการศึกษานอกสถานที่ จะทำให้ได้เห็นบรรยากาศจริง
- อยากไปวาดภาพในสถานที่ต่างๆ ทั่วแม่ฮ่องสอน เช่น วัดม่วยต่อ อำเภอขุนยวม หนองจองคำ ถ้ำปลา พระธาตุดอยกองมู น้ำตก ดอกบัวตอง ปางอุ๋ง ฯลฯ หรือในต่างจังหวัด
- อยากให้มีการฝึกปฏิบัติ (workshop) มีการใช้เทคนิคสีต่างๆ ทั้งสีน้ำสีฝุ่น สีน้ำมัน สีน้ำ ฯลฯ
- อยากให้มีการจัดค่ายศิลปะ 3 วัน 2 คืน มีกิจกรรมการวาดรูป และพาไปวาดรูปในสถานที่ต่างๆ
- อยากให้วิทยากรนำผลงานที่ผ่านมาให้ดูเป็นตัวอย่างถึงความแตกต่างในการวาดรูปแต่ละประเภท
- อยากให้มีระยะเวลา และผู้เข้าอบรมที่มากกว่านี้
- อยากไปวาดภาพที่หนองจองคำ ในสถานที่สวยๆ
- อยากให้มีการอบรมเรื่องการระบายสีน้ำ

ภาพ 3-10 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา ศูนย์ประสานงานฯ และ วัดจองกลาง จองคำ

ภาพ 3-11 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมวาดรูปบนถุงผ้าเพื่อใช้เป็นของที่ระลึกสำหรับนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-12 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 2 ร่วมศึกษาและชมนิทรรศการศิลปะของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนนาฏศิลป์”

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “ยุวชนนาฏศิลป์” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24-25 ตุลาคม 2553 เวลา 08.00 – 17.00 น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 30 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ของชาวไทใหญ่ และสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีคุณค่าของท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อของเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- การทำความรู้จักกับเพลงและความหมายของเพลง
- การนับจังหวะ (การฟ้อนไต และการฟ้อนหม่องเส่ยยี)
- การรู้จักเสื้อผ้า และการแต่งกายที่ถูกต้อง
- การฝึกปฏิบัติ เรียนรู้ท่าช้า แยกสอนชาย / หญิง
- การฝึกปฏิบัติ การจับคู่รำ รำเดี่ยวและรำคู่

สรุปผลการดำเนินงาน

ได้รับการตอบรับจากเยาวชนเป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากความสนใจในการเข้าร่วมการอบรมและความตั้งใจที่จะเรียนรู้จากวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนั้นเยาวชนผู้เข้าอบรมยังมีความกระตือรือร้นที่อยากจะซ้อมท่ารำให้มีความต่อเนื่อง และอยากจะมีโอกาสแสดงให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนชาวแม่ฮ่องสอนได้ชม ซึ่งผู้เข้าอบรมมีความพอใจในเนื้อหา วิธีการอบรมในระดับดีถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้า

ร่วมกิจกรรมของกลุ่มยุวนาฏศิลป์ไตในครั้งต่อๆ ไป และนอกจากนี้จะยังมีการฝึกสอนการฟ้อนรำอื่นๆ และทบทวนท่าฟ้อนรำที่สอนไปแล้วอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- ควรมีพื้นที่สำหรับให้กลุ่มยุวชนนาฏศิลป์ไตได้ฝึกซ้อมการแสดงและการฟ้อนรำ ในพื้นที่ที่กว้างขวางกว่าพื้นที่เดิมพร้อมกระจกขนาดใหญ่ที่ช่วยในการฝึกซ้อม และดูท่าทางการรำขณะฟ้อนรำ
- ควรมีชุดการแสดงให้กลุ่มยุวชนนาฏศิลป์ไตที่ตัดเย็บขึ้นใหม่และมีความถูกต้องตามแบบดั้งเดิม เป็นสมบัติของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์ฯ ไว้ในการแสดงออกงานต่างๆ
- ควรมีพื้นที่ให้กลุ่มยุวนาฏศิลป์ไตได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เช่น ถนนคนเดิน หรือการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และในงานกิจกรรม หรือประเพณีต่างๆ

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีสถานที่อบรมที่กว้างขวางและสะดวกสบายกว่านี้
- อยากให้พาออกไปตามสถานที่ต่างๆ และอยากไปแสดงที่อื่นๆ
- อยากให้มีการอบรมบ่อยๆ เพราะเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- สนุกมาก อยากให้มีต่อไปอีกเรื่อยๆ
- อยากให้มีผู้เข้าร่วมการอบรมมากกว่านี้
- อยากให้มีผู้ฝึกสอน (พ่อครู แม่ครู) ที่มีความเชี่ยวชาญมาฝึกสอน
- อยากให้มีการสอนร้องเพลงไต ที่หลากหลาย
- อยากให้มีเนื้อหาการอบรมมากกว่าเดิม
- อยากให้มีการอบรมนาฏศิลป์แบบนี้อย่างต่อเนื่อง และอยากให้มีครูฝึกสอนร่ำเป็นประจำ
- การอบรมทำให้เรามีความรู้ในศิลปะท้องถิ่นของเรามากขึ้น
- อยากให้เปิดการสอนพิเศษ ช่วงปิดภาคเรียน หรือทุกๆ เย็นหลังเลิกเรียน ให้มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดเวลา สัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง หรือจัดให้มีการแข่งขัน ประกวดความสามารถเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน อย่างน้อยเดือนละครั้ง

3-13 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา และการออกงานรำไตขบวนแห่ลอยกระทง ประจำปี 2554 งานวันเอดส์โลก และงานฤดูหนาวและงานกาชาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3-13 กิจกรรมการอบรมกลุ่มจิตรกรน้อย ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา และการออกงานรำไตขบวนแห่ลอยกระทง ประจำปี 2554 งานวันเอดส์โลก และงานฤดูหนาวและงานกาชาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5) กิจกรรมของกลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย”

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 4-6 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.30 – 17.00 น. ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) และลานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 55 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจ และตระหนักรู้ถึงศิลปวัฒนธรรม คุณค่าความสำคัญของเมืองเพื่อนำไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจ รวมทั้งยังสามารถสร้างอาชีพได้อีกทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเมืองได้อย่างภาคภูมิใจ ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- กิจกรรมละลายพฤติกรรม และสร้างความคุ้นเคย
- ความคาดหวังของโครงการและของผู้เข้าร่วม
- การเชื่อมโยงของดีชุมชนกับกิจกรรมท่องเที่ยว Safety: ความปลอดภัย
- การเป็นไกด์ชุมชนที่ดีตามหลักการ SMS
- สำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ
- การเป็นไกด์ชุมชนที่ดีตามหลักการ SMS
    - Service: การบริการ
    - Meaning : การสื่อความหมาย
- ฝึกปฏิบัติเตรียมเนื้อหาในการพูด และการพูดในที่ชุมชน
- ฝึกปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
- แลกเปลี่ยนและนำเสนอประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติ

สรุปผลการดำเนินงาน

ในการอบรมมีระยะเวลา 3 วัน ซึ่งการจัดการอบรมได้ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจ มีความกล้าในการพูดเพิ่มขึ้น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริงกับชีวิตประจำวัน เช่น การเรียน หรือการทำงานและอยากนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปปฏิบัติ เห็นได้จากการที่ผู้เข้าอบรมมีความสนใจและกระตือรือร้นที่อยากจะเป็นมัคคุเทศก์น้อย ในการนำเที่ยวและแนะนำสถานที่สำคัญ หรือประวัติของเมืองแม่ฮ่องสอนให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- เยาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ควรมีการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และจุดสำคัญต่างๆ ในตัวเมือง หลังจากการอบรม ในทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ควรมีการฝึกซ้อมเพื่อทันต่อช่วงเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงเดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ของทุกปี
- เยาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อยควรมีชุดในการปฏิบัติงาน (ชุดไต) ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจให้กับเยาวชนมัคคุเทศก์น้อยผู้ปฏิบัติงาน และเป็นแบบอย่างให้กับนักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอก
- ควรมีเกียรติบัตรให้กับเยาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย หลังจากปฏิบัติงานจนเสร็จสิ้นสมบรูณ์ตามที่คณะทำงานได้วางแผนงานไว้

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรม
- อยากให้มีการจัดอบรมลักษณะแบบนี้อีก
- อยากเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้กับงานมัคคุเทศก์น้อย
- อยากให้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้มีพูดในเวทีสาธารณะมากขึ้น
- อยากให้กลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ทุกกลุ่มอบรมร่วมกัน
- อยากอบรมในช่วงปิดเทอม
- อยากไปทัศนะศึกษาดูงานในจังหวัดอื่นๆ
- อยากให้มีวิทยากรคนอื่นๆ มาให้ความรู้เพิ่มขึ้นอีก
- อยากให้มีการจัดกิจกรรมอบรมในลักษณะของการเข้าข่ายพักแรม
- อยากให้มีนักท่องเที่ยวจริงๆ มาร่วมในการฝึกภาคปฏิบัติ
- อยากให้มีวิทยากรเป็นชาวต่างชาติด้วย
- อยากได้เนื้อหาการอบรมที่แตกต่างจากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- อยากให้มีการปฏิบัติ (workshop) ทุกสัปดาห์
- อยากให้มีพื้นที่ในการฝึกภาคปฏิบัติเพิ่มขึ้นอีก

ภาพ 3-14 กิจกรรมการอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) และลานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

6) กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนไอที”

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “ยุวชนไอที” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.30 – 17.00 น. ณ ห้อง training ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ไอซีทีแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 100 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจ และตระหนักรู้ถึงศิลปวัฒนธรรม คุณค่าความสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วิถีชีวิตของชาว

แม่ฮ่องสอนเพื่อนำไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันด้วยระบบ สังคมออนไลน์ หรือ Internet เพื่อเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปเข้าใจในโครงการนี้และบริบทของเมืองแม่ฮ่องสอนมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดและจูงใจที่อยากจะมาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป รวมทั้งยังสามารถสร้างอาชีพได้อีกทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเมืองได้อย่างภาคภูมิใจ ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อของเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

- ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม (Pretest) และพูดคุยเรื่องการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน
- ความเป็นมาของเว็บไซต์
- ทำการเรียนการสอนพร้อมปฏิบัติ ในหัวข้อ “ภาษา HTML
- ทำแบบทดสอบหลังการอบรม (Posttest)

สรุปผลการดำเนินงาน

การอบรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการสอนควบคู่ไปกับการปฏิบัติให้ผู้เข้าอบรมได้ทดลองฝึกปฏิบัติตาม และช่วงสุดท้ายเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้คิดและออกแบบหน้าตาเว็บไซต์ด้วยตัวเอง ซึ่งผู้เข้าอบรมสามารถทำได้ในระดับดีถึงดีมาก ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการทำเว็บไซต์เบื้องต้น และสามารถออกแบบและทำเว็บในขั้นพื้นฐานได้ภายในวันเดียว และอยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทำเว็บไซต์ในขั้นที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกๆ สัปดาห์

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- เยาวชนกลุ่มยุวชนไอทีควรได้เรียนรู้การทำเว็บในขั้นที่สูงขึ้น โดยมีวิทยากรมาให้ความรู้และฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนชำนาญ
- ควรมีเกียรติบัตรให้กับเยาวชนกลุ่มยุวชนไอที หลังจากมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือดูแลเว็บของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน หรือเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนผ่าน ระบบสื่อออนไลน์ตามที่คณะทำงานได้วางแผนงานไว้

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีการอบรมออกแบบและสร้างเว็บไซต์อีก
- อยากให้วิทยากรเพิ่มเวลาในการอบรมให้นานยิ่งขึ้น
- อยากให้วิทยากรช่วยดูแลผู้อบรมให้ทำตามทีละขั้นตอนอย่างเข้าใจและทำตามอย่างที่ถูกต้อง ก่อนจะเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปอย่างช้าๆ
- อยากมีส่วนร่วมในการทำเว็บของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนด้วย
- อยากเรียนรู้การทำเว็บในขั้นที่สูงขึ้นให้มีความต่อเนื่องทุกสัปดาห์
- อยากเพิ่มลูกเล่นและความน่าสนใจให้กับเว็บ
- อยากทำกราฟิกด้วยโปรแกรมโฟโต้ช็อป (photoshop) หรือโปรแกรมอื่นๆ ร่วมกับการสร้างเวป

ภาพ 3-15 กิจกรรมการอบรมกลุ่มยุวชนไอที ณ ห้อง training ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ไอซีทีแม่ฮ่องสอน

7) กิจกรรมของกลุ่ม "ยุวชนดนตรี"

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม "ยุวชนดนตรี" ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.00 – 17.00 น. ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) ซึ่งมีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 36 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม "การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และได้แฝงแนวคิดในคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมโดยการใช้เครื่องดนตรีสากลมาประยุกต์ใช้หรือเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงระหว่างโลกปัจจุบันกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมด้านการดนตรีของคนไตได้อย่างกลมกลืน ดนตรีถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสื่อสารที่สามารถเป็นตัวกลางระหว่างคนรุ่นใหม่ (เยาวชน) กับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมได้ แต่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีที่เข้าใจในการประยุกต์ใช้ การผสมผสานระหว่างตนตรีดั้งเดิมและดนตรีในยุคปัจจุบันให้มีความกลมกลืน ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน
2) การจับจังหวะและทำนองเพลง
3) การเขียนเนื้อเพลงและแต่งคำร้องภาษาไต
4) วิธีการคิดเนื้อเพลงและการอนุรักษ์ด้านภาษาด้วยเสียง
5) การใช้เครื่องดนตรีสากลมาประยุกต์กับเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวไต

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลสรุปจากการอบรมค่อนข้างประสบความสำเร็จและผ่านไปได้ด้วยดี ผู้เข้าอบรมมีความสนใจที่จะเรียนรู้ และสนุกสนานกับดนตรีโฟล์คซองไทใหญ่ และร่วมกันร้องเพลงภาษาไทใหญ่ด้วยความภูมิใจ ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเนื้อหา ทำนองของดนตรีภาษาไทใหญ่มากขึ้น และมีความต้องการที่จะสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนผ่านบทเพลงในภาษาไทใหญ่ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- เยาวชนกลุ่มยุวชนดนตรีควรได้รับการอบรมการใช้เครื่องดนตรีตามความถนัดของแต่ละคนจากวิทยากรในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ (ทุกวันพุธ ศุกร์ และเสาร์ รวม 3 ครั้ง/สัปดาห์)
- ควรมีเวทีให้กลุ่มยุวชนคนดนตรีได้แสดงออกในงานต่างๆ หรือในถนนคนเดินเพิ่มสร้างความกล้าในการแสดงออก และความคุ้นเคยเวทีให้กับเยาวชน
- ควรมีอุปกรณ์ดนตรี และเครื่องขยายเสียงของกลุ่มยุวชนคนดนตรีโดยเฉพาะเพื่อใช้ในการฝึกฝนและการแสดงดนตรีในงานต่างๆ
- ควรมีสถานที่สำหรับการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมดนตรีของกลุ่มยุวชนคนดนตรี เพื่อความสะดวกในฝึกฝนและไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีการสอนดนตรี และไปดูการเล่นดนตรีของไทใหญ่ในที่อื่นๆ เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับสมาชิกในกลุ่ม
- อยากให้มีเครื่องดนตรีให้เล่นประกอบการเรียนรู้ และการอบรม
- อยากให้สร้างความรู้จักคุ้นเคยกับสมาชิกภายในกลุ่มมากขึ้น
- อยากให้มีการอบรมเช่นนี้อีก และมีการอบรมหลายๆ วัน
- อยากให้มีการสอนการเล่นเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ด้วย และควรมีเนื้อหาเพิ่มขึ้น
- อยากให้มีการสอนการเล่นเครื่องดนตรีไทใหญ่ด้วย

- อยากให้สอนการแต่งเพลง การใส่คอร์ดเพลง
- อยากให้เพิ่มระยะเวลาในการสอนร้องเพลงไต
- อยากให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเครื่องดนตรีเฉพาะด้านมาสอนเพิ่มด้วย
- อยากให้เพิ่มเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาประกอบการเล่นในวงดนตรีด้วย
- อยากให้มีเครื่องดนตรีประจำกลุ่มสำหรับใช้ฝึกซ้อมและทำการแสดง

ภาพ 3-16 กิจกรรมการอบรมกลุ่มยุวชนดนตรี ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า)
การแสดงบริเวณงานแม่ฮ่องสอน ไอทีวัลเลย์ ณ ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT และถนนคนเดิน

8) กิจกรรมของกลุ่ม “นักสืบน้อยและนักเขียนน้อย”

การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “นักสืบน้อยและนักเขียนน้อย” ครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 4-5 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีผู้เข้าอบรมทั้งหมดจำนวน 42 คน จากผู้เข้าสมัครจากการจัดกิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในเรื่องวิธีการรวบรวมและสืบค้นข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ และความรู้เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน ให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้เรื่องการเขียน ไปใช้ในการเขียนบทความ หรือสารคดีเผยแพร่เรื่องราวประวัติศาสตร์ของแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ยังสาสมารถนำความรู้จากการอบรมไปปฏิบัติงานในการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคล การจัดทำทะเบียนวัตถุโบราณ และการสืบประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งจะทำให้เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรักและความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด อยากจะอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้อง และยังสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียน หรือในชีวิตประจำวันต่อไป ในการจัดกิจกรรมการอบรมได้มีประเด็นสำคัญหรือหัวข้อเนื้อหาในการอบรมดังนี้

1) วิธีการสืบค้นประวัติศาสตร์ในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงเคารพการจับจังหวะและทำนองเพลง
2) ตัวอย่าง การนำเสนอข้อมูลด้านประวัติศาสตร์เพื่อการนำไปใช้เพื่อการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์วัฒนธรรม

3) นักเขียนที่ดีเป็นการอย่างไร

4) การเขียนบทความ

5) การนำเสนองานเขียน

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลสรุปจากการอบรมค่อนข้างประสบความสำเร็จและผ่านไปได้ด้วยดี วิทยากรเป็นผู้มีประสบการณ์และทำงานเกี่ยวกับหนังสือ และมีความเชี่ยวชาญ สามารถบรรยายสร้างความสนใจให้กับผู้เข้าอบรมได้มีความตั้งใจ และมีความสนใจเกี่ยวกับการเขียนบทความมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

- การอบรมในครั้งนี้จะเน้นไปทางด้านการเขียนเป็นเสียส่วนมาก
- ควรจะมีการอบรมที่เน้นการสืบค้นข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ให้กับกลุ่มนักสืบน้อย และนักเขียนน้อยอีก 1 ครั้ง เพื่อประโยชน์ต่อตัวเด็กที่จะเห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น และเอื้อต่อการดำเนินของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- วิทยากรที่จะให้ความรู้แก่เด็ก ควรมีความเข้าใจเด็ก เป็นการอบรมกระบวนการ มีกิจกรรมนันทนาการ หรือเกมกิจกรรมสอดแทรกเป็นช่วงๆ ไม่เน้นการบรรยายมากเกินไป ซึ่งจะทำให้เด็กหรือเยาวชนที่เข้าอบรมเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจ และไม่ได้รับความรู้จากการอบรมเท่าที่ควร
- ในครั้งต่อไปควรมีคณะทำงานจาก มช. มาร่วมด้วย เพื่อจะได้แนะแนวทาง หรือวางแผนการดำเนินงานด้านการสืบค้นของกลุ่มเยาวชนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการอบรม)

- อยากให้มีเกม หรือการกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น
- อยากให้มีสื่อที่ใช้ในการอบรมมากขึ้น
- อยากให้พาไปสำรวจพื้นที่เพื่อหาข้อมูลในสถานที่อื่นๆ
- วิทยากรให้ความรู้ได้ดี ได้รับความรู้มากมายที่เรายังไม่รู้ วิทยากรได้อธิบายให้เข้าใจมากขึ้น
- ได้หาประวัติของบุคคลสำคัญที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนแต่พอได้ค้นคว้าแล้ว ก็ทำให้ได้ความรู้ เข้าใจในวัดจองคำ วัดจองกลาง ได้ทราบประวัติความเป็นมา
- ในช่วงบ่ายการบรรยายค่อนข้างน่าเบื่อ อยากให้วิทยากรอบรมแบบสนุก
- สถานที่อบรมดีมากมีบรรยากาศที่เหมาะแก่การอบรม
- เนื้อหาการอบรมดี แต่วิทยากรอบรมวิชาการเกินไป และวิทยากรน่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่รู้เกี่ยวกับแม่ฮ่องสอน (วิทยากรน่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่ทราบประวัติของแม่ฮ่องสอนมากกว่านี้)
- วิธีการนำเสนอดีแต่ควรจะมีวิธีการนำเสนอให้มากกว่านี้เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน ความน่าสนใจน้อยเพราะวิทยากรวิชาการด้านการเขียนมากเกินไป และก็ไม่ค่อยรู้เรื่องแม่ฮ่องสอน
- อาหารดีมาก
- อยากให้มีการอบรมแบบนี้ต่อไป หากมีการอบรมครั้งต่อไปอยากจะเข้าร่วมอีก เพราะอยากรู้เรื่องประเพณี วัฒนธรรม ประวัติแม่ฮ่องสอน
- ควรจะเน้นประวัติแม่ฮ่องสอนให้มากกว่านี้
- อยากให้มีการอบรมที่น่าสนใจมากกว่านี้ สิ่งที่นำเสนอไปไม่ค่อยน่าสนใจเท่าไหร่
- อยากให้มีเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนมาอบรมด้วยกัน เพราะจะได้ช่วยดูแลเมืองแม่ฮ่องสอนด้วยกัน
- เนื้อหาที่วิทยากรบรรยายมีความซับซ้อนเกินไป จึงทำให้เข้าใจยากขึ้น

- ได้รับความรู้เพิ่มเติม ได้รู้ถึงการเขียนบทความ ประเภทของบทความ ภาษาในการเขียนบทความ

ภาพ 3-17 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักสืบน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก่อ

ภาพ 3-18 กิจกรรมการอบรมกลุ่มนักสืบน้อยและนักเขียนน้อย ณ ห้องประชุม เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน นอกสถานที่และฟังการเสวนาที่วัดก้ำก่อ

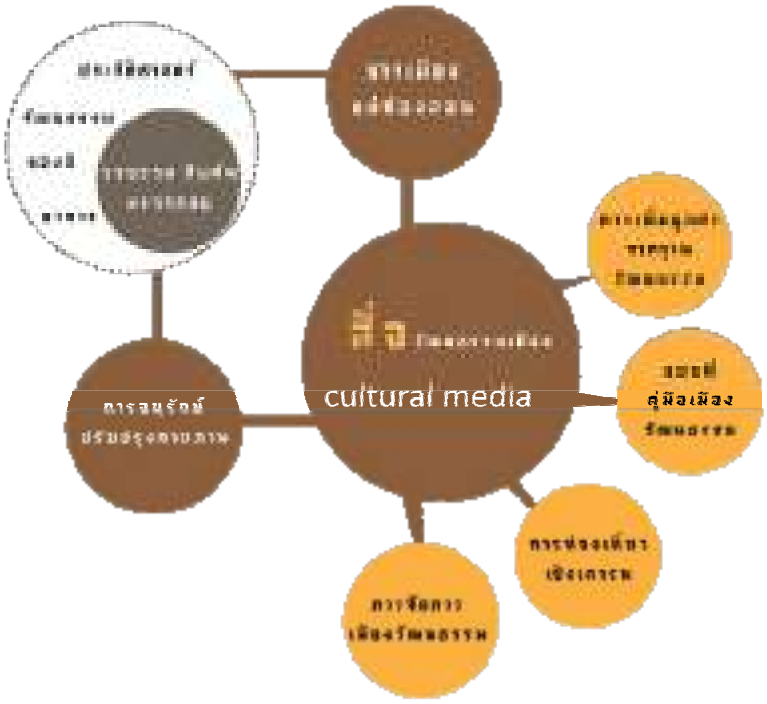
3.3.2 กิจกรรมการสืบค้น บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

เสวนาหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน”

การจัดประชุมเสวนาในหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน” เป็นประเด็นเสวนาที่ถูกหยิบยกขึ้น ในการศึกษาเพื่อสืบค้น หาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของวัฒนธรรม หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จากหลักฐานที่ได้มีบันทึกเก็บไว้ หรือประสบการณ์จากผู้รู้โดยตรง รวมถึงการจัดประชุมเสวนาจะเป็นพื้นที่กลางหรือพื้นที่สาธารณะในการพบปะของคนเมืองแม่ฮ่องสอนหลากหลายแขนง จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเรื่องเล่าในอดีตที่ได้รับการบอกเล่าจากผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือคนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ยังเยาว์วัย ซึ่งจะทำให้เห็นถึง

สถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของเมืองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมใดที่เลือนหาย หรือถูกลดบทบาทลง เหตุผลจะเป็นแนวทางสำหรับการป้องกันสำหรับอนาคตอันใกล้

กระบวนการของการสืบค้นประวัติศาสตร์

แผนภูมิ 3-3 กระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์การจัดประชุมเสวนา

1. ประชาสัมพันธ์โครงการฯ
2. เพื่อรับทราบข้อมูลประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของเมืองแม่ฮ่องสอนจากคำบอกเล่าของคนในพื้นที่
3. เพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลายแขนง ได้พบปะพูดคุยเรื่องราว เมืองแม่ฮ่องสอนในอดีต
4. เพื่อสร้างเครือข่ายของคนเมืองแม่ฮ่องสอน (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)
5. เพื่อให้คนรุ่นใหม่เกิดแนวคิดสร้างสรรค์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรม จากการบอกเล่าที่หลากหลาย
6. เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมการเสวนาได้ภูมิใจในวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
7. เพื่อระดมสมองและกำลังในการสร้างเกราะป้องกันให้กับวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน

โดยผู้ร่วมเสวนได้เล่าเรื่องประวัติศาสตร์ หรือความเป็นมาในอดีตของเมืองแม่ฮ่องสอนจากประสบการณ์หรือได้ยินจากคำบอกเล่า ซึ่งในการเสวนานั้นส่วนใหญ่กลุ่มผู้เสวนาสืบเชื้อสายมาจากกลุ่มคนไต ดังนั้นจึงเสวนาด้วยภาษาไต ซึ่งได้มีคณะทำงานในพื้นที่เป็นผู้แปลให้ โดยสรุปการเสวนา ได้ดังนี้

สรุปการเสวนา

ป๊อก	หมายถึง ชุมชน
กาดเก่า	หมายถึง ตลาดเก่า
ป๊อกกาดเก่า	คือ ตลาดเก่าสมัยก่อนของเมืองแม่ฮ่องสอน
สภาน้ำเมี้ยง	คือ สภาเสวนาของผู้เฒ่าผู้แก่ของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

1) การตั้งถิ่นฐานของเมืองแม่ฮ่องสอน

คุณตาจเร พูดถึง พงศาวดารการตั้งรกรากที่แม่ฮ่องสอนว่า

- หนองจองคำ แต่เดิมเรียก หนองจองค่ำ
- ช้างในความเชื่อของคนไต เปรียบเสมือนสัตว์ที่มาจากสวรรค์

ฮ่อง หมายถึง ไตทางเหนือ

จ่าน หมายถึง ไตทางใต้

- ภาษาไทยใหญ่ ไม่มี บ. ใบไม้
- คนไตมีหลายแบบ แม้แต่ในเมืองแม่ฮ่องสอนก็ยังมีคนไตหลายแบบ
- การแต่งกายของคนไตในแม่ฮ่องสอนจะไม่เหมือนที่อื่น นอกจากนี้ยังนับถือศาสนาพุทธ
- ปัญหาการพูดคำไตที่ถูกต้อง สรุปได้ดังนี้

ใหม่สูข้า หมายถึง สวัสดีครับ/สวัสดีค่ะ

กว่าไหลมา หมายถึง ไปไหนมา

กิ๋นเข้าแล้วแน่ะ หมายถึง กินข้าวแล้วหรือ

กั๊ดเหย็นซามส่า หรือ อยู่หลีกิ๋นหวาน หมายถึง อยู่ดีมีสุข

- ที่ตั้งเทศบาลในปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่ย้ายมาครั้งที่ 3 (พื้นที่ ที่ 2 เดิมตั้งอยู่ที่ห้องสมุดประชาชน)
- แม่ฮ่องสอนมีอายุครบ 180 ปี แต่มีความเห็นแย้งว่า ดร.รัศมี ชูทรงเดช พบหลักฐานโครงกระดูกเม็ดข้าว อายุ 10,000 กว่าปี ดังนั้นแม่ฮ่องสอนน่าจะมีอายุมากกว่า 180 ปี
- ที่ว่าแม่ฮ่องสอน เพี้ยนมาจาก แม่ร่องสอนนั้น มีความเห็นแย้งว่า ถูกต้องเนื่องจากสมัยก่อนมีการใช้ ร อยู่แล้ว จึงไม่น่าเพี้ยน
- ที่ว่าแม่ฮ่องสอนมีอายุ 180 ปี นั้น ช่วงนั้นน่าจะเป็นช่วงที่แม่ฮ่องสอนมีการค้าไม้กับทางเชียงใหม่เท่านั้น ควรดูจากโบราณสถาน และโบราณวัตถุ
- สำเนียงการพูดของภาษาไตของคนไตแม่ฮ่องสอน คล้ายเมืองนาย สันนิฐานว่าน่าจะอพยพมาจากต้นน้ำแม่น้ำคง

2) ความเชื่อเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีไต

- จองพารา เมื่อทำแล้วจะต้อง ซ่างเกี่ยว (ไม่นิยมเรียกว่าเผาทิ้ง) ภายใน 15 วัน จะไม่เก็บไว้ใช้ในปีถัดไปอีก มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพุทธบูชาและลดความตระหนี่ถี่เหนียว
- เจ้าเมือง หมายถึง ศาลหลักเมือง ต้องมีการตั้งศาลหลักเมืองก่อนตั้งเจ้าที่ ไตแท้จะไม่มีศาลพระภูมิ แต่จะนิยมไปต่างซอมต่อ นอกจานเฮือน (ซอมต่อ หมายถึง กระทงใบที่ภายในจะใส่ข้าวและผลไม้ข้างใน เพื่อถวายพระพุทธเจ้า, จานเฮือน หมายถึง ระเบียงบ้าน)
- สมัยก่อนแม่ฮ่องสอนจะมีความอุดมสมบูรณ์ สภาพอากาศดี ช่วงระหว่างเดือน 11 ถึง เดือน 12 จะหนาวมาก แตกต่างจากปัจจุบันที่อากาศเริ่มเปลี่ยน (ไม่หนาว)

3) วิวัฒนาการทางวัฒนธรรม

คุณป้าต่อง (ภรรยา ส.ส ปัญญา จีนาภำ)

- แม่ฮ่องสอนอยู่ไกลจากทะเล สมัยก่อนจึงนิยมใช้ น้ำมันงา น้ำมันไก่ ในการประกอบอาหาร นิยมประกอบอาหารจากวัตถุดิบจากทางพม่ามากกว่าทางเชียงใหม่
- ประเพณีเมื่อก่อนไม่มีประเพณีลอยกระทง
- เดือน 1 ปอยข้าวหย่ากู่

- เดือน 2 ปอยส่างลอง
- เดือน 6 ปอยบ้องไฟ
- เดือน 7 ปอยออกหว่า
- ปอยส่างลองและปอยออกหว่าสำคัญเท่ากัน
- การแต่งกาย จะใช้ผ้าธรรมดา ส่วนใหญ่ใช้ผ้าจากทางพม่า จะไม่ใช้ผ้าไหมแบบในปัจจุบัน
- ดนตรี นิยมใช้ดนตรีแบบพม่า

นางลัดดา จันทร์โสภา

- สหมิตร หมายถึง เฮ็ดแมน (หัวหน้า) ปัจจุบันเพี้ยนเป็น แม้น
- จามส่า หรือว่า สางส่า
- แป๋วหน่า หรือ จ่อหน่า (สนุก)
- ม่วนใจแน่ะ (สุขใจ)
- ร่ม พม่าเรียกว่า ที ไต คือ จ่อง
- ใหม่สูค่า หมายถึง สวัสดี
- สาเหตุที่มีการนำภาษาพม่ามาผสมกับภาษาไต ทำให้ผิดเพี้ยน เนื่องจากค่านิยมในสมัยนั้น จัดเป็นอิทธิพลทางภาษา
- เมืองแม่ฮ่องสอนสมัยก่อนยังไม่เจริญ นิยมติดต่อค้าขายกับพม่า ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม

อ.ก้องเกียรติ วนากมล

- การบวชสามเณร (การบวชส่างลอง) นิยมมีพ่อข่ามแม่ข่าม (คือ คนที่รับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายในการบวช เพื่อยกให้วัดอบรมนิสัย ให้ความรู้ทางธรรม เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- ประเพณีต่างซอมต่อโหลง ปัจจุบันไม่นิยมไปกั่นตอ (การขอขมาผู้ใหญ่) ที่บ้านผู้ใหญ่สมัยก่อน
- อาหารการกินเริ่มเปลี่ยนแปลง ไม่ค่อยนิยมบริโภคพืชผักอาหารท้องถิ่น

อ.ดารณี (เกิดพ.ศ. 2475 ในรัชสมัย ร.7)

- ดนตรีไต นิยมใช้ของพม่า
- ระนาด หมายถึง ปะตี่ยา
- ฆ้อง หมายถึง มอง
- เพลงไตปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไม่เหมือนสมัยก่อน สมัยก่อนสะหล่า เส่าหต่า จะเป็นผู้รักษาดนตรี เพลงไต การฟ้อนไต ซึ่งเคยนำไปฟ้อนรับเสด็จในหลวง เมื่อ พ.ศ. 2507 ซึ่งมีช่างฟ้อนทั้งหมดประมาณ 60 คน มีการนำดนตรีไตไปแปลงเป็น สะล้อซอซึง โดยนาฏศิลป์ เชียงใหม่

อ.เสาวณีย์

- ซุ่มกะละแก หรือ ซุ้มโคละแคร่ หมายถึง ร้านขายของ

คุณอ๋อม

- ประเพณีไตที่แท้จริงกำลังจะสูญหายไป ควรมีการอนุรักษ์ประเพณีไตเอาไว้ ซึ่งเป็นจุดเด่นของเมืองแม่ฮ่องสอน

คุณนิรันดร์ (ชมรมบ้านเก่า)

- ชมรมบ้านเก่า ปัจจุบันได้งบสนับสนุนจากเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-19 กิจกรรมเสวนาหัวข้อ “เรื่องเล่า บ้านร่องสอน”

3.3.3 กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น”

กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น” อยู่ภายใต้โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการที่คณะทำงานกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้กับเยาวชน โดยเฉพาะในส่วนของกลุ่มยุวนาฏศิลป์ไตที่ได้มีโอกาสสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน ผ่านการแสดงนาฏศิลป์ไตในงานต่างๆ เช่น การรำนำหน้าขบวนแห่กระทง แสดงในพิธีเปิดงานวันเอดส์โลก แสดงในงานฤดูหนาวและงานกาชาด จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปี 2554 ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่แสดงภายในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แต่หากจะให้ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทใหญ่ของชาวแม่ฮ่องสอน เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น จำเป็นจะต้องมีการไปแสดงในต่างจังหวัด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับการแสดงนาฏศิลป์ในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งจะทำให้เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับเยาวชนมีมุมมองใหม่ๆ และนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการแสดงให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงานการดำเนินงานที่ผ่านมา ของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการจัดโครงการ “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่ม ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ขึ้น เพื่อให้บรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยได้มีการจัดขึ้นระหว่างวันที่ 1 – 3 เมษายน 2554 ณ งานสืบสานล้านนา โรงเรียนสืบสานล้านนา จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1) เพื่อเป็นสืบสานและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน ให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
2) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนศิลปะการแสดงของเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน กับการแสดงศิลปวัฒนธรรมธรรมของเยาวชนในจังหวัดอื่นๆ
3) เพื่อให้เยาวชนเกิดแรงจูงใจที่อยากจะอนุรักษ์และสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ และเกิดแนวคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้กับการแสดงดั้งเดิมให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

4) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่มยุวนาฏศิลป์ไต กลุ่มยุวชนคนดนตรี กลุ่มจิตรกรน้อย กลุ่มนักเขียนน้อย กลุ่มนักสืบน้อย และกลุ่มตากล้องน้อย พร้อมคณะทำงานด้านเยาวชน และพ่อครู แม่ครู ผู้สอนศิลปะการแสดงพื้นบ้าน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 34 คน

วิธีดำเนินการ

1) ประชุมคณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนด้านเยาวชนเพื่อวางแผนการเดินทาง การจัดกิจกรรมและนิทรรศการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของเยาวชนด้านวัฒนธรรม ภายในบูธนิทรรศการ พร้อมทั้งสำรวจ รวบรวมรายชื่อ สรุปจำนวนเยาวชน คณะทำงานด้านเยาวชน และพ่อครู แม่ครู ที่จะไปร่วมกิจกรรม
2) ซ้อมการแสดงทุกชุดการแสดงเป็นเวลา 2 วัน ก่อนไปร่วมงาน
3) เดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และร่วมออกบูธนิทรรศการ กิจกรรมเยาวชนที่ผ่านมา ในงาน สืบสานล้านนา ณ โรงเรียนสืบสานล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้
   - การแสดงของกลุ่มยุวนาฏศิลป์ จำนวน 2 ชุด
   - ร่วมออกบูธนำเสนอกิจกรรมที่ผ่านมา และสาธิตการประดิษฐ์ภาชนถวายข้าวพระพุทธ จากใบตอง และประดิษฐ์ดอกเอื้องคำที่ใช้ในประเพณีปอยส่างลอง
4) เดินทางกลับ
5) ประเมินและสรุปผลการดำเนินโครงการ เป็นเอกสารรูปเล่ม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) เยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้สืบสานและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
2) เยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้แลกเปลี่ยนศิลปะการแสดงของ กับการแสดงศิลปวัฒนธรรมธรรมของเยาวชนในจังหวัดอื่นๆ
3) เยาวชนเกิดแรงจูงใจที่อยากจะอนุรักษ์และสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่และเกิดแนวคิดใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้กับการแสดงดั้งเดิมให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ภาพ 3-20 บรรยากาศในงานสืบสานล้านนา

ภาพ 3-20 บรรยากาศในงานสืบสานล้านนา

3.3.4 แนวทางการจัดกิจกรรมประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

กิจกรรมประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ได้มีการดำเนินการไปแล้ว แต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื่องจากมีผู้ส่งบทความค่อนข้างน้อย สาเหตุบางส่วนเกิดจากการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนั้นกิจกรรมประกวดบทความจึงเป็นเพียงตัวอย่างแนวทางที่ได้จัดเตรียมไว้สำหรับใช้เป็นกิจกรรมของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

โครงการ ประกวดบทความ หัวข้อ“ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

หลักการและเหตุผล

แม่ฮ่องสอน เป็นเมืองหนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะความเป็นธรรมชาติ วัฒนธรรม หากนี่เป็นมุมมองของคนทั่วไป หรือนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้จำกัดความและรับรู้เพียงเท่านี้ แต่แม่ฮ่องสอนในความเป็นเมืองหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นเมืองน่าอยู่ แสดงให้เห็นว่าทั้งผู้คนและสภาพแวดล้อมเมืองมีสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสมบูรณ์ที่นอกเหนือจากการเป็นเมืองท่องเที่ยว เมืองท่องเที่ยวในแบบฉบับแม่ฮ่องสอน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณนักท่องเที่ยว แต่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการยอมรับในสิ่งที่เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอยู่ โดยเฉพาะวิถีธรรมชาติของเมืองและผู้คน การยอมรับในสิ่งที่แตกต่างจากเมืองอื่นๆ ความสงบ ของเมืองที่ปราศจากวิถีชีวิตยามค่ำคืน(Night life) ซึ่งนั้นคือสถานบันเทิงที่รองรับนักท่องเที่ยว แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองหนึ่งจากหลายเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากจนเกินพอดี เพื่อรักษาความเป็นเมืองน่าอยู่และความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นมากกว่าผู้คนที่หลั่งไหลเข้ามาโดยไม่ได้มองเห็นสิ่งสำคัญที่เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอยู่ ซึ่งนั้นจึงทำให้แม่ฮ่องสอนยังคงความเป็นเมืองที่มีมนต์เสน่ห์ได้จนถึงทุกวันนี้

บทความ **"ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"** เป็นส่วนหนึ่งที่จะประกาศ และสะท้อนความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนได้เป็นอย่างดี โดยผ่านมุมมอง ความคิดจากผู้คนในเมืองแม่ฮ่องสอน ความหลากหลายในคุณค่าของเมืองที่ต้องอาศัยหลากหลายแนวคิดเพื่อช่วยกันสะท้อนความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนที่แท้จริง การให้ความจำกัดความ หรือการบรรยายคงจะดีกว่าบทบรรยายไหนๆ หากคนในเมืองเป็นผู้บอกเล่าคุณค่าและเสน่ห์เมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วัฒนธรรมวิธีชีวิตที่ประกอบด้วย อาหาร ประเพณี การแต่งกาย ภาษา และดนตรีนาฏศิลป์ ที่บ่งบอกถึงอารยธรรม อัตลักษณ์ที่โดดเด่นหล่อหลอมเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนเมืองแม่ฮ่องสอน และสำหรับนักท่องเที่ยว คือความเงียบสงบ ความสบายใจ ความน่าค้นหา และความปลอดภัยที่ได้มาพักผ่อนสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือ จะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์เมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นทั้งหมดจึงเป็นที่มาของการเปิดโอกาสให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนแสดงความเป็นเจ้าของบ้านโดยการนำเสนอสิ่งดีดีของเมือง เพื่อสื่อสารไปยังผู้ที่ต้องการมาเยี่ยมเยือนเมืองแห่งนี้ โดยผ่านบทความ"ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"

วัตถุประสงค์

1) เพื่อส่งเสริมบทบาทศักยภาพของเมือง โดยผ่านความคิดของคนในพื้นที่ (Unique Selling Point)
2) เพื่อให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอนได้นำเสนอมุมมองความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนถ่ายทอดเป็นบทความ "ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"
3) เพื่อนำบทความที่ได้รับรางวัลไปประกอบลงหนังสือ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"
4) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านบทความ
5) เพื่อให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอนมีกิจกรรมส่วนร่วมในโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
6) เพื่อให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ตระหนึกรู้ถึงคุณค่า ศักยภาพทรัพยากรของเมืองแม่ฮ่องสอน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) คนในพื้นที่สามารถสะท้อนความคิด ทัศนคติ มุมมองต่อบทบาทความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนโดยผ่านบทความ
2) สามารถปลุกกระแสความสนใจให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและกายภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่น จนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
3) คุณค่าทรัพยากรของเมืองแม่ฮ่องสอนถูกนำมาเผยแพร่ ผ่านบทความจากความรู้สึก การเห็น การสัมผัส โดยคนในพื้นที่หรือผู้มาเยือน
4) คนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยวได้รับรู้ และเข้าในในสิ่งที่เป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมือง

3.3.5 การจัดทำหนังสือ "เทศกาล งานประเพณีไต"

คุณลุงหม่นหรือ คุณลุงธีรพร ไพศาลสุข อายุ 70 ปี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ช่วงใกล้เทศกาลปอยเหลินสิบเอ็ด การแห่จองพารา หรือมีคนว่าจ้างก็จะทำตัวนก หรือตัวโต (สัตว์เทพนิยายของคนไต) ตอกปานซอย (แผ่นโลหะฉลุลวดลาย เป็นแผ่นติดเชิงชายอาคารภายในวัด หรือจองพารา) ลุงหม่นเป็นคนตำบลผาบ่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นปราชญ์ของชุมชนในด้านการฝีมือ และเป็นผู้มีความรู้ในด้านพิธีการ การจัดงานประเพณี ความเป็นมาของงานประเพณีต่างๆ ดังนั้นการจัดทำหนังสือ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี จึงได้มีการจัดทำหนังสือ เพื่อรวบรวมเรื่องราวความเป็นมา และเป็นการเก็บบันทึกด้านวัฒนธรรม ประเพณีของคนไตในแม่ฮ่องสอน จัดทำเป็นหนังสือเผยแพร่ให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจ วิธีการจัดทำหนังสือ คือการเขียนเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

ด้านประเพณี วัฒนธรรมของชาวไต ประกอบภาพวาดจากความทรงจำในอดีตของคุณลุงหม่น โดยมีการเรียบเรียงใหม่จากคณะทำงานในพื้นที่ ให้เป็นบทความที่อ่านเข้าใจง่าย ซึ่งทำเป็น 2 ภาษา คือภาษาไทย และภาษาไต

ตัวอย่าง บางส่วนจากหนังสือ

จี๊เจ่ (กังสดาล หรือระฆังใบบัว) ใช้ตีนำหน้าขบวนแห่ หรือตีบอกกล่าว เช่น ตีนำหน้าขบวนแห่โค๊หลู่ (เครื่องไทยทาน) ป๊อยส่างล๊อง (งานบวชลูกแก้วแบบไทใหญ่) ตีนำหน้าแถวพระสงฆ์บิณฑบาตในการตักบาตรเทโวโรหณะ ในวันออกพรรษา หรือตีบอกกล่าวเมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรมทางศาสนา บนศาลาการเปรียญ ในวันสำคัญทางศาสนา หรือการทำบุญในโอกาสต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีความเชื่อว่าจะเป็นการตีเพื่อบอกกล่าวแก่เทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย หรือวิญญาณทั้งหลายให้ร่วมอนุโมทนาบุญ หรือรับส่วนบุญส่วนกุศลที่เจ้าภาพได้ทำไปแล้ว อีกทั้งยังเป็นการแจ้งให้ผู้ที่อยู่ในละแวกวัดนั้นได้ทราบว่าเสร็จสิ้นพิธีแล้ว ลูกหลานมารับผู้เฒ่าผู้แก่ได้แล้ว

ภาพ 3-21 จี๊เจ่ ใช้ตีนำหน้าขบวนแห่

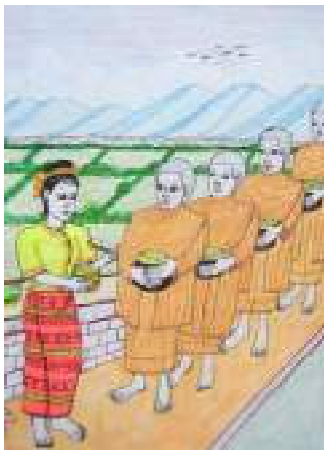
ในสมัยก่อนชาวไทใหญ่เมืองแม่ฮ่องสอนยังตี จี๊เจ่ เพื่อแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายอีกด้วย เช่น เหตุไฟไหม้หรือพระภิกษุมรณภาพ เป็นต้น

ตาราง 3-3 คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียง และการเขียนภาษาไต (จี๊เจ่)

คำศัพท์	คำศัพท์ที่นิยมเขียน	ความหมาย	การออกเสียง	เขียนเป็นภาษาไทใหญ่
จี๊เจ่	จีเจ่	ระฆังใบบัว หรือกังสดาล	จี๊ - เจ่	ᥓᥱᥒᥲᥴᥱᥒ

การตักบาตร ในภาษาไทใหญ่เรียกว่า “ล้องซ้อม” การตักบาตรเทโวโรหณะ หรือ การตักบาตรเทโวฯ เป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับงานบุญออกพรรษา ที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวแม่ฮ่องสอน จะมีในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ซึ่งจะจัดขึ้นในบริเวณทางเดินขึ้นวัดพระธาตุดอยกองมู โดยพระสงฆ์จะเริ่มเดินแถวบิณฑบาตลงมาจากศาลาการเปรียญวัดพระธาตุดอยกองมู และจะมีพุทธศาสนิกชนมากมายแต่งกายชุดไทใหญ่ อย่างสวยงามทั้งชายและหญิง โดยจะเตรียมข้าวสารอาหารแห้งมารอ “ล้องซ้อม”อย่างพร้อมเพรียงกันแต่เช้าตรู่

สิ่งที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งของงานเทศกาลนี้คือ จะมีพิธีกรอาสาสมัคร เปิดเพลงทั้งลูกทุ่ง และลูกกรุง(ยุคเก่า) จากเครื่องขยายเสียงบนวัดพระธาตุดอยกองมู กระจายเสียงลงมาสู่ในตัวเมืองเพื่อปลุกคนในเมืองให้ตื่นขึ้นมาจัดเตรียมของใส่บาตร ตั้งแต่เวลาประมาณตี 4 หรือใช้เสียงเพลงเป็นเพื่อนคนที่ตื่นขึ้นมาเตรียมของใส่บาตรและ “ต่างซ้อมต่อ” และจะมีสามเณร และกลุ่มวัยรุ่นจุดประทัดเล่น เป็นเสียงปลุกตั้งแต่เช้ามืดจนเป็นความเคยชินของชาวแม่ฮ่องสอนที่ปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 50-60 ปีมาแล้ว

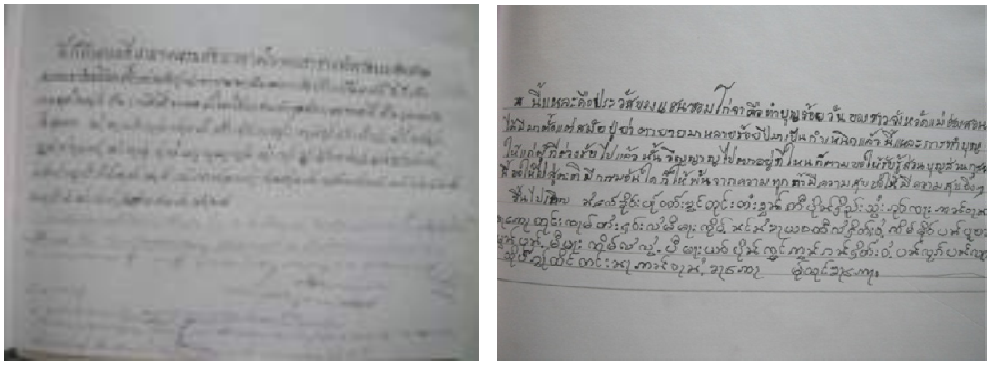
ภาพ 3-22 “ล้องซ้อม” การตักบาตร

ตาราง 3-4 คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียง และการเขียนภาษาไต (ล้องซ้อม)

คำศัพท์	คำศัพท์ที่นิยมเขียน	ความหมาย	การออกเสียง	เขียนเป็นภาษาไทใหญ่
ล้องซ้อม	ลองซอม	การใส่บาตร หรือการตักบาตร	ล้อง – ซ้อม	လွင်းသွမ်း
ตุ๊งซ้อม	ตุงซอม	การบิณฑบาตร	ตุ๊ง – ซ้อม	တုင်းသွမ်း
ต่างซ้อมต่อ	ต่างซอมต่อ	การถวายข้าวพระพุทธ ซึ่งมัก จะมีขนมและผลไม้ด้วย และ อาจจะรวมถึง การถวายข้าว แก่วิญญาณต่างๆ ที่นับถือ เช่น ผีบรรพบุรุษผีบ้านผีเรือนเป็นต้น แต่คำว่าต่อในภาษาไทใหญ่นั้น เป็นศัพท์ที่มักจะใช้กับพระพุทธเจ้าเท่านั้น และตามวิถีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาควรจะเป็นอาหารที่มีข้าวเป็นหลัก และ ประกอบด้วยขนม และผลไม้ (ในสมัยโบราณไม่ยึดถือเรื่องการถวายอาหารที่เป็นมังสะวิรัตมากนัก ผู้เขียนเคยได้ยินว่าอาจจะการถวายไข่ต้มหรือเนื้อก้อนปรุงรสที่ชาวไทใหญ่เรียกว่า เน่อลุ้ง และ มีไข่ต้มด้วยก็ได้)	ต่าง – ซ้อม – ต่อ	တၢင်ၵ့သွမ်းတေ့

ภาพ 3-23 ภาพวาดและการเขียนบันทึกจากความรู้ ความทรงจำของคุณลุงหม่น

ภาพ 3-23 ภาพวาดและการเขียนบันทึกจากความรู้ ความทรงจำของคุณลุงหม่น

3.4 กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

กิจกรรมของโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการเก็บข้อมูลโดยคณะทำงานด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นการเก็บส่วนรายละเอียดแบบโครงสร้าง ที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เช่น บ้านเก่า และวัดก้ำก่อ เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลสำหรับการอนุรักษ์ และใช้เป็นองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมต่อไป ส่วนกิจกรรมที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม คือ การเสวนาปางน้ำเน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ” โดยมีกิจกรรมและแนวทางการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด ดังนี้

- กิจกรรมการเสวนาปางน้ำเน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”
- แนวทางและการปรับปรุงวัดก้ำก่อของชุมชนและคณะศรัทธาวัด
- กิจกรรม “รู้จักพันธ์ไม้ สวนในบ้าน อ.บุญเลิศ”
- แนวทางและการปรับปรุงภูมิทัศน์โหย่งกาด ของชุมชนและกลุ่มสมาชิกโหย่งกาด
- แนวทางการปรับปรุงกันสาดอาคาร (ร้านคิวท์เพรส เจ้าของคุณยายบุญจิรา)
- ข้อมูลแบบโครงสร้าง ส่วนตกแต่งบ้านเก่าและแบบจำลอง
- แบบปรับปรุงร้านค้าชุมชนบริเวณหอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ)

3.4.1 กิจกรรมการเสวนาปางน้ำเน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”

การเสวนาได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2554 เวลา 13.00-14.30 น. ณ วัดก้ำก่อจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีจุดประสงค์ในการเสริมสร้างกระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเหตุผลอ้างอิงของการปรับปรุง ซ่อมแซมวัดก้ำก่อ โดยมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของวัดก้ำก่อ ทั้งทางด้านระบบบริหารการจัดการ สภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้างภายในวัด ศึกษาขั้นตอน วิธีการในการอนุรักษ์ ซ่อมแซมอาคารทางประวัติศาสตร์ และที่สำคัญคือการหาแนวทางการพัฒนาวัดก้ำก่อร่วมกัน

กรอบการเสวนา

แผนภูมิ 3-4 กรอบประเด็นการเสวนา

สรุปผลการเสวนา

สรุปประเด็นสำคัญจาก อ.เชาวลิต สัยเจริญ

- **ภูมิทัศน์วัฒนธรรม** คือ ตัวอาคาร เขตวัด กำแพงแก้ว พระธาตุวิหาร หอคำ ศาลบาตร มีการรวมกลุ่ม มีการขึ้นทะเบียนโดยรอบวัด
- **กรมศิลป** การขึ้นทะเบียนวัด เมื่อขึ้นทะเบียนแล้ว กรมศิลปต้องเข้ามาดูแลเท่านั้นทำให้ชาวบ้านไม่สนใจ ถือเป็นข้อเสีย กรมศิลปากรมีบุคลากรไม่เพียงพอ งบประมาณไม่เพียงพอ และการจัดการไม่ดีพอ ช่างสล่ามีความชำนาญไม่ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย ปัจจุบันกรมศิลปากรยังไม่ได้ศึกษาเรื่องผังบริเวณวัด ซึ่งวัดหลายแห่งเกิดสิ่งปลูกสร้างทั้งภายในวัดและบริเวณนอกวัดที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะทางวัฒนธรรม

- **วัดปงสนุก ลำปาง** (กรณีศึกษา) จากเดิมอาคารถูกทิ้งร้าง ซึ่งมีการขับเคลื่อนโดยอาจารย์วรลัญนจ์ (มช.) และร่วมมือกับหลายฝ่าย เช่น เจ้าอาวาสวัด ชาวบ้าน ร่วมสร้างระบบแบบแผนตามลำดับ โดยตั้งคณะทำงาน มีชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็นตลอดการดำเนินงาน และมีการบันทึกประวัติศาสตร์ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างด้านความร่วมมือร่วมใจ
- **วัดอุโมงค์** (กรณีศึกษา) เนื่องจากเมื่อก่อนกรมศิลปากรเคยมาปรับปรุงครั้งหนึ่งแล้วแต่การบูรณะไม่มีความเหมาะสม ทำให้ชาวบ้านไม่ไว้ใจ ดังนั้นจึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อสำหรับตรวจสอบการการทำงานของกรมศิลปากรที่เข้ามาปรับปรุงบูรณะสิ่งก่อสร้างวัด และได้ทำเรื่องขออาจารย์จากทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วยสถาปนิก วิศวกรระบบ วิศวกรโยธา นักประวัติศาสตร์ และศิลปิน
- **การดำเนินงานบูรณะด้วยชุมชน** ต้องร่วมกันหลายฝ่าย เช่น นักศึกษา ตัวแทนนักวิชาการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ช่าง (สล่าที่มีความรู้ตรงตามวัฒนธรรม) ชุมชน หน่วยงานภาครัฐค่อยสนับสนุน กระบวนการทำงานต้องมีการถ่ายรูปเก็บไว้เพื่ออ้างอิง ทำหุ่นจำลองทอดแบบของเดิม ก่อนที่จะมีการดำเนินการรื้อถอน

สรุปประเด็นสำคัญจากการเสนอความคิดเห็น

สิ่งที่ควรปรับปรุง รื้อถอน ศาลาการเปรียญ เป็นศูนย์กลางของคณะสงฆ์ การทำพิธีทางศาสนา ดังนั้นสิ่งก่อสร้างหรือส่วนต่างๆ ที่เพิ่มเติมควรทำการพิจารณาใหม่ เพื่อทำการรื้อ/ปรับปรุงสิ่งที่ไม่เหมาะสม

- ห้องน้ำ ปัจจุบันมีมากเกินไป ควรทำการรื้อถอน
- ที่ล้างจาน
- แท๊งน้ำ เพราะมีความสูงระดับอาคาร บดบังความสวยงามของตัวอาคารและไม่เหมาะสมต่อองค์ประกอบของวัด
- ตัวอาคาร
    - เสาเอียง อาจทำการดีด ต้องดูเรื่องโครงสร้างเดิมด้วย การรับน้ำหนักของเสา
    - เพดานเอาขิบซั่มออก เพราะเมื่อก่อนเพดานกับหลังคาเป็นส่วนเดียวกัน หรือรื้อหลังคาสังกะสี
    - ควรรื้อห้องกระจกไปทางด้านทิศตะวันตก เพื่อให้อาคารได้รับแสงแดด และอากาศถ่ายเทได้สะดวก
    - ห้องน้ำบนศาลาการเปรียญควรรื้อออกเพราะไม่เหมาะสม
    - พื้นเอียง ไม่เท่ากัน และยุบ

การดำเนินการ

- วัดก้ำก่อควรเป็นวัดแรกที่จะทำการอนุรักษ์ ทำเป็นโครงการเพื่อเสนอจังหวัด โดยให้ชุมชน/ท้องถิ่นสนับสนุน และของบประมาณทางจังหวัด ซึ่งทางผู้ว่าฯ ได้สนับสนุนในเรื่องวัฒนธรรม หรือเสนอเป็นงบประมาณของยุทธศาสตร์จังหวัด
- ควรทำการบูรณะกันก่อนดีกว่าการรอการขึ้นทะเบียน เพราะการขึ้นทะเบียนจะทำให้เราถูกตีกรอบการบูรณะต้องทำการสืบค้นประวัติศาสตร์ในอดีต

- อย่างแรกอยากให้ดูเรื่องความปลอดภัยของอาคาร (อาคารศาลาการเปรียญ) การถ่ายเทของทิศทางลม การอนุรักษ์วัตถุโบราณ
- งบประมาณ หากเริ่มมีการดำเนินการด้านการบูรณะแล้ว จะมีคณะศรัทธาเข้ามาร่วมสมทบทุน
- ในการบูรณะอาคาร ต้องดูที่ประโยชน์ใช้สอยของส่วนต่างๆ (function) เป็นอันดับแรก เช่น ต้องการสถานปฏิบัติธรรม พิพิธภัณฑ์วัตถุโบราณ นอกจากนี้ยังต้องอนุรักษ์บทบาทของวัดด้วย
- วัดควรมีการพัฒนาด้านต่างๆ ดังนี้
- ความสวยงาม ตามลักษณะศิลปะดั้งเดิมของวัฒนธรรมนั้นๆ
- ความร่มรื่น
- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน
- อาจทำโครงการร่วมระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนในหัวข้อโครงการ “ถวายความรู้แด่พระสงฆ์” จุดประสงค์ คือ เพื่อให้พรระสงฆ์เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ และวิธีการดำเนินการร่วมกับชุมชน
- การขับเคลื่อนทุกฝ่ายต้องร่วมกัน ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับตรวจสอบความเหมาะสมในการดำเนินการเรื่องการบูรณะ ความเหมือนของเดิม

แนวทางการเสวนา ครั้งต่อไป

- คณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ร่วมเสนอข้อมูลจากการสำรวจสภาพบริเวณวัด ผังบริเวณ อาคารสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- ที่ประชุมร่วมเสนอความคิดเห็นการจัดตั้งคณะกรรมการด้านดารบูรณะวัด
- ที่ประชุมร่วมเสนอแนวทางการดำเนินงานด้านการบูรณะ

ภาพ 3-24 การจัดเสวนาปางน้ำเน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”

3.4.2 แนวทางและการปรับปรุงวัดก้ำก่อของชุมชนและคณะศรัทธาวัด

การเสวนาปางน้ำเน่ง “วัดก้ำก่อ” ได้มีการจัดขึ้นเมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา โดยเป็นการเสวนาเพื่อให้ได้แนวทางการปรับปรุงวัดก้ำก่อ เนื่องจากปัจจุบันศาลาการเปรียญเริ่มทรุดโทรม และยังมีการก่อสร้างต่อเติมห้องน้ำ ส่วนซักล้าง จากการประชุมเสวนาที่ผ่านมา ที่ประชุมเห็นชอบให้ทำการรื้อถอน และปรับปรุงใหม่ให้มีความเหมาะสมสำหรับการทำพิธีทางศาสนา ดังนั้นคณะทำงานจึงได้นำสรุปผลจากการเสวนามาทำการออกแบบปรับปรุงบริเวณวัดก้ำก่อ รวมถึงการเก็บข้อมูลถอดแบบโครงสร้างรายละเอียดส่วนตกแต่งต่างๆ ของศาลาการเปรียญ เพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลในการอนุรักษ์ต่อไป

วัดก้ำก่อ ถือเป็นวัดหนึ่งที่มีความสำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งความสำคัญด้านคุณค่าทางศาสนา วัฒนธรรม ศูนย์รวมจิตใจของผู้คน คณะศรัทธา และคุณค่าของสถาปัตยกรรม อาคาร วัตถุโบราณ ซึ่งยังไม่ได้รับการดูแลรักษา และจัดแสดงอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ด้วยระยะเวลาส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรม โดยเฉพาะโครงสร้างอาคาร ดังนั้นเพื่อเป็นการเก็บรักษา จึงได้มีการศึกษา เก็บบันทึกรายละเอียดส่วนต่างๆ ของวัดก้ำก่อ เพื่อเป็นหลักฐานในการอ้างอิง หากมีการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่สนใจศึกษา เรียนรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นต่อไป ซึ่งจากการศึกษา สำรวจ วัดก้ำก่อมีรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่

ลักษณะศิลปะสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ มีทั้งวัดที่มีองค์พระธาตุหรือเจดีย์เป็นประธานและวัดที่ไม่มีเจดีย์เป็นประธาน ในการวางผังบริเวณของวัดไทยใหญ่แตกต่างจากวัดล้านนา และวัดภาคกลาง เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่แยกเขตพุทธาวาส และสังฆวาสออกจากกันโดยเด็ดขาด โดยใช้อาคารในลักษณะเอนกประสงค์หรืออาคารใหญ่หลังเดียวใช้เป็นทั้งวิหาร ศาลาการเปรียญ และกุฏิไปพร้อมๆ กัน อาคารต่างๆ ในวัดที่ตั้งอยู่ในผังบริเวณจะตั้งอยู่แบบลอยตัว ไม่มีการกำหนดสัดส่วนกิจกรรมด้วยกำแพงแก้ว กั้นพื้นที่พุทธวาส เช่น วัดในภาคกลาง หรือวัดพระธาตุของล้านนา ไม่กำหนดเส้นทางเดินไปยังส่วนต่างๆ ด้วยเส้นทางเท้าที่เป็นพื้นแข็ง ยกเว้นบริเวณรอองค์พระเจดีย์เท่านั้นที่จะมีการเน้นพื้นที่ ด้วยพื้นลานขนาดเล็กหรือเส้นทางเท้าโดยรอบ เพื่อที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ที่จะเข้าไปนมัสการองค์พระธาตุ

ลักษณะสถาปัตยกรรมของวัดก้ำก่อ

ทางเดิน

ลักษณะสถาปัตยกรรมของไทใหญ่ส่วนใหญ่มักจะใช่อาคารในลักษณะเอนกประสงค์โดยมีอาคารหลักหลังใหญ่เพียงหลังเดียว เพื่อให้ประโยชน์เป็นทั้งวิหาร ศาลาการเปรียญและกุฏิไปพร้อม ๆ กัน โดยลักษณะของอาคารหลังใหญ่ของวัดก้ำก่อนั้น จะเป็นอาคารไม้ขนาด กxย เชื่อมต่อกับทางเดินจากด้านหน้าวัด ซึ่งเป็นอาคารทางเดินไม้ที่มีหลักคาแบบไทใหญ่โดยเฉพาะในส่วนหลังคาส่วนที่เป็นจุดเริ่มต้นของทางเดินและส่วนที่ติดติดกับตัววิหารมีก่อสร้างด้วยลักษณะของสถาปัตยกรรมไทใหญ่ที่เน้นการซ้อนชั้นของหลังคาและเครื่องตกแต่งหลังคาที่เป็นโลหะฉลุลายทาทับด้วยสีทอง นอกจากการตกแต่งหลังคาที่มีลักษณะเด่นแล้ว ลักษณะของการตกแต่งยังสอดแทรกรายละเอียดส่วนปลีกย่อยเพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์และความเอาใจใส่ในการออกแบบ ในส่วนของราวระเบียงด้านหน้ามีการแกะสลักลวดลายดอกไม้และการแกะสลักลูกตั้งบันไดทางเข้าหน้าวิหาร

ภาพ 3-25 ลวดลายการแกะสลักราวระเบียงหน้าวิหารและการแกะสลักลูกตั้งบันไดหน้าวิหาร

ภาพ 3-26 ซุ่มประตูทางเดิน (ล่างหว่าง) ก่อนเข้าสู่ศาลาการเปรียญคลุมด้วยหลังคารูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะฉลุ

ภาพ 3-27 ส่วนหลังคาคลุมทางเดินสู่ศาลาการเปรียญด้านหน้ามีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตกแต่งด้วยโลหะฉลุสร้างความโดดเด่นและเชื้อเชิญแก่ผู้พบเห็น

วิหาร

วัดก้ำก่อ ถือได้ว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเมืองแม่ฮ่องสอนเพราะนอกจากจะมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ที่ชัดเจนแล้ว ยังเป็นสถานที่ในการรวบรวมและเก็บสิ่งของที่มีคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมไว้อีกด้วย ศาลาการเปรียญหรืออาคารหลักของวัดเป็นลักษณะของศาลาเปิดโล่งภายในขนาดใหญ่ ลักษณะการใช้งานแบบเอนกประสงค์ ก่อสร้างด้วยโครงสร้างไม้พนังโดยรอบมีช่องเปิดเพื่อระบายอากาศโดยมีลักษณะช่องเปิดที่แตกต่างกันไป ทั้งแบบที่เป็นช่องเปิดทรงโค้งครึ่งวงกลมกั้นด้วยระแนงไม้ ช่องเปิดด้านล่างระดับราวบันไดเพื่อระบายอากาศ ซึ่งกั้นด้วยลูกกรงไม้

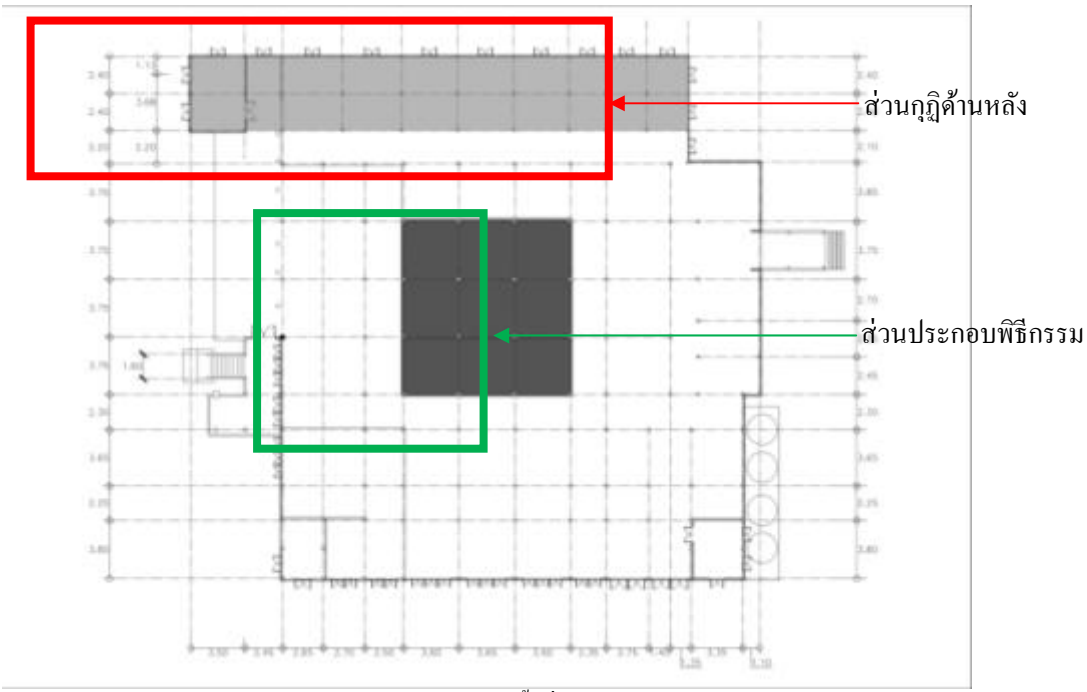

ภาพ 3-28 วัตถุโบราณที่เก็บรักษาในวิหารช่องเปิดวิหารและแบบโค้งครึ่งวงกลมและแบบลูกกรงไม้

ภาพ 3-29 ศาลาการเปรียญเป็นโถงเปิดโล่งภายในแสดงโครงสร้างเสาไม้โดยพื้นที่ว่างภายในเชื่อมต่อกันโดยมีการยกระดับส่วนประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแยกจากส่วนฆราวาส

ลักษณะภายในวิหารแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนสำหรับประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมทางศาสนาสำหรับพระสงฆ์และฆราวาสด้านหน้าและส่วนกุฏิพระด้านหลัง ก่อสร้างด้วยโครงสร้างไม้ ประกอบด้วย เสาไม้กลมเพื่อรองรับโครงสร้างหลังคา ส่วนพื้นของอาคารเป็นพื้นไม้เนื้อแข็ง มีการยกระดับในส่วนของพื้นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งเป็นที่ตั้งของพระพุทธรูปและวัตถุโบราณแยกออกจากส่วนฆาราวาส โดยส่วนด้านหลังของพระประธานมีผนังไม้กั้นระหว่างส่วนประกอบพิธีกรรมและส่วนของกุฏิพระ ห้องเก็บของและห้องน้ำด้านหลัง นอกจากนี้ภายในตัววิหารยังมีห้องเอนกประสงค์เพื่อใช้ในการเก็บอุปกรณ์และวัตถุโบราณต่าง ๆ

ภาพ 3-30 ส่วนประกอบพื้นที่ภายในวิหาร

ภาพ 3-31 ส่วนพื้นที่วางพระประธาน อาสนะสำหรับพระสงฆ์ในการประกอบพิธีกรรม
และส่วนด้านหลังพระประธานเป็นห้องพักสำหรับพระสงฆ์และสามเณร

ภาพ 3-32 ส่วนด้านหลังพระประทานเป็นพื้นที่สำหรับกุฏิสำหรับพระภิกษุและสามาเณร

การตกแต่งภายในศาลาการเปรียญ

ส่วนการตกแต่งทางสถาปัตยกรรมภายในวิหารที่เด่นชัดได้แก่ การแกะสลักช่องลมของผนังกั้นส่วนพระประทานและกุฏิ ฝ้าเพดานไม้ ช่องลมแกะสลักบริเวณประตู คอสองแกะสลักรับหลังคาชั้นบน และการตกแต่งฝ้าเพดาน ขื่อ หลังคาด้วยไม้แกะสลัก

ภาพ 3-33 ช่องลมแกะสลักด้วยไม้ ลวดลายแบบไทใหญ่ใช้ตกแต่งเพื่อความสวยงามและระบายอากาศในอาคาร

ภาพ 3-34 การตกแต่งฝ้าเพดานด้วยไม้แกะสลักและการเซาะไม้ให้เกิดลวดลายเพื่อให้เกิดความสวยงาม แสดงออกถึงความประณีตและเอาใจใส่ในการออกแบบ

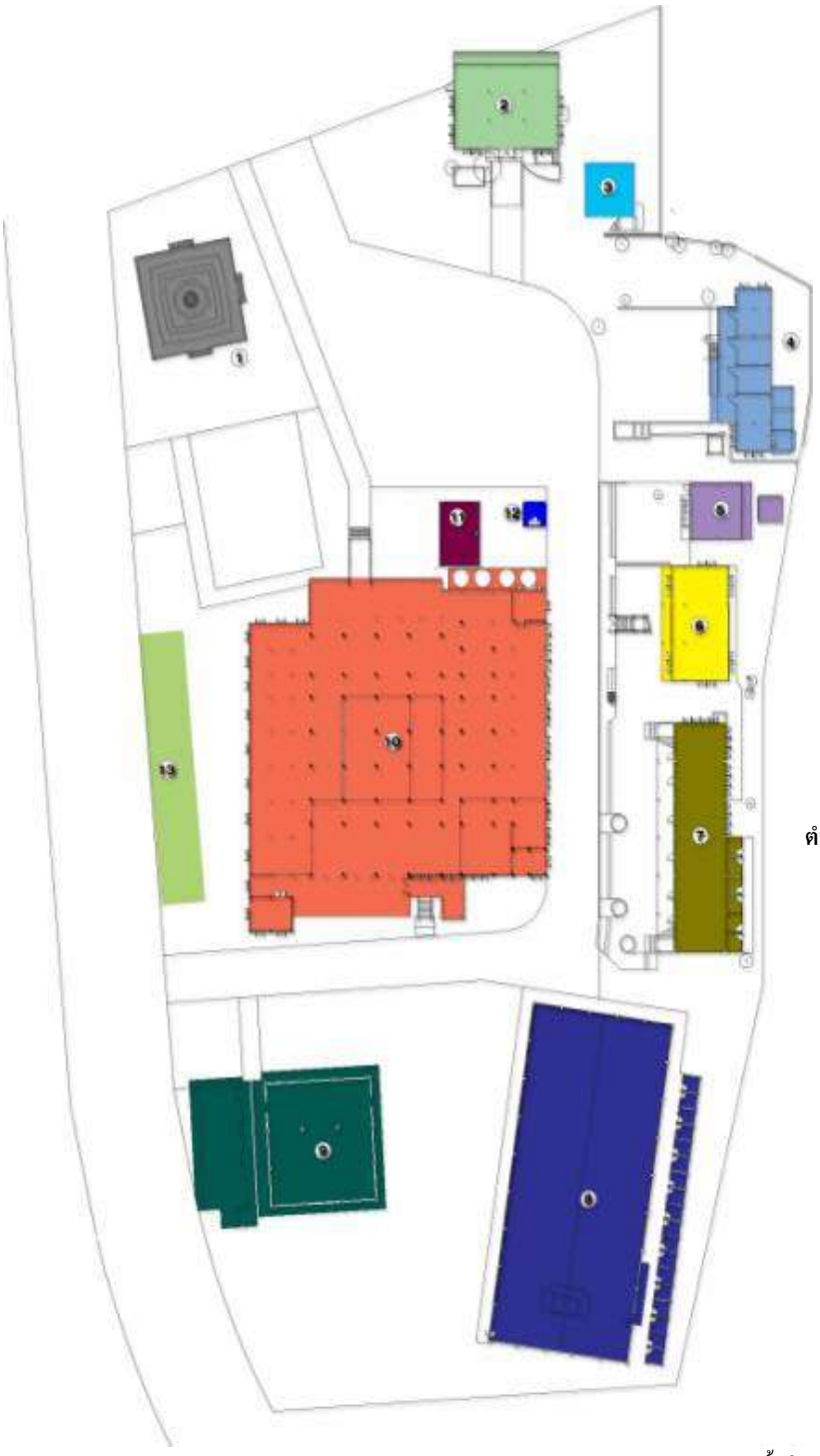

ภาพ 3-35 คอสองลักษณะเป็นฝาไม้แกะสลักคล้ายฝาปะกนของบ้านไทยภาคกลาง ทาทับด้วยสีทองเพื่อเพิ่มความสวยงามให้ภายในอาคาร

ภาพ 3-36 คณะทำงานสำรวจ เก็บข้อมูลวัดก้ำก่อ

ผังบริเวณวัดก้ำก่อ

ตำแหน่งอาคาร

1. เจดีย์
2. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
3. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
4. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
5. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
6. กุฏิพระภิกษุสงฆ์ สามาเณร
7. โรงเรียนพระปริยัติธรรม
8. ศาลาเอนกประสงค์
9. ศาลาโถง
10. ศาลาการเปรียญ
11. ศาลา
12. หอระฆัง
13. บริเวณที่ตั้งโกฐกระดูก

ภาพ 3-37 ผังอาคารบริเวณวัดก้ำก่อ

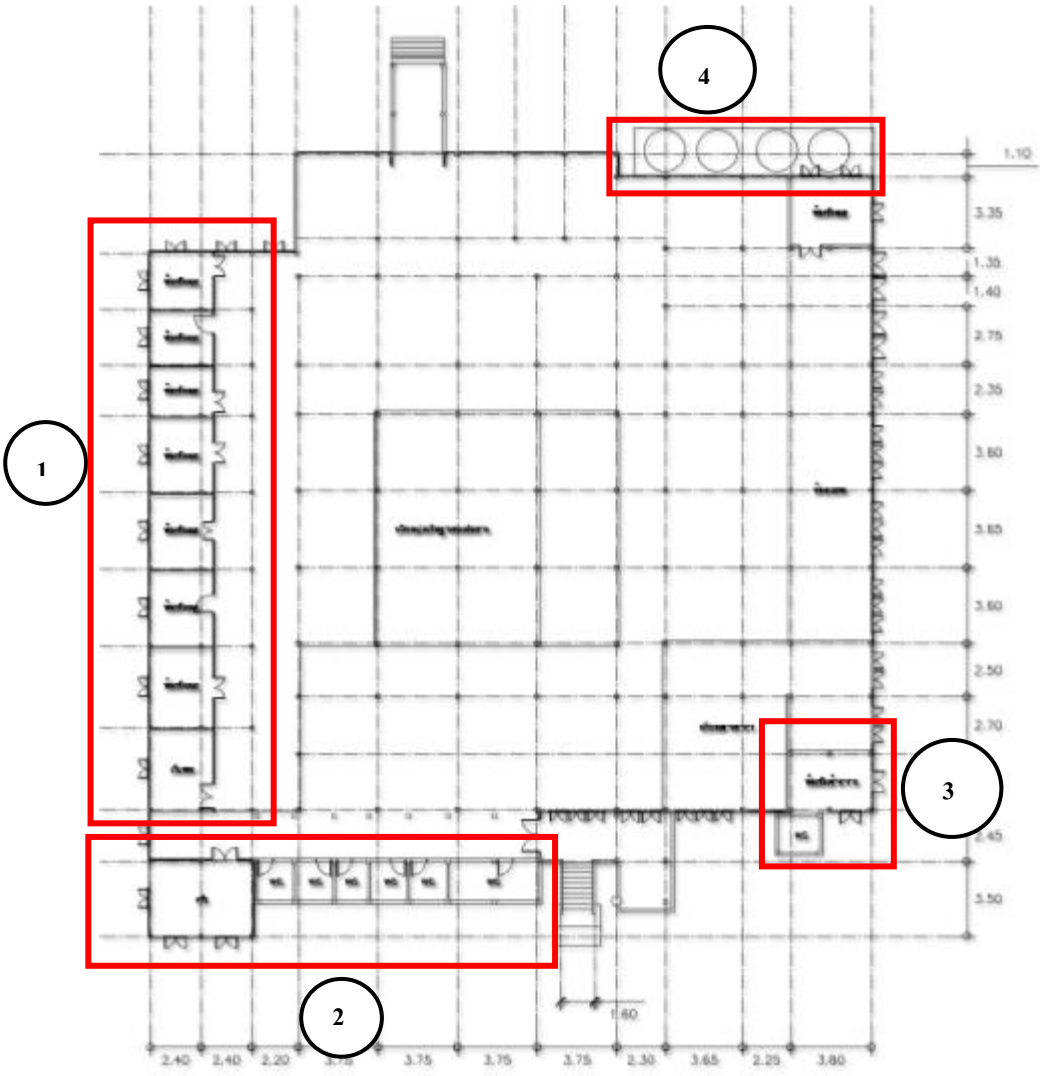
ผังวัดก้ำก่อเป็นการวางอาคารโดยทั่วพื้นที่วัด การแบ่งส่วนของพุทธาวาส และสังฆวาสไม่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าไม่มีการแบ่งเขตการใช้งานที่แน่นอนและไม่ชัดเจนเหมือนกับการวางผังวัดภาคกลาง เน้นการใช้ศาลาการเปรียญเป็นอาคารประกอบกิจกรรมหลัก ด้านหน้าผังบริเวณมีเจดีย์และพื้นที่เปิดโล่งสามารถใช้เป็นลานในการทำกิจกรรม ส่วนด้านหลังของพื้นที่วัดเป็นที่ตั้งของศาลาอเนกประสงค์และศาลาโถงสำหรับศรัทธาประชาชนทั่วไปสามารถใช้ในการทำกิจกรรมทางศาสนาตามเทศกาลต่าง ๆ ได้ โดยไม่มีวิหารตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมของไทใหญ่

การปรับปรุงวัดก้ำก่อ

แนวความคิดในการปรับปรุงวัดก้ำก่อ คือ การใช้แนวความคิด Clean and Green โดยการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้อาคารให้มีความเป็นระเบียบและเป็นกิจจะลักษณะ พร้อมทั้งการปรับปรุงทัศนียภาพโดยรอบเพื่อให้เกิดความร่มรื่น เชื้อเชิญแก่ผู้พบเห็นและอำนวยความสะดวกแก่ผู้อาศัยและมาทำกิจกรรมภายในวัด

ภาพ 3-38 ผังแนวคิดการปรับปรุงบริเวณวัดก้ำก่อ

ภาพ 3-39 การปรับปรุงส่วนต่างๆ ของอาคาร

การปรับปรุงภายในอาคารและรอบอาคาร

หมายเลข 1 ตำแหน่งของห้องพักสามเณร

แนวทางในการปรับปรุง คือ การย้ายห้องพักสามเณรลงไปล่างอาคาร ก่อสร้างอาคารที่พักใหม่แทนห้องพักในศาลาการเปรียญที่รื้อถอน โดยรื้อถอนห้องพักด้านบนให้กลายเป็นพื้นที่โล่งและก่อสร้างส่วนพิพิธภัณฑ์สำหรับการแสดงวัตถุโบราณ เพื่อเก็บรักษาวัตถุมีค่าและเป็นการให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมวัดซึ่งเดิมวางเรียงรายอยู่บริเวณที่ตั้งพระประทาน

หมายเลข 2 ตำแหน่งของห้องน้ำ

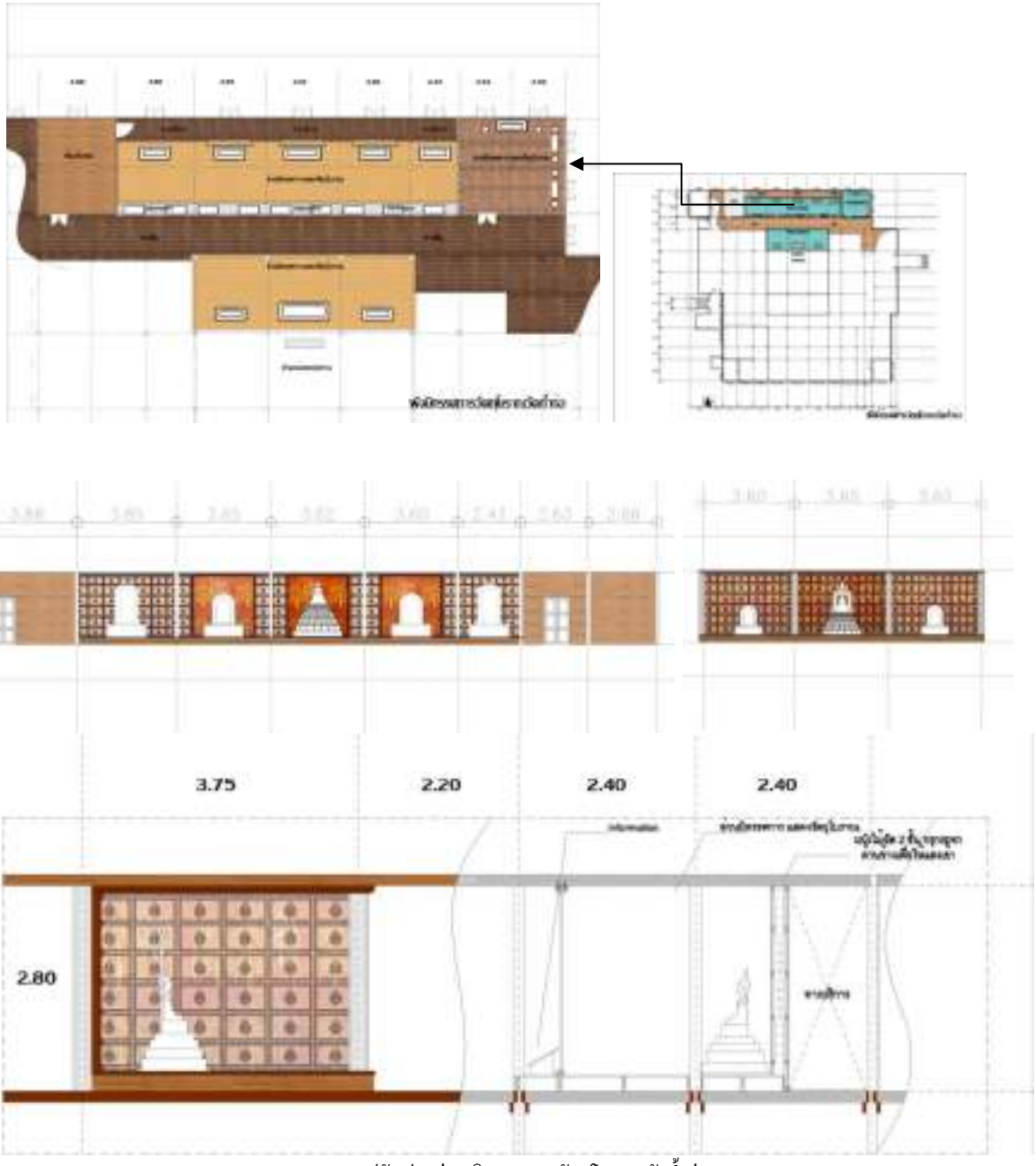
แนวทางในการปรับปรุง คือ การรื้อถอนห้องน้ำและสร้างอาคารสุขาด้านล่างเพื่ออำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุสามเณร โดยรื้อปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ส่วนห้องน้ำเดิมบนศาลาการเปรียญให้กลายเป็น ระเบียงเปิดโล่งรับแสงและระบายอากาศ อาจตกแต่งด้วยระแนงไม้เพื่อช่วยกันแดด

หมายเลข 3 ตำแหน่งห้องพักเจ้าอาวาสและห้องน้ำ

แนวทางการปรับปรุง คือ การย้ายส่วนห้องพระเจ้าอาวาสและรื้อถอนห้องน้ำ แล้วก่อสร้างกุฏิไว้พร้อมห้องน้ำด้านล่างแทนห้องเดิมบนศาลาการเปรียญ โดยทำการปรับปรุงพื้นที่นี้ให้กลายเป็นส่วนเก็บวัตถุโบราณที่ตั้งอยู่ภายในศาลาการเปรียญ แต่ในส่วนของพื้นที่ห้องอาหารยังคงไว้เหมือนเดิม สำหรับการพระภิกษุสงฆ์สำหรับฉันท์เพล

หมายเลข 4 ตำแหน่งแท็งก์น้ำ

แนวทางการปรับปรุง คือ ทำการย้ายตำแหน่งแท้งน้ำและเดินท่อน้ำใหม่ให้เหมาะสมและถูกต้อง รวมทั้งการจัดระเบียบการเดินท่อในอาคารไม่ให้เกิดภาพที่ไม่สวยงาม โดยย้ายตำแหน่งแท้งน้ำไปอยู่ด้านหลังศาลาการเปรียญ เพื่อหลีกเลี่ยงทัศนียภาพที่ไม่สวยงามด้านหน้า โดยอาจตั้งอยู่ในส่วนกุฏิพระภิกษุสามเณรที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อทดแทนห้องพักด้านบนศาลาการเปรียญที่ถูกปรับปรุงให้เป็นส่วนพิพิธภัณฑ์แสดงวัตถุโบราณ

ภาพ 3-40 การปรับปรุงส่วนนิทรรศการวัตถุโบราณวัดก้ำก่อ

การปรับปรุงบริเวณวัดก้ำก่อของชุมชนและคณะศรัทธาวัด

การปรับปรุงบริเวณวัดก้ำก่อ หลังจากการเสวนาปางน้ำเน่ง “วัดก้ำก่อ” ได้มีการปรับปรุงรื้อถอนบริเวณส่วนซักล้าง และแท็งก์น้ำออก รวมถึงมีการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณรั้วและด้านหน้าศาลาการเปรียญใหม่เพื่อให้เหมาะสมต่อศาสนสถานที่สำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-41 การปรับปรุงทาสีรั้ว และสิงห์ด้านหน้าวัดใหม่ รวมถึงการรื้อบอร์ดออกเพื่อติดป้ายวัดแทน

ภาพ 3-42 การย้ายบริเวณส่วนซักล้างและแท็งก์น้ำออก

ภาพ 3-43 การย้ายแท็งก์น้ำด้านหน้าและบ่อปลาออกเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ใหม่

3.4.3 กิจกรรม “รู้จักพันธ์ไม้ สวนในบ้าน อ.บุญเลิศ”

กิจกรรม “รู้จักพันธ์ไม้ สวนในบ้าน คุณตาบุญเลิศ” อยู่ภายใต้โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยได้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 30 สิงหาคม 2554 ณ บ้านคุณตาบุญเลิศ วิรัตนาภรณ์ ซึ่งเป็นบ้านเก่าทรงคุณค่าด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นอกจากความงามของรูปแบบบ้านแล้ว ภายในบ้านคุณตาบุญเลิศ ยังร่มรื่นเขียวขจี ด้วยพรรณไม้ประเภทต่างๆ ทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ดอก หรือพืชผักสมุนไพรในครัว บางต้นเป็นพรรณไม้เก่าแก่ที่อยู่คู่บ้านเก่าหลังนี้มาตั้งแต่ก่อสร้าง โดยกิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2) เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงประโยชน์การปลูกพรรณไม้ต่างๆในบริเวณบ้าน
3) เพื่อให้เยาวชนได้ฝึกการจดบันทึกและการเขียนแผนผังบริเวณ

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ได้มี อ.วีรพจน์ การคนซื่อ ซึ่งเป็นคณะทำงานโครงการฯ และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ได้เป็นผู้บรรยายให้ความรู้ทั้งด้านพรรณไม้พื้นบ้าน และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ก่อนที่จะนำกลุ่มยุวชนฯ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 7 คน ไปยังบ้านคุณตาบุญเลิศ เพื่อจดบันทึกจัดทำผังพรรณไม้ และเรียนรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ภายในบ้านในประเภทต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่บ้านคุณตาบุญเลิศ ปลูกพืชผักสวนครัว หรือสมุนไพร เป็นส่วนใหญ่

ภาพ 3-44 อ.วีรพจน์ ได้บรรยายให้ความรู้ ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

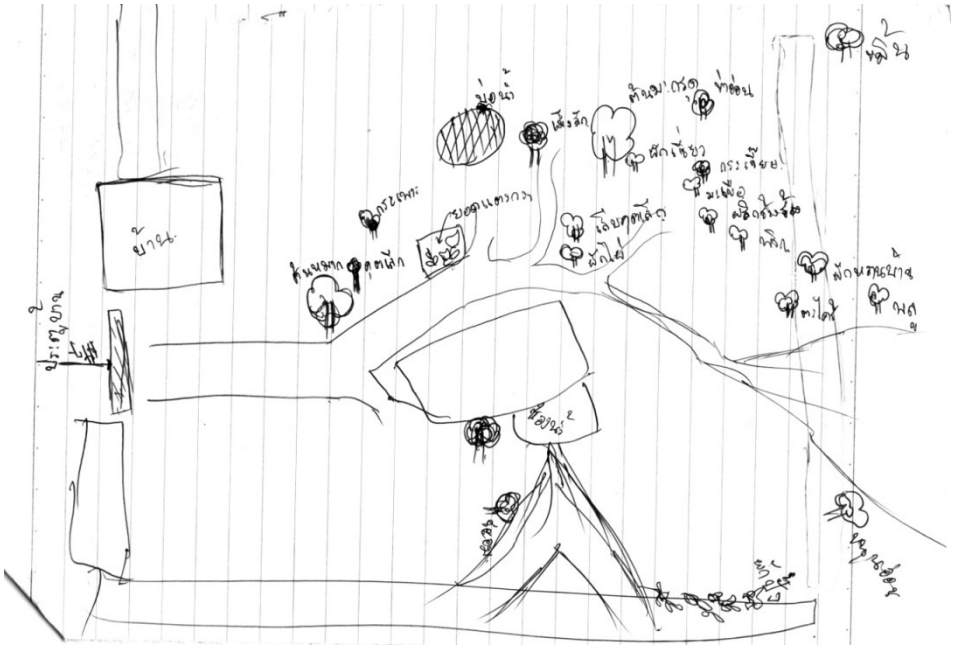
ภาพ 3-45 บรรยากาศการเรียนรู้สวนในบ้านคุณตาบุญเลิศ

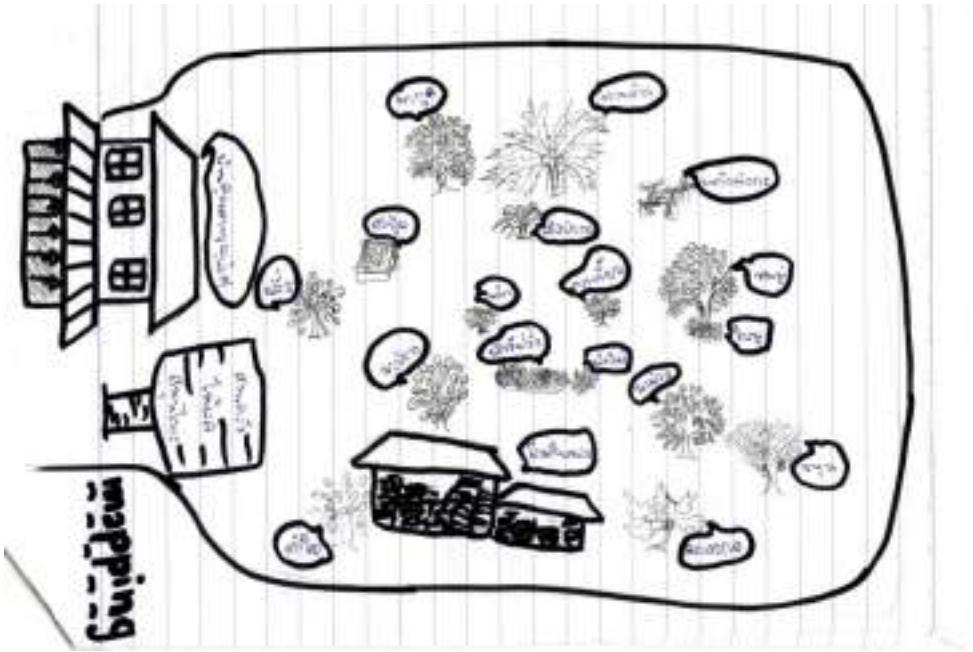
การบันทึกของกลุ่มยุวชนฯ

บ้านคุณตาบุญเลิศ ได้สร้างมาแล้วหลายปี เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น ลักษณะเป็นบ้านแฝด ที่สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง หลังคาเป็นสังกะสีธรรมดา เสาบ้านมีทั้งหมด 49 ต้น บ้านหลังนี้เป็นบ้านแบบไตที่สวยงาม มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น อยู่ตรงข้าม

ธนาคารกรุงไทยตั้งอยู่ที่ถนนสิงหนาทบำรุงของเมืองแม่ฮ่องสอน หากเราเดินเข้าไปในบริเวณบ้านจะเห็นได้ว่า แน่นหนาเขียงชะอุ่มด้วยพรรณไม้ที่หลากหลาย ไม้ดอก พืชผักสวนครัว และสมุนไพรซึ่งคุณตาบุญเลิศไม่ต้องหาซื้อที่ตลาด เพราะสามารถหาได้ที่บ้านของคุณตาเอง

บ้านคุณตาบุญเลิศ ได้ปลูกผักสวนครัว เช่น ผักไผ่ ข่าอ่อน พริกไทย มะกรูด แมงลัก ตำลึง ผักเสี้ยว ผักหวานผักบุ้ง ผักเนื้อไก่ พริกช้างร้อง และขนุนอ่อน เป็นต้น นอกจากนี้คุณตายังได้ปลูกดอกไม้ และสมุนไพร เช่น ดอกเข็มมหมุดดอกบายไม่รู้โรย ดอกตีนเป็ด ดอกเข็มเหลือง ดอกกระดังงา ส่วนสมุนไพร ได้แก่ ว่านหางจระเข้ ขมิ้น ตะไคร้ กระเจี๊ยบกระชาย เป็นต้น

ภาพ 3-46 ผังบริเวณและพรรณไม้บ้านคุณตาบุญเลิศ

3.4.4 การปรับปรุงภูมิทัศน์โหย่งกาด ของชุมชนและกลุ่มสมาชิกโหย่งกาด

ความสำคัญของโหย่งกาด

“โหย่งกาด” ศูนย์กลางหรือสถานที่ในการจัดการประชุม และกิจกรรมของชุมชน

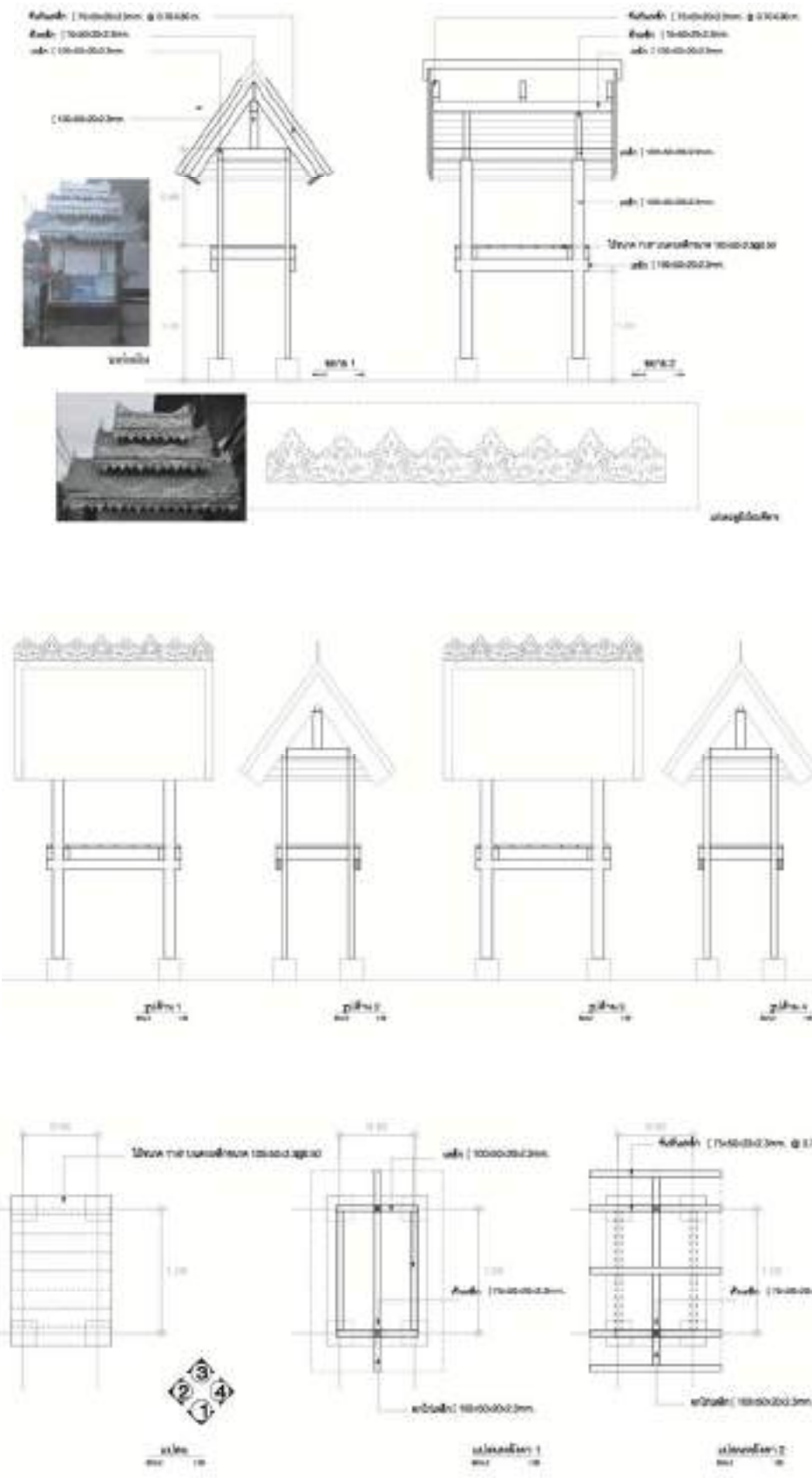
ในอดีตบริเวณโหย่งกาด เคยเป็นที่ตั้งของตลาด (กาด) ในป๊อกกาดเก่า โดย “โหย่ง” เป็นภาษาไต ที่แปลว่า สถานที่ทำการหรือศูนย์รวมกิจกรรมของชุมชน โหย่งกาดเป็นทั้งตลาดและพื้นที่พบปะ พูดคุยของคนในชุมชน หลังจากที่ตลาดถูกย้ายออกไป ชุมชนจึงรวมตัวกันจัดตั้งที่ทำการชุมชน ณ สถานที่แห่งเดิม เพื่อให้เป็นสถานที่พบปะ พูดคุยของชุมชนเช่นเดิม ปัจจุบันโหย่งกาด ถือเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มีกิจกรรมที่หลากหลายทั้งเป็นที่พบปะ พูดคุย เป็นเวทีเสวนาขนาดย่อม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาชุมชน ตลอดจนเป็นสถานที่รวมตัวทำกิจกรรม การจัดเตรียมงานประเพณีต่างๆ ที่สำคัญของชุมชน มีการก่อตั้งสภาน้ำเมี่ยง ให้ชาวบ้านทั้งหกป๊อก (6 ชุมชน) ได้มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ภายหลังโหย่งกาดยังเป็นที่ตั้งของสมาคม ชมรมต่างๆ เช่น ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านป๊อกกาดเก่า ที่ทำการดป๊อกกาดเก่า ที่ทำการอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านป๊อกกาดเก่า ศูนย์การเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านป๊อกกาดเก่า ที่ทำการออมทรัพย์สัจจะป๊อกกาดเก่า ศูนย์สงเคราะห์ประจำตำบล และแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมชมรมป๊อกกาดเก่า จากการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นความสามัคคีของชุมชน ที่สอดคล้องต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการจัดการเมืองวัฒนธรรมรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ความสำคัญของโหย่งกาด นอกจากจะเป็นศูนย์กลางหรือสถานที่ในการจัดประชุม และกิจกรรมของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนแล้ว ยังถือว่าเป็นเครือข่ายหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงบริเวณโหย่งกาด โดยมีกิจกรรมที่ได้ดำเนินงานได้แก่

1) ป้ายโหย่งกาด ได้มีการจัดทำและติดตั้งบริเวณโหย่งกาดเรียบร้อยแล้ว
2) บอร์ดข่าวสาร ออกแบบเป็นที่เรียบร้อย แต่ยังไม่ได้จัดทำ
3) การจัดภูมิทัศน์บริเวณโหย่งกาด ดำเนินการเรียบร้อยแล้วโดยกลุ่มสมาชิกโหย่งกาด

ภาพ 3-47 ป้ายโหย่งกาด

ภาพ 3-48 บอร์ดข่าวสารบริเวณหน้าโหย่งกาด

ภาพ 3-49 ก่อนการจัดภูมิทัศน์บริเวณโหย่งกาด

ภาพ 3-50 การจัดภูมิทัศน์บริเวณโหย่งกาด

3.4.5 แนวทางการปรับปรุงกันสาดอาคาร (ร้านคิวท์เพรส เจ้าของคุณยายบุญจิรา)

การปรับปรุงฟื้นฟูเรือนร้านค้าย่านถนนสิงหนาทบำรุง มีเป้าหมายหลัก คือ การปรับปรุงหน้ากากอาคาร (Façade) ให้มีสภาพคงทน สวยงามแต่ยังคงรูปแบบเดิมของเอาไว้ เพื่อรักษารูปแบบทางสถาปัตยกรรม และภูมิทัศน์เมืองให้มีความกลมกลืนกับเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บ้านคุณยายบุญจิรา มีลักษณะเป็นอาคารไม้แบบเรือนร้านค้าสูง 2 ชั้น โดยชั้นล่างของอาคารเป็นส่วนที่เปิดไว้สำหรับการค้าขายและชั้นสองของอาคารเป็นที่พักอาศัย ซึ่งตั้งอยู่ติดกับทางเท้าและถนนเส้นหลัก (สิงหนาทบำรุง) โดยลักษณะด้านหน้าอาคารมีเพียงแค่ป้ายชื่อร้าน (ร้านคิวท์เพรส) ไม่มีชายคาหรือกันสาดคลุมทางเดิน มีเพียงแต่ผ้าใบเพื่อกันแดดลมเท่านั้น ซึ่งหากมองจากภาพรวมกับอาคารด้านข้างเคียงแล้ว บ้านคุณยายบุญจิรามีลักษณะหน้าตาอาคารที่ต่างและแปลกออกไปจากภาพรวมอาคารในย่านถนนสิงหนาทบำรุง ดังนั้นจึงได้คัดเลือกบ้านคุณยายบุญจิราเป็นต้นแบบในการปรับปรุงด้านหน้าอาคาร (Facade)

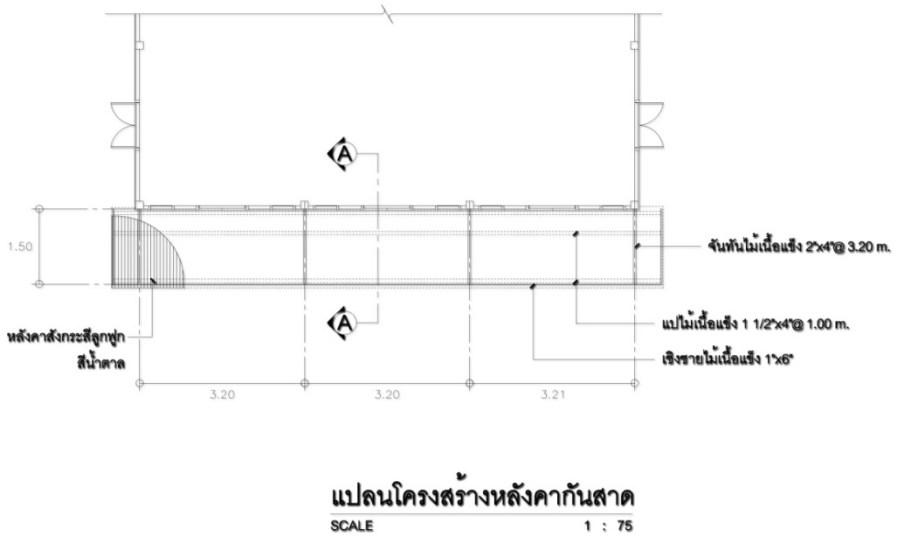

ภาพ 3-51 ลักษณะหน้าตาอาคารบ้านคุณยายบุญจิราปัจจุบันเปรียบกับในอดีต

ภาพ 3-52 ลักษณะหน้าตาอาคาร ส่วนกันสาดและหลังคาคลุมทางเดินของอาคารโดยรอบ

แนวคิดในการปรับปรุงรูปลักษณ์อาคารในย่าน คือการปรับปรุงหน้าตาภายนอกอาคาร (Façade) ให้มีลักษณะที่กลมกลืนและไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องและแสดงลักษณะเด่นของอาคารแต่ละหลัง โดยในส่วนของบ้านคุณยายบุญจิรา มีแนวทางในการปรับปรุงคือ การสร้างกันสาด เพื่อทดแทนป้ายร้านเดิมที่ไม่สอดคล้องกับอาคารโดยรอบ การก่อสร้างกันสาดเพื่อกันแดดฝน ครอบคลุมทางเดินหน้าร้านเพื่อให้มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมใกล้เคียงกับด้านหน้าอาคารหลังอื่นในย่านเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีหลังคาหรือกันสาดคลุมทางเท้าหน้าร้าน แต่ทั้งนี้ยังคงเอกลักษณ์เดิมของอาคารไม่ให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

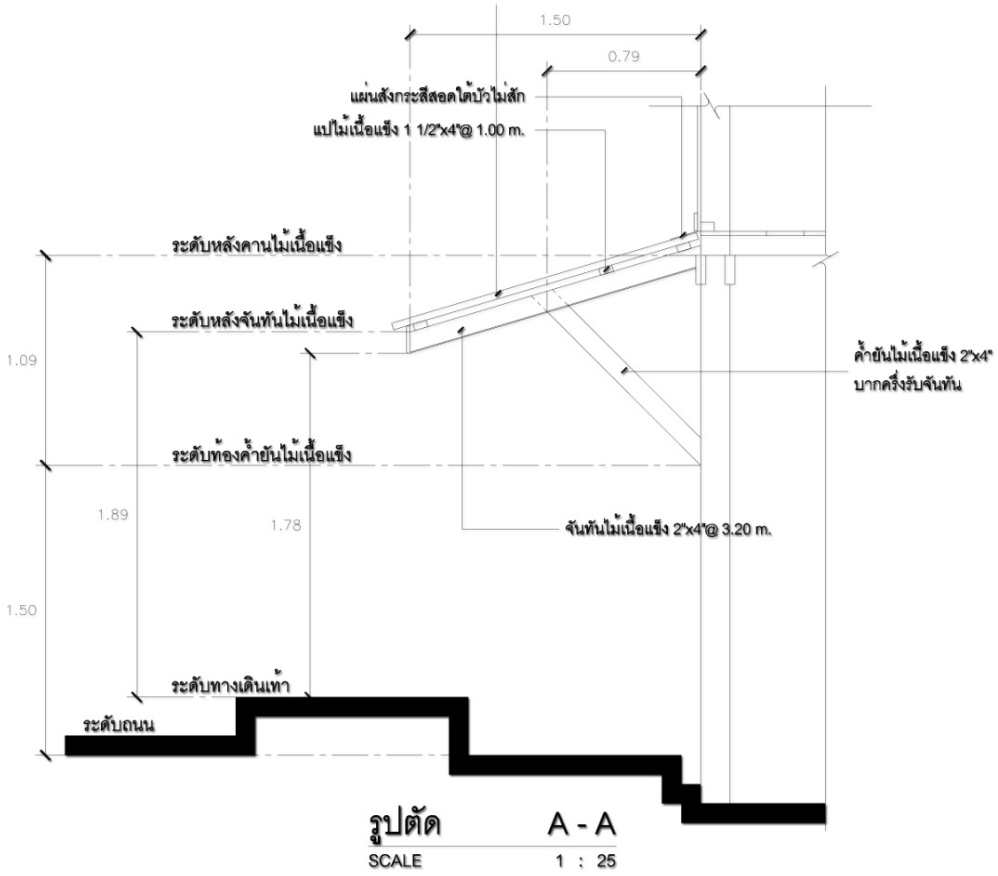
แบบการปรับปรุงกันสาดหน้าอาคาร

ภาพ 3-53 รายละเอียดโครงสร้างหลังคากันสาด

ภาพ 3-54 รายละเอียดรูปด้านหน้าอาคาร

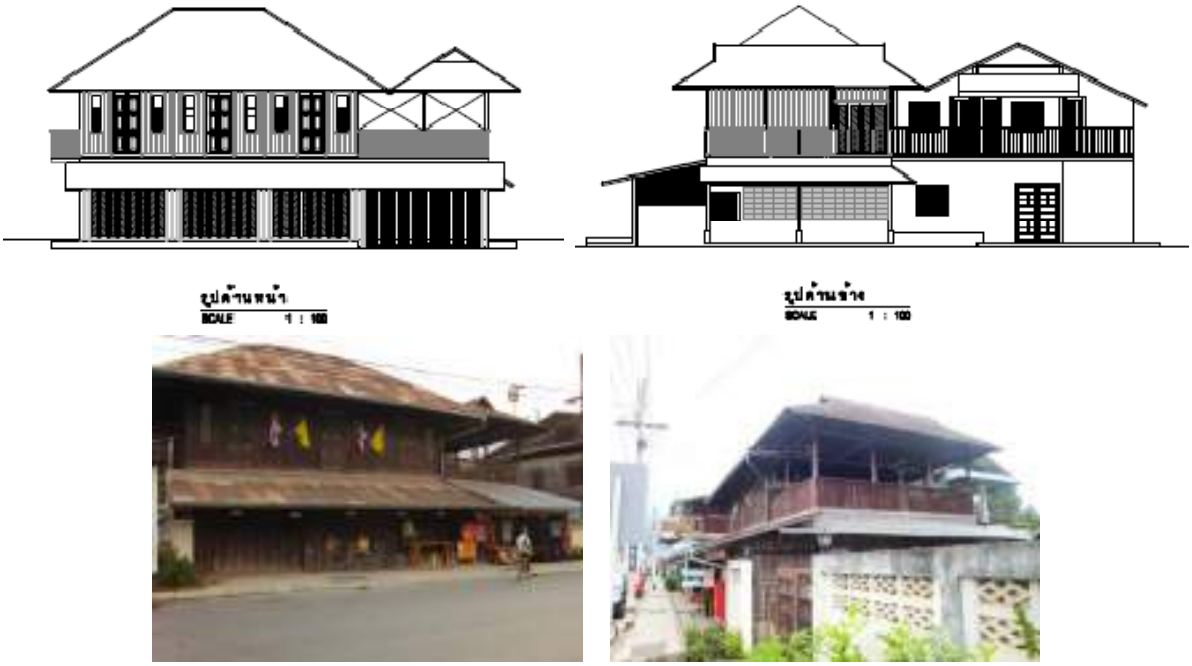

ภาพ 3-55 รายละเอียดรูปตัดกันสาดอาคาร

3.4.6 ข้อมูลแบบโครงสร้าง ส่วนตกแต่งบ้านเก่า และแบบจำลอง

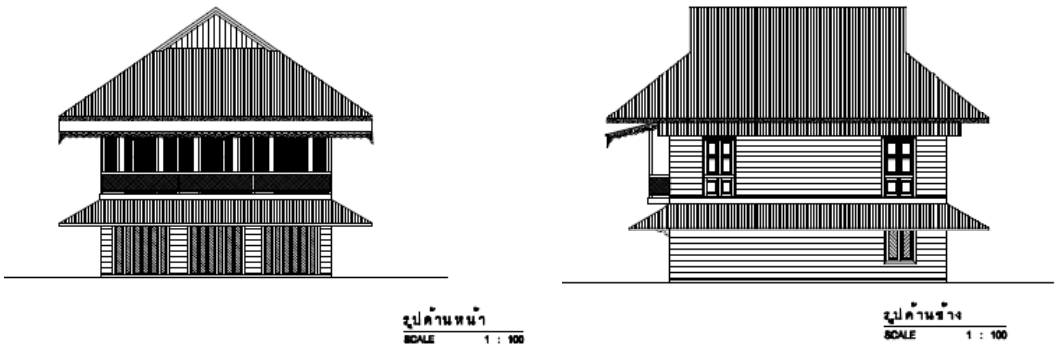
คณะทำงานในส่วนโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ได้มีการเก็บข้อมูลส่วนโครงสร้าง รายละเอียดส่วนตกแต่งของบ้านเก่า บนถนนสิงหนาทบำรุง โดยเฉพาะบ้านโบราณ ของอ.วัฒนา ซึ่งมีสภาพสมบูรณ์ รวมถึงยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน จึงได้จัดทำหุ่นจำลองแสดงภายในศูนย์ประสานฯ โดยมีแบบบ้าน ดังนี้

ภาพ 3-56 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญจิรา

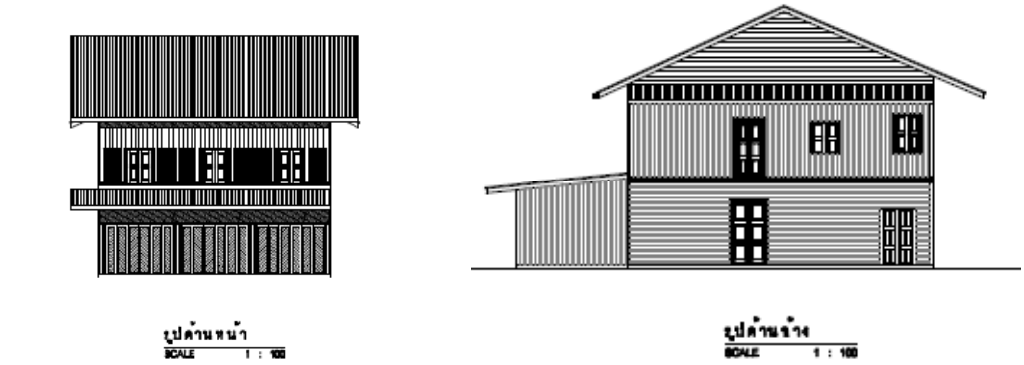

ภาพ 3-57 แบบรูปด้าน บ้านคุณบุญเลิศ

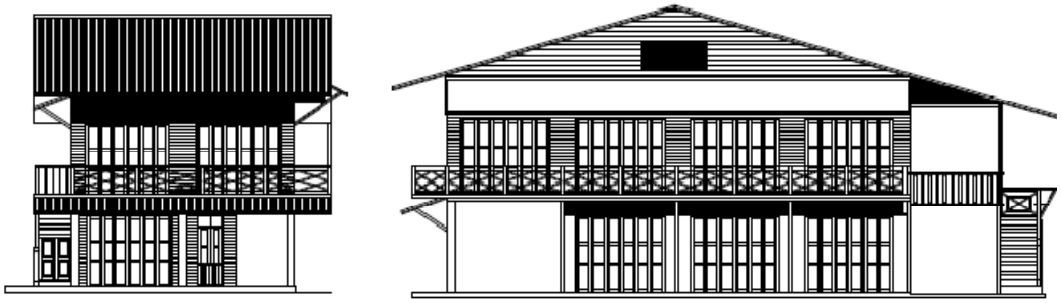

ภาพ 3-58 แบบรูปด้าน ร้านลออ

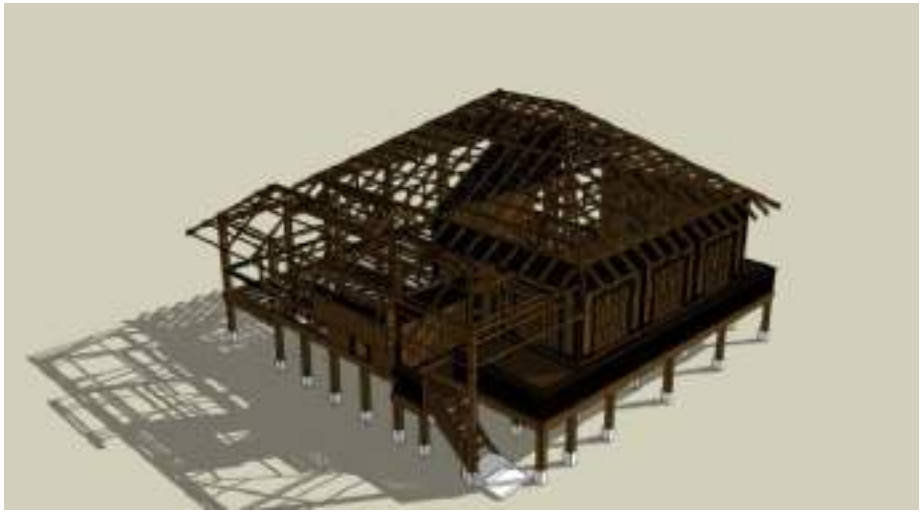

ภาพ 3-59 แบบรูปด้าน ร้านอัญมณี

ภาพ 3-60 แบบรูปด้าน ร้านเฮินยายแก้ว

ภาพ 3-61 แบบรูปด้าน หุ่นจำลองบ้านโบราณ อ.วัฒนา

ภาพ 3-61 แบบรูปด้าน หุ่นจำลองบ้านโบราณ อ.วัฒนา

3.4.6 แบบปรับปรุงร้านค้าชุมชนบริเวณหอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ)

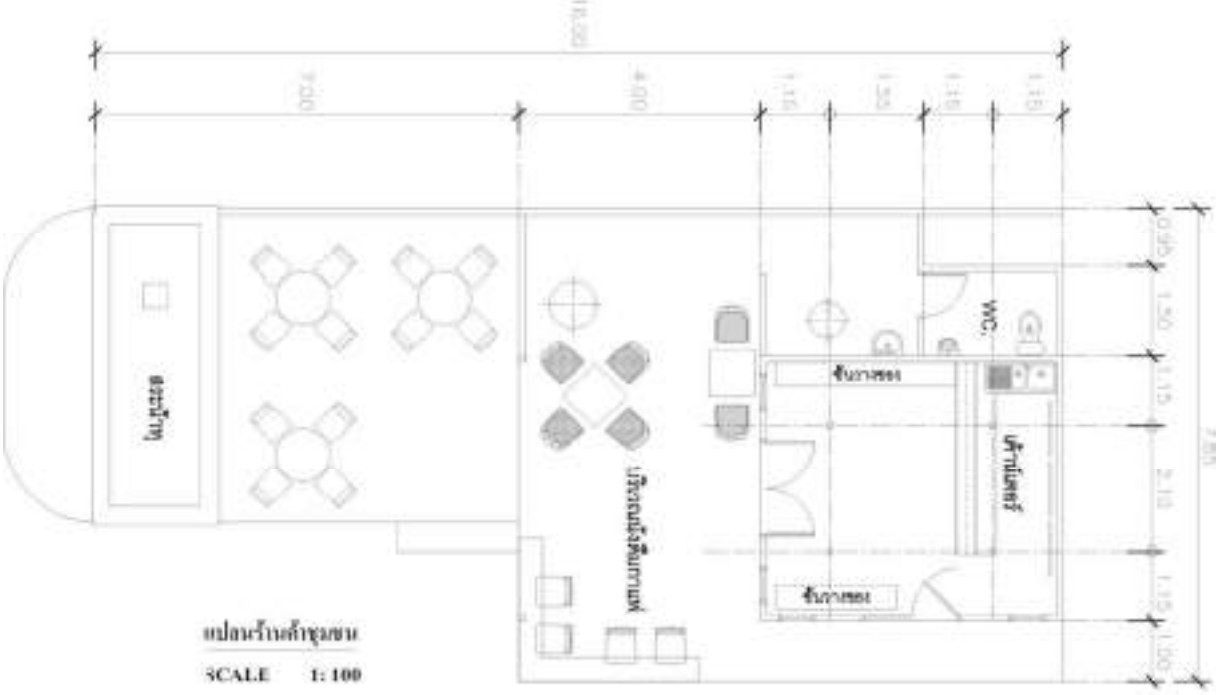
ร้านค้าชุมชนนี้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเจ้าของ ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าหอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน ใกล้กับถนนคนเดิน เดิมเป็นร้านกาแฟ ปัจจุบันถูกทิ้งร้าง ไม่ได้รับการใช้งานแต่อย่างใด ดังนั้นคณะทำงานและเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานฯ จึงได้เข้าไปสำรวจ รังวัด เพื่อนำมาออกแบบปรับปรุงใหม่ ในการจัดทำเป็นร้านค้าชุมชน เพื่อให้แต่ละชุมชนใน 6 ป๊อก ได้นำสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนำมาจัดจำหน่ายในร้านค้าชุมชนแห่งนี้ และยังเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ โดยจะจัดให้มีส่วนนำเสนอข้อมูลของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อเชื่อมโยงกับศูนย์ประสานงานฯ ในเบื้องต้นคณะทำงานได้มีการออกแบบปรับปรุงไว้ แต่ยังไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด

ภาพ 3-62 ร้านค้าชุมชนเดิมก่อนการออกแบบปรับปรุงใหม่

ภาพ 3-63 การเข้าสำรวจ เก็บรายละเอียดส่วนโครงสร้างร้านค้าชุมชนของคณะทำงาน เพื่อนำมาออกแบบปรับปรุงใหม่

ภาพ 3-64 แบบแปลนและทัศนียภาพร้านค้าชุมชน

ภาพ 3-64 แบบแปลนและทัศนียภาพร้านค้าชุมชน

3.5 กิจกรรมของโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนอยู่ในกรอบแนวคิดในการเป็นสื่อกลางของโครงการย่อยทุกโครงการ โดยกิจกรรมการเผยแพร่โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ จะเป็นการนำเสนอภาพสะท้อนของความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน ความเป็นตัวตนที่คนในพื้นที่อาจมองข้ามสิ่งเหล่านั้น นอกจากนี้ยังได้นำเสนอกรอบแนวคิด เป้าหมายของโครงการผ่านกิจกรรมการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่กิจกรรมในโครงการย่อยจะต้องอาศัยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการดำเนินการ ดังนั้นโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ นี้จึงเปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงระหว่างคนในพื้นที่ คนภายนอก และเนื้อหาของโครงการที่ต้องการจะเผยแพร่ นอกจากนี้งานประจำปีของทางเทศบาลหรือทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่จัดเป็นประจำตามเทศกาลหรือปฏิทินกิจกรรมของเมือง ยังมีส่วนสำคัญในการสร้างโอกาสสำหรับกิจกรรมของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่จะทำให้คนในพื้นที่หรือนักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงความสำคัญของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้อีกวิธีหนึ่ง โดยรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ได้แก่

- สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือคอมพาส โปสเตอร์ คู่มือท่องเที่ยว แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โปสเตอร์สำหรับการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมหรือการเสวนาแต่ละครั้ง รายการโทรทัศน์ท้องถิ่นและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เฉพาะโครงการ
- รายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนโทรทัศน์ท้องถิ่น
- เวบไซด์
- VDO พิพิธภัณฑ์มีชีวิต (สำหรับฉายที่ศูนย์)

กิจรรมที่ได้ดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์ฯ มีดังนี้

- กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต)
- กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 2 (เทศกาลปอยส่างลอง)
- กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 3 (เมืองน่าอยู่)
- กิจกรรมการเผยแพร่ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์
- กิจกรรมการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- กิจกรรมการประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- สื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ และเมืองแม่ฮ่องสอน
- การจัดทำเวบไซด์ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

3.5.1 กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต)

การจัดแสดงนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”ครั้งที่ 1 ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 19-31 ตุลาคม 2553 ณ อาคารศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยว ได้รับรู้และเข้าใจในกระบวนการจัดการเมืองในรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ที่มีความสอดคล้องในด้านกระบวนการมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต สถาปัตยกรรมท้องถิ่นของเมืองในการอนุรักษ์และพัฒนาเมือง

กิจกรรมการจัดงานนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-65 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพื้นที่แสดงข้อมูลพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และภาพเก่า เล่าเรื่องอดีต

ภาพ 3-66 กิจกรรมการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวของมัคคุเทศก์น้อย และกิจกรรมการวาดรูปลงบนถุงผ้า

ภาพ 3-67 นิทรรศการภาพวาดของกลุ่มศิลปินเมืองสามหมอก โดยกลุ่มจิตรกรน้อยและตากล้องน้อยได้รับฟังการให้ความรู้จากกลุ่มศิลปิน

ภาพ 3-68 กิจกรรมนิทรรศการในส่วนพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (เป็นกิจกรรมการปั้นดินน้ำมัน สถานที่สำคัญลงบนแผนที่ของเมืองแม่ฮ่องสอนและพิพิธภัณฑ์มีชีวิต)

ภาพ 3-69 ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายกำธร ถาวรสถิต) ร่วมเป็นเกียรติชมนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และนายสุเทพ (อดีตเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) ให้สัมภาษณ์สื่อ

สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ภาพ 3-70 แผนพับประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

ภาพ 3-71 ป้ายสัญลักษณ์โครงการฯ เพื่อประชาสัมพันธ์ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 1

ภาพ 3-72 ไวนิลประชาสัมพันธ์โครงการฯ แสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 2

ภาพ 3-72 ไวนิลประชาสัมพันธ์โครงการฯ แสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 2 (ต่อ)

ภาพ 3-73 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 1

3.5.2 กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 2 (เทศกาลปอยส่างลอง)

การจัดแสดงนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”ชุดที่ 2 จะมีการจัดเตรียมในวันที่ 4 เมษายน 2554 ณ อาคารศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

- ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้เข้ามาใช้พื้นที่ศูนย์ประสานฯ ในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งในด้านการจัดประชุม เสวนา กิจกรรมเกี่ยวกับงานแสดง เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับพักผ่อน พบปะพูดคุย หรือเป็นจุดนัดพบ ซึ่งมีนัยยะสำคัญ คือ สร้างพื้นที่กลางสำหรับชุมชน ให้มีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ ทั้งสถานการณ์ในปัจจุบัน

เป็นประเด็นที่น่าสนใจ หรือ ปัญหาของเมืองที่ควรร่วมกันหาแนวทางแก้ไข เป็นพื้นที่กลางที่ลดความขัดแย้งของชุมชน โดยมีกิจกรรมแรกที่จะดำเนินการในครั้งนี้ คือ การประกวดภาพถ่าย ในหัวข้อที่เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเมืองได้เข้าใจในบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ เพิ่มมากขึ้น

- เนื่องจากในระหว่างวันที่ 4-7 เมษายน 2554 เมืองแม่ฮ่องสอนมีเทศกาลงานปอยส่างลอง ดังนั้นจึงมีการนำเสนอข้อมูลของประเพณีปอยส่างลองประกอบกิจกรรมของงาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกได้ทราบประวัติความเป็นมา เรื่องราวของประเพณีปอยส่างลอง

สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการจัดนิทรรศการ “เทศกาลปอยส่างลอง”

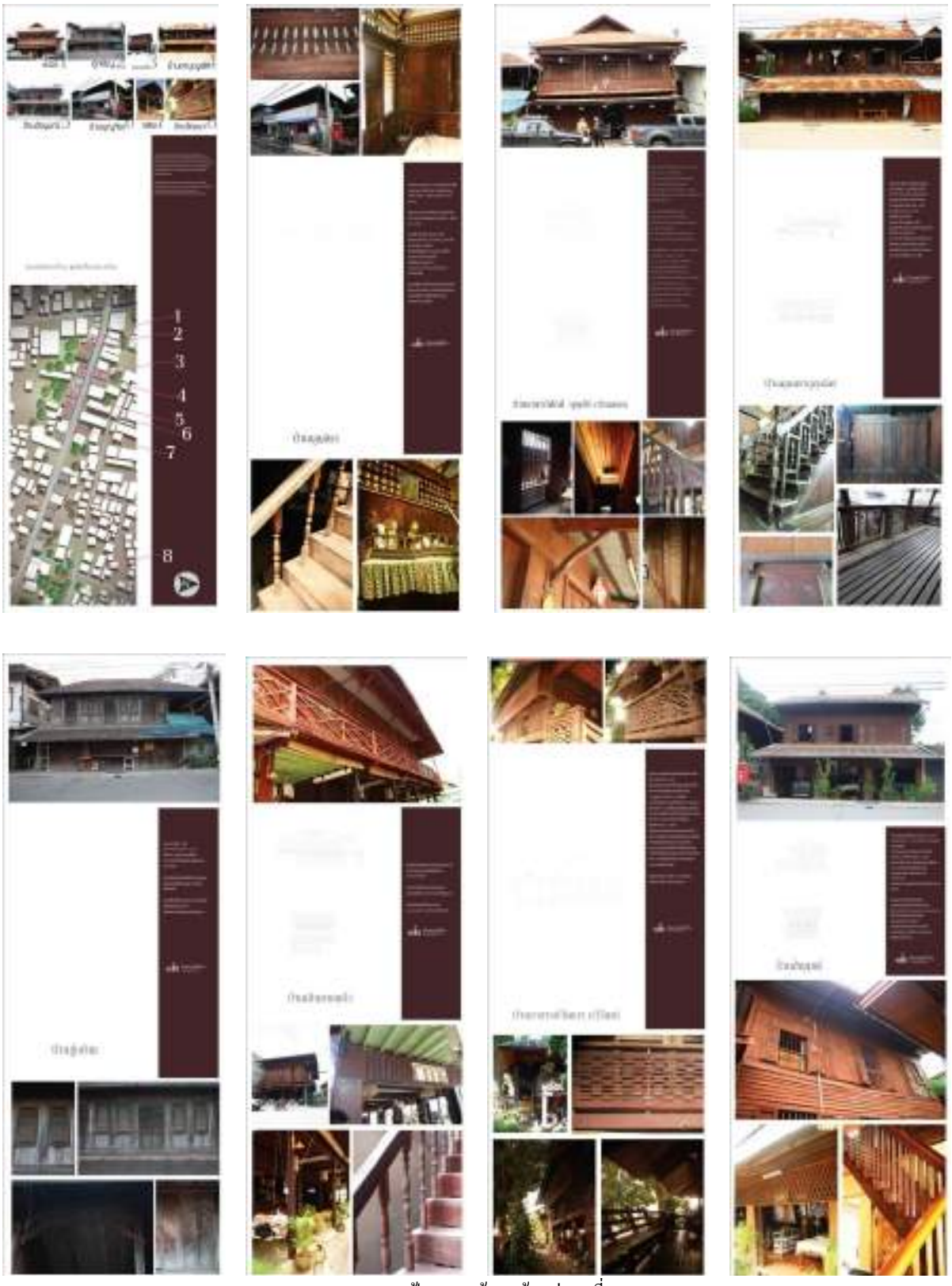

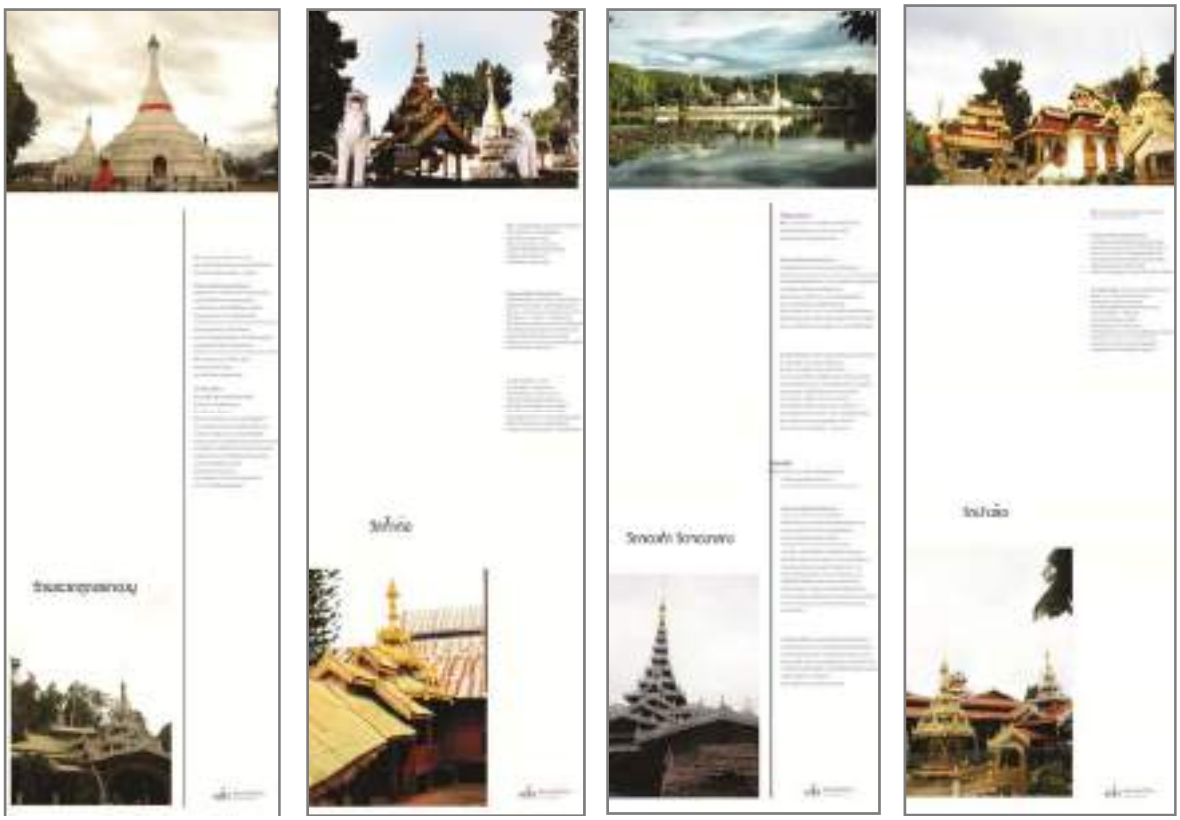

ภาพ 3-74 แผ่นแสดงข้อมูลปอยส่างลอง

ภาพ 3-75 แผ่นแสดงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุดที่ 3

ภาพ 3-76 ป้ายแสดงข้อมูลบ้านเก่า ชุดที่ 2

ภาพ 3-77 ป้ายแสดงข้อมูลวัดในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-78 การจัดวางป้ายแสดงข้อมูลต่างๆ ในนิทรรศการ “ปอยส่างลอง” ณ ศูนย์ประสานงานฯ

3.5.3 กิจกรรมการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ครั้งที่ 3 (เมืองน่าอยู่)

การจัดกิจกรรมนิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” อยู่ภายใต้โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตท้องถิ่น โครงการการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และโครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งจากการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยอย่างไต”การจัดนิทรรศการครั้งนี้” จึงเป็นโอกาสที่จะนำเสนอกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยอย่างไต” เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของยุวชนฯ และผู้ประกอบการร้านอาหารไตขนาดย่อม รวมถึงเอกลักษณ์ด้านอาหาร วิถีการกินของคนไต แก่คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว คนต่างถิ่น

นิทรรศการ “เมืองน่าอยู่” ได้ถูกจัดขึ้นเนื่องในงานฉลองพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (เทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกับสมาคมสันติบาตรเทศบาลแห่งประเทศไทยและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย จัดโครงการประเมินเทศบาลเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ประจำปี 2552 เพื่อส่งเสริมแนวคิดและหลักการ เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งผลการประเมินเทศบาลขนาดกลาง รางวัลชนะเลิศได้แก่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน สำหรับเกณฑ์การประเมินจากการเมืองที่คนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เป็นเมืองที่มีการเรียนรู้ และมีการบริหารจัดการที่ดี

ดังนั้นจากการที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับรางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ ประจำปี 2552 โดยได้มีพิธีมอบรางวัลในวันที่ 7 มีนาคม 2554 ไปแล้วนั้น เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและเผยแพร่ให้แก่คนในพื้นที่ได้รับรู้และร่วมภาคภูมิใจกับรางวัล รวมถึงสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในคุณค่าทรัพยากรของเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมืองแม่ฮ่องสอน เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนจึงจะมีการจัดงานสมโภชเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้น ในวันที่ 10 มิถุนายน 2554 บริเวณถนนสิงหนาทบำรุง ซึ่งศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) เป็นสถานที่สำหรับจัดนิทรรศการของงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่โครงการฯ จะได้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ โดยการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ ในบางส่วนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวได้รับทราบถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1) เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
2) เพื่อเผยแพร่กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”
3) เพื่อจัดแสดงภาพเก่าและการบอกเล่าเรื่องราวผ่านการเขียนบรรยายจากคนเมืองแม่ฮ่องสอน
4) เพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นสวนหนึ่งของกิจกรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
5) เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม

ภาพ 3-79 บรรยากาศการจัดเตรียมงานของคณะทำงานและกลุ่มยุวชนฯ

ประเด็นการจัดแสดงนิทรรศการ

1) นิทรรศการ “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์” นำเสนอการจัดแสดงผลงานที่ผ่านมาของกลุ่มยุวชนฯ ได้แก่ การอบรมกลุ่มตากล้องน้อย จิตรกรน้อย ยุวชนนาฏศิลป์ มัคคุเทศก์น้อย ยุวชนไอที ยุวชนดนตรี นักสืบน้อยและนักเขียนน้อย และกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

ภาพ 3-80 นิทรรศการในส่วน “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์”

ภาพ 3-81 ป้ายแสดงข้อมูลกิจกรรมกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

2) นิทรรศการ “อาหารอร่อย อย่างไต” เพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน หรืออาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน โดยผ่านการนำเสนอกิจกรรม “สืบค้น อาหารอร่อยแบบไต” โดยได้นำร้านอาหารไตที่กลุ่มยุวชนฯ ได้ไปสัมภาษณ์ นำมาออกร้าน และบริการอาหารฟรี แต่มีเงื่อนไข คือการให้ผู้เข้าชมได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยการเชิญชวนให้ไปชมภาพเก่า แล้วเขียนบรรยายความรู้สึกจากภาพที่รู้จัก จากนั้นจึงรับคูปองมาแลกอาหาร นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมตามหาร้านไต ตามแผนที่ “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต” ซึ่งหากตามหาร้านไต ครบตามแผนที่ที่ได้กำหนดไว้ โดยติดสติกเกอร์ครบทุกร้าน ก็สามารถนำมาแลกชุดโปสการ์ดที่ระลึกจากโครงการฯ ได้

ภาพ 3-82 การเขียนบรรยายภาพเก่าแลกกับคูปองทานอาหารฟรี

ภาพ 3-83 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต ในกิจรรมนิทรรศการ “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างไต”

ภาพ 3-84 การออกร้านเห็ดจ๊อกยายมน จากกิจรรม “สืบค้น อาหารอร่อย อย่างไต”

โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต”

ชุดโปสการ์ดที่ระลึก

ภาพ 3-85 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต” และชุดโปสการ์ดที่ระลึก

ภาพ 3-86 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต

ภาพ 3-86 ป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต

3) นิทรรศการปอยส่างลอง วัด และบ้านเก่า (ชุดเดิม) ในส่วนนี้มีกลุ่มมัคคุเทศก์น้อยร่วมกิจกรรมอธิบาย ให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ มีจุดประสงค์ คือ ให้กลุ่มมัคคุเทศก์น้อยได้มีโอกาสในการฝึกการปฏิบัติภาคสนาม

ภาพ 3-87 การทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยให้ข้อมูลแก่ผู้เยี่ยมชม

4) กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน” เป็นกิจกรรมสำหรับให้เด็ก ร่วมกันวาดรูป ระบายสี สถานที่ต่างๆ ที่มีความสำคัญของเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ น่าเที่ยว เป็นพื้นที่ที่ให้ความสุข ความประทับใจ ในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อตอกย้ำความเป็นเมืองน่าอยู่ ความน่าอยู่ของเมืองคือสิ่งที่เด็กๆ ร่วมกันวาดเขียนลงในแผนที่ ที่เป็นสื่อกลางให้กับแม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างแม้จริง

ภาพ 3-88 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน”

ภาพ 3-89 กิจกรรมสำหรับเด็ก ในการร่วมวาดเขียนใน กิจกรรม “เทศบาลเมืองน่าอยู่ มาร่วมเติมความสุขกัน”

5) ส่วนการแสดงดนตรีไต จากการเข้าร่วมของกลุ่มวงดนตรีไต

ภาพ 3-90 การแสดงดนตรีไต วง ตอ ยอ ฮอร์น

6) นิทรรศการ “ภาพเก่า เล่าความหลัง” มีจุดประสงค์ คือ ต้องการจัดกิจกรรมที่สามารถเล่าเรื่องในอดีต โดยให้ภาพถ่ายในอดีตหรือภาพเก่าเป็นตัวกลาง ผ่านการอธิบาย เล่าเรื่องราวภาพเก่า ด้วยการเขียนบอกเล่าจากคนเมืองแม่ฮ่องสอน นักท่องเที่ยวหรือคนที่ทราบข้อมูลจากภาพ โดยมีการเขียนบอกเล่า ดังนี้

	- ทวดใครเนี่ย !! - ทวดเราเอง !! - เครื่องบินในอดีตกับปัจจุบันไม่ต่างกันเลย Maehongson Can fly - ถือเป็นการพัฒนาการทางด้านการคมนาคมที่มีการคมนาคมทางอากาศ - ถึงแม้ว่าแม่ฮ่องสอนจะอยู่ห่างไกล มาลำบาก แต่แม่ฮ่องสอนก็เครื่องบินมาแต่อดีต ราคาเครื่องบินเมื่อ 80 ปีก่อนแค่ 300 กว่าบาทเอง - โฮ๊ะ - ที่แม่ฮ่องสอนเป็นที่สวยงาม - เครื่องบินสมัยก่อนๆ ดูใหญ่มาก อยากลองนั่ง
	- จากการคาดเดาของแม่คิดว่าคงเป็นตำรวจสายตรวจในอดีตแน่นอน สมัยก่อนคงเท่น่าดู - ในอดีตตำรวจสายตรวจใช้จักรยานด้วยเท่ดีครับ ด้านหลังที่เห็นทางขวา ใช่ศาลากลางน้ำหน้าวัดจองคำใช่มั้ยครับ ใครทราบช่วยบอกที - หล่อจังนายตำรวจ - ผมว่าน่าจะเป็นทหารญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกนะครับ ดูหน้าตาแล้วออกแนวญี่ปุ่นมากๆ - เท่ห์ โคตร เหมือน ธมินทร์ ไพรวัลย์ ในเพชรพระอุมาเลย - น่าจะเป็นอยากนั้นแหละครับ - หล่อกว่าตำรวจสมัยนี้เสียอีก ทำไมไม่แต่งแบบนี้กันบ้างนะน่ารักดีออก
	- การรับเสด็จของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร.9 - แม่ฮ่องสอนเป็นที่ที่น่าอยู่ที่สุด - อยากให้มีคำบรรยาย เกี่ยวกับภาพ บรรยายเพิ่มเติมด้วยด้วย - ขอชื่นชมผู้ที่อนุรักษ์ภาพนี้ไว้ จากชาวแม่ฮ่องสอน

	- ไม่แน่ใจว่าเป็นถนนสิงหนาทบำรุงมั้ยครับ เพราะเห็นมีอาคารไม้สองชั้น ยังเห็นสะพานข้ามร่องน้ำหน้าบ้านทุกบ้านอยู่เลยครับ - น่าจะบอกสถานที่ภาพถ่ายแต่ละภาพว่า อดีตที่ไหน ปัจจุบันที่ไหน แต่ก็ภูมิใจมากที่มีภาพเก่าๆให้เห็น ขอให้รักษาพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ไว้นานๆ นะคะ
	- อยากจะย้อนอดีตกลับไปดูสิ่งเก่าๆ ที่เป็นมนต์เสน่ห์ของเมืองแม่ฮ่องสอน - อาคารดังกล่าวน่าจะเป็นศาลากลางหนองจองคำ หน้าวัดจองคำจองกลาง ไม่ทราบปีที่ถ่าย ปัจจุบันอาคารดังกล่าวหายไปแล้ว (ไม่ทราบรื้อเมื่อใด) และไม่ทราบว่าอาคารดังกล่าวมีไว้ทำอะไร - ศาลาวัดจองคำในอดีต - สวยมากๆ เลยค่ะ - บ้านหลังนี้มีมนต์ขลัง เป็นคนต่างจังหวัดเลยไม่รู้ว่าเป็นสถานที่อะไร แต่ดูแล้วมีความน่าอยู่ และเงียบสงบนะ - บ้านที่น่าอยู่ ท่ามกลางธรรมชาติ - สวยน่าทึ่งมาก
	- อยากให้มีศาลานี้เหมือนเดิม - หน้ากลัว - - ประทับใจในดนตรีและรูปเก่า กินอาหารไทยใหญ่
	- เกิดไม่ทันใช้ศาลากลางจองคำ - ใช่แล้วครับ ที่นี่คือหนองจองคำ เมื่อก่อนเป็นที่สำหรับแม่ชีนอนวัด ในวันพระครับ ยายเคยเล่าให้ฟัง - หนองจองคำให้ความรู้สึก นี่คือ “แม่ฮ่องสอน” ของจริง - เป็นภาพที่เป็นธรรมชาติมาก ตอนนี้หาดูไม่ได้แล้ว - 55+ หนูรู้นะว่ารูปนี้เป็นที่ไหน? คือที่หนองจองคำนั่นเอง หนูสังเกตที่หนองน้ำไง เพราะมีที่เดียวในแม่ฮ่องสอน 55+ ง่ายนิดเดียว ใครรู้อะไรเพิ่มเติมก็เขียนต่อนะ - ชอบที่หนองมาก เพราะชอบไปนั่งเล่นอยู่บ่อยๆ ที่ตรงนั้นจากในสมัยก่อนถึงตอนนี้ ต่างกันตรงที่ คนชอบมานั่งเล่นกัน อีกอย่างมีหนองที่เดียวในแม่ฮ่องสอน

	- น้ำปายใช่ไหมคะ - นั่งเรือหางยาว ซึ่งแล่นไปตามแม่น้ำปาย อยากให้บรรยากาศเก่าๆ แบบนี้ ดูเป็นธรรมชาติ นักท่องเที่ยวอยากเห็นบรรยากาศเดิมเดิม - ไม่ทราบว่าเป็นประเพณีไรครับ หรือว่าเป็นการแข่งเรือในหนองจองคำ ใครทราบช่วยตอบที
	- ถนนสิงหนาทบำรุงในอดีตกาล - น่าอยู่จัง - เรียบง่าย ชีวิตสงบ - เป็นอาคารร้านค้า หันสันหลังคาไปทางเดียวกับถนน หลังคาไม่ทราบแน่ชัดว่าใช้วัสดุใด อาคารนิยมทำเป็นชั้นเดียว ที่น่าสนใจคือ ในภาพยังสังเกตเห็นแนวร่องน้ำหน้าบ้านซึ่งมีอยู่ในอดีต
	- ไม่ใช่คนที่นี่ แต่รูปนี้คงเป็นรูปการทำถนนสมัยก่อนมั้งอิอิ หาดูได้ยาก - ชอบรูปนี้มากค่ะ แต่ไม่รู้ช้างกำลังทำอะไรอยู่น่ะ หนูอยากรู้นะจะบอกให้ - น่าสงสารช้างจัง - อาชีพดั้งเดิม - คงเป็นการทำถนนครับ ที่เห็นคือรถบดถนนหลังช้าง แต่ไม่ทราบว่าวัสดุที่ใช้ทำถนนเมื่อก่อนคืออะไรครับ
	- ดูไม่ออกจริงๆ ตอนนี้คงเปลี่ยนไปเยอะมากแล้ว แต่ชอบรูปนี้ค่ะ ที่เดียวในโลกเลยหละ รักนะ แม่ฮ่องสอน - เคยมา ปอยส่างลอง เพิ่งเคยเห็นเทศกาลนี้ในอดีต งดงามมากเลยนะคะ - แม่ฮ่องสอนแดนไกลความเจริญทางวัตถุ แต่ไม่เคยไกลจากศาสนา วัฒนธรรมที่ดีงาม ความสบาย ร่วมใจของผองเราชาวไต คงจะเป็นภาพเหตุการณ์ราวปี 2500 - อยากให้ปอยส่างลองแม่ฮ่องสอน ย้อนยุค อย่างรูปนี้ครับ - ภาพนี้อาจหาได้จากชนบทในปัจจุบัน แต่อยากให้อนุรักษ์ไว้นานๆ ดูภาพแล้วรู้สึกภูมิใจและชื่นใจด้วย

	- จากภาพน่าจะเป็นประเพณีงานบวช แต่ใช้รถยนต์เป็นพาหนะ ถนนดังกล่าวไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นถนนเส้นใด แต่ที่น่าสนใจคือการแต่งกายของผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นสีขาวเหมือนกันหมด (ชุดไตสีขาว) - วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ ให้คู่สังคมไทยตลอดไป - สวยมาก ไม่เคยเห็นที่ไหนมาก่อน - เอ สงสัย เราคงอยู่ในภาพ - สวยงามมากมาย ขอบคุณที่อนุรักษ์ไว้
	- ความงามในอดีต กับวิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอน - เป็นภาพที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน อยากเกิดมาเห็นภาพนี้จังเลย เสียดายที่เกิดช้าไป สวยมากๆ ค่ะ - พระธาตุดอยกองมูในมุมอดีต ที่ต้นไม้เยอะกว่าบ้าน ตามถนนไม่มีรถวิ่ง อยากให้เหมือนเดิม - อยากให้ชาวแม่ฮ่องสอน ช่วยกันปลูกต้นไม้และ ดูแลต้นไม้ที่มีค่ามากๆ (ไม่มีที่ไหนสู้ได้นะ) ให้เด็กบ้านเราด้วยจ้า - ทราบว่าเมื่อก่อนพระธาตุกองมู มีถ้ำเอาไว้เก็บของใช้ของวัด ปัจจุบันไม่ทราบว่าอยู่บริเวณใดครับ - รูปนี้หาดูยากมาก อยากย้อนเวลาไปและอยากให้แม่ฮ่องสอนปัจจุบันเหมือนในอดีต เพราะเปลี่ยนแปลงไปมาก - เมืองแม่ฮ่องสอนที่น่าอยู่ อยู่ในใจเราตลอดไป - เป็นภาพที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน เปลี่ยนไปเยอะ แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์อยู่ - แม่ฮ่องสอนเป็นหนึ่งจังหวัดที่มีประเพณีและสิ่งแวดล้อม - วิวนี้ต้นไม้เยอะมาก ถ้าภาพสีต้องเขียวขจี สวยมากแน่ๆ ค่ะ อยากให้เป็นเหมือนเดิมจัง ช่วยกันปลูกต้นไม้นะคะ - อยากเกิดเป็นคนแม่ฮ่องสอนประมาณ 50 ปีที่แล้วจัง - สวย ชอบ เพราะรูป ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน - ประทับใจมากค่ะ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แม่ฮ่องสอน - วันนี้ได้เดินทางมาเที่ยวแม่ฮ่องสอน ได้มาชมประวัติเก่าๆ ดีมากค่ะ - เป็นภาพที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน เปลี่ยนไปเยอะ แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์อยู่ ชอบค่ะ

	- สวยมากๆ จ้ะ - มีบ้านเราด้วย - เป็นภาพเก่าสมัยก่อนของ “เมิง” แม่ฮ่องสอน - So Good - เป็นภาพของความเป็นชุมชนที่มีมายาวนาน และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ไว้ได้ น่าชื่นชมครับ - เห็นรันเวย์สนามบินชัดเจนเลย ทำให้รู้ว่าแม่ฮ่องสอนมีเครื่องบินเข้าถึง นานมากแล้ว - ชอบเรือนโบราณ และการแสดงพื้นเมือง - อยากให้คงความเป็นแม่ฮ่องสอนไว้อย่างเดิม - แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านต่างๆ เพียงดูภาพมุมสูงลงมา จะเห็นรันเวย์ผ่านใจกลางเมือง สวยงามมากค่ะ ไม่มีที่ไหนเหมือน - เป็นภาพที่สวยมากเลย - Very nice - ประทับใจมากเลยค่ะ - ชอบวัฒนธรรมโบราณ - สิ่งหนึ่งที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา คือ จิตใจของคนแม่ฮ่องสอน - แม่ฮ่องสอน บ้านของฉันเมืองน่าอยู่

ภาพ 3-91 ภาพในอดีตเมืองแม่ฮ่องสอน

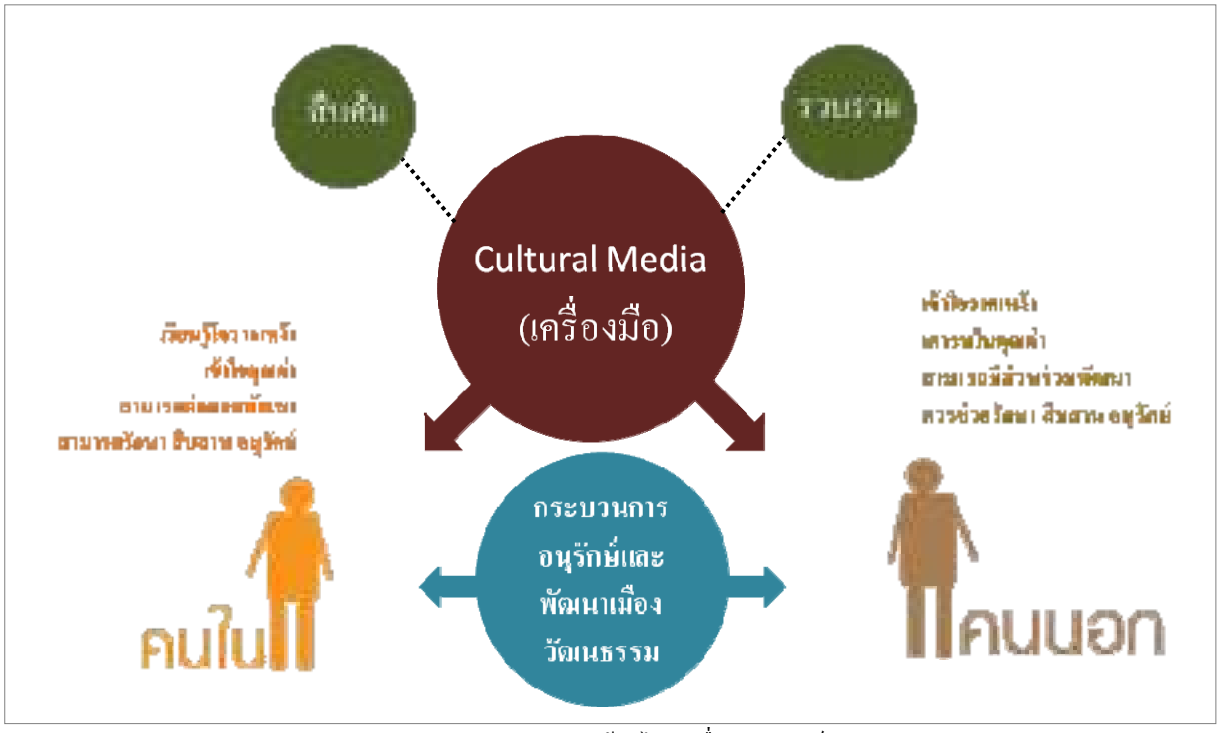

ภาพ 3-92 บรรยากาศบริเวณนิทรรศการ “ภาพเก่า เล่าความหลัง”

3.5.4 กิจกรรมการเผยแพร่ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2

งานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14-15 มกราคม 2554 ณ ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (www.nectec.or.th) การจัดได้มีเป้าหมายมีหลักคือช่วยสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ให้จังหวัด แม่ฮ่องสอน โดยมีจุดประสงค์คือ การสร้างคน สร้างงาน และสร้างเครือข่าย

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้มีส่วนร่วม คือ การบรรยายในหัวข้อไอซีทีเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม โดย ดร.ผทัย รัตน์ ภาสน์พิพัฒน์กุล ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ระบบไอซีที หรือ เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์วัฒนธรรม โดยโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการย่อย คือ โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนอยู่แล้ว ดังนั้นจึงได้เข้าร่วมการจัดแสดงนิทรรศการ ได้นำเสนอเกี่ยวกับการใช้สื่อทุกประเภทที่สร้างสรรค์จากเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์หรือคอมพิวเตอร์ ในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การเผยแพร่ครอบคลุมและมีความทันสมัยสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

แผนภูมิ 3-5 แนวคิดการนำเสนอ หัวข้อ “ไอซีทีเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม”

ภาพ 3-93 การจัดนิทรรศ “พิพิธัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่งสอน” การเผยแพร่ในงานงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์ ครั้งที่ 2

3.5.5 กิจกรรมการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

กิจกรรมการจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในเมืองแม่ฮ่องสอนเกิดความรักและหวงแหน ในวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด คนในพื้นที่มีความเข้าใจในบทบาทของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งการเสนอแนวคิด ลงมือปฏิบัติร่วมกัน และสนับสนุนให้แม่ฮ่องสอนคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างยั่งยืนสู่คนรุ่นหลังสืบไป โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ คนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอน อายุระหว่าง 15-60 ปี นำเสนอทางช่องสามหมอก สถานีโทรทัศน์ต้นว่านเคเบิ้ลทีวี เขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 09.30-10.00 น. และเทปเดิม (rerun) ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.30-10.00 น.

กระบวนการดำเนินงานการจัดทำรายการโทรทัศน์ แบ่งการจัดทำเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน คือ การจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์ฯ ทุกครั้ง ต้องมีการนำไปเผยแพร่ในรูปแบบรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น การเผยแพร่จะช่วยสร้างกระแสการรับรู้ การจดจำ และทำให้คนในพื้นที่เมืองแม่ฮ่องสอน ได้เข้าใจถึงการดำเนินงานของโครงการฯ ได้ดียิ่งขึ้น

ภาพ 3-94 การบันทึกวีดีโอในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯเพื่อนำไปเผยแพร่รายการโทรทัศน์ท้องถิ่นช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวี ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

2) การจัดทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เป็นสื่อกลาง สำหรับคนเมืองแม่ฮ่องสอนกับโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของโครงการฯ ผ่านกิจกรรม เพื่อนำมาจัดทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” รวมถึงเป็นเวทีที่จะช่วยให้กลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” มีพื้นที่ในการแสดงออก จากกิจกรรมการฝึกอบรมเพิ่มทักษะของแต่ละกลุ่ม การจัดทำรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นยังถือเป็น

เครื่องมือสื่อสารวิธีหนึ่งที่มีสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว ซึ่งจะทำให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของกิจกรรมเมืองแม่ฮ่องสอน ผ่านการเล่าเรื่องราวโดยกลุ่มยุวชนอาสาสมัครฯ และยังส่งผลให้เกิดการกระตุ้นสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าวัฒนธรรมได้ทั้งในกลุ่มยุวชนอาสาสมัครฯเองที่เข้ามาดำเนินงานและผู้ที่ได้รับชมด้วยเช่นกัน

วิธีการดำเนินงาน

- ติดต่อประสานงานต้นว่านเคเบิ้ลทีวีในการผลิตรายการ สัญญาการว่าจ้าง และรายละเอียดการจัดทำ
- ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำรูปแบบ โครงสร้างรายการ และเนื้อหารายละเอียดรายการ (scrip) ในแต่ละสัปดาห์
- ผลิตรายการ (ถ่ายทำ ตัดต่อ และการออกแบบตกแต่งภาพ)
- ตรวจพิจารณาและแก้ไข
- ดำเนินการออกอากาศ
- ทำการประเมินผลการออกอากาศทุก 3 เดือน

รูปแบบรายการ

- นำเสนอวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละเดือน หรือกิจกรรมของเมืองโดยมีพิธีกรเป็นตัวเดินเรื่อง (มีรายการสั้นๆ มาคั่นรายการในแต่ละช่วง)
- สัมภาษณ์ความเป็นมาของประเพณี จากผู้รู้ นักวิชาการ หรือปราชญ์ท้องถิ่น
- นำเสนอขั้นตอนการดำเนินพิธีกรรม ประเพณี หรือกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่จัดขึ้นในเมือง
- **รายการสั้นเรื่อง “ภาพเก่าเล่าอดีต”** เป็นการนำเสนอภาพเก่า ที่หายากทั้งภาพสถานที่ วัฒนธรรมประเพณี หรือบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน มาเล่าเรื่องถึงความสำคัญของภาพ โดยเจ้าของภาพ หรือผู้ที่สามารถเล่าเรื่องราวในภาพได้เป็นผู้บรรยาย (หากเป็นคำบรรยาย จะต้องระบุชื่อ – นามสกุล ของเจ้าของภาพ)
- **รายการสั้นเรื่อง “เกร็ดความรู้เมืองสามหมอก”** เป็นการนำเรื่องความเป็นมา ความเชื่อ ตำนาน หรือ เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยของสถานที่ ประเพณี อาหารการกิน ศิลปะการแสดง บุคคลสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองแม่ฮ่องสอน มาถ่ายทอดด้วยภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวพร้อมคำบรรยาย
- **รายการสั้นเรื่อง “ความคิดเห็นของชาวเมืองแม่ฮ่องสอน”** เป็นช่วงรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน เยาวชนคนในพื้นที่ หรือคนที่สนใจ ได้นำเสนอความคิดเห็นต่อโครงการ ฯ หรือสถานการณ์เมืองแม่ฮ่องสอน

ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554

เทปที่	กิจกรรม	วันที่ถ่ายทำ	เวลา	วันที่ออกอากาศ	หมายเหตุ
1	แนะนำโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ	-	-	4 ธ.ค. 53	ใส่เสียงบรรยาย
2	แห่จองพาราและแห่ต้นเกี๊ยะ	18 พ.ย. 53	09.00 – 12.00 น.	11 ธ.ค. 53	ใส่เสียงบรรยาย
3	ประเพณีปอยป้ายหลอย	20 พ.ย. 53	19.30 – 23.00 น.	18 ธ.ค. 53	งานบูชาพระธาตุฯ
4	ประเพณี 12 ล่องผ่องไต	21 พ.ย. 53	-	25 พ.ย. 53	ใส่เสียงบรรยาย
5	ประเพณีเขาวงกต วัดดอนเจดีย์	3 ธ.ค. 53	18.00 – 22.00 น.	11 ธ.ค. 53	-
6	ท่องเที่ยววัดและสถานที่สำคัญ	6 ธ.ค. 53	10.00 – 15.00 น.	18 ธ.ค. 53	-
	ท่องเที่ยววัดและสถานที่สำคัญ - อาคาร รสพ. - วัดหัวเวียง - วัดจองคำ - วัดจองกลาง - วัดพระนอน - วัดพระธาตุดอยกองมู - อนุเสาวรีย์พระยาสีหนาทราชา	11 ธ.ค. 53	09.00 – 16.00 น.	18 ธ.ค. 53	ท่องเที่ยวตามแผนที่
7	บ้านเก่า (ตอนที่ 1)	6 ธ.ค. 53	08.30 – 12.00 น.	25 ธ.ค. 53	-
	บ้านเก่า (ตอนที่ 1) - บ้านโบราณ (อ.วัฒนา) - บ้าน อาจารย์บุญเลิศ	18 ธ.ค. 53 ……..	09.00 – 12.00 น.<>……	25 ธ.ค. 53	ท่องเที่ยวตามแผนที่
8	ตระเวนราตรีเมืองแม่ฮ่องสอน - ถนนคนเดิน - ขายอาหาร (ลานวัฒนธรรม)	-	-	1 ม.ค. 54	-
9	บ้านเก่า (ตอนที่ 2)	6 ธ.ค. 53	13.00 – 16.30 น.	1 ม.ค. 53	-
	บ้านเก่า (ตอนที่ 2) - โรงแรมสงวนสิน - ร้านละออ - ร้านภู่เจริญ	25 ธ.ค. 53	09.00 – 10.00 น. 10.00 – 11.00 น. 11.00 – 12.00 น.	1 ม.ค. 53	ท่องเที่ยวตามแผนที่
10	การบรรยายพิเศษ และจัดแสดงนิทรรศการ”โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในงานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเล่ย์	-	-	15 ม.ค. 54	เสียงสดจาการบรรยาย
11	งานเสวนา ในหัวข้อ “เรื่องเล่า เมืองสามหมอก”	-	-	22 ม.ค. 54	เสียงสด และบรรยากาศภายในงาน
12	อาหารไต (บุกก้นครัวร้านอาหารไต)	10 ม.ค. 54	09.00 – 12.00 น.	29 ม.ค. 54	แนะนำร้านป้าศรีบัว
	อาหารไต (บุกก้นครัวร้านอาหารไต) - ก๋วยเตี๋ยวป้าไข่หลังเทศบาล - ร้านข้าวเส้นป้าติ๋ม	26 ธ.ค. 53	13.00 – 14.00 น. 14.00 – 15.00 น.	29 ม.ค. 54	ท่องเที่ยวตามแผนที่ ถ่ายทำแทนวันที่ 1 ม.ค. 54

ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554 (ต่อ)

เทปที่	กิจกรรม	วันที่ถ่ายทำ	เวลา	วันที่ออกอากาศ	หมายเหตุ
13	การอบรมกลุ่มนักสืบน้อย และนักเขียนน้อย	-	-	-	-
14	ขนมไต - ร้านขนมป้ามณี	-	09.00 – 12.00 น.	5 ก.พ. 54	ท่องเที่ยวตามแผนที่
15	ประเพณี ปอยหลู่ข้าวหย่ากู๊	-	08.00 – 10.00 น.	19 ก.พ. 54	
16	ความเชื่อของชาวไทใหญ่	-	-	26 ก.พ. 54	ใส่เสียงบรรยาย
17	ปางน้ำแน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”	-	-	5 มี.ค. 54	ใส่เสียงบรรยาย
18	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 1** ประวัติประเพณีปอยส่างลอง (สัมภาษณ์ อาจารย์บุญเลิศ)	12 มี.ค. 54	15.00 – 17.00 น.	15 มี.ค. 54	ถ่ายทำและออกอากาศแล้ว
19	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 2** (ทำความรู้จักกับเด็กที่จะบวชส่างลองและการเตรียมตัวของเด็ก)	19 มี.ค. 54	08.30 – 12.00 น.	22 มี.ค. 54	-สัมภาษณ์เด็กคนอื่นๆ ที่มาท่องบทสวด -สัมภาษณ์พระ -สัมภาษณ์ผู้จัดอบรม
20	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 3** (การประชุมเตรียมงานปอยส่างลอง)	20 มี.ค. 54	17.00 – 19.00 น.	26 มี.ค. 54	-
21	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 4** (สัมภาษณ์พ่อ-แม่ของส่างลอง ชมชุดส่างลอง เครื่องประดับ และการเตรียมงานก่อวันงาน)	28 เม.ย. 54 (เตรียมงานที่วัด)	10.00 – 12.00 น.	2 เม.ย. 54	-
22	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 5** (การโกนผม และการเตรียมสิ่งของที่ใช้แห่โคหลู่ที่วัดปางล้องก่อนวันงาน)	2 เม.ย. 54 (เตรียมงานที่วัด) 3 เม.ย. 54 (โกนผมที่วัด)	09.00 – 11.00 น. (เตรียมงานที่วัด) 15.30 – 17.00 น. (โกนผมที่วัด)	16 เม.ย. 54	-
23	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 6** (การจัดงานวันแรก “วันแฮก”)	4 เม.ย. 54	04.00 – 12.00 น. 13.00 – 14.00 น. 18.00 – 20.00 น.	23 เม.ย. 54	-
24	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 7** (การจัดงานวันที่ 2 เยี่ยมญาติ/ข่ามแขก)	5 เม.ย. 54	09.00 – 12.00 น. 18.00 – 20.00 น.	30 เม.ย. 54	-

ตาราง 3-5 การถ่ายทำ-ออกอากาศ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประจำเดือนพฤศจิกายน 2553-เมษายน 2554 (ต่อ)

เทปที่	กิจกรรม	วันที่ถ่ายทำ	เวลา	วันที่ออกอากาศ	หมายเหตุ
25	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 8** (การจัดงานวันที่ 3 การแห่โคหลู่/พิธีทำขวัญส่างลอง/พ่อ-แม่ป้อนข้าวส่าลอง)	6 เม.ย. 54	06.00 – 12.00 น. (แห่โคหลู่) 18.00 – 21.00 น. (พิธีทำขวัญส่างลอง)	7 พ.ค. 54	-
26	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 9** (การจัดงานวันที่ 4 วันข่มส่าง การบวชเณร และการเลี้ยงตะแป)	7 เม.ย. 54	06.00 – 12.00 น. (บวชเณร) 17.00 – 18.00 น. (พิธีทำขวัญส่างลอง)	14 พ.ค. 54	-
27	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 10** (วันแรกของการเป็นสามเณร บิณฑบาตวันแรก และกิจวัตรของสามเณร)	8 เม.ย. 54	06.00 – 08.00 น. (บิณฑบาตร) 13.00 – 15.00 น. (กิจวัตรของสามเณร)	28 พ.ค. 54	-
28	งานสืบสานล้านนายุวชนอาสาสมัครฯ	1-3 เม.ย. 54	-	4 มิ.ย. 54	-
29	การกั๋นตอ (การขอขมา)	14 เม.ย. 54	-	11 มิ.ย. 54	-

ภาพ 3-95 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-96 การถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-97 บางส่วนจากรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

3.5.6 กิจกรรมการประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

เมืองแม่ฮ่องสอน นอกจากจะแวดล้อมด้วยภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ยังมีมรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จนกลายเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่ยังมีชีวิต ที่ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความงามของมรดกทางวัฒนธรรมผ่านวิถีชีวิตของชาวเมืองแม่ฮ่องสอน นับเป็นสิ่งที่ ควรค่าแก่กาอนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่กับเมืองต่อไป

ภาพถ่ายถือเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการเผยแพร่ และถ่ายทอดความสวยงามทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และกายภาพประวัติศาสตร์เมืองเช่น วัด หรือบ้านเก่าแม่ฮ่องสอน รวมถึงการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ของเมืองให้เกิดมุมมองที่น่าสนใจ เป็นสื่อที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งต่อชาวไทยและต่างชาติ จึงเป็นที่มาของโครงการประกวดถ่ายภาพในหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ขึ้น

วัตถุประสงค์

1) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมรดกทางกายภาพประวัติศาสตร์ของชาวแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้องให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
2) เพื่อเป็นการรณรงค์ให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและกายภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่นจนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
3) เพื่อเปิดโอกาสให้ช่างภาพชาวแม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆ นำเสนอแนวคิดมุมมองที่มีต่อเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านผลงานถ่ายภาพสู่ประชาชนทั่วไป
4) เพื่อให้เยาวชนที่ได้เข้าชมนิทรรศการภาพถ่าย เกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานด้านการถ่ายภาพหรืองานด้านอื่นๆต่อไปในอนาคต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) สามารถประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมรดกทางกายภาพประวัติศาสตร์ของชาวแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้องให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
2) สามารถปลุกกระแสความสนใจให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและกายภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่น จนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
3) ช่างภาพชาวแม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆ มีโอกาสในการนำเสนอแนวคิดมุมมองที่มีต่อเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านผลงานถ่ายภาพสู่ประชาชนทั่วไป
4) เยาวชนที่ได้เข้าชมนิทรรศการภาพถ่าย ได้เกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานด้านการถ่ายภาพหรืองานด้านอื่นๆต่อไปในอนาคต

ภาพ 3-98 บรรยากาศนิทรรศการภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-99 ภาพถ่ายบางส่วนที่เข้าประกวด

ภาพ 3-100 คณะกรรมการ (คุณสุเทพ (อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) และคุณสุริยน (ช่างภาพเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิค ร่วมตัดสินภาพถ่ายที่เข้าประกวด

3.5.7 สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทโปสเตอร์หรือไวนิลเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ และเมืองแม่ฮ่องสอน

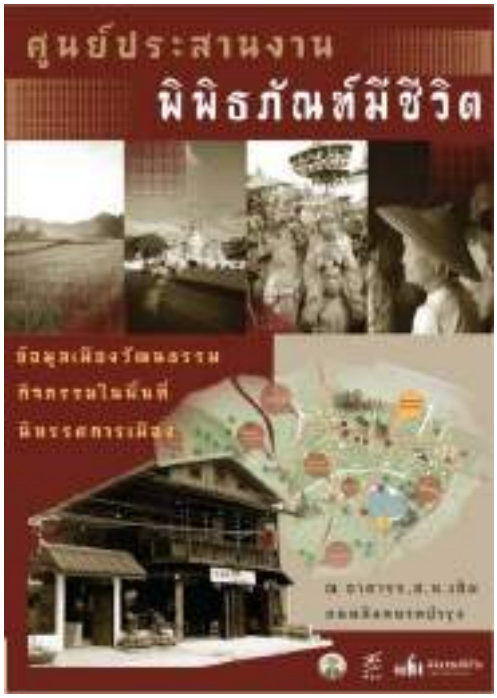
การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการติดโปสเตอร์ตามสถานที่สำคัญต่างๆ ของเมือง และศูนย์กลางกิจกรรมของคนเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นหลัก เช่น บริเวณตลาดสายหยุด สถาบันการศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ร้านกาแฟ ร้านค้าต่างๆ เป็นต้น การออกแบบในภาพรวมเป็นลักษณะเรียบง่าย แต่โดดเด่นด้วยภาพที่สามารถสื่อถึงกิจกรรมนั้นๆ และสี ตัวอักษร ตราสัญลักษณ์ ที่ยังคงสื่อถึง Theme ที่เป็นรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อสร้าง Brand Image ให้คนสามารถจดจำได้ง่าย

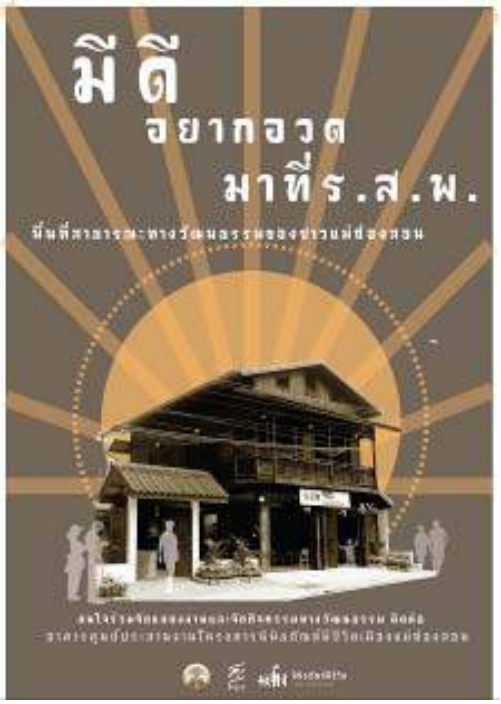

ภาพ 3-101 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ชุด "ปอยส่างลองฯ"

ภาพ 3-102 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" และการประกวดภาพถ่าย

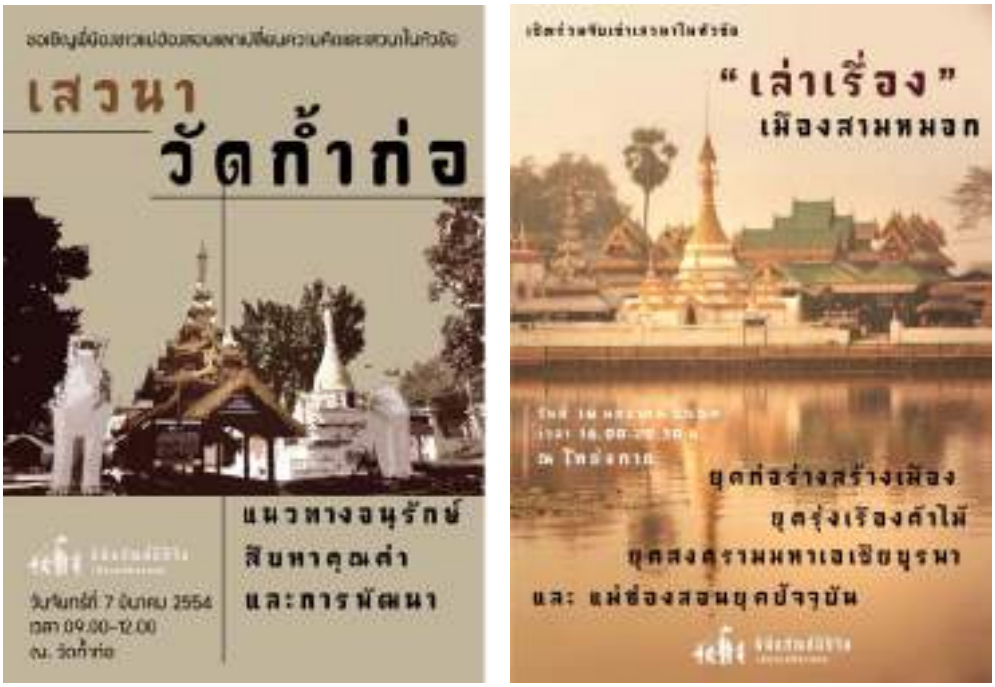

ภาพ 3-103 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์นิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุดที่ 2 (ประชาสัมพันธ์ศูนย์ประสานงานฯ)

ภาพ 3-104 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญร่วมงานงานฉลองพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (เทศบาลน่าอยู่อย่างยอดเยี่ยม ระดับประเทศ)

ภาพ 3-105 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญเสวนา หัวข้อ "วัดก้ำก่อ" และ "เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก"

ภาพ 3-106 ไวนิลขยายเวลาการประกวดภาพถ่าย

ภาพ 3-107 โปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ "ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

ภาพ 3-108 ไวนิลประชาสัมพันธ์เชิญประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-109 ไวนิลหน้าขบวนแห่จองพาราของคณะทำงาน

ภาพ 3-110 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม “ตามรอยอิ่มอร่อยกับอาหารไต”

ภาพ 3-111 นิตยสาร COMPASS ชุด “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่มั่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม” และ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ภาพ 3-112 บัตรประจำตัว และเกียรติบัตรของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่ผ่านการฝึกอบรม

3.5.8 การจัดทำเวบไซต์ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

เวบไซต์ (website) เป็นสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสังคมวัยเรียนและวัยทำงาน นอกจกานี้การจัดทำเวบไซต์ จึงถือเป็นสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ นำเสนอได้ครอบคลุม ผู้เข้าชมสามารถทราบถึงข้อมูลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ได้โดยระเอียด และได้รับรับข่าวสาร สถานการณ์เมืองแม่ฮ่องสอนได้อีกทางหนึ่ง ปัจจุบันการดำเนินงานของการจัดทำเวบไซต์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ยังอยู่ในระหว่างการจัดจ้าง และการออกแบบโครงสร้างเนื้อหา โดยมีหัวข้อ และตัวอย่างเวบไซต์ ดังนี้

สารบัญเวบไซต์

1) รู้จักแม่ฮ่องสอน

- ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของเมืองแม่ฮ่องสอน
- ย่านเมืองเก่าแม่ฮ่องสอน
- เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์คนเมืองแม่ฮ่องสอน
- เอกลักษณ์ด้านประเพณี
- เอกลักษณ์ด้านการแต่งกาย
- เอกลักษณ์ด้านภาษา
- เอกลักษณ์ด้านอาหาร
- เอกลักษณ์ด้านดนตรี นาฏศิลป์ การละเล่น
- เอกลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรม
  - เอกลักษณ์เรือนแบบไต
  - เอกลักษณ์เรือนร้านค้าบนถนนสิงหนาทบำรุง
  - เอกลักษณ์ของวัด

- สถานที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- ปราชญ์ชุมชน

2) รู้จักโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ
- วัตถุประสงค์ของโครงการ
- กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- กลยุทธ์เพื่อดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
- กรอบแนวคิดการดำเนินโครงการฯ

3) รู้จักคณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- กระบวนการขับเคลื่อน
- คณะทำงานโครงการ
- คณะทำงานที่ปรึกษา
- คณะทำงานฝ่ายประสาน
- คณะทำงานในพื้นที่

4) แนวทางการดำเนินงานโครงการย่อย 5 โครงการภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- ความสำคัญของการจัดทำโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- วัตถุประสงค์
- โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- โครงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

5) กิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่ผ่านมา

- การจัดประชุมหรือเสวนา
  - การประชุมครั้งที่ 1 หัวข้อ “โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

    ประชุมเบื้องต้นระดับชุมชนวันที่ 28 กรกฎาคม 2553

    ประชุมเสนอผลจากการประชุมระดับชุมชนต่อเทศบาล วันที่ 29 กรกฎาคม 2553
- การประชุมครั้งที่ 2 “โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” วันที่ 31 สิงหาคม 2553 ณ โหย่งกาด
  - การประชุมครั้งที่ 3 “ชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” วันที่ 18 พฤศจิกายน 2553
  - การเสวนา “เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก” วันที่ 18 มกราคม 2554

- การเข้าร่วมกิจกรรมของทางเมืองแม่ฮ่องสอน
- กิจกรรมการสำรวจพื้นที่ของคณะทำงาน
    - การสำรวจบ้านเก่า การลงพื้นที่สำรวจ และสัมภาษณ์เจ้าของเรือนพื้นถิ่น รวมถึงการวัดขนาดสัดส่วนโครงสร้างของเรือนพื้นถิ่นพอสังเขป
    - การสำรวจเส้นทางจักรยาน (ภาพ+คลิป)
    - พูดคุย พบปะชุมชน
- การจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- การจัดอบรมกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
    - กิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” ในวันที่ 2 ตุลาคม 2553 (ร.ร.ห้องสอนศึกษา)
    - กิจกรรม “การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน” ในวันที่ 2 ตุลาคม 2553(วิทยาลัยอาชีพนวมินทรา)
    - กลุ่มจิตรกรน้อย
    - กลุ่มตากล้องน้อย
    - กลุ่มยุวชนดนตรี
    - กลุ่มยุวนาฏศิลป์
    - กลุ่มยุวชนไอที
    - กลุ่มมัคคุเทศก์น้อย
    - กลุ่มนักเขียนน้อย
    - กลุ่มนักสืบน้อย
- สื่อประชาสัมพันธ์โครงการ
    - แผ่นพับ
    - โปสเตอร์
    - รายการสั้นก่อนเข้าโครงการ (Teaser)
    - VDO โครงการ
    - รายการโทรทัศน์ท้องถิ่น
    - หนังสือ compass

6) ข่าวและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการฯ

7) เว็บบอร์ด

8) สมัครสมาชิก

-

ผังเวบไซต์

แผนภูมิ 3-6 ผังเวบไซต์

ตัวอย่างหน้าเวบไซต์

ภาพ 3-113 ตัวอย่างเวปไซต์

3.6 กิจกรรมของโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นโครงการที่มีการจัดกิจกรรมค่อนข้างน้อย เนื่องจากต้องมีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการด้านต่างๆ ทั้งผู้ประกอบการค้าขนาดเล็ก เจ้าของร้านอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อรวมกลุ่มในการพัฒนาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าในทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการพัฒนาให้สินค้ามีรูปแบบที่ได้มาตรฐาน และส่งเสริมให้ความเป็นพื้นถิ่น เกิดเอกลักษณ์ที่เป็นแบบเฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งที่ผ่านมา โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มีกิจกรรม คือ การจัดประชุมกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว (แบบไม่เป็นทางการ) และการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” มีรายละเอียด ดังนี้

3.6.1 การจัดประชุมกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว (แบบไม่เป็นทางการ)

การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว แบบไม่เป็นทางการ จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 3 ธันวาคม 2553 ณ ศูนย์ประสานงานฯ ประเด็นสำคัญของการประชุม คือ การชี้แจงเนื้อหารายละเอียดโครงการ ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และผู้ประกอบการธุรกิจมีส่วนสำคัญอย่างไร ต่อโครงการฯ แต่เนื่องจากไม่ได้มีการสานต่อกิจกรรมดังกล่าว ไม่ได้มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้แผนการดำเนินโครงการเป็นเพียงการเริ่มต้น ซึ่งหากมีโอกาสในการดำเนินการในงบประมาณต่อไป การสานต่อการจัดประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวจะเป็นประเด็นหลักของแผนการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นภาคเอกชนที่มีแรงสนับสนุน เกี่ยวข้องกับภาคเศรษฐกิจ และรายได้ของชุมชนด้วยเช่นกัน

ภาพ 3-114 การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอน ณ ศูนย์ประสานงานฯ

3.6.2 กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” ได้มีการจัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-15 พฤษภาคม 2554 มีเป้าหมายเพื่อต้องการรวบรวมข้อมูลสำคัญทางด้านความเป็นมา ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับอาหารหรือการก่อตั้งร้านอาหาร โดยให้ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่มนักสืบน้อย ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” นอกจากจะได้ข้อมูลอาหารแบบไตแล้ว ยังช่วยให้ยุวชนได้ฝึกภาคสนามเป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากกิจกรรมการฝึกอบรมที่ผ่านมา ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะจัดทำเป็นแผ่นป้ายแสดงข้อมูลที่สำคัญ สร้างเรื่องราวให้กับอาหารหรือร้านค้า (story) รวมถึงข้อมูลเหล่านี้ยังสามารถนำไปจัดประกอบลงหนังสือท่องเที่ยว เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ร้านค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน และยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมด้านอาหารไต ด้วยการสืบค้นจากเยาวชน เป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมยกย่องคุณค่าของอาหารแบบดั้งเดิม และให้กิจการร้านค้าเหล่านี้ยังคงอยู่ ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมการกิน การอยู่แขนงหนึ่งที่สื่อถึงความเป็นแม่ฮ่องสอน การจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้กลุ่มยุวชนฯ ได้เกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะในการสืบค้นประวัติศาสตร์ ความสำคัญของอาหาร ร้านค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน
2) เพื่อให้เกิดกิจกรรมการพบปะ พูดคุยระหว่างผู้ประกอบการร้านค้าและกลุ่มยุวชนฯ ในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยเข้าร่วมเครือข่ายผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
3) เพื่อให้กลุ่มยุวชนฯ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในการการจัดทำข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ ร้านค้าที่ส่งเสริมการอนุรักษ์อาหารไต
4) เพื่อให้กลุ่มยุวชนฯ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารไต
5) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหาร/ร้านค้าและสามารถนำมาสรุปเป็นบทความสำหรับจัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านค้า หนังสือคู่มือท่องเที่ยว และนำมาเผยแพร่ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ทางสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น

เงื่อนไขของการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ต้องการ

1) กลเม็ดเคล็ดลับความอร่อย ที่เป็นลักษณะเฉพาะ (หากเจ้าของร้านเต็มใจจะเสนอ)
2) ประวัติความเป็นมาของอาหารที่จำหน่าย ร้านค้า หรือเจ้าของกิจกรรม
3) ประเด็นสำคัญ จุดหักเห สาเหตุที่ยังคงเปิดกิจการมาจนถึงทุกวันนี้
4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์อาหารไต

สถานที่ดำเนินการ

ร้านอาหารไตภายในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนี้

1) ร้านอาหารไตป้าศรีบัว
2) ร้านขนมไตป้ามณี
3) ร้านข้าวซอยป้านูญ
4) ร้านขนมจีนป้าจ่าง
5) ร้านก๋วยเตี๋ยวป้าไข่
6) ร้านอาหารไตป้าแป๋ว
7) ร้านขนมจีนป้าอู๊ด
8) ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป้าคน
9) ร้านเห็ดจ็อกป้ามน
10) ร้านป้าหล้าถั่วพูอุ่น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

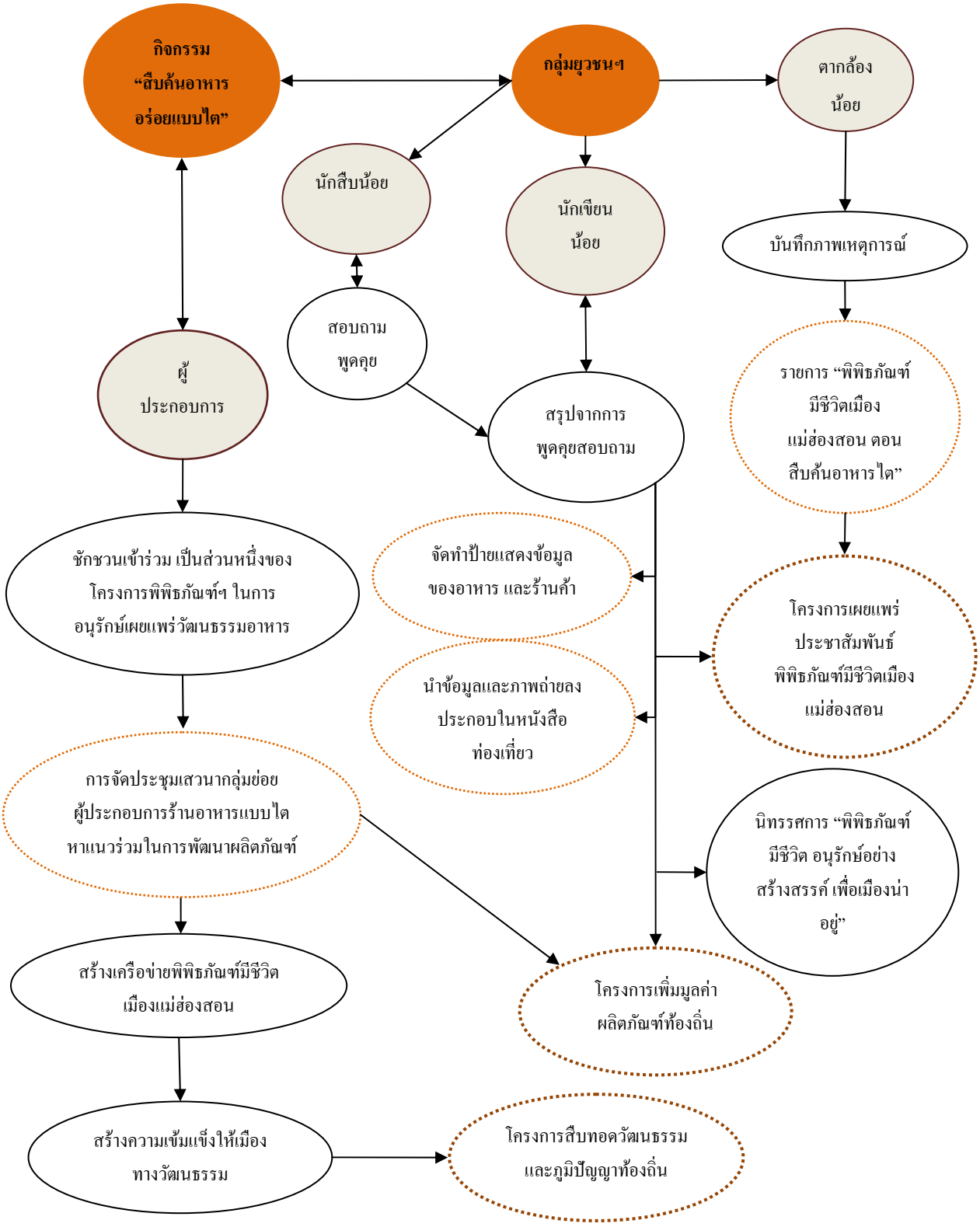
1) จัดเตรียมเอกสารจดหมายและรายละเอียดการจัดกิจกรรม
2) นัดหมายเจ้าของร้านอาหารล่วงหน้าที่กำหนดไว้ทั้ง 10 ร้านและกลุ่มยุวชนฯ พร้อมเอกสารรายละเอียดโครงการ
3) เตรียมสถานที่สำหรับการนัดหมายสร้างความเข้าใจ รวมถึงการสรุปผลหลังจากการสัมภาษณ์และจัดอาหารว่างสำหรับกลุ่มยุวชน
4) สร้างความเข้าใจในเบื้องต้นให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารและกลุ่มยุวชนฯ เกี่ยวกับรายละเอียดความสำคัญในการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน
5) ดำเนินการจัดกิจกรรม กลุ่มตากล้องน้อยสามารถแยกย้ายไปถ่ายรูปบรรยากาศในร้านในช่วงเวลา 11.30-13.30 น. (ซึ่งในช่วงเวลานี้ลูกค้าในร้านจะมีจำนวนมาก)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) กลุ่มยุวชนฯ ได้เกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะในการสืบค้นประวัติศาสตร์ ความสำคัญของอาหาร ร้านค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน
2) กลุ่มยุวชนฯ ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และได้ข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ ร้านค้าที่ส่งเสริมการอนุรักษ์อาหารไต
3) กลุ่มยุวชนฯ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารไต
4) มีข้อมูลเกี่ยวกับอาหาร/ร้านค้าและสามารถนำมาสรุปเป็นบทความสำหรับจัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านค้า หนังสือคู่มือท่องเที่ยว และนำมาเผยแพร่ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ทางสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น

กำหนดการการดำเนินงานการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

วันที่ 9 พฤษภาคม 2554	ประชุมเยาวชน เพื่ออธิบายสร้างความเข้าใจในวิธีดำเนินกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” และแบ่งกลุ่มเยาวชน ออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 4 คน
วันที่ 11 พฤษภาคม 2554	อาจารย์ที่ปรึกษา และพี่เลี้ยงประจำกลุ่มไปมอบหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ร้านอาหาร และนัดหมายเวลาที่จะไปสัมภาษณ์กับ เจ้าของร้านอาหารต่างๆ และประชุมมอบหมายร้านอาหารให้กับแต่ละกลุ่มสัมภาษณ์ กลุ่มละ 3 – 4 ร้าน
วันที่ 12 พฤษภาคม 2554	ประชุมกลุ่มเยาวชน เพื่อแจ้งชื่อร้านอาหารที่แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมาย
วันที่ 13 – 14 พฤษภาคม 2554	เยาวชนลงพื้นสัมภาษณ์ พูดคุย และถ่ายรูป เจ้าของร้านอาหารต่างๆ ตามที่ได้แบ่งกลุ่มไว้แล้ว (กรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มคำถาม และนำมาเขียนเป็นบทความลงในกระดาษ A4 อีกครั้ง)
วันที่ 15 พฤษภาคม 2554	สรุปผลการดำเนินกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม (เยาวชนออกมานำเสนอร้านอาหารที่ได้ไปสัมภาษณ์จากบทความที่สรุปไว้แล้ว เพื่อให้ทุกคนได้ติชม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น)

แผนภูมิ 3-7 ความเชื่อมโยงของผลจากการจัดกิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

สรุปผลการจัดกิจกรรม (จากคณะทำงานในพื้นที่)

การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จและผ่านไปด้วยดี โดยคณะทำงานโครงการ ได้ดำเนินการสร้างความเข้าใจให้กับเยาวชน และร้านค้าก่อนจะดำเนินการกิจกรรมสัมภาษณ์เจ้าของร้านอาหารต่าง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเยาวชน และเจ้าของร้านอาหารไตเป็นอย่างดี แม้จะมีอุปสรรคในด้านการสื่อสาร และเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องการนัดหมายเวลาไปบ้าง แต่ด้วยความตั้งใจของเยาวชน และเจ้าของร้านอาหารไตที่พร้อมจะมอบความรู้ และต้องการอนุรักษ์อาหารไตและวัฒนธรรมไต ทำให้ผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปได้

เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และได้รับความรู้ใหม่ๆ ในเรื่องของการปรุงอาหารไตและสามารถนำมาเขียนเป็นบทความถ่ายทอดประวัติความเป็นมา และสูตรเด็ดของร้านอาหารไตแต่ละร้านที่มีความแตกต่าง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว อันจะเกิดประโยชน์ต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมอาหารไตให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ หรือนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเยือนแม่ฮ่องสอน ให้เกิดความรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ปัญหา / อุปสรรคในการดำเนินงาน

- เกิดความเข้าใจคาดเคลื่อนในเรื่องของเวลานัดหมายกับร้านข้าวซอยป้านุญ จึงต้องขอนัดหมายวันและเวลาการสัมภาษณ์ใหม่อีกครั้ง
- ของที่ระลึกที่จะมอบให้กับเจ้าของร้านอาหารแต่ละร้านมาภายหลังจากการสัมภาษณ์ จึงต้องนำไปให้ในภายหลัง

ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงานในพื้นที่)

ควรมีผู้มีความรู้ในด้านการสืบค้นข้อมูล หรือคณะทำงานจาก มช. มาแนะนำหรือให้ความความรู้ก่อนการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เยาวชนเข้าใจวิธีการดำเนินกิจกรรม หรือเข้าใจวิธีการสัมภาษณ์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าอบรม)

- อยากให้มีการจัดกิจกรรมสืบค้นในเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นในครั้งต่อไป
- อยากให้มีสมาชิกของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครฯ คนอื่นๆ มาร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น
- อยากมีการจัดกิจกรรมแบบนี้อีก วัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอนจะได้ไม่หายไป
- ขอบคุณเจ้าของร้านอาหารไตทุกๆ ร้านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
- อยากให้มีกิจกรรมแบบนี้ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ หรือในช่วงปิดเทอม เด็กและเยาวชนแม่ฮ่องสอนจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- เป็นกิจกรรมที่ดีที่จะเป็นการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่
- อยากให้มีการประชาสัมพันธ์ที่มีรูปแบบที่หลากหลายมากกว่าเดิม ไม่เพียงแค่ป้าย หรือ หนังสือ

สรุปผลการประเมิน

รายการ	ดีมาก (ร้อยละ)	ดี (ร้อยละ)	พอใช้ (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
รูปแบบการดำเนินกิจกรรม	18.18	72.73	9.1	-	100
การให้ความร่วมมือของร้าน	54.55	45.455	-	-	100
คำถามในการสัมภาษณ์	18.2	72.7	9.1	-	100
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	27.25	54.55	9.1	9.1	100
พี่เลี้ยง	45.45	45.45	9.1	-	100
อาหาร	63.6	36.4	-	-	100

อยากให้มีกิจกรรมอย่างนี้ในครั้งต่อไปอีกหรือไม่

อยาก	ร้อยละ 90.90
ไม่แน่ใจ	ร้อยละ 9.1
ไม่	-
รวม	ร้อยละ 100

หากมีการกิจกรรมครั้งต่อไปจะเข้าร่วมหรือไม่

เข้าร่วม	ร้อยละ 81.82
ไม่แน่ใจ	ร้อยละ 18.18
ไม่	-
รวม	ร้อยละ 100

สรุปบทความจากกิจกรรม “การสืบค้นอาหารอร่อยแบบไต”

1) ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป้าคน

เปิดกิจกรรมตั้งแต่ พ.ศ.2534 ปัจจุบัน (พ.ศ.2554) มีอายุประมาณ 19 ปี ซึ่งป้าคนเป็นคนริเริ่มเปิดกิจการเอง ป้าคนได้เล่าว่า เคยย้ายที่สองครั้งแล้ว พื้นที่ขายที่แรก คือ บริเวณด้านหน้าร้านในปัจจุบัน ซึ่งพื้นที่คับแคบ ต่อมาย้ายไปยังบริเวณพื้นที่ที่ใกล้เคียง ติดเสาไฟฟ้า เจ้าของที่จึงสั่งให้ย้าย และสุดท้ายจึงมาอยู่ที่ปัจจุบันแห่งนี้ ซึ่งหาได้ง่ายมากจากถนนหลักของเมืองขุนลุมประพาส ถึงสี่แยกร้านครอสโรด (เรือนไม้สามชั้นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน) เลี้ยวซ้ายตรงไปเจอสามแยกเลี้ยวซ้าย (บังคับให้เลี้ยวซ้าย) สุดทางแล้วเลี้ยวขวาตรงไปแล้วเลี้ยวซ้ายอีกทีตรงไปอีกประมาณหนึ่งร้อยเมตร ร้านป้าคนจะอยู่ทางด้านขวามือ ลักษณะของร้านโดดเด่นด้วยการใช้วัสดุธรรมชาติในการก่อสร้าง หลังคามุงใบตองตึง เสาไม้ต้นเล็ก พื้นเป็นดินอัดแน่นจากจำนวนลูกค้าที่ผ่านเข้ามาแวะชิมอาหารจากอดีตจนถึงปัจจุบัน “ถ้าหากมุงสังกะสีมันจะร้อนอบอ้าว แต่ถ้ามุงด้วยใบตองตึงจะเย็นสบายทุกฤดูกาล” ป้าคนอธิบายด้วยสีหน้าแสดงความภาคภูมิใจ

“ร้านป้าคน” หรือบางคนเรียกว่า “ร้านข้าวเส้นป๊อกกาด” ประกอบด้วยรายการอาหารที่ชื่อไม่คุ้นหูสำหรับผู้มาเยือนและกลุ่มคนต่างพื้นที่แต่สำหรับคนในพื้นที่แล้ว ชื่ออาหารแสดงได้ทั้งวัตถุดิบและบางครั้งยังแสดงกรรมวิธีการผลิตด้วย อาหารร้านป้าคน มีดังนี้ ขนมเส้นน้ำหยวก ข้าวเส้นโก้ กล้วยทอด ข่างปองมะละกอ ข่างปองหัวปลี ข่างปองผักปั้ง (หากหัวปลีขาดตลาด) ส่วนส้มตำและไก่โอ่ง (ไก่ย่างในโอ่ง) เป็นคนละเจ้ากับป้าคนแต่ขายในร้านเดียวกัน รสชาติจัดจ้านอร่อยไม่แพ้ร้านอื่นๆ ขอแนะนำให้กินกับข้าวเส้นโก้เข้ากันเป็นที่สุด ส่วนเครื่องดื่ม ป้าคนทำเองทั้งหมด มีน้ำมะขาม โอเลี้ยง ชามะนาว ชานม และนมเย็น อาหารที่โดดเด่น ยอดนิยมอันดับหนึ่งร้านป้าคน คือ ขนมเส้นน้ำหยวก หรือ ขนมจีนน้ำหยวก ไม่ได้โดดเด่นเฉพาะที่ร้านป้าคนเท่านั้น แต่ยังคงเป็นร้านเดียวในแม่ฮ่องสอนที่จำหน่าย เคล็ดลับสีสันอันน่าทานอยู่ที่การใช้หยวกกล้วยป่ามาทำเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญ เนื่องจากหยวกกล้วยป่าจะมีสีนวล ขาว ไม่เหมือนกับหยวกกล้วยน้ำว้า ที่ทำให้สีของน้ำค่อนข้างดำ ไม่น่ารับประทาน ส่วนน้ำแกงจะไม่ใช้เลือดเพราะคนแก่ที่เป็นลูกค้าประจำไม่ชอบ แต่จะใส่หมูสับและกระดูกหมูแทน รวมถึงที่ขาดไม่ได้ คือ ถั่วเน่า เพราะจะทำให้ได้รสชาติที่เข้มข้น แบบต้นฉบับ โดยในแต่ละวันจะใช้ข้าวเส้นประมาณ 13-15 กิโล หากวันไหนเป็นวันพิเศษที่คาดว่าลูกค้าจะอุดหนุนมาก ก็จะใช้ประมาณ 20-22 กิโล นอกจากข้าวเส้นน้ำหยวกแล้ว ข้าวเส้นโก้ยังเป็นสูตรดั้งเดิม ซึ่งป้าคนเพิ่งเริ่มทำเมื่อ 3-4 ปีมานี้เอง แต่ก็เป็นที่นิยมของลูกค้าไม่แพ้ข้าวเส้นน้ำหยวก ข้าวเส้นโก้กรรมวิธีไม่ยุ่งยาก แต่จะปรุงให้อร่อยถูกปากลูกค้า ต้องอาศัยฝีมือเช่นกัน ส่วนเรื่องราคานั้นช่วงแรกที่ขายอาหาร ป้าคนขายข้าวเส้นถ้วยละ 3-5 บาท ต่อมาปรับขึ้นเป็น 5 บาท ปัจจุบันขายในราคาถ้วยละ 10 บาท

ความสะอาดของร้านป้าคนก็ไม่แพ้เรื่องความอร่อยเช่นกัน ซึ่งเมื่อก่อนป้าคนจะใช้ถุงกระดาษพับสำหรับใส่กล้วยทอดและข่างปอง แต่เมื่อสาธารสุขเข้ามาตรวจร้าน และบอกว่า “ร้านนี้สะอาดดีทุกอย่าง ยกเว้นถุงใส่ของทอด” จากคำพูดนี้จึงทำให้ป้าคนเปลี่ยนมาใช้กระดาษห่อข้าวมันไก่แทน เพราะสามารถซับน้ำมันได้ด้วย นอกจากนี้ป้าคนจะเปลี่ยนน้ำมันทอดวันเว้นวัน ส่วนกระเทียมจะใช้น้ำมันพืช และน้ำมันปาล์มจะใช้สำหรับทอดกล้วยกับข่างปอง ความใส่ใจลูกค้าของป้าคนนั้น ยังเห็นได้จากเวลาคนสั่งซื้อไปทานที่บ้าน ป้าคนจะแยกส่วนประกอบไปเป็นอย่างๆ ไม่รวมกัน เพื่อให้ส่วนประกอบต่างๆ ไม่ปนกัน ซึ่งจะทำให้เสียรสชาติ กลเม็ดเคล็ดไม่ลับนั้น ป้าคนเปิดเผยจนหมดเปลือก ใครที่อยากได้สูตรเด็ดของป้าสามารถมาขอได้ ไม่มีการหวงวิชา ป้าคนยังบอกอีกว่า **“อยากให้มีลูกๆ หลานๆ มาสืบต่อ และอยากให้คนหันมาสนใจอาหารไตกันเยอะๆ ป้าไม่หวงสูตรอยู่แล้ว”**

ร้านป้าคนเปิดขายทุกวัน ตั้งแต่เวลา 07.00-15.00 น. จะปิดก็แต่ช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น หรือติดธุระสำคัญ โดยขนมเส้นเริ่มขายเวลา 7 โมงเช้า ส่วนข่างปอง (ของทอดต่างๆ) เริ่มขายตอน 8 โมงเช้า

ภาพ 3-115 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป้าคน (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

2) ร้านอาหารไตป้าศรีบัว

เมื่อก่อนป้าศรีบัวเปิดร้านในตลาดสายหยุด ต่อมาได้ย้ายมายังร้านปัจจุบัน ซึ่งอยู่บริเวณถนนสิงหนาทบำรุง ติดสี่แยกร้านป้าศรีบัวขายอาหารพื้นเมืองหรืออาหารไต โดยมีการปรับเปลี่ยนรสชาติอาหารบ้างตามข้อเสนอแนะของลูกค้า จนกลายมาเป็นสูตรคงความอร่อยมาจนถึงทุกวันนี้ ปัจจุบันป้าศรีบัวได้บอกสูตรเครื่องปรุงต่างๆ ถ่ายทอดให้ลูกจ้างได้ทำแทน

ร้านป้าศรีบัว เป็นร้านอาหารไตที่ขึ้นชื่อ โดยมีเมนูหลายอย่าง เช่น ฮังเล ไก่อุ๊บ ถั่วเน่าซา เครื่องในอุ๊บ เนื้อลุง ไก่ตุ๋น แกงขนุน แคบหมู ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีน้ำพริกต่างๆ เช่น น้ำพริกหมากเขือส้ม (น้ำพริกอ่อง) ส่วนใหญ่ป้าศรีบัวจะไม่ค่อยรับทัวร์ขนาดใหญ่ แต่จะรับประมาณ 10-12 คนเท่านั้น รสชาติอาหารไตของป้าศรีบัวเป็นที่ติดอกติดใจลูกค้าเป็นจำนวนมาก บางครั้งมีลูกค้าโทรมาจองล่วงโต๊ะล่วงหน้าหรือสั่งอาหารไว้ เนื่องจากตอนเที่ยงลูกค้าจะแน่นร้าน ป้าศรีบัวบอกว่า **“อยากเปิดร้านขายอาหารไตไปเรื่อยๆ ป้าบัวไม่มีคนสืบทอดอาหารไต คนที่อยากทำอาหารไตก็สามารถมาเรียนได้”**

อาหารยอดนิยมของร้านป้าศรีบัว ได้แก่ ไก่อุ๊บ ความแตกต่างที่ไม่เหมือนใคร คือ ที่อื่นจะหั่นเนื้อไก่เป็นชิ้นเล็กๆ แต่ร้านป้าศรีบัวเป็นชิ้นใหญ่ อย่างเช่นเนื้อส่วนน่อง โดยจะไม่หั่นแต่จะเป็นทั้งน่อง สูตรน้ำพริกแกงไก่อุ๊บของป้าศรีบัวจะค่อยข้างมีน้ำเยอะกว่าที่อื่นเพื่อสำหรับราดข้าวด้วย ส่วนรสชาติก็กลมกล่อม จนเป็นที่ติดอกติดใจของฝรั่งมาแล้ว นอกจากนี้ยังมีแกงฮังเลซึ่งจะตั้งเตาตั้งแต่ตอนเย็นก่อนหน้าอีกวันที่จะขาย เนื้อลุงก็เช่นกัน เนื่องจากแกงฮังเลกับเนื้อลุงต้องรอให้เนื้อส่วนข้างในสุกจนทั่วถึง และมีขนาดชิ้นที่ใหญ่กว่าที่อื่น เพราะบางร้านจะหั่นหมูเป็นชิ้นเล็ก พอช่วงเวลาที่รอหมูสุกจนเปื่อยนั้นหมูจะหดลงจึงมีขนาดเล็ก ซึ่งเหตุผลนี้จึงทำให้บางร้านไม่รอให้เนื้อสุกจนเปื่อย

ร้านป้าศรีบัวเปิดบริการประมาณ 8.00 น. ปิดประมาณ 15.00-16.00 น. หรืออาจจะปิดก่อนเมื่ออาหารหมด เปิดบริการทุกวัน แต่จะปิดร้านเมื่อมีธุระสำคัญเท่านั้น

ภาพ 3-116 สัมภาษณ์ร้านอาไตป้าศรีบัว (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

3) ร้านเห็ดจ๊อกยายมน

ยายมนเริ่มเปิดกิจการร้านอาหารไต เมื่อประมาณปี พ.ศ.2542 ซึ่งตอนนั้นยายมนมีอายุ 60 ปี หลังจากที่ยายมนออกจากการเป็นพนักงานของเทศบาล จึงได้หันมาเปิดร้านขายอาหารไต แต่สมัยก่อนในช่วงแรกยายในจะใช้วิธีหาบเร่ขายประมาณ 4-5 ปี จากนั้นจึงหาทำเลตั้งร้านบริเวณถนนมรรคสันติ ขายอยู่ประมาณ 2 ปี จึงมีอันต้องย้ายไปอยู่อีกฝั่งของถนนซึ่งเป็นที่ปัจจุบัน เนื่องจากเจ้าของที่ต้องการสร้างบ้าน ใครที่อยากแวะชิมอาหารไตของยายมนนั้นมาไม่ยาก เริ่มจากถนนขุนลุกประพาส ถึงสี่แยกไฟแดง ร้านครอสโรด (เรือนไม้เก่า 3 ชั้น) เลี้ยวซ้ายตรงไปเจอสามแยกเลี้ยวซ้าย (บังคับให้เลี้ยวซ้าย) สุดทางแล้วเลี้ยวขวาตรงไปแล้วเลี้ยวซ้ายอีกทีตรงไปอีกประมาณหนึ่งร้อยเมตร ร้านยายมนจะอยู่ทางด้านขวามือติดกับร้านข้าวเส้นน้ำหยวกป้าคน

ร้านยายมนมีอาหารไตที่ขึ้นชื่อหลายอย่าง เช่น ผักจ๊อก เห็ดจ๊อก เนื้อส้มหรือข้าวกั้นจิ้น ข่างปองมะละกอ ข่างปองหอมแดง เป็นต้น และที่ถือว่าเป็นอาหารสุดฮิต ติดอันดับต้นๆ ที่ลูกค้าส่วนใหญ่มาแล้วต้องซื้อทาน คือ ผักจ๊อก ซึ่งจะใช้เห็ดนางฟ้า และสูตรเด็ดของยายมน คือ ต้องใส่เครื่องเยอะๆ จะมีรสชาติจัด ออกรสพอดีๆ เพิ่มกลิ่นด้วยถั่วเน่าอีกนิดหน่อย

โดยวิธีทำเห็ดจ๊อกของยายมนก็ไม่ได้มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก อย่างแรกหั่นเห็ด ล้างน้ำให้สะอาด แล้วสะเด็ดน้ำให้แห้ง จากนั้นโคลกเครื่องปรุงให้ละเอียด ทีกระเทียม พริก หอมแดง ถั่วเน่า มะเขือเทศ และขมิ้น จากนั้นนำเครื่องลงผสมกับเห็ดที่หั่นเตรียมไว้แล้ว เพิ่มน้ำมันเล็กน้อย ปรุงรสด้วยเกลือ จากนั้นก็เป็นอันเสร็จ สุดท้ายนำมาห่อด้วยใบตองให้สวยงามแล้วนำไปนึ่ง วิธีการที่จะทำให้รู้ว่าเห็ดสุกหรือไม่นั้นไม่ยาก หากฟื้นในเตาหมดสองรอบก็เป็นอันว่าเห็ดจ๊อกสุกพร้อมทาน นอกจากอาหารไตแล้ว ยายมนยังขายอย่างอื่นเสริมด้วย เช่น ไส้กรอก ปอเปียะ เกี้ยวหมูทอด เป็นต้น ร้านยายมนมีลูกค้าอุดหนุนเป็นประจำทุกวัน ขายได้เรื่อยๆ ทุกเทศกาล แต่ในช่วงเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ลูกค้าก็จะน้อยลงไม่เหมือนช่วงในอดีต ยายมนบอกว่า **“เด็กๆ สามารถมาเรียนทำเห็ดจ๊อกของยายได้ ไม่หวงสูตร เคยมีคนมาขอจดวิธีทำเห็ดจ๊อกอยู่หลายคน ยายก็บอกวิธีทำให้”** นอกจากจากวิธีทำเห็ดจ๊อกแล้ว ยายมนยังแถมวิธีทำข่างปองมะละกอให้ด้วย ซึ่งไม่ยากเลย เริ่มด้วยการปอกและสับมะละกอเป็นแผ่นบางเล็กๆ จากนั้นนำไปล้าง พักให้สะเด็ดน้ำ จากนั้นโคลกเครื่องแกงตะไคร้ ถั่วเน่า ขมิ้น คลุกเคล้าเข้าด้วยกัน จากนั้นใส่มะละกอลงไป ผสมด้วยแป้งข้าวเหนียวและแป้งข้าวจ้าวกะปริมาณให้พอดี (ให้ทั่วเส้นมะละกอ) คลุกเคล้าครั้งสุดท้าย แล้วนำไปทอดจนเหลือง ก็เป็นอันเสร็จ ร้านยายมนเปิดขายวันจันทร์-วันเสาร์ เวลา 15.00-19.00 น. โดยประมาณ ส่วนวันอาทิตย์หยุดขายหนึ่งวัน

ภาพ 3-117 สัมภาษณ์ร้านเห็ดจ๊อกยายมน (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

4) ร้านข้าวเส้นป้าจ่าง สูตรดั้งเดิม

ข้าวเส้นป้าจ่าง หรือขนมจีนป้าจ่าง เป็นข้าวเส้นน้ำใสสูตรไทใหญ่ดั้งเดิม ปัจจุบันขายเป็นรุ่นที่สอง แต่เดิมขายบริเวณด้านหน้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา ถนนขุนลุมประพาส ต่อมาได้ย้ายมายังบริเวณพื้นที่ปัจจุบัน จากถนนขุนลุมประพาสพอถึงสี่แยกเลี้ยวซ้ายขึ้นเนินประมาณร้อยเมตร ร้านป้าจ่างจะอยู่ด้านซ้ายมือตรงข้ามที่ทำการสื่อสารโทรคมนาคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร้านของป้าจ่างเป็นบ้านไม้สองชั้น ชั้นบนเป็นที่พักอาศัย ส่วนชั้นล่างเป็นใต้ถุนกว้างเปิดเป็นร้านแบบนั่งพื้นให้ความรู้สึกอบอุ่นแบบเป็นกันเอง จุดเด่นของร้านที่เป็นเอกลักษณ์ คือ บริเวณส่วนหน้าร้าน ป้าจ่างจะจัดเตรียมโต๊ะสำหรับวางอาหารต่างๆ และมีพื้นที่ว่างสำหรับให้ลูกค้านั่งทาน แค่ 5-6 คนเท่านั้น ที่นั่งด้านหน้านี้พิเศษตรงที่ลูกค้าจะได้เห็นป้าจ่างจัดเตรียมอาหารเครื่องเคียงต่างๆ ให้ลูกค้าอย่างใกล้ชิด เพิ่มอรรถรสในการทานได้อย่างดีทีเดียว ร้านป้าจ่างเปิดมาแล้วประมาณ 30 ปี การันตีความอร่อยด้วยกลุ่มลูกค้าประจำ ที่หลากหลายทั้งนักเรียน นักศึกษา (ที่มาทานหลังเลิกเรียน) กลุ่มคนทำงานราชการ เอกชน ซึ่งหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจของตนเองแล้ว ร้านป้าจ่างก็ถือได้ว่าเป็นจุดนัดพบ ที่ช่วยให้อิ่มท้องได้อีกแห่งหนึ่งของชาวเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนกันเลยทีเดียว

อาหารจานเด็ดของป้าจ่าง แน่นอนว่าต้องเป็นข้าวเส้นน้ำใส ซึ่งหลายคนอาจสงสัย (หากไม่ใช่คนในพื้นที่) ว่าข้าวเส้นน้ำใส คืออะไร ใช่แล้วคือข้าวเส้นน้ำหมากเขือส้ม หรือขนมจีนน้ำเงี้ยวนั่นเอง แต่ความอร่อยโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของร้านป้าจ่างที่ถูกอกถูกใจลูกค้านั้น ป้าจ่างได้เผยสูตรเด็ดเคล็ดไม่ลับต้นฉบับดั้งเดิม สำหรับข้าวเส้นน้ำใสนั้น การทำน้ำจะไม่ใส่เลือดหรือดอกงิ้ว เหมือนร้านทั่วไป แต่จะใส่หมูสับกับปลากระป๋องแทน ส่วนประกอบอื่นๆ อันได้แก่ มะเขือเทศ หอมแดง กระเทียม พริก เกลือ ผักชี ขั้นตอนการทำก็ง่ายๆ ต้มกระดูกหมูทิ้งไว้ นำส่วนประกอบต่างๆ มาซอย แล้วนำมาโคลกให้ละเอียด จากนั้นนำมาคั่วพร้อมหมูสับปรุงรสพอสุกเรียบร้อยแล้ว ตักใส่ในน้ำซุปกระดูกหมูที่ต้มทิ้งไว้ ปรุงรสตามใจชอบ รอให้สุกก็เป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการข้าวเส้นน้ำใสป้าจ่าง แต่ข้าวเส้นน้ำใสจะอร่อยแบบสมบูรณ์ ขอแนะนำให้ทานร่วมกับหนังปอง (ทำจากหนังควาย หน้าตาละหม้ายคล้ายคลึงกับแคบหมู) แต่คนที่ไม่กล้าทานแนะนำให้ทานกับแคบหมูก็อร่อยไม่แพ้กัน ในแต่ละวันข้าวเส้นป้าจ่างจะขายได้ถึงประมาณ 40 กิโลกรัม และสำหรับผู้ที่ซื้อกลับไปทานที่บ้าน ก็จะได้ข้าวเส้นที่หีบห่อด้วยใบตองตึง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของร้าน และยังช่วยลดภาวะโลกร้อนได้อีกทาง

อาหารที่ไม่ควรพลาดอีกอย่างของร้านป้าจ่าง นอกจากข้าวเส้นน้ำใสแล้วขอนำเสนอข้าวกั้นจิ้น หรือข้าวเงี้ยว มีสองแบบให้เลือก คือ แบบสุก และแบบดิบ ในแบบสุกนั้นหลายคนคงได้ลิ้มลองแล้ว โดยวิธีการทำนั้นเหมือนกัน อย่างแรกนำตะไคร้ และใบกระเพราคั้นกับเลือดจนกลิ่นคาวหาย จากนั้นนำไปคลุกกับข้าวสวยร้อนๆ และหมูสับ จนเป็นสีเดียวกันแล้วนำไปนึ่งจนสุก สำหรับแบบดิบนั้นก็สามารถทานได้เลยโดยไม่นึ่ง แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่าลูกค้าส่วนใหญ่จะชอบทานข้าวกั้นจิ้นแบบดิบ โดยให้เหตุผลว่า เป็นต้นตำรับซึ่งจะหอม หวานกว่าข้าวกั้นจิ้นแบบสุก ป้าจ่างจะต้องคัดเลือกวัตถุดิบต่างๆ ที่นำมาปรุงต้องสะอาด เพื่อที่อาหารนั้นจะได้อร่อย และที่สำคัญ คือ ไม่มีกลิ่นคาว

สำหรับราคาข้าวเส้นป้าจ่างนั้นขายในราคาถ้วยละ 10-15 บาท ส่วนข้าวกั้นจิ้น ห่อละ 5 บาท ทั้งแบบสุกและแบบดิบ ร้านเปิดบริการเวลาบ่ายแก่ๆ ประมาณ 15.00 จนถึงเวลาประมาณ 20.00 หรือจนกว่าอาหารจะหมด (แต่ส่วนใหญ่จะไม่เลยเวลานี้) ปัจจุบันป้าจ่างมีผู้สืบทอดกิจการแล้ว คือ คุณวรรณา นันทานันท์ ซึ่งเป็นลูกสะใภ้ของป้าจ่าง ป้าจ่างบอกว่า **“จะขายข้าวเส้นไปเรื่อยๆ จนกว่าจะไม่ไหว เพื่ออนุรักษ์อาหารไต”**

ภาพ 3-118 สัมภาษณ์ร้านข้าวเส้น ป้าจ่างสูตรดั้งเดิม (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

5) ร้านข้าวเส้นป้าอู๊ด

ร้านข้าวเส้นป้าอู๊ด เป็นอีกร้านหนึ่งในตลาดสายหยุดที่ขึ้นชื่อความอร่อยแบบดั้งเดิมในเรื่องข้าวเส้น ความดั้งเดิมวัดได้จากการเปิดกิจการมาแล้วถึงสามรุ่น รุ่นแรกเป็นคุณยายของป้าอู๊ด ยายบุญเถิง พิณีจพระ รุ่นที่สองเป็นคุณแม่ป้าอู๊ด นางจันทร์ทร ทิพกนก ซึ่งเป็นชาวไทใหญ่ที่เดินทางมาจากพม่าและเข้ามาอาศัยในเมืองแม่ฮ่องสอน และรุ่นที่สาม คือ นางวารุณี คำหล้า หรือป้าอู๊ด ป้าอู๊ดสืบทอดกิจการมาได้ 40 ปี ร้านข้าวเส้นป้าอู๊ดเปิดบริการอยู่ในตลาดสายหยุดหรือตลาดสดเทศบาล บริเวณฝั่งที่ติดที่จอดรถด้านหลัง เปิดบริการตั้งแต่เช้าตรู่ พร้อมกับร้านอื่นๆ ในตลาด เวลาประมาณ 06.00 – 14.00 น. ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชาร ร้านป้าอู๊ดขายเฉพาะข้าวเส้น ข้าวเส้นน้ำหมากเขือส้ม ข้าวเส้นน้ำยาไก่ และข้าวเส้นผัด มีเครื่องเคียงให้เลือกสรรกันอย่างเพลินๆ โดยเฉพาะผักสด รวมถึงหนังปอง เคี้ยวกรุบกรอบร่วมกับข้าวเส้น ในการทำน้ำข้าวเส้น ป้าอู๊ดจะใช้เตาถ่านให้ความร้อนสูงแทนการใช้เตาแก๊ส เพราะจะทำให้ได้น้ำข้าวเส้นที่กลมกล่อม และไม่ขุ่นข้น ในแต่ละวันมีลูกค้าทั้งขาประจำและขาจรแวะเวียนมาไม่ขาดสาย ขายได้ถึงวันละ 30 กิโล เท่ากับน้ำข้าวเส้นประมาณ 5 หม้อ ราคานั้นก็ประมาณ 10-15 บาท

สำหรับเมนูอร่อยเด็ดประจำร้านป้าอู๊ด ขอนำเสนอข้าวเส้นน้ำยาไก่กับข้าวเส้นผัด ข้าวเส้นน้ำยาไก่ป้าอู๊ดรสชาติกลมกล่อมเหมาะสำหรับคนไม่ทานเผ็ดมาก เข้มข้นพอดีๆ ออกรสหวานนิดๆ หอมมันกระทิ อาจทานร่วมกับใบโหระพาและถั่วฝักยาวลวกก็จะช่วยเพิ่มอรรถรสได้เป็นอย่างดี สำหรับข้าวเส้นผัดนั้นวิธีการทำง่ายมากๆ นำเส้นข้าวเส้นผัดกับซีอิ๊วหวาน เกลือ น้ำตาลนิดหน่อย ปรุงรสตามใจชอบ โรยหน้า ตกแต่งความสวยงามด้วยผักชี พริก และกระเทียมเจียว จานละ 10-15 บาท หรือใครที่ไม่อยากทำเอง เชิญได้ที่ร้านข้าวป้าอู๊ด รอให้แวะมาชิมที่ตลาดสายหยุดทุกวัน

ภาพ 3-119 สัมภาษณ์ร้านป้าอู๊ด ข้าวเส้นน้ำไต (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

6) ร้านก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณยายไข่

เจ้าของร้าน คือ ยายไข่ ทองคำ อายุ 73 ปี และตายุธ ทองคำ อายุ 74 ปี สองสามีภรรยาที่ได้ช่วยกันขายก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณ โดยสมัยที่ยังไม่ได้เปิดร้าน ยายไข่ได้มีโอกาสทำก๋วยเตี๋ยวให้เพื่อนได้ลองลิ้มชิมรส ปรากฏว่าเป็นที่ติดอกติดใจในรสชาติ จึงเชียร์ให้ยายไข่เปิดร้านขาย ตอนแรกยายไข่ก็ไม่ได้คิดจะเปิดร้าน แต่พอตอนหลังเปลี่ยนใจ อยากมีอะไรทำยามว่าง จะได้ไม่ต้องอยู่เฉยๆ กลัวโรคจะถามหา ตั้งแต่บัดนั้นร้านก๋วยเตี๋ยวป้าไข่ก็ได้ฤกษ์ดี เปิดกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2554) ยายไข่กับตายุธ เริ่มขายก๋วยเตี๋ยวตั้งแต่ราคา 3 บาท 5 บาท 10 บาท 15 บาท และ 20 บาท จนปัจจุบันเป็น 25 บาท ตามราคาข้าวของที่เพิ่มขึ้นจากสภาวะเศรษฐกิจ โดยเปิดบริการตั้งแต่เวลา 08.30-14.00 น. หยุดทุกวันพระและติดธุระสำคัญ ทำเลที่ตั้งร้านยายไข่นั้นก็หาได้ง่ายมาก หากมาจากถนนสิงหนาทบำรุง เลี้ยวเข้ามายังสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ทะลุไปยังประตูหลัง ร้านยายไข่จะอยู่ตรงด้านหน้าพอดิบพอดี ส่วนบรรยากาศของร้านก็แสนสบาย เปิดขายบริเวณใต้ถุนบ้านเล็กๆ บรรยากาศร่มรื่น สะอาดสะอ้าน ชวนให้นั่งทานนานๆ

ก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณของยายไข่ ทำตามแบบฉบับสูตรโบราณ แต่ปรับเปลี่ยนนิดหน่อย แค่เพิ่มน้ำก๋วยเตี๋ยวไปเล็กน้อยเท่านั้น โดยต้นตำรับก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณนั้นจะไม่ใส่น้ำเลย แต่ปัจจุบันได้มีการดัดแปลงโดยการเพิ่มน้ำไปด้วย แต่ก็ยังคงความอร่อยแบบดั้งเดิม สำหรับคนที่อยากชิมแบบต้นตำรับก็สั่งแบบแห้งสนิท ก็จะได้อารมณ์และรสชาติแบบสูตรโบราณโดยแท้จริง ส่วนเส้นก๋วยเตี๋ยวนั้น มีทั้งเส้นเล็ก เส้นใหญ่ เส้นหมี่ขาว หมี่เหลือง และบะหมี่ ตามแต่ลูกค้าจะเลือกทาน ส่วนเครื่องนั้นประกอบด้วยลูกชิ้นกับหมูแดงเท่านั้น เพราะยายไข่ไม่ชอบเนื้อสดหรือเครื่องในต่างๆ ส่วนน้ำก๋วยเตี๋ยวนั้นเป็นน้ำใส โดยยายไข่จะต้มกระดูกหมูตอนเช้ามืด ประมาณตีห้า เพื่อให้ได้น้ำต้มกระดูกที่กลมกล่อม จากนั้นปรุงรสตามความชอบ ด้วย เกลือ ซอส และรากผักชี เท่านั้นก็เป็นอันเรียบร้อย มาถึงส่วนท้ายสุด ยายไข่จะใช้ช้อนตักถั่วลิสงบดวางไว้ในชาม โดยจะไม่ใส่ลงในชามเพราะเกรงว่าบางคนอาจไม่ทานถั่ว ซึ่งยายไข่จะให้ถั่วจนเต็มช้อน คนที่ชอบถั่วจะถูกใจเป็นพิเศษ เมื่อนำถั่วผสมกับเส้นก๋วยเตี๋ยวคลุกเคล้าให้เข้ากันแล้ว ด้วยกลิ่นหอม รสชาติมันๆ ของถั่ว ทำให้ก๋วยเตี๋ยวรสชาติกลมกล่อม เข้ากันได้ดีเป็นที่สุด การันตีความอร่อยจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่แวะเวียนมาชิมก๋วยเตี๋ยว จาก

คำพูดปากต่อปาก สู่การบอกเล่าผ่านโปรแกรมสื่อสารออนไลน์ ทาง face book ทำให้ร้านก๋วยเตี๋ยวสูตรโบราณยายไข่เป็นหนึ่งในร้านอาหารอร่อยแบบไตที่ขึ้นชื่อไปโดยปริยาย

ยายไข่กับตายุธขายก๋วยเตี๋ยวกันเองสองคน โดยไม่มีลูกมือ ส่วนลูกหลานทำงานต่างถิ่น ปัจจุบันจึงยังไม่มีใครสืบต่อกิจการ **“เป็นกิจกรรมยามว่าง อายุมากแล้ว ดีกว่าอยู่เฉยๆ ปัญหาต่างๆ ไม่ค่อยสนใจ ขายไม่หวังกำไร ทำไปเพื่อความสุข คิดว่าลูกหลานมาซื้อ ก็อยากให้ทานของอร่อยแบบไทใหญ่โบราณ และคงจะทำก๋วยเตี๋ยวจนกว่าจะหมดเรี่ยวแรงที่เหลืออยู่”**

ภาพ 3-120 สัมภาษณ์ร้านร้านก๋วยเตี๋ยวป้าไข่ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

7) ร้านข้าวซอยป้านูญ

ป้านูญ หรือนางธรรมนูญ สวัสดิ์ชัย ได้เปิดบริการมานานถึง 50 กว่าปี ช่วงระยะแรกตั้งร้านอยู่บริเวณสี่แยกไฟแดงทางเข้ากาดคำพลาซ่า มีเพียงโต๊ะเดียว พอมีคนมาอุดหนุนมากขึ้น จึงขยายกิจการและได้ย้ายมายังบริเวณใกล้เคียงจนกระทั่งปัจจุบัน จากถนนศิริมงคลหรือถนนที่อ้อมด้านหลังอนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชา ตรงขึ้นเนินมาจนถึงกาดคำพลาซ่า ประมาณ 40 เมตร ร้านป้านูญก็จะอยู่บริเวณสามแยกด้านซ้ายมือ ส่วนอีกทางหากมาจากถนนสิงหนาทบำรุง เลี้ยวซ้ายตรงสี่แยกครอสโรด พอถึงสามแยกเลี้ยวซ้ายอีกที ประมาณ 50 เมตร ร้านข้าวซอยป้านูญจะอยู่ด้านซ้ายมือ เปิดบริการทุกวัน เวลา 06.00-16.00 น. จะปิดร้านเฉพาะเวลาที่มีธุระสำคัญ

ร้านข้าวซอยป้านูญ เป็นร้านเก่าแก่ของเมืองแม่ฮ่องสอน รสชาติถูกปากทั้งคนในพื้นที่เองและนักท่องเที่ยวที่ตามล่าหาความอร่อย จากหนังสือท่องเที่ยวต่างๆ อีกทั้งยังมีอินเตอร์เน็ตที่เป็นสื่อกลาง ความมีชื่อเสียงการันตีได้จาก ตอนปี พ.ศ. 2541 เคยมีรายการอาหารทางช่อง 5 มาถ่ายทำด้วย บรรยายสรรพคุณไปแล้ว คราวนี้มาดูความเป็นมาของข้าวซอยร้านป้านูญกันบ้าง สูตรต้นตำรับน้ำข้าวซอยมาจากคุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ทำกินกันเองที่บ้าน โดยเป็นสูตรดั้งเดิม สูตรเด็ดอยู่ตรงที่ น้ำกะทิคั้นสดและผงกระหรี่สำหรับเฉพาะข้าวซอยที่สั่งจากพม่า (มะสล่า) ส่วนเครื่องแกงนั้นป้านูญลงมือทำเองรสชาติต้องเข้มข้นโดยจะใส่ขิง หอมแดง มากกว่าปกติ จะได้น้ำข้าวซอยที่เข้มข้นเป็นน้ำรวม แต่แยกส่วนประกอบที่เป็นเนื้อไก่ หมู เนื้อและ

ลูกชิ้น ข้าวซอยไก่จะขายดีที่สุด เนื่องจากเนื้อไก่จะนุ่มกว่าเนื้ออื่นๆ และเป็นสูตรดั้งเดิม ส่วนเส้นข้าวซอยนั้นจะสั่งจากเชียงใหม่โดยตรง เป็นเส้นข้าวซอยแบบใส่ไข่ ซึ่งป้านูญจะสั่งแบบพิเศษ จะทำให้ได้เส้นข้าวซอยที่เหนียวนุ่ม

รายการอาหารนอกจากข้าวซอยที่เป็นพระเอกของร้านป้านูญแล้ว ยังมีผัดไทยโบราณ ที่ละหม้ายคล้ายคลึงกับผัดซีอิ๊ว แต่มีทีเด็ดเคล็ดลับที่แตกต่างจากผัดไทยหรือผัดซีอิ๊วทั่วๆไป นอกจากการใช้เส้นใหญ่ที่แสนธรรมดาแล้ว ความแตกต่างอยู่ตรงที่ส่วนผสมที่มีเครื่องแกงมาเป็นส่วนประกอบ ที่ประกอบด้วยกะปิ หอมแดง และขิง และจะไม่ใส่คะน้า หัวใช้เท้าเต้าหู้ ของทะเล เนื่องจากสมัยก่อนไม่มีส่วนผสมเหล่านี้ ส่วนใครที่อยากทานอาหารตามสั่งร้านป้านูญก็มีบริการ เช่น ผัดกระเพรา ผัดแหนม ข้าวซอยผัด ข้าวผัด ฯลฯ

ปัจจุบันป้านูญได้ถ่ายทอดสูตรเด็ดความอร่อยต่างๆ ให้ลูกหลานได้รับช่วงต่อ สำหรับสูตรการทำข้าวซอยนั้น ป้านูญไม่ได้มีการปรับปรุงสูตรให้เข้ากับยุคสมัยแต่อย่างใด ยังมีความดั้งเดิมอยู่ ซึ่งเคยมีคนมาขอซื้อสูตรเพื่อทำเฟรนไชด์แต่ป้านูญไม่ได้สนใจ แต่ก็บอกสูตรไปเพื่อให้เขาไปพัฒนาต่อและนำสูตรไปเผยแพร่ สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้ **“หากมีเด็กๆ มาขอสูตรป้าก็ให้ เพราะอยากให้ลูกหลานได้ทานอาหารไตดั้งเดิมแท้”**

ภาพ 3-121 สัมภาษณ์ร้านร้านข้าวซอยป้านูญ (วันที่ 15 พฤษภาคม 2554)

8) ร้านขนมไตป้ามณี

ร้านขนมไตป้ามณี เป็นร้านขนมไตที่มีความหลากหลายมากที่สุดในเมืองแม่ฮ่องสอนที่เป็นสูตรดั้งเดิม ป้ามณีสืบทอดกิจการเป็นรุ่นที่สามที่รับช่วงต่อจากคุณแม่และพี่สาว จากการเป็นลูกมือให้คุณแม่และพี่สาวตั้งแต่ตอนเด็กๆ ประมาณ 9 ขวบ ในการช่วยเตรียมเครื่องปรุงต่างๆ เช่น ขุดมะพร้าว คั้นกะทิ ตักน้ำมาทำขนม ในช่วงแรกป้ามณีเปิดร้านบริเวณสถานีแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นเรือนไม้อยู่บริเวณละแวกเดียวกันกับที่อยู่ปัจจุบัน ซึ่งเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและร้าน ร้านป้ามณีอยู่ใกล้กับร้านป้าศรีบัว หากมาจากถนนสิงหนาทบำรุง พอถึงสี่แยกถนนประดิษฐ์จองคำ (ร้านป้าศรีบัว) เลี้ยวซ้าย ร้านขนมไตป้าศรีบัวจะอยู่หลังที่สองเยื้องๆ ร้านป้าศรีบัว เป็นร้านเล็กๆ เปิดขายบริเวณส่วนหน้าบ้าน

รายการขนมร้านป้ามณีก็มีความหลากหลาย เช่น ส่วนทะมิน อาละหว่า อาล่ะหว่าจุง เป็งม้ง (เค้กไทใหญ่) ชื่อขนมแต่ละชนิด ล้วนบ่งบอกถึงเชื้อชาติได้อย่างชัดเจน ขนมบางอย่างหน้าตาใกล้เคียงกันมาก แยกกันไม่ออก ความแตกต่างต้องอาศัยความชำนาญกันเลยทีเดียว ขนมแต่ละชนิดมีเอกลักษณ์ประจำตัวที่ต้องสังเกตกันให้ดี อย่างเช่น ส่วยทะมินจะมีข้าวเหนียวหวานๆ อยู่ด้านล่าง อาละหว่าทำจากแป้งข้าวเจ้า ด้านล่างสีขาวขุ่น สมัยก่อนจะใช้ใบตองตึงห่อ อาละหว่าจุงจะใช้แป้งหมี่ ผสมกับเนย นม ด้านล่างจะเป็นสีเหลือง พอถึงฤดูกาลของทุเรียนก็จะมีเนื้อทุเรียนผสมอยู่ด้วย เพิ่มกลิ่นหอม รสชาติมันๆของทุเรียนได้เป็นอย่างดี แต่สมัยก่อนจะใส่ลูกเกดด้วย มาถึงชนิดสุดท้ายเป็งม้ง มีลักษณะเป็นแป้งฟูคล้ายๆ ขนมเค้ก จึงเรียกกันเก๋ๆ ว่าขนมเค้กไทยใหญ่ ขนมป้ามณีจะไม่ใส่สารกันบูด รับรองเรื่องความปลอดภัย ส่วนการทำขนมนั้นป้ามณีจะใช้เตาถ่าน เครื่องปรุงจะใส่แบบไม่หวงเครื่อง เพื่อความมั่นใจว่าจะได้รสชาติขนมที่เข้มข้น หอมมันกะทิ สมัยก่อนภาชนะที่ใส่ขนมนั้นจะเป็นถาดทองเหลือง เพราะจะทำให้ร้อนเร็วและเก็บความร้อนได้ดี เนื่องจากบ้านหลังก่อนถูกไฟไหม้ ทำให้ถาดทองเหลืองไหม้ไปพร้อมกับบ้าน จึงทำให้ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้ถาดอลูมิเนียมแทน ซึ่งซื้อมาจากพม่าเพราะเนื้อหนากว่าบ้านเรา และมีก้นลึกกว่าด้วย ราคาขนมนั้นขายชิ้นละ 5 บาทห่อด้วยใบตอง ใครที่จะซื้อเป็นของฝากขอเสนอให้ซื้อเป็นกล่องกล่องละ 30 บาท พกพาสะดวกกว่า

ขนมไตป้ามณีเปิดบริการทุกวันประมาณ ประมาณ 9 โมงเช้า ปิดประมาณ 20.00 น. โดยเริ่มทำขนมตั้งแต่ตี 5 เสร็จพร้อมบริการลูกค้าก็ประมาณ 9 โมงพอดี ขนมจะขายดีมากในช่วงฤดูหนาว ซึ่งเป็นเทศกาลท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอน ในอนาคตป้ามณีมีผู้สืบทอดกิจการร้านขนมไตแล้ว คือ ลูกสาวคนกลาง ซึ่งป้ามณีการันตีเรื่องฝีมือการทำที่อร่อยไม่แพ้ป้ามณีเลย ซึ่งก็เป็นที่น่าภาคภูมิใจและสบายใจแทนคนเมืองแม่ฮ่องสอน เมื่อขนมไตที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งความอร่อยและความเป็นต้นแบบขนมไตของแม่ฮ่องสอน มีผู้สืบทอดต่อไป ซึ่งป้ามณีได้กล่าวทิ้งท้ายว่า **“อยากให้เรียนรู้ ถ้าอยากเรียนรู้ก็สามารถมาได้ เด็กสามารถเข้ามาศึกษาได้”**

ภาพ 3-122 สัมภาษณ์ร้านขนมไตป้ามณี (วันที่ 14 พฤษภาคม 2554)

9) ร้านป้าแป๋วฮังเล

ร้านป้าแป๋วฮังเลเปิดบริการเป็นรุ่นที่สาม แรกเริ่ม เดิมทีรุ่นแรกมาจากคุณตาของสามีป้าแป๋ว เปิดบริการตามลูกค้าสั่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในงานวัด งานบวชต่างๆ เท่านั้น ต่อมารุ่นที่สอง คือ คุณแม่ของสามีป้าแป๋ว ได้เริ่มขายในตลาดและตามที่ลูกค้าสั่งด้วยเช่นกัน โดยไม่รออยู่ที่บ้านให้ลูกค้าสั่งเหมือนรุ่นแรก และป้าแป๋วยังได้ฝึกทำเนื้อลุงตามสูตรของคุณแม่สามีจนชำนาญ เนื่องจากมีวิธีทำที่ง่าย จากนั้นก็เป็นแกงฮังเล และอื่นๆ และรุ่นที่สาม คือ รุ่นป้าแป๋วได้เริ่มเปิดบริการตั้งแต่ พ.ศ.2526 ในตลาดสายหยุดเปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่ 07.00 – 10.00 น. มีอาหารให้เลือกลองซื้อลองชิม ประมาณ 8 อย่าง โดยหลักๆ ที่ขายทุกวันก็จะมี ฮังเล ถั่วเน่าซา เนื้อลุง ผัดเต้าหู้ นอกจากนั้นก็เป็นอาหารตามฤดูกาล เช่น มะม่วงสะนาบ ยำถั่วฝักยาว แกงข้างคั่ว เป็นต้น ป้าแป๋วจะเริ่มต้นด้วยการทำแกงฮังเลเป็นอันดับแรก เพราะใช้เวลานานสุด ประมาณ 4-5 ชั่วโมง สูตรเด็ดที่มัดใจลูกค้าทั้งขาประจำและขาจร ก็คือ ป้าแป๋วจะใช้เตาไฟในการทำอาหารเท่านั้น เพราะจะทำให้เนื้อหมูเปื่อยนุ่ม รู้สึกถึงรสชาติของเครื่องเทศแทรกซึมผ่านเข้าไปในเนื้อหมู และให้กลิ่นที่หอมกว่า รสชาติที่กลมกล่อม อร่อยถูกปากหลายต่อหลายคนที่ได้เคยลองลิ้มชิมรสมาแล้วนั้น จึงกลายเป็นที่มาของชื่อร้าน “ป้าแป๋วฮังเล” ไปโดยปริยาย

ป้าแป๋วมีลูกค้าประจำทั้งคนในพื้นที่และคนต่างจังหวัด บางครั้งมีคนสั่งทำเป็นหม้อขนาดใหญ่ส่งไปเชียงใหม่กรุงเทพก็เคยมี จึงการันตีถึงความอร่อยได้เป็นอย่างดีสำหรับร้านป้าแป๋วฮังเล หากพูดถึงการอนุรักษ์อาหารไตแล้ว ปัจจุบันป้าแป๋วยังไม่มีคนสืบทอดกิจการ ซึ่งป้าแป๋วได้กล่าวว่า **“อยากที่จะสืบทอดอาหารไต เพราะเดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมีคนทำ ก็อยากอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานได้ลิ้มรส และอยากที่จะนำไปสืบทอดแก่คนรุ่นหลังให้ได้รู้จักเพราะบางคนยังไม่รู้จัก วัยรุ่นส่วนมากไม่ชอบกิน เพราะกลัวอ้วน ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและคนแก่ที่ซื้อไป”**

ภาพ 3-123 สัมภาษณ์ร้านป้าแป๋วแกงฮังเล (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

10) ร้านป้าหล้าถั่วพูอุ่น

ร้านป้าหล้า หรือคุณหล้า ลาวเหล่ว ได้สืบทอดกิจการมาแล้วถึงสามรุ่น รุ่นแรกคือคุณยาย รุ่นที่สองคือคุณแม่ และรุ่นที่สามคือป้าหล้า ร้านป้าหล้าถั่วพูอุ่นเกิดจากการที่ป้าหล้าอยากมีกิจการเป็นของตนเอง และคิดว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีคนไทยใหญ่อยู่เยอะ ตัวเองก็สามารถทำอาหารไตได้อยู่แล้ว ในตอนแรกขายแบบหาบเร่ ต่อมาขายบริเวณหน้าร้านทองและย้ายมายังตลาดสายหยุดจนถึงทุกวันนี้ เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เช้ามืดประมาณ 04.30 – 14.00 น.

ถั่วพูอุ่นนั้น เป็นอาหารไตที่ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนอีกเมนูหนึ่ง ถั่วพูอุ่นก็ถือเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับคนที่ทานมังสวิรัติ โดยทำจากถั่วเหลือง มี 3 แบบ ด้วยกัน คือ แบบร้อน แบบทอด และแบบเส้น สำหรับการทำถั่วพูอุ่น อย่างแรก คือ การนำถั่วเหลืองแห้งไปแช่น้ำให้นุ่ม จากนั้นนำมาบดให้ละเอียด กรองไว้ 2 ชั่วโมง ตะกอนแป้งจะตกตะกอนอยู่ด้านล่าง นำแป้งมาเคี่ยวจนกลายเป็นถั่วพูก้อน แล้วตากให้เย็นประมาณ 1-2 ชั่วโมง ส่วนวิธีการปรุงนั้นคือ การนำเส้นไปลวกในน้ำร้อน ปรุงรสด้วย งาคั่ว ถั่วลิสงบด กระเทียวเจียว พริกป่นคั่วในน้ำมัน ผักชี และที่ขาดไม่ได้ คือ ถั่วพูทอด รูปร่างสามเหลี่ยมสีทองอร่าม นอกจากนี้ยังมีผักกาดดอง ช่วยเพิ่มรสเปรี้ยว เผ็ด มีรสหวานนิดๆ แก้เลี่ยนได้ดี

การทำถั่วพูอุ่นมีประวัติสืบทอดมาอย่างยาวนาน ร้านป้าหล้าถั่วพูอุ่นคอยต้อนรับลูกค้าในตลาดสายหยุด ทั้งคนในพื้นที่ที่ทานกันเป็นประจำและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ลูกค้าส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์อาหารไต ว่า **“อยากให้เยาวชนอนุรักษ์ไว้ เพราะเป็นอาหารประจำจังหวัด เยาวชนควรจะหัดทำอาหารไตไว้ก่อนจะสูญหาย และอยากให้โรงเรียนช่วยสอนการทำอาหารไต และวัฒนธรรมแบบไตไว้ เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักอาหารไตและวัฒนธรรมแบบไตไว้ชั่วลูกชั่วหลาน ต่อไป”**

ภาพ 3-124 สัมภาษณ์ร้านป้าหล้าถั่วพูอุ่น (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

ภาพ 3-125 การประชุมเตรียมงาน และแบ่งกลุ่ม (วันที่ 12 พฤษภาคม 2554)

ภาพ 3-126 สรุปผลหลังจากการสัมภาษณ์ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2554)

ภาพ 3-127 สรุปและรายงานผลหลังจากการดำเนินกิจกรรม (วันที่ 15 พฤษภาคม 2553) โดยมี อ.วีรพจน์ และนายกสุเทพให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.7 กิจกรรมของโครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

โครงการวางแผนจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในช่วงระยะแรกได้มีการดำเนินการเรื่องการปรับปรุงอาคาร โดยได้รับความร่วมมือจากเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างดีในด้านงบประมาณการสนับสนุน โดยทางคณะทำงานเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ ตกแต่งอาคาร ส่วนในระยะหลังได้มีการดำเนินการในด้านระบบการจัดการศูนย์ฯ เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ของโครงการทั้งหมดกับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบศูนย์ฯ รวมถึงการชี้แจงหน้าที่บทบาทของศูนย์ฯ และอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดของโครงการจัดการศูนย์ประสานงานฯ มีดังนี้

- การออกแบบป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- การออกแบบป้ายสัญลักษณ์เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- การอบรมและเสวนา“การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”
- การจัดทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายในศูนย์ประสานงานฯ
- การใช้พื้นที่ศูนย์ประสานงานฯ ทำกิจกรรมต่างๆ

ภาพ 3-128 ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) หลังการปรับปรุง

ภาพ 3-129 พื้นที่ส่วน Multimedia และบริเวณส่วนต้อนรับด้านหน้าศูนย์ประสานงานฯ

3.7.1 การออกแบบป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แนวคิดการออกแบบป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (รสพ.)

1) ขนาดของป้ายต้องไม่ใหญ่เกินไป เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญกับป้ายอาคารเก่า ดังนั้นขนาดของป้ายจึงต้องมีขนาดกะทัดรัด แต่ตั้งอยู่ในจุดที่คนสามารถมองเห็นได้สะดวก รวมถึงอาจมีการใช้ไฟส่องเพื่อเน้นให้ป้ายเห็นชัดยิ่งขึ้น
2) การใช้วัสดุ สามารถใช้ได้หลากหลายตามความเหมาะสมของงบประมาณและความสามารถในการผลิต ซึ่งในแนวคิดการออกแบบแนะนำให้ใช้วัสดุร่วมสมัย เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับตัวป้ายแต่ไม่รบกวนรูปแบบอาคาร
3) ภาพรวมของตัวป้ายควรมีลักษณะที่เรียบง่ายแต่เห็นได้ชัดเจนตามวิธีการที่กล่าวมาแต่ต้น โดยตัวงานไม่ควรมีรายละเอียดมากจนเกินไป เพราะจะทำให้เกิดการกลืนกันระหว่างป้ายกับอาคาร หรืออาจทำให้ป้ายโดดเด่นจนทำลายทัศนียภาพอาคาร ดังนั้นตัวอักษรอาจเป็นการเซาะร่องหากวัสดุเป็นไม้ (หน้าเรียบ) หรืออาจเป็นการสกรีนตัวอักษรไปบนวัสดุตามเงื่อนไขของช่างที่จัดทำ อาจต้องพึงระวังในเรื่องของความคงทนเพราะเป็นป้ายที่อยู่ภายนอกอาคารอาจได้รับผลกระทบจากแดด ฝน ซึ่งต้องใช้วัสดุที่มีความคงทน

การออกแบบป้าย

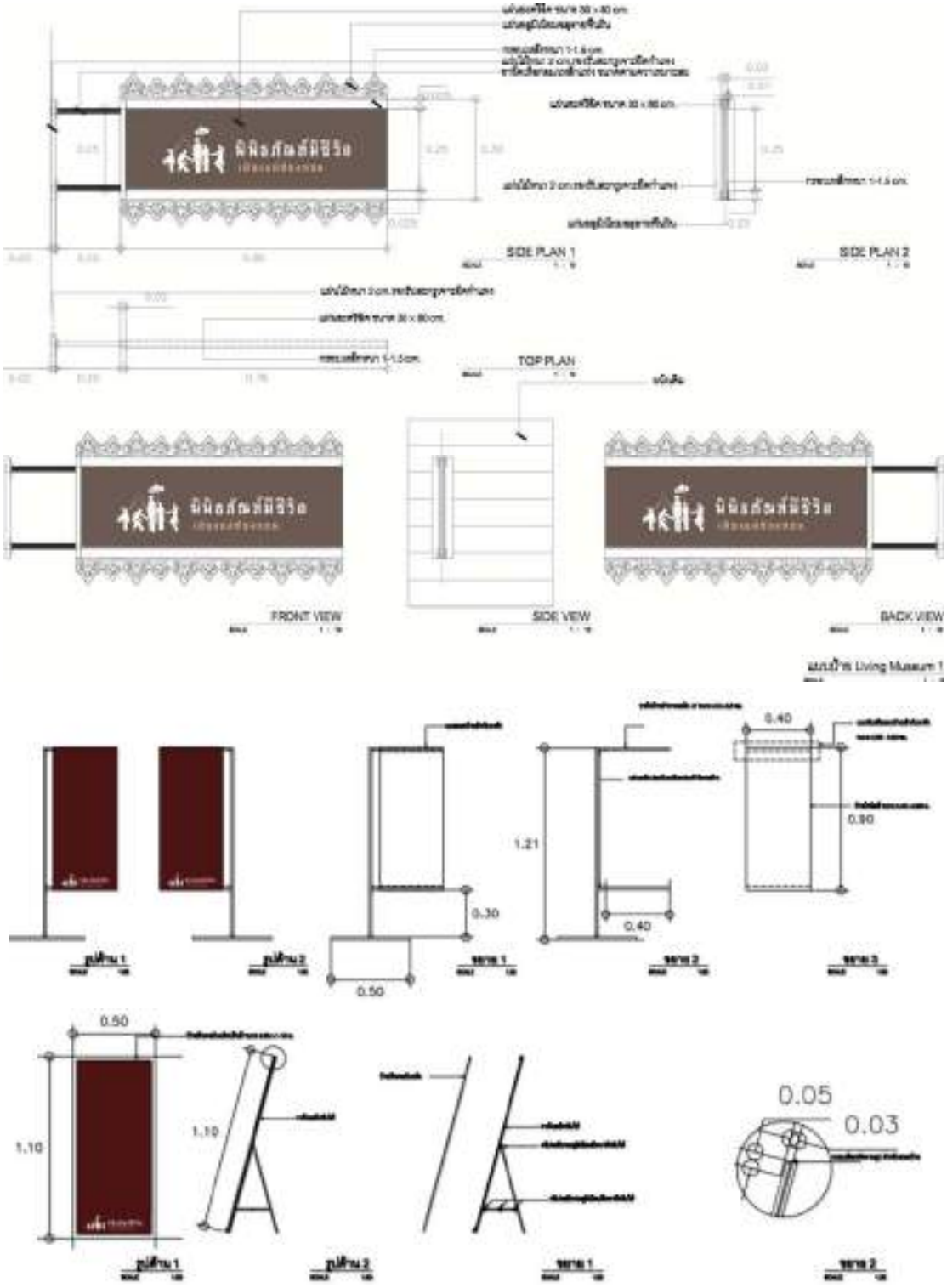

ภาพ 3-130 การออกแบบ และติดตั้งป้ายศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.)

3.7.2 การออกแบบป้ายสัญลักษณ์เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การออกแบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage) เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องหมาย สัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยว (node) ภายใต้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ซึ่งสัญลักษณ์จะแสดงการเป็นเครือข่ายร่วมกระบวนการมีการจัดการด้านต่างๆ หรือจัดกิจกรรมระหว่างนักท่องเที่ยว เจ้าของสถานที่ และศูนย์ประสานงานฯ (Member)

ภาพ 3-131 แบบป้ายสัญลักษณ์ (Signage) เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (แบบติดผนังและแบบตั้งพื้น)

3.7.3 การอบรมและเสวนา"การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

หลักการและเหตุผล

ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน หรือเป็นที่รู้จักนาม อาคาร รสพ. จากการเปิดใช้งานอย่างเป็นทางการ โดยโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยวได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมถึงต้องการให้ศูนย์ประสานงานฯ เกิดกิจกรรมที่สามารถให้ชุมชน นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ ซึ่งเปิดเป็นพื้นที่สาธารณะต้อนรับผู้มาเยือน

การบริหารจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (Living Museum Information Center) จึงมีความสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน และประวัติศาสตร์ ในการเป็นศูนย์กลางหรือสำนักงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

บทบาทศูนย์ประสานงานฯ

- เชื่อมโยงข่าวสาร ประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
- ศูนย์รวมการศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน
- ศูนย์กลางเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนแก่ผู้ที่สนใจ หรือนักท่องเที่ยว เช่น เทศกาลงานประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (บ้าน วัด) ที่พักแบบ Home Stay กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
- เป็นศูนย์การจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"
- เป็นพื้นที่สาธารณะ สำหรับนักท่องเที่ยว และคนเมืองแม่ฮ่องสอนในการจัดกิจกรรมต่างๆ หรือการพบปะ พูดคุย เสวนา
- เป็นพื้นที่จัดจำหน่ายของที่ระลึกพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และส่วนแสดงสินค้า (ตัวอย่าง) ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ (ผู้เข้าร่วมประชุม) เข้าใจและรับทราบในบทบาทของศูนย์ประสานงาน ฯ
2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในบทบาท หน้าที่ของศูนย์ประสานงานฯ
3) เพื่อให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบศูนย์ประสานงานฯ โดยตรงได้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ การปฏิบัติงานบริการของศูนย์ประสานงานฯ
4) เพื่อรองรับการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ประเด็นการประชุม

1) นำเสนอการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) นำเสนอและขอข้อเสนอแนะบทบาทของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
3) สร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (การยอมรับการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ฯ ของผู้เข้าร่วมประชุม)

- ผู้ประกอบการธุรกิจการค้า (พี่ขวัญ)
- เจ้าของบ้านเก่า (เปิดบ้านต้อนรับ)
- ร้านอาหารไต (มาแม่ฮ่องสอนทั้งที ลองแวะชิมอาหารไต)

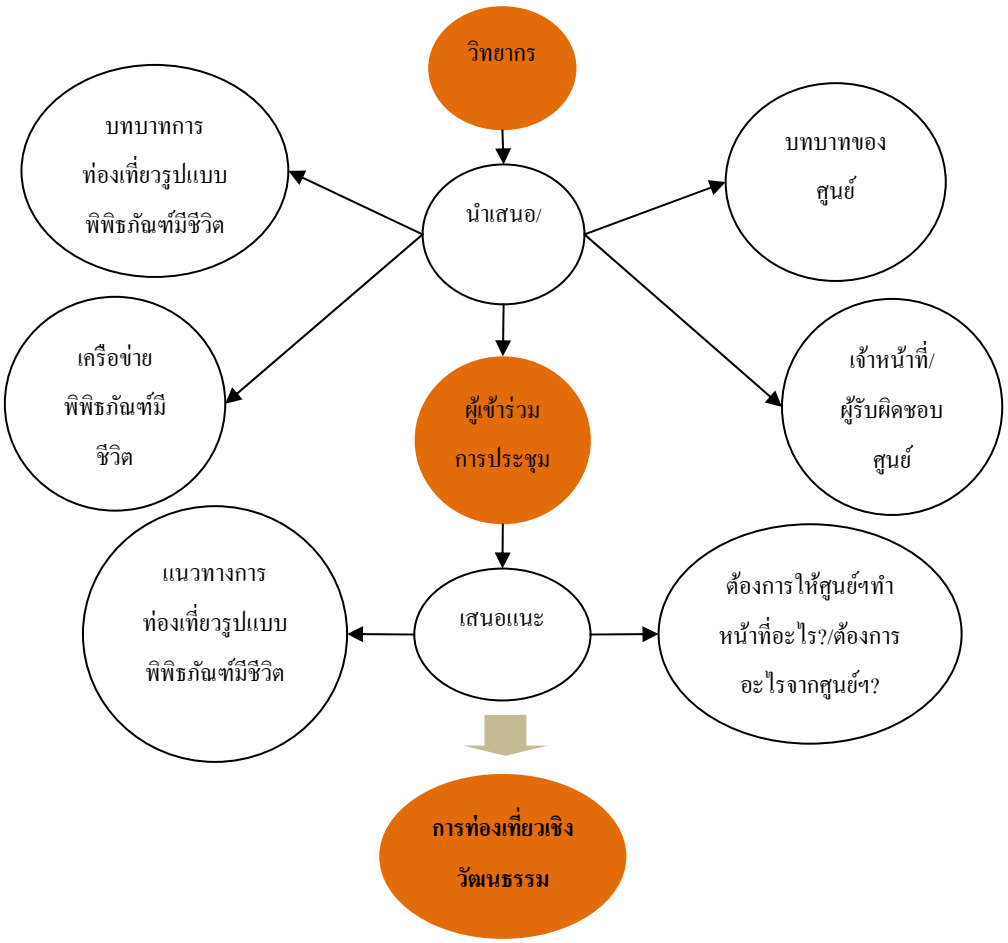
- แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม (อ.สุรศักดิ์)
- หน่วยงานภาครัฐ (วัฒนธรรมจังหวัด/เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน/ททท.)

4) บทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการให้บริการของศูนย์ประสานงาน
5) นำเสนอการจัดรายการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และข้อเสนอแนะความเหมาะสม ความถูกต้องด้านเวลา

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประชุม

1) ผู้เกี่ยวข้อง (เครือข่าย) และเจ้าหน้าที่ได้เข้าใจ รับทราบถึงหน้าที่ของตนและบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ
2) เครือข่ายร่วมวางแผนกำหนดเวลาการท่องเที่ยว (campaign LM2)
3) ได้ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม ในการให้บริการ หรือบทบาทของศูนย์ของศูนย์
4) สามารถถ่ายทอด ส่งมอบแนวทางการจัดการศูนย์ฯ ให้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนรับผิดชอบได้ดำเนินงานโดยสอดคล้องต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

โครงสร้างประเด็นสำคัญในการประชุม

แผนภูมิ 3-8 ประเด็นสำคัญของการประชุมเสวนา “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

สรุปประเด็นสำคัญจากที่ประชุม

- พิพิธภัณฑ์มีชีวิต คือ การใช้ตัวเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นห้องแสดง เป็นตัวพิพิธภัณฑ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนที่อยู่ คือ ความมีชีวิต
- นักวิจัยฝ่ายเดียวทำไม่ได้ เพราะต้องร่วมมือกันทำระหว่างชุมชนเมืองและสถาบันการศึกษา รวมถึงคนรุ่นใหม่ และหน่วยงานในท้องถิ่นในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
- กลยุทธ์เพื่อการดำเนินงาน มี 4 keyword การป้องกัน การจัดการ การพัฒนา และการฟื้นฟู เป็นจุดเริ่มต้นที่ทางคณะทำงานเป็นผู้วาง ต้องทำอย่างไรถึงจะป้องกันการรุกล้ำจนกระทั่งสูญเสียกลิ่นอายไป จัดการอย่างไรถึงจะป้องกันได้ จัดการต้องเกิดประโยชน์ได้ด้วย ป้องกันที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจในชุมชน ธุรกิจข้ามชาติ เทศบัญญัติควบคุมการก้อสร้าง นโยบายต่างๆ หากสามารถพัฒนาฟื้นฟู วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม คุณภาพชีวิตก็จะฟื้นฟูตาม อันนี้คือ หลักคิด
- อะไรคือความเป็นแม่ฮ่องสอน นักท่องเที่ยว เข้ามาแล้วประทับใจอะไร ถ้าเข้ามาแล้วอยากจะจ่ายไหม จะดีไหม ถ้าชาวแม่ฮ่องสอนได้อะไรจากการที่จะมีทุนเข้ามา รายได้จะกระจายอย่างไร ต้องดูกันเป็นเครือข่าย อันนี้เป็นเพียงภาพเก่าที่เราเริ่มต้น วัฒนธรรมประเพณีเป็นอย่างไรบ้าง ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ กายภาพการตั้งถิ่นฐาน กายภาพของเมืองเป็นอย่างไร เมืองในหุบเขาเป็นอย่างไร ลักษณะการตั้งเมืองเป็นอย่างไรมีทฤษฎีรองรับไหม พอที่จะเป็นองค์ความรู้ไปโชว์ไหม เช่น บ้านห้วยผา ไปดูการตั้งบ้านเมือง โดยมีทฤษฎีมาตั้ง ถ้าเราเอาจุดนี้มาเป็นองค์ความรู้เพื่อขาย ขายได้ ประวัติศาสตร์พัฒนามาอย่างไร
- เรื่องราว หรือ story มีอิทธิพลอย่างไร รากเหง้า การเพิ่ม Value access แต่ชาวแม่ฮ่องสอนต้องตระหนักรู้ ก่อนที่จะอนุรักษ์ไว้ ภาคเศรษฐกิจจะทำอย่างไร ส่วนหนึ่งไว้ใช้ ส่วนหนึ่งไว้ขาย ส่วนหนึ่งไว้ขาย คือเอาไว้ชม เก็บค่าดูมาดูเมืองแม่ฮ่องสอน มาดูอะไร ดูความเก่า Ascetic ทางประวัติศาสตร์
- คณะทำงานได้รวบรวมประวัติศาสตร์ ศึกษามาจนถึงปัจจุบัน นำข้อมูลเดิมมาต่อแนวคิด สร้างความน่าสนใจ เพราะเมืองมีเสน่ห์อยู่แล้ว เมืองไม่ได้สร้างใหม่ ดูภาพเก่าเทียบกับปัจจุบันอะไรยังคงเหลืออยู่
- จากกลยุทธ์สู่แผนงาน ต้องมีการจัดการเมือง city management เมืองต้องมีการจัดการ การควบคุม การอนุรักษ์อย่างไร ในแง่ของเอกชนมีส่วนร่วมอย่างไร กลุ่มเครือข่ายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตถ้าเข้มแข็ง สามารถคุยกับคนที่ออกแบบเทศบัญญัติ ผู้คุมกฎในการสร้าง การควบคุมอาคารอย่าให้หน้ากากเมืองเปลี่ยน นี่คือจากกลยุทธ์สู่แผนงาน
- ภาพรวมเรื่องบ้านเก่า ส่วนที่แสดงตัวตนความเป็นไต กลุ่มอาคารบ้านเรือน วัดต่างๆ ในเมืองแม่ฮ่องสอนมีความชัด แต่ยังคงมีวัฒนธรรมอื่นมาผสมอยู่บ้าง อาคารเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นแม่ฮ่องสอน การดูพื้นที่จะนำองค์ความรู้มาร้อยเรียงกันให้เป็นพิพิธภัณฑ์ฯ ให้มีการออกแบบร่วมกับชมรมบ้านเก่า ติด Signage ว่าตัวอาคารเป็นหนึ่งในเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ฯ เป็นห้องแสดง ไม่ได้มีเฉพาะแค่อาคารแต่มีเมืองจริงๆ ติดป้ายบอกว่าตรงนี้คืออะไร
- พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเปรียบได้กับรูปภาพที่ต่างจากภาพวาด คือ เป็นภาพเสมือนจริง เส้นทางการท่องเที่ยวที่จัดเพื่อให้เห็นวิว เส้นทางที่ออกมาเห็นความสวยงาม ซึ่งน่าจะเอามาร้อยเรียงกัน ถ้าพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเราเสริมด้วยการใช้ไกด์ มัคคุเทศก์น้อยในการแนะนำบ้านเมืองเรา ทำไมต้องมัคคุเทศก์น้อย เพราะเด็กได้มีความรู้ เมื่อรู้เกิดรัก แล้วจึงเกิดการอนุรักษ์ ให้เค้าได้รู้จักความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน เลือกที่จะรักษา

- การเดินทาง ยังไม่ได้มีการบูรณาการเข้าสู่ศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งอาจจะต้องเป็นระยะที่ 2-3 ที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ขยายตัวขึ้น จัดทำแพคเกจ แต่ในเบื้องต้นต้องใช้สัญลักษณ์ตาม node หากเดินทางมาจากสนามบิน รูปแบบการเดินทางต่อจากนี้ใช้วิธีใด สามล้อ หรือรถม้าเหมือนลำปาง เราควรตั้ง boot พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ที่สนามบิน สถานีขนส่ง อาเขตเชียงใหม่ สุวรรณภูมิ
- มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเมืองสู่พื้นที่ข้างเคียง เช่นบ้านห้วยผา ดูภูมิศาสตร์ การสร้างเมือง ภูมิปัญญาที่สร้างบ้านในเมืองหุบเขา ทำอย่างไร ร่องรอยความเป็นเมืองที่ยังไม่ถูกแทรกแทรงด้วยศิลปะสมัยใหม่ รูปแบบที่ยังเป็นดั้งเดิม สามารถที่จะนำมาร้อยเรียงฉายภาพเก่า ให้คนที่สนใจในพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ได้เห็นว่าเดิมที่บ้านแม่ฮ่องสอนเค้าสร้างในหลักคิดแบบนี้ มีคำอธิบายถึงการบริหารจัดการเมือง พื้นที่ตั้งต่างๆ
- จะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวเคารพ ยกตัวอย่างเช่น ศาลเจ้าพ่อเมืองแข่ ข้อมือเหล็ก อนุสาวรีย์พญาสิงหนาทราชา ก็ต้องทำความเคารพ ถ้าเกิดมัคคุเทศก์น้อยแสดงความเคารพ นักท่องเที่ยวก็ต้องทำตาม ไม่ต้องบังคับ แต่ใช้ระเบียบ วิธีการ วินัยเป็นตัวบังคับ ผู้นำทำที่เหลือจะทำตามเอง
- ศูนย์ประสานงานฯ เป็นหน่วยงานหนึ่งของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นในลักษณะโครงการ ลำดับการบังคับบัญชา คือ ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารในเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ต้องรับนโยบายจากท่านนายก ท่านรอง และผอ.กองการต่างๆ ที่ท่านมีข้อเสนอแนะ แต่ตอนนี้จะอยู่ในหมวดของกองการศึกษา ซึ่งเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมโดยตรง และท่านนายกมีนโยบายว่าอยากจะผลักดันให้เป็นหน่วยงานอิสระ แต่ตอนนี้อยู่ระดับเบื้องต้น ยังไม่อิสระ ยังเป็นของเทศบาลอยู่
- การจัดทำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตควรมีเจ้าภาพ เทศบาลเป็นองค์กรท้องถิ่นที่มีงบประมาณสามารถผลักดันได้อยู่แล้ว แต่อยากจะนำเสนอให้เป็นองค์กรอิสระ คำว่าอิสระ คือไม่ได้ทำงานคนเดียวแต่อาจจะอยู่ในการควบคุมเทศบาล แต่ขึ้นตรงต่อท่านนายกเลย เพราะ 1) การทำงานของระบบราชการมีปัญหาเรื่องระบบที่ล่าช้า 2) ถ้าผ่านนายกโดยตรง ระเบียบขั้นตอนไม่มาก ในส่วนการวิจัยครั้งนี้อยากจะให้มีกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้นคณะทำงานอาจจะมาจากหลายส่วน แต่คณะกรรมการการดำเนินงานอาจจะเป็นของกลุ่มนี้ เพราถ้าหากคณะดำเนินงานมาจากหลายส่วนจะไม่เคลื่อน เพราะส่วนใหญ่ออกแนวคิดอยากเดียว การขับเคลื่อนงานต้องมีผู้ตัดสินใจ ถ้ายังตัดสินใจไม่ได้งานก็จะไม่เคลื่อน
- กรอบแผนการจัดการศูนย์ประสานงานฯ
    - Built การสร้างกรอบแนวคิด แผน โครงสร้างการดำเนินงาน
    - Operate การนำแผน แนวคิดไปการดำเนินการทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว จุดเริ่มต้นของ operate คือการใช้สื่อ
    - Transfer คือถ่ายทอดองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การป้องกัน และเศรษฐกิจ สู่กรอบการจัดการศูนย์ฯ ถ่ายทอดไปยังเจ้าหน้าที่ศูนย์ สร้างเครือข่ายหอการค้า สมาคมนักธุรกิจท่องเที่ยว ฯลฯ และหางบประมาณสนับสนุน
- ปัญหาตอนนี้ คือ คนยังไม่ทราบว่า พิพิธภัณฑ์มีชีวิตคืออะไร ทราบแค่ว่าตรงนี้เป็นพิพิธภัณฑ์ มีชีวิตอย่างไร มีคนแสดงในนั้นหรือไม่ แต่หมายถึงการเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรมด้านอาหาร การท่องเที่ยว ประเพณี ฯลฯ นั้นคือพิพิธภัณฑ์มีชีวิต แต่ศูนย์นี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นสถานที่ติดต่อสอบถาม เป็นสถานที่หรือตัวแทนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ภาพ 3-132 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคเช้า)

ภาพ 3-133 การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคบ่าย)

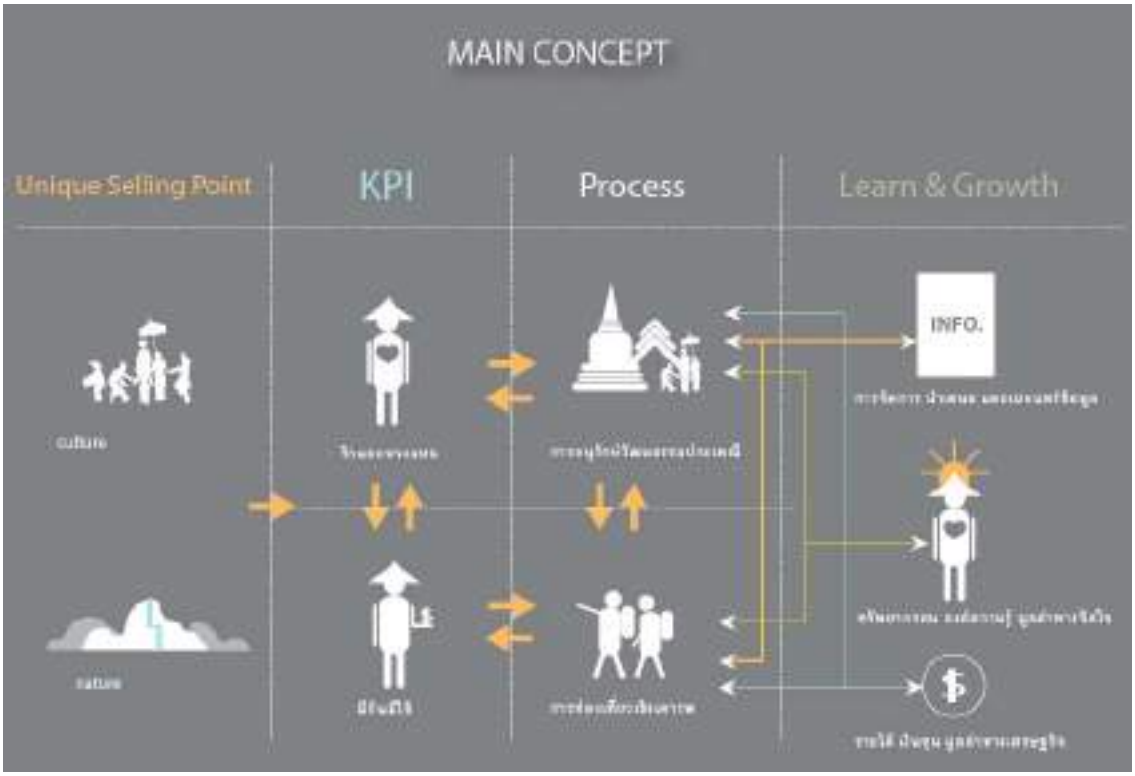
3.7.4 แนวคิดการออกแบบการท่องเที่ยวรูปแบบ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

แนวคิดการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว

การออกแบบการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เกิดจากทรัพยากรด้านวัฒนธรรมของเมือง สถานที่สำคัญทางธรรมชาติ ทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ ถือเป็นจุดขายที่สำคัญของแหล่งเรียนรู้ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Unique Selling Point) ความยั่งยืนทางวัฒนธรรมถือเป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ซึ่งการอนุรักษ์ ที่เกิดจากความรัก ความเข้าใจ และเกิดความหวงแหนในวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์ พัฒนาที่ยั่งยืน โดยจะเกิดความยั่งยืนได้นั้นคนในชุมชนจะต้องเกิดรายได้จากทรัพยากรเหล่านี้ด้วย การจัดการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการสร้างรายได้จึงถือเป็นกลไกสำคัญที่จะต้องสร้างแผนสู่รูปแบบการปฏิบัติ และยังถือว่าเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI) ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต กระบวนการ (process) หรือการดำเนินงาน แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยวเชิงเคารพ กระบวนการดำเนินงาน เบื้องต้น คือ การประชาสัมพันธ์สิ่งที่มีคุณค่าของเมือง สิ่งที่ทุกคนต้องหวงแหน ในรูปแบบต่างๆ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง สอดแทรกการประชาสัมพันธ์ทั้งในวาระต่างๆ ของกิจกรรมเมืองหรือภายในสถาบันการศึกษา เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนซึ่งจะต้องเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมต่อไป เมื่อเจ้าบ้านหรือคนเมืองแม่ฮ่องสอน มีความรัก ความหวงแหนในวัฒนธรรมแล้ว การประพฤติ ปฏิบัติต่อสถานที่ทางประวัติศาสตร์ การรักษา การแสดงความเคารพ สิ่งต่างๆ จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติของชุมชนไม่มีกฎเกณฑ์บังคับแต่ใช้ความรัก และความเคารพในสิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์ ความเชื่อในจารีต ประเพณีที่ส่งผ่านจากบรรพชนในอดีตสู่คนยุคปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกลไกในการป้องกันเมือง หากคนภายนอกรับรู้ในความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านการประชาสัมพันธ์สิ่งที่เป็นจุดขาย (วัฒนธรรม) จะสามารถเป็นเกราะป้องกันเมืองได้อีกทางหนึ่งจากการกรองกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากการท่องเที่ยวเชิงเคารพที่เป็นกระบวนการสำคัญของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตแล้ว จุดยืนหรือการรักษาความเป็นเมืองวัฒนธรรมนั้นจะต้องเป็นสิ่งสำคัญ โดยจะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนด้วยเช่นกัน ดังนั้นการสืบ

ทอดสู่คนรุ่นหลัง จึงเป็นแนวทางการดำเนินงานช่วงสุดท้าย ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวคิด แนวทางการดำเนินงานแก่ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในศูนย์ประสานงานฯ สามารถบริหารจัดการทรัพยากรเมือง ทรัพยากรบุคคล และการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือ การท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

- นำเสนอความเป็นแม่ฮ่องสอน ความดั้งเดิม เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นแม่ฮ่องสอน
- ดำเนินการบนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจในวัฒนธรรม มีเป้าหมายเดียวกันที่ชัดเจน
- เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน
- สร้างแรงจูงใจ กระแสนิยมความเป็นท้องถิ่น

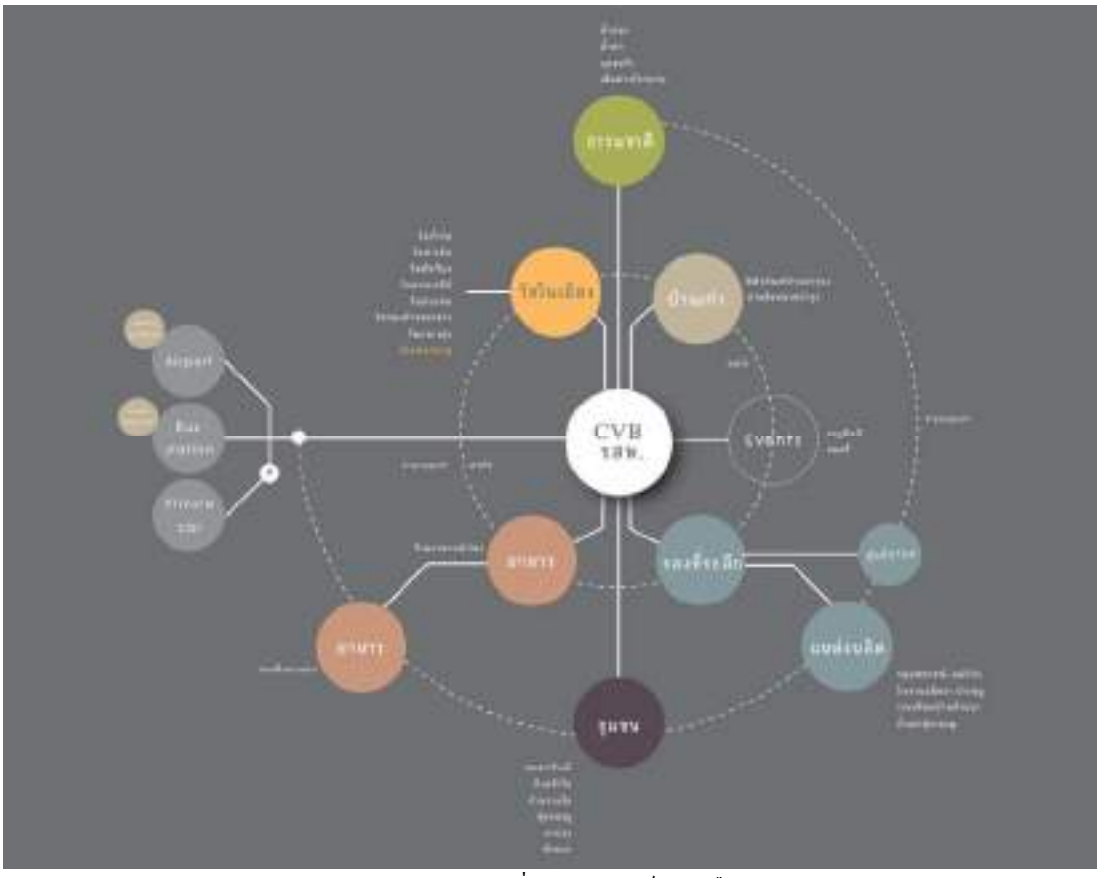

ภาพ 3-134 แนวคิดการจัดการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

โครงข่ายและการดำเนินการท่องเที่ยว

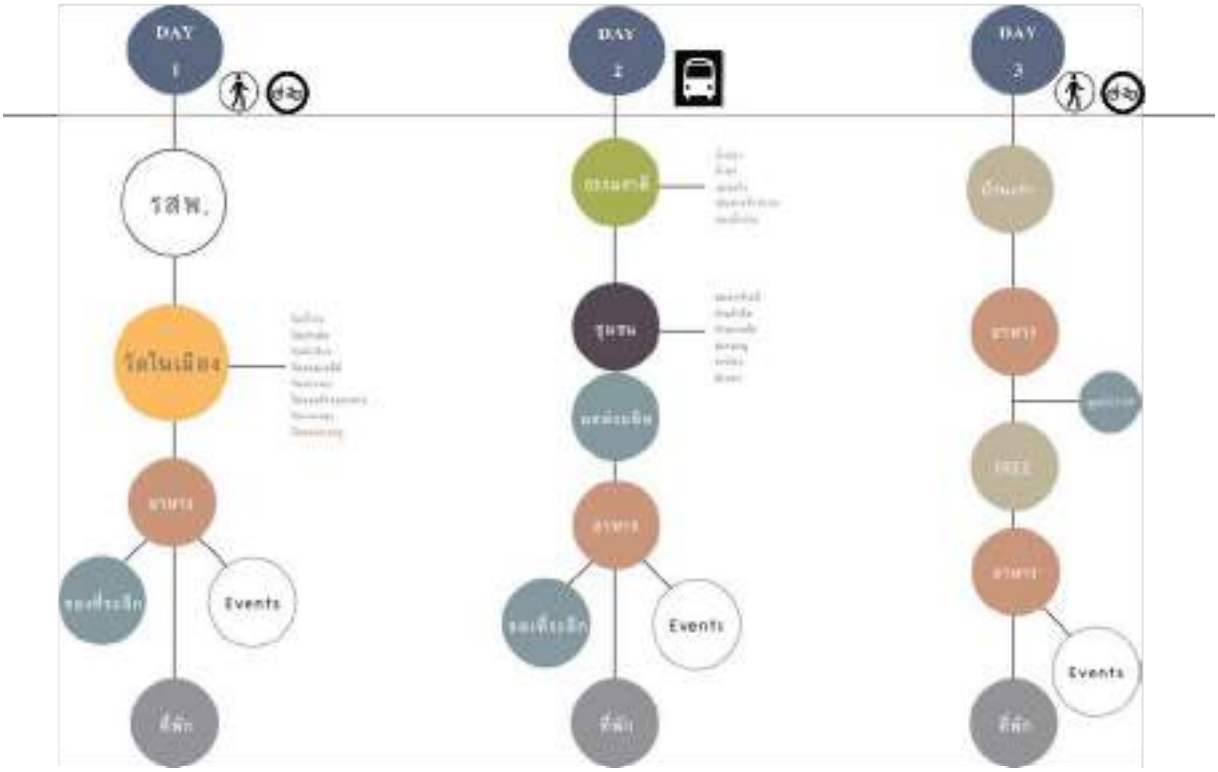
ตาราง 3-6 โครงข่ายและการดำเนินการท่องเที่ยว

ประเด็น	โครงข่าย	การดำเนินงาน	วิธีการ
การจัดการ	ศูนย์ประสานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	- จัดตั้งศูนย์ประสานงานฯ	- การสร้างทีมงานศูนย์ประสานงานฯ
การสืบสาน	งานด้านเยาวชน	- กลุ่มยุวชนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต - การอบรมกลุ่มเยาวชน - การจัดกิจกรรมเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมแก่เยาวชน	- การเชื่อมโยงกิจกรรมในระดับสถานศึกษา - การจัดกิจกรรมและช่องทางการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของเยาวชน - แนวทางการจัดหลักสูตรท้องถิ่นศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เศรษฐกิจ	Economic, Product	- การรวบรวมวัฒนธรรมด้านอาหาร คัดเลือกร้านอาหารไต - แผนที่กิจกรรมอาหาร - กิจกรรมเยาวชนสืบค้นอาหารอร่อย	- พัฒนารูปแบบ กระบวนการผลิต และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์พื้นถิ่น
กายภาพ	วัด บ้านเก่า	- การรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมบ้านเก่า - การจัดทำแบบปรับปรุงวัดก้ำก่อ - การจัดทำป้ายข้อมูล - การจัดตั้งชมรมบ้านเก่า	- การประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อการก่อสร้างและปรับปรุงทางสถาปัตยกรรม - การจัดกิจกรรมดูงานเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการกายภาพ - การจัดทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน อาคารต้นแบบ
การมีส่วนร่วมของชุมชน	ชุมชน	- การจัดประชุม อบรม เสวนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน (ปางน้ำแน่ง)	- ชุมชนสามารถจัดการ ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแนวทางของชุมชนโดยบูรณาการร่วมกับภาคส่วนต่างๆ
	การท่องเที่ยวเชิงเคารพ	- วางแผนจัดทำระบบการท่องเที่ยวเชิงเคารพ - การจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวเชิงเคารพเมืองแม่ฮ่องสอน - การจัดการจำลองแนวทางการท่องเที่ยว (Test Tour)	- ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวอย่างเต็มระบบโดยเชื่อมโยงทรัพยากรจากโครงการย่อยต่างๆ
การประชาสัมพันธ์	สื่อและประชาสัมพันธ์	- การดำเนินงานด้านสื่อโทรทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการ - การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อกระตุ้นการตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วม	- งานสื่อเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว - งานสื่อเพื่อสนับสนุนภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง - งานสื่อเพื่อการให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสารช่องทางการติดต่อ

ภาพ 3-135 โครงข่ายจัดการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

รายการท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (Maehongson Living Museum Tourism Program)

ภาพ 3-136 รูปแบบการจัดลำดับสถานที่ท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ตัวอย่างโปรแกรมเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ตาราง 3-7 ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (ภาคปกติ ไม่ได้อยู่ในช่วงเทศกาล)

วันที่ 1		วันที่ 2		วันที่ 3	
เวลา	**สถานที่**	**เวลา**	**สถานที่**	**เวลา**	**สถานที่**
9:30 น.	ศูนย์ประสานงานฯ	7:00 น.	- ใส่บาตร - ตลาดสายหยุด (อาหารเช้า) ของฝาก	8:00 น.	- โจ๊กฮ่องกง
10:20 น.	- ศาลเจ้าพ่อข้อมือเหล็ก - ศาลเจ้าพ่อเมืองแช่ - อนุสาวรีย์พญาสิงหนาทบำรุง - ลานวัฒนธรรม (พักเหนื่อย)	8:30 น.	ล่องเรือแม่น้ำปาย (ชมวิว) สู่หมู่บ้านกระเหรี่ยงคอยาว (ปาดอง) และบ้านน้ำเพียงดิน (มีสะพานแขวน)	8:40 น.	- บ้านคุณตาบุญเลิศ - โรงแรมสงวนสิน/ร้านเฮินยายแก้ว - บ้านคุณบุญจิรา - ร้านอัญมณี - บ้านโบราณ - สถานีแม่ฮ่องสอน
12:00 น.	ร้านข้าวซอยป้านูญ	12:00 น.	- ร้านเจ๊สมไก่ตุ๋น - ร้านขนมไทยพี่แอ๋ว	12:00 น.	- ร้านก๋วยเตี๋ยวโบราณยายไข่
13:00 น.	- วัดก้ำก่อ - วัดพระนอน - วัดม่วยต่อ - วัดหัวเวียง - วัดจองคำ-จองกลาง - พักเหนื่อย (ร้านกาแฟบ้านตัวเล็ก) - คืนจักรยาน - วัดพระธาตุดอยกองมู (รถตู้)	13:00 น.	- ถ้ำปลา และน้ำตกผาเสื่อ - หมู่บ้านหมอกจำแป่ - พระตำหนักปางตอง - บ้านรวมไท (ปางอุ๋ง) - บ้านรักไทย	13:-30 น.	- ศูนย์ศิลปาชีพ
18:30	ร้านซันฟลาวเวอร์	18:00	ร้านอาหารในหมู่บ้านรักไทย	14:20 น.	Free
	ถนนคนเดิน	20:00	กลับที่พัก		กลับที่พัก/กลับเชียงใหม่
20:30	กลับที่พัก	หมายเหตุ: สถานที่ท่องเที่ยวสามารถจัดลำดับได้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ยกเว้นบ้านเก่า ซึ่งจะเปิดให้เข้าชมตามเวลาที่กำหนดเท่านั้น			

ภาพ 3-137 เส้นทาง บรรยากาศสถานที่ท่องเที่ยว “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” (เชื่อมโยงพื้นที่นอกเมือง เที่ยววันที่ 2)

ภาพ 3-138 วัฒนธรรม วิถีชีวิต อาชีพของคนที่อาศัยนอกเมือง

3.7.5 การจัดทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่าย ในศูนย์ประสานงานฯ และสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการท่องเที่ยว

การดำเนินการที่ผ่านมา ได้มีแนวคิดและการจัดทำของที่ระลึกเพื่อเป็นสินค้าสำหรับจำหน่าย โดยเป็นตัวแทนของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งสินค้าทุกชิ้นจะต้องมีตราสัญลักษณ์ (Brand logo) ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เพื่อสร้างเอกลักษณ์และการรับรู้ การนึกถึงพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ นอกจากนี้ยังสร้างภาพลักษณ์ ให้สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐาน มีตราสินค้าการันตี ซึ่งจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้สินค้าอย่างหนึ่ง คณะทำงานได้มีการจัดทำสินค้าของที่ระลึกประจำศูนย์ประสานงานฯ ดังนี้ เสื้อยืดมี 3 สี สมุดจด โปสการ์ด และนอกจากนี้ยังมีตราปั๊มเหล็กและตราหมึกสัญลักษณ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ สำหรับ ประทับตราเอกสารสำคัญ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

ภาพ 3-139 เสื้อยืดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-140 สมุดจดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน 6 รูปแบบ

ภาพ 3-141 ตราปั๊มเหล็กและตราหมึกสัญลักษณ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ สำหรับประทับตราเอกสารสำคัญ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

ภาพ 3-142 แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-143 แผนที่อาหารพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-144 แผนที่เส้นทางจักรยานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

3.7.6 การใช้พื้นที่ศูนย์ประสานงานฯ ทำกิจกรรมต่างๆ

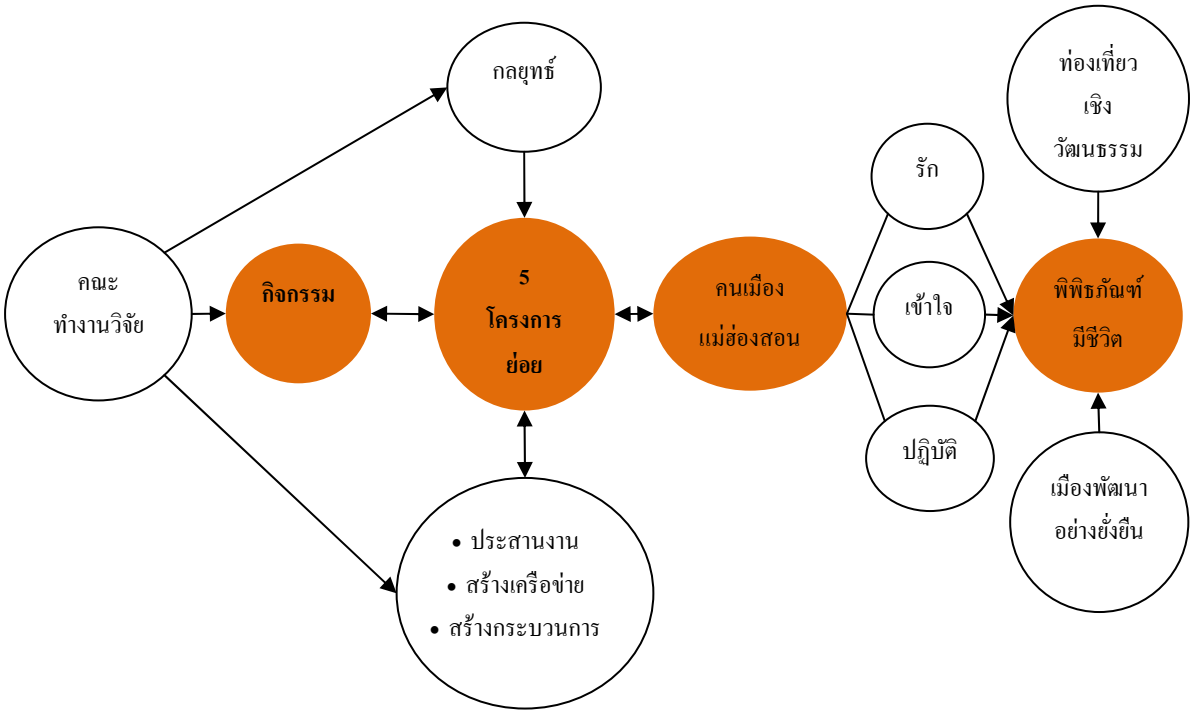
ตลอดระยะเวลาของการดำเนินโครงการและการจัดตั้งศูนย์ประสานงานฯ ที่ผ่านมา พื้นที่ศูนย์ประสานงานฯ ได้มีการใช้งานมาโดยตลอด ทั้งการจัดประชุมเสวนา การจัดงานนิทรรศการ การฝึกซ้อมของกลุ่มยุวชนอาสาสมัครฯ ซึ่งเป้าหมายในด้านการใช้งานของศูนย์ประสานฯ คือ การเป็นพื้นที่ศูนย์กลางของชุมชน เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับทุกภาคส่วนที่ต้องการใช้พื้นที่ และที่สำคัญคือเป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ภาพ 3-145 กิจกรรมการแสดง การฝึกซ้อม การประชุม ภายในศูนย์ประสานงานฯ

3.8 สรุปการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ใน 5 โครงการย่อย ส่วนใหญ่มีเป้าหมายส่วนหนึ่ง คือ การแสดงข้อมูล บทบาทความสำคัญของทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมดั้งเดิม คุณค่าความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน โดยสามารถเชื่อมโยงความเป็นเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ให้คนในพื้นที่ได้รับรู้ เข้าใจ ในสิ่งที่คณะทำงานได้นำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และตอกย้ำถึงบทบาทเมืองแม่ฮ่องสอน กิจกรรมที่ได้ดำเนินการล้วนแล้วแต่ชี้ให้เห็นมุมมองต่างๆ ในแต่ละด้านของเมือง ทั้งด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาในอดีต ความเป็นอยู่ของคน จารีตประเพณี ความเชื่อ และอาคารบ้านเรือน ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่คณะทำงานได้นำเสนอจึงเปรียบเหมือนกระจกให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนได้มองเห็นตัวเอง สะท้อนความเป็นตัวตน บทบาทของเมืองที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าระยะเวลาจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่หากคนเมืองแม่ฮ่องสอนรัก เข้าใจ และยังคงยึดถือธรรมเนียม เชื่อในจารีต ยึดถือในแนวทางปฏิบัติจากบรรพบุรุษที่ส่งผ่านมายังคนยุคปัจจุบันแล้ว เมืองแม่ฮ่องสอนก็จะยังคงรักษาบทบาทความเป็นเมืองวัฒนธรรม เมืองพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตให้คนรุ่นหลังได้สืบต่อ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นการรักษาฐานสำคัญของเมือง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเมืองจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานบทบาทเมืองวัฒนธรรม และเกิดจากรากฐานสำคัญคือ คนเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 3-9 สรุปการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ภาพ 3-146 คณะทำงานและเครือข่ายผู้ร่วมงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

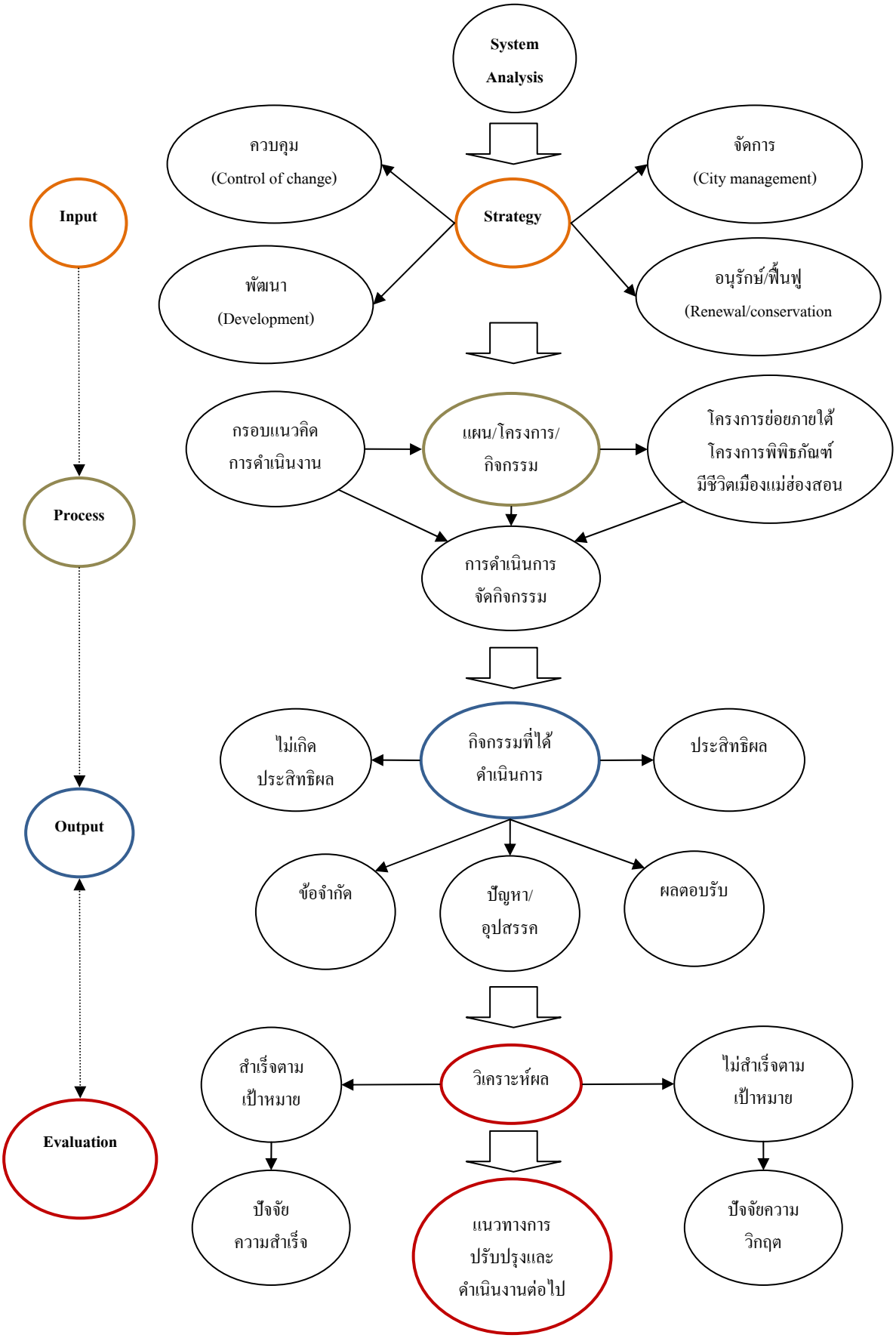
ส่วนที่ 4
การประเมินผลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4.1 การประเมินผลการดำเนินงานและการจัดกิจกรรม

การประเมินผลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลที่ได้จากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการวัดผลในเชิงคุณภาพจากกรอบแผนงานที่ได้วางไว้ กิจกรรมของโครงการย่อยได้มีการดำเนินงานตามกรอบแผนกลยุทธ์ของโครงการฯ มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การควบคุม (control of change) การจัดการ (city management) การพัฒนา (development) และการอนุรักษ์/ฟื้นฟู (renewal/conservation)

1) การควบคุม (control of change) และจัดการ (city management) : แผนการบริหาร (city management) ประกอบด้วย โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และโครงการเผยแพร่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
2) การพัฒนา (development) : แผนการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น แผนการพัฒนาสภาพแวดล้อมและปรับปรุงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ประกอบด้วยโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
3) การอนุรักษ์/ฟื้นฟู (renewal/conservation) : แผนฟื้นฟูวัฒนธรรม ประกอบด้วยโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

การประเมินผลโครงการฯ (ในบางกิจกรรม) จะเป็นการวิเคราะห์การดำเนินงานและผลของการจัดกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่เกิดผลสำเร็จ และไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความวิกฤตที่ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการดำเนินงาน ไม่เป็นไปตามการคาดการณ์ การประเมินผลจะใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงยังสามารถทบทวนวิธีการ แนวคิด หรือกลยุทธ์ ที่ได้กำหนดไว้เบื้องต้นสำหรับเป็นกรอบแนวทางในปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องต่อแนวคิดการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และคนเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามกรอบวัตถุประสงค์ของโครงการย่อย โดยสรุปได้คัดเลือกในบางกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาแล้ว ดังนี้

แผนภูมิ 4-1 วิธีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ

การประเมินผลโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นการประเมินผลกิจกรรมที่ได้ดำเนินการในแต่ละโครงการย่อย ซึ่งประกอบด้วย

1) โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นหลัง
2) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
3) โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
4) โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
5) โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4.1.1 โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

มีเป้าหมาย คือคนเมืองแม่ฮ่องสอนรับรู้ เข้าใจ สืบสานอารยธรรม และความคงอยู่ ความยั่งยืน ของวัฒนธรรม

1) กิจกรรมกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์ เพื่ออบรม เพิ่มทักษะการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนให้กับกลุ่มยุวชนฯ และให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาต่อยอดความสามารถพิเศษ และมีจิตสำนึกรัก หวงแหนในวัฒนธรรมเมือง

กิจกรรม ได้มีการจัดอบรมกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2553-สิงหาคม 2554 เป็นระยะเวลา 8 เดือน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการอบรมที่หลากหลายซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้วัฒนธรรม นอกจากนี้กลุ่มยุวชนฯ ยังได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโครงการในการเป็นสื่อกลางระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และชุมชนในพื้นที่

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- มีกลุ่มเยาวชน ที่สามารถเป็นผู้สืบทอดแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ - เกิดกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมเมืองและตัวยุวชนฯเอง - จากแบบสอบถามส่วนใหญ่ยุวชนฯ พึงพอใจในการจัดการอบรมและอยากให้มีการจัดอย่างต่อเนื่อง	- กิจกรรมการฝึกอบรม มียุวชนฯ เข้าร่วมจำนวนมาก จำนวนรับเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ทำได้น้อย ไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง - ยุวชนฯ บางส่วนเคยได้รับค่าตอบแทนจากการร่วมกิจกรรม ส่วนหนึ่งผู้ปกครองไม่อนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรม และอีกบางส่วนต้องได้รับคำสั่งหรือขอความร่วมมือผ่านครู หรือมีผลกับคะแนนจึงเข้าร่วม ส่งผลให้ยุวชนฯ บางส่วนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพราะอยากเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างแท้จริง
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- การสร้างกระแสการรับรู้ในระยะแรก เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย (จัดกิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา) - กิจรรมของยุวชนฯ เกิดจากศักยภาพของพื้นที่ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดกิจกรรม	- การจัดกิจกรรมมีข้อจำกัดด้านเวลาเรียน กิจกรรมต้องจัดในวันหยุด - การจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวชนฯ มีค่าใช้จ่ายสูง - การประสานงาน ระหว่างคณะทำงานและคณะทำงานในพื้นที่ขาดความต่อเนื่อง - ขาดวิธีการ หรือกิจกรรมในการสร้างแรงกระตุ้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- สร้างแนวทางการสืบทอดกลุ่มยุวชนฯ รุ่นสู่รุ่น เป็นการสรรหาเยาวชนเพื่อเข้าร่วมกลุ่มยุวชนฯ โดยกลุ่มยุวชนฯ รุ่นพี่
- สร้างกลุ่ม หรือเครือข่ายกลุ่มยุวชนฯ จากสถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้น
- วางแผนการจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวชนฯ ร่วมกับกิจกรรมของเทศบาลหรือเมืองครอบคลุมตลอดปี

2) กิจกรรมการเสวนา "เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก"

วัตถุประสงค์ เพื่อรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นการรวบรวม สืบค้น ตรวจสอบ ความถูกต้องของประวัติศาสตร์ จากหลักฐานและคนแก่ ผู้รู้ในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลที่ถูกต้องหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยมาจากการเสวนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากบุคคลผู้เป็นปราชญ์ของชุมชน

กิจกรรม ได้มีการดำเนินการไปเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2554 โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผ่านเรื่องเล่าในอดีตที่ได้รับการบอกเล่าจากผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือคนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ยังเยาว์วัย ซึ่งจะทำให้เห็นถึงสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของเมืองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมใดที่เลือนหาย หรือถูกลดบทบาทลง เหตุผลจะเป็นแนวทางสำหรับการป้องกันสำหรับอนาคตอันใกล้

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- สร้างแรงกระตุ้นให้ชุมชนได้รับรู้ถึงคุณค่า ประวัติศาสตร์เมือง - เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์คุณค่าประวัติศาสตร์ - ได้กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการสืบค้นประวัติศาสตร์จากชุมชน	- บรรยากาศการเสวนาถูกเสียงรบกวนจากด้านนอก ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมเสวนาขาดสมาธิ - ผู้เข้าร่วมเสวนา ส่วนใหญ่เป็นบุคคลเดิมที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ - ปริมาณ คุณภาพของข้อมูลที่ได้ยังไม่ตรงตามเป้าหมายที่คาดการณ์ไว้
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- ผู้ประสานในพื้นที่เชิญปราชญ์ ผู้มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ได้เข้าร่วมเสวนา - พื้นที่จัดเสวนา เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการจัดประชุมของชุมชนอยู่แล้ว - รูปแบบการจัดพื้นที่ และบรรยากาศมีลักษณะความเป็นกันเอง - ผู้ประสานงานเป็นคนในพื้นที่ สามารถเชิญผู้ร่วมเสวนาได้ตามที่ได้กำหนดไว้ได้ โดยเฉพาะปราชญ์ชุมชน	- มีนักศึกษามาร่วมฟังการเสวนา ซึ่งมีการพูดคุยกันเสียงดัง ประกอบกับช่วงการเตรียมอาหาร จึงทำให้เกิดเสียงรบกวนบรรยากาศการเสวนา - การเตรียมงานกระชั้นชิด มีการติดต่อประสานงานกับผู้ประสานงานในพื้นที่ล่าช้าเกินไป ส่งผลให้ไม่มีผู้เข้าร่วมเสวนาที่เป็นหน้าใหม่ โดยเฉพาะหัวหน้าชุมชน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่จึงไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร - ขาดผู้คุมประเด็นการเสวนา - ประเด็นในการเสวนากว้างมากเกินไป - การเตรียมงานกระชั้นชิด ทำให้การจัดกิจกรรมไม่ได้ตามวัตถุประสงค์

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- ต้องมีผู้คุมประเด็น สามารถที่จะสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมเสวนาร่วมเสนอความคิดเห็น และข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้จากการเสวนาต้องอยู่ในกรอบประเด็นของการเสวนา

- ต้องสร้างความเข้าใจภายในคณะทำงาน ในประเด็นการเสวนาให้ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถช่วยควบคุมประเด็นร่วมกับผู้ที่มีหน้าที่หลักในการควบคุมประเด็นการเสวนา (Moderator) ทั้งหมด
- ควรมีการวางแผนเตรียมงานก่อนประมาณ 3-4 อาทิตย์เป็นอย่างน้อย มีการประสานงาน นัดหมายผู้เข้าเสวนาก่อนประมาณ 1-2 อาทิตย์ และต้องมีการสอบถามการตอบรับเข้าร่วมเสวนาด้วย
- ก่อนการเสวนาในประเด็นหลัก ควรสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเสวนาเป็นอันดับแรก เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้แสดงความคิดเห็นในกรอบที่ตั้งไว้

4.1.2 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

มีเป้าหมาย คือ เกิดแผนปฏิบัติการและทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ อนุรักษ์สถาปัตยกรรม/ศิลปกรรมพื้นถิ่น

1) กิจกรรมเสวนาปางน้ำแน่งหัวข้อ “วัดก้ำก่อ”

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างกระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเหตุผลอ้างอิงของการปรับปรุงซ่อมแซมวัดก้ำก่อ รวมถึงกระบวนการการอนุรักษ์ ซ่อมแซมอาคาร พื้นที่ทางประวัติศาสตร์

กิจกรรม ได้มีการดำเนินการไปเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2554 ณ วัดก้ำก่อ มีวิทยากร บรรยายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัดของกรมศิลป์ มีกรณีศึกษาคือ วัดปงสนุก จังวัดลำปาง และวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงการดำเนินงานบูรณะด้วยชุมชน ซึ่งหลังจากนั้นชุมชนได้นำเสนอปัญหาของวัด และการดำเนินการปรับปรุง

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- สร้างแรงกระตุ้นให้ชุมชนได้รับรู้ถึงคุณค่า สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ของวัดก้ำก่อ - ได้รับรู้ถึงแนวโน้ม ทิศทางกระบวนการปรับปรุงวักก้ำก่อ - เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์คุณค่าประวัติศาสตร์	- การเสวนา ไม่เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง - ใช้เวลาไม่คุ้มกับข้อมูลที่ได้มา - ช่วงหลังของกิจกรรม ผู้ร่วมเสวนาเกิดอาการเบื่อหน่าย ไม่ให้แสดงความคิดเห็นมากนัก โดยเฉพาะผู้สูงอายุ - ข้อมูลที่ได้ไม่สามารถสรุป ชี้ชัดให้เกิดแนวทางการปฏิบัติจริงได้ - การดำเนินการเสวนา ไม่เกิดบรรยากาศที่สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการเสวนาร่วมได้ - ไม่สามารถหาเจ้าภาพในการปรับปรุงวัดก้ำก่อได้
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- ผู้ประสานในพื้นที่เชิญปราชญ์ ผู้มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ได้เข้าร่วมเสวนา - พื้นที่จัดเสวนา อยู่ในส่วนพื้นที่วัดก้ำก่ออยู่แล้ว สามารถชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่กำลังพูดถึง หรือบรรยายได้ชัดเจน	- รูปแบบการจัดพื้นที่ แบ่งสัดส่วนระหว่างกลุ่มวิทยากร กับกลุ่มผู้เข้าร่วมเสวนาชัดเจนเกินไป - ขาดผู้คุมประเด็นการเสวนา - วิทยากรใช้เวลาในการบรรยายมากเกินไปและหัวข้อการเสวนาไม่น่าสนใจ เป็นประเด็นที่ผู้เข้าร่วมเสวนาส่วนใหญ่รับทราบกันดีอยู่แล้ว - ประเด็นในการเสวนากว้างมากเกินไป แนวทางการดำเนินงานไม่ชัดเจน ที่จะสามารถทำให้เกิดแผนปฏิบัติการได้ (Action plan) - การเตรียมงานกระชั้นชิด ทำให้การจัดกิจกรรมไม่ได้ตามวัตถุประสงค์ - ขาดวิธีการนำเสนอสร้างความเข้าใจในประเด็นการเสวนาต่อผู้เข้าร่วมการเสวนาที่ชัดเจน ก่อนการร่วมเสวนา

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- การจัดพื้นที่ในการเสวนาให้มีความเป็นกันเอง ให้ความสำคัญแก่ผู้เข้าร่วมเสวนา เช่น การจัดที่นั่งในลักษณะเป็นครึ่งวงกลม ทุกฝ่ายมีความเสมอภาค
- ต้องมีผู้คุมประเด็น สามารถที่จะสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมเสวนาร่วมเสนอความคิดเห็น และข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้จากการเสวนาต้องอยู่ในกรอบประเด็นของการเสวนา
- คณะทำงานต้องสร้างความเข้าใจในประเด็นการเสวนา และข้อมูลที่ต้องการจากการเสวนา ให้กับวิทยากร ได้เข้าใจเพื่อที่จะเตรียมหัวข้อ เนื้อหาในการบรรยายที่ชัดเจน และเป็นที่สนใจ
- ต้องสร้างความเข้าใจภายในคณะทำงาน ในประเด็นการเสวนาให้ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถช่วยควบคุมประเด็นร่วมกับผู้ที่มีหน้าที่หลักในการควบคุมประเด็นการเสวนา (Moderator) ทั้งหมด
- ควรมีการวางแผนเตรียมงานก่อนประมาณ 3-4 อาทิตย์เป็นอย่างน้อย มีการประสานงาน นัดหมายผู้เข้าเสวนาก่อนประมาณ 1-2 อาทิตย์ และต้องมีการสอบถามการตอบรับเข้าร่วมเสวนาด้วย
- ก่อนการเสวนาในประเด็นหลัก ควรสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเสวนาเป็นอันดับแรก เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้แสดงความคิดเห็นในกรอบที่ตั้งไว้
- นำเสนอแนวทางการปรับปรุงวัดก่ำก่อ (ต่อเนื่องจากกิจกรรมเสวนา “ปางน้ำแน่ง”) โดยมอบหมายให้ประธานชุมชนเป็นผู้ประชาสัมพันธ์และจัดประชุมหาข้อสรุปเป็นแผนปฏิบัติการ

2) กิจกรรมการเก็บบันทึกข้อมูลประวัติ/โครงสร้าง ส่วนตกแต่งบ้าน

วัตถุประสงค์ เพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดของโครงสร้าง ส่วนประกอบและส่วนตกแต่งของบ้านทั้งหลัง รวมถึงประวัติความเป็นมา

กิจกรรม การสัมภาษณ์เจ้าของบ้านเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบ้านรวมถึงเจ้าของ และการวัดปฏิบัติการเก็บรายละเอียดส่วนต่างๆ ของบ้าน (Measure work)

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- ได้ข้อมูลประวัติ โครงสร้าง รายละเอียดส่วนตกแต่งของบ้านเก่า (บ้านคุณบุญจิรา และบ้านโบราณ) - ได้เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต - มีการจัดทำแบบแสดงข้อมูลบ้านเก่า เพื่อใช้แสดงในงานนิทรรศการ - ได้มีการพานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมบ้าน	- การดำเนินการถอดแบบล่าช้า ไม่ได้ผลงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ - ป้ายแสดงข้อมูล ยังไม่ได้ดำเนินการจัดทำ - เจ้าของบ้านขาดความเข้าใจในแนวทางการจัดการด้านการเข้าเยี่ยมชมบ้านเก่าของนักท่องเที่ยว และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- เจ้าของบ้านเก่าให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี - คณะทำงานมีผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	- ต้องใช้คณะทำงานในการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมจำนวนมาก ซึ่งจะต้องรับสมัครนักศึกษาที่อยู่ในช่วงปิดเทอมหรือเป็นวันหยุด เพื่อมาช่วยในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม - ขาดการเชื่อมโยงระหว่าง เจ้าของบ้านเก่าและศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ - ยังขาดการประชุม สร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องให้แก่เจ้าของบ้านเก่าในการเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- การดำเนินการจัดทำสิ่งต่างๆ ที่ยังไม่ได้ดำเนินการ
- การจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวทางการจัดการหรือกระบวนการของการเยี่ยมชมบ้านเก่า และการจัดการเชื่อมโยงระหว่างศูนย์ประสานงานฯ

3) กิจกรรมของกลุ่มชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า

วัตถุประสงค์

- เพื่ออนุรักษ์ รูปลักษณ์ที่เด่นชัดของบ้านเก่าแม่ฮ่องสอน
- เพื่อเสริมความมั่นคงและป้องกันการเสื่อมโทรมของ บ้านเก่าแม่ฮ่องสอน
- เพื่อสืบสานรูปลักษณ์ และรูปแบบองค์ประกอบต่างของบ้านแบบไต แม่ฮ่องสอน
- เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับ บ้านไตแม่ฮ่องสอน ให้แก่เยาชนและผู้สนใจ
- เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน และประชาชนชาวแม่ฮ่องสอน

กิจกรรม มีการประชุมในเบื้องต้น แต่ยังไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- มีการรวมกลุ่มในเบื้องต้น - มีประชุมในเบื้องต้นเกี่ยวกับการออกเทศบัญญัติควบคุมอาคาร สิ่งก่อสร้างบริเวณถนนสิงหนาทบำรุง	- การดำเนินงานเรื่องเทศบัญญัติควบคุมอาคารไม่ประสบผลสำเร็จ - ขาดแผนปฏิบัติการ - ขาดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ร่วมกับโครงการฯ
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- เจ้าของบ้านเก่าให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี - สมาชิกชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า มีเปาหมายที่ชัดเจนในการดำเนินงาน	- ขาดการติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างชมรมอนุรักษ์บ้านเก่ากับคณะทำงาน - ขาดแรงกระตุ้น - ขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง - ขาดผู้จัดทำแผนงานและงบประมาณในการผลักดัน - สถานการณ์การเมืองท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- จัดหางบประมาณสำหรับชมรมฯ และหาผู้สนับสนุน เพื่อเป็นกองกลางในกระบวนการจัดทำกิจกรรม เพื่ออนุรักษ์บ้านเก่า
- จัดตั้งที่ปรึกษา ผู้มีความเชี่ยวชาญในด้านสถาปัตยกรรมท้องถิ่น รวมถึงสล่าผู้มีความรู้
- จัดทำแผนเชิงปฏิบัติการ
- มีการประสานงานการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างคณะทำงานและกลุ่มชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า

4.1.3 โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

มีเป้าหมาย คือ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในพิพิธภัณฑ์มีชีวิต กิจกรรมภายใต้โครงการฯ และกิจกรรมของเมือง

กิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการฯ รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์/รายการโทรทัศน์ท้องถิ่น/เวบไซด์

กิจกรรม ได้มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการฯ รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์/รายการโทรทัศน์ท้องถิ่น/เวบไซด์

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- สื่อสิ่งพิมพ์ compass ส่งผลให้คนในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของทรัพยากรเมืองด้านวัฒนธรรม - รายการโทรทัศน์ท้องถิ่น สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างกลุ่มยุวชนฯ กิจกรรม และสิ่งดีดีของเมืองแม่ฮ่องสอน ช่วยสะท้อนภาพพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้เป็นอย่างดี - ตราสัญลักษณ์ (Logo) ของโครงการสร้างกระแสการจดจำโครงการได้เป็นอย่างดี	- สื่อด้านเวบไซด์ยังไม่สมบูรณ์ - รายการโทรทัศน์ การออกอากาศบางครั้งต้องใช้เทปซ้ำ - คนเมืองแม่ฮ่องสอน บางส่วนยังไม่ทราบถึงเนื้อหาโครงการฯ และไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” - การจัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ แต่ละครั้งไม่สามารถดึงดูดให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- นิตยสาร compass เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพ สามารถถ่ายทอดเรื่องราว สะท้อนความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนได้อย่างชัดเจน - การออกแบบตราสัญลักษณ์ มีความสมบูรณ์ชัดเจน บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของเมืองได้เป็นอย่างดี	- การดำเนินการด้านเวบไซด์ขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง - การถ่ายทำไม่ทันเวลาออกอากาศและในช่วงระยะหลัง ขาดผู้เขียนบทโทรทัศน์ - ขาดการประชาสัมพันธ์ เนื้อหาของโครงการที่ต่อเนื่องและในวงกว้าง - จำนวนและตำแหน่งในการกระจายสื่อสิ่มพิมพ์ - การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง และขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนด้วยกลุ่มคนและการใช้เสียงตามสายของชุมชนหรือรถประกาศ

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- มีดำเนินงานด้านเวบไซด์อย่างต่อเนื่อง เพิ่มเติมเนื้อหาการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของเมืองควบคู่กับกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ครอบคลุมทั้งปี
- หาเจ้าภาพ ผู้สนับสนุนด้านงบประมาณในการเช่าช่องออกอากาศโทรทัศน์ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
- การประชาสัมพันธ์โครงการฯ ระดับจังหวัด เพื่อสร้างเครือข่ายและผู้สนับสนุนในระดับที่กว้างครอบคลุมทั้งจังหวัด
- นิตยสาร compass ในชุดแรกเป็นการบอกเล่าอารยธรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นเพื่อประชาสัมพันธ์เชิงรุกการตลาด ชุดที่ 2 ควรมีการนำเสนอกระบวนการหรือการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ที่เริ่มจากศูนย์ฯ
- การใช้บริการเสียงตามสายของชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ และมีการประชาสัมพันธ์ตามสถาบันการศึกษา

4.1.4 โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

มีเป้าหมาย คือ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และปรับปรุง พัฒนา ให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตภายในชุมชนแม่ฮ่องสอนได้รับการส่งเสริมให้รู้จักในวงกว้างมากขึ้น และขยายตลาด

กิจกรรม" สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต"

วัตถุประสงค์ เพื่อสืบค้นความเป็นมาของอาหารไต จากร้านที่เป็นที่นิยมของคนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยว และเป็นร้านที่เป็นต้นตำรับอาหารไตอย่างแท้จริง โดยให้กลุ่มยุวชนฯ ร่วมกิจกรรมการสืบค้น

กิจกรรม กิจกรรมได้มีการดำเนินการโดยให้กลุ่มยุวชนฯ ร่วมกิจกรรมการสืบค้น

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- กลุ่มผู้ประกอบการ/ยุวชนฯ รับรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมด้านอาหารการกินแบบไต - สามารถสร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน - ได้ข้อมูลด้านชีวประวัติของผู้ประกอบ และความเป็นมาในการขายอาหารไต - เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างยุวชนฯ และผู้ประกอบการในท้องถิ่น (สร้างพันธมิตร) - มีป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต	- การดำเนินกิจกรรมใช้เวลานาน และใช้งบประมาณในการดำเนินงานสูง
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- ผู้ประกอบการอาหารไต เต็มใจให้ข้อมูลโดยละเอียด เนื่องจากกลุ่มยุวชนฯ เป็นคนในพื้นที่และเป็นเยาวชน	- เป็นกลุ่มยุวชนฯ เดิมที่เคยทำกิจกรรมอื่นๆ และมีจำนวนน้อย

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- การจัดทำป้ายแสดงข้อมูล ตามร้านค้าที่ร่วมโครงการ
- หาเครือข่ายผู้ประกอบการอื่นๆ เพิ่ม นอกเหนือจากร้านอาหารไต
- สร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบอาหารไต ในการเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4.1.5 โครงการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

มีเป้าหมาย คือ เป็นพื้นที่กลางในการประสานงานด้านการท่องเที่ยว ระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน และประวัติศาสตร์

กิจกรรม การจัดสถานที่และการจัดกิจกรรมนิทรรศการ

การประเมินผล

สำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
- การจัดนิทรรศการได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก มีผู้สนใจทั้งเด็กและผู้ใหญ่ร่วมกิจกรรมที่ได้มีการเตรียมไว้	- ศูนย์ประสานงานฯ ไม่เป็นที่รู้จักทั้งคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว - ศูนย์ประสานงานฯ ไม่มีหน้าที่ที่ชัดเจน
ปัจจัยความสำเร็จ	**ปัจจัยความวิกฤต**
- การจัดนิทรรศการแต่ละครั้งได้มีการจัดพร้อมกับงานกิจกรรมของเมือง จึงได้รับความสนใจเป็นอย่างดีจากคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว	- ไม่มีการดำเนินงานจัดประชุมสร้างความเข้าใจศูนย์ประสานฯ ให้กับชุมชน เจ้าหน้าที่ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงหน้าที่ วัตถุประสงค์ของศูนย์ประสานฯ

แนวทางการดำเนินงานต่อไปเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการฯ

- จัดกิจกรรมภายใต้ศูนย์ประสานงานฯ ทุก 1-2/เดือน เช่น การการจัดเสวนา/นิทรรศการ/ประกวด/บรรยาย ให้ความรู้ จากปราชญ์/
- เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานฯ ควรมีการติดต่อ ประสานงาน ร่วมกิจกรรมต่างๆ ของเมืองและกลุ่มยุวชนฯ
- แต่งตั้งตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานฯ เพื่อสามารถบริหารงานได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง รวมถึงสามารถสร้างความมั่นคงให้กับศูนย์และภาระงานได้
- ผู้อำนวยการศูนย์ ต้องเป็นเป็นคนท้องถิ่น มีความรู้ ความเข้าใจ และหวงแหนในวัฒนธรรมของเมือง ซึ่งจะต้องสามารถเป็นผู้นำหลัก สามารถถ่ายทอดแนวคิดของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ เพื่อถ่ายทอดในรูปแบบกิจกรรมที่สามารถให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันได้
- รวมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจทัวร์ เพื่อสร้างแนวร่วมในการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์
- การจัดทำป้ายแสดงข้อมูล (บ้านเก่า/วัด/สถานที่สำคัญในแผนที่) (small museum) เพื่อเชื่อมโยงกับศูนย์ฯ
- การออกแบบกิจกรรมที่สร้างแรงกระตุ้นในการท่องเที่ยวตามแผนที่ (แสตมป์ตามจุดต่างๆ ครบ รับของที่ระลึกจากศูนย์/แจกประกาศนียบัตร)
- หาพันธมิตรหรือเครือข่ายร่วมในการขับเคลื่อนศูนย์ประสานฯ เช่น ททท. วัฒนธรรมจังหวัด วิทยาลัยชุมชน โรงเรียนต่างๆ ในเมือง

4.1.6 สรุปการประเมินผลการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย

โครงการย่อย: สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง

กิจกรรม	ผลดีของการจัดกิจกรรม	ปัญหา/อุปสรรค
การอบรมยุวชนอาสาสมัครฯ จำนวน 38 ครั้ง	- การสร้างกระแสการรับรู้ในระยะแรก เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย (จัดกิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา) - จากแบบสอบถามส่วนใหญ่ยุวชนฯ พึงพอใจในการจัดการอบรม และอยากให้มีการจัดอย่างต่อเนื่อง	- กิจกรรมการฝึกอบรม มียุวชนฯ เข้าร่วมจำนวนมาก แต่จำนวนรับเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ทำได้น้อย ไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง - ยุวชนฯ บางส่วนเคยได้รับค่าตอบแทนจากการร่วมกิจกรรม ส่วนหนึ่งผู้ปกครองไม่อนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรม และอีกบางส่วนต้องได้รับคำสั่งหรือขอความร่วมมือผ่านครู หรือมีผลกับคะแนนบางวิชาจึงเข้าร่วม ส่งผลให้ยุวชนฯ บางส่วนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพราะอยากเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างแท้จริง - การจัดกิจกรรมมีข้อจำกัดด้านเวลาเรียน กิจกรรมต้องจัดในวันหยุด - การจัดกิจกรรมของกลุ่มยุวชนฯ มีค่าใช้จ่ายสูง - การประสานงาน ระหว่างคณะทำงานและคณะทำงานในพื้นที่ขาดความต่อเนื่อง - ขาดวิธีการ หรือกิจกรรมในการสร้างแรงกระตุ้นในการเข้าร่วมกิจกรรม
การเสวนา “เล่าเรื่องบ้านร่องสอน”	- เป็นจุดเริ่มกระตุ้นให้ชุมชนรื้อฟื้นประวัติศาสตร์ สร้างความชัดเจนของข้อมูล ซึ่งจะได้ข้อมูลที่มาจากที่ประชุมและมีความน่าเชื่อถือ	- บรรยากาศการเสวนาถูกเสียงรบกวนจากด้านนอก ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมเสวนาขาดสมาธิ - ผู้เข้าร่วมเสวนา ส่วนใหญ่เป็นบุคคลเดิมที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนอย่างแท้จริง - ปริมาณ คุณภาพของข้อมูลที่ได้ยังไม่ตรงตามเป้าหมายที่คาดการณ์ไว้ เนื่องจากประเด็นในการเสวนากว้างมากเกินไป
กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น”	คณะทำงานได้สนับสนุนเพียงค่าดำเนินการ	

โครงการย่อย: สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง (ต่อ)

กิจกรรม	ผลดีของการจัดกิจกรรม	ปัญหา/อุปสรรค
แนวทางการจัดกิจกรรมประกวดบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”	-	- การประสานงานล่าช้า - การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา - ช่วงเวลาการจัดกิจกรรมประกวด ไม่ได้อยู่ในช่วงการจัดกิจกรรมของเมือง จึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร - มีผู้เข้าร่วมส่งผลงานเข้าประกวดจำนวนน้อย
การเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำหนังสือ “เทศกาลงานประเพณีไต”	- การติดต่อประสานงานผ่านคนในพื้นที่จึงทำให้ได้ข้อมูลที่มาจากผู้รู้ในพื้นที่จริงๆ	-

โครงการย่อย: ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

กิจกรรม	ผลดีของการจัดกิจกรรม	ปัญหา/อุปสรรค
เสวนาปางน้ำแน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”	- มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ได้เข้าร่วมเสวนา - ได้กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการสืบค้นประวัติศาสตร์จากชุมชน - การจัดเสวนาสามารถกระตุ้นให้ชุมชนหรือคณะศรัทธาวัด ได้มีการปรับเปลี่ยน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่คณะทำงานได้นำเสนอร่วมกับข้อคิดเห็นในที่ประชุม	- การเสวนา ไม่เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง - ใช้เวลาไม่คุ้มกับข้อมูลที่ได้มา - ช่วงหลังของกิจกรรม ผู้ร่วมเสวนาเกิดอาการเบื่อหน่าย ไม่ให้แสดงความคิดเห็นมากนัก โดยเฉพาะผู้สูงอายุ - ข้อมูลที่ได้ไม่สามารถสรุป ชี้ชัดให้เกิดแนวทางการปฏิบัติจริงได้ - การดำเนินการเสวนา ไม่เกิดบรรยากาศที่สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการเสวนาร่วมได้ - ไม่สามารถหาเจ้าภาพในการปรับปรุงวัดก้ำก่อได้ - การจัดกิจกรรมได้มีการจัดเพียงครั้งเดียว ซึ่งทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
การเก็บข้อมูลบ้านเก่าเพื่อเก็บบันทึก	- ได้เครือข่ายกลุ่มบ้านเก่า - ได้ชุดข้อมูลบ้านเก่า	- ข้อมูลยังเก็บไม่ครบถ้วน - การเรียงร้อย และจัดทำหนังสือหรือชุดข้อมูลเกิดความล่าช้า
กิจกรรม “รู้จักพันธ์ไม้ สวนในบ้าน อ.บุญเลิศ”	- กลุ่มยุวชนฯ ได้ทราบถึงพรรณไม้ท้องถิ่นและพืชผักสวนครัว การใช้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์	- เป็นกลุ่มยุวชนฯ กลุ่มเดิม ซึ่งมีจำนวนน้อย - เจ้าของบ้านที่จะเข้าไปขอศึกษาบ้านเก่าไม่อยู่ จึงทำให้ต้องเปลี่ยนรูปแบบเนื่องจากขาดการประสานงานไปยังเจ้าของบ้านเก่าล่วงหน้า

โครงการย่อย: ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

กิจกรรม	ผลดีของการจัดกิจกรรม	ปัญหา/อุปสรรค
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1-3 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเทศกาลปอยส่างลอง และเมืองน่าอยู่)	- กิจกรรมได้รับความสนใจจากคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี มีผู้สนใจทั้งเด็กและผู้ใหญ่ร่วมกิจกรรมที่ได้มีการเตรียมไว้ เนื่องจากระยะเวลาการจัดอยู่ในช่วงกิจกรรมเมือง	-
แผ่นพับ (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)	- มีข้อมูลเบื้องต้นของเมืองแม่ฮ่องอสนสำหรับนักท่องเที่ยว	- ขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์
นิตยสารคอมพาส “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่มั่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม”	- คนแม่ฮ่องสอนเกิดความภูมิใจในวัฒนธรรม โดยเฉพาะบุคคลที่ได้ลงสัมภาษณ์ในนิตยสาร - เกิดเป็นแบบอย่างให้กับกลุ่มเด็ก เยาวชนที่ได้ดูนิตยสาร	- งบประมาณในผลิตจัดทำสูง
นิตยสารคอมพาส “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	- มีความต่อเนื่องของการประชาสัมพันธ์	- เนื้อหายังไม่สามารถแสดงกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องอสน รวมถึงบทบาทความเป็นเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
คู่มือท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ฯ (รวบรวมข้อมูล/Art work แต่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)	- มีข้อมูลสำหรับจัดทำที่ค่อนข้างสมบูรณ์	- ยังไม่ได้จัดทำเนื่องจากขาดผู้จัดทำ
โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์โครงการ	- เป็นการสร้างกระแสการรับรู้ถึงตราสัญลักษณ์โครงการฯ ในระยะแรก	- ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง - ขาดงบประมาณในการผลิต
Plate แสดงข้อมูลบ้านเก่า วัด เทศกาลปอยส่างลอง และกิจกรรมยุวชนอาสาสมัครฯ	- เป็นการนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นบ้านเก่า วัด เทศกาลฯ และกิจกรรมยุวชนฯ ในศูนย์ฯ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชม	-

โครงการย่อย: ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (ต่อ)

กิจกรรม	ผลดีของการจัดกิจกรรม	ปัญหา/อุปสรรค
วีดีทัศน์ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต (ฉายที่ศูนย์ประสานงานฯ)	- เป็นการนำเสนอข้อมูลเมืองแม่ฮ่องสอนแบบกระชับรูปแบบวีดีทัศน์	- นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ เข้าใจเมืองได้ง่าย และรวดเร็วไม่น่าเบื่อ
โทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	- เป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างความเข้าใจ และรับรู้ถึงการดำเนินงานของโครงการฯ - กิจกรรมของกลุ่มยุวชนฯ ได้เผยแพร่ให้กับคนเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับทราบ - เป็นรายการที่ส่งเสริมวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนได้เป็นอย่างดี	- มีงบประมาณที่ต้องเช่าช่องสัญญาณ
เวบไซด์ (ยังไม่สมบูรณ์)	- เป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ทั้งโครงการฯ และกิจกรรมเมืองแม่ฮ่องสอนแก่คนทั่วโลก ได้รับทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว	- ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง - ขาดผู้ดำเนินงาน ควบคุมดูแลอย่างต่อเนื่อง
กิจกรรมประกวดภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”	- เป็นการสร้างกิจกรรม เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการฯ	- การจัดประกวดไม่ได้อยู่ในช่วงกิจกรรมเมือง จึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร - มีผู้เข้าร่วมส่งผลงานเข้าประกวดจำนวนน้อย
หนังสือแผนที่ Atlas (รวบรวมข้อมูล/Art work แต่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)	- มีข้อมูลสำหรับการดำเนินการจัดทำ	- ขาดงบประมาณในการผลิต

โครงการย่อย: เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

กิจกรรม	ผลดีของการจัดกิจกรรม	ปัญหา/อุปสรรค
สรุปผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	- ได้ข้อมูลที่เป็นเหตุผลอ้างอิงในการหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	-
กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” (ยุวชนฯ ร่วมกิจกรรม)	- สามารถสร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน - ได้ข้อมูลด้านชีวประวัติของผู้ประกอบ และความเป็นมาในการขายอาหารไต - เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างยุวชนฯ และผู้ประกอบการในท้องถิ่น (สร้างพันธมิตร) - มีป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต	- การดำเนินกิจกรรมใช้เวลานาน และใช้งบประมาณในการดำเนินงานสูง - เป็นกลุ่มยุวชนฯ เดิมที่เคยทำกิจกรรมอื่นๆ และมีจำนวนน้อย
นิทรรศการ “อาหารไต”	- การจัดกิจกรรมอยู่ช่วงกิจกรรมเมือง (ฉลองรางวัลเมืองน่าอยู่) จึงทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก - ผู้ประกอบการร้านอาหารไตเกิดความภาคภูมิใจ - กลุ่มยุวชนฯ เกิดความภูมิใจที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้นำมาจัดทำป้ายแสดงข้อมูลอาหารไต	- การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมอาหารไต จำเป็นจะต้องสอดแทรกในกิจกรรมของเมืองเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ
กิจกรรม “ตามล่า หาร้านอร่อย”	- ไม่มีผู้ร่วมกิจกรรม	- ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง - ของรางวัลไม่น่าสนใจ

โครงการย่อย: จัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

กิจกรรม	ผลดีของการจัดกิจกรรม	ปัญหา/อุปสรรค
จัดการพื้นทีใช้สอยภายในศูนย์ฯและการบริหารจัดการ	- การจัดพื้นที่ศูนย์ฯ ได้รับความร่วมมือจากเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างดี รวมถึงเป็นแผนงานที่ทางเทศบาลได้กำหนดไว้แล้ว	- ศูนย์ประสานงานฯ ไม่เป็นที่รู้จักทั้งคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว - ไม่มีหน้าที่ที่ชัดเจน - มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง - ขาดการวางแผนการดำเนินงาน
ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน	-	- มีข้อมูลการจัดทำ แต่ยังไม่ได้ดำเนินการจัดรูปแบบ artwork และจัดพิมพ์
แผนที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน - แผนที่เส้นทางจักรยาน - แผนที่ร้านอาหาร - แผนที่ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต	- ได้แผนที่สำหรับท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้เมืองแม่ฮ่องสอน	- แผนที่ยังไม่ชัดเจนโดยเฉพาะแผนที่จักรยานและร้านอาหาร - ขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์อย่างต่อเนื่อง
จัดทำแท่งเหล็กสำหรับปั๊มตรา/ตรายางหมึกของศูนย์ฯ	- ได้ตราที่เป็นสัญลักษณ์ของศูนย์ฯ สร้างกระแสการจดจำ	-
จัดทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่าย/แจกในศูนย์ฯ - เสื้อยืด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” - สมุดโน้ตไดอารี่ - โปสการ์ด	- สร้างรายได้ให้กับศูนย์ฯ - สร้างของที่ระลึกที่มีตราเป็นสัญลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ	- ต้องมีงบประมาณในการจัดทำอย่างต่อเนื่อง เพราะของที่ระลึกกำไรค่อยข้างน้อย
การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	- ได้เครือข่ายจากหน่วยงานวัฒนธรรมและห้องสมุดประชาชน	- มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนน้อย

4.2 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินการจัดกิจกรรมของโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการดำเนินงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ คือโครงการย่อย 5 โครงการภายใต้ 4 กรอบการดำเนินงาน คือ การบริหารจัดการ การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมเมือง จากการดำเนินงานในระยะเวลา 18 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2553 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2555 ผลของการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการเตรียมพร้อม วางพื้นฐานโครงสร้างด้านกรอบแนวคิดการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เป็นการทดลองขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ และตามวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นส่วนใหญ่ แต่ในบางกิจกรรมไม่ได้มีการจัดขึ้นตามที่ได้วางแผนไว้ เนื่องจากระยะเวลา สถานการณ์ภายในของเมือง งบประมาณ และแผนการดำเนินงานยังไม่สมบูรณ์ ขาดการติดต่อประสานงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลจากการดำเนินงาน การประเมินผล และประสบการณ์จะเป็นแนวทางให้กับการจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนในระยะต่อไป นอกจากนี้กระบวนการดำเนินงานในระยะสุดท้ายของโครงการได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ สิ่งที่ได้ศึกษาจากการจัดทำโครงการฯ ให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานฯ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่มีความสนใจในการร่วมเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์ประสานงานฯ โดยรับช่วงต่อจากคณะทำงานวิจัย และคณะทำงานในพื้นที่ต่อไป ซึ่งจากการดำเนินงานพบปัญหา อุปสรรค โดยมีการประเมินผล 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบุคลากรในการทำงาน และ 4) ด้านระยะเวลา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ การวางแผนโครงสร้างการทำงานในระยะแรก ได้มีการวางแผนงานโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษา โครงการ “ออกแบบเบื้องต้นและการศึกษาความเป็นไปได้สำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอน” เพื่อเป็นการต่อยอดแนวคิด จึงได้นำข้อมูลบางโครงการมาจัดทำในโครงการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” จากวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ “การอนุรักษ์วัฒนธรรม โดยเบื้องต้นเป็นการสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าวัฒนธรรมและการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ หวงแหนวัฒนธรรม โดยเน้นให้ชุมชนมีบทบาทในการสร้างกิจกรรมหรือเวทีในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน” ซึ่งในแง่ของวิธีการดำเนินการ คือ

- การสร้างกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกในคุณค่าของวัฒนธรรม เมื่อรับรู้ถึงคุณค่าความสำคัญ ถึงจะเกิดความรัก ความหวงแหนในความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน ความเข้าใจถึงที่มาของการอนุรักษ์
- การจัดกิจกรรมเพื่อเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเมือง หรือเทศกาลงานประจำปี
- การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น
- การจัดประชุม ชี้แจง สร้างความเข้าใจในแนวคิด วัตถุประสงค์ของ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”
- สร้างกลุ่มคนที่สามารถเป็นแกนนำในการสร้างเครือข่าย และมีศักยภาพในการสืบทอดวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป

หากระยะเวลาการดำเนินงานของโครงการฯ สิ้นสุดลง กระบวนการเหล่านี้ จะต้องถูกสานต่อโดยกลุ่มแกนนำหรือกลุ่มที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานฯ ดังนั้นกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมายงาน และหาผู้มีศักยภาพในการดำเนินงานโครงการฯ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องสามารถผลักดันแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติ พร้อมทั้งสร้างกลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ให้เข้าร่วมเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ทั้งนี้แนวทางการบริหารจัดการจึงต้องอาศัยระยะเวลา และมีการทดลองการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้

สอดคล้องต่อรูปแบบเมือง รวมถึงกระตุ้นให้คนชุมชนเกิดความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ถึงเป้าหมายของโครงการฯ ร่วมกัน

ผลที่ได้จากการดำเนินการในระยะแรกมีทั้งกิจกรรมย่อยที่เกิดผลสำเร็จ และบางกิจกรรมไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เมื่อคณะทำงานได้ลงพื้นที่สอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชน จึงพบว่าส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงวัตถุประสงค์และรูปแบบตัวโครงการฯ มีบางส่วนรับทราบเพียงมีโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดขึ้นในแม่ฮ่องสอน แต่ไม่ทราบรายละเอียดโครงการ หรือแม้แต่ความหมายของคำว่า “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ดังนั้นคณะทำงานจึงต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบ และวิธีการนำเสนอ วิธีการทำงาน พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจกับคณะทำงานในพื้นที่ เพื่อเร่งสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น ซึ่งในระยะกลางของการดำเนินงานคณะทำงานจึงได้เริ่มกระบวนการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ผ่านรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น โดยมีกลุ่มยุวชนอาสาสมัครร่วมถ่ายทอดกิจกรรมต่างๆ ปรากฏว่าผลตอบรับดี มีผู้ชมจำนวนมาก นอกจากนี้ในช่วงเวลาเทศกาลงานประเพณีของเมือง ยังได้มีการจัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เพื่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์โครงการฯ และกิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยได้มีการนำเสนอความสำคัญของโครงการฯ ผ่านป้ายแสดงข้อมูล สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ สื่อ Multimedia รวมถึงมีการสอดแทรกกิจกรรมให้คนในชุมชนเข้าร่วม ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และมีจำนวนการตอบรับมากขึ้น จากจำนวนผู้เข้าชม ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และส่วนแสดงความคิดเห็น ที่คณะทำงานได้จัดไว้

ส่วนในช่วงสุดท้ายของโครงการฯ ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

- ได้มีการจัดทำหุ่นจำลอง (Model) บ้านเก่า และได้มีการนำข้อมูลจากการเก็บบันทึกถอดแบบโครงสร้างของบ้านเก่า มาจัดทำแผ่นแสดงข้อมูลเพื่อนำเสนอในศูนย์ประสานงานฯ
- กิจกรรมทางด้านสื่อ มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์นิตยสารคอมพาส “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นชุดที่ 2 นำเสนอสิ่งสำคัญในแต่ด้านของเมืองแม่ฮ่องสอน ถือเป็นองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
- ด้านการจัดทำเวบไซด์ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์เนื่องจากขาดการประสานงาน การส่งข้อมูลไปยังผู้จัดทำซึ่งเป็นคณะทำงานในพื้นที่
- การจัดกิจกรรมประกวดภาพถ่าย เนื่องจากเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองเล็ก และมีผู้สนใจในกิจกรรมค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม เท่านั้น จึงทำให้มีผู้ส่งเข้าประกวดค่อนข้างน้อย ถึงแม้จะมีการขยายเวลารับผลงานถึง 2 ครั้งก็ตาม
- หนังสือคู่มือท่องเที่ยวมีข้อมูลพร้อมจัดทำ แต่ยังไม่ได้จัดรูปแบบ และจัดพิมพ์
- การจัดการศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งมีการดำเนินงานในระยะสุดท้าย เนื่องจากต้องมีความพร้อม จากการทดลองจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อนำมาเผยแพร่ ประเมินผล จัดทำแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนจากประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อส่งมอบให้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นภารกิจสุดท้ายของกรอบการดำเนินงานโครงการ

ด้านการบริหารจัดการในภาพรวมส่วนใหญ่การจัดกิจกรรมเกิดความล่าช้า คลาดเคลื่อน และบางกิจกรรมไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากต้องดำเนินงานในแต่ละโครงการย่อยไปพร้อมกันทั้ง 5 โครงการ เพื่อสร้างกิจกรรมให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการย่อยนั้นๆ และให้เกิดผลที่คุ้มค่าต่อการเดินทางไปยังพื้นที่ในแต่ละครั้ง โดยมีการบริหารจัดการโครงการทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และระยะเวลาในการดำเนินงาน ขาดการวางแผนงานรัดกุม ส่งผลให้ภาพรวมของการบริหารจัดการไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ในระยะแรก ซึ่งในความผิดพลาดต่างๆ คณะทำงานจึงได้พยายามปรับเปลี่ยนทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ในระยะต่อมา

2. ด้านงบประมาณ การจัดกิจกรรมในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมของกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ซึ่งมีการเชิญวิทยากรนอกพื้นที่ ต้องใช้งบประมาณสำหรับค่าเดินทาง และค่าที่พัก นอกจากนี้ในการ

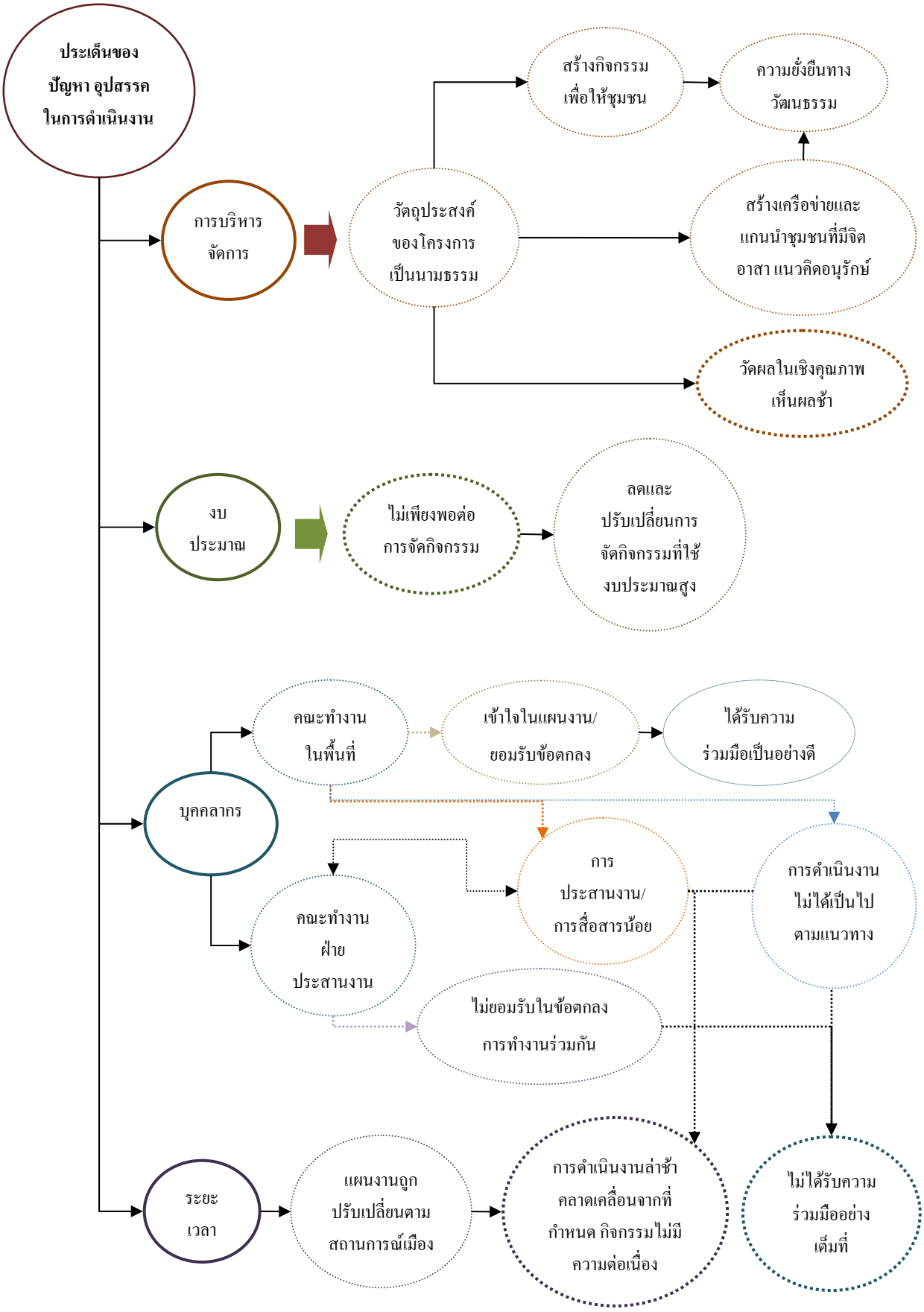
บริหารจัดการงบประมาณในบางกิจกรรม มีค่าใช้จ่ายที่สูงและจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง จึงเป็นการยากในการจัดสรรงบประมาณให้ได้ตามแผนการที่วางไว้เบื้องต้น ประกอบกับคณะทำงาน (ฝ่ายประสานงาน มช.) อยู่ไกลจากพื้นที่ศึกษา ในการเดินทางเพื่อไปจัดกิจกรรมหรือสำรวจพื้นที่ศึกษา (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) จึงทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสำหรับค่าที่พัก ค่าการเดินทางที่สูง ส่งผลกระทบถึงงบประมาณที่ไม่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมของโครงการฯ ดังนั้นคณะทำงานจึงต้องมีการทบทวนแผนการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมใหม่ โดยมีการลดหรือมีการปรับเปลี่ยนเพื่อลดค่าใช้จ่ายลง แต่ทั้งนี้ก็ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ทางชุมชนในพื้นที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของโครงการให้มากที่สุด

3. ด้านบุคคลากรในการทำงาน โดยได้แบ่งเป็นคณะทำงานฝ่ายประสานงาน (มช.) และคณะทำงานในพื้นที่ ซึ่งคณะทำงานในพื้นที่บางส่วนได้มีการคัดเลือกและแต่งตั้งจากคณะทำงานร่วมความเห็นชอบจากการประชุมลงบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการขับเคลื่อนการสร้าง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาคณะทำงานได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะทำงานในพื้นที่ในการสนับสนุนด้านข้อมูลเบื้องต้น แต่ในบางครั้งมีปัญหาเรื่องการติดต่อประสานงาน มีการประสานงานน้อยหรือการสื่อความหมายที่ผิดพลาด ความเข้าในในวัตถุประสงค์การทำงานคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกันจึงทำให้ความร่วมมือลดน้อยและไม่เต็มที่ในการทำงาน ขาดความต่อเนื่องของกิจกรรม นอกจากนี้การจัดกิจกรรมบางกิจกรรมขาดบุคลากรที่เป็นแกนนำในการสร้างความร่วมมือภายในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งนี้แกนนำหรือผู้นำกิจกรรมจะต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีบทบาท แนวคิดด้านการอนุรักษ์ความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน รวมถึงคนในชุมชนต้องให้การยอมรับ

4. ด้านระยะเวลา การจัดกิจกรรมของโครงการฯ ส่วนใหญ่จะจัดร่วมกับเทศกาลหรือจัดในช่วงเวลาที่มีกิจกรรมวันสำคัญของพื้นที่ โดยให้ความสำคัญต่อคนในพื้นที่เป็นหลัก และเพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเมือง และเป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญในคุณค่าวัฒนธรรม ดังนั้นในการจัดการด้านระยะเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คณะทำงานต้องวางแผนล่วงหน้าในการสร้างกิจกรรมที่กลมกลืนกับกิจกรรมเมือง นอกจากนี้ในด้านสถานการณ์การเมือง เหตุการณ์สำคัญของเมืองแต่ละครั้งมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของโครงการ โดยจากการดำเนินงานในบางกิจกรรม ที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าต้องเลื่อนหรือมีการปรับเปลี่ยน โดยต้องอาศัยความคิดเห็นของคนในพื้นที่เป็นหลักเพื่อความเหมาะสมต่อสถานการณ์ของเมืองในช่วงเวลานั้นๆ

ภาพรวมปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานทั้งด้านบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคลกรในการทำงานและด้านระยะเวลา จะเห็นได้ว่ามีความเชื่อมโยงกันเป็นนัยยะสำคัญ ซึ่งปัจจุบันแผนการดำเนินงานมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับระยะเวลา รูปแบบการทำงาน กิจกรรมที่สอดคล้องต่อสถานการณ์เมืองและคนชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นหลัก อีกทั้งคณะทำงานยังต้องสร้างความเข้าใจให้กับคณะทำงานในพื้นที่ เพื่อให้การปรับเปลี่ยนแผนงานหรือการจัดกิจรรมต่างๆ มีความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์เดียวกัน

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ถือได้ว่าเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีวิถีชีวิตเฉพาะ และให้ความสำคัญอย่างมากกับกิจกรรมพื้นฐานของชุมชน เช่น งานบุญ งานบวช งานศพ งานแต่งงาน เป็นต้น การเข้าไปสอดแทรกกิจกรรมเพิ่มเติม จึงต้องรอช่วงเวลาที่เหมาะสมที่คนในชุมชน สามารถเข้าร่วมได้ และต้องมีแผนการทำงานที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาเพื่อสร้างทางเลือกและเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด คณะทำงานจึงต้องมีการวางแผนให้สอดรับกับสถานการณ์และความพร้อมของชุมชน อีกทั้งยังต้องเตรียมแผนสำรองเพื่อรองรับปรับเปลี่ยนให้สามารถหาช่องทางที่จะใช้กลยุทธ์การอนุรักษ์ของโครงการฯ กับคนเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างกลมกลืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่มากที่สุด

แผนภูมิ 4-2 ปัญหา อุปสรรคการดำเนินโครงการฯ

4.3 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

การจัดกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ได้จัดตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ แต่ในด้านการดำเนินงานแต่ละโครงการย่อยบางกิจกรรมยังคงให้ความสำคัญในด้านความเชื่อมโยงระหว่างผู้ดำเนินกิจกรรมหรือผู้ร่วมกิจกรรม รวมถึงประเด็นในการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย (ดังตารางด้านล่าง) จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่ภาคสื่อสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเกือบทุกกิจกรรมที่จัด เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สามารถเล่าสถานการณ์ ลำดับเหตุการณ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับรู้ นอกจากนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ในภาคสื่อยังมีบทบาทสำคัญที่สามารถวิเคราะห์ เสียงสะท้อน การตอบรับจากชุมชนหรือผู้รับข่าวสารได้เป็นอย่างดี การแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะจากภาคสื่อในด้านการทำงานร่วมกับกลุ่มยุวชนฯ ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นและความสนใจในการดำเนินรายการของกลุ่มยุวชนฯ หรือแม้แต่การปฏิบัติภารกิจต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่ภาคสื่อต้องการให้มีการสนับสนุน การผลักดันกิจกรรมของยุวชนฯ ต่อไป

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการร่วมกันจัดกิจกรรมระหว่างผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละกิจกรรม จะทำให้การดำเนินงานของโครงการเกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาจากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำในหลายภาคส่วน ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง เกิดความยั่งยืนบนพื้นฐานความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ได้เครื่องมือด้านการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งในการจัดกิจกรรมต่างๆ จะเป็นบททดสอบ เพื่อให้เห็นแนวทางการดำเนินงานต่อไปและสามารถนำไปปรับใช้ให้ได้ประสิทธิผล และเหมาะสมกับเมืองแม่ฮ่องสอนให้มากที่สุด โดยแต่ละโครงการแสดงกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยง ดังนี้

ตาราง 4-1 ความเชื่อมโยงระหว่างผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมและกิจกรรมต่างๆ ในโครงการย่อย

โครงการย่อย/ กิจกรรม	ผู้ร่วมดำเนินกิจกรรม						
	คณะทำงาน	ชมรมบ้านเก่า/ เจ้าของบ้าน	คณะศรัทธาวัด/ชุมชน	ผู้ประกอบการ	กลุ่มยุวชนฯ/ สถาบันการศึกษา	สื่อ	องค์กร/ หน่วยงานอื่นๆ
ปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมท้องถิ่น							
ลงพื้นที่เพื่อสำรวจวัดในเมืองแม่ฮ่องสอน	■						
ประชุมเสวนาปางน้ำแน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”	■	■	■		■	■	(ห้องสมุดปชช.)
ลงพื้นที่สำรวจรายละเอียดวัดก้ำก่อครั้งที่ 4 ครั้ง (ถอดแบบรายละเอียดโครงสร้าง)	■						
ลงพื้นที่สำรวจบ้านเก่า 4 ครั้ง /การประชุมกลุ่มย่อย (ชมรมบ้านเก่า)	■	■			■	■	
กิจกรรม “รู้จักพันธ์ไม้ สวนในบ้าน อ.บุญเลิศ”	■	■			■	■	
การรวบรวมแบบโครงสร้างอาคาร บ้านเก่า เพื่อจัดทำหนังสือ “บ้านเก่า แบบไต”/จัดทำแบบจำลองบ้าน	■						
เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น							
สรุปผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	■	■	■	■	■		■
กิจกรรม “สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต” (ยุวชนฯ ร่วมกิจกรรม)	■			■	■	■	
จัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารไต	■						
นิทรรศการ “อาหารไต”	■		■	■	■	■	-
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน							
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ครั้งที่ 1 (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต) ครั้งที่ 2 (เทศกาลปอยส่างลอง) ครั้งที่ 3 (เมืองน่าอยู่)	■	■	■	■	■	■	■
นิทรรศการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (งานแม่ฮ่องสอนไอทีวัลเลย์)	■				■	■	■
แผ่นพับ (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)	■						■
นิตยสารคอมพาส “Living Museum แม่ฮ่องสอน ที่มั่นสุดท้ายทางวัฒนธรรม”	■	■	■	■	■	■	■
นิตยสารคอมพาส “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	■	■	■	■	■	■	■
คู่มือท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ฯ (รวบรวมข้อมูล/Art work แต่ยังไม่ได้จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)	■	■	■	■	■	■	■
โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์โครงการ	■						■
Plate แสดงข้อมูลบ้านเก่า วัด เทศกาลปอยส่างลอง และกิจกรรมยุวชนอาสาสมัครฯ	■						■
โทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	■	■	■	■	■	■	■
เวบไซต์ (ยังไม่สมบูรณ์)	■				■	■	■
กิจกรรมประกวดภาพถ่าย “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”	■	■			■	■	■

ตาราง 4-1 ความเชื่อมโยงระหว่างผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมและกิจกรรมต่างๆ ในโครงการย่อย (ต่อ)

โครงการย่อย/ กิจกรรม	ผู้ร่วมดำเนินกิจกรรม						
	คณะทำงาน	ชมรมบ้านเก่า/เจ้าของบ้าน	คณะศรัทธาวัด/ชุมชน	ผู้ประกอบการ	กลุ่มยุวชนฯ/ สถาบันการศึกษา	สื่อ	องค์กร/ หน่วยงานอื่นๆ
สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นหลัง							
การอบรมยุวชนอาสาสมัครฯ	■	■		■	■	■	■
การเสวนา “เล่าเรื่อง บ้านร่องสอน”	■	■	■		■	■	ห้องสมุด ปชช.)
กิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านและวัฒนธรรมท้องถิ่น”					■		
การจัดการศูนย์ประสานงานฯ							
จัดการพื้นที่ใช้สอยภายในศูนย์ฯ	■						(เทศบาลฯ)
การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”	■	■				■	(วัฒนธรรมจังหวัดฯ/ ห้องสมุด ปชช.)

สรุปความเชื่อมโยงระหว่างผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมและกิจกรรมต่างๆ ในโครงการย่อยยังคงมีการร่วมกิจกรรมที่น้อย โดยเฉพาะกิจกรรมในโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมท้องถิ่น เนื่องจากคณะทำงานในช่วงระยะแรกได้เน้นการเก็บข้อมูลรายละเอียดของอาคารสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น การสอดแทรกกิจกรรมร่วมจึงมีน้อย ส่งผลให้ขาดความเชื่อมโยงต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มอื่นๆ สำหรับผู้ดำเนินกิจกรรมที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อน และมีพลังในการขยายผลการดำเนินงานของโครงการฯ ต่อไป คือ กลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน สถาบันการศึกษา กลุ่มสื่อมวลชน (สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น “ต้นว่าน เคเบิ้ลทีวี”) และชมรมบ้านเก่าซึ่งจะต้องให้ความสำคัญในด้านการสื่อสาร การประสานงานที่ชัดเจน ร่วมกันในการเสนอความคิดเห็นและการจัดกิจกรรมที่มากขึ้น

4.4 สรุปปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการฯ

กระบวนการขับเคลื่อนงานเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ จากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ประกอบกับการหาประเด็นสำคัญที่จะเป็นการนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานต่อไป

ตาราง 4-2 สรุปแนวทางการดำเนินงาน

ประเด็น	ปัญหาที่พบ	ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ปัญหา
การรับรู้เนื้อหาข่าวสาร ความเข้าใจบทบาทของโครงการฯ ภายในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ภายในชุมชนไม่ทราบถึงรายละเอียด หรือเข้าใจตัวโครงการ เนื่องจากการจัดประชุมแต่ละครั้ง หัวหน้าชุมชน/แกนนำ/คนในชุมชนไม่ได้เข้าร่วมและไม่มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น	- คณะวิจัยเข้าหาแกนนำ สร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์โครงการฯ โดยมีหน่วยงานเทศบาลฯ เป็นผู้ประสานและแนะนำ - ในครั้งแรกของการดำเนินโครงการฯ หรือการจัดประชุมต่างๆ ทางหน่วยงานเทศบาลแม่ฮ่องสอนเป็นผู้เชิญคนในพื้นที่ และแนะนำคณะวิจัยให้คนในชุมชนได้รับทราบถึงบุคลากร และวัตถุประสงค์ของโครงการ - ก่อนการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เมื่อคณะทำงานได้ส่งจดหมายเชิญไปยังผู้เข้าร่วมกิจกรรมไปแล้ว ควรเข้าพบหรือสอบถามเพื่อยืนยันการนัดหมายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อความแน่ใจและเป็นการชี้แจงรายละเอียดการจัดกิจกรรม - หลังจากการประชุมหรือการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรจัดทำจดหมายข่าว ใบปลิว แจกภายในชุมชนหรือสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมกิจกรรมชุมชน หรือจัดทำกระดานข่าว เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของโครงการฯ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม
การร่วมกระบวนการดำเนินงาน หรือความเชื่อมโยงระหว่างผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม	เมื่อผู้นำหรือผู้ที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ของโครงการ โดยขาดความเชื่อมโยงทั้งในเนื้อหา และผู้รับผิดชอบกิจกรรม ส่งผลให้แต่ละกิจกรรมดำเนินกิจกรรมเชิงเดี่ยว จึงทำให้ขาดการบูรณาการเชื่อมโยงแนวคิดการสร้างสรรค์กิจกรรมในแต่ละกิจกรรมให้สามารถจัดร่วมกันได้ นอกจากนี้ ยังทำให้การขยายผลของแต่ละกิจกรรม เกิดการชะงัก ช่องทางในการนำพาไปสู่เป้าหมาย ถูกบีบจากการขาดการประสานงานหรือความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นๆ	- จัดตั้งคณะทำงานในพื้นที่หรือสร้างผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมให้เป็นทีม โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีบทบาทในการเป็นผู้นำ และมีความสนใจในตัวกิจกรรม เข้าถึงชุมชน - สร้างฐานกลุ่มหรือเครือข่ายภายใต้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ โดยมีเป้าหมายวาระของแผนงาน โครงการย่อย กิจกรรมที่ชัดเจน - จัดประชุมสร้างความสามัคคี ความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ - ขอความร่วมมือจากหน่วยงานจังหวัดที่มีแผนงาน หรือนโยบายที่สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์โครงการฯ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ททท. สกว.พื้นที่ ฯลฯ ในการร่วมกันจัดกิจกรรม - จัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน เป็นกลวิธีหนึ่งที่จะสร้างความสัมพันธ์ให้กับคณะทำงานในพื้นที่ในทุกกิจกรรม และยังสามารถเห็นกระบวนการ วิธีการดำเนินงานจากพื้นที่ศึกษาดูงานร่วมกันอย่างชัดเจน
	การดำเนินงานไม่ขยายผลในวงกว้าง เครือข่ายร่วมกระบวนการมีแนวโน้มลดลง	

ตาราง 4-2 สรุปแนวทางการดำเนินงาน (ต่อ)

ประเด็น	ปัญหาที่พบ	ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ปัญหา
การจัดกิจกรรม	กิจกรรมบางกิจกรรมไม่ได้รับการจัดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บุคคลากร หรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมขาดความเชื่อมั่นในโครงการ และไม่เกิดผลที่ชัดเจนและไม่ยั่งยืน	- ออกแบบแผนงาน กิจกรรมประจำปี แบ่งเป็น 1) กิจกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของเมือง 2) กิจกรรมประจำปีตามช่วงเทศกาลงานประเพณี 3) กิจกรรมจากความต้องการของชุมชน - การจัดกิจกรรมในบางครั้งไม่จำเป็นจะต้องเป็นกิจกรรมขนาดใหญ่ อาจจะจัดเป็นกิจกรรมขนาดย่อม แต่เกิดผลที่ชัดเจนตามเป้าหมายของการจัดกิจกรรม และสามารถเผยแพร่ข่าวสารหลังจากการดำเนินงานได้ทันที เพื่อให้ชุมชนหรือผู้ไม่ได้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้การจัดกิจกรรมในครั้งต่อไปมีผู้สนใจมากขึ้น จากการรับฟังและติดตามข่าวสาร - การจัดกิจกรรม หรือการประชุมควรมีการสรุปผล และทิ้งท้ายประเด็นสำคัญเพื่อเป็นสัญญาณในการนัดหมาย หรือระบุวันที่การจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป รวมถึงเป็นการให้การบ้านเพื่อเก็บไปคิดในการคลี่คลายประเด็น เพื่อสร้างความต่อเนื่องของกิจกรรมนั้นๆ และจะเกิดผลที่ชัดเจน
	ขาดการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างคณะวิจัย กับเครือข่ายคณะทำงานในพื้นที่	
	กิจกรรมหรือโครงการย่อย ขาดผู้สืบสาน และต่อยอดความคิด	- ชี้แจงความสำคัญของโครงการ และผลประโยชน์ที่ผู้สืบสาน ผู้ร่วมกิจกรรม และเมืองแม่ฮ่องสอนจะได้รับ - สร้างความมั่นคงแก่โครงการย่อย สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิกจรรม โดยการยกระดับมาตรฐานในการเชื่อมโยงสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานราชการ เช่น การให้ใบประกาศนียบัตร การลดภาษี เป็นต้น
ความยั่งยืนของการดำเนินโครงการ	บางกิจกรรม ใช้งบประมาณในการดำเนินงานค่อนข้างสูง ส่งผลให้กิจกรรมหยุดชะงัก และไม่ได้รับการจัดอย่างต่อเนื่อง	- การควบคุมด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรม และการวางแผนการใช้งบประมาณร่วมกับผู้รับผิดชอบกิจกรรมนั้นๆ โดยแสดงถึงงบประมาณและเป้าหมายของกิจกรรม เพื่อให้ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมสามารถบริหารงบประมาณเองและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่วางไว้ จนครบ - การจัดกิจกรรมบางกิจกรรมสามารถเข้าร่วมกับชมรมบ้านเก่า หรือเครือข่ายอื่นๆ ได้
	บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ ขาดความเชื่อมั่นในความมั่นคง เช่น ด้านระยะเวลาการดำเนินงาน และงบประมาณการจัดทำของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ขาดแผนงานที่ชัดเจนที่ระบุระยะเวลาและงบประมาณที่แน่นอน	- สร้างระบบ สร้างแผนงานการดำเนินงานประจำปีที่สอดคล้องต่อแผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมและงบประมาณที่ทางเทศบาลได้กำหนดไว้ - สร้างกระบวนการดำเนินงานภายใต้ศูนย์ประสานงานฯ ให้เกิดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมสามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายได้
	แกนนำหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถยังไม่ได้เข้าร่วมกับโครงการฯ อย่างเต็มที่	- มีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง - ในการหาผู้รับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมต้องเป็นผู้ที่สนใจและมีความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมนั้นๆ และมีแผนงานนำเสนอ เป้าหมายที่ชัดเจนต่อกิจกรรม

ส่วนที่ 5
แนวทางการสร้างความยั่งยืนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ประสบการณ์การดำเนินงานการจัดกิจกรรมของคณะทำงานที่ผ่านมา อยู่บนพื้นฐานการคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของเมืองและกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งหากจะสร้างความยั่งยืนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยการผลักดันให้แนวคิด ยุทธศาสตร์การพัฒนาของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นแผนพัฒนาเมืองที่อยู่ในภารกิจหลัก (mission) ของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนแล้ว นอกจากการจัดกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ แล้วนั้น ยังจะต้องมีการศึกษาข้อกำหนด กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองในแนวทางการอนุรักษ์เพิ่มเติม รวมถึงแนวคิดการพัฒนาเมืองอนุรักษ์จากหน่วยงานหรือผู้มีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ เพื่อเป็นฐานการสร้างความมั่นคง ให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเกิดขึ้นจริง อย่างยั่งยืน และนำมาเป็นกรอบการจัดการเมืองวัฒนธรรม มีการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชน (community based tourism) มาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน แต่ความสำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การอนุรักษ์และฟื้นฟู ดังนั้น เนื้อหาในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงาน ข้อกำหนด กฎหมายการอนุรักษ์ รวมถึงสิ่งที่มารองรับ สนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนมีความยั่งยืน โดยศึกษา 4 ประเด็น คือ

1) ศึกษา แนวทางการอนุรักษ์ พัฒนาของเมือง เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น และอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2) สิ่งที่ควรอนุรักษ์และกระบวนการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า
3) มาตรการ ข้อกำหนด กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องด้านเมืองอนุรักษ์
4) กรอบการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเมื่อโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตสิ้นสุดระยะเวลาดำเนินการ

5.1 การศึกษา วิเคราะห์ตัวอย่างเมืองอนุรักษ์

การศึกษา วิเคราะห์ตัวอย่างเมืองอนุรักษ์ในครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาถึงแนวคิด และประสบการณ์ของเมืองยั่งยืนในเมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากเมืองนารามีลักษณะความเป็นเมืองวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ที่ชัดเจนใกล้เคียงกับเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นหากมีการศึกษาแนวคิด แนวทางปฏิบัติ ของเมืองนาราจะสามารถเป็นแนวทางเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้ยิ่งขึ้น รวมถึงการศึกษาชุมชนอัมพวา จังสมุทรสงคราม ซึ่งได้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูง นอกเหนือจากการทดลองจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ ไปแล้วนั้น จึงควรนำผลการศึกษาความยั่งยืนของเมืองนารา และชุมชนอัมพวา เพื่อนำแนวทางการพัฒนาที่สร้างสรรค์ มาประยุกต์ใช้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.1.1 เมืองนารา (เมืองยั่งยืนในเอเชีย) ประเทศญี่ปุ่น

1) ความเป็นมาของเมืองนารา[1]

นารา (Nara) เป็นเมืองเก่าแก่อายุเกือบ 1,300 ปี และเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของประเทศญี่ปุ่น เป็นเมืองที่ร่มรื่นด้วยต้นไม้อายุหลายร้อยปี เมืองเก่าที่เต็มไปด้วยกลุ่มอาคารเก่าแก่ที่ปลูกสร้างอยู่อย่างหนาแน่นและได้รับการรักษาอย่างดี เป็นบริเวณกว้าง รวมถึงเป็นเมืองสำคัญที่รวบรวมเอาศิลปะ งานหัตถกรรม วรรณคดี และประเพณีดั้งเดิมของญี่ปุ่นไว้ ซึ่งมีการเก็บรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม มีลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบโบราณ มี

[1] รายงานขั้นต้น โครงการฟื้นฟูเมืองการอยู่อาศัยในภูมิภาค ขอบเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแพร่ฯ อ้างอิงจาก: ดวงจันทร์ เจริญเมือง. เมืองยั่งยืนใน**เอเชีย : แนวคิดและประสบการณ์จากเมืองนาราและบาหลี**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง และยังสามารถเก็บรักษาภาคเกษตรกรรมไว้อย่างเหนียวแน่น ประชาชนในพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลรักษาเมือง เมืองนารานับได้ว่าเป็นเมืองที่มีความยั่งยืนที่โดดเด่นมากเมืองหนึ่งในเอเชีย และมีลักษณะชุมชนเก่าแก่ของเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มากมาย เช่น พระพุทธรูปไดบุทสึ ซึ่งเป็นพระพุทธหล่อองค์ใหญ่ที่สุดในโลกถูกสร้างเมื่อ 1,200 ปีก่อน และยังมีวัดโฮริวจิที่เป็นสิ่งก่อสร้างทำด้วยไม้ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก และยังได้รับการบันทึกให้เป็นมรดกโลกเมื่อปี 1993

ภาพ 5-1 วัดโฮริวจิ และพระพุทธรูปไดบุทสึแห่งวัดโทไดจิ[2]

2) พัฒนาการของเมืองนารา

เมืองนาราได้รับการยกย่องว่าเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของชนชาติญี่ปุ่น เนื่องจากมีความใหญ่โตว่าเมืองอื่นๆ และมีความเป็นแบบแผนที่ชัดเจน เมืองนาราดำรงสถานภาพเป็นเมืองหลวงของญี่ปุ่นได้เพียง 74 ปีเท่านั้น เนื่องจากพระในพระพุทธศาสนาเรืองอำนาจและแผ่อิทธิพลมาก้าวก่ายอำนาจทางการเมือง จนจักรพรรดิคุมมุ เห็นว่าจะเป็นอันตรายต่อเสถียรภาพของพระองค์ จึงหาทำเลที่ก่อสร้างเมืองหลวงแห่งใหม่ โดยเมืองหลวงแห่งใหม่เรียกว่าเกียวโต

การที่เมืองหลวงย้ายไปอยู่ที่เฮอันเกียว (Heian – kyo) หรือเกียวโต ซึ่งอยู่ห่างจากนาราไปทางเหนือประมาณ 70 กิโลเมตร มิได้แปลว่าการดำรงอยู่ของเมืองนาราสิ้นสุดลง เพราะวัดพุทธและศาลเจ้าชินโตที่สำคัญจำนวนมากยังดำรงอยู่เช่นเดียวกับกลุ่มศรัทธาวัดทั้งหลาย เมืองนาราได้รับการคำนึงถึงในฐานะเมืองศาสนา (religious town) นาราเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศจนถึงศตวรรษที่ 16 อย่างไรก็ตามการที่สถานภาพของเมืองถูกเปลี่ยนไปทำให้ความรุ่งเรืองในเชิงเศรษฐกิจก็ลดน้อยถอยลงไปตามธรรมชาติ

แม้ว่าจักรพรรดิจะย้ายเมืองหลวงไปเพื่อหนีห่างจากอิทธิพลของพุทธศาสนาที่เรืองอำนาจในนารา แต่หลังคริสศตวรรษที่ 9 จักรพรรดิและขุนนางจากเมืองเกียวโตก็กลับมาเยือนนาราหลายครั้ง แม้เมืองหลวงจะถูกย้ายไปเกียวโต แต่ชุมชนหัววัดก็ยังคงขยายตัวมากขึ้นตามลำดับ มีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มศรัทธาวัดในบริเวณถนนอิชิโจ (Ichijo Boulevard) หรือถนนสายที่ 1 และถนนนิโจ (Nijo Boulevard) หรือถนนสายที่ 2 เมื่อพระเรืองอำนาจมากขึ้น จนมีกองกำลังติดอาวุธ (Armed monk) ของตนเอง ประชาชนได้เรียกร้องให้ปราบพระเหล่านั้นในปี ค.ศ. 1180 สถาปัตยกรรมของนารายุคเก่าในวัดโทไดหยิและวัดโคฟุคุหยิถูกเผา จึงถือเป็นอันสิ้นสุดนารายุคเก่า

ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับวัดใหญ่ทั้ง 2 ใช้เวลาเกือบ 100 ปี ในการบูรณะ เนื่องจากอาคารแต่ละหลังมีขนาดใหญ่โตอลังการ ต้องใช้วัสดุขนาดใหญ่จำนวนมาก เมื่อสร้างขึ้นใหม่ตามแบบเดิมจึงใช้ทุนทรัพย์สูงขึ้น การที่สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่นิยมการบันทึก อันเป็นพฤติกรรมที่รับมาจากวัฒนธรรมจีน ทำให้สามารถสืบทอดรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบเดิมได้จนถึงยุคหลัง ผลพลอยได้ของการบูรณะที่ยาวนาน นอกจากได้สถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมกลับคืนมาแล้ว ยังทำให้มีคนอพยพมาอยู่ในเมืองนารามากขึ้น และทำให้พื้นที่เมืองขยายออกไปอีก

[2] เข้าถึงได้จาก: http://www.meetaweetour.co.th/v1/japan-information/932-tour-asia-tour-japan-info-nara-luang-pho-phra-the-child-safe-and-color-.html

3) กระบวนการสร้างสรรค์เมืองของเมืองนารา

วัฒนธรรมตะวันตกหลั่งไหลเข้าไปในญี่ปุ่นมาตั้งแต่สมัยเมจิ (Meiji) ซึ่งเป็นช่วงต้นของยุคล่าอาณานิคม ประมาณช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 4 ต่อรัชกาลที่ 5 ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ โดยเฉพาะการรับเอาเทคโนโลยี วัฒนธรรมการแต่งกายและวิถีความเป็นอยู่ของตะวันตกมากขึ้น เมื่อบ้านเมืองเปลี่ยนไปจากความคุ้นชินของประชาชนส่วนใหญ่ที่ทำให้ชีวิตสับสนวุ่นวายขึ้น สถาปัตยกรรมรวมทั้งบรรยากาศแบบญี่ปุ่น ซึ่งมีความสำคัญต่อจิตวิญญาณของคนญี่ปุ่น ถูกทำลายกลายเป็นเมืองสมัยใหม่ ทำให้ประชาชนญี่ปุ่นที่อยู่ในยุคนั้นเริ่มตระหนักถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้นในสังคม จึงเริ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องให้มีการเก็บรักษาบ้านเมือง และสร้างสรรค์เมืองในทางที่ดีขึ้น จึงเริ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องให้มีการเก็บรักษาบ้านเมือง และสร้างสรรค์เมืองในทางที่ดีขึ้น กระบวนการนี้เรียกว่า กระบวนการสร้างสรรค์เมือง

องค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ย่านเก่าของเมืองนารา คือ นารามาชิซึคุริเซนเตอร์ (Naramachizukuri Center, Inc.) เป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Not for profit organization) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเก็บรักษาย่านเก่าของเมืองนารา จุดมุ่งหมายของการก่อตั้งกลุ่มนี้เพื่อสร้างสรรค์จิตวิญญาณที่แท้จริงและถูกต้องของแผ่นดินเกิดของคนญี่ปุ่นในนารา โดยการเก็บรักษาสิ่งแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ เช่น ภูมิอากาศแบบเก่าแก่ ถนนโบราณ ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โดยการเคลื่อนไหวให้เกิดการพัฒนาที่ใช้ประโยชน์สูงสุดจากสิ่งที่หลงเหลืออยู่ทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการเก็บรักษาอย่างดี เพื่อเป็น “มันสมอง” (think tank) ที่จะเสนอข้อเสนอและข้อแนะนำในเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมกิจกรรมที่จัดโดยประชาชนและชาวบ้าน โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มสร้างสรรค์เมืองทั้งในญี่ปุ่น เอเชีย และทั่วโลก”

ศูนย์แห่งนี้มีบทบาทสำคัญ ในการคัดค้านการรื้อถอนอาคารเรือนจำอายุร้อยกว่าปีที่สร้างในสมัยเมจิ ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จนในปัจจุบันเป็นอาคารอนุรักษ์ของเมือง นอกจากนี้ศูนย์นารามาชิซึคิริยังได้ผลักดันให้เทศบาลเมืองนาราประกาศเขตอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ของเมือง รวมทั้งจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเจ้าของบ้านที่เป็นมรดกของเมือง ในกรณีที่มีความประสงค์ที่จะซ่อมแซมอาคารอนุรักษ์ เพื่อจูงใจให้ประชาชนเก็บรักษาอาคารเก่าแก่และบรรยากาศของเมืองประวัติศาสตร์มากขึ้น จึงเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์เมือง (Machizukuri) มีส่วนสำคัญในการทำให้เมืองนารามีความยั่งยืนอยู่ไม่น้อย และนำไปสู่การเคลื่อนไหวให้เกิดการเก็บรักษาเมืองนาราโดยทุกภาคส่วนของสังคม

4) กระบวนการเก็บรักษาเมืองนารา

เมืองนารามีกระบวนการเก็บรักษาทัศนียภาพและเขตเมืองเก่าเป็นอย่างดี ทั้งประชาชนและรัฐเห็นความสำคัญและร่วมมือกันในการอนุรักษ์สภาพความเป็นเมืองประวัติศาสตร์ ทั้งทัศนียภาพเมือง และมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอาคารบ้านเรือน การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนพื้นที่สีเขียวซึ่งมีมาแต่โบราณให้ดำรงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน

รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญต่อการเก็บรักษาเมืองนารามานานแล้ว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1880 ประมาณ 124 ปีที่แล้ว ภายใต้การดูแลของจังหวัดนาราและใน ค.ศ. 1897 มีการออกกฎหมายเพื่ออนุรักษ์อาคารที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นอาคารเก่าแก่ที่สำคัญของนาราจึงได้รับการคุ้มครองอย่างเข้มงวด แต่เนื่องจากนาราเต็มไปด้วยอาคารไม้แบบเก่าและมีการตั้งถิ่นฐานอย่างหนาแน่นซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย ดังนั้นในปี ค.ศ. 1968 กระทรวงการก่อสร้าง (Ministry of Construction) จึงได้ประกาศเขตป้องกันไฟและกึ่งป้องกันไฟ ซึ่งเป็นการวางแผนเชิงรุกให้เกิดการตั้งรับปัญหาอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น

ความเคลื่อนไหวในการที่จะเก็บรักษาเมืองเก่านาราไว้นั้นได้ผลระดับหนึ่ง เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคการก่อสร้างสมัยใหม่ โดยเฉพาะการก่อสร้างอาคารสูง และการพัฒนาวัสดุก่อสร้างที่แปลกไปจากธรรมชาติ ทำให้พื้นที่เมืองส่วนใหญ่ถูกพัฒนาไปแบบสมัยใหม่ (modern) ซึ่งนำไปสู่การทำลายอาคารไม้แบบเก่าและการขยายถนนให้กว้างขึ้น ตลอดจนการพัฒนาแบบใหม่ เช่น มีศูนย์การค้าแบบใหม่ มีคอนโดมิเนียมเพื่อการอยู่อาศัยในแบบอาคารสูง ซึ่งขัดแย้งกับการดำรงอยู่และการอนุรักษ์เมืองเก่านารา แต่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง คนนาราเองก็ดิ้นรนและมีบทบาทสำคัญใน

การเคลื่อนไหวให้เทศบาลให้ความสนใจต่อกระบวนการเก็บรักษาเมือง ซึ่งทำให้ย่านเก่าของเมืองได้รับการดูแลรักษา และประชาชนเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์อาคารเก่ามากขึ้น

ปัจจุบันเขตเมืองเก่าของนาราได้รับการเก็บรักษาอย่างดี ส่วนหนึ่งเป็นผลพวงของประชาชนที่เข้มแข็ง และกลุ่ม Naramachizukuri Center และกระบวนการสร้างสรรค์เมืองที่เห็นคุณค่าของสิ่งที่บรรพบุรุษได้รังสรรค์ไว้ และต้องการเก็บรักษาไว้ให้ลูกหลานสืบไป อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะภาครัฐมีนโยบายที่ชัดเจนในการเก็บรักษาเมือง รัฐบาลญี่ปุ่นได้มีนโยบายเมืองระดับชาติ (National Urban Policy) ที่ชัดเจน โดยส่งเสริมอุตสาหกรรมให้ไปอยู่เขตนอกเมืองใหญ่และมีมาตรการจูงใจให้อุตสาหกรรมไปอยู่ ณ จุดเหล่านั้น ส่วนหนึ่งเป็นการกระจายประชากรออกไปจากเมืองใหญ่ ลดความแออัดของเมืองสำคัญ อีกส่วนหนึ่งสามารถควบคุมผลกระทบอันเกิดจากอุตสาหกรรมไม่ให้ไปเกิดในเมืองใหญ่ ซึ่งมีความเป็นอยู่หนาแน่นอยู่แล้ว และการกำหนดพื้นที่ไว้โดยภาครัฐ ทำให้สามารถวางผังเชิงรุก เพื่อจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการได้ล่วงหน้า ไม่ใช่การไล่ตามปัญหาอย่างที่เกิดขึ้นในเมืองอื่นๆ อีกหลายเมืองทั่วโลก

ภาพ 5-2 การเก็บรักษาภูมิทัศน์ของเมืองนารา

ภาพ 5-3 อาคารแบบดั้งเดิมของเมืองนารา

5) ความยั่งยืนของเมืองนารา

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นาราเป็นเมืองยั่งยืน

1) นโยบายระดับชาติ รัฐบาลกลางมีแผนพัฒนาที่ชัดเจนโดยมีนโยบายให้เก็บรักษา และการพัฒนากลมกลืนกับการเก็บรักษาเมืองประวัติศาสตร์
2) นโยบายระดับเมือง ผู้บริหารเมืองและประชาชน มีความภูมิใจและเห็นความสำคัญของเมืองของตน ต้องการให้เมืองนาราเป็นเมืองวัฒนธรรม "ที่เป็นที่รักและภาคภูมิใจสืบต่อไปยังอนุชนรุ่นหลัง"
3) กฎหมาย ทั้งผู้บริหารและประชาชนมี "หน้าที่" ที่จะต้องปฏิบัติ จึงทำให้ข้อความที่ปรากฏในกฎหมายมีความ "ศักดิ์สิทธิ"
4) วิสัยทัศน์การผังเมืองที่ชัดเจน ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทาง
5) ระบบการรวมกลุ่มและการควบคุมทางสังคม สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมของการรวมกลุ่ม โดยเฉพาะมีโชไนไก (Chonaigai) หรือระบบสมาคมภายในชุมชนหรือเขตที่ตนอาศัย ที่รวมกลุ่มเพื่อดูแลพื้นที่ที่ตนอาศัย ระบบโชไนไกจึงเป็นระบบที่ใช้ "ควบคุม" สังคมอย่างเป็นธรรมชาติ
6) กระบวนการสร้างสรรค์เมือง (Machizukuri) นำไปสู่การเก็บรักษาอาคารเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสังคม สามารถทำให้เมืองนาราธำรงเอกลักษณ์ของตนไว้ได้ต่อไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน
7) ความเชื่อทางศาสนา ศาสนาชินโตสอนให้คนญี่ปุ่นเคารพเจ้าที่เจ้าทาง รวมทั้งเทพเจ้าตามธรรมชาติ คนนาราจึงเก็บรักษาธรรมชาติและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ
8) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง คนนาราเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีบทบาทดูแลจัดการบ้านเมืองของตน โดยไม่ต้องพึ่งพาการทำงานของรัฐ รวมทั้งกวางซึ่งได้รับการประกาศให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นสัญลักษณ์ของเมืองได้อย่างเข้มแข็ง
9) การเป็นสังคมบันทึก การให้ความสำคัญต่อการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ คนนาราจึง สามารถสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นสถาปัตยกรรมได้อย่างไม่ผิดเพี้ยน
10) การเข้าถึงลำบากทำให้นารายั่งยืน นาราไม่มีสนามบินนานาชาติ ทำให้การเดินทางเข้าสู่นาราลำบาก จึงเป็นเสมือนการกรองนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่มุ่งมั่นที่จะมาเที่ยวเมืองนี้

6) สิ่งที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนต้องพิจารณาเพื่อความยั่งยืนของเมืองวัฒนธรรม

ศักยภาพ ข้อได้เปรียบของเมืองแม่ฮ่องสอนที่เป็นต้นทุนให้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

1) ผู้นำหน่วยงานท้องถิ่น ให้การสนับสนุนแนวคิดการอนุรักษ์ พัฒนาเมืองด้วยแนวคิด "พิพิธภัณฑ์มีชีวิต"
2) แม่ฮ่องสอนยังคงรักษาความเป็นเมืองวัฒนธรรมดั้งเดิม ภูมิทัศน์เมืองไว้ค่อนข้างสมบูรณ์
3) คนเมืองแม่ฮ่องสอน พื้นเพเป็นคนเป็นคนยึดมั่นในจารีต ประเพณี มีความเชื่อที่ยึดถือกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ
4) การเดินทางเข้าถึงเมืองแม่ฮ่องสอนด้วยถนนลำบาก

ปัญหา ข้อจำกัดของการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

1) มีกลุ่มชมรมอนุรักษ์บ้านเก่า (กลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ) แต่ยังขาดความร่วมมือในการดำเนินงานกับคณะทำงานโครงการฯ อย่างเต็มที่
2) เทศบาลยังคงสนับสนุน แต่ยังไม่สามารถสร้างกลไกให้กับองค์กร หรือบุคลากรที่รับผิดชอบได้อย่างเต็มรูปแบบ

3) หน่วยงานระดับชาติ ระดับภาคระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการอนุรักษ์เมือง ขาดกฎหมาย ขาดมาตรการกระตุ้น จูงใจ การประกาศเขตคุ้มครองเมืองอนุรักษ์ ข้อกำหนดเทศบัญญัติท้องถิ่นที่สนับสนุน ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างความยั่งยืนให้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ
4) ขาดงบประมาณของการดำเนินการ เช่น งบประมาณกลางสำหรับซ่อมแซมอาคารเก่า
5) มีการรวมกลุ่มเครือข่าย แต่เป็นเพียงการเริ่มต้น ซึ่งยังคงขาดหน่วยงานหรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ
6) ขาดการติดต่อประสานงาน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ หน่วยงานระดับท้องถิ่น และหน่วยงานระดับจังหวัด
7) แนวคิดการอนุรักษ์เมืองแม่ฮ่องสอน เกิดขึ้นค่อนข้างช้า ชุมชนไม่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวต่อกระบวนการอนุรักษ์เมือง
8) เมืองขาดกำลังการพัฒนาจากกลุ่มวัยรุ่น คนหนุ่มสาว และวัยแรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่ออกจากพื้นที่เพื่อไปศึกษาและทำงานยังต่างจังหวัด

5.1.2 ชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม[3]

1) ความเป็นมาของชุมชนอัมพวา

อัมพวา เป็นชุมชนริมน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ชุมชนแห่งนี้มีความสำคัญทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต

ในอดีตชุมชนแห่งนี้เป็นสถานที่ประสูติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 และสมเด็จพระบรมราชินีนีอีก 2 พระองค์แห่งพระบรมราชวงศ์จักรี คือ สมเด็จพระอมรินทรามาตย์ พระบรมราชินีในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 1 และสมเด็จพระศรีสุริเยนทรามาตย์ พระบรมราชินีในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 2 ทั้งยังเป็นสถานที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จมาประทับเพื่อหลบภัยจากพม่าเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2310 ชุมชนอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง จึงมีโบราณสถานและแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระบรมราชวงศ์จักรีอยู่มากมาย และเนื่องจากชุมชนอัมพวาเป็นชุมชนริมน้ำที่มีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ มีสภาพแวดล้อมของแม่น้ำลำคลองที่เป็นธรรมชาติ จึงทำให้เกิดแหล่งที่อยู่อาศัยของหิ่งห้อย ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ยังก่อให้เกิดสวนผลไม้อันหลากหลายชนิด เช่น ลิ้นจี่ ส้มโอ และมะพร้าว นอกจากนี้ชุมชนอัมพวายังเป็นศูนย์กลางทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นแหล่งผลิตนักดนตรีไทยที่สำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นแหล่งผลิตเครื่องเบญจรงค์ที่ดีที่สุดในประเทศไทย รวมถึงมีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์น่าสนใจ ได้แก่ การทำน้ำตาลมะพร้าว การทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากมะพร้าว การทำขนม ฯลฯ มีตลาดยามเย็นที่เป็นแหล่งขายอาหาร ผลไม้ และขนมที่หาชิมที่อื่นได้ยาก ซึ่งถือได้ว่าตลาดน้ำอัมพวา เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

2) อัตลักษณ์ แหล่งท่องเที่ยวในเขตชุมชนอัมพวา

ชุมชนริมคลองอัมพวา ชุมชนริมคลองอัมพวา เป็นกลุ่มชุนที่มีการตั้งถิ่นฐานเกิดขึ้นาพร้อมๆ กับตลาดน้ำอัมพวา โดยประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านการค้าขายเป็นหลัก สังเกตได้จากป้ายชื่อร้านค้าแบบโบราณที่ยังคงมีให้พบเห็นทั่วไป ถึงแม้ว่าในปัจจุบันอาคารร้านค้าต่างๆ ส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นบ้านพักอาศัย ชุมชนร้านค้าริม

[3] โครงการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยและแผนป้องกัน แก้ไขปัญหาชุมชนแออัด จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน ภายใต้กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาที่อยู่อาศัย รายงานขั้นกลางจังหวัดแพร่

คลองเหล่านี้ เป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์ สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำดั้งเดิมในภาคกลางของประเทศไทยในอดีต

ภาพ 5-4 ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา

วัดและศาสนสถาน ศาสนสถานซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวา ประกอบด้วยวัด โรงเจ และศาลเจ้า ซึ่งมีอยู่หลายแห่ง ได้แก่ วัดอัมพวันเจติยาราม วัดบางกะพ้อม วัดเกษมสรณาราม วัดนางวัง โรงเจเง็กเซ่งซำเป้าเก็งเต็ง ศาลเจ้าแม่กายทอง สถานที่เหล่านี้ต่างมีประวิศาสตร์ที่ยาวนาน และยังคงทำหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างยาวนานของชุมชนจากอดีตจวบจนปัจจุบัน

ภาพ 5-5 จิตรกรรมฝาผนัง พระอุบาสถวัดอัมพวันเจติยาราม

อาคารบ้านเรือนริมคลองอัมพวา ชุมชนอัมพวามีวิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานที่ยาวนานมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยา โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสวนผสม การตั้งถิ่นฐานของประชาชนในอดีตมักสร้างบ้านเรือนหันหน้าเข้าหาคลองเพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำในการบริโภค อุปโภค และการคมนาคม แต่เมื่อมีการสร้างถนนในปีพ.ศ. ๒๕๑๖ การคมนาคมทางน้ำได้ลดบทบาทลง การสร้างบ้านเรือนของชาวบ้านยุคหลังๆ จึงมักหันหน้าเข้าหาถนน แต่ถึงอย่างไรพื้นที่บริเวณริมน้ำก็ยังมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก เห็นได้จากองค์ประกอบทางด้านสถาปัตยกรรมหลายอย่างที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนริมน้ำดั้งเดิมที่ยังคงหลงเหลืออยู่

บ้านพักอาศัยริมน้ำในชุมชนอัมพวาส่วนใหญ่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของเรือนไม้ในอดีต แม้ว่าหลังเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ตลาดสดอัมพวาครั้งใหญ่ อาคารบางหลังจะถูกเปลี่ยนเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก แต่ภูมิทัศน์ริมน้ำโดยทั่วไปของชุมชนอัมพวายังคงรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมที่งดงาม นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของชุมชน เอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของเรือนแถวริมคลองอัมพวา คือ ป้ายชื่อร้านโบราณ ส่วนใหญ่จะใช้ตัวอักษรไทยคู่กับอักษรจีนสีทองบนพื้นสีเข้ม

ภาพ 5-6 บ้านพักอาศัยริมน้ำ และป้ายชื่อร้านโบราณ (ใช้ตัวอักษรไทยคู่กับอักษรจีนสีทองบนพื้นสีเข้ม) เอกลักษณ์ของเรือนแถวริมคลองอัมพวา

วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนอัมพวา นอกจากจะมีประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าแล้ว ยังมีวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสถาปัตยกรรม ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำลำคลอง วิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจชุมชน และศิลปหัตถกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาพ 5-7 รูปแบบวิถีชีวิต เศรษฐกิจของชุมชนอัมพวา

3) วิธีการอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมอัมพวา

วิธีการอนุรักษ์ หรือแนวทางการการจัดเกิดขึ้นจากการสร้างข้อตกลงร่วมกันของชุมชนคลองอัมพวา ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนชุมชน และผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างในเขตอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมคลองอัมพวา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 บริเวณ ดังนี้

3.1) เขตอนุรักษ์ชุมชนเมืองริมน้ำ ได้แก่ พื้นที่คลองอัมพวาและชุมชนริมน้ำ ซึ่งอยู่ภายในระยะ 18 เมตรจากแนวทางเดินเท้าเลียบคลองอัมพวา โดยเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าเอกลักษณ์ทางด้านสถาปัตยกรรม และการตั้งถิ่นฐานที่สำคัญที่สุดของคลองอัมพวา อาคารส่วนใหญ่เป็นเรือนแถวเก่าที่มีวิวัฒนาการต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีต ซึ่งอัมพวาเคยเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำและย่านพาณิชยกรรมที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสงคราม ยังคงเหลือร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองแต่ครั้งอดีต อาคารส่วนใหญ่เป็นเรือนแถวริมน้ำสร้างด้วยไม้ หลังคาทรงปั้นหยา ทรงจั่ว หรือหลังคาทรงไทย ซึ่งมีเอกลักษณ์และคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรม สมควรได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป อาคารและสิ่งก่อสร้างที่จะสร้างขึ้นใหม่ในบริเวณนี้ควรมีรูปแบบอาคาร และองค์ประกอบหลักทางสถาปัตยกรรมตลอดจนความสูงของอาคาร ที่กลมกลืนสอดคล้องกับอาคารเดิมที่มีอยู่ในพื้นที่

3.2) เขตอนุรักษ์ชุมชนชนบทริมน้ำ ได้แก่ พื้นที่คลองอัมพวาและชุมชนริมน้ำ ซึ่งอยู่ภายในระยะ 18 เมตรจากแนวตลิ่งของคลองอัมพวาทั้งสองฝั่ง ต่อเนื่องจากแนวเขตอนุรักษ์ชุมชนเมืองริมน้ำไปจนถึงจุดบรรจบกับคลองผีหลอกเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่า และเอกลักษณ์ทางด้านสถาปัตยกรรมและการตั้งถิ่นฐานแบบชนบทที่สำคัญของคลองอัมพวา อาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยวสร้างด้วยไม้ รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นเรือนทรงไทย หรือเรือนทรงไทยประยุกต์ยกใต้ถุนสูง มีสถาปัตยกรรมร่วมสมัยแทรกตัวอยู่ประปราย มีสัดส่วนของที่โล่งและพื้นที่เกษตรกรรมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ถัดบ้านริมน้ำเข้าไปเป็นสวนมะพร้าวและสวนผลไม้ซึ่งเป็นฉากหลัง (Background) ของภูมิทัศน์คลอง

อัมพวา มีบรรยากาศที่ร่มรื่นเหมาะสำหรับการอยู่อาศัย และมีศักยภาพสูงในการจัดทำที่พักแรมท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ (Homestay) อาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นในเขตอนุรักษ์ชุมชนชนบทริมน้ำเหล่านี้ สมควรได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป อาคารและสิ่งก่อสร้างใหม่ที่จะสร้างขึ้นใหม่ควรมีรูปแบบของอาคาร ความสูง และสัดส่วนที่โล่งที่กลมกลืนสอดคล้องกับอาคารเดิมที่มีคุณค่าในพื้นที่

3.3) เขตอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของคลอง ได้แก่ พื้นที่คลองผีหลอกและพื้นที่สองฝั่งคลองที่อยู่ภายในระยะ ๑๘ เมตร จากแนวตลิ่ง เริ่มจากจุดบรรจบกับแนวเขตอนุรักษ์ชุมชนชนบทริมน้ำคลองอัมพวาไปจนถึงปากคลอง ที่บรรจบกับแม่น้ำแม่กลอง เขตอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของคลอง เป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีการปลูกสร้างอาคารน้อยมาก บริเวณสองฝั่งคลอง ส่วนใหญ่ยังเป็นพืชพันธุ์ไม้ตามธรรมชาติ เช่น จาก โกงกาง โพธิ์น้ำ ฯลฯ ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญ ยกเว้นบริเวณปากคลองมีการตั้งถิ่นฐานแบบชนบทริมน้ำ เขตอนุรักษ์สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของคลอง จึงมีความสำคัญต่อระบบนิเวศ และความสมบูรณ์ของคลองอัมพวา ซึ่งสมควรได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป อาคารและสิ่งก่อสร้างใหม่ ที่จะสร้างขึ้นในบริเวณนี้ ควรเว้นระยะร่นจากแนวตลิ่งเข้าไปไม่น้อยกว่า ๖ เมตร เพื่อเก็บรักษาพืชพันธุ์ไม้ตามธรรมชาติที่ขึ้นอยู่สองฝั่งคลองเอาไว้ ควรกำหนดรูปแบบของอาคาร ความสูง และสัดส่วนที่โล่งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่มีคุณค่าของพื้นที่

นอกจากการแบ่งเขตพื้นที่อนุรักษ์เป็น 3 เขตแล้ว ในแต่ละเขตยังมีแนวทางสำหรับการออกแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ที่จะต่อเติมหรือสร้างขึ้นใหม่ในเขตอนุรักษ์คลองอัมพวา เพื่อให้อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความสอดคล้องกลมกลืนกับอาคารและสิ่งปลูกสร้างเดิม ตลอดจนสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ และคุณค่าของแต่ละเขตอนุรักษ์ เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ของคลองอัมพวาให้คงอยู่ต่อไป โดยจัดทำเป็น “คู่มือการออกแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างในเขตอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมคลองอัมพวา (ข้อตกลงร่วมของชุมชน)” โดยคู่มือนี้ไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย แต่เป็นบันทึกข้อตกลงร่วมของชุมชน และใช้ในการสนับสนุนมาตรการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการใช้ที่ดิน และการก่อสร้างอาคารในพื้นที่ทั้งที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบันหรือในอนาคต เช่น

- ผังเมืองรวมอัมพวา
- ผังเมืองเฉพาะอัมพวา
- เทศบัญญัติเทศบาลตำบลอัมพวา
- ข้อบังคับตำบลบางช้าง
- ข้อบังคับตำบลบ้านปรก

[4] มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นเครื่องแสดงถึงเอกลักษณ์และตัวตนของชุมชน ในหลายชุมชนได้รับผลกระทบจากโครงการของภาครัฐและนโยบายที่ได้ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก ที่นำมาใช้อย่างไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้อง เพราะการขาดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นแก่นแท้ของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่มักเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมที่มาจากตัวนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสม โดยง่าย

[4] รศ.ดร.วรรณศิลป์ พีรพันธุ์ หัวหน้าหน่วยวิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อควรคำนึง คือ องค์ประกอบทางกายภาพ อาคาร สิ่งปลูกสร้างที่เป็นภาพองค์รวม การดูแลเอาใจใส่สภาพวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ในพื้นที่ ซึ่งหัวใจสำคัญของ การอนุรักษ์ต้องเริ่มที่คน โดยมีปัจจัยความสำเร็จ คือ ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน และเนื่องจากชุมชนมีชีวิต มีการขับเคลื่อนไม่หยุดนิ่ง ชุมชนจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงและเติบโตได้ การอนุรักษ์ต้องไม่เป็นไปอย่างโดดเดี่ยว ต้องประสานแผนการอนุรักษ์เข้ากับแผนพัฒนาด้านอื่นๆ ของท้องถิ่น และควรดำเนินการควบคู่ไปกับการฟื้นฟูชุมชน ซึ่งการอนุรักษ์ที่ดี ควรต้องนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

โครงการสถาปัตย์อาสา

จัดทำโดยทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ใช้พื้นที่ชุมชนอัมพวา เพื่อบูรณาการการเรียน การสอนในรูปแบบใหม่ ในปี พ.ศ.2545 เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงในภาคสนาม และให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน โดยจัดทำโครงการในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน ช่วงเดือนเมษายน และได้ดำเนินจัดทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 5 ปีแล้ว นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรม ครั้งละ 6-17 คน โดยการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง จะมีวัตถุประสงค์และผลการดำเนินงานที่แตกต่างแต่ต่อเนื่องกัน

ปีที่ 1 การจัดทำแผนที่ชุมชน วาดภาพอาคารและทัศนียภาพ

ปีที่ 2 จัดทำฐานข้อมูล ด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์แก่ชุมชน นำเสนอของดีอัมพวา จัดนิทรรศการ

ปีที่ 3 ออกแบบปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณตลาดริมน้ำ จัดค่ายสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์แก่เยาวชน

ปีที่ 4 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน ทำแผนที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม จัดนำเที่ยวโดยทางเดินเท้าและทางจักรยาน

ปีที่ 5 เผยแพร่ข้อมูลและแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำคู่มือท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชนอัมพวา ทำผลิตภัณฑ์จำหน่ายที่ศูนย์ข้อมูล

โครงการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม Thailand Cultural Environment Project

1. ปรับปรุงและประยุกต์ใช้เทคนิคการสำรวจและวางแผนของเดนมาร์ก (Danish SAVE & CHIP Technique) ในกระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของชุมชน
   - พัฒนาแบบฟอร์มสำหรับใช้สำรวจสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในประเทศไทย
   - ใช้แบบฟอร์มดังกล่าวในการสำรวจสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
   - จัดทำแผนที่และฐานข้อมูลแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
   - เสนอแนะแนวทางการวางแผนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
   - ปรับปรุงแผนพัฒนาทางกายภาพของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์
2. สำรวจข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
3. จัดทำโครงการสาธิต (Demonstration Projects)
4. จัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (Awareness Raising Activities)

4) สรุปบทเรียนจากอัมพวา

4.1) การดำเนินการใดๆ ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และอยู่บนหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

4.2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาที่เริ่มจากขนาดเล็ก ซึ่งจะช่วยการกระจายรายได้ในชุมชนอย่างทั่วถึง และควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาขนาดใหญ่

4.3) ต้องเตรียมแผนล่วงหน้า เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน อันเกิดจากผลกระทบที่อาจตามมาจากการพัฒนา

4.4) ในสภาวะโลกปัจจุบันซึ่งอยู่ในยุคกระแสโลกาภิวัฒน์ ที่สวนทางกับการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน ดังนั้นต้องอาศัยการทำงานอย่างต่อเนื่อง ความพยายามและความอดทน

4.5) การเติบโตควรเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ควรเร่งรีบ

4.6) ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินงานหลัก และต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความตั้งใจและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ โดยมีนักวิชาการและเงินสนับสนุนเป็นปัจจัยเสริมจากภายนอก

4.7) สิ่งสำคัญที่สุดของความสำเร็จ คือ คน ดังนั้นต้องเริ่มสร้างคน สร้างความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้แก่คนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนา

5.2. สิ่งที่ควรอนุรักษ์และกระบวนการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า

ในการพิจารณาสิ่งที่ควรอนุรักษ์ในภาพของย่านหรือเมือง โดยทั่วไปเราจะไม่พิจารณารายละเอียดภายในหรือด้านหลังอาคารมากนัก แต่จะพิจารณาภาพที่ปรากฏต่อสาธารณะเป็นสำคัญ เพื่อการทำงานในภาพรวมของย่านและเมือง อีกทั้งการอนุรักษ์ย่านเมืองเก่ายังควรพิจารณาครอบคลุมถึงด้านอื่นๆนอกเหนือจากด้านกายภาพ เพราะเมืองกับความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหรือ Cultural Heritage นั้นประกอบกันขึ้นด้วยเมือง ผู้คน และกิจกรรม จึงต้องพิจารณารวมถึงสิ่งต่างๆ ด้วยดังนี้

1) รูปแบบแผนผังของเมือง โครงข่ายถนน และจินตภาพของเมือง
2) แผนผังและถนนเป็นโครงสร้างและองค์ประกอบที่สำคัญของย่านและเมือง ซึ่งมักจะมีถนนสายสำคัญที่แสดงเอกลักษณ์ด้วยแนวถนน ส่วนประกอบของภูมิทัศน์ถนน เช่น ต้นไม้ อาคารสองข้าง อุปกรณ์ประกอบถนน ฯลฯ จินตภาพของเมืองประกอบด้วย ย่าน (district) ขอบ (edge) ทางสัญจร (path) ที่รวมกิจกรรม (node) ที่หมายตา (landmark)
3) สัดส่วนและความสัมพันธ์ของอาคาร และพื้นที่สีเขียว + พื้นที่เปิดโล่ง
4) พื้นที่สีเขียวที่เป็นธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม หรือมีคุณค่าด้านนิเวศวัฒนธรรม โบราณคดี และประวัติศาสตร์ ที่เป็นสัดส่วนและความสัมพันธ์ของอาคาร เพื่อให้การรับรู้ที่มีต่อความเป็นเมืองที่มีพื้นที่สีเขียวและธรรมชาติไม่เปลี่ยนแปลง
5) รูปลักษณ์ภายนอกอาคาร
6) โดยเฉพาะด้านหน้าหรือด้านที่มองเห็นจากสาธารณะ ทั้งหน้าตึก(façade) และความสูง เพราะอาคารมักจะได้รับความสนใจที่จะอนุรักษ์เป็นสิ่งแรก และรูปลักษณ์ภายนอกอาคารเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของภูมิทัศน์ ถนน ลานโล่ง หรือที่ว่างของชุมชน (urban space/plaza)
7) ความสัมพันธ์ระหว่างย่าน เมืองและแหล่งที่ตั้งแวดล้อม
8) เพราะความสัมพันธ์เหล่านี้จะช่วยป้องกันรักษาย่านและเมืองจากผลกระทบภายนอก และยังเป็นบริเวณที่ตั้งของส่วนบริการที่เอื้อต่อพื้นที่อนุรักษ์ในย่านและเมือง

9) ประเพณี และการใช้สอยที่หลากหลายที่มีอยู่ในเมืองกิจกรรมที่มีอยู่ในเมืองเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญและมีส่วนทำให้เกิดการรับรู้ในความเป็นย่านหรือเมืองประวัติศาสตร์

กระบวนการหรือขั้นตอนการอนุรักษ์ กระบวนการหรือขั้นตอนอนุรักษ์และแนวทางการดำเนินการอนุรักษ์ในแต่ละประเทศจะมีขั้นตอนที่แตกต่างกัน โดยไม่มีกฎตายตัว ขึ้นกับองค์กรหรือผู้ทำการอนุรักษ์จะพิจารณาตามบริบทแห่งวัฒนธรรมของตน ตัวอย่างกระบวนการอนุรักษ์ในประเทศออสเตรเลีย ได้กำหนดกระบวนการอนุรักษ์ประกอบด้วยขั้นตอน 10 ขั้นตอนของการดำเนินงาน (Taylor, 2003) ดังนี้

1) ระบุสถานที่อนุรักษ์และส่วนที่เกี่ยวข้อง และ การเข้าไปถือครองและคุ้มครองสถานที่ที่จะทำการอนุรักษ์ไม่ให้เสียหายหรือถูกทำลายไปก่อนจะได้รับการอนุรักษ์ เป็นมาตรการขั้นต้นของการอนุรักษ์
2) เก็บรวบรวมข้อมูลของสถานที่อนุรักษ์ จากเอกสารหรือจากคำบอกเล่า และสำรวจสภาพทางกายภาพให้เพียงพอให้ทราบถึงความสำคัญพอที่จะประเมินคุณค่าความสำคัญได้
3) ประเมินคุณค่าความสำคัญ
4) จัดเตรียมเอกสารหรือข้อความที่เป็นทางการเกี่ยวกับความสำคัญของสถานที่หรือสิ่งที่จะอนุรักษ์นั้น
5) ระบุภาระจำยอมที่เกิดจากความสำคัญ
6) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่ออนาคตของสถานที่อนุรักษ์
7) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและทรัพยากรของเจ้าของและการจัดการ ปัจจัยจากภายนอกและสภาพทางกายภาพ
8) พัฒนานโยบาย ระบุทางเลือก พิจารณาทางเลือกในการดำเนินการอนุรักษ์ และทดสอบผลกระทบที่จะมีต่อความสำคัญของสถานที่
9) จัดเตรียมข้อความนโยบายในการดำเนินการอนุรักษ์
10) บริหารจัดการสถานที่อนุรักษ์ตามนโยบาย พัฒนากลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปดำเนินการตามแผนการจัดการ บันทึกสภาพสถานที่ ก่อนมีการเปลี่ยนแปลง
11) ติดตามผลการดำเนินการ และปรับปรุงแก้ไข

กรณีของประเทศจีนได้กำหนดกระบวนการและหลักการในการอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมไว้ 6 ขั้นตอน (China ICOMOS, 2002) ดังนี้

1) การระบุสถานที่และทำการตรวจสอบ
   - สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล
   - ตรวจสอบสถานที่ที่เลือกจะอนุรักษ์
   - ทำการตรวจสอบอย่างละเอียด
   - รวบรวมข้อมูลเอกสาร
2) การศึกษาวิจัยและประเมินคุณค่า
   - คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
   - สภาพปัจจุบัน
   - บริบทของการบริหาร
3) การปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมาย 4 ประการ
   - กำหนดขอบเขตของสถานที่ตั้งและแนวกันชน
   - ติดตั้งป้ายทางการ

- จัดทำเอกสารบันทึก
- จัดตั้งองค์กรบริหารจัดการ

4) การกำหนดวัตถุประสงค์ และร่างแผนแม่บทการอนุรักษ์
   - วัตถุประสงค์
   - มาตรการอนุรักษ์
   - การใช้งาน
   - การแปลความหมาย
   - การจัดการ
5) การนำแผนแม่บทไปปฏิบัติ
   - ร่างมาตรการที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยว
   - การกำหนดแผนปฏิบัติการ
   - การสำรวจและออกแบบ
   - การปรับปรุง
6) การปรับปรุงแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงานตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด

5.3 มาตรการที่เกี่ยวข้องด้านเมืองอนุรักษ์[5]

การดำเนินการอนุรักษ์ให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ย่านและเมือง จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับคนและหน่วยงานจำนวนมาก จึงต้องมีมาตรการต่างๆมาใช้ในการดำเนินการ โดยทั่วไป เราแบ่งมาตรการต่างๆนี้ออกตามลักษณะการใช้เป็น 2 มาตรการคือ

5.3.1 มาตรการบังคับ

มาตรการนี้เป็นการบังคับให้คนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือบทบัญญัติ มีบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน ไม่มีแรงจูงใจให้ปฏิบัติตาม ได้แก่การออกระเบียบและกฎหมายมาใช้บังคับในขอบเขตของพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่แวดล้อม เช่น

- การขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ตาม พ.ร.บ.โบราณสถานโบราณวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- การประกาศผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะตาม พ.ร.บ.การผังเมือง พ.ศ.2518
- การประกาศเขตและใช้มาตรการเมืองเก่า ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. 2546
- การใช้ข้อบัญญัติของท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและเทศบัญญัติ
- การใช้วิธีเวนคืนที่ดินเพื่อการอนุรักษ์ ตามพ.ร.บ.การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.2530
- การจัดซื้อที่ดินที่เป็นที่ตั้งของอาคารอนุรักษ์ เพื่อเข้าครอบครองเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยภาครัฐหรือภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร (non-profit organization)
- การบันทึกข้อจำกัดของการเปลี่ยนแปลงในอนาคตสลักไว้หลังโฉนด (deed restrictions)

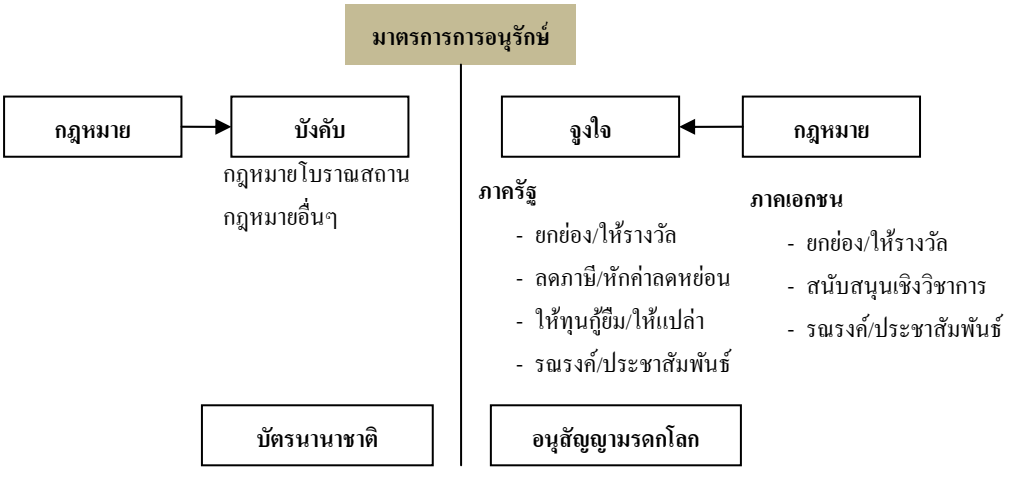
[5] รายงานขั้นกลาง โครงการฟื้นฟูเมืองการอยู่อาศัยในภูมิภาค ขอบเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแพร่ ผังเมืองรวมจังหวัดแพร่

5.3.2 มาตรการจูงใจ

มาตรการนี้เป็นมาตรการการกระตุ้น จูงใจและตอบแทน ให้คนและหน่วยงานเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการดำเนินการอนุรักษ์ ทำได้ทั้งโดยภาครัฐ ภาคเอกชน และในระดับนานาชาติ เช่น

- การให้เงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าหรือให้กู้ยืม เพื่อให้เจ้าของอาคารนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการบูรณะบำรุงรักษาอาคารและสิ่งแวดล้อม
- การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อการอนุรักษ์
- การลดหย่อนภาษี หรือให้นำเอาค่าใช้จ่ายในการอนุรักษ์มาหักค่าลดหย่อน เพื่อจูงใจให้เกิดการอนุรักษ์
- การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้เห็นหรือตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ หรือให้ทราบถึงโครงการอนุรักษ์
- การยกย่อง ให้รางวัลและเกียรติยศแก่เจ้าของอาคาร หรือบุคคลผู้มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์
- การสนับสนุนด้านวิชาการหรือให้ความรู้ คำปรึกษาแก่เจ้าของอาคาร
- รางวัลอนุรักษ์ดีเด่นจากองค์การยูเนสโกและการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก นอกจากมาตรการจูงใจที่อาจทำได้โดยภาครัฐภาคเอกชนของไทยแล้ว มาตรการจูงใจในระดับนานาชาติที่สำคัญที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นจูงใจทั้งหน่วยงานและบุคคลคือ การได้รับรางวัลอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดีเด่นจากองค์การยูเนสโกและการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เพราะดูเหมือนจะแรงจูงใจทั้งด้านจิตใจและด้านเศรษฐกิจได้ดี ด้วยหวังว่าจะทำให้อาคารหรือย่านและเมืองที่ทำการอนุรักษ์จะมีชื่อเสียงและทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมมากขึ้น โดยเฉพาะมรดกโลกแบบเมืองประวัติศาสตร์ที่ยังดำรงอยู่ (Living Heritage) ที่ยังไม่มีในประเทศไทย การพิจารณาขึ้นทะเบียนมรดกโลกทำโดยคณะกรรมการมรดกโลกภายใต้องค์การยูเนสโก ซึ่งมีประเทศสมาชิกจากทั่วโลก และการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกโลกเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ ทำให้แหล่งอารยธรรมที่เป็นมรดกโลกจะเป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้นและมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาชมจากทั่วโลก

นอกจาก 2 มาตรการข้างต้น ยังมีมาตรการอื่นๆที่สามารถทำได้ เช่น การแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ในการพัฒนา เป็นวิธีการที่ใช้เทคนิคทางด้านกฎหมายเพื่อแลกเปลี่ยนโอนย้ายซื้อหรือขายกรรมสิทธิ์ในการพัฒนา ทั้งนี้ สำหรับในประเทศไทย มาตรการจูงใจโดยภาครัฐยังคงมีทำเฉพาะเรื่องของการยกย่องให้รางวัล ผ่านทางสมาคมสถาปนิกสยามฯ และกระทรวงวัฒนธรรม คือการมอบรางวัลการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดีเด่นประจำปี สำหรับอาคารและบุคคลหรือหน่วยงาน ส่วนการจูงใจโดยการลดหย่อนภาษี หรือการให้เงินสนับสนุน ซึ่งต้องมีกฎหมายและระเบียบรองรับนั้น ยังไม่มีการใช้ในประเทศไทย

แผนภูมิ 5-1 มาตรการการอนุรักษ์

ตัวอย่างมาตรการจูงใจในต่างประเทศ

1) ประเทศอังกฤษ

- เงินอุดหนุน มาจากกองทุนสลากกินแบ่ง/งบประมาณ/และสหภาพยุโรป
- ยกเว้นภาษีมรดก
- ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

2) ประเทศอื่นๆในยุโรป

- ให้ค่าซ่อมแซมเฉพาะองค์ประกอบที่สำคัญ
- ลดภาษี ค่าธรรมเนียม แต่มีข้อแม้ต้องให้สาธารณะเข้าชมได้

3) ประเทศญี่ปุ่น

- เงินสมบทตามสัดส่วน จากรัฐบาลกลาง
- เงินช่วยเหลือจากท้องถิ่น กรณีซ่อมแซมอาคารขึ้นทะเบียน
- ภาษีอสังหาริมทรัพย์ ยกเว้นสำหรับอาคารขึ้นทะเบียน ลดภาษีสำหรับ อาคารที่ส่งเสริมย่านประวัติศาสตร์
- ลดหย่อนภาษีหากบริจาคเพื่อการอนุรักษ์ (หมวดเฉพาะ)
- ยกเว้นค่าธรรมเนียม กรณีโอนให้รัฐ/องค์กรอนุรักษ์

4) ประเทศสหรัฐอเมริกา

- เงินสมทบตามสัดส่วน จากรัฐบาลกลางเพื่อทำแผน ขึ้นบัญชี
- นำค่าฟื้นฟู 20 – 25% มาเป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้
- เก็บภาษีอสังหาริมทรัพย์ อัตราเท่าเดิม 8 ปี เมื่อมีการซ่อมแซม
- ยกเว้นภาษีมรดก กรณีอาคารมูลค่าเกิน 1 ล้าน USD
- อื่นๆ ได้แก่ การโอนสิทธิการพัฒนา (Transferable Development Right) และการโอนกรรมสิทธิ์บางส่วนเพื่อการอนุรักษ์ (Preservation easement)

5.3.3 กฎบัตรนานาชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ย่าน เมืองและโบราณสถาน

แม้กรมศิลปากรจะใช้กฎหมายเพื่อดำเนินการด้านการอนุรักษ์โบราณสถานเพียงฉบับเดียว แต่ยังมีกฎบัตรนานาชาติที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายไทยฉบับอื่นๆที่กรมศิลปากรและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นหลักและเครื่องมือในการดำเนินการ ซึ่งรวบรวมได้ดังนี้

1) **กฎบัตรนานาชาติว่าด้วยการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม** ซึ่งมีหลายฉบับ แต่ฉบับสำคัญที่เป็นหัวใจของนักอนุรักษ์ทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย คือ **กฎบัตรเวนิช** พ.ศ. 2507 (Venice Charter 1964) ตามที่ได้กล่าวถึงมาแล้วข้างต้น ซึ่งสังเกตได้จากการที่กรมศิลปากรได้นำเนื้อหา ในกฎบัตรเวนิชไปบรรจุไว้ในระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ.2528 เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติในการทำงาน ด้านอนุรักษ์
2) **พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2504** (ใช้แทนพรบ.ฉบับเก่าพ.ศ. 2474) แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อใช้บริหารจัดการและดำเนินการในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ
3) **ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยโบราณสถาน พ.ศ.2528** เป็นระเบียบที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ มีเนื้อหาว่าด้วยวิธีการในการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ

4) **พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518** เนื่องจากพื้นที่ที่ตั้งโบราณสถานมักอยู่ในที่ดินราชพัสดุ ซึ่งกระทรวงการคลังโดยกรมธนารักษ์เป็นผู้ดูแล และบริหารจัดการร่วมกับกรมศิลปากร
5) **กฎหมายอื่นๆ** ไม่ใช่กฎหมายเพื่อการอนุรักษ์โดยตรง แต่สามารถนำอำนาจมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ได้

- **พระราชบัญญัติการผังเมือง** ผังเมืองรวมเป็นการคุ้มครองแต่ไม่ได้สร้างบรรยากาศ มีอายุเพียง 5 ปี แล้วต้องต่ออายุ ตราขึ้นใช้ในรูปแบบกฎกระทรวง กฎหมายมีอายุ ใช้บังคับพื้นที่กว้าง มีแรงต้านสูง ใช้บังคับในภาพรวม ไม่ลงรายละเอียด
- **พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร** สามารถประกาศใช้เฉพาะที่ได้ จึงทำให้สามารถควบคุมได้ดีกว่าการประกาศผังเมืองรวม ตราขึ้นใช้เป็นกฎกระทรวงมหาดไทยและข้อบัญญัติท้องถิ่น ใช้ห้ามสร้างอาคาร บังคับการก่อสร้าง ดัดแปลงอาคาร
- **พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ** เป็นตัวช่วยเมื่อเกิดช่องว่างทางกฎหมาย เน้นในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตราขึ้นใช้เป็นกฎกระทรวง กฎหมายมีอายุบังคับใช้คล้ายพรบ.การผังเมือง วัตถุประสงค์เพื่อใช้เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายรวมถึงศิลปกรรมและเมืองเก่า แต่ที่ผ่านมา จะถูกใช้เพื่อการควบคุมมลพิษและสภาวะแวดล้อม ยังไม่เคยมีการใช้เพื่ออนุรักษ์สถาปัตยกรรม ย่านและเมือง
- **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์ และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า** เป็นระเบียบ จึงควบคุมได้เฉพาะหน่วยงานราชการ จึงต้องนำเข้าที่ประชุมเพื่อผ่านเป็นมติคณะรัฐมนตรี จึงใช้ควบคุมบุคคลได้ แต่บริหารจัดการโดยคณะกรรมการ ไม่มีผู้ที่รับผิดชอบชัดเจน จึงไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนัก

5.3.4 ปัญหาและข้อขัดแย้งในการอนุรักษ์ (Problems and Conflicts)

นโยบายการอนุรักษ์มักจะนำไปสู่ปัญหาและข้อขัดแย้งในชุมชนเสมอ ปัญหาและข้อขัดแย้งเหล่านี้มีทั้งที่เป็นปัญหาทางด้านเทคนิคและปัญหาทางด้านการเมือง ได้แก่

1) การอนุรักษ์โดยใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นการกำจัดสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของอาคาร เจ้าของที่ดิน และมักได้รับการต่อต้าน
2) แนวคิดเชิงอนุรักษ์มักสวนทางแนวคิดเชิงพัฒนา วิสัยทัศน์ที่เมืองควรมีเกี่ยวกับพื้นที่อนุรักษ์มักขัดแย้งกับวิสัยทัศน์อื่นๆ เช่น การแก้ปัญหาจราจร ฯลฯ
3) การพิจารณาหรือเลือกว่าอะไรควรอนุรักษ์ อะไรที่ไม่สมควรอนุรักษ์ มักเป็นปัญหาที่ถกเถียงได้ตลอด หาข้อสรุปยาก อีกทั้งผู้ที่เป็นพิจารณาชี้ขาดว่าอะไรควรอนุรักษ์ ก็ไม่สามารถกำหนดได้ว่าควรเป็นรัฐบาล ผู้บริหารท้องถิ่น นักโบราณคดี สถาปนิก วิศวกรหรือประชาชน
4) การเปลี่ยนแปลงลักษณะและการใช้ประโยชน์อาคารและที่ดิน จะทำได้มากน้อยแค่ไหนจึงจะคุ้มค่า เพิ่มคุณค่า มีรายได้ แต่ไม่ทำลายคุณค่าด้านประวัติศาสตร์
5) การกำหนดพื้นที่หรือขอบเขตของการอนุรักษ์หาข้อยุติที่เหมาะสมยาก

5.3.5 บทบาทภารกิจของหน่วยงานในการอนุรักษ์

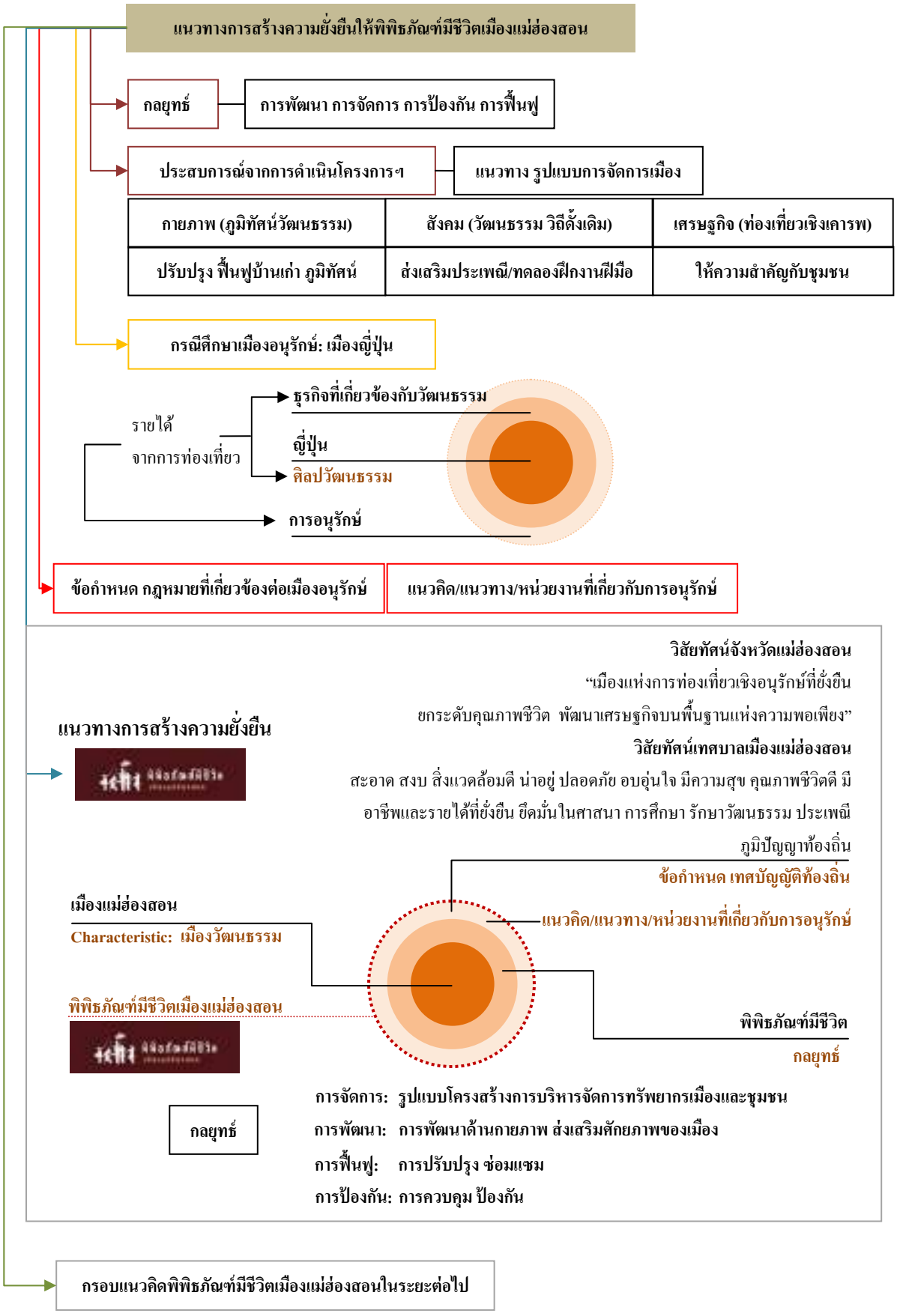
การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน เป็นหน้าที่ของทุกคนและทุกหน่วยงานที่ต้องร่วมมือกัน มีจิตสำนึกเหมือนกัน แต่มีภาระและบทบาทหน้าที่ต่างๆกันไปตามกฎหมายและโอกาสที่จะทำได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในส่วนของหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานมีดังนี้

หน่วยงานของภาครัฐ

- **กรมศิลปากร** โดยมีหน่วยศิลปากร เป็นส่วนราชการที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการอนุรักษ์
- **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ได้แก่ เทศบาล องค์กรปกครองส่วนตำบล ฯลฯ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลรักษาโบราณสถานขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมศิลปากรตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง
- **สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน** มีวิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรนำในการบริหารจัดการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา สู่วิถีความสุขแบบพอเพียง ซึ่งจากวิสัยทัศน์สามารถเชื่อมโยงและส่งเสริมแนวทางการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ได้
- **สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดแม่ฮ่องสอน** โดยมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาแนะนำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเครือข่ายชุมชน ประชาชน และหน่วยงานอื่นที่ดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการในเขตพื้นที่จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด

หน่วยงานภาคเอกชน

- **Icomos Thai** เนื่องจากประเทศไทยเป็นสมาชิกของสภาการโบราณสถานนานาชาติ (ICOMOS) ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถานขององค์การยูเนสโก เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่ประกอบไปด้วยนักอนุรักษ์ นักวิชาการ อาจารย์และผู้ที่สนใจการอนุรักษ์โบราณสถานทั่วไป มีบทบาทหน้าที่หลักด้านวิชาการ ให้ข้อเสนอแนะแก่องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- **สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์** โดยกรรมาธิการด้านการอนุรักษ์ เป็นหน่วยงานภาคเอกชนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งขึ้นนอกจากเพื่อความสามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวและส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าในการทำงานของสมาชิกแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในการสร้างสรรค์ความเจริญงดงามทางสถาปัตยกรรม และสิ่งแวดล้อม และรักษาอารายธรรมของชาติ ในฐานะองค์กรทางชีพอิสระทางสถาปัตยกรรม จึงมีบทบาทหน้าที่ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนของประเทศ
- **สมาคมสถาปนิกล้านนา** เป็นหน่วยงานภาคเอกชนของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในภาคเหนือ
- **ททท. สำนักงานแม่ฮ่องสอน** ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- **องค์กรเอกชนหรือองค์กรภาคประชาชนอื่นๆ** มีหลายองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของผู้ทำงานและมีจิตใจด้านการอนุรักษ์ ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เช่น สมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม (SCONTE) ชมรมอนุรักษ์บ้านเก่าเมืองแม่ฮ่องสอน ฯลฯ

แผนภูมิ 5-2 กรอบแนวทางการสร้างยั่งยืนให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

5.4 กรอบการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเมื่อโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตสิ้นสุดระยะการดำเนินงาน (งบประมาณปี 2553)

- **โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนในระยะต่อไป**

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

"พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เริ่มจากการศึกษาโครงการ ในระยะที่ 1 คือ โครงการออกแบบเบื้องต้นและการศึกษาความเป็นไปได้สำหรับศึกษาพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งผลของการศึกษาสรุปได้ว่าเมืองแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการจัดทำโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สกว. เป็นครั้งที่ 2 เพื่อดำเนินการจัดทำในระยะที่ 2 คือ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีแนวคิด การดำเนินโครงการฯ ที่มีเป้าหมายในการจัดกิจกรรมตามกลยุทธ์ และโครงการย่อยที่กำหนดไว้ ต่อจากการศึกษาในระยะที่ 1 ซึ่งได้แปลงแผนสู่การปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการย่อย การดำเนินงาน หรือการจัดกิจกรรมที่ผ่านมามีทั้งกิจกรรมที่มีประสิทธิผลได้รับการตอบรับจากชุมชนในพื้นที่ และบางกิจกรรมเกิดประสิทธิผลที่ค่อนข้างน้อย โดยได้มีการประเมินผล ความผิดพลาด และจัดทำแนวทางการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานมุ่งหวังให้เกิดกิจกรรมในทุกๆ โครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ โดยอยู่ในเงื่อนไขของการแทรกกิจกรรมเข้าไปเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเมือง ตามสถานการณ์ของเมือง ให้คนในชุมชนสามารถรับรู้แนวคิด เป้าหมายของการจัดกิจกรรมโดยที่ไม่รู้สึกถึงการยัดเหยียดแนวคิด ความรู้สึกถึงการรณรงค์สร้างจิตสำนึกรักในคุณค่าของวัฒนธรรมเมืองจนเกินไป จนดูเหมือนการบังคับ แต่แนวทางของโครงการฯ จะเป็นการแสดงให้ผู้คนได้รับรู้ถึงการส่งเสริมสิ่งดีดีที่เมืองแม่ฮ่องสอนมีอยู่ ดังนั้นการดำเนินงานจึงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป การดำเนินงานทั้ง 5 โครงการย่อย จึงเป็นเพียงการเริ่มต้น การสร้างแรงกระตุ้นให้ชุมชนในพื้นที่ได้เห็นถึงคุณค่าวัฒนธรรม องค์ประกอบของทรัพยากรเมืองในแต่ละด้าน โดยคณะทำงานมุ่งหวังให้เกิดงานที่มีประสิทธิผลตามระยะเวลาและงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในระยะที่ 3 จึงมีเป้าหมายในการประยุกต์ใช้ทรัพยากรของเมืองทั้งทางด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ ซึ่งเป็นต้นทุนที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงจากการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน เชื่อมโยงด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เป็นแผนกลยุทธ์ที่มุ่งหวังให้คนชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน เกิดความเข้าใจ รู้คุณค่าของทรัพยากรเมือง ซึ่งจากการดำเนินโครงการฯ ที่ผ่านมาได้ใช้หลักการ Build Operate และ Transfer มีการสร้างกลยุทธ์ วางแผนแนวทางการดำเนินงาน และดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ แต่การดำเนินการจัดกิจกรรมยังคงต้องส่งมอบให้กับคนในพื้นที่หรือผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้นำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการส่งมอบแผน (Transfer) จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่คนในพื้นที่หรือผู้รับผิดชอบ ต้องเข้าใจในหลักการ ซึ่งคณะทำงานจะต้องเป็นที่ปรึกษา แนะนำกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการจัดการระบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ศูนย์ประสานงานฯ

กรอบแนวคิดระดับเมือง จึงอยู่ภายใต้ การพัฒนาอนุรักษ์เมืองวัฒนธรรม เกิดจากการที่เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองขนาดเล็ก กระแสด้านวัตถุนิยมน้อย การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจึงควรมีการควบคุมการพัฒนาให้อยู่ในขอบเขตของเมืองวัฒนธรรม กำหนดเส้นของปริมาณความเจริญที่สมดุลต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่ยังคงไม่ละทิ้งรากฐานทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตเดิม และจิตวิญญาณของชุมชน ซึ่งกรอบแนวคิดระดับเมือง คือ การรักษาและพัฒนา ปรับปรุง ภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง ทั้งด้านสภาพแวดล้อม ธรรมชาติของเมือง และด้านสิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านเรือน วัด และสถานที่สำคัญของเมือง สิ่งเหล่านี้จึงควรได้รับการปกป้อง อนุรักษ์อย่างยั่งยืน และควบคุม ด้วยข้อกำหนดของชุมชน และข้อกำหนดทางเทศบัญญัติท้องถิ่น

ภาพ 5-8 กรอบแนวคิดระดับเมือง

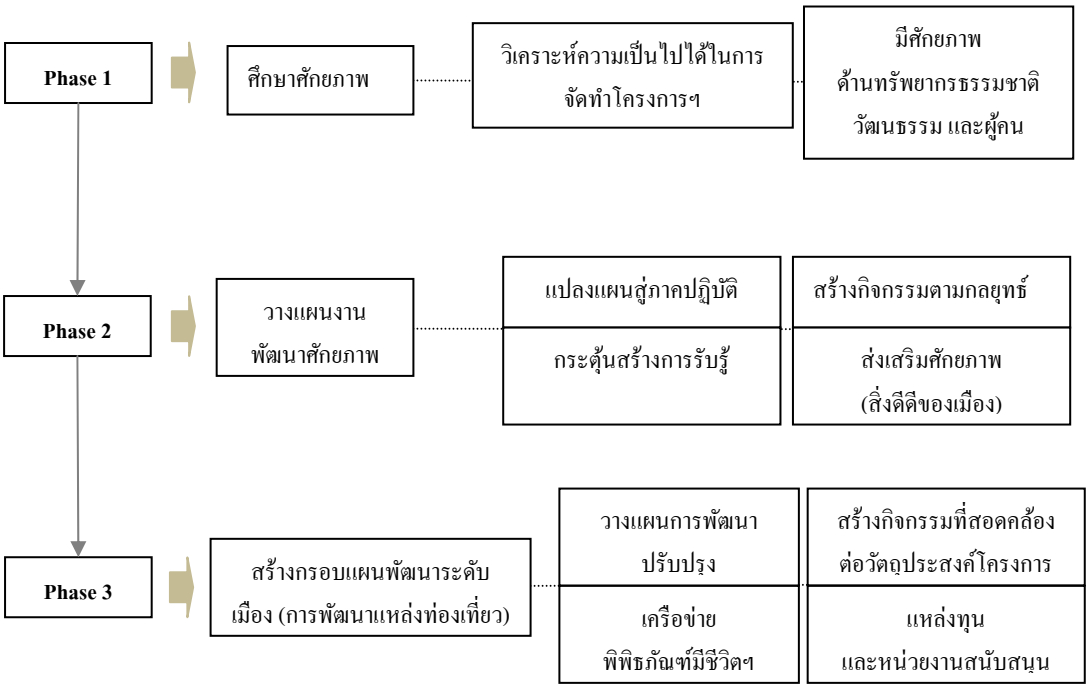
การดำเนินงานของโครงการฯ ในระยะที่ 3 จึงต้องการให้ความเป็นเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมีความชัดเจนขึ้น และพัฒนาส่งเสริมกระตุ้นสร้างระบบความคิดการอนุรักษ์ทั้งคนในพื้นที่และผู้มาเยือน เคารพ รักในทรัพยากรของเมืองในทุกมิติ ทั้งการมองเห็น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และประเพณี การรับรู้ เข้าใจในความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน และการสัมผัส ผ่านกิจกรรมของเมือง เช่น เทศกาลงานประเพณีต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อต่อยอดจากโครงการฯ ระยะที่ 2 นอกจากนี้ปัจจุบันสภาวะโลกร้อน เป็นปัจจัยหนึ่งที่การท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญ การท่องเที่ยวที่ไม่สร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเพิ่มก๊าซเรือนกระจก จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับเมืองนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมของเมืองที่เป็นจุดขายรวมทั้งคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่และผู้มาเยือนก็เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การดำเนินงานของโครงการระยะที่ 3 จึงมีเงื่อนไข ดังนี้

1) การส่งเสริมเศรษฐกิจจากชุมชนท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น อาชีพดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โรงแรม ที่พักขนาดเล็กที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
2) ให้ความสำคัญของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ รัก เคารพในความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน มากกว่าจำนวน ปริมาณของนักท่องเที่ยว
3) รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวภายในเมืองเน้นการเดิน และการใช้จักรยานเป็นหลัก
4) แผน แนวคิดของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตต้องถูกบรรจุในแผนพัฒนาของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ และเพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับชุมชนเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนแผนการดำเนินงานต่อไป
5) เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้มาเยือน หรือนักท่องเที่ยวได้ เช่น เรื่องราวความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่สำคัญ หรือ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของตนได้
6) สร้างความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตให้กับชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ด้วยแผนการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
7) กิจกรรมของศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ ต้องอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรม สิ่งที่เป็นสังคมของคนเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งในบางครั้งต้องอิงกับสถานการณ์เมือง และต้องมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเป็นที่รู้จักมากขึ้น และเกิดประสิทธิผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมต่างๆ นอกเหนือจากการพัฒนา ปรับปรุง ภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง (บ้านเก่า วัด และสถานที่สำคัญของเมือง) ซึ่งอยู่ในแนวคิดการพัฒนาระดับเมืองแล้ว การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว วัฒนธรรม และชุมชน ภายใต้ศูนย์ประสานงานฯ จะมีบทบาทสำคัญ ในการเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการของความเป็นเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ภาพ 5-9 กรอบแนวคิดศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 5-3 กรอบแนวคิดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน งบประมาณที่ 1-3

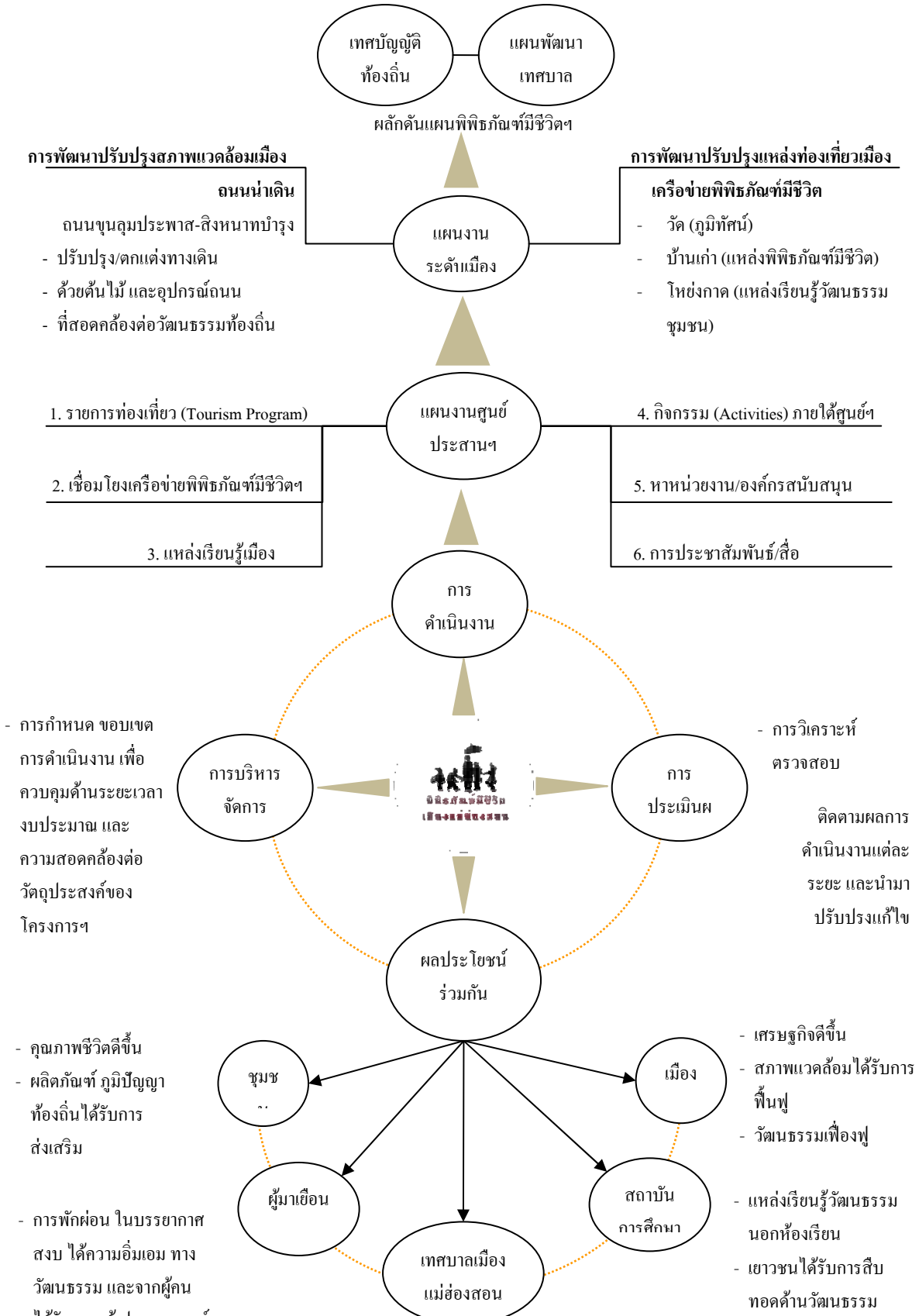
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) สร้างแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม
2) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเมือง เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาให้มีความยั่งยืน ด้วยการพัฒนาและปรับปรุง บ้านเก่า วัด สถานที่สำคัญของเมือง และเชื่อมโยงด้วยเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
3) เพื่อพัฒนาเมืองให้สอดคล้องต่อแผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมถึงผลักดันให้แผนงานของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนถูกบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
4) การประยุกต์ใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรม จากการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงด้วยผลิตภัณฑ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5) ส่งเสริมสมรรถนะให้กับหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ด้วยแนวคิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

3. กรอบแนวความคิดการจัดการเมืองด้วย “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

“พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เป็นการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานศักยภาพ ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ธรรมชาติของเมือง และจิตวิญญาณของชุมชน จากวิถีชีวิตดั้งเดิม การจัดการเมืองจึงครอบคลุมการพัฒนาด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งทั้ง 3 ด้าน มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สุดท้ายแล้วกรอบการพัฒนาจะมุ่งไปยังคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ในแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยกระบวนการไปถึงยังจุดหมาย มีกรอบแนวคิดแผนการดำเนินงาน 2 ประเด็น ได้แก่

1) กรอบแนวคิดเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมการพัฒนาเมือง และเป็นเกราะป้องกันสำหรับการเจริญเติบโตของเมืองในอนาคต ทั้งด้านกายภาพ และวัฒนธรรม สร้างความยั่งยืนด้วยข้อกำหนดของชุมชน (พื้นฐานสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาคือความเข้มแข็งของชุมชน) และข้อกำหนดเทศบัญญัติท้องถิ่น
2) กรอบแนวคิดเพื่อสร้างกิจกรรม ในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม และวิถีชีวิตดั้งเดิม จิตวิญญาณของชุมชน ภายใต้ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนภูมิ 5-4 กรอบแนวคิดการดำเนินงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (งบประมาณ ที่ 3)

4. กิจกรรมโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (งบประมาณที่ 3)

แผนงานระดับเมือง (ขอดูแผนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) (กรอบงานกลยุทธ์: สร้างความมั่นคง และยั่งยืนเมืองวัฒนธรรม)

ประเด็น	กิจกรรม
เทศบัญญัติควบคุมสิ่งก่อสร้าง (บริเวณสองฟากถนนสิงหนาท บำรุง)	**ส่วนเอกสาร** - Review/วิเคราะห์ วิเคราะห์ตัวอย่างเมืองอนุรักษ์และวิธีการจัดการเมือง กฎหมาย ข้อกำหนดเกี่ยวกับบทบาทเมืองวัฒนธรรม - สรุปความสำคัญของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตที่มีบทบาทต่อเมืองแม่ฮ่องสอน และการใช้ข้อกำหนดของเทศบัญญัติในการควบคุมการพัฒนาของเมือง
	ส่วนการประชุม เป้าหมาย : การผลักดันให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเป็นวาระของเมืองแม่ฮ่องสอน ด้วยเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเจ้าภาพ และบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล จนไปสู่การออกเทศบัญญัติควบคุมสิ่งก่อสร้าง การประชุม ครั้งที่ 1 การชี้แจง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน” การประชุม ครั้งที่ 2 “แผนยุทธศาสตร์การจัดการเมืองด้วยพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” การประชุม ครั้งที่ 3 “เทศบัญญัติ กับการคุ้มครองเมืองวัฒนธรรม” (ต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาบรรยายให้ความรู้)
การพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองให้สอดคล้องต่อเมืองท่องเที่ยววัฒนธรรม **ถนนน่าเดิน** ถนนขุนลุมประพาส-สิงหนาท บำรุง	- เปลี่ยนป้ายชื่อถนน (ใช้รูปแบบเดียวกัน) เพิ่มกลอน - แผน เสนอแนะสายไฟฟ้าลงดิน - ตรวจสอบความเรียบร้อยของถนน ดีและไม่ดี ปรับปรุงอย่างไร
การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเมือง (เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต)	- วัด ปรับปรุงภูมิทัศน์วัดก้ำก่อ - บ้านเก่า ป้ายข้อมูลบ้านเก่า+การปรับปรุงพื้นที่บ้าน ในส่วนที่มีพิพิธภัณฑ์ - โหย่งกาด จัดระเบียบสิ่งของ+ปรับปรุงภูมิทัศน์+ตกแต่งเพิ่มเติมด้วยแผ่นแสดงข้อมูลและภาพ ที่เกี่ยวกับชุมชน
ศึกษาดูงาน “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เรียนรู้ดูงาน”	- ศึกษาเมืองอนุรักษ์ ที่มีชุมชนร่วมกระบวนการ สงขลา/เชียงคาน เลย/ภูเก็ต - ประชุมสรุปการเรียนรู้ดูงาน ผู้ร่วมศึกษาดูงานวิเคราะห์สิ่งที่ดี และไม่ดี สิ่งใดควรกลับนำมาประยุกต์ใช้กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
	ผู้รับผิดชอบหลัก คณะวิจัยร่วมกับเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

แผนงานศูนย์ประสานงานฯ (กรอบงานกลยุทธ์: สร้างกิจกรรม กระตุ้นสร้างเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต)

ประเด็น	กิจกรรม
1. รายการท่องเที่ยว (Tourism Program)	- จัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เชื่อมโยงเครือข่ายฯ ทั้งโบร์ชัวร์และป้ายแสดงข้อมูลที่ รสพ. แบ่งเป็น - สิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น วัด บ้าน แหล่งเรียนรู้ (Node) - พิเศษตามเทศกาล ช่วงฤดูกาล - พิเศษตามศูนย์ประสานฯ เช่น กิจกรรมเสวนา บรรยาย กิจกรรมเรียนรู้ กิจกรรมการประกวดต่างๆ
2. เชื่อมโยงเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ	- พูดคุย สร้างความเข้าใจในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ฯ ในแต่ละร้าน และประชุมเสวนากลุ่มย่อย ผู้ประกอบการร้านอาหารไต - สร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ฯ ระดับชุมชน (ประชุมคัดเลือกผลิตภัณฑ์ อาหาร แหล่งท่องเที่ยว ศิลปะ หัตถกรรม ประวัติชุมชน) เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์มีชีวิต
3. แหล่งเรียนรู้เมือง	- ประชุม สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยสามารถถ่ายทอดประวัติศาสตร์ เรื่องราว ของตนสู่นักท่องเที่ยวได้ - จัดกิจกรรม “เรียนรู้ เมืองเรา เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เด็กในสถาบันการศึกษาแม่ฮ่องสอน เรียนรู้ ศึกษาพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน - ทริบ “เยือนถิ่นถาปัดไต” นักศึกษาสาขาสถาปัตย์ออกค่าย - ทริบปกติ ท่องเที่ยวเส้นทางเมือง “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” (เดินชมบ้าน ปั่นจักรยานชมเมือง)
4. กิจกรรม (Activities) ภายใต้ศูนย์ฯ เป้าหมาย คือ ศูนย์ประสานงานฯ ต้องมีกิจกรรมตลอด เพื่อให้ชุมชน นักท่องเที่ยว ได้เห็นถึงบทบาทของศูนย์ฯ	จัดกิจกรรมประจำทุกเดือน อิงตามเทศกาล งานของเมือง หากเดือนไหนไม่มีงาน ให้เจ้าหน้าที่ศูนย์จัดกิจกรรมขึ้นมาเอง อาจต้องพิจารณาอิงตามสถานการณ์ของเมือง ณ ช่วงเวลานั้นๆ เช่น - กิจกรรมนิทรรศการ “ศิลปะไต หมุนเวียน” วันที่ 1-3 ภาพวาดตาหม่น ปราชญ์ท้องถิ่น วันที่ 4-6 เครื่องดนตรีไต (ประกอบกับการแสดง ช่วงเย็น) วันที่ 7-9 เครื่องแต่งกาย - กิจกรรมประกวดภาพถ่าย “เทศกาลปอยส่างลอง” - กิจกรรม “ร่วมฟัง ร่วมฝึก ดนตรีไต” เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสัปดาห์ละครั้ง อาทิตย์ละหนึ่งวัน ช่วงเวลาเย็น ให้เป็นที่ฝึกซ้อมของวงดนตรีไต และนักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมชมได้
5. หาหน่วยงาน/องค์กร/คน สนับสนุน และร่วมทีม	- เข้าพูดคุย สร้างเครือข่ายระดับองค์กร (เช่น สถาบันการศึกษา ททท. วัฒนธรรมจังหวัด สกว. ระดับพื้นที่)
6. การประชาสัมพันธ์/สื่อ	- เวบไซต์ ให้เทศบาลดำเนินการเรื่องโดเมน - COMPASS - Atlas / Map Set - หนังสือชุด “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ประกอบด้วย บ้านไต อาหารไต ชุดไต ดนตรีไต ภาษาไต - หนังสือ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เป็นการถ่ายทอดจากการทำงานโครงการฯ ในลักษณะการเล่า อ่านง่าย

ภาคผนวก

1. เอกสารสรุปผลกิจกรรมการอบรมกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 1
2. บทประกอบรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 29
3. เอกสารจดหมาย 122
4. ถอดเทป: การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” 145
5. เครือข่ายคณะทำงานในพื้นที่ ผู้สนับสนุนและผู้ร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม 151

ภาคผนวก

1. เอกสารสรุปผลกิจกรรมการอบรมกลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

1.1 กิจกรรมการอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “ตากล้องน้อย” ครั้งที่ 1

- **ระเวลา / สถานที่การอบรม** 10 ตุลาคม 2553 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
- **สรุปผลการดำเนินงาน** การจัดอบรมเป็นไปด้วยดี แม้มีปัญหาเล็กๆ น้อย แต่โดยภาพรวมแล้วผู้เข้ารับการอบรมให้ความสนใจ และอยู่จนปิดการอบรมทุกคน วิทยากรได้ให้ความรู้พื้นฐานเรื่องการถ่ายภาพเบื้องต้นให้กับผู้เข้าอบรมเพียงไม่กี่ชั่วโมง แต่สามารถทำให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถนำใช้ในการฝึกถ่ายภาคปฏิบัติในช่วงบ่ายให้ภาพที่ออกมามีความสวยงาม มีมุมมอง และแนวคิดใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี
- **ผลสำเร็จของการดำเนินงาน** ผู้เข้าอบรมมีความพอใจในการอบรมในระดับดี ถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตากล้องน้อยในครั้งต่อๆ ไป ที่จะได้มีการพบปะกันเพื่อสอนเทคนิคการถ่ายภาพ 2 ครั้ง / เดือน
- **ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน**
  - ผู้เข้าอบรมมาน้อยกว่าที่ลงชื่อยืนยันการเข้าร่วมอบรมเพียงเล็กน้อย
  - มีฝนตกในช่วงบ่ายที่ทำการฝึกอบรมภาคปฏิบัตินอกสถานที่ จึงต้องกลับเข้าห้องอบรมก่อนเวลาที่กำหนด และได้ภาพถ่ายของผู้เข้าอบรมน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ อาจไม่สามารถนำไปใช้ในการจัดนิทรรศการในวันที่ 19 ตุลาคม 2553 ตามที่คณะทำงานต้องการได้มากนัก
- **ข้อเสนอแนะ** (จากคณะทำงานในพื้นที่)
  - ควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนกลุ่มตากล้องน้อยได้ฝึกถ่ายภาพทุกๆ เดือน เป็นจำนวน 2 ครั้ง / เดือนและสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอน พร้อมกับจูงใจให้เกิดความรักเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้นเรื่อยๆ ก่อนจะนำภาพจากการฝึกการถ่ายภาพมาจัดประกวด หรือจัดนิทรรศการภาพถ่ายเมืองแม่ฮ่องสอนจากฝีมือกลุ่มตากล้องน้อยต่อไป
  - ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อๆ ไปควรเตรียมค่าตอบแทนให้กับวิทยากรเล็กน้อย พร้อมทั้งมีคูเล่อน้ำสำหรับใส่น้ำดื่ม และน้ำแข็ง แก้วน้ำพลาสติก พร้อมขนมปังปิ๊บให้กับเยาวชนกลุ่มจิตรกรน้อยด้วย
- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม)
  - อยากไปฝึกถ่ายรูปนอกสถานที่ถ่ายภาพธรรมชาติในที่สวยๆ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น ปางอุ๋ง , ทุ่งบัวตอง , น้ำตก เป็นต้น (มีความต้องการมากที่สุด) จะได้มีมุมองที่ต่างจากเดิมและทำให้ได้ซึมซับอารมณ์ในการถ่ายภาพ ให้ภาพสื่ออารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น
  - อยากให้มีกิจกรรมนันทนาการมากกว่านี้ และมีกิจกรรมให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมสนุกแทรกระหว่างการอบรม
  - อยากได้ความรู้เรื่องการถ่ายภาพเพิ่มเติม อยากให้มีการจัดการอบรมแบบนี้อีกหลายๆ ครั้ง
  - อยากมี work shop การถ่ายภาพอื่นๆ อีก
  - อยากให้มีการประกวดภาพถ่ายของสมาชิกกลุ่มตากล้องน้อยหาภาพที่สุดสวยที่สุด
  - อยากให้รูปแบบการอบรมมีความต่อเนื่องจากทักษะเบื้องต้น ไปจนถึงระดับสูง

- อยากได้ความรู้เกี่ยวกับกล้องว่ามีชิ้นส่วนต่างๆของกล้อง และหน้าที่ของชิ้นส่วนนั้นๆ และอุปกรณ์เสริมต่างๆ สำหรับการถ่ายภาพ
- อยากเรียนรู้เรื่องการปรับแสงให้เหมาะกับสภาพแสงต่างๆ
- อยากเรียนรู้เรื่องการถ่ายภาพให้ดึงดูดใจผู้ชม
- อยากให้มีการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์แม่ฮ่องสอนมากขึ้น
- อยากให้มีการสอนการถ่ายภาพที่ดูน่ารักมีสีสัน
- อยากให้มีเวลาในการฝึกปฏิบัติถ่ายภาพนานๆ
- อยากให้มีการสอนถ่ายภาพเคลื่อนไหว และการถ่ายภาพแบบอื่นๆ ที่ถ่ายออกมาแล้วดูดี
- อยากให้มีการสอนการถ่ายภาพสัปดาห์ละครั้ง เพราะจะได้รับความรู้แน่นๆ และเยอะๆ เพื่อเอาไปใช้ในอนาคตข้างหน้า
- อยากให้พาไปถ่ายภาพในต่างอำเภอ ต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ
- อยากให้มีการจัดอบรมหลายๆ วัน และให้มีวิทยากรมาให้ความรู้หลายๆ คน
- อยากให้มีระยะเวลาในการถ่ายภาพเพื่อเก็บรายละเอียดให้นานกว่านี้
- อยากถ่ายภาพวัดพระธาตุดอยกองมู เพราะสามารถถ่ายภาพวิวทิวทัศน์ของธรรมชาติ วิถีชีวิต บ้านเรือน ท้องฟ้าให้ภาพดูสวยงามมาก
- อยากให้มีการถ่ายภาพตามโบราณสถานในประเทศไทย เช่น อยุธยา
- อยากฝึกการถ่ายภาพพรอตเทต (ภาพบุคคล) และมีดาราดังๆ มาเป็นแบบให้
- อยากให้มีการฝึกอบรม จำนวน 3 – 4 ครั้ง / เดือน
- อยากให้มีข้อมูลพื้นฐานขึ้นบนจอเวลานำเสนอ หรือ ประกอบการสอน
- อยากให้มีภาพสวยมาประกอบขณะทำการสอนหรืออธิบายเรื่องการถ่ายภาพ
- อยากให้วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมให้แคบกว่านี้ เพราะเนื้อหายังดูกว้างและยากต่อการทำความเข้าใจ
- มาอบรมในครั้งนี้รู้สึกว่าได้รับความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพเยอะ ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่วิทยากรได้ถ่ายทอดให้ล้วนมีประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรม อยากของคุณวิทยากร และพี่ๆ ทุกคนที่สละเวลาอันมีค่าของพี่ๆ มาให้ความรู้กับผู้เข้าอบรมทุกคน

- **สรุปผลการประเมิน**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	28	20	1	3	-	52
2	วิทยากรการอบรม	32	17	-	2	1	52
3	สถานที่อบรม	19	28	1	4	-	52
4	วิธีการนำเสนอ	23	24	1	4		52
5	ความน่าสนใจ	25	26	-	2	-	52
6	อาหาร	27	19	2	3	1	52

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

อยาก 48 คน
ไม่แน่ใจ 3 คน
ไม่ 1 คน
รวม 52 คน

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

เข้าร่วม	42 คน
ไม่แน่ใจ	8 คน
ไม่	2 คน
รวม	52 คน

ภาพ การอบรมกลุ่มตากล้องน้อย

- **รายชื่อกลุ่มตากล้องน้อย**

ที่	ชื่อ	ระดับชั้น	Email	เบอร์ติดต่อ
1	น.ส.มลิลา กลิ่นกุหลาบไพร	ม.4/4	Malila2542@hotmail.com	
2	น.ส.ภัทราพร บุญเย็นธรรมชาติ	ม.4/2	Conan_khim@hotmail.com	0807692718
3	น.ส.สายฝน แย้มขจร	ม.5/3	Sai_fon_99@hotmail.com	0871805580
4	น.ส.พิชญา ฟ้านิมิสวย	ม.4/4		0883223044
5	นาย ศุภวิชญ์ ชูเกียร์ติ	ม.4		
6	น.ส.จริยา วงศ์ไชย	ม.5		
7	น.ส.สุมิตรา กอนแก้ว	ม.5		
8	น.ส.นวลคำ แสงเหลิน	ม.5/3		
9	น.ส.มะลิลย์ ภาพเฉลิมพจน์	ม.5/3		
10	น.ส.วนิดา เจแฮ	ม.5/3		0856790536
11	น.ส.นันทภัต โชตวีระวัฒนา	ม.5/3	Chinny_kiku_ja@hotmail.com	0801338457
12	น.ส.อรจิรา ช่อฟ้างาม	ม.5/5		
13	น.ส.กันดา เพชรมณีโชค	ม.5/5		
14	น.ส.นันทิชา มณีแสงงามยิ่ง	ม.5/5		

ที่	ชื่อ	ระดับชั้น	Email	เบอร์ติดต่อ
15	นาย อารานล อุทัยโอพาร	ม.4/5		
16	น.สอริสา ละออง	ม.4/1		
17	น.ส.ดลญาลักษณ์ แก้วสาคำ	ม.4/1		
18	น.ส.วิดาภา อนุชัย	ม.4/3		
19	น.ส.ธัญรัตน์ เอี่ยมกระสินธ์	ม.4/3		
20	น.ส.สลิลทิพย์ อินทรวิศิษฏ์	ม.4/2		
21	น.ส.ณัฐวรรณ ปัญเจริญ	ม.4/2		
22	น.ส.รุ่งทิพย์ พวงบุบผา	ม.4/2		0898387432
23	น.ส.กชกร ธรรมวงศา	ม.4/2		
24	น.ส.สุดารินทร์ น้อยสกุล	ม.4/2		
25	น.ส.รัตนาภร ใจดี	ม.4/1		
26	น.ส.ปิยากร ศรคำ	ม.4/1		
27	น.ส.ณัฐวรรณ นีกรี	ม.4/1		
28	น.ส.เมธีปียา ติลลักษณ์	ม.4/3		
29	น.ส.อาทิตยา บางวร	ม.4/3		
30	น.ส.อลิสา วนาศิริ	ม.4/3		
31	น.ส.รัชณี ราษฎรปิกุล	ม.4/3		
32	น.ส.กันติชา รัตนมณี	ม.4/3		
33	นาย วรรณลภย์ กรีฑาพันธ์	ม.4/3		
34	นาย ณัฐพงษ์ ใจปิน	ม.4/3		
35	น.ส.ปัญญานุช ทัตชัย	ม.4/2		
36	น.ส.พิมพ์ชนก สมบูรณ์	ม.4/3		0834722114
37	น.ส.มณีกานต์ พากอ	ม.4/3		0861942439
38	นาย ธนวรรต ปัญญายาน	ม.4/3		
39	น.ส.อุไรรัตน์ เอี่ยมอุไร	ม.5	Aimevrai.boat@hotmail.com	
40	นายวศิล คะนองศรี	ม.4/2	waxsinresai@hotmail.com	0849492284
41	นายอาชวิน วัฒนสกุลเลิศ	ม.4/2	Vin_axzawx@hotmail.com	0884088908
42	นาย นพชัย เจริญสุข	ม.4/2		0801226677
43	น.ส.สิรีดา วาสินธ์	ม.4/2	Sireeda_w@hotmai.com	0821813116
44	น.ส.อาภัสรา แซ่ด่าน	ม.5/1	Yok_griffindor@hotmail.com	0853322232
45	น.ส.พฤกษ์สร เสริมกิจ	ม.4/2	Mild_mid_momo@hotmail.com	
46	น.ส.ดลพร ศิลปะจิตต์	ม.4/2	Nutjune_love@hotmail.com	
47	น.ส.มนัญชยา นะคำ	ม.4/2		
48	น.ส.เยาวภา สุภาภรณ์	ม.4/2	Yellywhite_mild@hotmail.com	
49	นาย กิติภพ วิฉายสกุลวรรณ	ม.4/3	Step_bao@hotmail.com	
50	น.ส.ฐิตาพร นีโย	ม.4/3		0806772857
51	นาย ชญานนท์ แสนฤทธิ์เจริญ	ม.4/3		0861967253
52	น.ส.สุภาพ ไพรแก้วทรัพย์	ม.4/4		0894345922
53	นาย ธนพล อำชา	ม.5/2	Hole_beem@hotmail.com	0804946291
54	น.ส.ฉัตรพร วงศ์เผือก	ม.4/1	Biew_202@hotmail.com	0801326940

ที่	ชื่อ	ระดับชั้น	Email	เบอร์ติดต่อ
55	นาย รมใน	ม.5/4		0857098884
56	น.ส.บุงกร บริสุทธิ์โอภาส	ม.5/4		0899519847
57	น.ส.ชุดา บุปผาเพชร	ม.5/1	Nan_chin_angle@hotmail.com	0857142668
58	นสจิดาภา ลังกา	ม.5/1	Kik_kitty29@hotmail.com	0807510136
59	นสจิรัชยา งามพิมลศรี	ม.5/1	Ddd_view@hotmail.com	0823882096
60	น.ส.ขัติยา กรมทอ	ม.5		0843704536
61	น.ส.ศิริวงศ์ คงคำ	ม.5		0871080680
62	น.ส.ชนา ตายน	ม.5		0844538343
63	น.ส.พัชราภาพรรณ ชุ่มหมื่น	ม.5		0828968479
64	น.ส.ถนนพักตรี	ม.5		0836208524
65	น.ส.ทิพย์ภาพร โพธิ์อ่อน	ม.5		0844343034
66	น.ส.สวรรค์ญา อ่อมจิ๋ว	ม.5		0814229266
67	น.ส.อัญชลี สุปันโยจ	ม.5		0808472610

1.2 กิจกรรมการอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม "จิตรกรน้อย" ครั้งที่ 1

- **ระเวลา / สถานที่การอบรม** 14 ตุลาคม 2553 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ "ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน" โรงเรียนห้องสอนศึกษา
- **สรุปผลการดำเนินงาน** แม้จะมีปัญหาอุปสรรคในการจัดหาวิทยากรเล็กน้อยในเบื้อต้น แต่เมื่อถึงเวลาการจัดอบรมวิทยากรที่เชิญมาก็ล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้ และประสบการณ์ ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจเรื่องของศิลปะขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นในช่วงบ่ายที่นำผู้เข้าอบรมไปเรียนรู้ศิลปะไทใหญ่ในวัดสำคัญๆ ของแม่ฮ่องสอนก็ทำให้เยาวชนกลุ่มจิตรกรน้อยได้ซึมซับในเรื่องศิลปะไทใหญ่ และเรียนรู้ประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน ตลอดจนความสำคัญของวัดต่างๆ ทำให้เกิดแรงจูงใจอยากจะสืบสานศิลปะไทใหญ่ของบรรพบุรุษต่อไป
- **ผลสำเร็จของการดำเนินงาน** ผู้เข้าอบรมมีความพอใจในการอบรมในระดับดี ถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตรกรน้อยในครั้งต่อๆ ไป ที่จะได้มีการพบปะกันเพื่อสอนศิลปะภาคปฏิบัติในทุกๆ เดือนต่อไป
- **ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน**
  - ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะที่ติดต่อประสานงานก่อนการอบรมเกิดป่วยจนไม่สามารถมาเป็นวิทยากรได้ แต่ก็แก้ปัญหาด้วยการหาอาจารย์สอนศิลปะ และศิลปินท่านอื่นๆ ในแม่ฮ่องสอนมาเป็นวิทยากรแทนได้ทันก่อนวันอบรม
  - ผู้เข้าอบรมบางคนมีบ้านอยู่นอกตัวเมืองไกลจากสถานที่อบรม จึงทำให้เดินทางมาช้ากว่าเวลาเริ่มการอบรมที่กำหนด แต่ก็ยังทันที่จะได้เรียนรู้เรื่องศิลปะจากวิทยากร
- **ข้อเสนอแนะ** (จากคณะทำงานในพื้นที่)
  - ควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนกลุ่มจิตรกรน้อยได้ฝึกการวาดภาพ และเรียนรู้เรื่องศิลปะเพิ่มเติมทุกๆ เดือน เป็นจำนวน 2 ครั้ง / เดือนเป็นอย่างน้อย และสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอน พร้อมกับจูงใจให้เกิดความรักเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้นเรื่อยๆ ก่อนจะนำภาพวาดจากการฝึกการวาดภาพมาจัดประกวด หรือจัดนิทรรศการภาพวาดเมืองแม่ฮ่องสอนจากฝีมือกลุ่มจิตรกรน้อยต่อไป

- ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อๆ ไปควรเตรียมค่าตอบแทนให้กับวิทยากรเล็กน้อย พร้อมทั้งมีคูเล่อน้ำสำหรับใส่น้ำดื่ม และน้ำแข็ง แก้วน้ำพลาสติก พร้อมขนมปังปิ๊บให้กับเยาวชนกลุ่มจิตรกรน้อยด้วย

- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม)
  - ควรมีกิจกรรมแบบนี้บ่อยๆ มีการออกนอกสถานที่จะดีมากๆ ทำให้ได้เห็นของจริง
  - อยากไปวาดภาพในสถานที่ต่างๆ ทั่วแม่ฮ่องสอน เช่น วัดม่วยต่อ อำเภอขุนยวม , หนองจองคำ , ถ้ำปลา , พระธาตุดอยกองมู , น้ำตก , ดอกบัวตอง , ปางอุ๋ง ฯลฯ หรือในต่างจังหวัด
  - อยากให้มีการฝึกปฏิบัติและลงมาทำ มีการใช้เทคนิคสีต่างๆ ทั้งสีน้ำสีฝุ่น , สีน้ำมัน , สีน้ำ ฯลฯ
  - อยากให้มีการจัดค่ายศิลปะ 3 วัน 2 คืน ให้มีการลงมือวาดรูป และพาไปวาดรูปในสถานที่ต่างๆ
  - อยากให้วิทยากรนำผลงานที่ผ่านมาให้ดูเป็นตัวอย่างถึงความแตกต่างในการวาดรูปแต่ละอย่าง
  - อยากให้มีระยะเวลาในการอบรมมากกว่านี้
  - อยากไปวาดภาพที่หนองจองคำ ในสถานที่สวยๆ
  - อยากให้มีอาหารหลายๆ อย่างให้เลือกทาน
  - อยากให้มีคนมาอบรมด้วยกันเยอะๆ
  - อยากระบายสีน้ำ

- **สรุปผลการประเมิน**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	8	18	1	4	-	28
2	วิทยากรการอบรม	15	12	-	1	-	28
3	สถานที่อบรม	8	15	1	4	-	28
4	วิธีการนำเสนอ	8	14	1	5	-	28
5	ความน่าสนใจ	11	14	1	2	-	28
6	อาหาร	12	10	1	5	-	28

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

  อยาก 20 คน

  ไม่แน่ใจ 6 คน

  ไม่ 7 คน

  รวม 28 คน

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

  เข้าร่วม 18 คน

  ไม่แน่ใจ 8 คน

  ไม่ 2 คน

  รวม 28 คน

ภาพ การอบรมของกลุ่มจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1

- **รายชื่อกลุ่มจิตรกรน้อย**

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชื่อเล่น	โรงเรียน
1	น.ส.สริดา พรมตัน	แตงกวา	ห.ศ.
2	น.ส.จันทวรรณ ตระกูลผิว	อ๊อฟ	ห.ศ.
3	ด.ญ.สุทธิดา จันทราอินทร์	ตุ้ย	ห.ศ.
4	ด.ญ.มะลิ พวงรจนา	ลิ	ห.ศ.
5	ด.ญ.กะกา ศรีสะอาด	แอม	ห.ศ.
6	น.ส.วลัยพรรณ เชิ่งภักดี	หลาน	ห.ศ.
7	น.ส.สุพัตรา บุญมาตา	ชี	ห.ศ.
8	ด.ช.สุรชัย	ชาย	ห.ศ.
9	ด.ช.กัญจน์	กัลป์	ห.ศ.
10	ด.ช.ศุภชัย โสภา	ข้าวโอ๊ต	ห.ศ.
11	น.ส.ต้องใจ ลาย	ต้อง	ห.ศ.
12	น.ส.นพวรรณ ฉัตรชาตรีชาญ	มุก	ห.ศ.
13	น.ส.ยุวดี กลิ่นกุหลาบไพร	ยุ	ห.ศ.
14	นายสุริยาวุธ ทวีสุขสันต์		นม.
15	นายภานุวัฒน์ วงต์เจริญ		นม.
16	นายประกฤษฎิ์ บุญแต่ง		นม.
17	นายจารวิดย์ ขยัยกิจ		นม.
18	นายธนโชติ กุลมิตร		นม.
19	นายกษิติเดช ลือชัย		นม.
20	นายจิรายุทธ พรหมสถิตย์		นม.
21	นายธันยา เชาว์เลขา		นม.

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	ชื่อเล่น	โรงเรียน
22	น.ส.สุวนันท์ ภมรภัคคีภูมิ		นม.
23	นายพงษ์เทพ ไทยอุ่นใจ		นม.
24	น.ส.วรากร ซื้งเสถียร		นม.
25	นายลิด		นม.
26	นายนัทรพงศ์ ตาอิ่นแต้ง		นม.
27	นายศรราม เปี่ยมเมตตาจิตต์		นม.
28	นายชยุตพงศ์ นะมาดคำ		นม.
29	นายธนพงษ์ แมนบรรพต		นม.
30	นายสเตย์ กองสิงห์		นม.
31	นายธวัชชัย มวนะเฉิดฉาย		นม.
32	น.ส.ปากิดา		นม.
33	น.ส.สุภาพร บัวดก		นม.

1.3 กิจกรรมการอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “ยุวนาฏศิลป์ไต” ครั้งที่ 1

- **ระเวลา / สถานที่การอบรม** 24 - 25 ตุลาคม 2553 เวลา 08.00 – 17.00 น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา
- **สรุปผลการดำเนินงาน** ได้รับการตอบรับจากเยาวชนเป็นอย่างดี ซึ่งดูได้จากความสนใจในการเข้าร่วมการอบรมที่ตั้งใจเรียนรู้จากวิทยากรที่มาถ่ายทอดและประสิทธิประสาทวิชาให้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนั้นเยาวชนผู้เข้าอบรมยังมีความกระตือรือร้นที่อยากจะซ้อมท่ารำให้มีความต่อเนื่อง และอยากจะมีโอกาสแสดงให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนชาวแม่ฮ่องสอนได้ชมเร็วๆ
- **ผลสำเร็จของการดำเนินงาน** ผู้เข้าอบรมมีความพอใจในการอบรมในระดับดี ถึงดีมาก และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ยุวนาฏศิลป์ไตในครั้งต่อๆ ไป ซึ่งจะมีการฝึกสอนการฟ้อนรำอื่นๆ และทบทวนท่าฟ้อนรำที่สอนไปแล้วทุกๆ วัน ณ ศูนย์การเรียนรู้ “ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน” โรงเรียนห้องสอนศึกษา
- **ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน**
  - ได้รับเงินล่าช้า จึงต้องหาเงินส่วนอื่นมาออกเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การอบรม เพื่อให้ทันต่อการจัดการอบรม
  - สถานที่จัดอบรมคับแคบ ไม่เพียงพอต่อชุดการแสดงที่ต้องแสดงหรือรำพร้อมๆ กันหลายคน
- **ข้อเสนอแนะ** (จากคณะทำงานในพื้นที่)
  - ควรมีพื้นที่สำหรับให้กลุ่มยุวชนนาฏศิลป์ไตได้ฝึกซ้อมการแสดงและการฟ้อนรำ ที่กว้างขวางขึ้นพร้อมกระจกขนาดใหญ่ที่ช่วยในการฝึกซ้อม และดูท่าทางการรำขณะฟ้อนรำ
  - ควรมีชุดการแสดงให้กลุ่มยุวชนนาฏศิลป์ไตที่ตัดเย็บขึ้นใหม่และมีความถูกต้องตามแบบดั้งเดิม เป็นสมบัติของยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์ไว้ในการแสดงออกงานต่างๆ
  - ควรมีพื้นที่ให้กลุ่มยุวนาฏศิลป์ไตได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เช่น ถนนคนเดิน หรือ การต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และในงานกิจกรรม หรือ ประเพณีต่างๆ
- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม)
  - อากาศร้อนมากทำให้เหนื่อยและเมื่อยล้าง่าย อยากให้มีสถานที่อบรมที่กว้างขวางและสะดวกสบายกว่านี้ เช่น ในห้องแอร์ เป็นต้น

- อยากให้พาออกไปตามสถานที่ต่างๆ
- อยากให้มีการอบรมบ่อยๆ เพราะเป็นการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
- สนุกมาก อยากให้มีต่อไปอีกเรื่อยๆ
- อยากให้มีผู้เข้าร่วมการอบรมมากกว่านี้
- อยากไปแสดงที่อื่นๆ
- อยากให้มีผู้ฝึกสอน (พอครู แม่ครู) ที่เก่งๆ หลายๆ คนมาสอน
- อยากให้สอนร้องเพลงไต
- อยากให้มีเนื้อหาการอบรมเยอะขึ้น
- อยากให้มีการอบรมนาฏศิลป์แบบนี้อย่างต่อเนื่อง และอยากให้มีครูฝึกสอนรำอย่างเป็นประจำ
- ผู้ฝึกสอนสอนดี และสนุก
- อยากมีเวลาพักมากขึ้นกว่านี้อีกนิด
- อยากให้ครูผู้ฝึกสอนสอนเพลงอื่นๆ อีกหลายๆ เพลง
- การอบรมทำให้เรามีความรู้ในศิลปะท้องถิ่นของเรามากขึ้น
- อยากให้เปิดการสอนพิเศษ ช่วงปิดภาคเรียน หรือ ทุกๆ เย็นหลังเลิกเรียน ให้มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดเวลา สัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง หรือ จัดให้มีการแข่งขัน ประกวดความสามารถเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นแม่ฮ่องสอน อย่างน้อยเดือนละครั้ง

- **สรุปผลการประเมิน**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	17	12	1	-	-	30
2	วิทยากรการอบรม	17	11	-	2	-	30
3	สถานที่อบรม	8	21	-	1	-	30
4	วิธีการนำเสนอ	7	21	1	1	-	30
5	ความน่าสนใจ	17	13	-	-	-	30
6	อาหาร	15	14	1	-	-	30

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

  อยาก 27 คน

  ไม่แน่ใจ 3 คน

  ไม่ 0 คน

  รวม 30 คน

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

  เข้าร่วม 25 คน

  ไม่แน่ใจ 5 คน

  ไม่ 0 คน

  รวม 30 คน

ภาพ การอบรมของกลุ่ม “ยุวนาฏศิลป์ไต”

ภาพ การอบรมของกลุ่ม “ยุวนาฏศิลป์ไต”

- **รายชื่อกลุ่มยุวนาฏศิลป์ไต**

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	โรงเรียน	ชื่อเล่น
1	น.ส.ปิยนุช ไพศาลสองอรุณ		พลอย
2	ด.ญ.นภัส แก้วแจ่ม		
3	น.ส.ฐิติพร เรือนคำ		
4	น.ส.สาธิตา คำจิ่ง		แจ๋ม
5	น.ส.ศศิวิมล มงคลเลิศ		หนู
6	น.ส.สุพิชญา ปิยชาติพัชรกุล		นุ้ย
7	ด.ช.ธนารักษ์ คำสิงห์		ก๊อต
8	ด.ช.นพดล พนที		แม้ว
9	ด.ช.ธนกร ไชยเสน		อ้วน
10	ด.ช.บัณฑิต หมวกลื่นไหว		
11	นายภาคภูมิ เจริญสุข		ภูมิ
12	น.ส.มัญชลี		
13	น.ส.พรทิพา สันติกรรม		
14	น.ส.กฉิกนันต์ กุลณะ		กิ๊ฟ
15	นายกิตติพงษ์ กาวิโหย่		
16	นายนพพานัยน์ ยิ่งยงยุทธ์		ต๊อบแต๊บ
17	น.ส.รุ่งฟ้า คนการ		
18	น.ส.มณีกานต์ วิจารา		กานต์

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	โรงเรียน	ชื่อเล่น
19	น.ส.อัญชลี ไสยกิจ		
20	ด.ญ.ประกายดาว กัลย์ธิรา		
21	ด.ญ.น้ำผึ้ง วิชาเชาว์		ยิ้ม
22	ด.ญ.อรณี แซ่จาง		น้อย
23	ด.ญ.อรุชา อักษรธรรมชาติ		กิ๊ก
24	ด.ญ.เจนจิต รักดี		ยุ้ย
25	ด.ญ.พิมพ์พิสุทธิ์ ภูคำ		เบร็ว
26	ด.ญ.ศยามล ชัยเดช		
27	ด.ญ.ทัศนีย์วรรณ ศรีธิเผื้ง		
28	ด.ญ.มาลี		ลี
29	ด.ญ.สุชานันท์ อินคำ		ใบเตย
30	ด.ญ.วรนิษฐา ตาแก้ว		
31	น.ส.จามลีน ลอยอ่อง		จามลีน
32	ด.ญ.สุดา		ต๊อด
33	ด.ญ.สัญทกานต์		นา
34	ด.ญ.เกศนีย์		เกด

1.4 กิจกรรมการอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม “มัคคุเทศก์น้อย” ครั้งที่ 1

- **ระเวลา / สถานที่การอบรม** 4 - 6 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า) และลานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- **สรุปผลการดำเนินงาน** การอบรมประสบความสำเร็จและผ่านไปด้วยดี แม้จะมีระยะเวลาในการอบรมเพียง 3 วัน แต่ก็ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมกล้าที่จะพูด กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริงกับชีวิตประจำวัน การเรียน หรือการทำงาน
- **ผลสำเร็จของการดำเนินงาน** ผู้เข้าอบรมมีเข้าใจ มีความกล้าพูด กล้าแสดงออกมากขึ้น และอยากนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปปฏิบัติ ดูได้จากที่เยาวชนผู้เข้าอบรมมีความสนใจและกระตือรือร้นที่อยากจะเป็นมัคคุเทศก์น้อย ในการนำเที่ยวและแนะนำสถานที่สำคัญ หรือประวัติของเมืองแม่ฮ่องสอนให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน
- **ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน**
  - ผู้เข้ารับการอบรมบางคนยังไม่ตรงต่อเวลา ส่งผลให้กำหนดการในการอบรมภาคปฏิบัติต้องเลื่อนออกไปและเริ่มฝึกปฏิบัติล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้
- **ข้อเสนอแนะ** (จากคณะทำงานในพื้นที่)
  - เยาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย จะได้ดำเนินการหมุนเวียนเปลี่ยนกันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและจุดสำคัญต่างๆ ในตัวเมือง หลังจากการอบรม ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อทันต่อช่วงเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงเดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ของทุกปี

- เยาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อยควรมีชุดในการปฏิบัติงาน (ชุดไต) ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจให้กับเยาวชนมัคคุเทศก์น้อยผู้ปฏิบัติงาน
- ควรมีเกียรติบัตรให้กับเยาวชนกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย หลังจากปฏิบัติงานจนเสร็จสิ้นสมบรูณ์ตามที่คณะทำงานได้วางแผนงานไว้

- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม)
  - ควรเพิ่มวันในการอบรมให้มีระยะเวลานานกว่านี้
  - อยากให้มีการจัดอบรมแบบนี้อีก
  - อยากเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติม
  - อยากให้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้จับไมค์ทุกคน
  - เอายุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่มอื่นๆ มาร่วมอบรมด้วยกัน
  - อยากอบรมตอนปิดเทอม
  - อยากให้มีกิจกรรมเกมกลุ่มสัมพันธ์มากขึ้นกว่านี้
  - อยากไปทัศนะศึกษาดูงานในจังหวัดอื่นๆ
  - อยากให้มีวิทยากรคนอื่นๆ มาให้ความรู้เพิ่มขึ้นอีก
  - อยากให้มีการจัดกิจกรรมอบรมแบบค้างคืนด้วย
  - อยากให้มีนักท่องเที่ยวจริงๆ มาร่วมในการฝึกภาคปฏิบัติ
  - อยากให้มีวิทยากรเป็นชาวต่างชาติเพิ่มด้วย
  - อยากได้เนื้อหาการอบรมที่เจาะลึกและเข้มข้นเพิ่มเติม
  - อยากให้พี่พา กับพี่ปาย มาเป็นวิทยากรอีก
  - อยากให้มีการปฏิบัติทุกสัปดาห์ และเพิ่มจุดในการฝึกภาคปฏิบัติเพิ่มขึ้นอีก

- **สรุปผลการประเมิน**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	33	20	2	-	-	55
2	วิทยากรการอบรม	43	9	2	-	1	55
3	สถานที่อบรม	21	23	2	9	-	55
4	วิธีการนำเสนอ	24	25	3	3	-	55
5	ความน่าสนใจ	30	17	3	3	2	55
6	อาหาร	27	15	3	10	-	55

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

  อยาก 41 คน

  ไม่แน่ใจ 12 คน

  ไม่ 2 คน

  รวม 55 คน

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

  เข้าร่วม 43 คน

  ไม่แน่ใจ 9 คน

  ไม่ 3 คน

  รวม 55 คน

- **Session Plan ฝึกอบรม ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 4-6 พฤศจิกายน 2553**

วันที่ / เวลา	หัวข้อ/ประเด็น	วัตถุประสงค์
วันที่ 4 พฤศจิกายน 53 (ลงทะเบียน)		
13.00-13.15 น.	ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความคาดหวังของโครงการและของผู้เข้าร่วม	- ทำความเข้าใจร่วมกัน ก่อนฝึกอบรม - กำหนดความคาดหวังร่วม
13.15 – 13.30 น.	Pretest	- เพื่อประเมินถึงความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม
13.30 – 14.30 น.	CBT concept	- เพื่อให้ผู้เข้าร่วม เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน - เพื่อให้เยาวชน เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ของตนเอง
14.30 – 15.00 น.	อาหารว่าง	
15.00 – 16.00 น.	การเชื่อมโยงของดีชุมชนกับกิจกรรมท่องเที่ยว	- เพื่อให้ทราบถึงการนำเสนอความภาคภูมิใจ หรือ “ของดี” ในพื้นที่ในขณะทำหน้าที่เป็นไกด์ท้องถิ่น - ฝึกการค้นหาของดี และมุมมองของการนำเสนอพื้นที่
16.00 – 17.00 น.	การเป็นไกด์ชุมชนที่ดีตามหลักการ SMS Safety : ความปลอดภัย	- เพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้และหลักการในการเป็นไกด์ท้องถิ่นที่ดี - เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้มีองค์ความรู้ และเข้าใจถึงหลักในการคำนึงถึงความปลอดภัย
17.00 – 18.00 น.	สำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ	- ฝึกมองภาพรวมผ่านการมองชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวแบบ bird eye view
วันที่ 5 พฤศจิกายน 53		
8.30 – 10.00 น.	การเป็นไกด์ชุมชนที่ดีตามหลักการ SMS (ต่อ) Service : การบริการ	- เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้มีองค์ความรู้ และเข้าใจถึงหลักในการบริการ
10.00-10.30 น.	อาหารว่าง	
10.30 – 12.00 น.	การเป็นไกด์ชุมชนที่ดีตามหลักการ SMS (ต่อ) Meaning : การสื่อความหมาย	- เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้มีองค์ความรู้ และเข้าใจถึงหลักในการสื่อความหมาย
12.00 – 13.00 น.	อาหารกลางวัน	
13.00 – 14.30 น.	- การพูดในที่ชุมชน - ฝึกปฏิบัติเตรียมเนื้อหาในการพูด	- เพื่อให้ผู้เข้าร่วม มีหลักปฏิบัติในการพูดต่อหน้าชุมชน หรือคนทั่วไป - เพื่อให้ผู้เข้าร่วมฝึกการเรียบเรียงเนื้อหา ก่อนฝึกปฏิบัติ
14.15 – 14.30 น.	อาหารว่าง	
14.30 – 17.30 น.	ฝึกปฏิบัติ / ฝึกพูดและนำเสนอ	- เพื่อให้ผู้เข้าร่วม ได้ฝึกปฏิบัตินำเสนอ และฝึกในการให้ข้อคิดเห็นต่อการพูดของเพื่อน
วันที่ 6 พฤศจิกายน 53		
8.30 – 10.00 น.	บทบาทและหน้าที่ของไกด์ท้องถิ่น	- เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ระหว่าง ชุมชน นักท่องเที่ยว หัวหน้าทัวร์
10.00-10.30 น.	อาหารว่าง	
10.30 – 12.00 น.	แผนงานขั้นต่อไป Post test	- เพื่อวางแผนร่วมกันระหว่างทีมงานพี่เลี้ยงและยุวมัคคุเทศก์ - เพื่อทดสอบองค์ความรู้ และความเข้าใจหลังฝึกอบรม
12.00 – 13.00 น.	อาหารกลางวัน	-
13.00 – 14.30 น.	เดินทางกลับ	-

หมายเหตุ : กำหนดการ อาจมีปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ของความพร้อมสถานที่ และผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

ภาพ การอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ครั้งที่ 1 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2553

ภาพ การอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ครั้งที่ 1 วันที่ 5 พฤศจิกายน 2553

ภาพ การอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ครั้งที่ 1 วันที่ 5 พฤศจิกายน 2553

ภาพ การอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ครั้งที่ 1 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2553 โดยมีวิทยากร (มัคคุเทศก์)
คุณสุภาวิณี ทรงพรวาณิชย์ คุณฆนรุจ มิ่งเมธาพร และคุณธนัณชัย มุ่งจิต (ผู้ประสานงาน ศป.มส.สกว.)

ภาพ การอบรมกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ครั้งที่ 1 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2553 (ฝึกปฏิบัติภาคสนาม)

- **รายชื่อกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย**

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ชั้น
1	ด.ญ.วีรยา ศรีกำ่า	ม.2/4
2	ด.ญ.สวรส วนคีรีพิทักษ์	ม.2/4
3	ด.ญ.ทิพยรัตน์ สิงหนาท	ม.2/4
4	ด.ญ.อรวรรณ	ม.2/4
5	ด.ญ.วราเรศ กิตติรัตนฉายา	ม.2/4
6	ด.ญ.เสาวลักษณ์ ชฎาธรภัทรวงค์	ม.2/4
7	ด.ช.พงศธร อรุณประเสิรฐ	ม.2/4
8	ด.ญ.ณัฐณิชา วัฒนเดช	ม.2/4
9	น.ส.บุณยาพร บุญเฉลย	ม.4/1
10	นายศิรสิทธิ์ บุปผาเพชร	ม.4/1
11	น.ส.พรไพลิน ตาไฝ	ม.4/1
12	น.ส.นันท์ชญาน์ จันทร์โอพาส	ม.4/1
13	น.ส.พรรวินท์ หน่อจันทร์	ม.4/1
14	น.ส.ปณิดา ส่วยนุ	ม.4/1
15	น.ส.ศัตบุษล์ สุนันท์	ม.4/1
16	นายกิตติศักดิ์ ไทยการุณ	ม.4/2
17	น.ส.กานต์ธีรา เลิศปัญญา	ม.4/2
18	น.ส.ญาณิกา เพชรบริบูรณ์ดี	ม.4/2
19	นายณัฐพล ดังสกุลวงศ์	ม.4/3
20	นายจิรายุ ไชยช่อฟ้า	ม.4/3
21	นายวรัญญู วไลกุล	ม.4/3
22	น.ส.บุณญาวีร์ เกียรติคุณชูชัย	ม.4/3
23	น.ส.สร้อยนภา พนมไพร	ม.4/3

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ชั้น
24	น.ส.พิชญา ใจบุญ	ม.4/4
25	นายวิชาญ แพร่ทอง	ม.4/4
26	น.ส.ธนาภา ไชยบุญศรี	ม.4/4
27	นายธีรวิทย์ บัณฑิตเทอดสกุล	ม.4/5
28	น.ส.จีรณา	ม.4/5
29	น.ส.ศิริพร เมืองเมา	ม.4/5
30	น.ส.นรีวัฒน์ ศิริรัตน์	ม.5/3
31	น.ส.ดาริน มณีรัตน์	ม.5/3
32	น.ส.ปัญญาพร สกุลธนาภา	ม.5/3
33	น.ส.จุลาลักษ์ วิเชียรยอดกุล	ม.5/3
34	น.ส.เจนจิรา เค็ดโลก	ม.5/3
35	น.ส.อภิชญา ชัยเทพ	ม.5/3
36	นายเตวิช วรจารุวรรณ	ม.5/4
37	น.ส.กนกวรรณ เมืองเมา	ม.5/5
38	น.ส.ครองขวัญ อุดมลาภ	ม.5/5
39	น.ส.เสาวณีย์ เพียรสุขุม	ม.5/5
40	น.ส.รัชนีพร จิตรสุขสงวน	ม.5/5
41	น.ส.อันนา	ม.5/5
42	น.ส.อรจิรา ช่อฟ้างาม	ม.5/5
43	น.ส.นันทิชา มณีแสงงามยิ่ง	ม.5/5
44	น.ส.กันดา เพชรมณีโชค	ม.5/5
45	น.ส.นารี พนมไพร	ม.4/3
46		

1.5 กิจกรรมการอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม "ยุวชนคนดนตรี" ครั้งที่ 1

- **ระเวลา / สถานที่การอบรม** วันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.00 - 17.00 น. ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า)
- **สรุปผลการดำเนินงาน** การอบรมประสบความสำเร็จและผ่านไปด้วยดี ผู้เข้าอบรมมีความสนใจที่จะเรียนรู้ และสนุกสนานกับดนตรีโฟล์คซองไทใหญ่ และร่วมกันร้องเพลงภาษาไทใหญ่ด้วยความภูมิใจ
- **ผลสำเร็จของการดำเนินงาน** ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ซึมซับกับการเล่นดนตรีภาษาไทใหญ่มากขึ้น และมีความต้องการที่จะสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนผ่านบทเพลงในภาษาไทใหญ่ร่วมกัน
- **ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน** ความสามารถในด้านดนตรีของผู้เข้าอบรมแต่ละคนไม่เท่ากัน และชอบในเครื่องดนตรีที่แตกต่างกันไป จึงต้องจัดรูปแบบการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นพื้นฐานเพื่อปรับระดับความสามารถในการใช้เครื่องดนตรีให้เท่ากัน
- **ข้อเสนอแนะ** (จากคณะทำงานในพื้นที่)
  - เยาวชนกลุ่มยุวชนคนดนตรีควรได้รับการสอนการใช้เครื่องดนตรีตามความถนัดของแต่ละคนจากวิทยากรในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ทุกวันพุธ ศุกร์ และเสาร์ รวม 3 ครั้ง /สัปดาห์
  - ควรมีเวทีให้กลุ่มยุวชนคนดนตรีได้แสดงออก ในงานต่างๆ หรือในถนนคนเดินเพิ่มสร้างความกล้า และความคุ้นเคยเวทีให้กับเยาวชน
  - ควรมีอุปกรณ์ดนตรี และเครื่องขยายเสียงของกลุ่มยุวชนคนดนตรีโดยเฉพาะเพื่อใช้ในการฝึกฝนและการแสดงดนตรีในงานต่างๆ
  - ควรมีสถานที่สำหรับการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมดนตรีของกลุ่มยุวชนคนดนตรี เพื่อความสะดวกในฝึกฝนและไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น
- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม)
  - อยากให้มีการสอนดนตรี และมีการไปดูการเล่นดนตรีของไทใหญ่ในที่อื่นๆ เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้กับสมาชิกในกลุ่ม
  - อยากให้มีเครื่องดนตรีให้เล่นประกอบการเรียนรู้ และการอบรม
  - ควรมีเนื้อหาเพิ่มขึ้น
  - อยากให้สร้างความรู้จักคุ้นเคยกับสมาชิกภายในกลุ่มมากขึ้น
  - อยากให้มีการอบรมเช่นนี้อีก และมีการอบรมหลายๆ วัน
  - อยากให้มีการสอนการเล่นเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ด้วย
  - อยากให้มีการสอนการเล่นเครื่องดนตรีไทใหญ่ด้วย
  - อยากให้สอนการแต่งเพลง การใส่คอร์ดเพลง
  - อยากให้สอนร้องเพลงไตให้คล่องมากขึ้น
  - อยากให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารในเครื่องดนตรีเฉพาะด้านมาสอนเพิ่มด้วย
  - อยากให้เพิ่มเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาประกอบการเล่นในวงดนตรีด้วย
  - อยากให้มีเครื่องดนตรีประจำกลุ่มสำหรับใช้ฝึกซ้อมและทำการแสดง

- **สรุปผลการประเมิน**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	10	24	3	-	36
2	วิทยากรการอบรม	18	15	3	-	36
3	สถานที่อบรม	10	21	5	-	36
4	วิธีการนำเสนอ	12	23	1	-	36
5	ความน่าสนใจ	15	17	4	-	36
6	อาหาร	13	17	6	-	36

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

  อยาก 25 คน

  ไม่แน่ใจ 11 คน ไม่ -

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

  เข้าร่วม 30 คน

  ไม่แน่ใจ 6 คน ไม่ -

ภาพ การอบรมกลุ่ม “ยุวชนคนดนตรี” ครั้งที่ 1 วันที่ 24 พฤศจิกายน 2553

ภาพ กลุ่มยุวชนคนดนตรีซ้อมกีตาร์ ณ ศูนย์การเรียนรู้ฯ และการแสดงโฟล์คซองที่ถนนคนเดินแม่ฮ่องสอน

- **รายชื่อกลุ่มยุวชนคนดนตรี**

กีตาร์	นักร้อง	กลอง	เบส
วศิน (วิน) 087 - 3026718	เสกสรร (เสก) 089 - 2482971	อุษณีษา (นุ๊ก) 083 - 3208239	ภัคพล (หลง) 053 – 613057
สุจิรา (บ๊อป) 088 – 404951	พรพนิต (แอม) 082-1950775	สมิตรา (กันยา) 082-8915831	ศิวกร (เบน) 082-1834626
วิสาสินี (บูม) 080 – 6723853	วิเชียร (เชียร) 086-1959541	สราววลี (แยม) 087-1857410	
สิทธิพร (เค) 084 – 3741583	พิมพ์ดนัย (อุ๋มอิ๋ม)	กิตติธัช (กัน) 086-6783241	**คีย์บอร์ด**
มีชัย (เอ) 086 – 1841409	ณัฐพล (สกล) 085-7190139	จิรายุทธ (ป๊อบ) 081-0243210	ชุดา (ปลา) 084 - 3667714
ณัฐพร (มุก) 080 – 6730694	วิบูลย์ (ซี)	สิรธีร์ (จิม) 084-6134748	เอื้องไพร 080-1206531
ศุภกัณฑ์ (บอล) 082–1603847	ธนพนธ์ (ตั้ม) 088-4068286	จินทภา (ฟิล์ม) 087-0820758	
เสกสิทธิ์ (เจเล่) 088 - 4069544	พัชรวรรณ(ยีนส์) 086-1800599	อาธิตยา(หญิง) 084-4877984	
กิตติทัต (อาร์ต) 082 - 8921461			
กรกฎ (กฎ) 089 - 8556798			
พิมพ์ดนัย(อุ๋มอิ๋ม)080-8490580			
คารม (แต้) 088 - 4069186			
ชลัช (ไนท์) 086 – 1812580			
เสฐวุฒิ (น่าน)			
อะตะผะ (เอ) 085 - 6351740			
ปฏิพัทธ์ (ลี้) 084 - 8945202			
พีรศิษฐ์(ปาล์ม) 085-7058177			
คฤชกธญา(อิ๋ว) 085-7058177			

1.6 กิจกรรมการอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่ม "ยุวชนไอที" ครั้งที่ 1

- **ระเวลา / สถานที่การอบรม** วันที่ 15 พฤศจิกายน 2553 เวลา 08.00 - 17.00 น. ณ ห้อง training ศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ไอซีทีแม่ฮ่องสอน
- **สรุปผลการดำเนินงาน** การอบรมประสบความสำเร็จและผ่านไปด้วยดี แม้จะมีอุปสรรคก่อนการเริ่มอบรมเพียงเล็กน้อย แต่คณะทำงานก็สามารถแก้ไขปัญหาไปได้ และทำให้การอบรมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการสอนควบคู่ไปกับการปฏิบัติให้ผู้เข้าอบรมทำตาม และช่วงสุดท้ายเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้คิดและออกแบบหน้าตาเว็บไซต์ด้วยตัวเอง ซึ่งผู้เข้าอบรมก็สามารถทำได้ในระดับดีถึงดีมาก
- **ผลสำเร็จของการดำเนินงาน** ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีเข้าใจกับการอบรมทำเว็บไซต์เบื้องต้น และสามารถออกแบบและทำเว็บแบบง่ายได้ภายในวันเดียว และอยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทำเว็บไซต์ในขั้นที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกๆ สัปดาห์
- **ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน**
  - ผู้เข้ารับการอบรมบางคนยังไม่ตรงต่อเวลา ส่งผลให้กำหนดการอบรมต้องเลื่อนออกไป และเริ่มเริ่มการอบรมช้ากว่าที่กำหนดไว้
- **ข้อเสนอแนะ** (จากคณะทำงานในพื้นที่)
  - เยาวชนกลุ่มยุวชนไอทีควรได้เรียนรู้การทำเว็บในขั้นที่สูงขึ้น โดยมีวิทยากรมาให้ความรู้และฝึก ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนชำนาญ
  - ควรมีเกียรติบัตรให้กับเยาวชนกลุ่มยุวชนไอที หลังจากมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือดูแลเว็บของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน หรือเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนผ่าน internet ตามที่คณะทำงานได้วางแผนงานไว้
- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม)
  - อยากให้มีการอบรมออกแบบและสร้างเว็บอีก
  - อยากให้วิทยากรเพิ่มเวลาในการอบรมให้นานยิ่งขึ้น
  - อยากให้วิทยากรช่วยดูแลผู้อบรมทำตามทีละขั้นตอนให้เข้าใจและทำตามอย่างถูกต้อง ก่อนจะไปสู่ขั้นตอนต่อไปอย่างช้าๆ
  - อยากมีส่วนร่วมในการทำเว็บของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนด้วย
  - อยากเรียนรู้การทำเว็บในขั้นที่สูงขึ้นให้มีความต่อเนื่องทุกสัปดาห์
  - อยากเพิ่มลูกเล่นและความน่าสนใจให้กับเว็บ
  - อยากทำกราฟิกด้วยโปรแกรมโฟรโต้ช๊อปหรือโปรแกรมอื่นๆ เป็น
- **สรุปผลการประเมิน**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	31.43	45.71	20	2.86	-	100
2	วิทยากรการอบรม	37.14	51.4	5.71	5.71	-	100
3	สถานที่อบรม	62.86	28.57	5.71	2.86	-	100
4	วิธีการนำเสนอ	37.14	51.43	11.43	-	-	100
5	ความน่าสนใจ	48.57	37.14	8.57	2.86	2.86	100
6	อาหาร	34.28	40	14.29	11.43	-	100

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

  อยาก 74.29%

  ไม่แน่ใจ 20% ไม่ 5.71%

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

  เข้าร่วม 77.15%

  ไม่แน่ใจ 17.14% ไม่ 5.71%

ภาพ การอบรมกลุ่มยุวชนดนตรี

- **รายชื่อกลุ่มยุวชนดนตรี**

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	รร.
1	เด็กชายศุภชัย โสภา	ห.ศ.
2	เด็กชายกัญ –	ห.ศ.
3	เด็กชายสุรชาย –	ห.ศ.
4	เด็กชายธนพล จรรยาดี	ห.ศ.
5	เด็กชายสืบสกุล ท้าวสมศักดิ์	ห.ศ.
6	นางสาวชุรีพร ใกล้แสงธรรม	ห.ศ.
7	นางสาวนารี พนมไพร	ห.ศ.
8	นางสาวสร้อยนภา พนมไพร	ห.ศ.
9	นางสาวกันต์หทัย อุ่นใจ	ห.ศ.
10	นางสาวสมรัตน์ พิมลบุตร	ห.ศ.
11	นางสาวศิริพร มั่งคั่ง	ห.ศ.
12	นางสาวภารดี รัตนวิฑูรย์	ห.ศ.
13	นายศิรชัช ภู่สว่าง	ห.ศ.
14	นายเฉลิมพร ลิ่มกุล	ห.ศ.

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ชั้น
15	นายพลอธิป –	ห.ศ.
16	นายวรชน แต้มสีคราม	ห.ศ.
17	นายเอกตนัย ศรีดา	ห.ศ.
18	นายเอกสิทธิ์ เมธารักษ์	ห.ศ.
19	นายนิธิบดี พรรคทิง	ห.ศ.
20	นายชุติพนธ์ คานสุวรรณ	ห.ศ.
21	นางสาวนวลจันทร์ ศิริตระกูลเลิศ	ห.ศ.
22	นางสาวพุทธกรอง	ห.ศ.
23	นางสาววริยา เรืองสุขสุด	ห.ศ.
24	นายอภิเบศร์ เรืองสุขสุด	ห.ศ.
25	นายณัฐพล ใจรักประภาสุข	ห.ศ.
26	นายอัครเดช ใจเงิน	น.ว.
27	นายจักพันธ์ รอดหงษ์ทอง	น.ว.
28	นายชาคร มั่นใจ	น.ว.

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	รร.
29	นายปฐพี วงษา	น.ว.
30	นายพชร พันธ์เลิศ	น.ว.
31	นางสาวภัณฑิวา แก้วปิยรัตน์	น.ว.
32	นายอดิเทพ เจริญสุข	น.ว.

1.7 กิจกรรม การอบรมยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่ม "นักสืบน้อย – นักเขียนน้อย" ครั้งที่ 1

- **ระเวลา / สถานที่การอบรม** วันที่ 4 - 5 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 08.00-17.00 น. ณ ห้องประชุมสภาฯ สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
- **สรุปผลการดำเนินงาน** การอบรมประสบความสำเร็จและผ่านไปด้วยดี ผู้เข้าอบรมมีความสนใจที่จะเรียนรู้ และสนุกสนานกับดนตรีโฟล์คซองไทใหญ่ และร่วมกันร้องเพลงภาษาไทใหญ่ด้วยความภูมิใจ
- **ผลสำเร็จของการดำเนินงาน** ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ซึมซับกับการเล่นดนตรีภาษาไทใหญ่มากขึ้น และมีความต้องการที่จะสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนผ่านบทเพลงในภาษาไทใหญ่ร่วมกัน
- **ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินงาน** ความสามารถในด้านดนตรีของผู้เข้าอบรมแต่ละคนไม่เท่ากัน และชอบในเครื่องดนตรีที่แตกต่างกันไป จึงต้องจัดรูปแบบการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นพื้นฐานเพื่อปรับระดับความสามารถในการใช้เครื่องดนตรีให้เท่ากัน
- **ข้อเสนอแนะ** (จากคณะทำงานในพื้นที่) วันที่ 4 – 5 กุมภาพันธ์ 2554
  - การอบรมในครั้งนี้จะเน้นไปทางด้านการเขียนเป็นเสียส่วนมาก
  - ควรจะมีการอบรมที่เน้นการสืบค้นข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ให้กับกลุ่มนักสืบน้อยและนักเขียนน้อยอีก 1 ครั้ง เพื่อประโยชน์ต่อตัวเด็กที่จะเห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นและเอื้อต่อการดำเนินของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
  - วิทยากรที่จะให้ความรู้แก่เด็ก ควรมีความเข้าใจเด็ก เป็นการอบรมกระบวนการ มีกิจกรรมนันทนาการ หรือเกมกิจกรรมสอดแทรกเป็นช่วงๆ ไม่เน้นการบรรยายเป็นเวลานานๆ มากเกินไปที่จะทำให้เด็กหรือเยาวชนที่เข้าอบรมเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจ และไม่ได้รับความรู้จากการอบรมเท่าที่ควร
  - ในครั้งต่อไปควรมีคณะทำงานจาก มช. มาร่วมด้วย เพื่อจะได้แนะแนวทาง หรือวางแผนการดำเนินงานด้านการสืบค้นของกลุ่มเยาวชนร่วมกัน
- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม) วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554
  - อยากให้มีเกม หรือการกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น
  - อยากให้มีสื่อที่ใช้ในการอบรมมากขึ้น
  - อยากให้พาไปสำรวจพื้นที่เพื่อหาข้อมูลในสถานที่อื่นๆ ที่ไกลกว่านี้
  - บรรยายไม่ค่อยสนุก ดูเครียดจนเกินไป
  - วิทยากรให้ความรู้ได้ดี ได้รับความรู้มากมายที่เรายังไม่รู้ วิทยากรได้มาอธิบายให้เราเข้าใจมากขึ้น
  - ได้หาประวัติของบุคคลสำคัญที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนแต่พอได้ค้นคว้าแล้ว ก็ทำให้เรารู้ เข้าใจในวัดจองคำ วัดจองกลาง ได้รู้ประวัติความเป็นมา

- ในช่วงบ่ายการบรรยายค่อนข้างน่าเบื่อทำให้เกิดอากาศง่วง อยากให้วิทยากรอบรมแบบสนุกและเฮฮา ขอมุขขำๆ และให้หาอะไรมาผ่อนคลาย
- สถานที่อบรมดีมากมีบรรยากาศที่เหมาะแก่การอบรม
- อยากให้วิทยากรช่วยสอนแบบเด็กมัธยม เพราะถ้าพูดหลักการเกินไปจะไม่เข้าใจ และอยากให้จัดกิจกรรมแบบสนุกสนาน บันเทิง จะได้ไม่เบื่อ
- อยากให้พาออกนอกสถานที่ทุกๆ วัน
- เนื้อหาการอบรมดี แต่วิทยากรอบรมวิชาการเกินไป และวิทยากรน่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่รู้เกี่ยวกับแม่ฮ่องสอน
- วิธีการนำเสนอดีแต่ควนจะมีวิธีการนำเสนอให้มากกว่านี้เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน ความน่าสนใจน้อยเพราะวิทยากรวิชาการด้านการเขียนมากเกินไป และก็ไม่ค่อยรู้เรื่องแม่ฮ่องสอน
- อาหารดีมาก
- อยากให้มีการอบรมแบบนี้ต่อไป หากมีการอบรมครั้งต่อไปอยากจะเข้าร่วมอีก เพราะอยากรู้เรื่องประเพณีวัฒนธรรม ประวัติแม่ฮ่องสอน
- วิทยากรน่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่ทราบประวัติของแม่ฮ่องสอนมากกว่านี้
- ควรจะเน้นประวัติแม่ฮ่องสอนให้มากกว่านี้
- อยากให้มีการอบรมที่น่าสนใจมากกว่านี้ สิ่งที่นำเสนอไปไม่ค่อยน่าสนใจเท่าไหร่ ทำให้รู้สึกง่วงนอน
- อยากให้มีเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนมาอบรมด้วยกัน เพราะจะได้ช่วยดูแลเมืองแม่ฮ่องสอนด้วยกัน
- เนื้อหาที่วิทยากรบรรยายมีความซับซ้อนเกินไป จึงทำให้เข้าใจยากขึ้น
- ได้รับความรู้เพิ่มเติม ได้รู้ถึงการเขียนบทความ ประเภทของบทความ ภาษาในการเขียนบทความ

- **สรุปผลการประเมิน (วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554)**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	16	15	1	-	42
2	วิทยากรการอบรม	12	26	4	-	42
3	สถานที่อบรม	22	18	2	-	42
4	วิธีการนำเสนอ	6	28	7	1	42
5	ความน่าสนใจ	6	29	6	1	42
6	อาหาร	12	19	6	-	42

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

  อยาก 34 คน

  ไม่แน่ใจ 8 คน

  ไม่ -

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

  เข้าร่วม 33 คน

  ไม่แน่ใจ 9 คน

  ไม่ -

- **ข้อเสนอแนะ** (จากผู้เข้าอบรม) วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2554
  - อยากให้มีการอบรมแบบนี้อีกครั้ง และอยากให้มีกิจกรรมสนุกๆ อีกมากๆ
  - อยากให้มีเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนมาเข้าอบรมด้วย

- อาหารกลางวัน และอาหารว่างดีมาก อร่อยถูกปาก
- วิทยากรอบรมให้ความรู้ความเข้าใจได้ดีมาก ไม่วิชาการจนเกินไป ชอบท่านวิทยากรมาก ท่านวิทยากรใจดีมาก
- สถานที่เหมาะสมกับการอบรม
- มีเนื้อหาการอบรมที่ดี เข้าใจง่าย
- วิธีการนำเสนอดีมาก รู้เรื่องมากกว่าเดิม
- สนุกมาก ได้ท่องเที่ยวได้รู้อะไรหลายๆ อย่าง
- อยากให้จัดในช่วงวันจันทร์ – ศุกร์
- อยากออกไปนอกสถานที่อีก และอยากไปในสถานที่ที่ไม่เคยไป
- ควรจะมีการแนะนำหรือประเมินผลงานเป็นรายบุคคล
- ควรมีการแบ่งกลุ่มเขียนงาน
- อยากให้มีสื่อที่สร้างแรงจูใจให้เกิดน่าสนใจเพิ่มขึ้น
- อยากทราบประวัติแม่ฮ่องสอนจากคนแม่ฮ่องสอน

- **สรุปผลการประเมิน (วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2554)**

ที่	รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	น้อย	รวม
1	เนื้อหาการอบรม	19	23	-	-	42
2	วิทยากรการอบรม	24	19	1	-	42
3	สถานที่อบรม	21	21	-	-	42
4	วิธีการนำเสนอ	16	23	3	-	42
5	ความน่าสนใจ	17	23	2	-	42
6	อาหาร	14	28	-	-	42

- อยากให้มีการอบรมอีกหรือไม่

  อยาก 31 คน

  ไม่แน่ใจ 11 8o

  ไม่ -

- หากมีการอบรมครั้งต่อไป จะเข้าร่วมหรือไม่

  เข้าร่วม 28 คน

  ไม่แน่ใจ 19 คน

  ไม่ -

ภาพ การอบรมกลุ่ม “นักสืบน้อย – นักเขียนน้อย” ครั้งที่ 1 (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและวัดจองกลาง)

ภาพ การอบรมกลุ่ม “นักสืบน้อย – นักเขียนน้อย” ครั้งที่ 1 (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและวัดจองกลาง)

ภาพ การอบรมกลุ่ม “นักสืบน้อย – นักเขียนน้อย” ครั้งที่ 1 (เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและชุมชนนอกเมือง)

ภาพ กลุ่มวิทยากรการอบรมกลุ่ม “นักสืบน้อย – นักเขียนน้อย” เข้าพบคุณสุเทพ (อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน) และศึกษาดูงานก่อนการอบรม

- **รายชื่อกลุ่มนักสืบน้อย-นักเขียนน้อย**

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	รร.	ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ชั้น
1	นางสาวเจนจิรา พวงเพ็ชร	ห.ศ.	26	นางสาวกานต์สินี ประดิษฐ์ชัย	ห.ศ.
2	นางสาวมัลลิกา คงชุ่ม	ห.ศ.	27	นางสาวเฉลิมภรณ์ มลสุข	ห.ศ.
3	นางสาวพิมพ์ชนก ดวงดี	ห.ศ.	28	นายอัครพนธ์ รัตนมณี	ห.ศ.
4	นางสาวลัดดาวัลย์ เรือนอินทร์	ห.ศ.	29	นางสาวปพิชญา แก้วชลาธาร	ห.ศ.
5	นางสาวปวริศา ยอดประทุม	ห.ศ.	30	นางสาวเจตสุภา รจิตรัตนภร	ห.ศ.
6	นายอภิชัจ สุดเฉลียว	ห.ศ.	31	นางสาวจันทร์เพ็ญ จันทร์ฉาย	ห.ศ.
7	นายชัชพงศ์ จรรยายลสกุล	ห.ศ.	32	นางสาวสุพร ไวพจน์สมพร	ห.ศ.
8	นายชิงชัย แซ่เล้ง	ห.ศ.	33	นางสาวเบญจรัตน์	ห.ศ.
9	นางสาวศุภนุช เวโรจน์วิศาล	ห.ศ.	34	นางสาวอรวรรณ ไพรวิบูลย์ชัย	ห.ศ.
10	นางสาวสุจิตรา มงคลเดราชัย	ห.ศ.	35	นางสาวอุ้มพร เกียรติกระจ่าง	ห.ศ.
11	นางสาวสุธิดา หวานแก้ว	ห.ศ.	36	นางสาวแสงลืน กอรวรรณบุญมี	ห.ศ.
12	นางสาวสุภารัตน์ ซื่อตรง	ห.ศ.	37	นางสาวสุทธิรักษณ์	ห.ศ.
13	นางสาวชาลินี คะนองศรี	ห.ศ.	38	นางสาวธีมารัตน์ ซึ่งสร้างบุญ	ห.ศ.
14	นางสาวนฎกร ฟองแก้ว	ห.ศ.	39	นางสาวกาญจน์ แก้วมณี	ห.ศ.
15	นางาสาวณัฐกฤตา สาริกานนท์	ห.ศ.	40	นางสาวเก๋งหอม	ห.ศ.
16	นางสาวเจียระไน จันทรบุตร	ห.ศ.	41	นางสาวสวรส ปานเซ	ห.ศ.
17	นางสาวสรชา รอยพนา	ห.ศ.	42	นางสาวรมิตา ดีรีโชติชีวิน	ห.ศ.
18	นางสาวปิยาภรณ์ หลักมั่น	ห.ศ.	43	นางสาวเสาวนีย์ เพียรสุขุม	ห.ศ.
19	นางสาวชิชญชา บุญมาลา	ห.ศ.	44	นางสาวธิติชญา ภาพเพริดพริ้ง	ห.ศ.
20	นางสาวผัจย์สุภา กัมปนาทุวัฒิกุล	ห.ศ.	45	นายจาย	น.ว.
21	นางสาวชนิกานต์ ส่วยนุ	ห.ศ.	46	นายชานนท์	น.ว.
22	นางสาวจิตาภา อาทรเกตุ	ห.ศ.	47	นายหนุ่ม	น.ว.
23	นางสาววัลรวี คงเสถียรภาพ	ห.ศ.	48	นายศิราวุธ	น.ว.
24	นางสาวรุ่งไพริน มั่นคง	ห.ศ.	49	นายไชยภพ	น.ว.
25	นางสาวชุดา บุปผาเพชร	ห.ศ.	50	นายณัฐธัญ พูลบรรเทิง	น.ว.
			51	นายบุญ	น.ว.

1.8 กิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

- **ระยะเวลา / สถาน** วันที่ 31 มีนาคม – 2 เมษายน 2554 ณ โรงเรียนสืบสานล้านนา จังหวัดเชียงใหม่
- **สรุปผลการดำเนินงาน** การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ผ่านไปด้วยดี แม้จะมีอุปสรรค์ในการเดินทางเพียงเล็กน้อยแต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาให้ผ่านไปได้ด้วยดี และทำให้การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่นดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ในช่วงของการแสดงถึงแม้ว่าจะมีปัญหาติดขัดบ้างเพียงเล็กน้อย แต่ก็ผ่านไปได้ และในช่วงสุดท้ายก็มีการประเมินตัวเอง ซึ่งผู้ที่ผ่านการศึกษาดูงาน ได้เสนอความคิดและคิดอะไรใหม่ๆที่จะมาพัฒนาตัวเองได้ดี
- **ผลสำเร็จของการศึกษาดูงาน** เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานส่วนใหญ่เข้าใจถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละแห่ง และยังนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานของแต่ละจังหวัดมาประยุคใช้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกด้วย

- **ปัญหา / อุปสรรคในการดำเนินงาน**
  - การเดินทางล่าช้า เยาวชนที่ร่วมเดินทางไปด้วยมีอากาศเมารถเพราะเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้เดินทาง
  - การแต่งตัวในเรื่องของการแสดงล่าช้า เพราะขาดการประสานงานที่ดีพอ และไม่มีกำหนดการที่ชัดเจน
- **ข้อเสนอแนะ (จากคณะทำงาน)**
  - ควรมีการวางแผนการทำงานและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
  - ในการทำกิจกรรม หรือดูงานในครั้งต่อไป ควรจะมีคณะทำงานโครงการฯ จากมช. มาร่วมด้วย
  - อยากให้ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนกลุ่มอื่นๆ ไปศึกษาดูงานแบบนี้บ้าง
- **ข้อเสนอแนะ (จากผู้เข้าร่วมการศึกษาดูงาน)**
  - อยากให้มีการจัดการทัศนะศึกษาแบบนี้ขึ้นเรื่อยๆ
  - อยากให้มีเวลาในการศึกษาดูงานให้นานกว่านี้
  - อยากไปดูงานในด้านอื่นๆบ้าง เพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับวัฒนธรรมอย่างคำที่ว่า “ใหม่ก็เอา เก่าก็ไม่ทิ้ง”

ภาพ จัดซุ้มเตรียมงาน

ภาพ เยาวชนจำหน่ายสินค้า หารายได้ในการทำกิจกรรมของกลุ่มยุวชนฯ และแม่ครูสาธิตการทำก๊อกซอมต่อ

ภาพ การแสดงรำกิ่งกะหล่า การฟ้อนหม่องส่วยยี จากยุวนาฏศิลป์ไต และ การรำไตจากแม่ครู

- **รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม โครงการ “แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และวัฒนธรรมท้องถิ่น**

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	กลุ่ม
1	เด็กหญิงเกศนีย์ ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
2	เด็กหญิงธนพร อมรรัตน์ติกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
3	เด็กหญิงยุวดี ทวีเกษมศิริ	ยุวนาฏศิลป์ไต
4	เด็กหญิงน้ำผึ้ง วิชาเชาว์	ยุวนาฏศิลป์ไต
5	เด็กหญิงสุชานันท์ อินคำ	ยุวนาฏศิลป์ไต
6	เด็กหญิงสุดา ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
7	เด็กหญิงไก่ ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
8	เด็กหญิงพิมพ์พิสุทธิ์ ภูคำ	ยุวนาฏศิลป์ไต
9	เด็กหญิงธีราพร วิจิตรปัญญา	ยุวนาฏศิลป์ไต
10	เด็กหญิงประกายดาว กัลย์ธิรา	ยุวนาฏศิลป์ไต
11	เด็กหญิงอรณี แซ่จาง	ยุวนาฏศิลป์ไต
12	เด็กหญิงสันทกานต์ ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
13	เด็กชายธานี ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
14	เด็กชายเครือแดง ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
15	เด็กชายสมชาย ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
16	เด็กชายชัชนันนท์ ปรมัตถัทรกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
17	เด็กชายชัญญา ไม่มีชื่อสกุล	ยุวนาฏศิลป์ไต
18	เด็กชายอำพล โตชิตพตันแสง	ยุวนาฏศิลป์ไต
19	นางสาวอรณี สารคำ	ยุวนาฏศิลป์ไต
20	นางสาวปิยนุช ไพศาลส่องอรุณ	ยุวนาฏศิลป์ไต
21	นางสาวอัญชลี สัญกิจ	ยุวนาฏศิลป์ไต
22	นายวศิน ไม่มีชื่อสกุล	ยุวชนคนดนตรี
23	นายภาคภูมิ เจริญสุข	ยุวนาฏศิลป์ไต
24	นายนพพานัยน์ ยิ่งยงยุทธ์	ยุวนาฏศิลป์ไต
25	เด็กหญิงสุธิดา จันทราอินทร์	จิตรกรน้อย
26	นางสาวพุทธกรอง ไม่มีชื่อสกุล	นักสืบน้อย / นักเขียนน้อย
27	นายสัณห์ชัย ผิวนวนใย	ตากล้องน้อย
28	นายอดิศร มูลคำ	พี่เลี้ยง
29	นายฐาปนพงษ์ สมศักดิ์	พี่เลี้ยง
30	นางสาวคนึงหา สุภานันท์	พี่เลี้ยง
31	นายชาญชัย วิทยาพูน	พี่เลี้ยง
32	นางสาวกรองทอง เง่าสุวรรณ์	อาจารย์ที่ปรึกษา
33	นางสุดาณี เขื่อนรัตน์	แม่ครู
34	นางสาวนาริตา ชูเกียรติดงดอย	อาจารย์ผู้ช่วย

2. บทประกอบรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ตาราง รายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

เทปที่	งาน	วัน/เดือน/ปี ที่ออกอากาศ	พิธีกร
1	แนะนำโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ	4 พ.ย. 53	(ใส่เสียงบรรยาย)
2	แห่จองพาราและแห่ต้นเกี๊ยะ	11 พ.ย. 53	(ใส่เสียงบรรยาย)
3	ประเพณีปอยป้ายหลอย	18 พ.ย. 53	ณัฐพงศ์ (จอย)
4	ประเพณี 12 ล่องผ่องไต และการอบรมยุวชนคนดนตรี	25 พ.ย. 53	(ใส่เสียงบรรยาย)
5	ประเพณีเขาวงกต วัดดอนเจดีย์	11 ธ.ค. 53	ณัฐพงศ์ (จอย)
6	ท่องเที่ยววัดและสถานที่สำคัญ - อาคาร รสพ. - วัดหัวเวียง - วัดจองคำ - วัดจองกลาง - วัดพระนอน - วัดพระธาตุดอยกองมู - อนุเสาวรีย์พระยาสีหนาทราชา	18 ธ.ค. 53	ณัฐพงศ์ (จอย) มัคคุเทศก์น้อย น.ส.พุทธกรอง (สอง)
7	บ้านเก่า (ตอนที่ 1) - บ้านโบราณ (อ.วัฒนา)	25 ธ.ค. 53	ณัฐพงศ์ (จอย) มัคคุเทศก์น้อย น.ส.ปัญญาพร (นก)
8	ตระเวนราตรีเมืองแม่ฮ่องสอน - ถนนคนเดิน - ขายอาหาร (ลานวัฒนธรรม)	1 ม.ค. 54	ณัฐพงศ์ (จอย)
9	บ้านเก่า (ตอนที่ 2) - ร้านบัวแก้ว (โรงแรมสงวนสิน) - ร้านยอดคำเรือนแก้ว - ร้านภู่เจริญ	8 ม.ค. 54	ณัฐพงศ์ (จอย) มัคคุเทศก์น้อย น.ส.กนิกนันต์ (กิ๊ฟ)
10	การบรรยายพิเศษ และออกบูธนิทรรศการของ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในงาน แม่ฮ่องสอนไอทีวัลเล่ย์	15 ม.ค. 54	เสียงสดจากการบรรยาย
11	งานเสวนา ในหัวข้อ “เรื่องเล่าเมืองสามหมอก”	22 ม.ค. 54	เสียงสด และบรรยากาศภายในงาน
12	อาหารไต (บุกก้นครัวร้านอาหารไต) - ก๋วยเตี๋ยวป้าไข่หลังเทศบาล - ร้านข้าวเส้นป้าติ๋ม	29 ม.ค. 54	ณัฐพงศ์ (จอย) มัคคุเทศก์น้อย (อร)
13	การอบรมกลุ่มนักสืบน้อย และนักเขียนน้อย	5 ก.พ. 54	น.ส.พุทธกรอง (สอง)
14	ขนมไต – อาหารว่าง ร้านขนมป้ามณี	12 ก.พ. 54	ณัฐพงศ์ (จอย)
15	ประเพณี ปอยหลู่ข้าวหย่ากู๊	19 ก.พ. 54	ณัฐพงศ์ (จอย)
16	ความเชื่อของชาวไทใหญ่	26 ก.พ. 54	ใส่เสียงบรรยาย
17	ปางน้ำแน่ง หัวข้อ “วัดก้ำก่อ”	5 มี.ค. 54	เสียงสด และบรรยากาศงาน

เทปที่	งาน	วัน/เดือน/ปี ที่ออกอากาศ	พิธีกร
18	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 1 ประวัติประเพณีปอยส่างลอง (สัมภาษณ์ อาจารย์บุญเลิศ)	12 มี.ค. 54	พุทธกรอง (สอง) ถ่ายทำแล้ว
19	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 2** (ทำความรู้จักกับเด็กที่จะบวชส่างลอง และการเตรียมตัวของเด็ก)	19 มี.ค. 54	ถ่ายทำแล้ว
20	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 3** (การประชุมเตรียมงานปอยส่างลอง)	26 มี.ค. 54	ถ่ายทำแล้ว
21	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 4** (สัมภาษณ์พ่อ-แม่ของส่างลอง)	2 เม.ย. 54	ถ่ายทำแล้ว
22	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 5** (การเตรียมสิ่งของที่ใช้แห่โคหลู่ที่วัดปางล้อก่อนวันงาน)	16 เม.ย. 54	ถ่ายทำแล้ว
23	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 6** (การเตรียมงานที่บ้านและการโกนผม)	23 เม.ย. 54	ถ่ายทำแล้ว
24	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 7** (การจัดงานวันแรก “วันแฮก”)	30 เม.ย. 54	ถ่ายทำแล้ว
25	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 8** (การจัดงานวันที่ 2 เยี่ยมญาติ/ข่ามแขก)	7 พ.ค. 54	กำลังถ่ายทำ
26	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 9** (การจัดงานวันที่ 3 การแห่โคหลู่)	14 พ.ค. 54	
27	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 10** (พิธีทำขวัญส่างลอง/พ่อ-แม่ป้อนข้าวส่างลอง)	28 พ.ค. 54	
28	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 11** (การจัดงานวันที่ 4 วันข่ามส่าง การบวชเณร และการเลี้ยงตะแป)	4 มิ.ย. 54	
29	“ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน **ตอนที่ 12** (วันแรกของการเป็นสามเณร บิณฑบาตวันแรก และกิจวัตรของสามเณร)	11 มิ.ย. 54	

2.1 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 1 แนะนำโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ

ท่ามกลางสายหมอกสีขาว ป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์ และธรรมชาติที่งดงาม ยังมีเมืองเล็กๆ ซ่อนตัวอยู่ นาม **"เมืองแม่ฮ่องสอน"**

แม่ฮ่องสอน เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ที่บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ผ่านช่วงเวลาอันยาวนาน ซึ่งเห็นได้จากการแต่งกาย ภาษา อาหาร และประเพณีที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่มีเสน่ห์และมนต์ขลัง

ด้วยแนวคิดการจัดการเมืองที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง จึงได้ก่อให้เกิดโครงการ **"พิพิธภัณฑ์มีชีวิต" หรือ (Living Museum)** ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และพัฒนาให้ทั้งเมืองและผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล โดยให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสร้างผลตอบแทนให้ชุมชน จากการส่งเสริมศักยภาพด้านวัฒนธรรม ร่วมกับการแก้ปัญหาของเมืองที่มีผลต่อวัฒนธรรม วิถีชีวิต สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และด้านเศรษฐกิจชุมชนที่สร้างกลไกสำคัญให้เมืองมีการเจริญเติบโตอย่างมีแบบแผน ไม่ก้าวกระโดด มีลักษณะที่เหมาะสม และพอเพียงต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน การพัฒนาวัฒนธรรมร่วมกับเศรษฐกิจชุมชนจะช่วยให้เป้าหมาย คือ การเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรม มีความยั่งยืนด้วยกระบวนการที่เกิดจากชุมชนในท้องถิ่น

กลยุทธ์ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) **กลยุทธ์ในการพัฒนา** เป็นการพัฒนาที่สอดคล้องตามบริบทของเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และคำนึงถึงประโยชน์ คุณภาพชีวิตของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แก่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบเมือง การพัฒนาศูนย์กลางชุมชนหรือพื้นที่สาธารณะของชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำจากอุตสาหกรรมครัวเรือนของชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน
2) **กลยุทธ์ในการป้องกัน** เป็นการสร้างการป้องกันเมืองระหว่าง "เมืองมรดกทางวัฒนธรรม" และกระแสนิยมการท่องเที่ยวที่เป็นสาเหตุของกการรุกรานที่ส่งผลร้ายต่อเมืองวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ การป้องกันหรือการควบคุมสามารถสร้างเงื่อนไขของชุมชนจากการกำหนดขอบเขตข้อกำหนดที่สร้างขึ้นด้วยชุมชน
3) **กลยุทธ์ในการจัดการ** เป็นการ จัดการเมือง " มรดกทางวัฒนธรรม" ด้วยรูปแบบของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตคือการที่ชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอนมีส่วนรับผิดชอบและมีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่สดคล้องต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชมชนโดยมีศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติงาน
4) **กลยุทธ์ในการฟื้นฟู** การฟื้นฟู เป็นการสร้างคุณค่าให้แก่โบราณสถาน วัด อาคารต่างๆ ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ตลอดจนวัฒนธรรม วิถีชีวิต เพื่ออนุรักษ์สืบสานต่อไปให้คนรุ่นหลัง

สุดท้ายผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ก็คือคนแม่ฮ่องสอนเองที่จะได้อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตอันเรียบง่ายให้คงอยู่ต่อไป

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตคืออะไร ?

พิพิธภัณฑ์	= สถานที่แสดงหลักฐานทางโบราณคดี วัตถุโบราณ
พิพิธภัณฑ์มีชีวิต	= วิถี การดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนที่อยู่คู่กับกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่ยังคงอยู่

ทำไมต้องเป็นแม่ฮ่องสอน ?

เพราะแม่ฮ่องสอนมีเอกลักษณ์ที่คงรูปแบบดั้งเดิมได้ใกล้เคียงมากแห่งหนึ่ง ได้แก่

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น

- การแต่งกาย แบบชาวไต
- ภาษาของชาวไต
- อาหารท้องถิ่นของชาวไต (ผักพื้นบ้าน)
- อาหารท้องถิ่นของชาวไต (กับข้าว)
- อาหารท้องถิ่นของชาวไต (ขนม)
- ประเพณีของชาวไต
- ดนตรีของชาวไต
- การแสดง นาฏศิลป์ของชาวไต

เอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม

- บ้าน/เรือนค้าขายพื้นถิ่น

เอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม จิตรกรรม และศิลปกรรม

- ได้แก่วัดต่างๆ

เอกลักษณ์ทางภูมิประเทศ

- เมืองในหุบเขา มีหมอก โอบล้อมด้วยธรรมชาติ
- ความเป็นธรรมชาติ
- พรรณไม้ท้องถิ่น สร้างความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์

เอกลักษณ์ทางสังคม

- ความสัมพันธ์ของผู้คนในท้องถิ่น และความเข้มแข็ง

ทำไมต้องมีพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ?

ชุมชนกับเมืองจะได้อะไรจากพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ?

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตทำได้อย่างไร ?

2.2 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 3 : ประเพณีบูชาพระธาตุ (ปอยป้ายหลอย)

เทปที่ 3 : ประเพณีบูชาพระธาตุ (ปอยป้ายหลอย)

ออกอากาศวันจันทร์ ที่ 22 ตุลาคม 2553

พิธีกร : สวัสดีครับ ขอต้อนรับเข้าสู่รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” รายการที่จะทำให้คุณรู้จักกับครั้งแรกที่ผมได้มาพบกันท่านผู้ชม ดังนั้นท่านผู้ชมอาจจะมีข้อสงสัยหรือมีคำถามอยู่ในใจว่า พิพิธภัณฑ์จะมีชีวิตได้อย่างไร และพิพิธภัณฑ์แห่งนี้อยู่จุดไหนในแม่ฮ่องสอน ซึ่งจริงๆ แล้ว คำว่าพิพิธภัณฑ์มีชีวิตที่ผมพูดอยู่นี้นั้นก็หมายถึงเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนทั้งเมือง ที่ยังคงมีการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวแม่ฮ่องสอนไว้มาจนถึงปัจจุบัน เรายังสามารถเห็นการแต่งกาย อาหารการกิน หรือแม้แต่ภาษาพูดและภาษาเขียนของชาวไทใหญ่ในชีวิตประจำวันทั่วไป แม่ฮ่องสอนจึงเป็นดั่งพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต ต่างจากพิพิธภัณฑ์ที่เป็นอาคาร หรือ ห้องสำหรับเก็บของเก่า หรือสิ่งที่ไม่มีเห็นได้ในปัจจุบัน

ดังเช่นวันนี้ผมพาท่านผู้ชมมาอยู่บนวัดพระธาตุดอยกองมู เพื่อมาสัมผัสกับงานประเพณีที่อยู่คู่กับชาวแม่ฮ่องสอนมาช้านานแล้ว นั่นก็คือ ปอยป้ายหลอย หรือ งานมนัสการพระธาตุดอยกองมู โดยมีความแตกต่างจากงานวัดที่อื่นก็คือ การลอยกระทงสวรรค์ ซึ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทย และตอนนี้คนก็เริ่มมากันเยอะแล้วผมว่าเราเข้าไปในงานกันดีกว่านะครับ ไปกันเลยครับ

(*****ภาพมุมกว้าง คนกำลังเดินเต็มทั่วบริเวณวัด*****)

บรรยาย

ประวัติความเป็นมาและความเชื่อ

: “ปอยป้ายหลอย” ย่อมาจากคำว่า **ปอย** แปลว่า งาน กับคำว่า **ป้ายหลอย** แปลว่า ปลายดอย ฉะนั้นรวมความแล้วจึงแปลได้ว่า **งานปลายดอย** หรือ **งานพระธาตุปลายดอย** ชาวแม่ฮ่องสอนเรียกวัดพระธาตุดอยกองมูว่า “วัดป้ายหลอย” คือวัดปลายดอย ฉะนั้น ปอยป้ายหลอย จึงแปลว่า **งานพระธาตุดอยกองมู หรือ งานนมัสการพระธาตุดอยกองมู** ที่ใช้เรียกกันอยู่ในปัจจุบันนี้

ในอดีตต้องเดินขึ้นทางด้านหน้าของวัดพระธาตุ ซึ่งยังไม่มีทางรถยนต์เช่นปัจจุบัน ในงานมีการปล่อยโคมลอยขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “โกมไฟบิ๋น” ซึ่งทำจากกระดาษสา ใช้ความร้อนและควันจากก้านแปก หรือไม้เกี๊ยะ รนจนทำให้ลอยได้ ไม่มีโคมลอยขนาดเล็ก มีการจุดบ้องไฟ มีการตักบาตรพระมาลัยเพื่อบูชาพระธาตุ (ศรัทธาจะช่วยกันสร้างพระมาลัยเป็นรูปพระพุทธเจ้ายืนอยู่บนฐานดอกบัว อุ้มบาตร ตั้งอยู่บนเชือก 2 เส้นที่ขึงโยงไปสู่องค์พระธาตุ มีการชักรอกขึ้นไปสู่องค์พระธาตุเป็นระยะๆ) งานนี้ถือเป็นงานประจำปีในการบูชาพระธาตุ หากแต่ตรงกับเดือน 12 ช่วงประเพณีลอยกระทงพอดี ในอดีตนิยมปล่อยโคมลอยขนาดใหญ่ แต่ปัจจุบันนิยมปล่อยโคมลอยขนาดเล็ก ซึ่งศรัทธาวัดพระธาตุดอยกองมูช่วยกันประดิษฐ์ เพื่อให้ชาวบ้านได้บูชาปล่อยโคมลอยเป็นการทำบุญ มีการตักบาตรพระมาลัย ซึ่งปัจจุบันได้มีการประชุมคณะกรรมการเปลี่ยนคำเรียกว่า **ตักบาตรดอกไม้บูชาพระธาตุ** เมื่อวิเคราะห์จากบ่อเกิดประเพณีจะเห็นได้ว่า ปอยป้ายหลอยนั้นเป็นการเชื่อมโยงความเชื่อของชาวล้านนากับความเชื่อของชาวไทใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา พระธาตุ และความเชื่อในการปล่อยโคมลอยเพื่อบูชาพระเกศแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หรือเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ลอยเคราะห์ เป็นการหลอมรวมความเชื่อเหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างลงตัวที่เดียว

ส่วนงานประเพณีลอยกระทงจริงๆนั้นจัดขึ้นที่บริเวณหนองจองคำมาตั้งแต่อดีต ชาวไทใหญ่จะนำกระทงใหญ่ไปลอยที่หนองจองคำ เรียกว่า **"หลู่ส่าง อุ้กปุ้ก"**แปลว่า ถวายพระอุปคุต ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวไทใหญ่ ที่เรียกว่า "ล่องผ่องไต" นั่นเอง

พิธีกร : สำหรับ **ขั้นตอนในการประกอบพิธี** ลอยกระทงสวรรค์จะนิยมจัดก่อนลอยกระทงธรรมดา 4 - 5 วันซึ่งจะเริ่มตั้งแต่ วัน 12 ค่ำ เดือน 12 จนถึงวัน 15 ค่ำ เดือน 12 ตลอด 5 วันของการจัดงาน จะมีการจัดกิจกรรมสำคัญต่างๆ ได้แก่ การสมโภชเฉลิมฉลองบูชาพระธาตุ การบูชาพระประจำวัน การตักบาตรพระมาลัย/ตักบาตรเท่าอายุ การประกวดดอกไม้ไฟ และ การถวายเครื่องไทยธรรม ฟังเทศน์ ถวายเพล และเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมงานเป็นเสร็จพิธี ในวันหลู่ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการจัดงานครับ

บรรยาย : ปัจจุบัน งานปอยป้ายหลอย ยังถือเป็นงานประเพณีประจำปีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่เรียกว่างานลอยกระทง เพราะเป้าหมายที่แท้จริงก็คือ การบูชาพระธาตุ ซึ่งเป็นอุดมคติและวิถีชีวิตความเชื่อของชาวไทใหญ่ ส่วนการปล่อยโคมลอยที่เรียกว่า กระทงสวรรค์ การตักบาตรดอกไม้บูชาพระธาตุ เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้ทำบุญสุนทาน ลอยเคราะห์หรือทำการสะเดาะเคราะห์ตามความเชื่อแห่งตำนานในพระพุทธศาสนา ส่วนการประกวดดอกไม้ไฟ และการละเล่นต่างๆนั้น เป็นการจัดกิจกรรมให้มีความครึกครื้นเท่านั้น ให้สมกับที่เป็นงานประจำปีระดับจังหวัดของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากวัดพระธาตุดอยกองมูถือเป็นที่เคารพสักการะและเป็นแหล่งรวมจิตใจความศรัทธาที่ชาวแม่ฮ่องสอนและผู้มาเยือนมีต่อพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงนั่นเอง

พิธีกร : ก่อนที่ผมจะพาท่านผู้ชมไปลอยกระทงสวรรค์กันนั้น ผมขอพาท่านแนะนำให้ทำทบุญเพื่อเป็นศิริมงคล แก่ตนเองซึ่งมีหลายหลายวิธีการได้แก่ การตักบาตรพระมาลัย การตักบาตรเท่าอายุ การบูชาธาตุทั้งสี่ด้วย **"กระบอกกระบอกทราย"** ที่ผมถืออยู่นี้ เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ และส่งเสริมชีวิตให้ดียิ่งขึ้น โดยนี้ก็จะประกอบด้วย ทราย (ธาตุดิน) น้ำหรือกระบอกน้ำ (ธาตุน้ำ) พัดเงิน พัดทอง (ธาตุลม) ธูปเทียน(ธาตุไฟ) จ้ากจ่า ดอกไม้ ทีเงิน ทีทอง ไม้ค้ำโพธิ์ค้ำไทร และสะพานสืบชะตา

(*****ภาพองค์ประกอบของเครื่องบูชา*****)

: พิธีการบูชาธาตุทั้งสี่นั้นจะเริ่มจากการเดินวนไปทางซ้ายสามรอบ จากนั้นก็นำไปบูชายังพระประจำวันเกิด จุดธูปเทียน อธิษฐานครับ บาตรที่เรียงรายกันมากมายขนาดนี้มีไว้สำหรับการตักบาตรเท่าอายุครับ โดยเชื่อว่าจะเป็นการต่ออายุให้ยืนยาวยิ่งขึ้น

(*****ภาพการตักบาตรเท่าอายุ*****)

การทำบุญอีกจุดหนึ่งที่สำคัญก็คือการตักบาตรพระมาลัย หรือ ตักบาตรดอกไม้ ที่เป็นการบูชาพระธาตุทั้งสององค์ โดยการชักรอกจองพาราขนาดย่อมที่มีดอกไม้ที่พุทธศาสนิกชนนำมาถวายอยู่ด้านในครับ

(*****ภาพการตักบาตรพระมาลัย*****)

และปิดท้ายด้วยการลอยกระทงสวรรค์ ซึ่งเป็นการนำโคมใบน้อยที่มีเทียนอยู่ภายในผูกติดกับลูกโป่งและลอยไปบนฟ้าครับ ที่ต้องทำเช่นนี้เพราะชาวไทใหญ่เชื่อว่าจะเป็นนำความทุกข์ความโศก หรือสิ่งเลวร้ายติดไปกับกระทงให้ออกไปจากชีวิตของเรา แล้วนำสิ่งดีๆ เข้ามาแทนครับ

(*****ภาพการลอยกระทงสวรรค์*****)

นอกจากการทำบุญด้วยวิธีการต่างๆ แล้ว ในงานมนัสการพระธาตุดอยกองมูนี้ยังมีมหสพ กิจกรรมต่างๆ น่าสนใจอีกมากมาย เช่น การตักไข่มัจฉาพาโชค การแสดงทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากเยาวชน การแสดงลิเกจ๊าดไต และอื่นๆ อีกมามายครับ

(******ภาพตักไข่มัจฉาพาโชค การแสดงทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากเยาวชน การแสดงลิเกจ๊าดไต******)

ปิดรายการ

พิธีกร : ทั้งหมดที่ผมได้พาท่านผู้ชมสัมผัสนี้ก็คือ งานวัดของชาวไทใหญ่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสืบทอดประเพณีเก่าแก่แล้ว ยังทำให้ผู้คนได้ร่วมจรรงค์พระพุทธศาสนาต่อไป แม้ประเพณีเหล่านี้อาจดูได้ยากแล้วจังหวัดอื่นๆ แต่ยังคงมีให้เห็นได้ในเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ หากเยาวชนคนรุ่นใหม่และชาวแม่ฮ่องสอนทุกคนยังเห็นความสำคัญของประเพณีและร่วมกันสานต่อให้คงอยู่ตลอด

ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ และก่อนจบรายการในวันนี้ผมขอฝากทิ้งท้ายด้วยกิจกรรมของกลุ่ม ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ที่จะมาร่วมกันสานต่อวัฒนธรรมของชาวแม่ฮ่องสอน และทำให้แม่ฮ่องสอน เป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไปครับ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

ภาพ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 3 : ประเพณีบูชาพระธาตุ (ปอยป้ายหลอย)

2.3 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 5 : ประเพณีเขาวงกต (ปอยหวั่งกะป่า)

เทปที่ 5: ประเพณีเขาวงกต (ปอยหวั่งกะป่า)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 11 ธันวาคม 2553

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย โดยเมื่อสัปดาห์ก่อนผมได้พาท่านผู้ชมไปเที่ยวชมงานวัดของชาวไทใหญ่บนดอยกองมู เพื่อไปลอยกระทงสวรรค์กันไปแล้ว มาวันนี้ผมก็จะพาทุกท่านมาเที่ยวงานวัดของไทใหญ่อีกงานหนึ่ง แต่ท่านผู้ชมอย่าเพิ่งเบื่อนะครับ เพราะงานนี้แตกต่างจากงานที่แล้ว และมีไม่กี่แห่งในประเทศ นั่นก็คือ ประเพณีเขาวงกตที่วัด ดอนเจดีย์ ในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ พอพูดถึงเขาวงกตท่านผู้ชมอาจจะมองหาภูเขาอยู่ใช่มั้ยครับ ไม่ต้องมองหาหรอกครับ เพราะเขาวงกตที่ผมพูดถึงอยู่นี้นั้นหมายถึงเส้นทางที่สลับซับซ้อนวกไปวนมาจนอาจหาทางออกไม่เจอนั่นเองครับ และตอนนี้งานเริ่มขึ้นแล้วผมว่าเราอย่ารอช้าอยู่เลย เราเข้าไปในงานกันดีกว่าครับ ตามผมมาเลยครับ

บทบรรยาย : ประวัติความเป็นมาปอยหวั่งกะป่า (ภาพตามพุทธประวัติผสมกับภาพเขาวงกตในงาน) คำว่า หวั่งกะป่า แปลว่า เขาวงกต เป็นเรื่องราวตอนหนึ่งในมหาเวสสันดรชาดก เขาวงกตเป็นคำที่พระพุทธเจ้ามีไว้ในตำนานในพระเวสสันดรเล่าว่า กาลสมัยที่พระพุทธเจ้าอยู่ในทศชาติที่ 10 (พระเวสสันดร) ซึ่งพระองค์ทรงบริจาคช้างเผือกแก้วซึ่งเป็นช้างคู่บ้านคู่เมืองให้แก่พราหมณ์ของเมืองกลิงคราช เป็นเหตุให้กรุงสีพีเกิดอลหม่านแห้งแล้ง มหาชนจึงมาร้องทุกข์ต่อพระเจ้ากรุงสัญชัยให้เนรเทศพระเวสสันดรออกจากบ้านเมืองพร้อมด้วยพระนางมัทรีพระโอรสและพระธิดาเสร็จเข้าไปบำเพ็ญเพียรในป่าและเดินทางมาถึง เขาวงกต มีความเชื่อกันว่าเป็นเรื่องราวตอนหนึ่งในมหาเวสสันดรชาดก ตอนที่พระเวสสันดร ได้ออกจากเมืองไปบำเพ็ญบารมีในป่าเขาวงกต ซึ่งเส้นทางที่จะเข้าไปหาพระเวสสันดรในป่าเขาวงกตนั้นสลับซับซ้อนมีทางเข้ามากมาย ถ้าผู้ใดจะเข้าไปหาหรือไปทำบุญก็ตามหากไม่มีบุญแล้ว จะไม่สามารถเข้าไปถึงอาศรมพระเวสสันดรได้จะหลงทางไปมาอยู่ในป่าเขาวงกตนั่นเองสร้างจำลองตามประวัติและความเชื่อตั้งแต่สมัยพุทธกาล เป็นการจำลองปราสาทมหาวิหาร 8 หลัง ที่เศรษฐีในสมัยนั้นสร้างถวายแด่พระพุทธเจ้า โดยจำลองเหตุการณ์มาสร้างพุทธบูชาซึ่งตามพุทธประวัติได้กล่าวไว้

พิธีกร :ประเพณีเขาวงกตนี้จะจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน หรือทางชาวไทใหญ่เรียกว่า เดือน 12 ระหว่างขึ้น 1 ค่ำถึง 15 ค่ำ แต่ส่วนใหญ่มักจะจัดขึ้น 13 ค่ำ ถึง 15 ค่ำ เดือน 12 โดยถือเอาวันขึ้น 15 ค่ำ เป็นวันสุดท้ายของงานประเพณีต่างๆ ของชาวไทใหญ่ครับ

ภาพคนรับกระบอกน้ำกระบอกทราย และไหว้พระ

พิธีกร : อันดับแรกเมื่อมาถึงงานนี้ก็ต้องมาที่จุดนี้ก่อนเลยค่ะ นั่นก็คือ การมาทำบุญด้วยการซื้อกระบอกน้ำกระบอกทราย ดอกไม้ ธูป เทียนตามแต่จิตศรัทธา เหมือนกับที่มีอยู่ในมือนี้นะครับ เพื่อจะเอาไปถวายพระที่อยู่ในเขาวงกตกัน

ภาพคนไหว้พระและพิธกรเดินไปที่เขาวงกต และผู้คนเยอะแยะภายในงาน

พิธีกรยืนอยู่หน้าทางเข้าเขาวงกตด้วยกัน

พิธีกร : เมื่อมาถึงทางเข้าแล้วเราก็มาเลือกทางเข้าเขาวงกตที่สมมุติว่าเป็นอาศรมของพระเวสสันดร เพื่อเดินทางไปถวายของให้กับพระ แล้วแต่ว่าเราจะเลือกเข้าทางซ้ายหรือขวา กันครับ ผมขอเลือกทางซ้ายนี้ก็แล้วกันนะครับ

พิธีกรเดินเข้าไปในเขาวงกตด้วยกัน

พิธีกร : พอเดินเข้ามาในนี้แล้วก็ดูวนไปวนมาเหมือนกันนะครับ (พูดเสร็จก็เดินมาหยุดที่หน้าปราสาทพระตรงกลาง) พอมาถึงที่ปราสาทพระแล้ว เราก็ถวายกระบอกน้ำกระบอกทรายและดอกไม้ ธูป เทียน นะครับ เสร็จจากตรงนี้ก็จะมีจุดให้จุดธูปเทียนบูชาพระถึง 4 จุดด้วยกันนะครับ เสร็จแล้วก็หาทางออกกันต่อ **โดย**ถ้าเข้าทางซ้ายก็ต้องออกทางขวา ถ้าเข้าทางขวาก็ต้องออกทางซ้ายนะ เพราะถ้าหาทางออกเขาวงกตไม่เจอก็แสดงว่าไม่มีบุญ แต่ถ้าหาทางออกเจอก็แสดงว่ามีบุญครับ

พิธีกรเดินออกมาจากเขาวงกต

พิธีกร : แล้วตอนนี้ผมก็เดินออกมาจากเขาวงกตได้แล้วครับ แสดงว่าผมมีบุญจริงๆ ครับ ซึ่งนอกจากเขาวงกตที่เราเพิ่งเข้าไปมา ในงานนี้ยังมีสิ่งน่าสนใจอื่นๆ อีกมากมายเลยนะครับ ทั้งการสอยดอย ลิเกไทใหญ่ การแสดงจากนักเรียนโรงเรียนต่างๆ และของกินพื้นบ้านของชาวไทใหญ่อีกมากมาย ผมว่าเราไปกันดีกว่าครับ

พิธีกรเที่ยวชมงาน ไปสอยดาว ดูการแสดง ดูลิเกจ๊าดไต

พิธีกร : เดินเที่ยวมาตั้งนานแล้วผมก็เริ่มหิวแล้วล่ะครับ ผมว่าเราไปหาอร่อยๆกินดีกว่านะครับ

พิธีกรนั่งกินข้าวเส้นและของกินอื่นๆ จนอิ่ม

ปิดรายการ

พิธีกร : ของกินไตๆ ของเรานี่อร่อยจริงๆ นะครับ มาเที่ยวงานประเพณีเขาวงกตนี้นอกจะสนุก แล้วก็ได้บุญอีกด้วยนะครับ นอกจากนั้นยังทำให้เราเห็นความสามัคคีของชาวบ้านที่ต้องร่วมแรงร่วมมือกัน ถึงจะได้เขาวงกตที่สวยงามแข็งแรงและคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมได้มากที่สุด และไม่เพียงเท่านั้นประเพณีเขาวงกต หรือปอยหวั่งกะป่านี้ยังได้เป็นการนำเงินที่ได้จากทำบุญไปบูรณะซ่อมแซมวัด และเป็นรักษาประเพณีอันดีงามนี้ไว้ให้คงอยู่ตลอดไปด้วยครับ

ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้

และก่อนจบรายการในวันนี้ผมขอฝากทิ้งท้ายด้วย**กิจกรรมของกลุ่ม ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน** ในการอบรมรมกลุ่ม “ยุวชนคนดนตรี” ที่ผ่านมา ซึ่งการเผยแพร่วัฒนธรรม และความสวยงามของเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ ผ่านดนตรีโฟล์คซองภาษาไทใหญ่ และจะทำให้แม่ฮ่องสอน เป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไปครับ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.4 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 6 : ท่องเที่ยววัดและสถานที่สำคัญ

เทปที่ 6: ท่องเที่ยววัดและสถานที่สำคัญ

ออกอากาศวันจันทร์ ที่ 18 ธันวาคม 2553

*** ภาพมุมต่างๆ ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอน และภาพมุมกว้างของตัวเมืองแม่ฮ่องสอน จากวัดพระธาตุดอยกองมู***

พิธีกร :สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย หลังจากที่ผมได้พาท่านผู้ชมทุกท่านไปเที่ยวและสัมผัสกับประเพณีสำคัญของชาวแม่ฮ่องสอนในช่วงกลางคืนไปแล้วนั้น มาวันนี้ผมจึงจะขอเปลี่ยนบรรยากาศพาทุกท่านมาท่องเที่ยวในสถานที่สำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอนในช่วงกลางวันกันบ้างครับ เพราะเมืองแม่ฮ่องสอนมีวัดวาอารามและสถานที่สำคัญต่างๆ ที่นอกจะสวยงามด้วยสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่แล้ว ยังมีคุณค่าทางจิตใจต่อชาวเมืองแม่ฮ่องสอนอีกด้วยครับ โดยผมขอเริ่มจาก อาคาร ร.ส.พ. ที่อยู่ด้านหลังของผมนี้ แต่จะมีความสำคัญอย่างไรนั้น ผมว่าเราไปหาคำตอบกันด้านในกันดีกว่านะครับ ตามผมมาเลยครับ

*** ภาพมุมกว้างของอาคาร ร.ส.พ. และมุมต่างๆ ด้านหน้าของ ร.ส.พ. ***

บรรยาย : อาคาร ร.ส.พ. เดิมเป็นบ้านของแม่เฒ่าจองโอ่งเป็นผู้สร้าง ไม่ปรากฏปีที่สร้าง แม่เฒ่าจองโอ่งอาศัยอยู่กับกับสามี พอสามีแม่เฒ่าจองโอ่งเสียชีวิต ก็ได้ขายบ้านหลังนี้ให้กับครูฤทธิ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านจองคำและอาจารย์เองได้อาศัยบ้านหลังนี้ เป็นที่ขายกาแฟในตอนเช้าของทุกวัน และต่อมาได้นำบ้านนี้เป็นที่ทำการของ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ หรือ ร.ส.พ. จัดหวัดแม่ฮ่องสอน หลังจากที่ ร.ส.พ ได้ปิดตัวลง ก็ได้คืนให้กับกรมธนารักษ์เป็นผู้ดูแลรักษาเรื่อยมา

พิธีกร : ปัจจุบัน เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้รับอนุญาตจากกรมธนารักษ์ ให้ใช้อาคาร ร.ส.พ. เป็นศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และเป็นเสมือนห้องรับแขกของเมืองที่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอนจะต้องมาเป็นอันดับแรก เพื่อรับข้อมูลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ หรือรับเอกสารแผ่นพับ และคู่มือแนะนำสถานที่สำคัญและเส้นทางการท่องเที่ยวในเมืองแม่ฮ่องสอน ก่อนจะไปยังจุดอื่นๆ ต่อไปครับ สำหรับอาคารหลังนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ ประกอบด้วยส่วนที่ 1 ก็คือส่วนด้านหน้านี้ก็จะเป็นการบอกเล่าความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และแผนที่การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และความสำคัญของสถานที่ต่างๆ ในแผนที่พอสังเขปครับ

*** ภาพห้องชมวีดีทัศน์ในอาคาร ร.ส.พ. ***

พิธีกร : ส่วนที่สอง ของอาคาร จะเป็นเสมือนโรงภาพยนตร์ขนาดย่อม ที่จะฉายวีดีทัศน์แนะความเป็นมาของ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และของสถานที่สำคัญต่างๆ เมืองแม่ฮ่องสอน ให้กับนักท่องเที่ยวก่อนจะไปสัมผัสกับสถานที่เหล่านั้นด้วยตัวเองครับ

*** ภาพวีดีทัศน์บางส่วน ***

พิธีกร : ส่วนที่สามของอาคาร ซึ่งอยู่บนชั้น 2 นี้ก็จะใช้เป็นที่จัดนิทรรศการหมุนเวียน และจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนครับ ซึ่งเมื่อเรามองจากตรงนี้ก็จะมองเห็นความสวยงามของอาคารต่างๆ ในถนนสิงหนาทบำรุงได้อย่างชัดเจนเลยครับ เอาล่ะครับอย่างที่ผมบอกไว้ตั้งแต่ต้นว่าวันนี้ผมจะพาท่านผู้ชมไปเที่ยวชมกับสถานที่สำคัญต่างๆ ในเมืองแม่ฮ่องสอน โดยใช้แผนที่จากวารสารคอมพาสเล่มนี้ (โชว์หนังสือ) ในการนำเที่ยวกันครับ แต่ผมจะขอยกหน้าที่นี้ให้กับน้องสอง มัคคุเทศก์น้อย ของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนนะครับ ซึ่งรอท่านผู้ชมอยู่ที่วัดหัวเวียงแล้ว ผมว่าไปพบกับน้องสองกันเลยครับ

*** ภาพบรรยากาศความสวยงามของวัดหัวเวียง ***

*** น้องสองนำเที่ยว วัดหัวเวียง ***

สอง : ขอบคุณค่ะพี่จอย สำหรับวัดหัวเวียงที่สองยืนอยู่นี้ ตั้งอยู่บน ถนนสิงหนาทบำรุง ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ติดกับตลาดสดเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ที่สองต้องพาท่านผู้ชมมาเป็นอันดับแรกก็เพราะว่า วัดหัวเวียงแห่งนี้เป็นที่ประดิษฐานของพระมหามุนี หรือพระเจ้าพลาละแข่ง ซึ่งเป็นที่เคารพและสักการะของชาวแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างมากเลยค่ะ ส่วนจะพระเจ้าพลาละแข่งจะมีความสวยงามศักดิ์สิทธิ์เพียงใดนั้นก็ตามสองเข้าไปข้างในกันเลยค่ะ

บรรยาย : วัดหัวเวียงสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2406 อายุ 147 ปี เป็นวัดหลังที่ 2 ของเมืองแม่ฮ่องสอน คำว่า หัวเวียง คือ หัวเมือง วัดนี้สร้างเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของเมืองแม่ฮ่องสอนมาตั้งแต่โบราณกาล โดยมีเหตุการณ์สำคัญของวัด คือ การนำพระมหามุนี หรือพระเจ้าพลาละแข่งที่หล่อจำลอง จากเมืองมัณฑะเลย์ ประเทศพม่า มาประดิษฐานที่วัดหัวเวียง โดยหล่อองค์พระเจ้าพลาละแข่งเป็นท่อนๆ ทั้งหมด 9 ท่อน บรรทุกเรือมาตามแม่น้ำปาย ในสมัยก่อนเมืองแม่ฮ่องสอนไม่มีไฟฟ้าใช้ ซึ่งในวันเพ็ญเดือนสิบเอ็ด และเดือนสิบสอง พระพุทธรูปองค์นี้เปล่งรัศมีจากองค์พระทำให้พระวิหารสว่างไสว ชาวบ้านเห็นหลายครั้ง จึงเป็นที่นับถือของชาวบ้านอย่างยิ่ง

สอง : และที่อยู่ด้านหลังของสองก็คือ พระเจ้าพาราละแข่งที่สองพูดถึงนั่นเองค่ะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นพระพุทธทรงเครื่องศิลปะไทใหญ่ที่ความสวยงามและน่าเลื่อมใสจริงๆ ค่ะ

บรรยาย : สำหรับวิหารที่ประดิษฐานพระเจ้าพลาละแข่งนั้น มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่ ตัวอาคารสร้างด้วยไม้ หลังคาเป็นชั้นๆ รวม สามชั้น ส่วนยอดเป็นยอดโดม มุงด้วยสังกะสี และสลักลวดลายสังกะสี และสลักลวดลายสังกะสีประกอบทุกชั้น ส่วนศาลาจำศีล เป็นศาลาไม้แบบไทใหญ่ มีหลังคามุงสังกะสีประดับลายเจาะสังกะสี รูปทรงสวยงาม สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ และได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโดยกรมศิลปกรแล้ว

สอง : หากใครได้มาแม่ฮ่องสอนแล้วก็อย่าลืมมาไหว้พระเจ้าพลาละแข่ง พะพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวแม่ฮ่องสอนเพื่อเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัวนะคะ รับรองเลยว่าจะได้ทั้งบุญและความสุขใจกลับบ้านไปอย่างเต็มกระเป๋าเลยล่ะค่ะ

พิธีกร : (พูดคั่นช่วงโยงเข้าสู่ หนองจองคำ วัดจองคำ และวัดจองกลาง)

*** ภาพบรรยากาศความสวยงามของหนองจองคำ ***

สอง : สำหรับสถานที่ที่ 2 ที่สองพาท่านผู้ชมมาก็คือสวนสาธารณะหนองจองคำ ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมือง เป็นหนองน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีน้ำตลอดปี เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองและนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแม่ฮ่องสอนค่ะ และในนอกจากนั้นยังใช้เป็นสถานที่จัดงานประเพณีที่สำคัญ ๆ อย่างเช่น งานลอยกระทงด้วยค่ะ

*** ภาพบรรยากาศความสวยงามของหนองจองคำ ***

*** ภาพวัดจองคำ ***

สอง : ถัดมาจากสวนสาธารณะหนองจองคำจะมีสำคัญของชาวแม่ฮ่องสอนสองวัด นั่นก็คือ วัดจองคำ และวัดจองกลางค่ะ โดยสองจะขออนุญาตนำชมวัดจองคำ ซึ่งเป็นพระอารามหลวงกันก่อนนะคะ สำหรับเหตุผลที่วัดแห่งนี้ชื่อวัดจองคำ ก็เพราะว่าเสาในศาลาการเปรียญประดับด้วยทองคำเปลวจนเป็นสีทองอร่าม

บรรยาย : วัดจองคำเป็นวัดที่สร้างขึ้นเป็นวัดแรกของเมืองแม่ฮ่องสอน โดยระบุไว้ในหลักฐานแผ่นเงินซึ่งขุดได้บริเวณหลุมเสาเดิมของวัด ส่วนปีพ.ศ.ที่สร้างไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัด เนื่องจากยังเกิดข้อขัดแย้งระหว่างเรื่องผู้สร้างวัด และหลักฐานแผ่นเงินที่ขุดพบ แต่ปัจจุบันแผ่นเงินดังกล่าวไม่ทราบแน่ชัดว่าอยู่ที่ใด จากการค้นคว้า พบว่า ผู้ที่สร้างวัด คือ พญาสิงหนาทราชา เจ้าเมืององค์แรกของแม่ฮ่องสอน

สอง : ปัจจุบันวัดจองคำเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นสัญลักษณ์แห่งความงาม และความเงียบสงบของเมืองสามหมอกนี้ หากท่านผู้ชมได้มาวัดจองคำ ก็ไม่ควรพลาดที่จะมาไหว้หลวงพ่อโตในวิหารที่สวยงาม และมีศาลาการเปรียญที่มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ค่ะ

บรรยาย : เมื่อแรกสร้างศาลาการเปรียญของวัดจองคำเป็นแบบสถาปัตยกรรมพม่า โดยทั่วไปเรียกว่าปราสาทเรือนไม้ ซึ่งพญาสิงหนาทราชา และเจ้านางเมี๊ยะสร้างไว้ ต่อมาเกิดชำรุดในปีพ.ศ.2496 จึงทำการรื้อถอนแล้วปลูกสร้างขึ้นใหม่ เป็นรูปแบบศิลปะพม่าผสมผสานศิลปะไทใหญ่ ต่อมาปีพ.ศ.2513 ได้เกิดอัคคีภัย จึงได้ปฏิสังขรณ์วัดจองคำขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีรูปแบบสถาปัตยกรรมภาคกลางผสมผสานภาคเหนือและยังคงรูปทรงเดิมไว้ มียอดปราสาท 7 ชั้น

*** ภาพวัดจองกลาง***

สอง : ติดจากวัดจองคำก็จะเป็นวัดจองกลางซึ่งมีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่างด้วยกัน จะมีอะไรบ้างนั้นตามสองมาเลยค่ะ

บรรยาย : เรียกชื่อตามสถานที่ตั้งอยู่ระหว่างวัดจองคำ และวัดจองใหม่ (โรงเรียนพระปริยัติธรรม) เดิมเป็นศาลาที่พักของคนที่มาจำศีลในวันพระ (วัดจองกลางในปัจจุบัน) ซึ่งได้มีพระภิกษุจากเมืองหมอกใหม่มาพักอาศัยในศาลาดังกล่าว ต่อมามีคณะศรัทธาเคารพนับถือพระภิกษุองค์นี้ จึงได้นิมนต์ท่านมาประจำศาลาต่อไป ต่อมาในปีพ.ศ.2410 ได้มีคณะศรัทธาร่วมกันสร้างวัด โดยช่างฝีมือชาวไทใหญ่ ดังนั้นวัดจองกลางจึงมีอายุ 143 ปี และตามฝาผนังประดับภาพรวม 180 ภาพ จากช่างฝีมือชาวพม่า ซึ่งมาจากเมืองมะละแหม่งประเทศพม่า มาติดถวาย เมื่อทำการสร้างเสร็จ จึงตั้งชื่อว่า “วัดจองกลาง”

สอง : ในวัดจองกลางนี้มีพิพิธภัณฑ์ ตุ๊กตาไม้แกะสลักฝีมือช่างชาวพม่า นำมาจากพม่าในราว พ.ศ.2400 ซึ่งเล่าเรื่องพระเวสสันดรชาดก และพุทธประวัติ รวมถึงวัตถุโบราณอีกหลายอย่าง และสิ่งน่าสนใจอีกอย่างก็คือจิตรกรรมหลังกระจกที่มีที่นี่แห่งเดียวในแม่ฮ่องสอนค่ะ

บรรยาย : ส่วนใหญ่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทใหญ่และพม่า มีเจดีย์ทรงเครื่องเครื่องแบบมอญ ส่วนยอดประดับด้วยฉัตรสามชั้น องค์เจดีย์ก่ออิฐถือปูนทาสีขาว ประดับตกแต่งด้วยลายปูนปั้นสีทอง

พิธีกร : (พูดคั่นช่วงโยงเข้าสู่ วัดพระนอน และวัดพระธาตุดอยกองมู)

*** ภาพบรรยากาศความสวยงามของวัดพระนอน ***

*** น้องสองนำเที่ยว วัดพระนอน วัดพระธาตุดอยกองมู และอนุเสาวรีย์พระยาสิหนาทราชา***

สอง : สองพูดเข้าวัดพระนอน

บรรยาย : วัดพระนอน สร้างเมื่อปี พ.ศ.2418 อายุ 135 ปี โดยพญาสิงหนาทราชา เจ้าเมืององค์แรกของเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นอนุสรณ์ ที่ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองแม่ฮ่องสอน และเนื่องจากท่านเป็นผู้เกิดวันอังคารจึงสร้างองค์ไสยาสน์ (พระนอน) ขึ้นเป็นพระประธาน คู่บ้านคู่เมือง ให้เป็นที่สักการะกราบไหว้บูชา ของชาวเมืองแม่ฮ่องสอน

สอง : มีเรื่องเล่าอยู่ว่า เมื่อ ปีพ.ศ.2477 ในฤดูฝนเวลาฝนตก หลังคารั่วบริเวณวิหารพระนอน องค์พระนอนจึงเปียกด้วยน้ำฝน ซึ่งช่วงเวลานั้นข้าวยากหมากแพงชาวบ้านจึงไม่ได้สนใจที่จะซ่อมแซม และพระวิหารได้เป็นที่พักและที่เล่นของเด็กเลี้ยงวัว ควาย อยู่มาวันหนึ่งเด็กมาหลับในวิหาร ขณะครึ่งหลับครึ่งตื่นได้เห็นว่าองค์พระนอนกำลังจะลุกหนีเพราะฝนตกหนัก ทนน้ำฝนไม่ไหว เด็กจึงพากันวิ่งเข้าไปในหมู่บ้านและบอกชาวบ้านให้ไปดูพระนอนจะลุกหนี กำลังงอขาขึ้น เมื่อชาวบ้านมาถึงที่วัดจึงแปลกใจเมื่อเห็นพระบาททั้งสองข้างกำลังงอขึ้น เหลื่อมล้ำกัน พระบาทข้างซ้ายที่ทับข้างขวาสั้นกว่าซึ่งคนแก่พูดว่าเมื่อก่อนพระบาททั้งสองข้างเสมอกัน ดังนั้นคณะศรัทธาจึงพากันหลั่งไหลมาดูพร้อมบริจาครวบรวมจตุปัจจัยซื้อสังกะสีมามุงวิหาร

สอง : (พูดหลังออกมาจาก)

*** ภาพพระนอนในมุมต่างๆ ***

สอง : (พาชมพิพิธภัณฑ์ภายในวัดพระนอน)

*** ภาพพิพิธภัณฑ์ภายในวัดพระนอนในมุมต่างๆ ***

สอง : (พาชมพระพุทธรูปองค์ใหญ่ในบริเวณวัด)

*** ภาพอุโบสถไม้ และภาพสิงห์***

สอง : (พาชมสิงห์และพูดนำไปวัดพระธาตุดอยกองมู)

*** ภาพวัดพระธาตุดอยกองมู มุมกว้าง***

สอง : (พูดถึงวัดประวัติวัดพระธาตุดอยกองมู)

บรรยาย : เนื่องจากภูเขาลูกนี้เหมือนพระเจดีย์ ชาวแม่ฮ่องสอนจึงเรียกว่า กองมู พระธาตุดอยกองมู สร้างในปี พ.ศ.2403 มีอายุ 150 ปี โดยนายจองต่องสู่และภรรยานางเล็กเป็นผู้สร้างพระธาตุดอยกองมู พระและพระเจดีย์ จะถูกสร้างขึ้นในแบบสถาปัตยกรรมพม่า รวมถึงลักษณะภายในวัดก็เป็นศิลปะแบบพม่า ทั้งพระพุทธรูปและภาพวาดฝาผนังของวัดซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า ด้านหน้าวัดมีสิงห์คู่ สร้างโดยช่างพม่า

สอง : (แนะนำเครื่องบูชาพระธาตุ)

*** ภาพนักท่องเที่ยวกำลังบูชาพระธาตุรอบพระธาตุ***

สอง : (สองเอาเครื่องบูชาพระธาตุมาที่พระประจำวันอังคาร)

*** ภาพมุมต่างๆ บนวัดพระธาตุดอยกองมู***

สอง : (สองตีระฆังและแนะนำจุดชมวิว)

*** ภาพวิวทิวทัศน์แม่ฮ่องสอนจากบนวัดพระธาตุดอยกองมู***

สอง : (สองโยนไปที่อนุเสาวรีย์พระยาสีหนาทราชา)

*** ภาพวิวทิวทัศน์แม่ฮ่องสอนจากบนวัดพระธาตุดอยกองมู***

*** ภาพมุมกว้างของอนุเสาวรีย์ฯ***

สอง : (แนะนำอนุเสารีย์)

บรรยาย : พระยาสิงหนาทราชา เดิมชื่อ ชานกะเล เป็นชาวไทยใหญ่ เกิดที่เมืองจ๋ามก๋า รัฐฉาน ในสหภาพพม่า ได้อพยพมาอยู่ที่บ้านปางหมู และได้อพยพครอบครัวไปอยู่ที่เมืองปางหมู ด้วยความฉลาด และความเป็นผู้นำที่ดี ชาวบ้านจึงยกให้เป็นผู้ปกครองคนแรกของเมืองขุนยวม ต่อมาเจ้ากาวิโลรส สุริยวงศ์ได้เรียกชานกะเลไปอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ จวบจนปี พ.ศ. 2417 พระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าครองนครเชียงใหม่ ความสามารถชานกะเล จึงได้ยกบรรดาศักดิ์ชานกะเล เป็นพระยาสิงหนาทราชาและแต่งตั้งให้เป็น เจ้าเมืองแม่ฮ่องสอนคนแรก

*** ภาพอนุสาวรีย์มุมกว้าง***

สอง : (สองไหว้อนุเสาวรีย์ฯ)

*** ภาพอนุเสาวรีย์ในมุมต่างๆ***

สอง : (พูดปิด และโยนให้พี่จอย)

*** ภาพเมืองแม่ฮ่องสอนมองจากอนุเสาวรีย์ฯ***

*** ภาพมุมกว้างของอาคาร ร.ส.พ.***

พิธีกร : (ขอบคุณน้องสอง และบอกว่านี่เป็นเพียงตัวอย่างของวัดที่พามาให้ชม แม่ฮ่องสอนยังมีวัดอื่นๆ ที่น่าสนใจอีกหลายวัด ทั้งวัดก้ำก่อ วัดม่วยต่อ วัดดอนเจดีย์ วัดกลางทุ่ง วัดผาอ่าง ที่ไม่สามารถนำมาให้ชมได้หมดในวันเดียว จึงต้องให้นักท่องเที่ยวมาสัมผัสด้วยตัวเอง สรุปทิ้งท้าย ปิดรายการ และชวนชมกิจกรรมของยุวชนอาสามัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

ผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ และก่อนจบรายการในวันนี้ผมขอฝากทิ้งท้ายด้วย**กิจกรรมของกลุ่ม ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน** ที่ผ่านมา เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น และจะทำให้แม่ฮ่องสอน เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไป สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.5 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 7 : บ้านเก่า ตอน 1

เทปที่ 7: บ้านเก่า ตอน 1

ออกอากาศวันจันทร์ ที่ 25 ธันวาคม 2553

*** ภาพบ้านเก่าหลายๆ หลังบนถนนสิงหนาทราชา***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย ในอดีตบริเวณถนนสิงหนาทบำรุงที่ผมยืนอยู่นี้เป็นศูนย์กลางการรวมกลุ่มการตั้งถิ่นฐานของชุมชนต่างๆ เพื่อค้าขาย ต่อมาได้มีการขยายตัวของการตั้งถิ่นฐานไปยังบริเวณอื่นๆ จึงถือได้ว่าถนนสิงหนาทบำรุงเป็นศูนย์กลางการตั้งถิ่นฐานในระยะแรก ปัจจุบันยังคงรูปแบบการค้าขาย แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมีธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเห็นได้จากอาคารร้านค้าเก่าแก่ ที่ดัดแปลงเพื่อความเหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะไม่สมบูรณ์เช่นอดีต แต่ยังคงคุณค่าเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมท้องถิ่นรูปแบบไต และร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชาวแม่ฮ่องสอนอดีตที่เรายังจะพอเห็นได้ในปัจจุบันก็คือบ้านเก่าที่มีรูปแบบและเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไปตามการใช้งาน ในวันนี้ผมจึงอยากจะนำท่านผู้ชมไปพบกับบ้านเก่าในเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้กันครับ แต่ผมจะขอยกหน้าที่นี้ให้กับน้องนก มัคคุเทศก์น้อย จากกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนนะครับ ซึ่งรอท่านผู้ชมอยู่ที่บ้านโบราณแล้ว ไปพบกับน้องนกกันเลยครับ

*** ภาพความสวยงามของบ้านโบราณจากนอกรั้วในมุมมองต่างๆ ***

*** นกยืนอยู่หน้าบ้านโบราณ ***

น้องนก : ขอบคุณค่ะพี่จอย และขอสวัสดีท่านผู้ชมด้วยนะคะ ในตอนนี้ก็กำลังยืนอยู่ที่หน้าบ้านโบราณ ซึ่งมีอายุร้อยกว่าเชียวนะคะ แต่หากท่านผู้ชมอยากจะรู้ว่าบ้านหลังนี้ประวัติความเป็นมาและมีความสำคัญอย่างไรนั้น นกว่าคงต้องไปขอคำตอบจากเจ้าของบ้านที่รอเราอยู่ด้านในแล้วล่ะค่ะ ตามนกไปกันเลยค่ะ

*** ภาพมุมต่างของบ้านโบราณ ***

*** น้องนกนั่งอยู่กับอาจารย์วัฒนาที่อยู่บริเวณชานบ้านชั้น 2 ***

น้องนก : ท่านผู้ชมคะตอนนี้นกก็กำลังนั่งอยู่กับเจ้าของบ้านโบราณหลังนี้ นั่นคืออาจารย์วัฒนา กวีวัฒน์ นั่นเองค่ะ (กล้องจับที่น้องนกแล้ว zoom out เห็นทั้งสองคน) สวัสดีค่ะอาจารย์

อ.วัฒนา: สวัสดีค่ะ

น้องนก : เมื่อสักครู่ได้เข้ามาในนี้อันดับแรกที่รู้สึกเลยคือ ความร่มรื่นของต้นไม้ และบรรยากาศของบ้านหลังนี้ทำให้เหมือนย้อนกลับไปในอดีตเลยค่ะอาจารย์ และเห็นจากบ้านหน้าบ้านว่า เมื่อปี พ.ศ. 2429 ซึ่งนับรวมอายุของบ้านถึงปัจจุบันนี้ก็ 124 แล้วใช่มั้ยคะ

น้องนก : ดังนั้นอยากจะขอรบกวนให้อาจารย์ช่วยเล่าประวัติความเป็นมาและความาสำคัญของบ้านหลังนี้ให้หนูและท่านผู้ชมทางบ้านฟังด้วยค่ะ

อ.วัฒนา : .....

น้องนก : ฟังประวัติของบ้านแล้วทำให้หนูได้ทราบหลายๆเรื่องที่ไม่เคยรู้มาก่อนเลยล่ะค่ะอาจารย์มีแนวคิดและวิธีการในการอนุรักษ์บ้านโบราณหลังนี้ให้คงอยู่สภาพเดิมมากที่สุดอย่างไรบ้างคะ

อ.วัฒนา : .....

น้องนก : ได้ฟังอย่างนี้แล้วอยากจะชมภายในบ้านแล้วล่ะค่ะ ดังนั้นขอรบกวนอาจารย์ช่วยพาชมส่วนต่างๆ ของบ้านได้มั้ยคะ

อ.วัฒนา : .....

น้องนก : ขอบคุณค่ะ (พูดกับอาจารย์เสร็จแล้วหันมาพูดกับกล้อง) ถ้าอย่างนั้นเราตามอาจารย์เข้าไปชมด้านในกันเลยคะ

*** อาจารย์วัฒนาพาชมส่วนต่างๆ ของบ้าน น้องนกถามเป็นระยะๆ ตามส่วนต่างๆ ที่น่าสนใจ และมีประวัติที่น่าสนใจ ***

น้องนก : อย่างนี้ถ้าท่านผู้ชมที่ชมรายการอยู่อยากเข้ามาชมบ้านจะสามารถมาได้มั้ยคะ

อ.วัฒนา : .....

น้องนก : แล้วต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างไรบ้างคะ และมาวันไหนช่วงเวลาไหนได้บ้างคะ

อ.วัฒนา : .....

น้องนก : สุดท้ายนี้อยากให้อาจารย์ช่วยฝากข้อคิดในเรื่องของการอนุรักษ์บ้านเก่าและการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ด้วยค่ะ

อ.วัฒนา : .....

น้องนก : วันนี้ต้องขอบพระคุณอาจาย์วัฒนา กวีวัฒน์เป็นอย่างสูงเลยนะคะ ที่ได้เปิดบ้านให้เราเยี่ยมชมบ้านโบราณที่มีประวัติอันยาวนาน และนอกจากจะมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแล้ว ยังมีคุณค่าทางจิตใจที่ไม่มีสิ่งใดมาทดแทนได้ขอบคุณคะ (ยกมือไหว้อาจารย์) และตอนนี้ขอคืนหน้าที่ให้กับพี่จอยต่อเลยค่ะ

พิธีกร : ต้องขอยกความดีความงามให้กับน้องนกเลยนะครับ ที่วันนี้ทำให้เราได้รู้จักบ้านโบราณของชาวไทใหญ่ที่มีคุณค่าและเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนาน แต่ไม่ยังหมดเพียงผมยังมีบ้านเก่าในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนได้ชมอีกหลายหลัง แต่จะเป็นหลังไหนบ้านนั้นหรือใครจะมาเป็นอาสาสมัครนำเที่ยวก็ต้องมาติดตามต่อกันในสัปดาห์หน้า เพราะในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว

ผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้

และก่อนจบรายการในวันนี้ผมขอฝากทิ้งท้ายด้วย**กิจกรรมของกลุ่ม ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน** ที่ผ่านมา เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น และจะทำให้แม่ฮ่องสอน เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไป สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

บ้านโบราณ

บ้านโบราณหลังนี้สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ประมาณปี พ.ศ. 2429 หรือสมัยเจ้านางเมี๊ยะ ซึ่งเป็นเจ้าฟ้าองค์ที่ 2 ปกครองเมืองแม่ฮ่องสอนผู้สร้างคือ “จองอูพะก่า หรือ แวง กวีวัฒน์” (กวีวัฒน์เป็นนามสกุลที่ได้รับพระราชทานจากรัชกาลที่ 6) สร้างขึ้นด้วยไม้สักขนาดใหญ่ เสาแต่ละต้นใช้ไม้ต้นเดียวตั้งแต่โคนเสาจนถึงปลายเสา ความยาวของเสาต้นที่สูงที่สุดประมาณ 11 เมตร สร้างแบบสถาปัตยกรรมโบราณของพม่าผสมไทใหญ่ซึ่งชาวญี่ปุ่นได้เดินทางมาพักยังบ้านหลังนี้ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และแกะสลักตัวหนังสือไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์ ว่าครั้งหนึ่งญี่ปุ่นเคยเดินทางเข้ามาในแม่ฮ่องสอน ภาษาญี่ปุ่นสลักไว้ มีความหมายว่า “พระอาทิตย์ดวงใหญ่” ปัจจุบันเจ้าของบ้านคือ อาจารย์วัฒนา กวีวัฒน์ เป็นข้าราชการบำนาญ

ถามเจ้าของบ้าน

: ประวัติ และความสำคัญของบ้าน

: เยี่ยมชมจุดต่างๆ ของบ้าน

: แนวคิดในการอนุรักษ์บ้านให้คงอยู่ในสภาพเดิม

ฯลฯ

น้องนก :

บ้านอาจารย์บุญเลิศ

เป็นอาคารไม้พักอาศัยกึ่งพาณิชย์ 4 คูหา โดยแบ่ง 1 คูหาชั้นล่างเป็นร้านค้า ชั้นบนมีระเบียงยื่นด้านข้าง โดยแยกหลังคาจากตัวบ้านหลัก บ้านหลังนี้สร้างเมื่อ พ.ศ. 2470 มีอายุประมาณ 80 กว่าปี โดยพื้นทำจากไม้สัก ลักษณะเป็นบ้านแฝด 2 ชั้น สมัยก่อนด้านหน้าเปิดเป็นร้านขายของ ซึ่งได้ทำการค้ากับพม่า การสร้างบ้านเป็นแบบสถาปัตยกรรมไทใหญ่ มุงหลังคาด้วยสังกะสีจากพม่าที่มีความหนากว่าสังกะสีธรรมดา และเสาบ้านมีทั้งหมด 49 ต้น เมื่อประมาณ 20 ปีมาแล้ว ประมาณ ปี พ.ศ. 2530 ได้มีไกด์นำเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวตุรกีมาเที่ยวยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนและได้พาเดินผ่านหน้าบ้านทั้งชั้นบนชั้นล่างและรอบๆบริเวณบ้าน ได้มีชาวตุรกีคนหนึ่งสนใจบ้านหลังนี้มากจึงขอซื้อบ้านในราคา 20 ล้าน โดยที่ให้อาจารย์ปฏิเสธไป นักท่องเที่ยวชาวตุรกีจึงให้นามบัตรไว้ พร้อมกับบอกว่าหากต้องการขายเมื่อไหร่ให้ติดต่อหาตนได้

ถามเจ้าของบ้าน

: ประวัติ และความสำคัญของบ้าน

: เยี่ยมชมจุดต่างๆ ของบ้าน

: แนวคิดในการอนุรักษ์บ้านให้คงอยู่ในสภาพเดิม

ฯลฯ

*** ภาพบ้านเก่าหลายๆ หลังบนถนนสิงหนาทราชา***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย ในอดีตบริเวณถนนสิงหนาทบำรุงที่ผมยืนอยู่นี้เป็นศูนย์กลางการรวมกลุ่มการตั้งถิ่นฐานของชุมชนต่างๆ เพื่อค้าขาย ต่อมาได้มีการขยายตัวของการตั้งถิ่นฐานไปยังบริเวณอื่นๆ จึงถือได้ว่าถนนสิงหนาทบำรุงเป็นศูนย์กลาง

การตั้งถิ่นฐานในระยะแรก ปัจจุบันยังคงรูปแบบการค้าขาย แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมีธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเห็นได้จากอาคารร้านค้าเก่าแก่ ที่ดัดแปลงเพื่อความเหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะไม่สมบูรณ์เช่นอดีต แต่ยังคงคุณค่าเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมท้องถิ่นรูปแบบไต และร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชาวแม่ฮ่องสอนอดีตที่เรายังจะพอเห็นได้ในปัจจุบันก็คือบ้านเก่าที่มีรูปแบบและเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไปตามการใช้งาน ในวันนี้ผมจึงอยากจะนำท่านผู้ชมไปพบกับบ้านเก่าในเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้กันครับ แต่ผมจะขอยกหน้าที่นี้ให้กับน้องนก มัคคุเทศก์น้อย จากกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนนะครับ ซึ่งรอท่านผู้ชมอยู่ที่บ้านโบราณแล้ว ไปพบกับน้องนกกันเลยครับ

*** ภาพมุมกว้างของบ้านโบราณ ***

*** น้องนกนำเที่ยว บ้านโบราณ ***

พิธีกร : โอโห บ้านโบราณหลังนี้ช่างมีสวยงาม และมีประวัติความเป็นมาที่นี่สนใจจริงๆ ต้องขอบคุณเจ้าของบ้านที่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมของบ้านไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้ลูกหลานชาวแม่ฮ่องสอนอย่างพวกเราได้มีโอกาสเห็นบ้านแบบโบราณในปัจจุบันครับ นี่ขนาดบ้านหลังแรกยังทำให้เราตื่นตาตื่นใจได้ขนาดนี้ผมว่าเรารีบไปดูบ้านหลังต่อไปกันดีกว่าครับ ว่าจะน่าสนใจขนาดไหน

*** ภาพบรรยากาศความบ้านอาจารย์บุญเลิศ ***

*** น้องสองนำเที่ยว บ้านอาจารย์บุญเลิศ ***

พิธีกร : ต้อขอยกความดีความงามให้กับน้องนกเลยนะครับ ที่วันนี้ทำให้เราได้รู้จักบ้านโบราณของชาวไทใหญ่ที่มีคุณค่าและเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนาน แต่ไม่ยังหมดเพียงผมยังมีบ้านเก่าในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนได้ชมอีกหลายหลัง แต่จะเป็นหลังไหนบ้านนั้นหรือใครจะมาเป็นอาสาสมัครนำเที่ยวก็ต้องมาติดตามต่อกันในสัปดาห์หน้า เพราะในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว

ผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้

และก่อนจบรายการในวันนี้ผมขอฝากทิ้งท้ายด้วย**กิจกรรมของกลุ่ม ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน** ที่ผ่านมา เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น และจะทำให้แม่ฮ่องสอน เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไป สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.5 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 8 : บ้านเก่า ตอน 2

เทปที่ 7: บ้านเก่า ตอน 1

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 1 มกราคม 2554

*** ภาพบ้านเก่าหลายๆ หลัง บนถนนสิงหนาทราชา***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย (พูดถึงเมื่อสัปดาห์ทีแล้วน้องสองพาไปชมบ้านโบราณแล้ว คราวนี้จะไปชมหลังอื่นๆ กันบ้าง โดยมีน้องกิ๊ฟเป็นพิธีกร)

*** ภาพความสวยงามภายนอกของโรงแรมสงวนสิน ***

*** นกยืนอยู่ในร้านบัวแก้ว ***

น้องนก : ขอบคุณค่ะพี่จอย และขอสวัสดีท่านผู้ชมด้วยนะคะ เมื่อพูดถึงร้านดอกไม้ขึ้นชื่อในเมืองแม่ฮ่องสอนกิ๊ฟเชื่อว่าท่านผู้ชมก็คงต้องคิดถึงร้านบัวแก้วที่ตั้งอยู่บนถนนสิงหนาทบำรุงอยู่ด้วยแน่นอน แต่ก็น้อยคนนะคะที่จะทราบว่าด้านหลังของร้านบัวแก้วนี้นั้น เป็นโรงแรมแห่งแรกของแม่ฮ่องสอนที่มีชื่อว่า โรงแรมสงวนสิน ค่ะ และแม้ในปัจจุบันนี้โรงแรมสงวนสินจะได้ปิดกิจการไปแล้ว แต่ก็ยังได้เก็บรักษาข้าวของเครื่องใช้และห้องพักต่างๆ ไว้ได้เหมือนในอดีตทีเดียวค่ะ เอาล่ะคะพูดมาขนาดนี้แล้วท่านผู้ชมคงอยากจะเห็นด้านในของโรงแรมสงวนสินแล้วใช่มั้ยล่ะค่ะ ยังงั้นกิ๊ฟว่าเราไปพบกับผู้ที่จะบอกเล่าความเป็นมาและพาเยี่ยมชมโรงแรมแห่งนี้กันดีกว่านะคะ ซึ่งท่านรอเราอยู่ด้านในแล้วไปพบกันท่านกันเลยค่ะ (พูดจบกิ๊พก็เดินเข้าไปด้านใน)

*** ภาพมุมต่างๆ บางส่วนของโรงแรมสงวนสิน ***

*** น้องกิ๊ฟยืนอยู่กับคุณลุงดำ ***

น้องกิ๊ฟ : ท่านผู้ชมคะตอนนี้กิ๊ฟก็กำลังอยู่กับเจ้าของร้านบัวแก้วและเป็นผู้ดูแลโรงแรมสงวนสินแห่งนี้แล้วนะค่ะ นั่นคือคุณ ..... นั่นเองค่ะ (กล้องจับที่น้องนกแล้ว zoom out เห็นทั้งสองคน) สวัสดีค่ะ

คุณลุง : สวัสดีครับ

น้องกิ๊ฟ : กิ๊ฟขออนุญาตเรียกคุณลุงดำนะคะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : เข้ามาด้านในนี้แล้วรู้สึกเหมือนกับได้ออกมาจากโลกปัจจุบัน แล้วย้อนมาในอดีตเลยนะคะเนี่ย พอเห็นอย่างนี้กิ๊ฟเลยอยากจะขอให้คุณลุงช่วยเล่าประวัติความเป็นมาของโรงแรมสงวนสินแห่งนี้ให้กับหนูและท่านผู้ชมฟังหน่อยนะคะ

คุณลุง :
- เปิดกิจการเมื่อ พ.ศ. .....
- ที่มาของชื่อสงวนสิน .....
- ลักษณะของอาคารเป็นแบบไม้ 2 ชั้น รูปแบบ.....
- ปิดกิจการเมื่อ พ.ศ. .....

น้องกิ๊ฟ : แล้วทำไมโรงแรมแห่งนี้ถึงได้ปิดกิจการไปล่ะคะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : แหม น่าเสียดายนะคะ ถ้าโรงแรมนี้เปิดอยู่ก็คงจะเป็นโรงแรมที่น่าพัก มีมนต์เสน่ห์ และดูคลาสสิคมากเลยทีเดียวเลยล่ะค่ะ แต่พอได้ฟังคุณลุงเล่าความเป็นและความน่าสนใจของสถานที่แห่งนี้แล้ว ก็อยากจะชมด้านในแล้วล่ะ ดังนั้นขอรบกวนคุณลุงช่วยพาพวกเราชมด้านในด้วยได้มั้ยคะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : งั้นเราตามคุณลุงไปกันเลยค่ะ ไปค่ะ

(คุณลุงพากิ๊ฟเยี่ยมชมส่วนต่างๆ ของโรงแรม และกิ๊ฟสอดแทรกคำถามเกี่ยวกับโรงแรมไปเป็นช่วงๆ)

- ที่นี่มีห้องพักทั้งหมดกี่ห้อง ?
- เมื่อก่อนนี้คิดค่าเช่าห้องรายวันอย่างไร ?
- แต่ละห้องเหมือนกันหมดทุกห้องหรือไม่ หรือ มีห้องพิเศษที่มีแตกต่างจากห้องอื่น และมีความแตกต่างอย่างไร ?
- ส่วนมากคนที่มาพักจะเป็นคนกลุ่มไหน พ่อค้าต่างแดน ชาวต่างชาติ ทหาร ข้าราชการ หรือ อื่นๆ ?
- ข้าวของเครื่องใช้ที่ใช้ในโรงแรมแห่งนี้นั้นมาจากไหน เป็นของที่มาจากทางกรุงเทพฯ หรือ มาจากทางฝั่งพม่า
- คำถามอื่นๆ เพิ่มเติม

น้องกิ๊ฟ : ตอนนี้โรงแรมสงวนสินก็ได้ปิดกิจการไปแล้ว แต่ทำไมเจ้าของคนปัจจุบันถึงยังเก็บข้าวของเครื่องใช้ และห้องพักให้เหมือนในอดีตล่ะคะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : นี่ก็ถือว่าเป็นโชคดีของคนในยุคปัจจุบัน โดยเยาวชนอย่างหนูนะคะที่ยังมีโอกาสได้เห็นร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองในอดีตอยู่ค่ะ แล้วคุณลุงคิดอย่างไรกับการอนุรักษ์บ้านเก่าไว้คงเดิมบ้างคะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : อย่างนี้ถ้าท่านผู้ชมที่ชมรายการอยู่อยากเข้ามาชมบ้านจะสามารถมาได้มั้ยคะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : แล้วต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างไรบ้างคะ และมาวันไหนช่วงเวลาไหนได้บ้างคะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : สุดท้ายนี้อยากให้คุณลุงช่วยฝากข้อคิดในเรื่องของการอนุรักษ์บ้านเก่าและการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ด้วยค่ะ

คุณลุง : .....

น้องกิ๊ฟ : วันนี้ต้องขอบพระคุณคุณลุง .....เป็นอย่างสูงเลยนะคะ ที่ได้เปิดโรงแรมแห่งแรกของแม่ฮ่องสอนให้เราได้เยี่ยมชมกันค่ะ และนอกจากจะมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมแล้ว ยังมีคุณค่าทางจิตใจที่ไม่มีสิ่งใดมาทดแทนได้ค่ะ ขอบคุณคะ นอกจากจากโรงแรมสงวนสินแล้ว กิ๊ฟจะพาไปเยี่ยมชมบ้านเก่าอีก 1 หลังค่ะ ซึ่งอยู่ใกล้ๆ นี่เองค่ะ ไปกันเลยค่ะ

พิธีกร : นอกจากโรงแรมสงวนสินแล้วยังมีบ้านเก่าอีก 1 หลัง คือ ร้านลออ ตามน้องกิ๊ฟไปกันเลยครับ

น้องกิ๊ฟ : ตอนนี้กิ๊ฟก็กำลังอยู่ที่หน้าลออ ซึ่งเป็นบ้านเก่าอีกหลังที่มีความน่าสนใจ และรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ได้เป็นอย่างดีเลยคะ เราเข้าไปข้างในกันเลยดีกว่าค่ะ ไปค่ะ

*** ภาพมุมต่างๆ ของร้านลออ ***

*** นกยืนอยู่หน้าร้านลออ ***

น้องกิ๊ฟ : ท่านผู้ชมคะตอนนี้กิ๊ฟก็กำลังอยู่กับเจ้าของร้านลออ ซึ่งเป็นเจ้าบ้านเก่าหลังนี้ค่ะ นั่นคือคุณ ..... นั่นเองค่ะ (กล้องจับที่น้องนกแล้ว zoom out เห็นทั้งสองคน) สวัสดีค่ะ

คุณป้า : สวัสดีค่ะ

น้องกิ๊ฟ : กิ๊ฟของอนุญาตเรียกคุณป้า ..... นะคะ

คุณป้า : .....

น้องกิ๊ฟ : ก่อนอื่นกิ๊ฟอยากจะขอให้คุณป้าช่วยเล่าประวัติความเป็นมาร้านแห่งนี้เดิมชื่อนี้มาตั้งแต่ต้นรึเปล่าคะ แล้วสร้างเมื่อปี พ.ศ.อะไร และเดิมนั้นเปิดเป็นกิจการอะไรคะ

คุณป้า : .....

น้องกิ๊ฟ : แล้วปัจจุบันนี้ เปลี่ยนมาดำเนินธุรกิจอะไร หรือจำหน่ายอะไรบ้างคะ

คุณป้า : .....

น้องกิ๊ฟ : พอได้ฟังคุณป้าเล่าความเป็นและความน่าสนใจของสถานที่แห่งนี้แล้ว ก็อยากจะชมด้านในแล้วล่ะ ดังนั้นขอรบกวนคุณป้าช่วยพาพวกเราชมด้านในด้วยได้มั้ยคะ

คุณป้า : .....

น้องกิ๊ฟ : งั้นเราตามคุณป้าไปกันเลยค่ะ ไปค่ะ

(คุณป้าพากิ๊ฟเยี่ยมชมส่วนต่างๆ ของบ้าน และกิ๊ฟสอดแทรกคำถามเกี่ยวกับโรงแรมไปเป็นช่วงๆ)

น้องกิ๊ฟ : อย่างนี้ถ้าท่านผู้ชมที่ชมรายการอยู่อยากเข้ามาชมบ้านจะสามารถมาได้มั้ยคะ

คุณป้า : .....

น้องกิ๊ฟ : แล้วต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างไรบ้างคะ และมาวันไหนช่วงเวลาไหนได้บ้างคะ

คุณป้า : .....

น้องป้า : สุดท้ายนี้อยากให้คุณป้าช่วยฝากข้อคิดในเรื่องของการอนุรักษ์บ้านเก่าและการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ด้วยค่ะ

คุณป้า : .....

น้องกิ๊ฟ : วันนี้ต้องขอบพระคุณคุณป้า .....เป็นอย่างสูงเลยนะคะ ที่ได้เปิดบ้านให้เราได้เยี่ยมชมกันค่ะ ขอบคุณคะ และตอนนี้ก็หมดเวลาของกิ๊ฟแล้วล่ะค่ะ กิ๊ฟขอคืนหน้าที่ให้กับพี่จอยค่ะ สวัสดีค่ะ

พิธีกร : ต้อขอยกความดีความงามให้กับน้องกิ๊ฟเลยนะครับ ที่วันนี้ทำให้เราได้รู้จักบ้านโบราณของชาวไทใหญ่ที่มีคุณค่าและเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนาน และในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว

ผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้

และก่อนจบรายการในวันนี้ผมขอฝากทิ้งท้ายด้วย**กิจกรรมของกลุ่ม ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน** ที่ผ่านมา เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น และจะทำให้แม่ฮ่องสอน เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตอย่างยั่งยืนต่อไป สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

คำถาม โรงแรมสงวนสิน

1. ประวัติความเป็นมาของโรงแรมสงวนสิน
    - เปิดกิจการเมื่อ พ.ศ. .....
    - ที่มาของชื่อสงวนสิน .....
    - ลักษณะของอาคารเป็นแบบไม้ 2 ชั้น รูปแบบ.....
    - ปิดกิจการเมื่อ พ.ศ. .....
    - และอื่นๆ
2. ทำไมโรงแรมแห่งนี้ถึงได้ปิดกิจการ
   (คุณลุงพากิ๊ฟเยี่ยมชมส่วนต่างๆ ของโรงแรม และกิ๊ฟสอดแทรกคำถามเกี่ยวกับโรงแรมไปเป็นช่วงๆ)
3. ที่นี่มีห้องพักทั้งหมดกี่ห้อง ?
4. เมื่อก่อนนี้คิดค่าเช่าห้องรายวันอย่างไร ?
5. แต่ละห้องเหมือนกันหมดทุกห้องหรือไม่ หรือมีห้องพิเศษที่มีแตกต่างจากห้องอื่น และมีความแตกต่างอย่างไร ?
6. ส่วนมากคนที่มาพักจะเป็นคนกลุ่มไหน พ่อค้าต่างแดน ชาวต่างชาติ ทหาร ข้าราชการ หรือ อื่นๆ ?
7. ข้าวของเครื่องใช้ที่ใช้ในโรงแรมแห่งนี้นั้นมาจากไหน เป็นของที่มาจากทางกรุงเทพฯ หรือ มาจากทางฝั่งพม่า
8. คำถามอื่นๆ เพิ่มเติม
9. ตอนนี้โรงแรมสงวนสินก็ได้ปิดกิจการไปแล้ว แต่ทำไมเจ้าของคนปัจจุบันถึงยังเก็บข้าวของเครื่องใช้ และห้องพักให้เหมือนในอดีตล่ะคะ
10. คุณลุงคิดอย่างไรกับการอนุรักษ์บ้านเก่าไว้คงเดิมบ้างคะ
11. ถ้าท่านผู้ชมที่ชมรายการอยู่อยากเข้ามาชมบ้านจะสามารถมาได้มั้ยคะ
12. แล้วต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างไรบ้างคะ และมาวันไหนช่วงเวลาไหนได้บ้างคะ
13. ช่วยฝากข้อคิดในเรื่องของการอนุรักษ์บ้านเก่าและการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ด้วยค่ะ

คำถาม ร้านลออ

1. ประวัติความเป็นมาร้านแห่งนี้เดิมชื่อนี้มาตั้งแต่ต้นรึเปล่าคะ แล้วสร้างเมื่อปี พ.ศ.อะไร และเดิมนั้นเปิดเป็นกิจการอะไรคะ
2. แล้วปัจจุบันนี้ เปลี่ยนมาดำเนินธุรกิจอะไร หรือจำหน่ายอะไรบ้างคะ
   (คุณป้าพากิ๊ฟเยี่ยมชมส่วนต่างๆ ของบ้าน และกิ๊ฟสอดแทรกคำถามเกี่ยวกับโรงแรมไปเป็นช่วงๆ
3. อย่างนี้ถ้าท่านผู้ชมที่ชมรายการอยู่อยากเข้ามาชมบ้านจะสามารถมาได้มั้ยคะ
4. แล้วต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างไรบ้างคะ และมาวันไหนช่วงเวลาไหนได้บ้างคะ
5. สุดท้ายนี้อยากให้คุณป้าช่วยฝากข้อคิดในเรื่องของการอนุรักษ์บ้านเก่าและการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ด้วยค่ะ

2.6 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 9 : บุกก้นครัวอาหารไต

เทปที่ 8 : บุกก้นครัวอาหารไต

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 15 มกราคม 2554

*** ภาพอาหารไต แกงต่างๆ ในหม้อ หรือ ในจาน หลายๆ อย่าง***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย หากพูดถึงวัฒนธรรมชาวไทใหญ่ หรือ ชาวไตแล้ว ท่านผู้ชมก็คงจะนึกถึง วัฒนธรรมทางด้านศิลปะสถาปัตยกรรม วัฒนธรรมวิถีชีวิตทางด้านการแต่งกายและภาษาพูด ภาษาเขียนที่มีเอกลักษณ์ใช่มั้ยครับ แต่ยังมีวัฒนธรรมอีกด้านหนึ่งที่ขาดอยู่ในชีวิตประจำวันของคนไต นั่นก็คือวัฒนธรรมการกิน การปรุงอาหารแบบไต ยังเป็นแบบอย่างเฉพาะของตนเอง ในวันนี้ผมจึงจะพาท่านผู้ชมไปตระเวนกินอาหารไตจากร้านอาหารไทใหญ่ขึ้นชื่อในเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้กันครับ

*** ภาพคนกินอาหารไต หรือ กำลังนั่งล้อมวงทานข้าว ***

บทบรรยาย : ชาวไตมีวัฒนธรรมการกินที่แตกต่างไปคนภาคเหนือในจังหวัดอื่นๆ ก็คือชาวไตจะไม่รับประทานข้าวเหนียวเป็นหลัก แต่จะรับประทานข้าวเจ้าหรือข้าวสวยเป็นหลักมาตั้งแต่อดีต โดยจะปลูกข้าวเจ้าเป็นหลักไว้รับประทานและปลูกข้าวเหนียวบ้างเล็กน้อยเพื่อใช้ทำขนมต่างๆ ในงานเทศกาลเท่านั้น การกินการอยู่การกินอยู่ตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นการกินอยู่แบบง่ายๆ ตามสภาพภูมิประเทศ ฤดูกาล นอกจากนั้นชาวไตยังมีวิธีการประกอบอาหารหลายวิธี เช่น การอุ๊บ คือการอบ , การโค่ คือ การผัดหรือทอด , การส้า การสะน้าบ และการโก้ คือการยำ ในแบบต่างๆ , แอ๊บ คือ ห่อหมกนึ่งหรืออบให้สุก , โหย่ คือ การกวน เป็นต้น โดยอาหารไตส่วนใหญ่จะมีเครื่องปรุงที่สำคัญ คือ ถั่วเน่าแค้บ ซึ่งในสมัยก่อนมักจะไม่ใช้กะปิ ถั่วเน่าแค้บจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของชาวไตเป็นอันมาก เพราะคนไตจะใช้ในการปรุงอาหารเกือบทุกชนิด (ภาพประกอบตามคำบรรยาย)

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าร้านป้าศรีบัว ***

พิธีกร : เมื่อมาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน หากท่านผู้ชมจะถามถึงร้านอาหารไตขึ้นชื่อจากชาวแม่ฮ่องสอนแล้ว ผมเชื่อว่าท่านคงได้รับคำตอบแทบจะเหมือนกันหมด ว่าเป็นร้านป้าศรีบัว ซึ่งก็คือร้านที่ผมอยู่ตรงนี้นั่นเองครับ แต่จะมีอาหารอะไรบ้าง หรือรสชาติจะอร่อยสมคำล่ำลือแค่ไหนนั้นผมเราไปหาคำตอบด้านในกันดีกว่าครับ (พูดเสร็จก็เดินเข้าหาป้าศรีบัวไปในร้าน)

ท่านผู้ชมครับ ตอนนี้ผมก็กำลังอยู่กับเจ้าของต้นตำหรับอาหารอันขึ้นชื่อในเมืองแม่ฮ่องสอน นั้นคือคุณป้าศรีบัวนั่นเองครับ สวัสดีครับ ..... ก่อนอื่นต้องถามคุณป้าก่อนว่าร้านนี้ตั้งมากี่ปีแล้วครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : อาหารของคนไตนี้แตกต่างจากอาหารของชาวล้านใน ในจังหวัดอื่นๆ อย่างไรบ้างครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : อาหารไตที่คุณป้าทำในวันนี้มีอะไรบ้างครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : แต่วันนี้มาถึงที่ร้านนี้แล้วอยากจะขอให้ป้าศรีบัวสาธิตการทำอาหารให้กับพวกเราดูจะได้มั้ยครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : งั้นเราตามคุณป้าเข้าไปในครัวกันเลยครับ ไปครับ (เดินตามป้าศรีบัวเข้าไปในครัว) วันนี้คุณป้าจะสาธิตทำอาหารอะไรดีครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : แล้วส่วนผสมมีอะไรบ้างครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : ถ้าอย่างนั้นเรามาเริ่มทำกันเลยนะครับ

*** ป้าศรีบัวทำอาหารให้ชมทีละขั้นตอน สลับกับคำถามพิธีกรแทรกเป็นช่วงๆ จนเสร็จ ***

พิธีกร : แล้วตอนนี้..... (ชื่ออาหาร) ที่ทำก็เสร็จแล้วนะครับ เดี๋ยวเราออกไปทานด้านนอกกันดีกว่านะครับ

*** ภาพมุมต่างๆ ในร้านป้าศรีบัว ***

พิธีกร : กลิ่นหอมมากเลยนะครับ นอกจากแกงที่ได้ทำเมื่อสักครู่นี้แล้ว ยังมีอาหารอื่นอีกด้วยใช่มั้ยครับ ขอให้คุณป้าช่วยแนะนำด้วยครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : อาหารไตของนี่มีเยอะแยะหลายอย่างเลยนะครับ เอาเป็นว่าเราชิมกันเลยดีกว่านะครับ (ตักชิมทีละอย่าง แล้วบอกรสชาติ)

*** ภาพอาหารต่างๆที่อยู่บนโต๊ะ ***

*** พิธีกรยืนภายในร้านกับป้าศรีบัว ***

พิธีกร : แหมอาหารไตจากฝีมือป้าศรีบัวแต่ละอย่างนี้อร่อยสมคำล่ำลือจริงๆ ครับ เอาซะอิ่มแปล้เลยนะครับ และสุดท้ายนี้อยากให้ป้าศรีบัวช่วยฝากให้คนรุ่นใหม่ หรือชาวแม่ฮ่องสอนไม่ลืมอาหารไต และหันมาทานอาหารไตกันเยอะๆครับ

ป้าศรีบัว : .....

พิธีกร : ยังไงวันนี้ก็ต้องขอบคุณ คุณป้าศรีบัวมากเลยนะครับ ที่ได้ให้พวกเรามาพิสูจน์ความอร่อย กันถึงก้นครัว อย่าลืมนะครับถ้าท่านได้มาแม่ฮ่องสอน หรือแม้แต่ชาวแม่ฮ่องสอนเอง ต้องมาแวะมาชิมอาหารไตของเรา โดยเฉพาะที่ร้านป้าศรีบัวให้ได้ครับ แต่รายการของเรายังไม่จบเพียงเท่านี้นะครับ เพราะว่าแม่ฮ่องสอนของเรายังมีร้านอาหารไตที่อร่อยๆ และมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน อีกหลายร้าน ซึ่งจะมีอาหารอะไรบ้าง หรือเป็นร้านไหนบ้างนั้น ผมก็ต้องยกหน้าที่นี้ให้กับน้อง อร ซึ่งรอเราอยู่แล้วไปพบกันน้องอรกันเลยครับ

*** น้องอรพาไปทานก๋วยเตี๋ยวไตที่ร้านป้าไข่หลังเทศบาล ***

*** ภาพร้านก๋วยเตี๋ยวยายไข่มุมกว้าง และคนกินก๋วยเตี๋ยวภายในร้าน ***

*** plan ภาพจากสำนักงานเทศบาล มาหยุดที่น้องอรที่ยืนอยู่หน้าร้านก๋วยเตี๋ยว ***

น้องอร : ขอบคุณค่ะพี่จอย ตอนนี้อรก็กำลังยืนอยู่หน้าร้านก๋วยเตี๋ยวไตของคุณยายไข่แล้วนะคะ ซึ่งอยู่ด้านหลังของสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนนี่เองค่ะ ที่อรต้องพามาร้านก๋วยเตี๋ยวร้านนี้ก็เพราะว่ามีความพิเศษแตกต่างจากร้านก๋วยเตี๋ยวอื่นๆ ตรงที่ เป็นก๋วยเตี๋ยวไต ท่านผู้ชมคงจะสงสัยแล้วใช่มั้ยคะว่าก๋วยเตี๋ยวไตมีหน้าตายังไง อรว่าอย่ารอช้าอยู่เลยค่ะเราเข้าไปด่านในดีกว่าค่ะ

*** ภาพยายไข่กำลังทำก๋วยเตี๋ยวให้ลูกค้าทาน ***

*** น้องอรยืนอยู่กับยายไข่ ***

น้องอร : และตอนนี้อรก็กำลังอยู่กับคุณยายไข่ซึ่งเป็นเจ้าร้านก๋วยเตี๋ยวไตร้านนี้นั่นเองค่ะ ก่อนอื่นต้องขอถามคุณยายก่อนเลยนะคะว่าก๋วยเตี๋ยวไต ต่างจากก๋วยเตี๋ยวทั่วไปในจังหวัดอื่นๆอย่างไรคะ

คุณยายไข่ : .....

น้องอร : คุณยายทำมาประมาณกี่ปีแล้วคะ

คุณยายไข่ : .....

น้องอร : ถ้าอย่างนั้นขอรบกวนคุณยายไข่ช่วยทำก๋วยเตี๋ยวให้พวกเรากินหน่อยได้มั้ยคะ

คุณยายไข่ : .....

*** น้องอรดูยายไข่ทำก๋วยเตี๋ยวและคอยถามแทรกเป็นช่วงๆ***

*** น้องอรนั่งที่โต๊ะพร้อมก๋วยเตี๋ยวที่ทำเสร็จแล้ว***

น้องอร : แล้วนี่ก็เป็นหน้าตาของก๋วยเตี๋ยวไตที่ทำเสร็จแล้วค่ะ น่ากินใช่มั้ยล่ะคะ อย่างนั้นก็อย่ารอช้าอยู่เลย ขอชิมเลยล่ะกันนะคะ

*** น้องอรตักก๋วยเตี๋ยวทาน***

น้องอร : อื้ม...อร่อยมากเลยค่ะ และปกติลูกค้าที่มาทานส่วนมากจะเป็นกลุ่มไหน หรือวัยไหนบ้างคะ

คุณยายไข่ : .....

น้องอร : แล้วร้านเปิดวันไหน บ้าง และเปิดปิดกี่โมงคะ

คุณยายไข่ : .....

น้องอร : สำหรับท่านผู้ชมที่ต้องการมาร้านนี้ก็หาไม่ยากเลยนะคะ อยู่ทางด้านหลังของสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนนี่เองค่ะ ส่วนตอนนี้อรก็ต้องขอบคุณ คุณยายมากเลยนะคะที่ทำก๋วยเตี๋ยวอร่อยๆ ให้เราทานกัน ขอบคุณค่ะ

คุณยายไข่ : .....

*** น้องอรอยู่หน้าร้านก๋วยเตี๋ยว***

น้องอร : นี่เป็นเพียงร้านแรกที่อรพามานะคะ เดี๋ยวเราไปร้านที่สองกันต่อนะคะ ดูซิว่าจะเป็นร้านอะไร ไปกันค่ะ

*** พี่จอยพูด***

พิธีกร : นี่ก็เป็นก๋วยเตี๋ยวแบบไตๆ ของเรา หากใครยังไม่เคยพิสูจน์ความอร่อย ก็ไปกันได้ที่ร้านป้าไข่หลังสำนักงานเทศบาล เมืองแม่ฮ่องสอนนะครับ รับรองว่าจะไม่ผิดหวังอย่างแน่นอนครับ เอาล่ะไปร้านต่อไปกันดีกว่าเห็นน้องอรมากระซิบบอกนะครับว่า เป็นอาหารชนิดเส้นเหมือนกัน แต่เป็นเส้นสีเหลืองจะเส้นอะไรนั้นรีบตามน้องอรไปกันดีกว่านะครับ

*** น้องอรพาไปทานข้าวซอยป้านูญ ***

*** น้องอรอยู่หน้าร้านข้าวซอยป้านูญ ***

น้องอร : และนี่ก็คือร้านที่สองที่อรจะพามาชิมกันในวันนี้ นั่นก็คือ ร้านข้าวซอยป้านูญ ซึ่งอร่อย จนๆ รายการทีวีและดารานักแสดง หรือ ผู้มีชื่อเสียง มาเยือนแม่ฮ่องสอน แล้วก็ต้องมาแวะร้านนี้ค่ะ เข้าไปด้านในกันดีกว่าค่ะไปค่ะ

*** ภาพร้านข้าวซอย และคนกำลังทานข้าวซอยภายในร้าน ***

น้องอร : ตอนนี้อรก็กำลังอยู่กับคุณป้านูญ ซึ่งเป็นเจ้าของความอร่อยของข้าวซอยขึ้นชื่อร้านนี้นี่เองค่ะ ก่อนอื่นต้องขอถามคุณยายก่อนที่มาของข้าวซอยในแม่ฮ่องสอนก่อนเลยค่ะ ทราบว่าเป็นเจ้าแรกของแม่ฮ่องสอนเลยใช่มั้ยคะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : แล้วข้าวซอยของชาวไตกับข้าวซอยของชาวลานนาต่างกันอย่างไรคะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : ยังไงวันนี้อรก็มาถึงร้านแล้ว จึงอยากจะรบกวนป้านูญช่วยเปิดเผยเคล็ดลับความอร่อยของข้าวซอยสูตรป้านูญให้กับเราและท่านผู้ชมทางบ้านหน่อยจะได้มั้ยคะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : ขอบคุณค่ะ งั้นเราตามป้านูญเข้าไปในครัวกันเลยค่ะ

ป้านูญ : .....

*** น้องอรตามป้านูญเข้าไปในครัว ***

น้องอร : ก่อนอื่นจะต้องเริ่มต้นจากอะไรก่อนคะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : เส้นข้าวซอยนี้ป้านูญทำเองด้วยรึเปล่าค่ะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : แล้วป้านูญมีวิธีการเลือกเส้นอย่างไรค่ะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : แล้วเคล็ดลับที่จะทำให้น้ำข้าวซอยเข้มข้นและอร่อยครบสูตรอยู่ที่ตรงไหน หรือจะต้องทำอย่างไรคะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : แล้วตอนนี้ข้าวซอยก็เสร็จแล้วนะคะ เราไปทานที่โต๊ะกันดีกว่านะคะ

ป้านูญ : .....

*** น้องอรนั่งอยู่กับป้านูญที่โต๊ะ ***

น้องอร : และนี่ก็คือข้าวซอยที่ทำเสร็จแล้วนะคะ หน้าตาน่ากิน และหอมมากเลยค่ะ อรขออนุญาตชิมก่อนนะคะ

*** อรตักข้าวซอยในถ้วยชิม ***

น้องอร : อร่อยจังเลยค่ะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : ปกติขายชามเท่าไหร่คะ แล้วราคานี้ตั้งแต่ต้นเลยรึเปล่าคะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : ถือว่าไม่แพงเลยนะคะ อร่อยแถมมีคุณค่าทางอาหารอีกด้วยค่ะ แล้วร้านเปิดวันไหน บ้าง และเปิดปิดกี่โมงคะ

น้องอร : สุดท้ายนี้อยากให้ป้านูญช่วยฝากข้อคิดและเชิญชวนชาวแม่ฮ่องสอนโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ มาทานอาหารไตและข้าวซอยไตด้วยค่ะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : สำหรับท่านผู้ชมที่ต้องการมาร้านนี้จะมาจากทางไหนได้บ้างคะ

ป้านูญ : .....

น้องอร : ก็หาไม่ยากเลยนะคะ อยู่ไม่ไกลจากกาดคำพลาซ่า ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนนี่เองค่ะ และวันนี้ก็ต้องขอขอบคุณป้านูญมากนะคะที่มาเผยสูตรลับของข้าวซอยสูตรป้านูญ และทำข้าวซอยอร่อยๆให้หนูทาน ขอบคุณมากค่ะ อรยังมีร้านอร่อยอีก 1 ร้านที่จะไปพิสูจน์ความอร่อยกัน ส่วนเป็นร้านไหนนั้นก็ตามอรไปเลยค่ะ ไปค่ะ

*** พี่จอยพูด ***

พิธีกร : เห็นข้าวซอยไก่แล้วน่ากินทีเดียวนะครับ ไว้วันหลังผมต้องหาโอกาสไปกินบ้างแล้วล่ะครับ เอาล่ะมาถึงร้านสุดท้ายสำหรับวันนี้แล้วนะครับ บอกไว้เลยว่าถ้ามาแม่ฮ่องสอนแล้วไม่ได้ไปร้านนี้แล้วจะเสียดายครับ ไปกันเลยครับ

*** น้องอรพาไปทานข้าวเส้นยายจ่าง ***

*** น้องอรยืนอยู่หน้าร้านข้าวเส้นยายจ่าง ***

คำถามเดียวกันกับข้าวซอยป้านูญ แต่เปลี่ยนเป็นขนจีนยายจ่าง

- เปิดร้านมากี่ปีแล้ว /เริ่มแรกขายที่บ้านนี้ตั้งแต่ต้นรึเปล่า ใครเป็นคนทำ
- สูตรที่ทำนี่เป็นสูตรเฉพาะของทางร้านหรือเปล่า และแตกต่างจากร้านอื่นอย่างไร
- แม้เวลาจะเปลี่ยนไปแต่ทำไมยังคงราคาขายไว้เท่าเดิมได้
- ลูกค้าส่วนมากเป็นกลุ่มไหน คนทำงาน นักเรียน หรืออื่นๆ
- พาไปดูวิธีทำน้ำข้าวเส้น
- ชิมข้าวเส้น
- เปิดวันไหนบ้าง เปิด / ปิด ร้านกี่โมง
- บอกเส้นทางที่จะมาร้าน
- ให้คุณป้าฝากข้อคิดและเชิญชวนชาวแม่ฮ่องสอนโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ มาทานอาหารไตและขนมจีนน้ำเงี้ยว
- ขอบคุณคุณป้า

น้องอร : เป็นอย่างไรกันบ้างคะสำหรับร้านอาหารไตที่อรพาท่านผู้ชมตระเวรกินในวันนี้ นอกจากจะอร่อยและราคาไม่แพงแล้วยังเป็นการช่วยกันส่งและอนุรักษ์อาหารไตให้คงอยู่ต่อไปด้วยค่ะ ส่วนตอนนี้ก็หมดเวลาของอรแล้ว อรขอมอบหน้าที่คืนให้กับพี่จอยนะคะ สวัสดีค่ะ

*** พี่จอยพูด ***

พิธีกร : ต้องขอขอบคุณน้องอรมากเลยนะครับ ที่พาเราไปตระเวรกินกันจนทั่วแม่ฮ่องสอน และขอขอบพระคุณเจ้าของร้านต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกให้เราเข้าไปถ่ายทำด้วยนะครับ สำหรับร้านอาหารที่เราพาท่านผู้ชมไปชมในวันนี้เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้นนะครับ ร้านอาหารอร่อยๆ ในแม่ฮ่องสอนยังมีอีกหลายร้านที่รอท่านผู้ชมไปท้าพิสูจน์ความอร่อยกันอยู่ สำหรับครั้งหน้าเราก็ยังคงอยู่กับของกินแต่มาเป็นเป็นขนมไตกันบ้างครับ แต่จะมีขนมอะไรบ้างหรือใครจะมาเป็นอาสาสมัครตระเวนกินก็ต้องมาติดตามต่อกันในสัปดาห์หน้า เพราะในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว

ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.7 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 10 : ขนมไต

เทปที่ 10 : ขนมไต

ออกอากาศวันจันทร์ ที่ 15 มกราคม 2554

*** ภาพอาหารไต แกงต่างๆ ในหม้อ หรือ ในจาน หลายๆ อย่าง***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย สัปดาห์ที่แล้วพาไปดูอาหารไตแสนอร่อยกันแล้ว วันนี้ก็ยังคงอยู่ของกินแต่เปลี่ยนมาเป็นขนมกันบ้างครับ ขนมพื้นบ้านแบบไต มีหลากหลายมากมาย ทั้งขนมทอด ขนมหวาน และขนมเค็ม

ขนมทอด ได้แก่ กล้วยทอด มัดทอด ถั่วลิสงทอด ขนมวง (เข้ามุนช่วย) เข้าแตน ขนมถั่ว ขนมไข่เห้

ขนมหวาน ได้แก่ เป้งม้ง ส่วยทะมิน อะหล่าหว่า ขนมปาด ข้าวหย่ากุ๊ ข้าวหลานมุน ข้าวหลามกะทิ อะหล่าหว่าจุ่ง เข้าปุ๊ก เข้าปอง เข้าปองต่อ เข้าแตกปั้น น้ำอ้อย แปโหย่ เข้าโคบ ทองม้วน ขนมครก ขนมหมากแปป

ขนมเค็ม ได้แก่ หมากซางพอโก้ หมากซางพอตำ (ตำส้ม) หมากกลางซา (ตำขนุนลูกเล็ก) หมากโอตำ (ตำส้ม)

แม่ฮ่องสอนของเรายังมีขนมไตที่อร่อยๆ และมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน อยู่หลายร้าน ซึ่งจะมีขนมอะไรบ้าง หรือเป็นร้านไหนบ้างนั้น ผมก็ต้องยกหน้าที่นี้ให้กับน้อง กิ๊ก มัคคุเทศก์น้อย จากกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งรอเราอยู่แล้วไปพบกันน้องกิ๊กกันเลยครับ

*** พูดคั่นช่วงขนมแต่ละชนิด ***

- ร้านขนมป้ามณี
- ขนมวง – สาระภู ป๊อกกาดเก่า
- ข่ำปอง (มะละกอทอด)
- ข้าวปุก
- ข้าวปองต่อ-ข้าวแตกปั้น

ในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.8 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 12 : ขนมไต

เทปที่ 10 : ขนมไต

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 12 กุมภาพันธ์ 2554

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าร้านขนม ป้ามณี***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย สัปดาห์ที่แล้วพาไปดูอาหารไตแสนอร่อยกันแล้ว วันนี้ก็ยังคงอยู่ของกินแต่เปลี่ยนมาเป็นขนมกันบ้างครับ ขนมพื้นบ้านแบบไต มีหลากหลายมากมาย ทั้งขนมทอด ขนมหวาน และขนมเค็ม แต่ถ้าจะให้ผมตระเวรพาท่านผู้ชมไปทานทั้งหมด ผมว่าใช้เวลาในวันเดียวก็พอ วันนี้ผมจึงจะขอยกตัวอย่างขนมไตในประเภทที่เหมาะกับใบหน้าของผมก็แล้วกันนะครับ นั่นก็คือขนมหวานนั่นเองครับ และหากจะพูดถึงขนมหวานไต ก็คงหนีไม่พ้นขนมเป็งม้ง ส่วยทะมิน และอะหล่าหว่า ซึ่งหาทานได้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่านั้น และร้านอร่อยจนขึ้นชื่อที่สุดก็คือร้านขนมแม่มณีที่ผมยืนอยู่นี้นั่นเองครับ ส่วนขนมแต่ละอย่างจะมีวิธีการทำอย่างไรและรสชาติจะอร่อยแค่ไหนนั้น ผมว่าเราไปหาคำตอบพร้อมๆกันเลยนะครับ ตามผมมาเลยครับ (พูดเสร็จก็เดินเข้าด้านข้างของร้าน)

*** ภาพคุณตากำลังเตรียมส่วนผสมต่างๆ***

พิธีกร : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมก็กำลังอยู่กับคุณตา …….. พ่อครัวขนมไต ผู้อยู่เบื้องหลังความอร่อยของขนมแม่มณี นั่นเองครับ สวัสดีครับคุณตา (หันไปไหว้คุณตา)

คุณตา : สวัสดีครับ

พิธีกร : ถามคำถามการทำขนมกับคุณตา

- จุดเริ่มต้น หรือ ที่มาของขนมร้านแม่มณี (คุณป้ามณีเป็นผู้ริเริ่มตั้งแต่ต้นหรือไม่ หรือ รับช่วงสืบต่อมาจากใคร)
- ทำมาขนมมาทั้งหมดกี่ปีแล้ว
- ขนมที่ทำมีอะไรบ้าง
- ให้แนะนำส่วนผสม ว่ามีอะไรบ้าง
- ให้อธิบายขั้นตอนการทำขนมที่จะทำโดยสรุปเป็นข้อๆ (ก่อนการทำขนม)
- ให้ทำขนมให้ดูตามขั้นตอนที่แนะนำเบื้องต้นทีละขั้นตอน (คั่นด้วยภาพการทำขนมตามขั้นตอนต่างๆ)
- ขนมแต่ละชนิดมีกระบวนการทำยากง่ายแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

*** หลังทำขนม……..เสร็จ***

พิธีกร : และนี่ก็คือหน้าตาของขนม …….. ที่ทำเสร็จแล้วนะครับ น่ากินมากเลยใช่มั้ยครับ แต่อยากบอกว่ากลิ่นนี่หอมมากๆ ครับ แต่ตอนนี้ยังทานไม่ได้นะครับ ต้องรอให้เย็นลงอีกสักนิด อดใจไว้ก่อนนะครับ เดี๋ยวไปดูขั้นตอนการทำขนมชนิดต่อไปกันครับ คุณตา……ครับ เดี๋ยวเราจะทำขนมอะไรกันต่อครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : งั้นไปดูขั้นตอนการทำกันต่อเลยครับ ไปครับ

*** หลังทำขนมเสร็จทุกชนิดหมดแล้ว***

พิธีกร : ตอนนี้คุณตา…….. ก็ทำขนมทุกชนิดเสร็จหมดแล้วนะครับ ดูแล้วขนมแต่ละชนิดใช้เวลาในการทำค่อนข้างนาน และมีขั้นตอนการทำที่นอกจากจากจะใช้แรง และยังต้องทุ่มเทด้วยใจจริงๆ นะครับ จึงเรียกได้ว่าเป็นขนมที่มาจากใจคนทำเลยก็ว่าได้นะครับ เป็นอย่างไรบ้างครับคุณตา เหนื่อยมั้ยครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : แล้วคุณตาจะต้องทำขนมอย่างนี้ทุกวันเลยนะครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : ขอโทษนะครับ ถ้าจะถามว่าตอนนี้คุณตาอายุเท่าไหร่แล้วครับ พอจะบอกเราได้มั้ยครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : โห… ไม่น่าเชื่อเลยนะครับว่า อายุ …… แล้วแต่ยังดูแข็งแรงไม่แพ้หนุ่มเลยทีเดียวครับ คุณตาคิดว่าจะทำขนมไปจนถึงอายุเท่าไหร่ครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : แล้วตอนนี้มีทายาท หรือผู้ที่จะมารับช่วงทำขนมสืบต่อจากคุณตา ……. แล้วหรือยังครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : ถ้ามีคนที่อยากจะมาฝึกทำขนมกับคุณตาบ้าง จะได้มั้ยครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : แล้วจะต้องทำอย่างไรครับ หรือจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้างครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : คือ ถ้าจะมาก็ต้องเอาใจมาก่อนเป็นอันดับแรก และก็ต้องมีความอดทน พยายามสูงๆใช่มั้ยครับ ถึงจะทำได้นั่นเองครับ สุดท้ายนี้อยากให้คุณตาฝากถึงเยาวชนคนรุ่นใหม่เรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะเรื่องของขนมไตด้วยครับ

คุณตา : ……..

พิธีกร : แล้ววันนี้ก็ต้องขอบคุณคุณตามากเลยนะครับ ที่มาเผยสูตรรับขนมไตของร้านแม่มณีให้เราชมในวันนี้ ขอบคุณครับ (หันไปไหว้คุณตา แล้วหันกลับมามองกล้อง) แต่รายการเรายังไม่จบเพียงเท่านี้นะครับ เพราะผมยังไม่ได้ชิมขนมกันเลย เอาเป็นว่าเดี๋ยวเราไปพบกับคุณยายมณีและชิมขนมที่อยู่ทางด้านหน้ากันดีกว่านะครับ ไปกันครับ

*** พิธีกรอยู่หน้าร้านขนมกับคุณป้ามณี***

พิธีกร : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมก็อยู่กับคุณป้ามณีเจ้าของร้านขนมแม่มณีแล้วนะครับ สวัสดีครับ

คุณยาย : สวัสดีค่ะ

พิธีกร : ก่อนอื่นที่จะชิมขนมแต่ละชนิดนะครับ ขอถามคุณยายมณีก่อนนะครับ ขนมที่ทำทำเหมือนกันทุกวันหรือไม่

คุณยาย : ……..

พิธีกร : ขนมแต่ละชนิดเก็บไว้ได้นานเท่าไหร่

คุณยาย : ……..

พิธีกร : ลูกค้าเป็นคนกลุ่มไหนบ้าง (ชาวบ้านทั่วไป / นักท่องเที่ยว)

คุณยาย : ……..

พิธีกร : ขนมชนิดไหนขายดีที่สุด

คุณยาย : ……..

พิธีกร : งั้นต้องขอพิสูจน์กันหน่อยนะครับ ว่ารสชาติจะเป็นอย่างไรครับ ถึงขายดีที่สุดนะครับ (พูดเสร็จก็ขอชิม ในถ้วยเล็กๆ แล้วพูดถึงรสชาติหลังชิมเสร็จ) ขอชิมขนมอันอื่นบ้างนะครับ (พูดเสร็จก็ขอชิม ในถ้วยเล็กๆ แล้วพูดถึงรสชาติหลังชิมเสร็จ)

คุณยาย : ……..

พิธีกร : จำหน่ายชิ้นละเท่าไหร่

คุณยาย : ……..

พิธีกร : วัน และ เวลาเปิด – ปิด ร้าน

คุณยาย : ……..

พิธีกร : เบอร์โทรติดต่อร้าน

คุณยาย : ……..

พิธีกร : สุดท้ายนี้อยากให้คุณยายฝากถึงเยาวชนคนรุ่นใหม่เรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะการหันมาทานขนมไตกันเยอะๆด้วยครับ

คุณยาย : ……..

พิธีกร : ต้องขอบคุณยายมากเลยนะครับ ที่ให้พวกผมได้มาชิมขนมแสนอร่อย และยังอนุรักษ์ขนมไตให้พวกเราได้ทานจนถึงทุกวันนี้ ขอบคุณครับ

คุณยาย : สวัสดีค่ะ

*** ภาพขนมต่างๆ ในถาดที่วางขายหน้าร้าน ***

พิธีกร : ที่ผมพามาชิมมาชมการทำขนมไตในวันนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของขนมไตเท่านั้นนะครับ เพราะแม่ฮ่องสอนของเรายังมีขนมอีกหลายชนิดที่นอกจากจะอร่อยแล้วยังมีคุณค่าทางโภชนาการอีกด้วย เช่น ขนมวง (เข้ามุนช่วย) เข้าแตน ขนมปาด ข้าวหย่ากุ๊ เข้าปุ๊ก เข้าปองต่อ เข้าแตกปั้น แปโหย่ เข้าโคบ ขนมหมากแปป หมากซางพอโก้ หมากซางพอตำครับ แต่รสชาติและหน้าตาของขนมแต่ละชนิดจะเป็นอย่างไรนั้น ท่านผู้ชมต้องมาพิสูจน์ด้วยตัวเองครับ และวิธีการง่ายที่เราจะอนุรักษ์ขนมเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไปได้ก็คือการหันรับมารับทานขนมเหล่านี้นั่นเองครับ ตราบใดที่ยังมีคนทานก็จะยังมีคนทำต่อไป แล้วขนมไตก็จะไม่สูญหายไปจากแม่ฮ่องสอนอย่างแน่นอนครับ

ในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.9 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 12 : ตระเวนราตรีเมืองแม่ฮ่องสอน

เทปที่ 12 : ตระเวนราตรีเมืองแม่ฮ่องสอน

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 1 มกราคม 2554

*** ภาพอาหารไต แกงต่างๆ ในหม้อ หรือ ในจาน หลายๆ อย่าง***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย หลังจากที่ผมและน้องๆ มัคคุเทศก์น้อยจาก กลุ่ม ยุวชนอาสามสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้พาท่านผู้ชม สถานที่ท่องเที่ยวอันสวยงามและสำคัญต่างๆในแม่ฮ่องสอนกันแล้ว ในวันนี้ผมจะพาท่านผู้ชมมาตระเวณราราตรี ท่องเที่ยวในแม่ฮ่องสอนยามค่ำคืน แต่อย่าเพิ่งเข้าใจผิดว่าผมจะพาท่านผู้ชมไปแด๊นซ์ที่ร้านไหนนะครับ เพราะว่าวันนี้ผมจะพาท่านไปเที่ยวในถนนคนเดิน หรือ ในภาษาไทใหญ่ว่า กองตางก๋นไป๋ ในเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้กันครับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 โซนด้วยกัน ก็คือ โซนแรกเป็น โซนจำหน่ายสินค้า และของที่ระลึก โซนที่สองเป็นสินค้าของพี่น้องชนเผ่าต่างๆ และโซนสุดท้ายคือ โซนอาหารครับ

โดยผมจะขอเริ่มจากโซนที่ 1 โซนจำหน่ายสินค้าที่ระลึก หน้าสำนักงานไปรษณีย์แม่ฮ่องสอนที่ผมยืนอยู่นี้นั่นเองครับ เราเข้าไปข้างในกันดีกว่านะครับ ไปกันครับ

Zone 2 เสินค้าของพี่น้องชนเผ่าต่างๆ

Zone 3 โซนอาหาร

ในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.10 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 13 : ประเพณีปอยหลู่ข้าวหย่ากู๊ (ทำบุญข้าวเหนียวแดง)

เทปที่ 13 : ประเพณีปอยหลู่ข้าวหย่ากู๊ (ทำบุญข้าวเหนียวแดง)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2554

*** ภาพชาวบ้านกำลังช่วยกันเตรียมวัตถุดิบ ดังไฟ ฯลฯ***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่ที่ทการป๊อกดอนเจดีย์***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และผมณัฐพงศ์ ชำนาญตากันอีกเช่นเคย ซึ่งตอนนี้ผมอยู่ที่บริเวณหน้าที่ทำการชุมชนดอนเจดีย์ เพื่อพาท่านผู้ชมทุกท่านมาพบกับปอยหลู่ข้าวหย่ากู๊ หรือประเพณีทำบุญข้าวเหนียวแดงของชาวไทใหญ่กันครับ

*** ภาพชาวบ้านกำลังกวนข้าวหย่ากู๊ และภาพชาวบ้านแห่ข้าวหย่ากู๊ไปแจกจ่ายรอบเมืองด้วยเพลงไตที่มีจังหวะคึกคัก***

*** ภาพ LM จับพิธีกรเต็มตัว***

พิธีกร : ประเพณีการหลู่ข้าวหย่ากู๊เป็นประเพณีที่จัดขึ้นทุกปี และเป็นประเพณีที่มีความผูกพันกับชาวบ้านผู้ทำการเกษตรมาช้านาน ถือว่าเป็นประเพณีของชาวไทใหญ่จัดขึ้นและสืบทอดแก่ลูกหลานสืบมา

*** ภาพ Close up พิธีกร***

โดยมีความเชื่อว่าหลังจากทำนาหรือหลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จต้องมีการระลึกถึงบุญคุณของข้าว(พระแม่โพสพ) ที่ได้คุ้มครองไร่นาหรือให้ชาวนามีข้าวไว้หล่อเลี้ยงชีวิต และเมื่อได้ข้าวมาก็จะนำไปถวายวัดเพื่อเป็นศิริมงคล และข้าวนั้นต้องเป็นข้าวใหม่ ในวัน “เหลินสาม” หรือเดือนสามซึ่งตรงกับเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีนั่นเองครับ

*** ภาพจากพุทธประวัติ***

บทบรรยาย : สำหรับการถวายข้าวหย่ากู๊ หรือข้าวเหนียวแดงนั้น มีตำนานบ่อเกิดประเพณีกล่าวไว้ว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าทรงประชวรด้วยโรคพระอุทรปวด ๆ เสียด ๆ พระอานนท์ ได้ออกบิณฑบาตและพบนางสุชาดาที่กำลังหุงข้าวยาคูใส่เนย น้ำนม น้ำมัน จ่าตีโผ่(ยาสมุนไพร) เลงยาง(กานพลู) พิดชาง พิดป้อม (พริกไทย) พอเหลือบเห็นพระอานนท์ นางสุชาดารีบตักข้าวยาคูไปใส่บาตรพระอานนท์ทันที พระอานนท์ได้นำข้าวยาคูนั้นไปถวายแด่พระพุทธเจ้า เมื่อฉันข้าวยาคูของนางสุชาดาแล้ว พระพุทธเจ้าทรงหายจากอาการประชวรพระอุทร ด้วยอานิสงส์การถวายข้าวยาคูนี้ นางสุชาดาเมื่อตายไปแล้วได้ไปจุติบนสวรรค์ เสวยผลบุญอย่างเป็นสุข ด้วยเหตุนี้ เมื่อถึงเดือน 3 บรรดาพุทธบริษัทชาวไทใหญ่ต่างนิยมทำบุญถวายข้าวหย่ากู้ (ยาคู)หรือข้าวเหนียวแดง และข้าวยาคูหุงด้วยนม เนย ผสมสมุนไพรเป็นประเพณีสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

*** ภาพชาวบ้านกำลังเตรียมงาน***

พิธีกร : สำหรับการตานข้าวหย่ากู๊นั้นมีวิธีการมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปบูชาพระพุทธเจ้า ตลอดจนเป็นการขอบคุณพระแม่โพสพที่ช่วยปกปักดูแลรักษาข้าวของชาวนา และยังเป็นการสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนอีกด้วยครับ

*** ภาพชาวบ้านนำข้าวหย่ากู๊ไปถวายพระภิกษุ และแจกจ่ายให้กับผู้คนตามบ้านต่างๆ***

บทบรรยาย : ในการหลู่ข้าวหย่ากู๊นั้นชาวบ้านจะแบ่งส่วนหนึ่งไปถวายพระภิกษุ สามเณร และส่วนที่เหลือทั้งหมดจะนำไปตาน (ให้ทาน) คนเฒ่าคนแก่ที่บุคคลนั้นๆ ให้ความเคารพนับถือหรือแจกเป็นทานในหมู่บ้านหรือตามบ้านญาติสนิทมิตรสหาย เพราะเชื่อกันว่าการหลู่ข้าวหย่ากู๊มีนี้จะได้บุญกุศล ซึ่งนิยมทำติดต่อกัน 3 ปี บาง

แห่งจะรวมตัวกันจัดงาน ในสมัยก่อนมีการแห่ขบวนข้าวหย่ากู๊ โดยใช้เกวียนบรรทุกข้าวหย่ากู๊แห่ไปทั่วหมู่บ้าน ซึ่งเกวียนจะประดับตกแต่งขบวนอย่างสวยงาม มีการละเล่นดนตรีพื้นบ้านและการฟ้อนรำเพื่อเพิ่มความสนุกสนานแต่ปัจจุบันนิยมใช้รถยนต์บรรทุก 4 ล้อแทนเกวียนในการให้ทานข้าวหย่ากู๊แทน

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่ใกล้กับอุปกรณ์ที่ทำข้าวหย่ากู๊***

พิธีกร : สำหรับอุปกรณ์ ที่ใช้ ในการทำข้าวหย่ากู๊ ประกอบไปด้วย

1) หม้อขางโหลง(กระทะใบใหญ่)
2) กาก (ไม้พาย)
3) ป้าน (ถาดใบใหญ่)
4) มีด
5) ใบตองกล้วย
6) ที่ขุดมะพร้าว
7) ใบตองตึง(อดีต) หรือถุง(ปัจจุบันใช้สำหรับบรรจุขนม)

และส่วนผสมในการทำข้าวหย่ากู๊ ประกอบไปด้วย

1) ข้าวเหนียว
2) น้ำอ้อย
3) งาคั่ว (งาดำหรืองาขาวก็ได้)
4) เนื้อมะพร้าวอ่อน
5) ถั่วลิสง
6) น้ำมันงาหรือน้ำมันพืช
7) กะทิ (สมัยก่อนจะไม่ใส่กะทิ)

เมื่อวัสดุอุปกรณ์และส่วนผสมพร้อมแล้วก็มาเริ่มทำข้าวหย่ากู๊กันเลยครับ โดยเริ่มจาก

1) นำข้าวเหนียวมานึ่งจนสุก
2) เทข้าวที่สุกแล้วใส่หม้อหลังจากนั้นเคี่ยว น้ำอ้อยผสมกับน้ำเล็กน้อยจนน้ำอ้อยละลายหมด
3) นำน้ำอ้อยที่เคี่ยวไว้ เทลงไปในข้าวที่เตรียมไว้นำหัวกระทิมากวนให้เข้ากัน
4) เติมถั่วลิสงและงาคั่วมากวนกับข้าวหย่ากู๊ให้เข้ากัน
5) นำข้าวที่คลุกเรียบร้อยเทใส่ในถาดที่เตรียมไว้ใต้ถาดควรใช้น้ำมันพืชทาก่อนเพื่อไม่ให้ข้าวหย่ากู๊นั้น
6) ติดถาด เมื่อนำข้าวหย่ากู๊ใส่ถาดเรียบร้อยแล้วก็ จะนำใบตองคลุมให้หน้าขนมเรียบ
7) (เรียกว่าการโทข้าวหย่ากู๊) เพื่อให้ข้าวหย่ากู๊เสมอกัน และโรยหน้าด้วยเนื้อมะพร้าว
8) 5. รอจนข้าวหย่ากู๊เย็นแล้วจึงตัดแบ่งเป็นก้อนๆ นำข้าวหย่ากู๊ที่ตัดเป็นก้อนนั้นห่อด้วยใบตองหรือ
9) นำไปบรรจุถุง แบ่งเพื่อเก็บไว้ไปทำบุญที่วัด และส่วนที่เหลือจะนำไปตาน(ให้ทาน)คนเฒ่าคนแก่ที่
10) บุคคลนั้นๆ ให้ความเคารพนับถือหรือแจกเป็นทานในหมู่บ้านหรือตามบ้านญาติสนิทมิตรสหาย

*** ภาพชาวบ้านกำลังตัดข้าวและนำใส่ถุง ***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าที่ทำการชุมชนป๊อกดอนเจดีย์ ***

พิธีกร : นอกจากที่ชุมชนดอนเจดีย์นี้แล้ว ทุกๆ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนก็มีการทำข้าวหย่ากู้อยู่เช่นเดียวกัน เพื่อนำไปถวายวัด และนำไปร่วมขบวนในช่วงเย็นเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้เฒ่าผู้แก่ที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน และประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาลพร้อมๆ กันครับ เดี๋ยวเราไปชมบรรยากาศการทำข้าวหย่ากู้ในชุมชนอื่นๆ และการแจกจ่ายข้าวหย่ากู้ในช่วงเย็นกันครับ ไปกันเลยครับ

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ***

พิธีกร : สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากปอยหลู่ข้าวหย่ากู้ หรือประเพณีทำบุญข้าวเหนียวแดงนั้น นอกจากจะ เป็นการสืบทอดประเพณีของชาวไทใหญ่ไม่ให้สูญหายแล้ว ยังเป็นการสร้างความรักความสามัคคีของคนในชุมชน เป็นการสร้างความสุขทางด้านจิตใจในการได้ทำบุญ และปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้อีกด้วยครับ และประเพณีดีๆ อย่างนี้จะคงอยู่ต่อไปถ้าเยาวชนคนรุ่นใหม่ และชาวแม่ฮ่องสอนทุกคนร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานตลอดไปครับ

สุดท้ายนี้ผมก็ต้องขอบพระคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล ประธานชุมชนป๊อกต่างๆ ที่อนุเคราะห์สถานที่ในการถ่ายทำ และผู้ชมทุกท่านที่ติดตามรับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดยตลอด และคาดหวังว่าจะยังคงติดตามชมกันต่อไป ส่วนในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.11 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 14 : ความเชื่อของชาวไทใหญ่ ตอน 1

เทปที่ 14 : ความเชื่อของชาวไทใหญ่ ตอน 1

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2554

*** ภาพเมืองแม่ฮ่องสอน***

*** ภาพวัดวาอารามต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน***

(ใช้เสียงดนตรีบรรเลงที่ฟังดูโหยหวน ดูเล้นลับแต่ไม่ต้องฟังแล้วตื่นเต้น จนกลายเป็นหนังผีจนเกินไป)

ใส่ตัวหนังสือด้านใต้เป็นช่วงๆ ตลอดทั้งรายการ ว่า “ เอื้อเฟื้อข้อมูลโดย ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน”

บรรยาย : หากพูดถึงพิธีกรรมความเชื่อแล้วเชื่อว่าท่านผู้ชมหลายๆ ท่านคงนึกถึงเรื่องของไสยศาตร์และสิ่งเล้นรับอยู่อย่างแน่นอน แต่หากเป็นชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้ว การประกอบพิธีกรรมและความเชื่อต่างๆ ที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ นั้นโดยส่วนมากล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น ซึ่งหาคำตอบได้ในรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ในวันนี้ได้เลย....

ชาวไทใหญ่มีวิธีการประกอบพิธีกรรมและมีความเชื่อต่างๆ มาตั้งแต่โบราณ โดยได้ทำปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น สำหรับพิธีกรรมความเชื่อที่ยึดติดกับศาสนาและประเพณีของชาวไทใหญ่ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

1. จารีต

จารีต หมายถึง สิ่งที่ยึดถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษชาวไตมีจารีตที่ดีงามอยู่ในวิถีชีวิต เช่น การยกย่องนับถือผู้นำและอาวุโสการยกย่องผู้นำครอบครัวโดยตักอาหารให้ก่อนและการกราบไว้บูชาพระภิกษุสงฆ์สามเณรในการประกอบอาชีพและยึดถือ จารีตเดิมที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่าง เช่นการตอบแทนให้แก่ เหมือง ฝายด้วยข้าวเปลือกตามขนาดของที่นา การให้ห่อเมี่ยงหรือเทียนใน การบอกบุญญาติมิตร ปัจจุบันนิยมใช้การ์ดหรือบัตรเชิญแทน การซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ดินทำกินจะต้องให้ผู้นำหมู่บ้านรับรู้หรือเป็นพยาน การหยุดทำงานในวันพระโดยเฉพาะวันขึ้น 15 ค่ำ หรือแรม 15 ค่ำเพื่อทำบุญไปวัดฟังเทศน์ฟังธรรมเป็นการพักผ่อนจากการเหน็ดเหนื่อยด้วย ชาวไทใหญ่เป็นผู้ที่มีกริยามารยาทที่งดงามนับตั้งแต่มารยาทในการแต่งกายทั้งชายหญิง เสื้อผ้าจะปกปิดส่วนต่าง ๆของร่างกายทุกส่วน มารยาทในการพูดจา มีภาษาพูดที่สุภาพเมื่อจะสนทนากับผู้ใดก็จะดูวัยของผู้ที่จะพูดด้วย ยกย่องให้เกียรติใช้คำแทนชื่อตนเองที่สุภาพ และจะใช้สรรพนามเรียกผู้อื่นอย่างเคารพนอบน้อม มารยาทในการต้อนรับ เมื่อมีแขกมาบ้าน เมื่อแขกพูดคุยจนถึงอาหารสุก ก็จะเรียนเชิญแขกร่วมวงรับประทานอาหารด้วย หรือ เรียนเชิญแขกต่างถิ่นไปพักบ้านตน และเลี้ยงดูแขกเหมือนสมาชิกส่วนหนึ่งในครอบครัวเลยที่เดียว

2. พิธีกรรมและความเชื่อ

ชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถือประเพณีสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ จึงมีพิธีกรรมและความเชื่อที่ยึดติดกับความเชื่อทางศาสนาเป็นหลัก ประกอบไปด้วยประเพณีไตในรอบปีที่เรียกว่า **“หย่าสี่สิบสองเหลินซากเส่อูต่าน”** ซึ่งจะบอกกล่าวที่มาหรือบ่อเกิดประเพณี รายละเอียดพิธีกรรม ความเชื่อที่ ต้องปฏิบัติ ตั้งแต่เดือนเจ๋ง (เดือนอ้าย) จนถึงเดือนสิบสอง ยึดถือ และปฏิบัติทางศาสนธรรม โดยมี ศาสนสถาน เป็นแหล่งรวมแหล่งพิธีกรรม

นอกจากนี้ยังยึดถือตามคติความเชื่อโบราณ ตำราโหราศาสตร์ ที่บอกกล่าวกันต่อๆมาตั้งแต่อดีต มีทั้งส่วนที่ต้องปฏิบัติ และส่วนที่ปฏิบัติก็ได้ไม่ปฏิบัติก็ได้ เช่น ไม่ให้ประกอบพิธีในวันม้วยไม่ให้เผาศพในวันเดือนดับ ไม่ให้แต่งงานในเดือนก๋ำ (เดือนยี่) ต้องจัดพิธีทำบุญบ้าน (วานปาลึก) ปีละ 1ครั้งเป็นอย่างน้อย ต้องจัดพิธีเลี้ยงเมืองทุกปี ต้องเคารพผีเจ้าบ้านเจ้าเมือง ผีเจ้าที่เจ้าทาง ผีไร่ ผีนา ผีป่า ผีน้ำ ด้วยการต่างซอมต่อหรือจุดธูปเทียนบอกกล่าวในวันศีล โดยเฉพาะวันขึ้น หรือแรม 15 ค่ำ เป็นต้น

3. เป่ต่าง

เป่ต่าง รากศัพท์มาจากภาษาพม่า จากคำว่า เป่ติ่น แปลว่า การทำนาย หรือการพยากรณ์รวมทั้งการดูโชคชะตาราศีที่เชื่อว่าเป็นลายแทงของชีวิต โดยมีสล่าเป่ต่าง (หมอดู) เป็นผู้ทำนายหรือพยากรณ์ เป่ต่างแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 เรียกว่ามหาปุ๊กแต่ง (หลักมหาภูติ) ซึ่งเป็นตำราพม่า หากเป็นตำราของชาวไตเรียกว่า “ก่าลาไต” มหาปุ๊กแต่ง เป็นหลักที่ใช้เลข 7 เป็นตัวพยากรณ์

ประเภทที่ 2 เรียกว่า ตำราโหราศาสตร์ ในภาคเหนือนิยมใช้ตำราของพม่า เป็นหลักที่ว่าด้วยตำแหน่งของดาวเคราะห์ในจักรวาล เฉพาะที่เป็น เส้นทางเดินของดวงอาทิตย์ ซึ่งจะแบ่งเส้นทางเดินได้ 3 ฤดู โดยมีหลักอยู่ว่า ตำแหน่งดาวเคราะห์ ในเวลาที่เกิดอยู่ตรงไหน กับดาวเคราะห์ที่โคจรมาในปัจจุบัน ดูว่าขัดกันหรือไม่ ถ้าขัดกันเป็นเรื่องที่ไม่ได้ให้คุณหรือให้โทษ ถ้าดูของหาย ก็จะดูวัน ดูยามที่มาถาม เอาวัน เดือน ปีเกิดของผู้ถามมาคิดคำนวณด้วย นับยามเป็นเกณฑ์ แล้วทายทักไปตามนั้น

นอกจากนี้ ตำราที่ใช้ดูเกี่ยวกับโชคชะตาราศี ยังมีรูปแบบวิธีการดูแยกย่อยออกไปอีก โดยนำมาจากประเทศพม่าทั้งสิ้น ซึ่งเข้าใจว่าผู้คิดค้นตำราน่าจะเป็นประเทศอินเดีย ปัจจุบันผู้ทำหน้าที่สล่าเป่ต่าง จะเป็นที่ทราบกันเฉพาะในชุมชน

เท่านั้น ไม่ได้ทำเป็นอาชีพเช่นจังหวัดอื่น ๆ อาจมีผู้คนไปถามบ้างในกรณีของหาย สัตว์เลี้ยงหาย ญาติพี่น้องประสบเคราะห์กรรม หรือดูโชคชะตาราศีตามแต่โอกาสจะเอื้ออำนวย

4. ไต้เตน ไต้อาง

ไต้เตน ไต้อาง เป็นภาษาไทใหญ่ หมายถึง การบูชาเทียน ทำอาง (ยันต์) โดยมีหมอผีหรือหมอมนต์เป็นผู้กำหนดพิธีกรรม หมอผีหรือมนต์ส่วนใหญ่จะมาจากวัด ที่เรียนรู้มาจากบรรพบุรุษหรือครูบาอาจารย์ก็มี การรักษาอาจใช้คาถาเสกเป่า หรือทำนายดวงชะตาแล้วรักษาตามอาการ เช่น บูชาเทียน ทำอาง (ยันต์) มีความเชื่อว่าจะสามารถขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย โรคภัยความทุกข์ออกไปจากบุคคลผู้มารับการรักษา ส่วนใหญ่แล้วจะใช้ควบคู่กับตำราหมอดู จากตำราไตที่เรียกว่า “ก่าลาไต” หรือตำราพม่าที่เรียกว่า “มหาปุ๊กแต่ง” เมื่อดูดวงชะตาแล้ว ถ้าปรากฏว่ามีเคราะห์ก็จะทำบุญสะเดาะเคราะห์ เช่นทำเทียนปล่อยนกปล่อยปลา หอย บูชาไม้ค้ำโพธิ์ ค้ำไทร ทำสะพาน บูชาธาตุทั้ง 4 หรือทำพิธีอ่านหนังสือคัมภีร์ธรรมะของชาวไต (ฮอลึก) ทำบุญเลี้ยงพระ เป็นการสืบชะตาอายุและเป็นศิริมงคลอีกด้วย

เมื่อเสร็จงานสงกรานต์ ชาวไทใหญ่จะประกอบพิธีทำบุญบ้าน “วานปะลึก” หรือบางแห่งเรียกว่า “เมหว้าน” วานปะลึก คืองานทำบุญสืบชะตาบ้าน มักจัดขึ้นในเดือน 7 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน เพราะเชื่อว่าในรอบ 1 ปี อาจมีเสนียดจัญไรเกิดกับชุมชน พิธีดังกล่าวจึงเป็นทั้งการรักษาและป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายแรง แต่ถ้าปีใดมีเหตุที่สันนิษฐานได้ว่า มีสิ่งชั่วร้ายเกิดในหมู่บ้าน เช่นมีคนตายบ่อย ๆ ถี่ๆในระยะเวลาไม่ห่างกัน หรือมีผู้ประสบภัยอย่างใดอย่างหนึ่งหลายๆครอบครัว ก็อาจกำหนดจัดงานขึ้นเป็นครั้งที่สองในรอบปีก็ได้

5. การเลี้ยงผี

ชาวไทใหญ่ นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก มีส่วนน้อยที่นับถือศาสนาอื่น เป็นต้น หากแต่ในวิถีชีวิตจริงต่างก็มีความเชื่อเกี่ยวกับผีอยู่บ้าง เช่น ผีเจ้าเมือง ผีดิน ผีป่า ผีน้ำ ผีประจำไร่ นา ผีบ้านผีเรือน ฯลฯ จะระมัดระวังมิให้มีการลบหลู่เกิดขึ้นเป็นอันขาด จึงมีพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงผีของแต่ละชุมชนที่คล้ายกัน เช่น จะมีพิธีเลี้ยงผีเจ้าเมืองในเดือน 7 ของทุกปี ที่เรียกว่า “พิธีเลี้ยงเมือง” เพราะมีความเชื่อว่าผีเจ้าเมืองจะคอยปกปักรักษา ดูแล ผู้คนในชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้ยังมีพิธีเลี้ยงผีตามวาระต่าง ๆอีก หากแต่เป็นวิธีง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น ในวันพระก็จะทำกระทงเล็กด้วยใบกล้วย คนไตเรียกว่า “ก๊อกต่าง” ใส่อาหารคาวหวาน หรือหมาก เมี่ยง บุหรี่ แล้วนำไปวางไว้ตามเสาหลักประจำบ้านที่เรียกว่า “ท้าวทั้งห้า” จุดธูปเทียนบอกกล่าว บางส่วนก็นำไปเลี้ยง (ไปต่าง) ที่ศาลเจ้าเมือง นอกจากนี้ยังได้นำก๊อกต่างไปเลี้ยงตามเรือกสวนไร่นา หรือ เหมืองฝาย รวมทั้งหอเจ้าที่เจ้าทางต่าง ๆ ที่ตนนับถือ เป็นพิธีกรรมและความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีต หากแต่บางชุมชนที่อยู่ในเมือง พิธีกรรมและความเชื่อดังกล่าวอาจเลือนหายไปบ้างตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัฒน์

สุดท้ายนี้ก็ต้องขอบคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล ส่วนในวันนี้เวลาของรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีครับ

******* จบรายการ *******

2.12 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 19 : ประวัติประเพณีปอยส่างลอง

เทปที่ 19 : ประวัติประเพณีปอยส่างลอง

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 12 มีนาคม 2554

*** ภาพขบวนแห่ปอยส่างลอง หลายๆ ภาพ***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าบ้านอาจารย์บุญเลิศ***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ ขอต้อนรับสู่รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” กับดิฉันพุทธกรอง มัคคุเทศก์น้อยจากกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนค่ะ มารับหน้าที่แทนพี่จอยอีกครั้งค่ะ พร้อมกับช่วงเวลาปิดภาคเรียนฤดูร้อนของโรงเรียนต่างๆ และเป็นช่วงเวลาเด็กผู้ชายหลายๆ คน รอคอยที่จะได้ศึกษาธรรมมะ โดยการบวชเรียนเป็นสามเณรในประเพณีปอยส่างลอง อันยิ่งใหญ่ของชาวแม่ฮ่องสอนนั่นเองค่ะ

*** ภาพเด็กโกนผม ส่างลองขี่คอตะแป และนุ่งจีวรเป็นสามเณร***

พิธีกร : ก่อนที่พบกับการจัดประเพณีปอยส่างลอง สองจะขอพาทุกท่านไปทำความรู้จักกับประเพณีนี้ให้ดียิ่งขึ้นกันก่อนค่ะ ตามสองมาเลยค่ะ

*** ภาพสองนั่งอยู่ในบ้านอาจารย์บุญเลิศ***

พิธีกร : ตอนนี้สองก็กำลังนั่งอยู่กับอาจารย์บุญเลิศ วิรัตนาพร ปราชญ์ผู้รู้ที่จะมาให้ความรู้เรื่องปอยส่างลองกับเราในวันนี้ค่ะ สวัสดีค่ะ

อ.บุญเลิศ : สวัสดีครับ

พิธีกร : ก่อนอื่นสองขออนุญาตเรียกอาจารย์บุญเลิศว่าคุณตาบุญเลิศนะคะ คุณตาสอง คำว่างส่างลอง นี้มีความหมายว่าอย่างไร และมีที่มาอย่างไรคะ

อ.บุญเลิศ :

พิธีกร : คำถามอื่นๆ

1) จุดมุ่งหมายของงานปอยส่างลองคืออะไรคะ
2) ช่วงเวลาของการจัดประเพณีปอยส่างลองจะทำในช่วงไหน และเพราะอะไรถึงต้องจัดในช่วงนั้นคะ
3) ประเพณีปอยส่างลองนี้เขามีขั้นตอนในการจัดงานอย่างไรคะ
   <u>ขั้นตอนลำดับที่ 1 การประชุมเตรียมงาน</u>
   1) การประชุมหาเจ้าภาพใหญ่ หรือ เจ้าปอยโหลง
   2) ประชุมเจ้าภาพร่วม
   3) การประชุมตะแปส่างลอง หรือ ผู้ดูแลผู้ติดตามส่างลอง
   4) การจู้ตุ๋มคนเฒ่า หรือ การประชุมผู้เฒ่าผู้แก่
   5) การเชิญแขกมาร่วมงาน
4) การเตรียมงานลำดับที่ 2 ครับ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเน้นไปที่การเตรียมการของสิ่งของเครื่องใช้ อาหาร สถานที่ และแม้กระทั่งการเตรียมพร้อมของเด็กที่จะเป็นส่างลองด้วยคะ

1) ในสมัยก่อนมีการเตรียมพร้อมก่อนที่จะมีการบวชอย่างไรบ้าง ทั้งตัวเด็กว่าจะต้องไปท่องคำรับศีลที่วัดด้วยหรือไม่ และครอบครัวของเด็กจะต้องเตรียมอะไรบ้างคะ
2) เครื่องแต่งกาย ของส่างลอง นำแบบมาจากเจ้าชายในอดีตใช่หรือไม่ อย่างไรคะ
3) อยากให้อาจารย์ช่วยแจกแจงเครื่องแต่งกายตั้งแต่ตัวจรดเท้า เครื่องแต่งกายของเขาประกอบด้วยอะไรบ้างคะ
4) อย่างนี้ตั้งแต่ ศีรษะมามีอะไรบ้างคะ
5) มวยผมที่ใช้ประดับศีรษะเป็นของแม่ ส่างลอง ใช่หรือไม่ คะ หรือเส้นผมจริงๆ คะ
6) ดอกไม้ที่ประดับศีรษะต้องเป็นดอกอะไร หรือใช้ดอกไม้สดหรือไม่คะ
7) เครื่องประดับมีอะไรบ้างคะ
8) เสื้อของส่างลองจะเป็นรูปแบบพม่าใช่หรือไม่ อย่างไรบ้างคะ
9) และผ้านุ่ง (กางเกง) ใส่อย่างไรคะ
10) ส่างลองต้องใส่ถุงเท้าสีขาว เพราะอะไร หรือบ่งบอกถึงอะไรคะ
11) สิ่งของอื่นๆที่ต้องเตรียมมีอะไรอีกบ้างคะ
12) การเลี้ยงแขกก็จะใช้ขนมอะไรบ้าง และขนมแต่ละชนิดมีความหมายอย่างไรคะ
13) อาหารพื้นเมืองที่ใช้เลี้ยงแขกมีอะไรบ้างคะ

5) ขั้นตอนที่ 3 การจัดงาน มีกี่วัน แต่ละวันมีการประกอบพิธีที่แตกต่างกันอย่างไรคะ
    1) “วันแฮก”
    2) วันเยี่ยมญาติ และวันข่ามแขก
    3) วันที่ 3 ขบวนแห่โคหลู่ การเรียกขวัญ พ่อแม่ป้อนข้าวป้อนน้ำส่างลอง
    4) วันข่ามส่าง (บวชสามเณร)
6) จากความเห็นส่วนตัว คุณตาคิดว่าประเพณีปอยส่างลองนี้เป็นประเพณีที่ฟุ่มเฟือยหรือไม่ และหากคนที่อยากจะส่งบุตรหลานของตัวเองบวชจะต้องใช้เงินหรืองบประมาณเท่าไหร่ถึงจะเพียงพอคะ
7) เมื่อสิ้นสุดประเพณีปอยส่างลองแล้วสิ่งที่เราได้จากประเพณีนี้คืออะไรคะ
8) ความแตกต่างของการจัดงานในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไรคะ
9) สุดท้ายนี้อยากขอให้คุณตาช่วยฝากเรื่องการอนุรักษ์ประเพณีปอยส่างลองให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างไรคะ

พิธีกร : ต้องขอขอบคุณคุณตาบุญเลิศ วิรัตนาพร ที่มาให้ความรู้เรื่องปอยส่างลองแก่สองและท่านผู้ชมในวันนี้มากเลยค่ะ ขอบคุณค่ะ

*** ภาพสองนั่งอยู่ในบ้านอาจารย์บุญเลิศ***

พิธีกร : ไม่น่าเชื่อเลยนะคะว่าวันนี้สองได้คุยกับคุณตาเพียงไม่กี่นาที แต่ทำให้รู้จักและเข้าใจประเพณีปอยส่างลองมากขึ้นเลยทีเดียวค่ะ และนี่ก็เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นของประเพณีปอยส่างลองเท่านั้นนะคะ เพราะเดือนนี้ทั้งเดือนสองจะพาท่านผู้ชมไปตะลุยงานปอยส่างลอง กันอย่างรู้ลึกทุกซอกทุกมุม ตั้งแต่การเตรียมงาน การจัดงาน จนจบประเพณีกันเลยทีเดียวค่ะ แต่จะมีวิธีการอย่างไรบ้างนั้นก็ต้องติดตามกันในสัปดาห์ต่อๆไปนะค่ะ

สุดท้ายนี้สองก็ต้องขอบพระคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลในรายการ และที่ขาดไม่ได้ก็คือต้องขอขอบคุณท่านผู้ชมทุกท่านที่ติดตามรับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดย

ตลอดค่ะ ส่วนในวันนี้เวลาของสองและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ค่ะ สวัสดีค่ะ

******* จบรายการ *******

2.13 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 19 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 2

เทปที่ 19 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 2
(ทำความรู้จักกับเด็กที่จะบวชส่างลอง และการเตรียมตัวของเด็ก)
ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 22 มีนาคม 2554

*** ภาพป้ายชื่อวัดปางล้อ และมุมต่างๆ ของวันปางล้อ***
*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าวัดปางล้อ***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกันเช่นเคย กับผม ผมณัฐพงษ์ ชำนาญตา และรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ชุด "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน โดยในวันนี้เป็นตอนที่ 2 ต่อจากสัปดาห์ที่แล้ว ที่น้องสอง มัคคุเทศก์น้อย จากกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้พาท่านผู้ชมไปทราบประวัติความเป็นมา วิธีการประกอบพิธี และองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีปอยส่างลองกันแล้วนั้น

มาวันนี้เราจะไปเจาะลึกประเพณีปอยส่างลองให้มากขึ้น โดยผมจะพาท่านผู้ชมทุกท่านไปติดตามน้องใหญ่ เด็กชายชาวแม่ฮ่องสอนที่จะบวชส่างลองกันตั้งแต่การเตรียมตัวก่อนบวช การประกอบพิธี ไปจนเสร็จสิ้นประเพณีกันเลยนทีเดียวครับ เอ.... นี่ก็ได้เวลาที่ผมนัดน้องใหญ่แล้วนะครับ ไม่รู้ว่าแอบอยู่ตรงไหน หรือว่ากำลังทำอะไรอยู่ ผมว่าเราไปตามหาน้องใหญ่กันดีกว่านะครับ

*** ภาพเด็กๆ กำลังท่องคำสวดอย่างตั้งใจบนวัดปางล้อ***

พิธีกร : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมกับ เด็กชาย ..... หรือน้องใหญ่ ที่ผมพูดถึงแล้วนะครับ สวัสดีครับน้องใหญ่

ใหญ่ : สวัสดีครับ

ถามคำถาม ดังนี้

1) เห็นน้องใหญ่ตัวโตขนาดนี้ กำลังศึกษาอยู่ชั้นอะไร โรงเรียนอะไร อายุเท่าไหร่
2) ทำไมน้องใหญ่ถึงมาบวชส่างลอง เต็มใจ หรือว่าโดนบังคับหรือเปล่า
3) อีกไม่กี่วันก็จะถึงวันจัดงานแล้ว ตอนนี้รู้สึกอย่างไรบ้าง ตื่นเต้นไหม หรือพร้อมที่จะบวชหรือยัง
4) วันนี้มาทำอะไรที่วัดปางล้อ (พิธีกรเสริมด้วยว่าปีนี้ชุมชนป๊อกปางล้อเป็นเจ้าภาพ วัดปางล้อจึงเป็นสถานที่จัดงาน)
5) ท่องบทสวดได้กี่บทแล้ว
6) มากี่วันแล้ว ต้องมาที่วัดตั้งแต่กี่โมงถึงกี่โมง

7) รู้สึกเบื่อ ขี้เกียจ หรือไม่อยากจะมาบ้างหรือไม่ ถ้าเบื่อแล้วแก้ไขอย่างไร
8) พระที่ท่านมาสอนท่านสอนสนุกหรือเปล่า ท่านดุไหม กลัวรึเปล่า ถ้าเด็กคนไหนท่องไม่ได้ทำอย่างไร
9) มีเพื่อนที่มาบวชด้วยกันทั้งหมดกี่คน ส่วนมากจะเป็นรุ่นเดียวกัน หรือรุ่นน้อง มีเพื่อนเยอะหรือไม่ สนิทกับใครบ้าง

พิธีกร : แหมได้เพื่อนใหม่ๆ เลยนะครับเนี่ย นี่ก็ใกล้ถึงเวลาที่จะต้องท่องบทสวดกันแล้ว เอาเป็นว่าเราปล่อยให้น้องใหญ่ไปเตรียมตัวกับเพื่อนกันก่อนดีกว่านะครับ เดี๋ยวเราจะได้ไปดูในส่วนอื่นๆกันด้วย ไปครับ

*** ภาพเด็กๆ เพื่อนๆ น้องใหญ่กำลังเตรียมตัว วิ่งไปวิ่งมารอบวัด***

พิธีกร : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมก็อยู่กับน้อง ..... ซึ่งเป็นเพื่อนของน้องใหญ่กันนะครับ ถามคำถาม ดังนี้

1) น้อง ..... อยู่ชั้นอะไร โรงเรียนไหนครับ แล้วรู้จักกับน้องใหญ่นานรึยัง น้องใหญ่เป็นยังไงบ้าง ซนรึเปล่า ระหว่างน้องใหญ่กับน้อง ..... ใครซนกว่ากัน
2) เขาท่องบทสวดได้ไหม
3) แล้วน้องล่ะ ..... ท่องได้บทสวดได้ไหม ถ้าเราท่องไม่ได้น้องใหญ่มาช่วยบ้างไหม ช่วยอย่างไรบ้าง
4) น้อง ..... มาวัดแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง สนุกไหม ชอบรึเปล่า

พิธีกร : ได้เวลาท่องบทสวดแล้วล่ะครับ ขอให้ท่องให้ได้นะครับ

น้อง : ครับ

พิธีกร : เราไปแอบดูน้องๆ เขาท่องบทสวดกันดีกว่านะครับ ว่าจะพร้อมเพรียงกันแค่ไหน

*** ภาพเด็กๆ กำลังท่องคำสวดอย่างตั้งใจบนวัดปางล้อ***

พิธีกร : เมื่อสักครู่เราได้สัมภาษณ์เด็กๆ ที่มาท่องบทสวดก่อนจะบวชล่างลองกันแล้ว คราวนี้เรามาสอบถามจากผู้สอนกันบ้างนะครับ ซึ่งตอนนี้ผมก็กำลังอยู่กับพระ .....

ถามคำถามดังนี้

1) ทำไมเด็กๆ ที่จะบวชล่างลองจะต้องมาทีวัดก่อนจะบวช
2) วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนี้คืออะไร
3) เด็กๆ จะต้องอยู่ที่วัดทั้งหมดกี่วัน
4) เด็กๆ จะต้องเรียนรู้เรื่องใดบ้าง ต้องท่องบทสวดทั้งหมดกี่บท อะไรบ้าง
5) เด็กๆ ตั้งใจมากน้อยแค่ไหน มีดื้อ มีซนบ้างหรือไม่
6) ถ้าเด็กคนไหนท่องบทสวดไม่ได้เลย จะมีวิธีการแก้ไข หรือช่วยเหลืออย่างไร
7) เด็กจะได้อะไรจากกิจกรรมนี้

พิธีกร : เดี๋ยวเราไปดูการเตรียมงานในส่วนอื่นๆ ของวัดกันบ้างนะครับ

ภาพการเตรียมงาน และสิ่งของสำหรับประกอบพิธีต่างๆ บนวัด

*** ภาพเด็กๆ เล่นกันก่อนจะทานข้าว ***

*** พิธีกรยืนอยู่กับน้องใหญ่ ***

พิธีกร : ตอนนี้น้องใหญ่ก็ท่องบทสวดกันเสร็จแล้วนะครับ แต่ว่านี่เป็นเพียงครึ่งเช้าเท่านั้นนะครับ เพราะเห็นว่า เด็กจะพักทานข้าว แล้วเดี๋ยวช่วงบ่ายก็ต้องท่องบทสวดกันต่อจนถึงช่วงเย็นเลยใช่มั้ยครับ

ใหญ่ : ใช่ครับ

พิธีกร : เหนื่อยมั้ยครับ

ใหญ่ : .....

พิธีกร : ยังไงก็สู้ๆ นะครับ พี่จะเอาใจช่วย

ใหญ่ : ครับ

พิธีกร : แต่ตอนนี้เวลาของรายการพิพิธภัณฑ์ก็ใกล้จะหมดลงแล้ว เราคงต้องลาน้องใหญ่และเพื่อนๆ ว่าที่ส่างลองตัวน้อยไปก่อนนะครับ แล้วในสัปดาห์หน้าเราจะตามติดภาระกิจของน้องใหญ่ก่อนที่จะเป็นส่างลองกันต่อ

และผมก็ต้องขอบคุณพระอาจารย์ทุกท่าน คณะผู้จัดงานปอยส่างลอง และชาวชุมชนป๊อกปางล้อทุกคน ที่อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการที่วัดปางล้อในวันนี้ และที่ขาดไม่ได้ก็คือท่านผู้ชมทุกท่านที่ติดตามรับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดยตลอด ส่วนในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ครับ สวัสดีครับ

*** ภาพเด็กๆ กำลังท่องคำสวด และการเตรียมงานภายในบริเวณวัด***

******* จบรายการ *******

2.14 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 20 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 3

เทปที่ 20 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 3

(การประชุมเตรียมงานปอยส่างลอง)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 26 มีนาคม 2554

*** ภาพป้ายชื่อวัดปางล้อ และมุมต่างๆ ของวันปางล้อ***

*** ภาพพ่อแม่ส่างลอง และผู้ร่วมประชุมเดินทางมาถึงวัด***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าบันไดทางขึ้นวัดปางล้อ***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ ขอต้อนรับเข้าสู่รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” กับสอง พุทธกรอง มัคคุเทศก์น้อย จากกลุ่มยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน รายการของเราในวันนี้ยังคงตามติดประเพณีปอยส่างลองของชาวแม่ฮ่องสอนกันอยู่เช่นเดิมค่ะ และเป็นตอนที่ 3 แล้ว ซึ่งเมื่อสัปดาห์ที่แล้วพี่จอยได้พาไปรู้จักกับ น้องใหญ่ และเพื่อนๆ ที่จะบวชเป็นส่างลอง พร้อมกับการเตรียมความพร้อมของเด็กที่จะบวชเป็นส่างลองกันแล้ว

มาในสัปดาห์นี้สองจะพาไปดูการเตรียมการของผู้ใหญ่กันบ้าง โดยการประชุมเตรียมงานของประเพณีปอยส่างลองจะประกอบด้วย การประชุมเจ้าภาพใหญ่ การประชุมเจ้าภาพร่วม และการประชุมตะแป หรือ ผู้ดูแลส่างลอง ที่สองจะพาท่านผู้ชมมาชมในวันนี้นั่นเองค่ะ เราจะมาดูกันวันเขาจะประชุมเรื่องอะไรกันบ้าง และจะมี

การแบ่งหน้าที่ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดงานอย่างไร สองว่าเราขึ้นไปบนวัดกันดีกว่าคะ การประชุมกำลังจะเริ่มแล้ว ไปกันค่ะ

บทบรรยาย : ในขั้นตอนแรกนี้ เมื่อเจ้าภาพหรือพ่อแม่เด็กได้ตัดสินใจแล้วว่าจะจัดงานปอยส่างลอง ก็จะนำบุตรหลานหรือคนที่จะบวชไปฝากไว้ยังวัด เพื่อขอให้เจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ดูแลสั่งสอน หัดให้รู้จักวิธีการอ่านเขียน เรียนรู้วิธีการบวชและท่องจำคำขอบรรพชา ตลอดถึงคำให้ศีลให้พรจนมีความรู้พอสมควร ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 10 วัน ถึง 1 เดือน และในช่วงที่นำเด็กไปฝากไว้ที่วัดนั้น ทางบ้านพ่อแม่เด็กก็จะจัดการเตรียมการบวช เมื่อเจ้าภาพหรือพ่อแม่เด็กนำเด็กไปฝากไว้ที่วัดแล้ว งานที่จะจัดเตรียม ประกอบด้วย

1) **การประชุมหาเจ้าภาพใหญ่ หรือ เจ้าปอยโหลง** เป็นการประชุมตกลงหารือกันว่าใครจะเป็นเจ้าภาพใหญ่หรือ “กะต่าโหลง” เจ้าภาพใหญ่มักจะเป็นคนที่มีฐานะดี หรือเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นที่เชื่อถือในหมู่บ้าน จากนั้นก็จะตกลงกันต่อไปว่า จะจัดงานกันกี่วัน 3 วัน 5 วันหรือ 7 วัน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดงาน เมื่อคนที่อยู่ในละแวกเดียวกันทราบ โดยเฉพาะผู้ที่มีบุตรหลานอยู่ในอายุระหว่าง 7-15 ปี ก็จะมาแจ้งความประสงค์ที่จะนำบุตรหลานมาร่วมงานด้วย
2) **ประชุมเจ้าภาพร่วม** เพื่อวางแผนการจัดงานปอยส่างลอง โดยเจ้าภาพใหญ่ (เจ้าปอยโหลง) เชิญเจ้าภาพร่วมมาประชุมปรึกษา ในเรื่องต่าง ๆ ที่เจ้าภาพต้องแจ้ง ได้แก่ จำนวนส่างลอง , การจัดหาตะแปส่างลอง , การให้เจ้าภาพร่วมจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ส่างลอง , การนิมนต์หัววัดและกำหนดปัจจัยที่จะถวายหัววัด , การร่วมทำบุญเจ้าภาพใหญ่ และกำหนดสถานที่จัดงาน
3) **การประชุมตะแปส่างลอง หรือ ผู้ดูแลผู้ติดตามส่างลอง** เพื่อแบ่งหน้าที่ในการดูแลส่างลอง หรือเป็นการแบ่งหน้าที่ให้ตะแปส่างลองปฏิบัติตลอดจนแจ้งข้อตกลง ข้อปฏิบัติร่วมกัน

เนื่องจากอลอง หรือ ส่างลอง มีสถานภาพเปรียบเหมือนกษัตริย์ จึงจ้องมีบรนิวารคอยปรนิบัติรับใช้ ซึ่งหนึ่งในนั้นเรียกว่า ตะแปส่างลอง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลส่างลองตั้งแต่การอาบน้ำ ผัดหน้าทาแป้ง เขียนคิ้ว เกล้ามวยผม แต่งองค์ทรงเครื่อง ดูแลในเรื่องอาหารการกิน และให้ส่างลองขี่คอไปในที่ต่าง ๆ ตั้งแต่วันแรกจนวันสุดท้ายของงาน

โดยส่างลอง 1 องค์ ต้องมีตะแป 3 คน เป็นอย่างน้อย ซึ่งแต่ละคนจะมีหน้าที่แต่งต่างกันไป คือ

- <u>ตะแปคนแรก</u> เป็นหัวหน้าตะแปส่างลอง มักจะเป็นคนที่มีอายุ เป็นผู้ใหญ่ เพื่อควบคุมดูแลส่างลองและคอยดูแลรักษาเครื่องประดับที่อยู่ในตัวส่างลองมิให้สูญหายหรือตกหล่น และคอยเดินตามส่างลองมิห่าง นอกจากนั้นยังจะต้องคอยดูตะแปทั้ง 2 คน ด้วย
- <u>ตะแปคนที่ 2</u> ส่วนมากมักจะเป็นคนหนุ่มที่แข็งแรง คอยรับอาสาแบกส่างลองขี่คอ เป็นม้าพาส่างลองแห่ไปวัด และบ้านเรื่อนต่างๆ โดยมิให้ส่างลองเหยียบหรือเดินตามพื้นดินเลย แม้แต่จะเข้าห้องน้ำตะแปก็จะต้องพาขี่คอไปส่ง
- <u>ตะแปคนที่ 3</u> เป็นคนหนุ่มเช่นเดียวกัน มีหน้าที่คอยกางร่มหรือชาวไทใหญ่ที่เรียกว่า “ก๋านทีคำ” หมายถึง กางร่มทองคำให้กับส่างลองให้กับส่างลองไปตลอดเวลาที่แห่ และพร้อมที่จะเปลี่ยนหน้าที่กันระหว่างตะแปที่ 1 และ คนที่ 2
- <u>ตะแปคนที่ 4</u> เป็นคนแต่งหน้าทาปากและแต่งตัวให้กับส่างลอง ตลอดระยะเวลาที่เป็นอลอง

ในอดีต อลอง ยังมีบริวารเป็น คนถือน้ำเต้า คนถือพานหมาก คนถือพรมกับหมอน และคณะกลองยาว คอยปฏิบัติรับใช้ติดตามไปในขบวนแห่อีกด้วย แต่ในปัจจุบันได้มีการตัดเหลือ ตะแป และคณะกลองยาวเท่านั้น เพราะสิ้นเปลืองและค่าใช้จ่ายจนเกินไป

4) **การจู้ตุ๋มคนเฒ่า หรือ การประชุมผู้เฒ่าผู้แก่** เพื่อขอคำแนะนำและขอให้ผู้เฒ่าผู้แก่ช่วยดูแลให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

5) **การเชิญแขกมาร่วมงาน** ในสมัยก่อนจะมีญาติพี่น้องที่เป็นหนุ่ม ๆ สาว ๆ บ้านใกล้เรือนเคียงเจ้าภาพมาช่วยกันเชิญแขก แต่เดิมจะใช้วิธี ห่อเมี่ยง หรือในภาษาไทยใหญ่ว่า “ต๊กห่อเน่ง” คือนำเมี่ยงที่นิยมกินกันนำมาห่อด้วยใบตองอย่างสวยงาม ให้หนุ่มสาวนำ “ห่อเน่ง” ไปมอบให้เจ้าของบ้านที่จะเชิญมาร่วมงานโดยบอกรายละเอียดการจัดงานให้ทราบ ซึ่งกุศโลบายที่จะเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้ใกล้ชิดสนิทสนมกัน ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนไปใช้เทียนไขเรียกว่า “ต๊กเต็น” หรือ บอกเทียน และการเชิญด้วยการ์ดแทน

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีปอยส่างลอง ทั้งพระสงฆ์ คณะผู้จัดงาน พ่อ-แม่ ของเด็กที่จะบวชเป็นส่างลอง และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ของมาถึงวัดปางล้อ และพร้อมที่จะประชุมกันแล้วค่ะ เราไปฟังกันดีกว่านะคะว่าเขาจะพูดถึงเรื่องอะไรกันบ้างค่ะ

*** ภาพการประชุม***

พิธีกร : และตอนนี้การประชุมก็ได้เสร็จสิ้นลงแล้วค่ะ และสองก็กำลังอยู่กับคุณแม่ของน้องใหญ่ค่ะ ที่มาร่วมประชุมด้วยค่ะ สวัสดีค่ะ

คุณแม่ : สวัสดีค่ะ

พิธีกร : วันนี้ในที่ประชุมได้ข้อสรุปอย่างไรบ้างคะ

คุณแม่ : .....

พิธีกร : เสร็จจากนี้แล้วจะต้องทำอะไรต่ออีกคะ

คุณแม่ : .....

พิธีกร : ในโอกาสหน้าคงต้องขอรบกวนพูดคุยในเรื่องการจัดงานปอยส่างลองให้กับน้องใหญ่อีกครั้งนะคะ สำหรับวันนี้คงขอรบกวนป้ารุ่งเพียงเท่านี้ก่อนนะคะ ขอบคุณนะคะ สวัสดีค่ะ

*** ภาพชาวบ้านเดินทางกลับ***

พิธีกร : สุดท้ายนี้สองก็ต้องขอบพระคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลเรื่องประเพณีปอยส่างลอง และคณะกรรมการผู้จัดงาน และผู้เกี่ยวข้องกับประเพณีปอยส่างลองทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำค่ะ แต่เรื่องราวของประเพณีปอยส่างลองยังไม่จบเพียงเท่านี้นะคะ ในสัปดาห์หน้าเราจะพาท่านผู้ชมไปดูการเตรียมงานประเพณีปอยส่างลอง ที่ต้องอาศัยความสามัคคีของทุกคนในชุมชน จึงจะเกิดประเพณีที่ยิ่งใหญ่ขึ้นได้กันต่อค่ะ

ส่วนในวันนี้เวลาของสองและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ค่ะ สวัสดีค่ะ

******* จบรายการ *******

2.15 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 21 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 3

เทปที่ 21 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 3

(สัมภาษณ์แม่ของส่างลอง ชมชุดส่างลอง เครื่องประดับ และการเตรียมงานก่อนวันงาน)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 2 เมษายน 2554

*** ภาพของภูโคลนน้ำพุร้อน สถานที่ทำงานของแม่ส่างลอง***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าทางเข้าภูโคลน***

พิธีกร : สวัสดีครับ ขอต้อนรับเข้าสู่รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” กับผมกอล์ฟ ฐาปนพงศ์ สมศักดิ์ พิธีกรน้องใหม่แกะกล่องจากโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ที่จะมาสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่พิธีกรกับ น้องสอง และพี่จอย เพื่อพาท่านผู้ชมทุกท่านไปรู้จักกับประเพณีปอยส่างลองอันยิ่งใหญ่ของชาวแม่ฮ่องสอนให้มากขึ้นครับ ซึ่งในเทปเป็นตอนที่ 4 แล้วครับ หลังจากที่น้องสองได้พาท่านผู้ชมไปดูการประชุมเตรียมงานของผู้ใหญ่ และพี่จอยพาไปรู้จักน้องใหญ่ที่เตรียมตัวบวชส่างลองกันแล้ว มาวันนี้ผมจะพาท่านผู้ชมไปพบกับผู้ปกครองของน้องใหญ่กันบ้าง เพื่อมาสอบถามถึงความรู้สึกและการเตรียมการต่างๆ ก่อนที่ประเพณีปอยส่างลองจะเริ่มขึ้นในไม่อีกกี่วันข้างหน้านี้ครับ อย่ารอช้าอยู่เลยเราไปพบกับแม่ของน้องใหญ่กันดีกว่าครับ ไปกันเลยครับ

*** ภาพบรรยากาศในภูโคลน***

*** ภาพพิธีกรกับแม่ของน้องใหญ่ในห้องทำงาน***

พิธีกร : ท่านผู้ชมครับ ตอนนี้ผมก็กำลังอยู่กับคุณสิริรุ่ง ..... คุณแม่ของน้องใหญ่ กันแล้วนะครับ สวัสดีครับ

น้ำรุ่ง : สวัสดีค่ะ

พิธีกร : เพื่อความสะดวกในการพูดคุยผมขออนุญาตเรียก น้ำรุ่งนะครับ

น้ำรุ่ง : ได้ค่ะ

พิธีกร : ก่อนอื่นผมขอถามถึงความรู้สึกของน้ำรุ่งในตอนนี้กันก่อนนะครับ ว่ารู้สึกอย่างไรบ้างที่ไม่อีกกี่วันน้องใหญ่ก็จะบวชส่างลองเป็นสามเณรแล้ว

น้ำรุ่ง : .....

พิธีกร : คำถามอื่นๆ

1) เหตุผลที่อยากจะให้น้องใหญ่บวชส่ างลองครับ
2) น้ำรุ่งมีความเป็น หรือมีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีปอยส่างลองอย่างไรบ้างครับ
3) ปกติเด็กที่บวชเป็นส่างลองจะอยู่ในระดับชั้น ป. 4 แต่ทำไมน้องใหญ่ถึงได้มาบวชตอนจะขึ้นชั้น ป.6
4) โดยส่วนตัวแล้วน้องใหญ่สมัครใจที่อยากจะบวชหรือเปล่า น้ำรุ่งได้บังคับหรือไม่
5) โดยปกติแล้วน้องใหญ่มีลักษณะนิสัยอย่างไรบ้างครับ เรียนเก่งหรือเปล่า เทอมล่าสุดได้เกรดเฉลี่ยเท่าไหร่และทำกิจกรรมอะไรบ้างไหมครับ
6) ในแต่ละบ้านที่จะบวชส่างลองแล้วจะต้องมีเข่งส่างลอง และจัดงานต่างๆ ไว้ที่บ้าน สำหรับน้ำรุ่งแล้วได้จัดที่บ้านหรือเปล่าครับ ..... แล้วไปจัดที่ไหนครับ ..... เพราะเหตุใดครับ
7) แสดงว่างานนี้ได้รับความร่วมมือจากญาติพี่น้องเป็นอย่างดีเลยใช่มั้ยครับ

8) ที่บ้านญาติที่จะจัดนี้มีน้องใหญ่คนเดียวหรือเปล่าครับที่จะบวชส่างลอง หรือมีเด็กคนอื่นๆ ด้วย

9) ในตอนนี้ได้เตรียมการอะไรไว้สำหรับน้องใหญ่ที่จะบวชเป็นส่างลองบ้างครับ

10) นับจากวันนี้ไปน้ำรุ่งและญาติๆ จะต้องเตรียม หรือทำอะไรในงานประเพณีปอยส่างลองบ้างครับ

11) ผมอยากจะถามน้ำรุ่งว่ารักน้องใหญ่มากแค่ไหนครับ และคาดหวังอะไรในลูกชายคนนี้บ้าง

พิธีกร : และตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปผมต้องขออนุญาตติดตามน้องใหญ่ทั้งที่บ้าน ที่วัด และตลอดทั้งสัปดาห์ของการจัดงานไปจนถึงเสร็จสิ้นประเพณีปอยส่างลางด้วยนะครับ

น้ำรุ่ง : .....

พิธีกร : สุดท้ายนี้ผมก็ต้องขอขอบคุณน้ำรุ่งมากครับที่มาร่วมพูดคุยกันในวันนี้ ขอบคุณครับ สวัสดีครับ

*** ภาพบรรยากาศในภูโคลน***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่ในบริเวณภูโคลน***

พิธีกร : รายการของเราในวันนี้ยังไม่ได้จบเพียงเท่านี้นะครับ เดี๋ยวเราจะไปดูกันว่าที่บ้านญาติของน้ำรุ่งซึ่งใช้เป็นสถานที่รับเลี้ยงแขกและที่พักของส่างลองจะได้มีการตระเตรียมสถานที่ไปกันถึงไหนบ้างแล้ว ไปกันเลยครับ

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่ที่บ้านญาติของน้ำรุ่ง***

พิธีกร : ตอนนี้ผมก็มาถึงบ้านญาติของน้ำรุ่งแล้วนะครับ ซึ่งก็ได้มีการเตรียมสถานที่ที่จะใช้ต้อนรับแขก และจัดงานปอยส่างลองกันบ้างแล้ว โดยในส่วนที่ผมยืนอยู่นี้ก็คือเข่งส่างลองสำหรับต้อนรับส่างลองที่จะมาที่บ้านนี้ ซึ่งทำจากไม้ไผ่ ตอกสานและมุงด้วยใบตองตึง ค่อนข้างมีความแข็งแรงพอที่จะใช้รับส่างลองได้สัก 40 – 50 องค์เลยทีเดียวครับ

บทบรรยาย : การเตรียมงานก่อนวันงาน ประกอบด้วย

1) **เตรียมข้าวแตก** หรือข้าวตอก เพื่อทำ “ข้าวแตกปั้น” และทำ “ข้าวปองต่อ” สำหรับเป็นของหวานและไทยธรรม วิธีจัดเตรียมข้าวแตก เจ้าภาพจะเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้ครบ แล้วเชิญสาว ๆ หรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง มาช่วยกันคั่วข้าวแตกในเวลากลางคืนหลังจากเลิกประกอบอาชีพประจำวันแล้ว จะจัดทำอย่างนี้ทุกคืนหรือตามโอกาส ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ปริมาณข้าวแตกเพียงพอที่จะใช้ในงาน

2) **เตรียมบุหรี่** บุหรี่มี 2 ชนิด คือ ยาฉุนกับขี้โย ยาฉุนม้วนจากยาสูบพื้นเมืองด้วยใบตองกล้วยยอบแห้ง หรือใยกาบต้นหมาก ส่วนบุหรี่ขี้โย ม้วนจากยาฉุนผสมไม้ไคร้สับ หรือเปลือกฝักมะขามคลุกน้ำอ้อยและน้ำมะขามเปียกตากแห้ง โดยจะต้องเตรียมมวนบุหรี่ไว้เป็นจำนวนพัน ๆ มวน เพื่อใช้ในการต้อนรับแขกที่มาร่วมงาน ปัจจุบันภาระการเตรียมบุหรี่จะน้อยลงเพราะมีบุหรี่ของโรงงานยาสูบจำหน่ายแทน

3) **เครื่องไทยธรรมและอัฐบริขาร** เมื่อใกล้ถึงกำหนดเวลาพิธีประมาณ 7 วัน จะมีการเตรียมตกแต่งเครื่องไทยธรรมและอัฐบริขาร เช่น จัดทำต้นปุ๊กข้าวแตก เพื่อใช้เป็นเครื่องสักการะแทนดอกไม้ ธูปเทียน และทำไหมพรมถักตารางสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ เป็นผืนหุ้มอัฐบริขาร เช่น บาตร จีวร ฯลฯ นำไปผูกติดกับไม้คาน เพื่อสะดวกในการให้คนหามนำเข้าขบวนแห่ในวันพิธีแห่เครื่องไทยธรรม สำหรับอุปกรณ์เครื่องใช้ในพิธีบวชส่างลองประกอบด้วย **ทีคำ** หรือสีทองขนาดใหญ่ สำหรับกางบังแดดให้กับส่างลอง , **น้ำเต้า** หรือคนโท ใส่น้ำดื่ม , **พานหมาก** , **พรม** ใช้ปูให้ส่างลองนั่ง , **โคลอง** หรือ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเครื่องทรงของส่างลอง , **ผ้าเคนโห** หรือผ้าโพกหัว , **กุนต่องปานต่อง** หรือ พุ่มเงิน พุ่มทอง ซึ่งเป็นเครื่องบูชาที่ส่างลองนำไปถวายพระพุทธเจ้า , **เทียนเงินเทียนทอง** เป็นเครื่องถวายพระอุปัชฌาย์ , **ต้นโคหลู่** คือ เครื่องไทยธรรม สำหรับถวายวัด , **ปุ๊กข้าวแตก** เป็น ข้าวตอกห่อด้วยกระดาษสา ผูกติดกับธงสามเหลี่ยมที่เรียกว่า “จ๊ากจ่า” ใช้แทนดอกไม้สำหรับแจกให้ผู้ไป

ร่วมงานบรรพชาไหว้พระ ปุ๊กข้าวแตกจะขาดไม่ได้และจะต้องมีจำนวนเท่ากับส่าง , **ต้นตะเป่ส่า** เป็น อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่นำไปเสียบด้วยไม้มงคล 9 ชนิด นำไปถวายพระ , **หม้อน้ำต่า** ลักษณะเป็นหม้อ ใส่น้ำ หม้อดินห่อผ้าขาวใส่ใบไม้มงคล 9 ชนิด ปิดด้วยผ้าขาวบาง เพื่อความร่มเย็นและเป็นสิริมงคล, **อุ๊บเจ้าพารา** เป็นเครื่องบูชาพระพุทธเจ้า ประกอบด้วยดอกไม้ ธูปเทียน และเครื่องบูชาต่างๆ

4) **เตรียมสถานที่** ยิ่งเป็นงานใหญ่ก็ยิ่งต้องมีสถานที่มาก เช่น ที่พักอลองบริเวณวัดที่ใช้เป็นสถานที่รับแขก สถานที่รับประทานอาหาร โรงครัว เป็นต้น
5) **อุปกรณ์อื่นๆ** เจ้าภาพจะต้องเตรียมเครื่องใช้และวัสดุต่าง นอกจากนี้ยังมีเครื่องทองของอลองที่จะต้องจัดหายืมหรือตัดเย็บขึ้นใหม่ รวมไปถึงเครื่องประดับตกแต่ง

(ถ้าพบญาติของน้ารุ่งก็ให้เข้าไปสอบถามถึงการเตรียมงาน และความพร้อมของสถานที่จัดงาน)
(ถ้ามีชุดก็ถ่ายชุดส่งลองไว้ด้วย ถ้าไม่มีก็เปลี่ยนไปเป็นสัปดาห์ต่อไป)

*** ภาพมุมต่างๆ ในบ้านญาติของน้ารุ่ง***

พิธีกร : สุดท้ายนี้สองผมก็ต้องขอบคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลเรื่องประเพณีปอยส่างลอง ตลอดจนคุณ..... คุณแม่ของน้อใหญ่ และญาติๆ ทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการของเราในวันนี้ แต่เรื่องราวของประเพณีปอยส่างลองยังไม่จบเพียงเท่านี้นะครับ ในสัปดาห์หน้าเราจะพาท่านผู้ชมไปดูการเตรียมงานที่วัดกันบ้างครับ ว่าจะต้องเตรียมสถานที่ และเครื่องประกอบพิธีอะไรบ้าง เพื่อให้เกิดเป็นประเพณีปอยส่างลองที่ยิ่งใหญ่และสมบูรณ์ที่สุด

ส่วนในวันนี้เวลาของผม กอล์ฟ ฐาปนพงษ์ สมศักดิ์ และรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ครับ สวัสดีครับ

***** จบรายการ *****

2.16 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 22 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 5

เทปที่ 22 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 5
(การเตรียมงานที่วัด)
ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 16 เมษายน 2554

*** ภาพป้ายชื่อวัดปางล้อ และมุมต่างๆ ของวันปางล้อ***
*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าวัดปางล้อ***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกันเช่นเคย กับผม ผมณัฐพงษ์ ชำนาญตา และรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุด “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ในวันนี้ผมพาท่านผู้ชมกลับมาที่วัดปางล้ออีกครั้ง เพื่อมาดูการเตรียมงานประเพณีปอยส่างลองกัน ซึ่งหากท่านผู้ชมได้ชมรายการของเรามาตั้งแต่ต้นก็จะเห็นว่าได้มีการเตรียมงานมาเป็นระยะหนึ่งแล้ว และตอนนี้ก็เหลือเวลาอีก 2 วันก็จะถึงวันงานแล้ว เราจะมาดู

กันว่าคณะกรรมการจัดงาน และชาวบ้านจะต้องมาเตรียมอะไรกันที่วัดกันบ้าง สถานที่และสิ่งของต่างๆ พร้อมสำหรับงานประเพณีปอยส่างลองแล้วหรือยัง ผมว่าเราไปหาคำตอบด้านในพร้อมกันดีกว่าครับ ไปกันเลยครับ

*** ภาพการเตรียมสถานที่ เข่งส่างลอง สิ่งของต่างๆ บนวัด***

พิธีกร : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมก็อยู่กับ สท.สุนทร ..... หรือ ลุงล็อก ซึ่งถือว่าเป็นพ่องานใหญ่ในงานนี้เลยทีเดียวครับ สวัสดีครับ

ลุงล็อต : สวัสดีครับ

ถามคำถาม ดังนี้

1) ในงานปอยส่างลองนี้ต้องมีการจัดเตรียมงานอะไรที่วัดกันบ้างครับ
2) การเตรียมงานที่วัดนี้เริ่มมาตั้งแต่วันที่เท่าไหร่แล้ว
3) วันนี้ถือว่ามีความพร้อมสำหรับการจัดงานปอยส่างลองกี่เปอร์เซนต์แล้ว
4) ขอรบกวนคุณลุงพาชมแต่ละจุดรอบวัด (รอบบริเวณวัด บนวัด และด้านหลังของวัด)
   - แต่ละสิ่งที่จัดเตรียมชื่อว่าอะไร
   - มีความหมายว่าอะไร
   - อยู่ส่วนไหนของขบวนแห่โคหลู่

พิธีกร : สุดท้ายนี้ต้องขอบคุณลุงล๊อตมากครับที่มาให้ความรู้ในเรื่องการเตรียมงาน และพาชมจุดต่างๆ ในวัด ขอบคุณครับ

ลุงล๊อต : สวัสดีครับ

พิธีกร : เดี๋ยวเราไปพบกับน้องใหญ่กันดีกว่านะ ครับไม่รู้ว่าตอนนี้พร้อมที่จะเป็นส่างลองกันรึยัง ไปกันครับ

*** ภาพเด็กๆ กำลังท่องคำสวดอย่างตั้งใจบนวัดปางล้อ***

พิธีกร : ตอนนี้นี้ผมก็มาอยู่กับน้องใหญ่กันอีกครั้งแล้วนะครับ สวัสดีครับน้องใหญ่

ใหญ่ : สวัสดีครับ

ถามคำถามดังนี้

1) ตอนนี้ก็เหลือเวลาอีก 2 วันก็จะถึงวันงานแล้ว ตื่นเต้นหรือเปล่า
2) มาอยู่ทั้งหมดกี่วันแล้ว เบื่อไหมครับ
3) ท่องบทสวดไปถึงไหนแล้วครับ ท่องได้กี่บทแล้ว ท่องให้ฟังสักบทได้มั้ยครับ
4) ในวันนี้และในวันพรุ่งนี้จะต้องทำอะไรบ้างครับ
5) กลัวไหมครับที่จะต้องโกนผม เคยโกนผมมาก่อนไหม
6) เห็นว่าวันนี้กับวันพรุ่งนี้จะต้องมานอนที่วัดใช่มั้ยครับ รู้สึกอย่างไรบ้าง

พิธีกร : ยังไงพี่ก็ขอน้องใหญ่ให้มีความสุข และสนุกกับการเป็นส่างลองนะครับ

ใหญ่ : ครับ

พิธีกร : และตอนนี้เวลาของรายการพิพิธภัณฑ์ก็ใกล้จะหมดลงแล้ว เราคงต้องลาน้องใหญ่และเพื่อนๆ ว่าที่ ส่างลองตัวน้อยไปก่อนนะครับ แล้วในสัปดาห์หน้าเราจะมาดูพิธีโกนผม และการเตรียมงานของที่บ้านกันต่อครับ

และผมก็ต้องขอบคุณพระอาจารย์ทุกท่าน คณะผู้จัดงานปอยส่างลอง และชาวชุมชนป๊อกปางล้อทุกคนที่อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการที่วัดปางล้อในวันนี้ และที่ขาดไม่ได้ก็คือท่านผู้ชมทุกท่านที่ติดตาม

รับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดยตลอด ส่วนในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ครับ สวัสดีครับ

*** ภาพเด็กๆ กำลังท่องคำสวด และการเตรียมงานภายในบริเวณวัด***

******* จบรายการ *******

2.17 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 23 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 5

เทปที่ 23 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 5

(พิธีโกนผม)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 23 เมษายน 2554

*** ภาพผู้คนกำลังทยอยมาที่วัด***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าวัดปางล้อ***

พิธีกร : สวัสดีครับ กลับมาพบกันเช่นเคย กับผม กอล์ฟ ฐาปนพงศ์ สมศักดิ์ และรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ชุด "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นตอนที่ 5 แล้วนะครับ และในวันนี้ผมไม่ได้มาคนเดียวแต่ได้พาพิธีกรสาวแสนสวยมาด้วยอีก 1 คน นั่นก็คือ ..... สวัสดีครับ เจิด

เจิด : สวัสดีค่ะ

กอล์ฟ : เจิดครับ ก่อนหน้านี้เจิดเคยมาร่วมงานประเพณีส่างลองมาบ้างหรือเปล่าครับ

เจิด : เคยค่ะ

กอล์ฟ : แล้วเจิดทราบมั้ยครับ ว่างานประเพณีปอยส่างลอง นอกจากจะเป็นประเพณีที่มีความยิ่งใหญ่ และทรงคุณค่าด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอนแล้ว ยังแสดงถึงอะไรอีกบ้าง

เจิด : อืม....เจิดคิดว่า น่าจะแสดงถึงความสามัคคี และการร่วมแรงร่วมใจของคนของชาวแม่ฮ่องสอนใช่มั้ยคะ

กอล์ฟ : ใช่แล้วครับ เพราะเป็นงานที่จะต้องเตรียมงานล่วงหน้ากันเป็นเดือนๆ เลยทีเดียว ซึ่งดูได้จากการเตรียมงานที่วัด และการเตรียมงานของเด็กที่จะบวชเป็นส่างลอง

เจิด : แล้วบ้านที่จะจัดงาน หรือบ้านเจ้าปอยล่ะคะ จะต้องเตรียมอะไรกันบ้าง

กอล์ฟ : ถ้าเจิดอยากรู้ผมเดี๋ยวกอล์ฟจัดให้ตามคำขอเลยครับ งั้นเราไปชมการเตรียมงานที่บ้านเจ้าปอยกันเลยครับ ไปกันครับ

บทบรรยาย : การเตรียมงานที่บ้านเจ้าปอยก่อนวันงาน ประกอบด้วย

1) **เตรียมข้าวแตก** หรือข้าวตอก เพื่อทำ "ข้าวแตกปั้น" และทำ "ข้าวปองต่อ" สำหรับเป็นของหวานและไทยธรรม วิธีจัดเตรียมข้าวแตก เจ้าภาพจะเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้ครบ แล้วเชิญสาว ๆ หรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง มาช่วยกันคั่วข้าวแตกในเวลากลางคืนหลังจากเลิกประกอบอาชีพประจำวันแล้ว จะจัดทำอย่างนี้ทุกคืนหรือตามโอกาส ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ปริมาณข้าวแตกเพียงพอที่จะใช้ในงาน

2) **เตรียมบุหรี่** บุหรี่มี 2 ชนิด คือ ยาฉุนกับขี้โย ยาฉุนม้วนจากยาสูบพื้นเมืองด้วยใบตองกล้วยอบแห้ง หรือใยกาบต้นหมาก ส่วนบุหรี่ขี้โย ม้วนจากยาฉุนผสมไม้ไคร้สับ หรือเปลือกฝักมะขามคลุกน้ำอ้อยและน้ำมะขามเปียกตากแห้ง โดยจะต้องเตรียมมวนบุหรี่ไว้เป็นจำนวนพัน ๆ มวน เพื่อใช้ในการต้อนรับแขกที่มาร่วมงาน ปัจจุบันภาระการเตรียมบุหรี่จะน้อยลงเพราะมีบุหรี่ของโรงงานยาสูบจำหน่ายแทน

3) **เครื่องไทยธรรมและอัฐบริขาร** เมื่อใกล้ถึงกำหนดเวลาพิธีประมาณ 7 วัน จะมีการเตรียมตกแต่งเครื่องไทยธรรมและอัฐบริขาร เช่น จัดทำต้นปุ๊กข้าวแตก เพื่อใช้เป็นเครื่องสักการะแทนดอกไม้ ธูปเทียน และทำไหมพรมถักตารางสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ เป็นผืนหุ้มอัฐบริขาร เช่น บาตร จีวร ฯลฯ นำไปผูกติดกับไม้คาน เพื่อสะดวกในการให้คนหามนำเข้าขบวนแห่ในวันพิธีแห่เครื่องไทยธรรม สำหรับอุปกรณ์เครื่องใช้ในพิธีบวชส่างลองประกอบด้วย **ทีคำ** หรือสีทองขนาดใหญ่ สำหรับกางบังแดดให้กับส่างลอง , **น้ำเต้า** หรือคนโท ใส่น้ำดื่ม , **พานหมาก** , **พรม** ใช้ปูให้ส่างลองนั่ง , **โคลอง** หรือ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเครื่องทรงของส่างลอง , **ผ้าเคนโห** หรือผ้าโพกหัว , **กุนต่องปานต่อง** หรือ พุ่มเงิน พุ่มทอง ซึ่งเป็นเครื่องบูชาที่ส่างลองนำไปถวายพระพุทธเจ้า , **เทียนเงินเทียนทอง** เป็นเครื่องถวายพระอุปัชฌาย์ , **ปุ๊กข้าวแตก** เป็น ข้าวตอกห่อด้วยกระดาษสา ผูกติดกับธงสามเหลี่ยมที่เรียกว่า “จ๊ากจ่า” ใช้แทนดอกไม้สำหรับแจกให้ผู้ไปร่วมงานบรรพชาไหว้พระ ปุ๊กข้าวแตกจะขาดไม่ได้และจะต้องมีจำนวนเท่ากับส่าง , **หม้อน้ำต่า** ลักษณะเป็นหม้อ ใส่น้ำ หม้อดินห่อผ้าขาวใส่ใบไม้มงคล 9 ชนิด ปิดด้วยผ้าขาวบาง เพื่อความร่มเย็นและเป็นสิริมงคล

4) **เตรียมสถานที่** โดยการเตรียมที่พักอลอง หรือ เข่งส่างลองในบริเวณบ้าน ส่วนมากจะทำจากไม้ไผ่ยกพื้นสูงประมาณ 50 เซนติเมตร และมุงด้วยตองตึง

5) **อุปกรณ์อื่นๆ** เจ้าภาพจะต้องเตรียมเครื่องใช้และวัสดุต่าง นอกจากนี้ยังมีเครื่องทองของอลองที่จะต้องจัดหายืมหรือตัดเย็บขึ้นใหม่ รวมไปถึงเครื่องประดับตกแต่ง

กอล์ฟ : เป็นอย่างไรบ้างครับเจิดสำหรับการเตรียมงานที่บ้านเจ้าปอย

เจิด **:** ดูแล้วต้องเตรียมหลายๆอย่างมากเลยนะคะเนี่ย คงต้องใช้ความร่วมมือจากญาติมิตร และคนในชุมชนช่วยกันเตรียมจึงจะสำเร็จ

กอล์ฟ : ใช่แล้วครับ แต่ในวันนี้เราไม่ได้ท่านผู้ชมมาชมการเตรียมงานของบ้านเจ้าปอยเพียงอย่างเดียวใช่มั้ยครับ

เจิด **:** ใช่แล้วค่ะ เพราะในวันนี้เราทั้งสองคนจะพาท่านผู้ชม ไปชมพิธีสำคัญอีกพิธีหนึ่งก่อนที่จะถึงวันจัดงานประเพณีปอยส่างลอง นั่นก็คือพิธีโกนผมนั่นเองค่ะ ซึ่งตอนนี้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติ และเด็กที่จะบวชส่างลองก็กำลังทยอยมาที่วัดเพื่อร่วมพิธีนี้กันบ้างแล้วค่ะ

กอล์ฟ : งั้นก็อย่ารอช้าอยู่เลย เราไปพูดคุยกับน้องใหญ่ และเด็กคนอื่นๆ พร้อมกับพ่อแม่ผู้ปกครองกันดีกว่านะครับ

เจิด **:** ค่ะ งั้นก็ไปกันเลยค่ะ

*** ภาพพ่อแม่ผู้ปกครอง และเด็กกำลังเตรียมตัวร่วมพิธี***

กอล์ฟ : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมขออนุญาตส่งเจิดไปพูดคุยกับเด็กที่จะบวชส่างลอง คนอื่นๆ ส่วนผมขอมาคุยกับน้องใหญ่ กันก่อนนะครับ

ถามคำถาม ดังนี้

1) จะโกนผมแล้ว รู้สึกอย่างไรบ้าง
2) เสียดายผมมั้ย
3) เจ็บไหม เสียวไหม (ถามตอนจะตัดผม)

ถามคำถามพ่อแม่ ดังนี้

1) สิ่งที่ต้องเอามาในวันนี้
2) ความเชื่อเกี่ยวกับการโกนผม
3) เอาผมที่ตัดแล้วไปไหน เอาไปทำอะไร

พิธีกร : เดี๋ยวเราไปดูทางด้านเจิดกันบ้างดีกว่านะครับ ว่าไปคุยกับน้องๆ คนไหนกันบ้าง

*** ภาพพ่อแม่ผู้ปกครอง และเด็กกำลังเตรียมตัวร่วมพิธี***

เจิด : **ถามคำถาม** ดังนี้

1) จะโกนผมแล้ว รู้สึกอย่างไรบ้าง
2) เสียดายผมมั้ย
3) เจ็บไหม เสียวไหม (ถามตอนจะตัดผม)

เจิด : ตอนนี้พิธีก็ใกล้จะเริ่มแล้ว เดี๋ยวเรากลับไปหากอล์ฟกันดีกว่านะคะ

*** ภาพพ่อแม่ผู้ปกครอง และเด็กกำลังเตรียมตัวร่วมพิธี***

กอล์ฟ : ตอนนี้ก็จะเริ่มการโกนผมแล้วนะครับ เราไปชมกันเลยครับ

*** ภาพการโกนผม*** (หลายๆ มุม เน้นน้องใหญ่ แล้วไปถ่ายเด็กคนอื่น ๆ ด้วย)

*** พิธีกรยืนอยู่กับน้องใหญ่***

เจิด : ตอนนี้น้องใหญ่ก็โกนผมเสร็จแล้วนะคะ

ถามคำถาม ดังนี้

1) ไม่มีผมแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง
2) หนาวไหม
3) รู้ไหมต้องทาขมิ้นที่หัว

เจิด : เดี่ยวให้น้องใหญ่ไปพักกันก่อนนะคะ แล้เดี๋ยวพรุ่งนี้มาพบกับน้องใหญ่กันอีกครั้ง ตั้งแต่เช้าตรู่เลยค่ะ สวัสดีค่ะ

ใหญ่ : สวัสดีครับ

*** ภาพเด็กๆ คนอื่นๆ ที่โกนผมเสร็จแล้ว***

กอล์ฟ : เสร็จแล้วนะครับ สำหรับพิธีโกนผม

เจิด : รู้สึกประทับใจมากเลยคะ และต้องขอยกนิ้วให้กับน้องๆ เลยค่ะ ที่ต้องอดทนอยู่นิ่งๆ จนเสร็จพิธี เลยค่ะ แสดงถึงความตั้งใจของน้องๆ ที่อยากจะบวชส่างลองได้เป็นอย่างดี

กอล์ฟ : และในตอนนี้เวลาของรายการพิพิธภัณฑ์ก็ใกล้จะหมดลงแล้ว ผมต้องขอบคุณเจิดด้วยนะครับ ที่มาเป็นพิธีกรรับเชิญร่วมกับผมในวันนี้ ส่วนในสัปดาห์ต่อไปเราจะไปการจัดงานวันส่างลองในวันแรก หรือวันแฮกกันครับ ว่าจะมีวิธีการจัดงานอย่างไรบ้าง และยิ่งใหญ่ขนาดไหนครับ

ก่อนจบรายการในวันนี้ผมก็ต้องขอบคุณพระอาจารย์ทุกท่าน คณะผู้จัดงานปอยส่างลอง พ่อแม่ผู้ปกครอง รวมไปถึงญาติของเด็ก ที่จะบวชส่างลอง และชาวชุมชนป๊อกปางล้อทุกคน ที่อำนวยความสะดวกใน

การถ่ายทำรายการที่วัดปางล้อ ส่วนในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ครับ สวัสดีครับ

*** ภาพพ่อแม่ผู้ปกครอง และเด็กๆ ที่กำลังเดินทางกลับ***

******* จบรายการ *******

2.18 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 24 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 7

เทปที่ 23 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 7

วันแฮก (วันแรก)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 30 เมษายน 2554

*** ภาพบรรยากาศในบริเวณวัด***

*** ภาพพิธีกรบริเวณทางขึ้นวัดปางล้อ***

พี่จอย : สวัสดีครับ ขอต้อนรับท่านผู้ชมทุกท่าน เข้าสู่รายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ชุด "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอนกับผม จอย ณัฐพงษ์ ชำนาญตา

กอล์ฟ : และผมกอล์ฟ ฐาปนพงศ์ สมศักดิ์

พี่จอย : กอล์ฟครับ เวลาพูดนี่ลืมตาหน่อยได้มั้ยครับ

กอล์ฟ : ก็อยากจะลืมตาอยู่นะครับ แต่มองดูนาฬิกาแล้ว นี้ก็เพิ่ง ตี 4 กว่าๆ อยู่เลยนะครับ ทำไมเราจะต้องตื่นกันแต่เช้าขนาดนี้ด้วยล่ะครับ

พี่จอย : ก็วันนี้เป็นวันที่พวกเรา และเด็กๆ รอคอยมานาน นั่นก็คือ วันแฮก หรือวันแรกของประเพณีปอยส่างลองนั่นเองครับ และตอนนี้เด็กๆ ที่จะบวชส่างลอง และพ่อแม่ผู้ปกครองก็มาที่วันกันแล้วด้วย

กอล์ฟ : มิน่าล่ะครับ นี่ขนาดเช้ามืดอยู่เลย แต่ผู้คนก็เริ่มมาที่วัดกันมากแล้ว ว่าแต่ทำไมต้องมาเช้าอย่างนี้ด้วยล่ะครับ

พี่จอย : ก็จะต้องมาอาบน้ำขมิ้นส้มป่อย และแต่งตัวให้กับเด็กที่จะเป็นส่างลองกันน่ะสิ

กอล์ฟ : ชักอยากจะเห็นแล้วล่ะครับ ว่าจะเมื่อเด็กๆ ได้แต่งตัวเป็นส่างลองแล้ว จะสวยงามขนาดไหน

พี่จอย : งั้นก็อย่ามัวแต่พูดอยู่เลย เราเข้าไปกันข้างในกันดีกว่านะ

กอล์ฟ : ครับ ไปกันเลยครับ

*** ภาพมุมกว้างบนวัด เด็กๆ กำลังแต่งหน้า แต่งตัวเป็นส่างลอง***

บทบรรยาย : วันเริ่มต้น หรือในภาษาไทใหญ่ เรียกว่า "วันแฮก" ก็คือวันแรกเริ่มงานนั่นเองส่วนมากจะเริ่มตั้งแต่ตอนเช้ามืดประมาณ 4 นาฬิกา จะให้ผู้ที่จะบวชส่างลองทำการอาบน้ำเงิน น้ำทอง ได้แก่น้ำแช่เงิน ทอง และเครื่องหอม หรือมะกรูด ส้มป่อย ฯลฯ เสร็จแล้วพากันไปวัดเพื่อสมาทานเบญจศีลและเริ่มงานบวช อลองต่อไป หลังจากรับศีลแล้ว ตะแปส่างลองที่รับหน้าที่เป็นคนแต่งตัวของส่างลองจะแต่งหน้าและแต่งเครื่องทรงให้ใหม่ เริ่มต้นด้วยการพอกแป้ง แต่งหน้าตา เขียนคิ้ว ทาปาก จากนั้นก็เอาจ้องหรือมวยผมที่พ่อแม่ ปู่ย่าตายายเก็บรักษาเอาไว้ มาวาง

แนบบนศีรษะที่โกนแล้ว ใช้เชือกแดงมัดปอยผม รอบศีรษะ 3 ปอย เพื่อไม่ให้หลุด แล้วคาดทับด้วยผ้าโพกอีกครั้ง คลี่ชายผ้าโพกหัวเป็นรูปคล้ายๆพัด ทางเหนือหูด้านขวา เสียบดอกไม้ประดับได้แก่ ดอกเอื้องผึ้งให้สวยงามบนศีรษะ แต่ปัจจุบันหันมาใช้ดอกไม้ที่ทำจากผ้าหรือกระดาษแทน เพราะดูแลง่าย ทนทานไม่เหี่ยวง่าย และเก็บไว้ใช้ได้นาน ๆ การแต่งกายชุดส่างลองจะแต่งกายคล้ายเจ้าชายไทใหญ่ โดยจะสวมกางเกงขาสั้นสีขาวและเสื้อกล้ามข้างใน สวมเสื้อป้ายคอกลม แขนยาว เดินลายด้วยดิ้นเงินดิ้นทองอย่างแพรวพราวระยิบระยับไปทั้งตัว ผ้านุ่งใช้ผ้าสีผืนใหญ่ นุ่งเป็นโจงกระเบน คาดเอวด้วยผ้าหรือเข็มขัดนาค เข็มขัดทอง เป็นต้น โดยปล่อยชายเสื้อให้ทับผ้านุ่ง ลักษณะชายเสื้อด้านล่างจะบานออก ปล่อยชายด้านหลังยาวจับกลีบ สีเสื้อและโจงกระเบนจะใกล้เคียงกันหรืออยู่ในเฉดเดียวกัน ที่ไหล่ทั้งสองข้างจะติดโบกลม ๆ มีชายห้อยลงมา 3-5 เส้น มองดูคล้ายเทพองค์น้อยๆหรือ ยุวกษัตริย์ ตามความเชื่อของการบวชสามเณรหรือส่างลอง และสวม “แค็บคอ” (แผ่นทองคำแท้ เป็นรูปแปดเหลี่ยมมีลายนูนเป็นรูปต่างๆ) ผูกร้อยด้วยเชือกด้ายสีแดงเป็นแผง แผงละประมาณ 5-6 แผ่นเรียงตามแผงอกคล้ายกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ข้อมือของส่างลอง จะมีกำไลแบบเก่าของชาวไทใหญ่ ซึ่งเป็นทองคำแท้หนักหลายบาททีเดียวสวมให้ ที่นิ้วมือสวมแหวน และเครื่องประดับอันมีค่าดูแววววับทั้งตัว ผู้เฒ่าผู้แก่จะเก็บของสำคัญเหล่านี้เอาไว้ จะนำออกมาใช้ก็เฉพาะงานมงคลเช่นนี้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้เองจึงต้องมีหัวหน้าตะแป คอยดูแลส่างลองอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา

*** ภาพพี่จอย และกอล์ฟนั่งอยู่กับน้องใหญ่***

กอล์ฟ : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมกับกอล์ฟก็กำลังอยู่กับน้องใหญ่ที่แต่งหน้า และแต่งตัวเป็นส่างลองแล้วนะครับ**พี่จอย** : ใช่ครับ จะเห็นได้ว่า เป็นชุดที่ดูสวยงาม สง่างามมากเลยนะครับ เด็กๆ แต่ละคนก็จะได้รับการดูแลเป็นอย่างดี ให้มีความถูกต้องตามรูปแบบดั้งเดิมมากที่สุดนะครับ ทั้งเสื้อ ที่ดูระยิบยับ ผ้านุ่ง ผ้าโพกศีรษะ และมวยผม แค็บคอ ซึ่งเป็น แผ่นทองคำรูปแปดเหลี่ยมมีลายนูนเป็นรูปต่างๆ และเครื่องประดับต่างๆ ทั้งแหวน และกำไลต่างๆ เต็มตัวไปหมดเลยล่ะครับ

คำถามที่ถามน้องใหญ่

1) วันนี้ตื่นตั้งแต่กี่โมง ง่วงหรือเปล่า
2) เมื่อแต่งหน้าแต่งตัวเป็นส่างลองแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง ชอบหรือเปล่า
3) จากนี้จะต้องทำอะไรต่อ

กอล์ฟ : เราพูดคุยกับน้องใหญ่พอหอมปากหอมคอมเท่านี้กันก่อนนะครับ เดี๋ยวเราไปดูการแต่งหน้าแต่งตัวของส่างลององค์อื่นๆ กันบ้างดีกว่านะครับ

*** ภาพส่างลององค์อื่นๆ กำลังแต่งหน้า และแต่งตัว***

พี่จอย : หลังจากที่ส่างลองทุกองค์แต่งตัวกันเสร็จหมดแล้วนะครับ ก็จะเป็นขอศีล และการกั่นต่อ หรือการขอขมา จากพระสงฆ์กันนะครับ ไปชมพิธีกันเลยครับ

ภาพพิธีขอศีล และการกั่นต่อ หรือการขอขมา จากพระสงฆ์กันนะครับ ไปชมพิธีกันเลยครับ

กอล์ฟ : เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์กันแล้ว ตอนนี้ส่างลองก็จะขี่คอตะแปลงมาจากวัดแล้วล่ะครับ พอลงมาถึงฟ้อนรำบริเวณหน้าวัดเป็นการเฉลิมฉลองต้อนรับส่างลองจากนั้นจะแห่รอบวัดสามรอบ บรรดาพ่อแม่ของส่างลองและเหล่าญาติจะโปรยข้าวตอกดอกไม้เป็นการอนุโมทนาสาธุครับ ดูแลเป็นภาพที่น่าประทับใจมากเลยครับ

บทบรรยาย : หลังจากฟ้อนรำฉลองการต้อนรับส่างลองจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว คณะส่างลองจะเคลื่อนขบวนไปยังศาลเจ้าพ่อหลักเมืองหรือศาลเจ้าประจำหมู่บ้านและแห่รอบศาลเจ้าเมืองสามรอบ ในขณะที่แห่ส่างลอง ตะแปส่างลองจะเต้นตามไปด้วย และที่สวยงามอีกอย่างหนึ่งในขบวนแห่ส่างลองก็คือ “ทีคำ” (ร่มทองคำ) ที่ใช้กางบังแดดให้ส่างลองจะมีเท่ากับจำนวนของส่างลอง เมื่อไปถึงศาลเจ้าจะมีการบอกกล่าวให้เจ้าพ่อหลักเมืองเพื่อขอขมาลาโทษและขอความคุ้มครองป้องกันอย่าให้มีภยันตรายใดใดมากล้ำกราย ขอให้ปลอดภัยร่มเย็นเป็นสุข จากนั้นจะฟ้อนรำถวายและเคลื่อนขบวนไปกราบนมัสการเจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หรือในหมู่บ้านอื่นที่ใกล้เคียงต่อไป

พี่จอย : ตอนนี้ขบวนส่างลองก็กำลังเริ่มเคลื่อนขบวนออกจากวัดปางล้อ เพื่อไปกั่นตอศาลเจ้าพ่อหลังเมือง และมนัสการเจ้าอาวาสวัดต่างๆ ในเมืองแม่ฮ่องสอนกันครับ

ภาพการประกอบพิธีกั่นตอศาลเจ้าเมือง

กอล์ฟ : เมื่อเสร็จจากการกั่นต่อที่ศาลเจ้าเมืองก็จะไปที่วัดกันต่อไปครับ ไปดูกันต่อเลยนะครับว่าจะไปที่วัดไหน

ภาพการประกอบพิธีกั่นตอเจ้าอาวาสที่วัด.....

กอล์ฟ : เมื่อมาถึงที่วัด ส่างลองก็จะขึ้นไปบนวัดเพื่อทำพิธีมนัสการเจ้าอาวาสกันครับ ไปชมกันเลยครับ

ภาพขบวนส่างลองแห่มาถึงวัดหัวเวียง หรือวัดใดวันหนึ่ง

ภาพพี่จอยยืนอยู่กับตะแปส่างลอง

พี่จอย : ตอนนี้ก็มาถึงวัดที่สองในวันนี้แล้วนะครับ ระหว่างที่รอให้ส่างลองขึ้นไปทำพิธีมนัสการเจ้าอาวาส ผมขออนุญาตมาพูดคุยกับตะแปส่างลองกันดีกว่านะครับ

คำถาม

1) วันนี้ใน 1 ทีมมีตะแปทั้งหมดกี่คน
2) แบ่งหน้าที่อะไรกันบ้างครับ (หัวหน้าตะแป คนให้ขี่คอ ฯลฯ)
3) มาจากที่ไหนกันบ้าง
4) มาเป็นตะแปนี้ได้ค่าตอบแทนอย่างไร หรือมาทำด้วยใจ
5) มีความรู้สึกอย่างไรกับประเพณีนี้ อยาให้มีการอนุรักษ์ประเพณีนี้ให้คงอยู่ต่อหรือไม่

พี่จอย : หลังจากวัดแห่งนี้แล้วขบวนส่างลองของเราก็จะยังต้องไปอีกหลายวัดเลยนะครับ ช่วงนี้ผมขอนุญาตท่านผู้ชมไปเก็บบรรยากาศอื่นของงานมาฝากท่านผู้ชมกันก่อนนะครับ และขอส่งต่อหน้าที่พิธีกรให้กับน้องกอล์ฟกันต่อเลยนครับ

กอล์ฟ : ได้ครับพี่จอย อย่างนั้นเราไปชมบรรยากาศของขบวนส่างลองของเรากันต่อเลยนะครับ ไปกันเลยครับ

ภาพขบวนส่างลองไปตามวัดต่าง

ภาพกอล์ฟอยู่หน้าวัดปางล้อ พร้อมกับขวนที่กำลังกลับมา

กอล์ฟ : ตอนนี้ขบวนส่างลองก็ได้กลับมาที่วัดปางล้อกันอีกครั้งเพื่อพักรับประทานอาหาร และเก็บแรงสำหรับไปขอขมาผู้หลักผู้ใหญ่ของเมืองต่อไปครับ

ภาพชาวบ้านช่วยกันเตรียมและเสริฟอาหาร

ภาพส่างลองและตะแปทานข้าว

กอล์ฟ : ตอนนี้ส่างลองใหญ่ก็ทานข้าวเสร็จแล้วนะครับ เราไปพูดคุยกับส่างลองใหญ่กันดีกว่านะครับ

คำถาม

1) ในช่วงเช้าของวันนี้เป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยรึเปล่า
2) ใส่ชุดอึดอัดหรือเปล่า เจ็บตรงไหนหรือไม่
3) ตอนอยู่บนตะแป สนุก หรือเจ็บ เมื่อยบ้างหรือเปล่า
4) เปลี่ยนตะแปขี่คอกี่คนแล้ว
5) ยังไหวอยู่หรือเปล่า สู้ต่อไหม

ภาพส่างลองพักผ่อนตามมุมต่างๆ ในวัด และบรรยากาศทั้งบนวัดและรอบวัด

ภาพกอล์ฟอยู่หน้าวัดในช่วงบ่าย

กอล์ฟ : หลังจากทานข้าวกันเสร็จแล้ว ส่างลองก็จะไปขอขมาท่านผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่จวนผู้ว่ากันต่อครับ เรารีบตามไปกันดีกว่านะครับ

ภาพขบวนส่างลองตั้งแถวแห่เข้าจวนผู้ว่า

กอล์ฟ : ตอนนี้ขบวนส่างลองก็มาถึงจวนผู้ว่าแล้วล่ะครับ โดยมีผู้ว่ามาให้การต้อนรับครับ เดี๋ยวเราไปดูพิธีด้านในกันต่อเลยนะครับ

ภาพพิธีกั่นตอผู้ว่าฯ

กอล์ฟ : เสร็จจากจวนผู้ว่าแล้วขบวนส่างลองของเราจะไปที่ไหนกันต่อก็ต้องไปติดตามกันครับ

ภาพขบวนส่างลองไปกั่นตอตามที่ต่างๆ

กอล์ฟ : หลังจากที่ส่างลองไปทำพิธีกั่นตอยังสถานที่สุดท้ายในวันนี้นั่นก็คือ ..... กันแล้ว ก็จะกลับมาพักผ่อนที่บ้าน พ่อแม่และญาติพี่น้องก็จะเตรียมการต่างๆ เพื่อต้อนรับแขกที่จะมาร่วมทำบุญกันในช่วงค่ำครับ เราก็คงต้องให้น้องใหญ่และเพื่อนๆส่างลองได้ไปพักผ่อนกันก่อน

ส่วนผมก็ต้องคงขอลาไปพักเช่นเดียวกันครับ นี่เป็นเพียงแค่ช่วงกลางวันของวันแรกเท่านั้นนะครับ ในสัปดาห์ผมจะพาท่านผู้ชมไปดูการรับแขกตามบ้านเจ้าปอย ที่จัดปอยส่างลองกันต่อครับ ว่าจะมีวิธีการหรือแตกต่างกันตามแต่ละบ้านอย่างไรบ้าง

ก่อนจบรายการในวันนี้ผมก็ต้องขอบคุณพ่อแม่และญาติของส่างลอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ทุกคน ที่อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการที่วัดปางล้อ ส่วนในวันนี้เวลาของผมและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ครับ สวัสดีครับ

*** ภาพพ่อแม่ผู้ปกครอง และเด็กๆ ที่กำลังเดินทางกลับ***

***** จบรายการ *****

2.19 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 26 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 9

เทปที่ 26 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 9

การจัดงานวันที่ 3 การแห่โคหลู่

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 14 พฤษภาคม 2554

*** ภาพบรรยากาศในบริเวณวัด***

*** ภาพผู้คนทยอยมาที่วัด***

*** ภาพนักดนตรีกลองก้นยาวบรรเลงเพลงในบริเวณวัด***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณประตูทางเข้าวัดปางล้อ***

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

สอง : ขอต้อนรับท่านผู้ชมทุกท่าน เข้าสู่รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุด “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอนกับสอง พุทธกรองค่ะ

กอล์ฟ : และผมกอล์ฟ ฐาปนพงศ์ สมศักดิ์ สำหรับในวันนี้เป็นวันที่สามของการจัดงานปอยส่างลองแล้วนะครับ ซึ่งเป็นวันที่มีพิธีกรรมสำคัญๆ ถึง 3 พิธีกรรมด้วยกันครับ ประกอบด้วยพิธีอะไรบ้างครับน้องสาว

สอง : แหมพูดมาซะดิบดีนึกว่าจะพูดเอง 3 พิธีที่พี่กอล์ฟพูดถึงก็ประกอบด้วย พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีพ่อแม่ป้อนข้าวป้อนน้ำส่างลอง และพิธีแห่โคหลู่ หรือเครื่องไทยธรรม ซึ่งเป็นพิธีแรกที่จะสองและพี่กลอฟจะพามาชมในวันนี้นั่นเองค่ะ

กอล์ฟ : ใช่แล้วครับ ซึ่งตอนนี้พ่อแม่ผู้ปกครอง ญาติ ส่างลอง และผู้มาร่วมงานต่างเดินทางมาที่วัดปางล้อกันตั้งแต่เช้าตรู่จนมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อมาช่วยแบก หาม ถือเครื่องไทยธรรม และอัฐบริขารในขบวนที่กำลังจะเริ่มในไม่อีกกี่นาทีข้างหน้านั่นเองครับ

สอง : สองว่าเราอย่ามัวแต่พูดให้เสียเวลาอยู่เลย เราเข้าไปกันข้างในกันดีกว่านะ

กอล์ฟ : ได้ครับ อย่างนั้นก็เข้าไปกันเลยครับ

*** ภาพบรรยากาศภายในบริเวณวัดปางล้อ***

บทบรรยาย : ก่อนบรรพชาอุปสมบทหรือในวันบรรพชาอุปสมบท จะมีการแห่ไทยธรรมเป็นขบวนใหญ่ เครื่องไทยธรรมทุกชิ้นจะนำมาแห่พร้อมกันในวันนี้เสมือนหนึ่งเป็นการเลียบนครของอลอง เป็นกิจกรรมแสดงถึงความหรูหราและพร้อมเพรียงของงานปอยส่างลอง เหล่าญาติและศรัทธาประชาชนจะพร้อมเพรียงกันมาร่วมขบวนแห่อย่างสนุกสนาน ช่วยกันถือ ช่วยกันแบก ช่วยกันหามอัฐบริขาร เครื่องไทยธรรมทุกชิ้นทั้งเล็กและใหญ่ได้นำมาจัดเรียงร่วมขบวนให้ครึกครื้นสวยงาม ทุกคนมีความรู้สึกร่วมในส่วนบุญด้วยศรัทธาและเต็มใจ ขบวนแห่จะตั้งขบวนที่หน้าบ้านเจ้าภาพใหญ่แห่ตามถนนหน้าบ้านเจ้าภาพใหญ่แห่ตามถนนไปยังวัด

กอล์ฟ : ท่านผู้ชมครับ ตอนนี้ก็ได้มีการจัดรูปขบวนโคหลู่กันแล้วนะครับเดี๋ยวเรามาดูกันดีกว่านะครับ ว่าในขบวนประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

1) ส่วนแรกที่อยู่ด้านหน้าสุดของขบวน ก็คือ **จีเจ่ หรือกังสดาล** โดยจะตีเป็นระยะ ๆ เป็นการป่าวประกาศให้ได้ยินกันทั่ว ๆ ไป เมื่อใครได้ยินแล้วให้ร่วมอนุโมทนาหรือเดินทางมาร่วมทำบุญ

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

2) ม้าเจ้าเมือง เป็นม้าทรงของเจ้าเมือง (เจ้าพ่อหลักเมือง) ม้าเจ้าเมืองจะคัดม้าที่สวยที่สุด สง่างามและเชื่อง นำมาตกแต่งด้วยดอกไม้ ปูด้วยผ้าหรือใส่อาน แล้วไปอัญเชิญเจ้าพ่อหลักเมืองหรือศาลเจ้าประจำหมู่บ้านมาประทับเพื่อให้เจ้าเมืองช่วยปกป้องคุ้มครองให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยปราศจากเหตุร้ายทั้งปวงครับ

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

3) ผู้หลักผู้ใหญ่ของเมือง ทั้งท่านผู้ว่าราชการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และภริยา ท่านรองผู้ว่าฯ ท่านนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน ท่านรองนายกฯ และท่านอื่นๆ ที่เห็นความสำคัญของประเพณีปอยส่างลอง ให้เกียรติร่วมเดินในขบวนนี้ด้วยครับ และตามมาด้วยผู้อาวุโสแต่งชุดขาว อุ้มขันข้าวตอกดอกไม้ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีศีลธรรม เป็นผู้บริสุทธิ์เดินนำหน้าขบวนครับ เอาล่ะครับไปที่น้องสองกันบ้างดีกว่าว่าต่อจากส่วนนี้จะเป็นอะไรครับ

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

4) **สอง** : สำหรับในส่วนต่อมา เป็นอันดับที่ 4 ก็คือ **เครื่องไทยทานพระพุทธ** หรือ **“อุ๊บเจ้าพารา”** คือเครื่องสักการะพระพุทธ มีดอกไม้ ธูปเทียน ขนม บรรจุอยู่ในภาชนะใช้คนแบกหาม จำนวน 2 คน เมื่อถึงวันทำบุญจะนำไปถวายพระพุทธ

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

5) พานดอกไม้ถวายพระรัตนตรัย

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

6) ขบวนฟ้อนและดนตรีตอยอฮอล ใช้บรรเลงประกอบขบวนทำให้เกิดความไพเราะรื่นเริงในขบวน

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

7) ต้นตะเป่ส่าพระพุทธ คล้ายจองพารา โครงสร้างทำด้วยไม้ไผ่กรุกระดาษสาตกแต่งลวดลายสวยงามมาก ต้นเล็กหรือใหญ่แล้วแต่ฐานะเจ้าภาพจัดเป็นส่วนที่เด่นที่สุดในขบวน ใช้สำหรับถวายพระพุทธเจ้า

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

8) ต้นตะเป่ส่าถวายวัด คล้ายต้นตะเป่ส่าพระพุทธต่างกันตรงเครื่องห้อยซึ่งเป็นเครื่องใช้สำหรับวัด เช่น ถ้วยชาม จาน แก้วน้ำ หม้อ ฯลฯ ตามแต่ศรัทธาเพื่อนำไปถวายวัด

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

9) **ปุ๊กข้าวแตก** คือห่อข้าวตอกด้วยกระดาษสา หรือผ้า ผูกติดกับธงสามเหลี่ยมที่เรียกว่า “จ๊ากจ่า” ใช้แทนดอกไม้สำหรับแจกให้ผู้ไปร่วมงานบรรพชาไหว้พระ ปุ๊กข้าวแตกจะขาดไม่ได้และจะต้องมีจำนวนเท่ากับส่างลอง

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

10) ขบวนโคหลู่นำเครื่องอัฐบริขาร ที่ใช้ในการบรรพชาและเครื่องไทยธรรมทุกชิ้นมาเข้าขบวนแห่ให้ยิ่งใหญ่และสวยงาม เรียงกันมาเป็นคู่ๆ ดังนี้ค่ะ

- เทียนเงิน เทียนทอง คือธูปเทียนแพ เป็นเครื่องบูชาส่างลองสำหรับถวายแด่พระ

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

- พุ่มเงิน พุ่มทอง

- อู่ต่อง ปานต่อง คือ กรวยหมากพลูและกรวยดอกไม้ สำหรับส่างลองถวายพระพุทธและประดับขบวน

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

11) หม้อน้ำต่า คือหม้อดินห่อผ้าขาวใส่ใบไม้ 9 ชนิด จัดไว้เพื่อความร่มเย็นและเป็นสิริมงคลค่ะ และขอส่งต่อให้กับพี่กอล์ฟในส่วนต่อไปเลยค่ะ

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

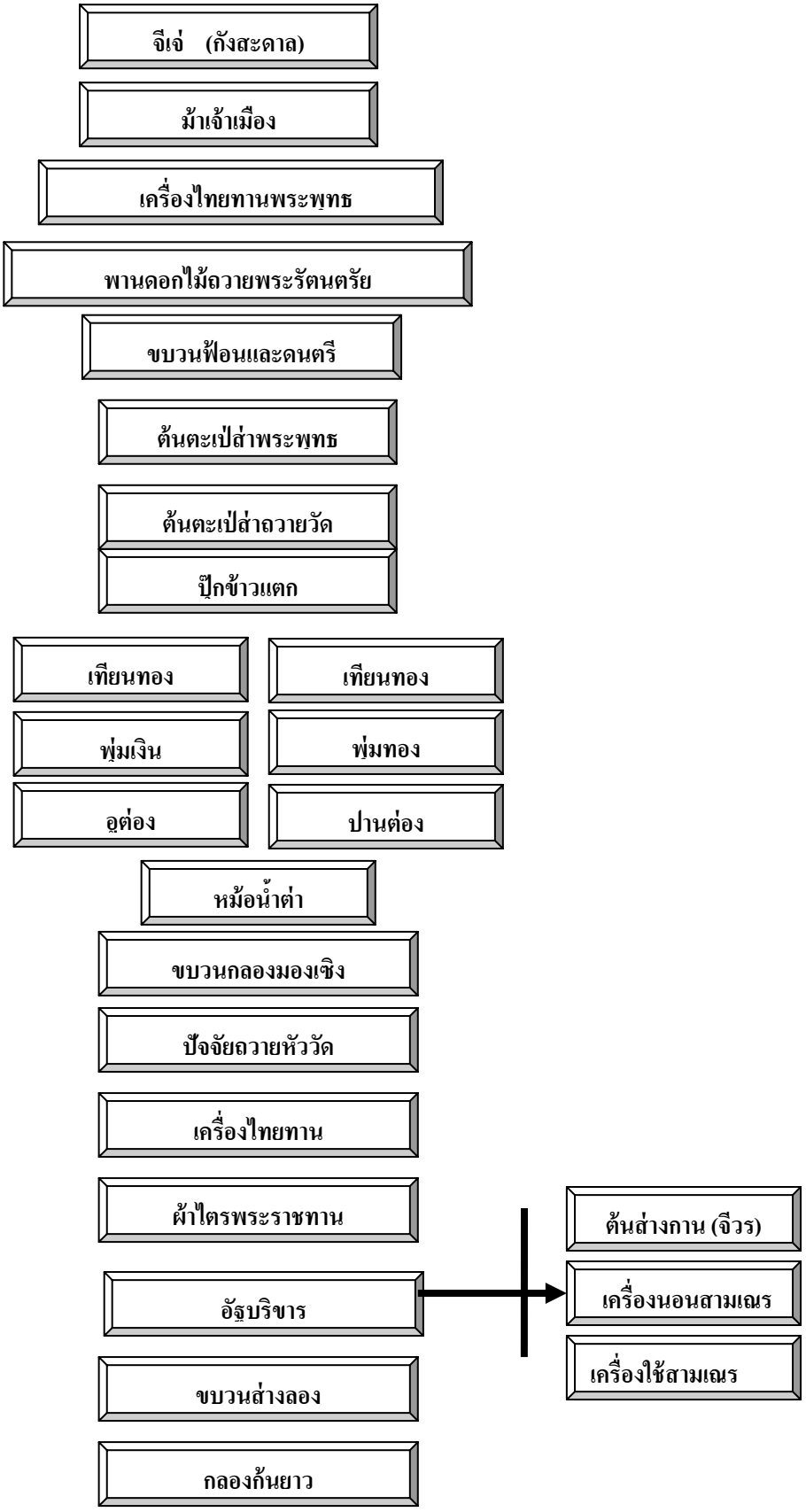
กอล์ฟ :

12) ขบวนกลองมองเชิง ต่อด้วยภาพสิ่งที่พิธีกรกล่าวถึง
13) ปัจจัยถวายหัววัด ต่อด้วยภาพสิ่งที่พิธีกรกล่าวถึง
14) เครื่องไทยทาน ต่อด้วยภาพสิ่งที่พิธีกรกล่าวถึง
15) ผ้าไตรพระราชทาน ต่อด้วยภาพสิ่งที่พิธีกรกล่าวถึง
16) อัฐบริขาร
    - ต้นส่างกาน (จีวร) ต่อด้วยภาพสิ่งที่พิธีกรกล่าวถึง
    - เครื่องนอนสามเณร ต่อด้วยภาพสิ่งที่พิธีกรกล่าวถึง
    - เครื่องใช้สามเณร ต่อด้วยภาพสิ่งที่พิธีกรกล่าวถึง
17) ขบวนส่างลอง เป็นกลุ่มซึ่งจะอยู่เกือบท้ายขบวน วันนี้ทั้งส่างลองตะแปส่างลองและผู้ถือทีคำจะแต่งกายสวยงามเป็นพิเศษ ขณะขบวนเคลื่อนที่ไปก็จะฟ้อนรำไปด้วยตามจังหวะกลองก้นยาว หากปีใดมีการบวชส่างลองเป็นจำนวนมาก จำนวนชุดกลองก้นยาวก็จะมีมากตามไปด้วยบางทีมีถึง 5-7 ชุด ทำให้เกิดความสนุกสนานครึกครื้นมากยิ่งขึ้น

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

18) กลองก้นยาว

*** ภาพที่พิธีกรกล่าวถึง***

บทบรรยาย : ขบวนแห่โคหลู่งานปอยส่างลองถือว่าเป็นขบวนแห่ที่ยิ่งใหญ่และสวยงาม เป็นขบวนแห่ที่มีผู้คนมาร่วมกันมากยิ่งกว่างานประเพณีใด ๆ ในจังหวัด ขบวนแห่จะออกจากจุดตั้งต้นไปตามถนนที่สำคัญ ระหว่างทางจะมีผู้สูงอายุถือ “อุ๊บ” ออกมาโปรยข้าวตอกดอกไม้เป็นการอนุโมทนาสาธุในการทำบุญ เมื่อแห่ขบวนรอบหมู่บ้านแล้ว ขบวนแห่จะไปสิ้นสุดที่วัด จะมีผู้คนออกมาต้อนรับ มีน้ำดื่มมาคอยบริการ บ้างก็มารอโปรยข้าวตอกดอกไม้ ขบวนแห่จะเวียนรอบวัด 3 รอบ แล้วนำโคหลู่ขึ้นไปจัดไว้บนวัด เลี้ยงอาหารกลางวันและพักจนหายเหนื่อยแล้วก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

คำถาม ที่ถามแทรกในขบวนเป็นช่วงๆ

สอง : **ถามคนที่อยู่ในขบวน**

- สิ่งที่ถือในมือหรือที่หาบอยู่เรียกว่าอะไร ใช้ทำอะไร และมีความสำคัญอย่างไร
- ผู้ที่ถือเป็นใคร และมีความเกี่ยวข้องกับส่างลอง องค์ไหน อย่างไร
- ทำไมถึงมาร่วมขวน มาด้วยความสมัครใจหรือได้รับค่าตอบแทน
- มีความเชื่อเกี่ยวกับการมาร่วมในขบวนแห่อย่างไร
- มาปีแรกรึเปล่า หรือมกี่ครั้งแล้วฯลฯ

กอล์ฟ : **ถามนักท่องเที่ยวและผู้คนที่รอดูขบวนอยู่ข้างทาง**

- มีความรู้สึกอย่างไรที่ได้เห็นขบวนอันยิ่งใหญ่อย่างนี้
- มีทัศนคติ หรือความคิดเห็น กับประเพณีปอยส่างลองอย่างไร
- อยากให้ประเพณีนี้คงอยู่ต่อไปหรือไม่อย่างไร
- ในฐานะที่เป็นคนแม่ฮ่องสอน จะร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานประเพณีปอยส่างบองให้คงอยู่ต่อไปอย่างไร (ถามคนแม่ฮ่องสอน)
- เห็นขบวนแห่อย่างนี้แล้วอยากบวชส่างลองหรือไม่ เพราะอะไร (ถามเด็กผู้ชาย)

สอง : **ถามแม่ และญาติของส่างลอง**

- วันนี้หาบหรือถืออะไร ทำไมแม่ต้องเป็นคนถือ พ่อแม่ของส่างลองทุกองค์ต้องถือแบบเดียวกันหมดรึเปล่า
- เห็นคนมาร่วมขบวนแห่เยอะขนาดนี้รู้สึกอย่างไร

ภาพขบวนส่างลองแห่มาถึงวัด ผ่านประตูวัดปางล้อ

ภาพพิธีกรยืนอยู่ในบริเวณวัด

กอล์ฟ : ตอนนี้ขบวนแห่ครัวหลู่ก็กลับมาถึงที่วัดจองคำแล้ว แต่คนที่อยู่ในขบวนก็ยังมีแต่นรอยยิ้มและสนุกสนานอยู่ ไม่มีท่าทีว่าจะเหน็ดเหนื่อยเลยแม้แต่น้อย

สอง : ต่อจากนี้ส่างลองและคนที่มาร่วมขบวนก็จะขึ้นไปบนวัด เราตามเข้าไปกันดีกว่าค่ะ ว่าจะมีพิธีการอะไรต่อไปค่ะ

ภาพพิธีกรรมบนวัด

ภาพพิธีกรยืนอยู่ด้านหลังของวัด มีฉากเป็นผู้คนที่กำลังส่งจานข้าว

กอล์ฟ : หลังจากเสร็จพิธีกรรมบนวัดแล้วก็จะมีการเลี้ยงข้าวส่างลองและผู้มาร่วมขบวน ดังจะเห็นได้จากผู้คนที่ช่วยกันส่งข้าวและอาหารขึ้นไปบนวัดด้านหลังเราสองคนนั่นเองครับ

สอง : หลังจากนั้นส่างลองก็จะกลับไปพักผ่อนที่บ้านเพื่อเก็บแรงไว้ร่วมพิธีในช่วงกลางคืนต่อไป แต่หากส่างลององค์ไหนที่ยังไปเยี่ยมญาติตามบ้านต่างๆ ได้ไม่ครบ ก็จะไปกันต่อในช่วงบ่ายจนครบค่ะ

กอล์ฟ : แต่ตอนนี้เวลาของผม กับน้องสองก็เริ่มหิวกันแล้ว คงต้องขอตัวไปทานอาหารไทใหญ่ที่รอพวกเราอยู่นะครับ ส่วนในสัปดาห์หน้าผมและน้องสองจะพาทุกท่านไปชมพิธีบายศรีสู่ขวัญส่างลองแบบไทใหญ่ และพิธีการพ่อ แม่ป้อนข้าวป้อนน้ำให้กับส่างลอง ซึ่งเป็นพิธีที่สำคัญอีกพิธีหนึ่งในประเพณีนี้ครับ

สอง : ก่อนจบรายการในวันนี้สองก็ต้องขอขอบคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลเรื่องประเพณีปอยส่าลอง ตลอดจนคุณพ่อแม่และญาติของส่างลอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ทุกคน ที่อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการค่ะ

ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ค่ะ

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

*** ภาพการรับประทาน และบรรยากาศภายในงาน***

******* จบรายการ *******

2.20 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 27 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 10

เทปที่ 27 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 10

การจัดงานวันที่ 3 พิธีทำขวัญส่างลอง/พ่อ-แม่ป้อนข้าวส่างลอง

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 28 พฤษภาคม 2554

*** ภาพบรรยากาศในบริเวณวัด***

*** ภาพผู้คนทยอยมาที่วัด***

*** ภาพการแดงมรสพ และกิจกรรมภายในบริเวณวัด***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณบันไดทางขึ้นวัดปางล้อ***

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

สอง : ขอต้อนรับท่านผู้ชมทุกท่าน เข้าสู่รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุด “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอนกับสอง พุทธกรองค่ะ

กอล์ฟ : และผมกอล์ฟ ฐาปนพงศ์ สมศักดิ์ สำหรับรายการในสัปดาห์นี้เรายังคงอยู่ในการจัดงานวันที่สามของกประเพณีปอยส่างลองอยู่นะครับ ซึ่งเมื่อสัปดาห์ที่แล้วผม และน้องสองได้พาท่านผู้ชมไปดูขบวนแห่โคหลู่กันแล้ว แต่อย่างที่บอกว่าในวันนี้ยังมีพิธีกรรมอีก 2 พิธีที่ยังเหลืออยู่ครับ

สอง : ใช่แล้วค่ะ นั่นก็คือพิธีทำขวัญส่างลอง ซึ่งเป็นพิธีแบบดั้งเดิมของชาวไทใหญ่ และพิธีเลี้ยงอาหารส่างลองแบบเต็มรูปแบบ ที่เราทั้งสองคนจะพามาชมในวันนี้นั่นเองค่ะ

กอล์ฟ : แล้วตอนนี้พิธีการบนวัดก็กำลังจะเริ่มขึ้นแล้ว ผมว่าขึ้นไปบนวัดกันดีกว่านะครับ

สอง : ค่ะพี่กอล์ฟ ไปกันเลยค่ะ

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ***

บทบรรยาย : ในช่วงเย็นของวันที่ 3 ของการจัดงาน จะเริ่มต้นด้วยพิธีทำขวัญส่างลองซึ่งคล้ายการทำขวัญนาค เป็นพิธีเรียกขวัญ และผูกข้อมือให้ศีลให้พรแก่ส่างลอง พิธีเรียกขวัญส่างลองที่บ้านเจ้าภาพใหญ่ หรือที่วัด จะเริ่มตั้งแต่ 6 โมงเย็นเป็นต้นไป ส่างลองและพ่อแม่หรือพ่อขามแม่ขามจะไปรวมตัวกันที่บ้านเจ้าภาพใหญ่ หรือที่วัดที่ใช้เป็นสถานที่จัดพิธีเพื่อเข้าสู่พิธีเรียกขวัญ หมอสู่ขวัญเป็นหมอพื้นบ้านชาวไทใหญ่เรียกขวัญแบบพิธีไทใหญ่

สำหรับการเลี้ยงอาหารนั้นผู้รู้บางท่านกล่าวว่าในอดีตมีการจัดเลี้ยงอาหารไว้ถึง 32 อย่างด้วยกัน ส่วนเหตุผลที่ต้องเลี้ยงอาหารส่างลองถึง 32 อย่างนั้น ก็เพราะต้องการให้ส่างลองเสวยสุขในโลกปุถุชน(คนธรรมดา) ก่อนจะไปเสวยสุขในโลกของบรรพชิต (ความสุขในโลกียะ) แต่ในปัจจุบันมีการเลี้ยงอาหารส่างลองเพียง 1 อย่างเท่านั้น เพื่อความประหยัด และง่ายต่อการเตรียมการ สถานที่ที่จะเลี้ยงอาหารส่างลองเต็มรูปแบบจะจัดไว้ที่บ้านเจ้าภาพใหญ่ หากส่างลองมีจำนวนมากจะจัดที่วัด ในวันนี้พ่อแม่ของส่างลอง ญาติทั้งฝ่ายพ่อและแม่จะมาร่วมงานกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา เมื่อถึงเวลาพ่อแม่ส่างลองจะยกสำรับอาหาร 12 อย่างมาให้ส่างลองรับประทานพร้อมทั้งป้อนอาหารให้ส่างลองและคอยดูแลเอาอกเอาใจ สำหรับส่างลองที่ไม่มีพ่อแม่ป้อนอาหารให้ก็จะมีพ่อข่ามแม่ข่าม หรือพ่อ – แม่อุปถัมภ์ เป็นผู้ป้อนอาหารแทน

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ และบริเวณพื้นที่ที่ส่างลองอยู่***

กอล์ฟ : ตอนนี้ส่างลอง และผู้มาร่วมงานก็ได้มาอยู่บนวัดกันอย่างหนาแน่น จากพื้นที่กว้างดูแคบไปถนัดตาเลยล่ะครับ

สอง : โดยส่างลองทุกองค์จะถูกจัดอยู่ในเขตพิธีที่ล้อมรอบด้วยสายสินธุ์ และเตรียมพร้อมที่เข้าสู่พิธีกรรมทำขวัญส่างลอง โดยสล่า หรือ หมอสู่ขวัญไทใหญ่ค่ะ แต่เอ….. แล้วการทำขวัญส่างลองนี้ทำไปเพื่ออะไรคะ มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง และชาวไทใหญ่มีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีนี้อย่างไร พี่กอล์ฟพอจะรู้มั้ยคะ

กอล์ฟ : แหมมาเป็นชุดอย่างนี้ตอบแทนไม่ทันเลยนะครับ พี่ก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่เดี๋ยวพี่จะไปถามผู้รู้ให้ก็แล้วกันนะครับ

สอง : ดีเลยค่ะ ส่วนสองก็พูดคุยกับผู้มาร่วมพิธีนี้กันดีกว่านะคะ

กอล์ฟ : งั้นไปกันเลยครับ

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ ***

*** ภาพกอล์ฟนั่งอยู่กับผู้รู้ ***

กอล์ฟ : ท่านผู้ชมครับตอนนี้ผมก็กำลังอยู่กับ…….. เพื่อมาขอความรู้ในเรื่องของการทำขวัญส่างลอง และพิธีการเลี้ยงอาหารส่างลองกันครับ

คำถาม (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย)

- พิธีทำขวัญนี้ทำเพื่ออะไร
- พิธีรับขวัญส่างลองมีวิธีและขั้นตอนอย่างไร
- ผู้ที่ทำขวัญส่างลองเป็นใคร
- คำร้องเรียกขวัญมีความหมายโดยสรุปอย่างไร
- การเลี้ยงอาหารส่างลองมีวิธีการอย่างไร
- ทำไมพ่อแม่ต้องป้อนข้าวให้กับลูกที่เป็นส่างลองด้วยครับ
- มีความเชื่ออย่างไรเกี่ยวกับเลี้ยงอาหารส่างลอง

กอล์ฟ : วันนี้ผมต้องขอบขอบคุณ คุณ…….. มากเลยนะครับที่มาให้ความรู้กับเราในวันนี้ครับ ไปพบกับน้องสองที่อยู่ทางด้านนู้นกันต่อเลยครับ

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ ***

*** ภาพสองนั่งอยู่กับผู้มาร่วมงาน ***

คำถาม (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย)

- ทำไมถึงมาร่วมในพิธีนี้
- มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพิธีนี้อย่างไรบ้างครับ
- คำถามอื่นๆ

สอง : ตอนนี้พิธีทำขวัญส่างลองก็จะเริ่มขึ้นแล้ว เราไปชมพิธีเลยคะ

*** ภาพการประกอบพิธีทำขวัญส่างลอง ***

กอล์ฟ : หลังจากเสร็จพิธีทำขวัญส่างลองแล้วก็จะเป็นพิธีเลี้ยงอาหารส่างลองครับ ไปชมกันเลยครับ

*** ภาพชาวบ้านยกอาหารเข้ามาเสิรฟ อย่างร่วมแรงร่วมใจกัน ***

*** ภาพการเลี้ยงอาหารส่างลอง ***

*** ภาพแม่ส่างลองป้อนข้าวส่างลอง ***

*** ภาพน้องสองนั่งอยู่กับแม่ส่างลอง และส่างลองใหญ่ ***

สอง : ตอนนี้สองก็กำลังนั่งอยู่กับน้ำรุ่ง และส่างลองใหญ่กันแล้วนะคะ เดี๋ยวเรามาสัมภาษณ์ความรู้สึกในพิธีนี้หน่อยนะคะ

คำถามแม่ (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย)

- วันนี้มีพิธีกรรมทั้งวัน คุณแม่เหนื่อยมากรึเปล่าคะ
- แล้วคิดว่าวันนี้คุ้มกับความเหนื่อยรึเปล่า
- ได้มาร่วมพิธีนี้แล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง กับการทำขวัญส่างลอง
- เมื่อสักครู่คุณแม่ได้ป้อนข้าวน้องใหญ่แล้วมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
- เสร็จจากพิธีนี้แล้วจะต้องอะไรกันต่อคะ
- คำถามอื่นๆ

คำถามน้องใหญ่ (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย)

- เมื่อกี้นี้น้องใหญ่ได้ร่วมพิธีทำขวัญส่างลองแล้วรู้สึกอย่างไร
- ฟังออกรึเปล่า เข้าใจความหมายไหม
- แม่ป้อนข้าวแล้วรู้สึกอย่างไร
- มีอาหารตั้งหลายอย่าง จะกินหมดรึเปล่า
- ชอบแกงอะไรมากที่สุด
- คำถามอื่นๆ

สอง : เดี๋ยวเราให้น้องใหญ่ได้ทานข้าวให้อิ่มก่อนนะคะ เดี๋ยวเราไปชมสิ่งอื่นๆ ที่น่าสนใจในบริเวณวัดกันต่อค่ะ

*** ภาพบรรยากาศในบริเวณวัดปางล้อ ***

*** ภาพการเตรียมอาหารหลังวัด ***

กอล์ฟ : ท่านผู้ชมครับ ตอนนี้กอล์ฟก็อยู่บริเวณด้านหลังของวัดซึ่งเต็มไปด้วยผู้คนที่ช่วยกันจัดเตรียมอาหารสำหรับวันพรุ่งนี้อย่างร่วมแรงใจกันเลยทีเดียวครับ ส่วนด้านข้างวัดก็กำลังขะมักเขม้นกับการทำฮังเล ที่มีถึง 9 หม้อ เพื่อให้เพียงพอสำหรับจำนวนผู้ร่วมงานนี้นับพันคนนั่นเองครับ

บทบรรยาย : ที่บ้านเจ้าภาพและที่วัดในคืนนี้ เจ้ามื้อ (พ่อครัวผู้ประกอบอาหาร) จะต้องทำงานหนักมาก เนื่องจากวันพรุ่งนี้จะเป็นวันบรรพชาสามเณรจะต้องเลี้ยงอาหารทั้งพระสงฆ์สามเณรทั้งในวัดที่จะบรรพชาและที่นิมนต์มาร่วมพิธีบรรพชา ตลอดจนผู้คนที่มาร่วมงานทั้งหมดซึ่งจะมีเป็นจำนวนมาก การเตรียมอาหารจะแยกกันทำ อาหารสำหรับพระสงฆ์สามเณรจะจัดทำเป็นพิเศษซึ่งจะมีหลายอย่างทั้งอาหารคาวหวาน การเตรียมอาหารต้องใช้คนจำนวนมาก เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยและให้กำลังใจแก่เจ้ามื้อเจ้าภาพจะเตรียมกลองมองเซิงไว้ให้เจ้ามื้อด้วย

*** ภาพการแสดงมหสพ ***

สอง : หลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรมบนวัดแล้ว ผู้มาร่วมงานก็จะได้ผ่อนคลายและสนุกสนานรื่นเริงกับการแสดงและมหสพต่างๆ โดยเฉพาะลิเกจ๊าดไต ที่อยู่ด้านหลังของสองนี้นั่นเองค่ะ

*** ภาพการแสดงมหสพ ***

*** ภาพคนดูและผู้มร่วมงานชมการแสดงต่างๆ ***

*** ภาพสองกับกอล์ฟยืนอยู่ในบริเวณวัด ***

สอง : พี่กอล์ฟหายไปไหนมาคะเนี่ย

กอล์ฟ : ก็พาท่านผู้ชมไปบุกก้นครัว เบื้องหลังความอร่อยของอาหารในงานนี้ยังไงล่ะ

สอง : แหม หนีไม่พ้นเรื่องกินจริงๆนะพี่กอล์ฟเนี่ย

กอล์ฟ : ก็กลิ่นหอมมั่นยั่วใจนี่นา แล้วสองล่ะไปไหนมา

สอง : ก็พาท่านผู้ชมไปชม มหรสพ และการแสดงภายในงานนี้ยังไงล่ะคะ คนเยอะมากเลยคะ มีทั้งผู้เฒ่าผู้แก่ เด็กๆ และหนุ่มๆ สาวๆ

กอล์ฟ : มีสาวๆ ด้วยเหรอ งั้นเราไปดูการแสดงดีกว่านะ

สอง : พูดถึงสาวๆ นี่งูออกทันทีเลยนะ จะต้องไปดูที่ไหนไกล สาวสวยๆยืนอยู่นี่ทั้งคน เอาล่ะๆ ไปก็ไปได้แต่เราต้องมาลาท่านผู้ชมกันก่อน

กอล์ฟ : อ้อ เกือบลืมไปเลยแฮะ สำหรับในสัปดาห์หน้าผมและน้องสองจะพาท่านผู้ชมทุกท่านไปชมการจัดงานสายส่างลอง ในวัน ข่ามส่าง หรือ วันสุดท้ายของการจัดงานกันครับ ต้องติดตามกันให้ได้นะครับว่าจะพิธีสำคัญๆ อะไรบ้างครับ

สอง : ก่อนจบรายการในวันนี้สองก็ต้องขอขอบคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลเรื่องประเพณีปอยส่าลอง ตลอดจนคุณพ่อแม่และญาติของส่างลอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ทุกคน ที่อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการค่ะ ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ค่ะ

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

*** ภาพการรับประทาน และบรรยากาศภายในงาน***

***** จบรายการ *****

2.21 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 28 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 11

เทปที่ 28 : "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 11

(การจัดงานวันที่ 4 วันข่ามส่าง การบวชเณร และการเลี้ยงตะแป)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 4 มิถุนายน 2554

*** ภาพบรรยากาศในบริเวณวัด***

*** ภาพผู้คนทยอยมาที่วัด***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณบันไดทางขึ้นวัดปางล้อ***

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

สอง : ขอต้อนรับท่านผู้ชมทุกท่าน เข้าสู่รายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ชุด "ส่างลอง" เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอนกับสอง พุทธกรองค่ะ

กอล์ฟ : และผมกอล์ฟ ฐาปนพงศ์ สมศักดิ์ สำหรับรายการในสัปดาห์นี้ก็มาถึงการจัดงานวันที่สี่ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการจัดการงานประเพณีปอยส่างลองแล้วนะครับ

สอง : ชาวไทใหญ่เรียกวันนี้ว่า วันข่ามส่าง ค่ะ เป็นวันสุดท้ายของเด็กๆ ที่จะเป็นส่างลอง ก่อนจะนุ่งจีวรบรรพชาเป็นสามเณรค่ะ ซึ่งจัดที่วัดปางล้อเช่นเดิมค่ะ

กอล์ฟ : แล้วตอนนี้ผู้คนก็ทยอยเข้ามาที่วัดกันมาขึ้นเรื่อยๆ ผมว่าเราขึ้นไปบนวัดกันดีกว่านะครับ

สอง : ค่ะพี่กอล์ฟ ไปกันเลยค่ะ

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ***

บทบรรยาย : เช้าวันสุดท้ายของงาน เรียกกันว่าวันข่ามส่าง เป็นวันที่จะนำส่างลองไปบรรพชาเป็นสามเณร หากในการจัดงานมี "จางลอง" คือผู้ที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุอยู่ด้วย ก็จะทำกันตั้งแต่เช้าตรู่ เรียกกันว่า "ญาบจาง" การญาบจางหรืออุปสมบทจะเริ่มราว ๆ 04.00 – 05.00 นาฬิกา วันสุดท้ายของปอยส่างลองนี้ ผู้คนจะมาชุมนุมกันที่วัดตั้งแต่เช้า โดยเฉพาะคนเฒ่าคนแก่จะไปถึงวัดก่อนพร้อม "อุ๊บ" หรือขันดอกไม้ จนได้เวลาพอสมควรก็จะมีการ "ถ่อมลึก" คืออ่านหนังสือธรรมะให้ทุกคนฟังอันเป็นการกล่อมเกลาจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่ในความดีซึ่งถือเป็นประเพณีสืบทอดกันมานานผู้ฟังก็จะนั่งฟังอย่างสงบและสำรวมกิริยาอาการ ผู้อ่านหนังสือธรรมะในการถ่อมลึกนี้คือ "จเร" ซึ่งหมายถึงผู้รอบรู้หรือผู้เชี่ยวชาญในด้าน "ลึกไต"

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ***

*** พิธีกรทั้งสองคนนั่งอยู่บนวัดปางล้อใกล้กับเครื่องโคหลู่***

กอล์ฟ : เมื่อขึ้นมาบนวัดก็จะเห็นว่าได้มีการจัดเตรียมสิ่งต่างๆ ไว้เป็นอย่างดีครับ

สอง : สำหรับเครื่องไทยธรรม อัฐบริขาร และข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ สำหรับสามเณรที่นำมาแห่ในขบวนโคหลู่ในวันที่ 3 ของการจัดงานซึ่งถูกแขวนไว้บนวัด ก็จะถูกนำลงมาให้กับส่างลองแต่ละองค์ค่ะ

กอล์ฟ : ตอนนี้พิธีกำลังจะเริ่มขึ้นแล้ว เราไปชมขั้นตอนการประกอบพิธีกันเลยนะครับ

*** ภาพการประกอบพิธีบรรพชา***

บทบรรยาย : พิธีบรรพชาอุปสมบท เป็นพิธีทางสงฆ์ปฏิบัติเหมือนกับท้องถิ่นอื่นทุกประการการบรรพชานิยมทำกันในตอนบ่าย สำหรับการอุปสมบทนั้นนิยมทำกันในตอนเช้ามืดเลียนแบบการออกผนวชของเจ้าชายสิทธัตถะ โดยขบวนส่างลองเจ้าไปในศาลาการเปรียญหรือวิหารที่ใช้เป็นที่บรรพชาอุปสมบท ส่างลองเดินเข้าไปนั่งเรียงแถวหน้าพระอุปัชฌาย์ กราบพระอุปัชฌาย์ 3 ครั้ง เมื่อพร้อมกันแล้วหันหน้ามากราบ 3 ครั้ง แล้วรับผ้าจีวรจากบิดามารดา หรือพ่อข่าม แม่ข่าม (พ่อ แม่อุปถัมภ์) ซึ่งแสดงถึงความผูกพันและสนับสนุนกันระหว่าง พ่อ แม่ กับลูก เสร็จแล้วหันกลับไปหาพระอุปัชฌาย์ เปล่งวาจาขอบรรพชา พระอุปัชฌาย์รับผ้าจีวรไปแก้ห่อและนำผ้าอังสะหรือผ้าชิ้นใดชิ้นหนึ่งในห่อผ้าจีวรคล้องคอส่างลอง เพื่อนำไปให้เปลี่ยนเครื่องส่างลอง และพระภิกษุจะช่วยนุ่งผ้าจีวรให้ พร้อมกลับมาเปล่งวาจาขอรับศีล 10 และขอนิสัย พระอุปัชฌาย์ให้ศีลบอกกัมมัฏฐานและให้โอวาทส่างลอง ซึ่งได้กลายเป็นเหล่ากอของสมณะ คือสามเณรเป็นเพศพรหมจรรย์สัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์ เป็นผู้เข้าสู่เส้นทางดำเนินไปสู่สิ่งสูงสุดทางพุทธศาสนา คือพระนิพพานตามปณิธานของเจ้าภาพและผู้บรรพชาที่ได้ตั้งใจไว้แต่แรก ได้ยอมเสียสละทรัพย์ที่ไม่จีรังเพื่อเข้าสู่เส้นทางที่จะบรรลุถึงอริยทรัพย์อันจีรังยั่งยืนตลอดไป หลังจากเสร็จพิธีจะมีเทศนา 1 กัณฑ์ เจ้าภาพใหญ่เจ้าภาพร่วมและผู้มาร่วมงานในพิธีถวายจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนาเป็นเสร็จพิธี

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ สามเณรถ่ายรูปหมู่***

*** ภาพกอล์ฟนั่งอยู่กับสามเณรใหญ่***

กอล์ฟ : ตอนนี้พิธีบรรพชาก็ได้เสร็จสิ้นลงแล้วนะครับ และตอนนี้ผมก็กำลังอยู่กับสามเณรใหญ่ หรืออดีตส่างลองใหญ่แล้วครับ

คำถาม (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย)

- ได้บรรพชาเป็นสามเณร และนุ่งห่มจีวรรแล้วรู้สึกอย่างไรบ้างครับ
- นุ่งจีวรอยากรึเปล่า ต่อไปต้องนุ่งเองพอจะทำได้หรือเปล่า
- ต่อจากนี้ไปจะต้องทำอะไรบ้าง
- จะต้องบรรพชาเป็นสามเณรไปจนถึงเมื่อไหร่
- คำถามอื่นๆ

กอล์ฟ : กอล์ฟก็ต้องขอมนัสการสามเณรใหญ่ด้วยนะครับ เดี๋ยวเราไปพบกับน้องสองและแม่ของสามเณรใหญ่กันต่อเลยครับ

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ ***

*** น้องสองนั่งอยู่กับคุณแม่ของสามเณรใหญ่ ***

สอง : ขอบคุณค่ะพี่กอล์ฟ ตอนนี้สองก็มานั่งอยู่กับน้ารุ่ง คุณแม่ของสามเณรใหญ่กันอีกครั้งค่ะ

คำถาม (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย)

- น้ารุ่งคะ ครั้งแรกที่ได้เห็นผ้าเหลืองของลูก น้ารุ่งมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
- น้ารุ่งคิดว่า บุญกุศลที่น้องใหญ่ได้บรรพชาเป็นสามเณร จะส่งผลต่อตัวของสามเณร ต่อตัวคุณแม่ ต่อคุณพ่อที่เสียไปแล้ว หรือต่อคนอื่นๆอย่างไรบ้างคะ
- น้ารุ่งพอใจกับการจัดงานส่างลองในครั้งนี้มากน้อยแค่ไหนคะ
- หากในปีหน้า พ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานของตนบวชส่างลองจะต้องเตรียมตัว หรือทำอย่างไรบ้างคะ

- น้ำรุ่งคิดว่าเราควรอนุรักษ์การจัดประเพณีปอยส่างลองของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ต่อไปหรือไม่ เพราะอะไร
- สุดท้ายนี้อยากให้น้ำรุ่งฝากในเรื่องของอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวไทใหญ่

สอง : ต้องขอขอบคุณน้ำรุ่ง รวมไปถึงญาติๆด้วยนะคะ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และอนุญาตให้เรามาติดตามและถ่ายทำสามเณรใหญ่เป็นเวลาเกือบหนึ่งเดือน ตั้งแต่การเตรียมงาน วัดจัดงาน สิ้นสุดการจัดงาน และบรรพชาเป็นสามเณรในวันนี้ค่ะ ขอบคุณค่ะ สวัสดีค่ะ

*** ภาพบรรยากาศบนวัดปางล้อ ***

*** ภาพกอล์ฟยืนอยู่ในบริเวณวัด ***

กอล์ฟ : แม้ว่าพิธีการจัดงานจะเสร็จสิ้นลงแล้ว แต่ยังเหลืออีกขั้นตอนหนึ่งนะครับ ที่จะต้องถูกจัดถูกครั้งเมื่อมีการจัดงานปอยส่างลอง นั่งก็คือ การเลี้ยงขอบคุณตะแปส่างลอง และผู้มาช่วยงานส่างลองตลอดช่วงเวลาของการจัดงานนั่นเองครับ เราไปชมบรรยากาศของการของคุณตะแปกันเลยครับ

*** ภาพบรรยากาศการเลี้ยงตะแป ***

บทบรรยาย : หลังจากนั้น หากมีคณะโบกไพ (บ้องไฟ) มาร่วมงานก็จะนำโบกไพไปจุด เมื่อจุดเสร็จเจ้าของจะนำโบกไพไปรับ “อะซู” จากเจ้าภาพ บางทีอาจมีส่างลองพาง (ส่างลองปลอม) คือคนธรรมดาแต่งกายเลียนแบบส่างล่องแห่ไปด้วย จะมีการ “เฮดกวาม” ขอ “อะซู” จากเจ้าภาพซึ่งเจ้าภาพจะมอบรางวัลให้เป็นเงินแถมยังเลี้ยงข้าวปลาอาหาร สำหรับเงินที่ได้นั้นคณะโบกไพจะนำไปซื้อเครื่องใช้ไม้สอยถวายวัด หรือบางทีก็ทำเป็นต้นผ้าป่าถวายวัดต่อไป

*** ภาพบรรยากาศการเลี้ยงตะแป ***

*** ภาพกอล์ฟกับสองยืนอยู่ในบริเวณการจัดงาน ***

กอล์ฟ : ท่านผู้ชมครับ งานประเพณีส่างลองอันยิ่งใหญ่ของชาวแม่ฮ่องสอนที่ท่านผู้ชมได้ชมนั่น คงจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมแรง ร่วมใจจากชาวแม่ฮ่องสอนทุกคน ที่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมของการจัดงานได้เป็นอย่างดี เพื่อให้ประเพณีปอยส่างลองนี้อยู่กับชาวแม่ฮ่องสอนตลอดไป

สอง : ใช่แล้วคะ สองจึงอยากขอเชิญชวนเพื่อนๆ เยาวชนชาวแม่ฮ่องสอนทุกคน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานในปีต่อๆ ไป และร่วมกันกันอนุรักษ์ประเพณีนี้ให้คงอยู่ด้วยค่ะ และแม้ว่าวันนี้จะเป็นวันสุดท้ายของการจัดงาน แต่ในสัปดาห์หน้าเราก็ยังคงติดตามสามเณรกันใหญ่อีกนะคะ

กอล์ฟ : ติดตามไปทำอะไรล่ะครับน้องสอง

สอง : ก็พาไปดูการรับบิณฑบาตครั้งแรก และกิจวัตรในวันแรกของการเป็นสามเณรของน้องใหญ่ และเพื่อนๆ ยังไงล่ะคะ ว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

กอล์ฟ : ดีเลยครับ พี่จะได้เตรียมของมาทำบุญใส่บาตรด้วย

สอง : นั่นสินะ นานๆ ทีพี่กอล์ฟจะตื่นมากตักบาตรทำบุญกับเขาซะที

กอล์ฟ : ก่อนจบรายการในวันนี้สองก็ต้องขอขอบคุณศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลเรื่องประเพณีปอยส่าลอง ตลอดจนคุณพ่อ คุณแม่และญาติของส่างลอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้ทุกคน ที่ได้อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการครับ

สอง : ท่านผู้ชมสามารถติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ค่ะ

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

*** ภาพการรับประทาน และบรรยากาศภายในงาน***

***** จบรายการ *****

2.22 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 29 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 12

เทปที่ 29 : “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 12

(วันแรกของการเป็นสามเณร บิณฑบาตวันแรก และกิจวัตรของสามเณร)

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 11 มิถุนายน 2554

*** ภาพบรรยากาศยามเช้าบนถนนสิงหนาทบำรุง***

*** ภาพผู้คนเตรียมอาหารมาใส่บาตร***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่ริมฟุตบาตรหน้าธนาคารกรุงไทย***

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

สอง : ขอต้อนรับท่านผู้ชมทุกท่าน เข้าสู่รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ชุด “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอนกับสอง พุทธกรองค่ะ

กอล์ฟ : และผมกอล์ฟ ฐาปนพงศ์ สมศักดิ์ แม้ว่าประเพณีปอยส่างลองจะได้เสร็จสิ้นลงไปแล้ว แต่การเป็นสามเณรของเด็กๆชาวไทใหญ่เพิ่งจะเริ่มต้นเท่านั้นครับ

สอง : ใช่แล้วค่ะ โดยในวันนี้จะเป็นวันแรกที่สามเณรน้อยๆ ของเราจะได้ปฏิบัติกิจของสงฆ์ และศึกษาธรรมะในพุทธศาสนา โดยเริ่มจากการรับบิณฑบาตจากโยมพ่อโยมแม่ และญาติที่มากันตั้งแต่เช้าตรู่กันเลยทีเดียวค่ะ

กอล์ฟ : เอ....แต่ว่า เขาเตรียมอะไรมาใส่บาตรกันบ้างนะ

สอง : ถ้าอยากรู้ก็เข้าไปสอบถามสิคะ

กอล์ฟ : ครับไปกันเลยครับ

*** ภาพโยมพ่อ โยมแม่ และญาติโยมเตรียมของที่จะมาใส่บาตร***

บทบรรยาย : การทำบุญตักบาตร เป็นการทำบุญที่ชาวพุทธทั่วไปรู้จักและปฏิบัติมากกว่าการทำบุญประเภทอื่น ๆ การตักบาตรนั้น ยังถือว่าเป็นการทำบุญประจำวันของชาวพุทธ และชาวพุทธไทยเชื่อว่า การออกบิณฑบาตของพระสงฆ์เป็นการช่วยโปรดสัตว์ที่อยู่ในอบายภูมิ เช่น เปรตวิสัย ให้ได้รับส่วนบุญ นอกจากนั้นยังเป็นการเริ่มต้นวันใหม่ด้วยการทำบุญทำให้จิตใจแจ่มใส เพื่อให้มีกำลังใจที่เข้มแข็ง เป็นการทำที่พึ่งคือบุญให้แก่ตนเองในอนาคต และช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไป

ก่อนจะทำบุญตักบาตร จะต้องเตรียมใจให้พร้อม ข้อนี้ถือว่าสำคัญมาก เพราะบุญที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ใจของผู้ถวาย ท่านแนะนำให้รักษาเจตนาให้บริสุทธิ์ทั้ง ๓ ขณะ คือ ก่อนถวาย ต้องตั้งใจเสียสละอย่างแท้จริง ขณะ

ถวาย ก็ควรมีใจเลื่อมใส ถวายด้วยความเคารพ และหลังจากถวายแล้ว ต้องยินดีในทานของตัวเองจิตใจเบิกบานเมื่อนึกถึงทานที่ตนเองได้ถวายไปแล้ว

ส่วนผู้รับ คือ พระภิกษุ สามเณร เป็นผู้สำรวมระวัง มีข้อวัตรปฏิบัติที่ดีงามตามพระธรรมวินัย ใฝ่ศึกษาเล่าเรียน พระพุทธพจน์ ทรงจำ นำมาบอกกล่าว สั่งสอนได้ และเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติเพื่อบรรเทาราคะ โทสะ โมหะ จนสามารถละขาดได้อย่างสิ้นเชิง

และสิ่งของที่ถวาย จะต้องได้มาด้วยวิธีที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน และที่สำคัญคือสิ่งนั้นต้องเหมาะสมแก่พระภิกษุสามเณรด้วย

เมื่อองค์ประกอบ ๓ อย่างข้างต้นบริบูรณ์ สิ่งที่จะต้องทำก่อนตักบาตร คือ "**การอธิษฐาน**" การอธิษฐานนี้นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้บุญของเราหนักแน่นก่อให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น และยังทำให้เราทราบเป้าหมายในการทำบุญด้วย นอกจากนี้ การอธิษฐานยังสามารถสร้างพลังขึ้นในจิตใจให้มากขึ้น เป็นการสั่งสมกำลังแห่งความบากบั่น อดทน เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ให้เราก้าวไปสู่สิ่งที่ปรารถนาได้ การอธิษฐานในขณะที่บำเพ็ญบุญนั้น ผลบุญย่อมหนุนส่งให้สำเร็จตามที่ปรารถนาไว้ ถึงแม้จะขึ้นอยู่กับเวลาและโอกาสบ้างก็ตาม แต่ความดีที่ทำไว้ย่อมไม่เสียหายไปแน่นอน

*** ภาพโยมพ่อ โยมแม่ และญาติโยมเตรียมของที่จะมาใส่บาตร***

*** ภาพกอล์ฟยืนอยู่กับโยมพ่อ โยมแม่ของสามเณร***

กอล์ฟ : ตอนนี้ผมก็มาอยู่กับโยมพ่อโยมแม่ของสามเณร ..... ที่ได้เตรียมของมาทำบุญในวันรับบิณฑบาตรวันแรกด้วยนะครับ

คำถาม (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย) ถามหลายๆ คน อย่างน้อย 3 คนขึ้นไป

- วันนี้เตรียมอะไรมาทำบุญตักบาตรบ้าง
- มีความเชื่อเกี่ยวกับการตักบาตรรอย่างไรบ้าง
- คำถามอื่นๆ

กอล์ฟ : ขอบคุณนะครับที่มาร่วมพูดคุยกับเราในวันนี้

*** ภาพโยมพ่อ โยมแม่ และญาติโยมเตรียมของที่จะมาใส่บาตร***

*** ภาพกอล์ฟกับสองเตรียมของใส่บาตรด้วยกัน***

สอง : ท่านผู้ชมคะ ตอนนี้พระสงฆ์และสามเณรก็กำลังใกล้มารับบิณฑบาตแล้วค่ะ เรามาทำบุญร่วมกันดีกว่านะคะ

กอล์ฟ : มาทำบุญตักบาตรร่วมกับสองอย่างนี้ชาติหน้าคงได้มาพบกันอีกครั้งนะครับ

สอง : งั้นสองไปใส่บาตรคนเดียวดีกว่านะคะ

กอล์ฟ : ทำไมล่ะ

สอง : ก็ชาติหน้าจะได้ไม่ต้องมาเจอพี่กอล์ฟอีกยังไงล่ะ

กอล์ฟ : (กอล์ฟทำหน้างอน)

สอง : โอ๋ๆ อย่างอนเลยนะคะ สองล้อเล่นน่ะค่ะ เอาล่ะคะพระสงฆ์และสามเณรใกล้จะมาถึงแล้ว เรามาใส่บาตรกันดีกว่าค่ะ

*** ภาพพระสงฆ์และสามเณรมาบิตรบาตร ***

*** ภาพสองและกอล์ฟกำลังใส่บาตร เณรใหญ่ และเณรองค์อื่นๆ ***

*** ภาพโยมพ่อโยมแม่กำลังใส่บาตร หลายๆ คน หลายๆ มุม ***

*** ภาพสอง ยืนอยู่โยมพ่อ โยมแม่ของสามเณร ***

สอง : ท่านผู้ชมคะในตอนนี้เรามาถึงถึงความรู้สึกของพ่อ แม่และญาติๆของสามเณรกันดีกว่านะคะว่ามีความรู้สึกอย่างไรบ้างค่ะ

คำถาม (แทรกภาพประกอบคำสัมภาษณ์ด้วย) ถามหลายๆ คน อย่างน้อย 3 คนขึ้นไป

- ได้ทำบุญตักบาตรกับสามเณรใหม่ๆ แล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง
- จากวันนี้ไปจะต้องทำอะไรทำต่ออีกบ้าง
- คำถามอื่นๆ

สอง : ขอบคุณนะคะที่มาร่วมพูดคุยกับเราในวันนี้

*** ภาพกอล์ฟกับสอง ยืนอยู่บริเวณริมถนน ***

สอง : ตอนนี้เราทั้งสองคำก็ได้ทำบุญใส่บาตรกันเสร็จแล้วล่ะค่ะ

กอล์ฟ : การใส่บาตรนี้ทำให้เราสุขใจและสดชื่นอย่างบอกไม่ถูกจริงๆ ไม่เสียแรงที่อุตสาห์ตื่นแต่เช้านะเนี่ย

สอง : ใช่แล้วคะ ถ้าท่านผู้ชมมีโอกาสก็ขอเชิญมาทำบุญกันเยอะๆ นะคะ จะด้วยวิธีการใดก็ได้คะถ้าทำแล้วได้บุญ ก็จะทำให้มีความสุขตามไปด้วยคะ

กอล์ฟ : ตอนนี้พระสงฆ์และสามเณรก็กำลังจะกลับไปที่วัดปางล้อ เดี๋ยวตามไปดูกันดีกว่านะครับ ว่ากิจวัตรของสามเณรใหม่หลังจากกลับไปที่วัดจะต้องอะไรกันบ้าง ไปกันเลยครับ

*** ภาพพระสงฆ์และสามเณรกลับมาถึงวัด เดินผ่านประตูทางเข้าวัดปางล้อ ***

*** ภาพอุบาสก อุบาสิกานำอาหารจากบาตรมาใส่ถ้วย และนำมาให้กับสามเณรที่นั่งล้อมกันเป็นวง ***

*** ภาพพระสงฆ์และสามเณรฉันอาหารที่ญาติโยมนำมาตักบาตรทำบุญ ***

*** การสัมภาษณ์ อาจารย์เพ็ญศรี นุชทรวง ***

*** ภาพกิจกรรมอื่นๆ ของสามเณรหลังจากฉันอาหารเสร็จ ***

*** ภาพสองกับกอล์ฟ ยืนอยู่บริเวณวัดปางล้อ ***

กอล์ฟ : ท่านผู้ชมครับ หลังจากนี้เป็นระยะเวลากว่า 1 เดือน สามเณรใหม่จะได้รับการศึกษาอบรมในเรื่องของธรรมะ การฝึกระเบียบวินัย การฝึกความอดทน การรักษาศีล ตลอดจนเรียนรู้ประวัติและความสำคัญของวัดต่างๆ ในเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้อีกด้วยนะครับ

สอง : ซึ่งประโยชน์ที่เด็กจะได้รับหลังจากสึกออกมา นั้นก็คือ การมีคุณธรรม จริยธรรม การมีสมาธิ ตลอดจนเกิดความรัก ความภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และร่วมกันอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่ต่อไปครับ

กอล์ฟ : โดยเราจะได้เก็บภาพบรรยากาศการอบรมสามเณรภาคฤดูร้อน มาออกอากาศในรายการของเรา ในสัปดาห์ต่อๆ ไปครับ

สอง : หลังจากการติดตามการเตรียมงาน การจัดงาน และจนเสร็จสิ้นการจัดงานประเพณีปอยส่างลองของชาวแม่ฮ่องสอน เป็นเวลากว่า 1 เดือนนั้น คงจะทำให้ท่านผู้ชมทุกท่านได้เข้าใจวัตถุประสงค์ของประเพณีนี้มากขึ้นนะครับ ว่านอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สืบสานวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้บุตรหลานเข้ามาศึกษาธรรมะในพุทธศาสนา ที่เป็นที่ศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างมากนั่นเองค่ะ

กอล์ฟ : นอกจากนั้นยังเป็นงานที่ให้ผู้คนจากทั่วสารทิศได้มาพบปะ และร่วมมือร่วมใจกันจัดงานด้วยความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ป้องกันความแตกแยกในสังคมได้เป็นอย่างดีอีกด้วยครับ

สอง : แต่หากท่านผู้ชมยังชมประเพณีปอยส่างลองผ่านทางรายการของเราแล้วยังไม่จุใจ สองก็เชิญทุกท่านมาสัมผัสประเพณีนี้ด้วยตนเองได้ ในช่วงปลายเดือนมีนาคม ถึงต้นเมษายนของทุกปีที่ เมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ค่ะ เมืองที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ได้อย่างเหนียวแน่น เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตเช่นนี้ตลอดไปค่ะ

กอล์ฟ : ก่อนจบรายการในวันนี้ผมก็ต้องขอขอบคุณเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครองของสามเณรและชาวแม่ฮ่องสอนทุกๆ คน ที่ได้ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการถ่ายทำรายการ ชุด “ส่างลอง” เณรน้อยไทใหญ่จากแรงศรัทธาของชาวแม่ฮ่องสอนพิเศษ มาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ลงในวันนี้ครับ

สอง : ท่านผู้ชมสามารถติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ในเวลาเดียวกันทางต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ค่ะ

ทั้งคู่ : สวัสดีครับ / ค่ะ

*** ภาพการรับประทาน และบรรยากาศภายในงาน***

******* จบรายการ *******

2.23 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 33 : คณะม่านคำ ช่างฟ้อนเยาวชน เมืองสามหมอก ตอน 1

เทปที่ 33 : คณะม่านคำ ช่างฟ้อนเยาวชน เมืองสามหมอก ตอนที่ 1
ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 2 กรกฎาคม 2554

*** ภาพการแสดงของคณะม่านคำที่สนุกสนาน***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณลานวัฒนธรรม***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และดิฉันคนึงหา สุภานันนท์ อีกเช่นเคยค่ะ จากเมืองสัปดาห์ที่แล้วดิฉันได้พาท่านผู้ชมไปพบกับการศิลปะการแสดงของชาวไทใหญ่กันแล้ว มาในสัปดาห์นี้เราก็ยังคงอยู่กับวัฒนธรรมความบันเทิงของชาวไทใหญ่อีกประเภทหนึ่งนั่นก็คือเสียงดนตรีจากวงตอยอฮอร์นนั่นเองค่ะ

หากจะพูดถึงศิลปะการแสดงของชาวไทใหญ่ นั้นมีหลากหลายชุดการแสดงที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ แต่ในปัจจุบันการแสดงศิลปะไทใหญ่กำลังจะหายไป เพราะมีวัฒนธรรมอื่นและความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ ทำให้มีผู้สืบทอดศิลปะการแสดงเหล่านั้นน้อยลงตามไปด้วย แต่ก็ใช่ว่าจะไม่มีการแสดงศิลปะไทใหญ่ให้เห็นในเมืองแม่ฮ่องสอนไปเลยทีเดียวนะคะ เพราะยังมีเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มารวมกลุ่มกันเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่ให้คงอยู่ ยกตัวกลุ่มเยาวชน คณะม่านคำ ที่ดิฉันจะพาทุกท่านมารู้จักกันในวันนี้ค่ะ แต่พวกเขาจะรวมกลุ่มกันได้อย่างไร และมีการแสดงอะไรบ้างนั้น ดิฉันว่าเราไปพบกับพวกเขากันดีกว่านะคะ ตามดิฉันมาเลยค่ะ

*** ภาพเยาวชนม่านคำกำลังซ้อมรำ***

*** ภาพ พิธีกรนั่งอยู่กับผู้จัดการคณะม่านคำ***

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังนั่งอยู่กับคุณ ..... ผู้จัดการคณะม่านคำ แล้วค่ะ สวัสดีค่ะ

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

คำถาม (ผู้ก่อตั้ง)

1) คณะม่านคำมีที่ไปที่มาอย่างไร เริ่มเมื่อปี พ.ศ. อะไร ใครเป็นผู้ก่อตั้ง และครั้งแรกมีสมาชิกกี่คน
2) ทำไมถึงใช้ชื่อว่าคณะว่า “ม่านคำ” และมีความหมายว่าอะไร
3) วัตถุประสงค์ในการตั้งคณะม่านคำคืออะไร
4) โดยส่วนตัวแล้วมีความผูกพันกับศิลปะการแสดงและดนตรีไทใหญ่ตั้งแต่เมื่อไหร่ หรือมีความทรงจำเกี่ยวกับศิลปะการแสดไทยใหญ่ในอดีตอย่าไรบ้าง
5) ความสำคัญของศิลปะการแสดงไทใหญ่ ในประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอน
6) ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกกี่คน ส่วนมากมีอาชีพอะไร หรือมาจากไหนบ้าง
7) ชุดการแสดงทั้งหมดมีกี่ชุด ยกตัวอย่าง เช่น
8) นำรูปแบบการแสดงมาจากไหน
9) การแสดงเป็นแบบดั้งเดิมหรือประยุกต์
10) การแสดงศิลปะไทใหญ่ในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร
11) มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กับชุดการแสดงหรือการแต่งกายว่าไม่เหมาะสม หรือไม่ใช่รูปแบบดั้งเดิมบ้างหรือไม่ แล้วรู้สึกอย่างไร แก้ไขอย่างไร
12) เพลงที่นำมาใช้เป็นแบบอัดลงแผ่นซีดี หรือ บรรเลงสด
13) มนต์เสน่ห์ของการแสดงศิลปะไทใหญ่อยู่ที่ไหน
14) เสียงตอบรับจากผู้ชม หรือชาวแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างไรบ้าง

พิธีกร : คุยกันมาตั้งนานแล้วดิฉันคิดว่าท่านผู้ชมคงอยากเห็นแล้วล่ะค่ะว่าคณะม่านคำมีการแสดงอะไรบ้าง ดังนั้นขอให้คุณ…….. ช่วยพาเราไปชมหน่อยจะได้มั้ยคะ

คุณ..... : ได้ครับ เชิญทางนี้เลยครับ

*** ภาพการแสดงของคณะม่านคำ***

(พิธีกรแทรกคำถามเป็นระยะช่วงที่แสดง และให้สอนการรำบางชุดให้กับพิธีกร)

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่ในห้องซ้อมการแสดง ***

พิธีกร : แหมกำลังฝึกรำกันอย่างสนุกเลยนะคะแต่เวลาช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน เพราะเผลอแป๊บเดียวก็เวลาของรายการก็ใกล้จะหมดลงแล้วล่ะค่ะ ยังมีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะการแสดงไทใหญ่และคณะม่านคำอีกมากมายที่ควรรู้ ซึ่งท่านผู้ชมสามารถติดตามได้ต่อในสัปดาห์หน้าค่ะ

สุดท้ายนี้ดิฉันต้องขอบคุณ คุณ…… และสมาชิกของคณะม่านคำทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการในวันนี้ และผู้ชมทุกท่านที่ติดตามรับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดยตลอดและคาดหวังว่าจะยังคงติดตามชมกันต่อไป ส่วนในวันนี้เวลาของดิฉันและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีค่ะ

***** จบรายการ *****

2.24 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 34 : คณะม่านคำ ช่างฟ้อนเยาวชน เมืองสามหมอก ตอนที่ 2

เทปที่ 34 : คณะม่านคำ ช่างฟ้อนเยาวชน เมืองสามหมอก ตอนที่ 2

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 9 กรกฎาคม 2554

*** ภาพการแสดงของคณะม่านคำที่สนุกสนาน***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณลานวัฒนธรรม***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และดิฉันคนึงหา สุภานันนท์ กันอีกครั้งค่ะซึ่งในสัปดาห์นี้เราก็ยังคงอยู่กับศิลปะการแสดงไทใหญ่และชาวคณะม่านคำอยู่นะคะ จากเมื่อสัปดาห์ที่แล้วดิฉันพาท่านผู้ชมไปรู้จักกับความเป็นมา และการแสดงของคณะม่านคำกันแล้ว มาในสัปดาห์นี้ ดิฉันจะพาท่านผู้ชมไปรู้จักกับการถ่ายทอดภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทใหญ่จากผู้รู้สู่เยาวชนคนรุ่นใหม่กันค่ะ

*** ภาพการแสดงของคณะม่านคำที่สนุกสนาน***

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังนั่งอยู่กับสมาชิกคณะม่านคำ แล้วค่ะ สวัสดีค่ะ

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

พิธีกร : ก่อนอื่นช่วยแนะนำตัวว่าเป็นชื่อ กำลังศึกษาอยู่ที่ไหนกันบ้างค่ะ

ผู้ตอบ : ……

คำถาม (ผู้ก่อตั้ง)

1) มาอยู่ในคณะม่านคำได้อย่างไร และตัดสินใจอย่างไรถึงมาอยู่ในคณะนี้
2) ทำไมถึงชอบการแสดงไทใหญ่ แทนที่จะไปสนใจการแสดงจากต่างชาติ เช่น เต้นแบบเกาหลี เหมือนเยาวชนคนอื่นๆ
3) มีความคิดเห็นอย่างไรกับการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่ในปัจจุบัน
4) ได้รับการถ่ายทอดศิลปะการแสดงไทใหญ่จากไหนหรือจา
5) แต่ละคนแสดงในชุดไหนบ้าง
6) ใช้เวลาเท่าไหร่ในการฝึกฝนกว่าจะรำแต่ละชุดเป็น
7) ใช้เวลาช่วงไหนในการซ้อมการแสดง หรือการไปแสดง และใช้เวลาวันละกี่ชั่วโมงในการซ้อมต่อครั้ง
8) ปกติจะไปแสดงที่ไหน หรือในงานอะไรบ้าง
9) เฉลี่ยการแสดงกี่ครั้งต่อเดือน หรือ มีจะได้แสดงในช่วงไหนเยอะ
10) การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่มีผลกระทบต่อการเรียนหรือไม่
11) จะแสดงอยู่ในคณะม่านคำไปถึงเมื่อไหร่
12) จะมีวิธีเชิญชวนเยาวชนคนอื่นๆ มาร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทใหญ่อย่างไร

พิธีกร : การแสดงที่นี่มีหลายชุด ก็คงต้องมีชุดการแสดงที่แตกต่างกันด้วยใช่มั้ยคะ

คุณ…… : ใช่ครับ

พิธีกร : ดังนั้นอยากให้พาชมชุดการแสดงหน่อยได้มั้ยคะ ว่าใช้แสดงอะไรบ้าง และรูปแบบที่สวยงามอย่างไร

คุณ…… : ได้ครับ เชิญทางนี้เลยครับ

*** ภาพชาวคณะม่านคำพาชมชุดการแสดง***

(พิธีกรแทรกคำถามเป็นระยะ เป็นแบบดั้งเดิม หรือต่างจากเดิมอย่างไร และลองให้พิธีการสวมใส่บางชุด)

(พิธีกรใส่ชุดการแสดงและรำไปพร้อมกับชาวคณะม่านคำ)

พิธีกร : วันนี้ดิฉันสนุกและได้รับความรู้มากเลยค่ะ แต่อย่างเช่นเคยเวลาช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน เพราะเผลอแป๊บเดียวก็เวลาของรายการก็ใกล้จะหมดลงแล้วล่ะค่ะ แต่ถึงแม้เวลาของรายการของเราใกล้จะหมดลงแล้ว แต่ศิลปะการแสดงไทใหญ่ของชาวแม่ฮ่องสอนจะยังไม่หมดไป ตราบใดที่เยาชนคนแม่ฮ่องสอนยังสืบทอดและต่อลมหายใจให้คงอยู่เช่นนี้ตลอดไปค่ะ ส่วนสำหรับในสัปดาห์หน้าดิฉันจะพาทุกท่านไปพบกับวงดนตรีไทใหญ่กัน เราจะไปดูกันว่าจะมีความไพเราะและแตกต่างจากดนตรีไท หรือตนตรีล้านนาอย่างไรค่ะ

สุดท้ายนี้ดิฉันต้องขอบคุณ คุณ..... และสมาชิกของคณะม่านคำทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการในวันนี้ และผู้ชมทุกท่านที่ติดตามรับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดยตลอดและคาดหวังว่าจะยังคงติดตามชมกันต่อไป ส่วนในวันนี้เวลาของดิฉันและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีค่ะ

2.25 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 35 : วงตอยอฮอร์น ตอนที่ 1

เทปที่ 35 : วงตอยอฮอร์น ตอนที่ 1

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 16 กรกฎาคม 2554

*** ภาพการแสดงของคณะม่านคำที่สนุกสนาน***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณลานวัฒนธรรม***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และดิฉันคนึงหา สุภานันนท์ อีกเช่นเคยค่ะ จากเมืองสัปดาห์ที่แล้วดิฉันได้พาท่านผู้ชมไปพบกับการศิลปะการแสดงของชาวไทใหญ่กันแล้ว มาในสัปดาห์นี้เราก็ยังคงอยู่กับวัฒนธรรมความบันเทิงของชาวไทใหญ่อีกประเภทหนึ่งนั่นก็คือเสียงดนตรีจากวงตอยอฮอร์นนั่นเองค่ะ แต่วงดนตรีตอยอฮอร์นจะมีที่มีอย่างไร เข้ามาในแม่ฮ่องสอนตั้งแต่เมื่อไหร่ และประกอบด้วยเครื่องดนตรีอะไรบ้าง เราไปหาคำตอบพร้อมกับเลยค่ะ

*** ภาพวงตอยอฮอร์นกำลังบรรเลงเพลง***

บทบรรยาย : มีเรื่องเล่าว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วยังมีชายคนหนึ่งต้องการเดินทางไปที่ “ตีนหลอยเสาเมิง”(เป็นภาษาไทใหญ่แปลว่า เชิงดอยเสาเมือง) ชายคนนั้นใช้เวลาเดินทางไปเป็นเวลาหลายปีจนอายุของชายคนนั้นก็มากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งวันหนึ่งเขาได้เข้าใกล้ตีนหลอยเสาเมิง ผีก็ได้เห็นว่าตีนหลอยเสาเมิงนี้เป็นที่อยู่ของสัตว์เมื่อมีคนมาอยู่ก็จะทำให้วุ่นวาย ผีจึงแปลงกายมาเป็นคนแก่เดินผ่านมาบอกกับชายผู้นั้นว่าอย่าไปเลย เพราะเราไปมาตั้งแต่หนุ่มแล้วจนแก่แล้วก็ยังไม่พบตีนหลอยเสาเมิง แต่ในความจริงชายคนนั้นใกล้ถึงตีนหลอยเสาเมิงแล้ว แต่เขาไม่เชื่อจึงเดินทางต่อจนได้พบกับต้นผลไม้ สวนดอกไม้ ลำธาร และสัตว์มากมายและเขาได้ยินเสียงของใบไม้และผลไม้ลูกเล็ก ลูกใหญ่ ตกลงสู่ลำธารเป็นเสียงต่างๆกัน และเสียงต้นไม้เสียดสีกัน เกิดเป็นเสียงที่ไพเราะมาก จากนั้นชายคน

ดังกล่าวก็เดินทางกลับถึงบ้านของเขาและได้นำเสียงที่ได้ยินเหล่านี้มาดัดแปลงเป็นเครื่องดนตรีของไทใหญ่ ขึ้นโดยแปลงเสียงต้นไม้เสียดสีกันเป็นเสียงตอยอฮอร์น เสียงผลไม้ลูกเล็กใหญ่ตกลงน้ำเป็นเสียงตุ่ม ตุ้มเป็นเสียงของกลองก้นยาวและกลองมองเซิง และเสียงใบไม้เป็นเสียงฉาบ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจึงมีการทำเครื่องดนตรีของไทใหญ่ขึ้นมา

วงดนตรีตอยอฮอร์นในเมืองแม่ฮ่องสอนนั้น มีมาตั้งแต่ก่อตั้งเมืองในสมัยนั้นมีเจ้าฟ้าที่ปกครองเมืองและได้ตั้งวงดนตรีขึ้นมาทำการฝึกสอน มีการสอนการร่ายรำอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และเปิดให้มีการแสดงต่อหน้าพระที่นั่งเจ้าฟ้า ต่อมาก็ได้มีการยกเลิกการปกครองจากเจ้าฟ้ามาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเปลี่ยนเป็นดนตรีไทใหญ่ ปัจจุบันวงดนตรีตอยอฮอร์นในอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอนเหลือเพียงไม่กี่วง และนับว่าหาชมได้ยากลงทุกวัน

*** ภาพ พิธีกรนั่งอยู่กับผู้จัดการคณะม่านคำ***

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังนั่งอยู่วงดตรีตอยอฮอร์นในเมืองแม่ฮ่องสอน ที่เรียกได้ว่าเป็นหนึ่งในไม่กี่วงในเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ค่ะ และผู้ที่จะมาร่วมพูดคุยกับดิฉันก็เป็นสมาชิกของวงนี้ซึ่งมีบุคคลหลายวัยทีเดียวเลยนะคะ เดี๋ยวให้แต่ละท่านช่วยแนะนำตัว ว่าชื่ออะไร มีอาชีพอะไร และเล่นเครื่องดนตรีอะไร เชิญค่ะ สวัสดีทุกๆท่านเลยนะคะ

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

คำถาม (ผู้ก่อตั้ง)

1) ก่อนอื่นต้องขอถามชื่อวงก่อนนะคะ ว่ามีชื่อวงว่าอะไร
2) วงนี้มีที่ไปที่มาอย่างไร เริ่มเมื่อปี พ.ศ. อะไร ใครเป็นผู้ก่อตั้ง มารวมตัวกันได้อย่างไร และครั้งแรกมีสมาชิกกี่คน
3) วัตถุประสงค์ในการตั้งวงคืออะไร
4) โดยส่วนตัวแล้วมีความผูกพันกับดนตรีตอยอฮอร์นตั้งแต่เมื่อไหร่ หรือมีความทรงจำเกี่ยวกับดนตรีตอยอฮอร์นในอดีตอย่างไรบ้าง
5) ความสำคัญของดนตรีตอยอฮอร์น ในประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอน
6) วงดนตรีตอยอฮอร์นหนึ่งวงประกอบด้วยเครื่องดนตรีอะไรบ้าง
7) เพลงที่บรรเลงเอามาจากไหน หรือแต่งขึ้นใหม่ ใครเป็นผู้แต่ง
8) ปกติไปเล่นที่ไหนบ้าง
9) วงดนตรีตอยอฮอร์นในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร
10) มนต์เสน่ห์ของวงดนตรีตอยอฮอร์นอยู่ที่ไหน
11) เสียงตอบรับจากผู้ชม หรือชาวแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างไรบ้าง
12) ให้แนะนำเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นให้ ว่า มีที่ไปที่มาอย่างไร และเล่นอย่างไร

(ให้นักดนตรีแต่ละคนสาธิตเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นให้ดู)

พิธีกร : คุยกันมาตั้งนานแล้วดิฉันคิดว่าท่านผู้ชมคงอยากฟังดนตรีเพราะจากวง…….. แล้วล่ะดังนั้นขอให้ช่วยบรรเลงเพลงให้เราฟังสักเพลง สองเพลงได้มั้ยคะ

คุณ…… : ได้ครับ

พิธีกร : เพลงที่จะเล่นมีชื่อว่าอะไรบ้างคะ

คุณ…… : มีชื่อว่าเพลง

พิธีกร : ไปฟังกันเลยค่ะ

*** ภาพการแสดงของวงตอยอฮอร์น***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าอารคาร ร.ส.พ. ***

พิธีกร : แหมกำลังฟังเพลงเพราะๆ อยู่เลยนะคะแต่เวลาช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน เพราะเผลอแป๊บเดียวก็เวลาของรายการก็ใกล้จะหมดลงแล้วล่ะค่ะ แต่ยังมีเรื่องราวของดนตรีตอยอฮอร์นอีกมามายที่ควรรู้ ซึ่งท่านผู้ชมสามารถติดตามได้ต่อในสัปดาห์หน้าค่ะ

สุดท้ายนี้ดิฉันต้องขอบคุณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลเรื่องดนตรีตอยอฮอร์น และที่ขาดไม่ได้ก็คือ สมาชิกของวง.....ทุกท่านที่ได้สระเวลามาพูดคุย และเล่นดนตรีเพราะๆ ให้เราฟังในวันนี้ ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ

******* จบรายการ *******

2.26 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 36 : วงตอยอฮอร์น ตอนที่ 2

เทปที่ 36 : วงตอยอฮอร์น ตอนที่ 2

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 23 กรกฎาคม 2554

*** ภาพการแสดงของวงตอยอฮอร์นที่สนุกสนาน***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณ หน้าบ่อน้ำ***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และดิฉันคนึงหา สุภานันนท์ กันอีกครั้งค่ะซึ่งในสัปดาห์นี้เราก็ยังคงอยู่กับวงดนตรีตอยอฮอร์นอยู่นะคะ จากเมื่อสัปดาห์ที่แล้วดิฉันพาท่านผู้ชมไปรู้จักกับความเป็นมา และการบรรเลงดนตรีของวง.....กันแล้ว มาในสัปดาห์นี้ ดิฉันจะพาท่านผู้ชมไปรู้จักกับการถ่ายทอดภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทใหญ่จากผู้รู้สู่เยาวชนคนรุ่นใหม่กันค่ะ

*** ภาพการแสดงของวงตอยอฮอร์นที่สนุกสนาน***

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังนั่งอยู่กับสมาชิกรุ่นใหม่ของวง ..... แล้วค่ะ สวัสดีค่ะ

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

พิธีกร : ก่อนอื่นช่วยแนะนำตัวว่าเป็นชื่อ กำลังศึกษาอยู่ที่ไหนกันบ้างค่ะ

ผู้ตอบ : .....

คำถาม

1) มาอยู่ในวงนี้ได้อย่างไร และตัดสินใจอย่างไรถึงมาอยู่ในคณะนี้
2) ทำไมถึงชอบการเล่นดนตรีตอยอฮอร์น แทนที่จะไปสนใจการแสดงจากต่างชาติ เช่น เต้นแบบเกาหลี เหมือนเยาวชนคนอื่นๆ
3) มีความคิดเห็นอย่างไรกับการเล่นดนตรีตอยอฮอร์น ในปัจจุบัน
4) ได้รับการถ่ายทอดการเล่นดนตรีตอยอฮอร์น จากไหน
5) เล่นเครื่องดนตรีอะไร เล่นได้กี่เพลงแล้วบ้าง

6) ใช้เวลาเท่าไหร่ในการฝึกฝนกว่าจะเล่นแต่ละเพลงเป็น

7) ใช้เวลาช่วงไหนในการซ้อมการดนตรี หรือการไปเล่นดนตรี และใช้เวลาวันละกี่ชั่วโมงในการซ้อมต่อครั้ง

8) ปกติจะไปเล่นที่ไหน หรือในงานอะไรบ้าง

9) เฉลี่ยการแสดงของวงกี่ครั้งต่อเดือน หรือ มีจะได้แสดงดนตรีในช่วงไหนเยอะ

10) การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่มีผลกระทบต่อการเรียนหรือไม่

11) จะเล่นดนตรีตอยอฮอร์น ไปถึงเมื่อไหร่

12) ช่วยเชิญชวนเยาวชนคนอื่นๆ มาร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทใหญ่อด้วยค่ะ

พิธีกร : เครื่องดนตรีที่น้องถนัดมากที่สุดนี้คือ..... เล่นยากมั้ยคะ

คุณ..... : ไม่ยากหรอกครับ

พิธีกร : ดังนั้นอยากให้ช่วยสอนการเล่นเครื่องดนตรี..... เบื้องต้นให้พี่หน่อยได้มั้ย เห็นแล้วอยากเล่นเป็นบ้างน่ะค่ะ

คุณ..... : ได้ครับ

*** ภาพชาวน้องสอนพิธีกนเล่น***

(พิธีกรแทรกคำถามเป็นระยะ)

(พิธีกรเล่นดนตรีไปพร้อมกับวง.....)

พิธีกร : วันนี้ดิฉันสนุกและได้รับความรู้มากเลยค่ะ แต่อย่างเช่นเคยเวลาช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน เพราะเผลอแป๊บเดียวก็เวลาของรายการก็ใกล้จะหมดลงแล้วล่ะค่ะ แต่ถึงแม้เวลาของรายการของเราใกล้จะหมดลงแล้ว แต่ศิลปะการแสดงไทใหญ่ของชาวแม่ฮ่องสอนจะยังไม่หมดไป ตราบใดที่เยาชนคนแม่ฮ่องสอนยังสืบทอดและต่อลมหายใจให้คงอยู่เช่นนี้ตลอดไปค่ะ

สุดท้ายนี้ดิฉันต้องขอบคุณ คุณ..... และสมาชิกของวง.....ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการในวันนี้ และผู้ชมทุกท่านที่ติดตามรับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดยตลอด และคาดหวังว่าจะยังคงติดตามชมกันต่อไป ส่วนในวันนี้เวลาของดิฉันและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีค่ะ

2.27 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 37 : การอนุรักษ์บ้านเก่า ตอน 1

เทปที่ 37 : การอนุรักษ์บ้านเก่า ตอน 1

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 30 กรกฎาคม 2554

*** ภาพบ้านเก่า***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าบ้านเก่า***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกับรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” และดิฉันสอง พุทธกรองค่ะ เป็นที่ทราบดีอยู่แล้วว่าโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์

วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง คำว่าพิพิธภัณฑ์มีชีวิตไม่ได้หมายถึง อาคารหรือสถานที่ที่เก็บของเก่าหรือวัตถุโบราณ แต่วัฒนธรรมประเพณี อาหารการกิน ภาษาพูด ภาษาเขียน ยังคงมีให้เราเห็นในปัจจุบัน โดยให้เมืองแม่ฮ่องสอนทั้งเมืองเป็นพิพิธภัณฑ์ ดังนั้นภายในโครงการนี้นอกจากจะมีการดำเนินงานสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง ที่รายการของเราได้นำเสนอมาโดยตลอดนั้น ยังมีการดำเนินงานด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งจะต้องทำอะไรบ้าง และมีวิธีการดำเนินงานอย่างไรนั้น สองว่าเราไปพบกับผู้ที่ดำเนินงานในส่วนนี้โดยตรงกันดีกว่านะคะ ซึ่งท่านรอเราอยู่ด้านในแล้ว ไปกันเลยค่ะ

*** ภาพบ้านเก่า***

*** ภาพ พิธีกรนั่งอยู่กับอาจารย์สิว***

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังนั่งอยู่กับอาจารย์..... แล้วค่ะ สวัสดีค่ะอาจารย์

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

พิธีกร : ก่อนอื่นคงต้องถามอาจารย์ก่อนว่า การดำเนินงานในส่วนของการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน นั้น ศึกษาหรือดำเนินงานอย่างไร

1) ในช่วงที่ผ่านมาได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง
2) ในส่วนตัวของอาจารย์ได้เข้ามาทำงานในโครงการนี้ได้อย่างไร
3) อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรกับสถาปัตยกรรมไทใหญ่ และการอนุรักษ์บ้านเก่าของชาวแม่ฮ่องสอน
4) แล้วต่อจากนี้มีแผนงาน หรือ จะต้องทำอะไรในส่วนนี้บ้างคะ
5) ในส่วนของบ้านหลังนี้เราเข้ามาศึกษาอะไรไว้แล้วบ้างคะ
6) ขอให้อาจารย์ช่วยอธิบายในส่วนของความเอกลักษณ์และโดดเด่นของบ้านหลังนี้ที่ต่างจากหลังอื่นให้เราฟังด้วยค่ะ
7) ในวันนี้ที่เรามาที่บ้านของคุณ..... นี้เรามาทำอะไรบ้างคะ

พิธีกร : คุยกันมาตั้งนานแล้วดิฉันคิดว่าท่านผู้ชมคงอยากทราบแล้วล่ะค่ะว่าการเก็บข้อมูลในวันนี้จะทำอย่างไรบ้างแล้วล่ะดังนั้นขอให้อาจารย์พาเราไปชมวิธีการทำงานในวันนี้ด้วยค่ะ

คุณ..... : ได้ครับ

*** ภาพอาจารย์สิวพาชมการทำงานเก็บข้อมูล***

พิธีกร : ในวันนี้ก็ต้องขอขอบคุณอาจารย์..... มากเลยนะคะ ที่มาให้ความรู้เราในวันนี่ค่ะ สวัสค่ะ

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าอารคาร ร.ส.พ. ***

พิธีกร : แหมเวลานี่ช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน เพราะเผลอแป๊บเดียวก็เวลาของรายการก็ใกล้จะหมดลงแล้วล่ะค่ะ แต่ยังมีเรื่องราวของการสืบค้นบ้านเก่ายังไม่หมดนะคะ ซึ่งท่านผู้ชมสามารถติดตามได้ต่อในสัปดาห์หน้าค่ะ

สุดท้ายนี้ดิฉันต้องขอบคุณ อาจารย์.....ได้สระเวลามาพูดคุย และคุณป้า..... เจ้าของบ้านเก่าที่เอื้อเฟื้อสถานที่ และอำนวยความสะดวกในการถ่ายทำ ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ

******* จบรายการ *******

2.28 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 38 : การอนุรักษ์บ้านเก่า ตอน 2

เทปที่ 38 : การอนุรักษ์บ้านเก่า ตอน 2

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 6 สิงหาคม 2554

*** ภาพบ้านเก่า***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าบ้านเก่า***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกับรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" และดิฉันสอง พุทธกรองค่ะ เป็นที่ทราบดีอยู่แล้วว่าโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน……..

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังนั่งอยู่คุณป้า เจ้าของบ้านหลังนี้แล้วค่ะ สวัสดีค่ะ

ผู้ตอบ : สวัสดีค่ะ

คำถาม

1) บ้านหลังนี้สร้างมานานรึยังคะ
2) คุณป้ายังอนุรักษ์บ้านหลังนี้ไว้อย่างไรบ้างคะ
3) โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตนี้นี้เข้ามาทำอะไรที่บ้านคุณป้าบ้างคะ

พิธีกร : ขอบคุณป้า……มากค่ะที่มาร่วมพูดคุยกันในวันนี้ สวัสดีค่ะ

คุณ…… : สวัสดีค่ะ

ภาพบ้านเก่า

พิธีกร : ตอนนี้เราก็กำลังอยู่ตัวแทนของยุวชนอาสาฯ ที่มทำกิจกรรมเก็บข้อมูลที่บ้านในวันนี้แล้วค่ะ

คุณ…… : สวัสดีค่ะ

1) วันนี้มีทำอะไรบ้าง
2) ทำไมถึงอยากมาเป็นยุวชนอาสาฯ
3) ได้อะไรบ้างจากการเป็นยุวชนอาสาฯ
4) คิดอย่างไรกับการอนุรักษ์บ้านเก่า
5) ชวนเพื่อนมาร่วมกับอนุรักษ์วัฒนธรรมไตกัน
6) อื่นๆ

พิธีกร : ขอบคุณเจ้าของบ้าน ปิดรายการ พูดเรื่องการอนุรักษ์บ้านเก่า

สุดท้ายนี้ดิฉันต้องขอบคุณ คุณ…… และสมาชิกของวง……ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำรายการในวันนี้ และผู้ชมทุกท่านที่ติดตามรับชมรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตมาโดยตลอด และคาดหวังว่าจะยังคงติดตามชมกันต่อไป ส่วนในวันนี้เวลาของดิฉันและรายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้หมดเวลาลงแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวัน

เสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สวัสดีค่ะ

2.29 บทรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เทปที่ 39 : เล่าเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านภาพถ่าย

เทปที่ 39 : เล่าเรื่องเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านภาพถ่าย

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 27 สิงหาคม 2554

*** ภาพวิวเมืองแม่ฮ่องสอน จากบนดอยกองมู***

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่บริเวณถนนสิงหานาทราชา***

พิธีกร : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกับรายการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" และดิฉันสอง พุทธกรองกันอีกเช่นเคยนะค่ะ หากจะพูดถึงความสวยงามของแม่ฮ่องสอนแล้ว สองเชื่อว่าท่านผู้ชมต้องนึกถึงความสวยงามของธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ภูเขา แม่น้ำ อย่างแน่นอนเลยใช่มั้ย ซึ่งอาจจะลืมไปว่า แม่ฮ่องสอน ยังมีความสวยงามในด้านอื่นๆ อีก ทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณี วัดวาอาราม บ้านเก่า หรือแม้แต่วิถีชีวิตของผู้คนในเมืองแห่งนี้นั่นเอง

จากเหตุผลเหล่านี้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต จึงสร้างกลุ่ม ตากล้องน้อยขึ้น เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้ถ่ายทอดความสวยงาม และบันทึกความทรงจำดีๆของเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ผ่านภาพถ่าย ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการถ่ายภาพ และwork shop การฝึกถ่ายภาพภาคปฏิบัติอยู่เป็นระยะๆ และในวันนี้ก็เป็นอีกวันหนึ่ง ที่กลุ่มตากล้องน้อยจะได้ถ่ายรูปเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อนำผลงานมาจัดแสดงเป็นนิทรรศการภาพถ่าย ภายใต้หัวข้อ "แม่ฮ่องสอน เมืองวัฒนธรรมมีชีวิต" ในวันที่ 16 สิงหาคม 2554 ที่จะถึงนี้ และตอนนี้กิจกรรมก็กำลังจะเริ่มแล้ว เราไปติดตามการทำกิจกรรมของน้องๆ ตากล้องน้อยกันเลยดีกว่านะคะ ไปกันเลยค่ะ

*** ภาพพี่ตั้มสอนวิธีการถ่ายภาพในสภาพแสงน้อย และการจัดองค์ประกอบภาพ***

*** ภาพพี่ตั้มพาน้องๆ ไปถ่ายภาพที่ตลาด ถนนสิงหานาทราชา และวัดหัวเวียง***

*** ภาพน้องสองนั่งอยู่กับพี่ตั้มที่วัดหัวเวียง***

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังนั่งอยู่คุณ..... หรือ พี่ตั้ม ซึ่งเป็นช่างภาพของนิตยสารเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิก แล้วค่ะ สวัสดีค่ะพี่ตั้ม

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

พิธีกร : สองเป็นคนหนึ่งที่ชอบการถ่ายรูปมาเลยค่ะ แต่อย่างไรก็ถ่ายไม่สวยสักที เลยอยากจะขอความรู้จากพี่ตั้มหน่อยน่ะ ว่าคนที่อยากจะถ่ายรูปให้สวย ให้ออกมาดูดีจะต้องทำอย่างไรบ้างคะ

1) การถ่ายภาพมีกี่ประเภทคะ และแต่ละประเภทให้ความรู้สึก หรือถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ในภาพต่างกันอย่างไร
2) การจัดองค์ประกอบภาพ มีความสำคัญในการถ่ายภาพอย่างไร และจะต้องทำอย่างไรบ้างคะ
3) การถ่ายภาพนี่จำเป็นจะต้องใช้กล่องตัวใหญ่ และอุปกรณ์ดีๆ หรือเปล่าคะ ภาพถึงจะออกมาสวย ใช้กล้องตัวเล็กๆ อย่างสองนี่จะสวยได้หรือเปล่าคะ
4) หากพูดถึงเมืองแม่ฮ่องสอนแล้ว เป็นเมืองที่เหมาะกับการถ่ายภาพแบบไหน และเราควรจะถ่ายอะไรบ้างคะ
5) แล้วฝีมือการถ่ายภาพของน้องๆ ตากล้องน้อยของเราเป็นอย่างไรบ้างคะ
6) พี่ตั้มคิดว่า เสน่ห์ของการถ่ายภาพอยู่ที่ไหน และการถ่ายภาพให้อะไรกับเราคะ

พิธีกร : คุยกันมาตั้งนานแล้วสองอยากจะถ่ายภาพเก่งๆแบบพี่ตั้มบ้างแล้วล่ะคะ อยากให้พี่ตั้มช่วยสอนเทคนิคเบื้องต้นของการถ่ายภาพให้สองหน่อยได้มั้ยคะ

คุณ..... : ได้ครับ

*** ภาพพี่ตั้มสอนสองถ่ายภาพ***

พิธีกร : สุดท้ายนี้อยากให้พี่ตั้มช่วยแนะนำน้อง หรือท่านผู้ชมทางบ้านสักหน่อยคะ ว่าหากอยากจะถ่ายรูปเป็นจะต้องเริ่มต้นอย่างไร และเราจะทำให้เมืองแม่ฮ่องสอน ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตได้อย่างไร และในวันนี้ก็ต้อขอขอบคุณพี่ตั้ม..... มากเลยนะคะ ที่มาให้ความรู้เราในวันนี่ค่ะ สวัสด่ค่ะ

ผู้ตอบ : สวัสดีครับ

*** ภาพน้องสองอยู่กับน้องตากล้องน้อย***

พิธีกร : ท่านผู้ชมคะตอนนี้ดิฉันก็กำลังอยู่กับตัวแทนตากล้องน้อยคนเก่งของเราแล้วค่ะให้น้องช่วยแนะนำตัวหน่อยค่ะ

ผู้ตอบ : .....

1) วันนี้ถ่ายรูปอะไรไปบ้าง
2) รู้สึกอย่างไรที่ได้มาถ่ายภาพในวันนี้
3) ได้อะไรจากการถ่ายภาพเมืองแม่ฮ่องสอนบ้าง
4) อยากให้ชวนเชิญเพื่อนๆที่อยากจะถ่ายรูป มาถ่ายรูปเพื่อถ่ายทอดความสวยงามของเมืองแม่ฮ่องสอนกันเยอะๆ

*** ภาพพิธีกรยืนอยู่หน้าอารคาร ร.ส.พ. ***

พิธีกร : แหมเวลานี่ช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน เพราะเผลอแป๊บเดียวก็เวลาของรายการก็ใกล้จะหมดลงแล้วล่ะค่ะ แต่เวลาของเพื่อนๆ และท่านผู้ชมที่จะบันทึกความสวยงามของเมืองแม่ฮ่องสอนเพิ่งจะเริ่มต้นเท่านั้นค่ะ สองจึงอยากเชิญชวนให้เพื่อนที่ชื่นชอบการถ่ายภาพ ที่พี่ตั้มได้สอนไปในวันนี้ไปใช้ในการถ่ายรูป เพื่อให้ได้รูปออกมาสวยตามที่ต้องการ และมาร่วมการถถ่ายทอด ความสวยงาม ทางด้านธรรมประเพณี วิถีชีวิต ของชาวแม่ฮ่องสอนผ่านภาพถ่ายด้วยกันนะคะ และก่อนจากกันในวันนี้สองก็ขอเชิญท่านผู้ชม มาร่วมชมผลงานภาพถ่ายจากฝีมือตากล้องชาวแม่ฮ่องสอน และตากล้องน้อย ที่ได้รับรางวัลการประกวดภาพถ่าย ในหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองวัฒนธรรมมีชีวิต” ในวันที่ 16 สิงหาคม 2554 ตั้งแต่เวลา 12.00 น.เป็นต้นไป ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร รสพ. กันเยอะๆนะคะ

สุดท้ายนี้สองต้องขอขอบคุณ พี่ตั้มที่ได้มาให้ความรู้ดีๆเรื่องการถ่ายภาพกับสองและท่านผู้ชมในวันนี้ค่ะ ท่านผู้ชมสามารถพบกับผมและติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สำหรับวันนี้ สวัสดีค่ะ

******* จบรายการ *******

เอกสารประกอบการประกวดภาพถ่าย

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน

โครงการ ประกวดภาพถ่าย ในหัวข้อ"แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"

หลักการและเหตุผล

เมืองแม่ฮ่องสอน นอกจากจะแวดล้อมด้วยภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ยังมีมรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จนกลายเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่ยังมีชีวิต ที่ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความงามของมรดกทางวัฒนธรรมผ่านวิถีชีวิตของชาวเมืองแม่ฮ่องสอน นับเป็นสิ่งที่ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่กับเมืองต่อไป

ภาพถ่ายนับเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการเผยแพร่ และถ่ายทอดความสวยงามทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และภาพประวัติศาสตร์เมืองเช่นวัดหรือบ้านเก่าแม่ฮ่องสอน รวมถึงการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆของเมืองให้เกิดมุมมองที่น่าสนใจ เป็นสื่อที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งต่อชาวไทยและต่างชาติ จึงเป็นที่มาของโครงการประกวดถ่ายภาพในหัวข้อ "แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต" ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมรดกทางภาพประวัติศาสตร์ของชาวแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้องให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นการรณรงค์ให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่น จนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ช่างภาพชาวแม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆ นำเสนอแนวคิดมุมมองที่มีต่อเมืองแม่ฮ่องสอนด้านผลงานถ่ายภาพสู่ประชาชนทั่วไป
4. เพื่อให้เยาวชนที่ได้เข้าชมนิทรรศการภาพถ่าย เกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานด้านการถ่ายภาพหรืองานด้านอื่นๆต่อไปในอนาคต

วัน / เวลา ดำเนินโครงการ

ระหว่างวันที่ 30 เมษายน 2554 ถึง 30 มิถุนายน 2554

- ประชาสัมพันธ์ วันที่ 30 เมษายน 2554 ถึง 15 พฤษภาคม 2554
- รับผลงาน วันที่ 20 พฤษภาคม 2554
- ทยอยส่งผลงาน วันที่ 31 พฤษภาคม 2554
- จัดแสดงผลงานที่เข้าร่วมประกวด

	เพื่อให้ชุมชนร่วมลงคะแนน	วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ถึง 14 มิถุนายน 2554
-	คัดสินภาพถ่ายและประกาศผล	วันที่ 15 มิถุนายน 2554
-	มอบรางวัล	วันที่ 15 มิถุนายน 2554
	จัดนิทรรศการแสดงผลงานต่อเนื่อง	วันที่ 16 มิถุนายน 2554 ถึง 30 มิถุนายน 2554

สถานที่ดำเนินการ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร ร.ส.ท.

วิธีดำเนินการ

1. ประชุมคณะทำงานเตรียมการ พร้อมจัดทำเกณฑ์การตัดสินและกติกาการประกวด
2. ประสานงานติดต่อคณะกรรมการตัดสิน และให้ช่วยปรับแก้ไขเกณฑ์การตัดสินและกติกาการประกวดไปให้ถูกต้อง
3. ขอสนับสนุนเงินรางวัลการประกวดจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
4. ประชาสัมพันธ์การจัดการประกวดผ่านไวนิล โปสเตอร์ โบชัวร์ วิทยุ เคเบิ้ลทีวีท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ และ internet
5. ให้ผู้เข้าประกวดมาขอรับใบสมัครได้ที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร ร.ส.ท. หรือดาวน์โหลดทางเว็บไซต์ของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน หรือเว็บไซต์ของสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
6. รับผลงานรูปถ่ายที่ส่งเข้าประกวด
   6.1. ส่งด้วยตนเองที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
   6.2. ส่งทางไปรษณีย์ มาที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
7. ปิดรับผลงานรูปถ่ายที่ส่งเข้าประกวด
8. คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทำการคัดสินภาพถ่าย โดยมีรางวัลต่างๆ ดังนี้

8.1.	รางวัลชนะเลิศ	จำนวน 1 รางวัล
8.2.	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1	จำนวน 1 รางวัล
8.3.	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2	จำนวน 1 รางวัล
8.4.	รางวัลชมเชย	จำนวน 2 รางวัล

9. เตรียมสถานที่และโครงไม้ไผ่สำหรับแสดงผลงานภาพถ่ายที่เข้าประกวด
10. ประกาศผลรางวัลทางเว็บไซต์ของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน หรือเว็บไซต์ของสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน บอกผลการตัดสินให้แก่ผู้ที่ส่งผลงานเข้าประกวดมาร่วมงานคัดสินรางวัลในวันที่ 15 มิถุนายน 2554 ณ ศูนย์ประสานงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร ร.ส.ท.)

11. นำภาพที่ได้รับรางวัลใส่กรอบและจัดโชว์ในงานนิทรรศการแสดงภาพถ่ายที่ศูนย์ประสานงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร ร.ส.พ.
12. จัดพิธีเปิดนิทรรศการแสดงผลงานภาพถ่าย และพิธีมอบรางวัลในอันดับต่างๆ ในวันที่ 15 มิถุนายน 2554 ณ ศูนย์ประสานงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร ร.ส.พ.
13. หลังสิ้นสุดการแสดงก็รับภาพที่ได้รับรางวัลและภาพที่ส่งเข้าประกวดทั้งหมดไว้เป็นสมบัติของเมืองแม่ฮ่องสอน โดยให้ศูนย์ประสานงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นผู้รับผิดชอบดูแลจัดเก็บต่อไป
14. สรุปผลการดำเนินโครงการ เป็นเอกสารรูปเล่ม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมรดกทางกายภาพประวัติศาสตร์ของชาวแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้องให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
2. สามารถปลุกกระแสความสนใจให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและกายภาพที่มีคุณค่าของท้องถิ่น จนกลายเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตอย่างยั่งยืน
3. ช่างภาพชาวแม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆ มีโอกาสในการนำเสนอแนวคิดมุมมองที่มีต่อเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านผลงานถ่ายภาพสู่ประชาชนทั่วไป
4. เยาวชนที่ได้เข้าร่วมนิทรรศการภาพถ่าย ได้เกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานด้านการถ่ายภาพหรืองานด้านอื่นๆต่อไปในอนาคต

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายชิรวัฒน์ ศรีจันทร์ (โทรศัพท์ 086 – 1882941)

ผู้ประสานงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ระเบียบการประกวดภาพถ่าย
"แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"

1. คุณสมบัติผู้ส่งภาพเข้าประกวด

   บุคคลทั่วไป ไม่จำกัดเพศ หรืออายุ

2. กติกาการส่งภาพเข้าประกวด

   1) ผู้ส่งภาพเข้าประกวดมีสิทธิ์ส่งภาพได้ไม่จำกัดจำนวน
   2) เป็นภาพถ่ายที่ถ่ายทอดความงดงามทางวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต ภูมิทัศน์เมือง กายภาพ สถาปัตยกรรม ภายในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
   3) ภาพที่ส่งเป็นภาพที่ถ่ายด้วยกล้องดิจิตอล มีความละเอียดของภาพไม่ต่ำกว่า 6 ล้านพิกเซลหรือกล้องฟิล์ม 35 มม.
   4) ผู้ที่ส่งภาพที่เข้าประกวดจะต้องถ่ายภาพด้วยตนเอง และภาพที่ส่งเข้าประกวดนั้นต้องไม่เคยได้รับรางวัลหรือตีพิมพ์ จากการประกวดใดๆ มาก่อน
   5) ภาพที่ส่งเข้าประกวดหากมีการปรับสี หรือตกแต่งแก้ไขในด้านเทคนิค ต้องส่งไฟล์ภาพหรือฟิล์มต้นฉบับแนบมาพร้อมกันด้วย และไม่ควรตกแต่งให้ภาพดูไม่เป็นธรรมชาติ ผิดไปจากความเป็นจริง
   6) การส่งภาพให้ขยายภาพสี ขนาด 12 X 18 นิ้ว ติดภาพลงบนฟิวเจอร์บอร์ดสีดำ ขนาด 16 X 22 นิ้ว (ด้านหลังติดใบสมัคร) พร้อมส่งฟิล์ม หรือ Digital File Format มาตรฐาน Raw File หรือ JPEG ที่มีคุณสมบัติกำหนดคุณภาพที่ Hight Resolution ไม่ต่ำกว่า 300 dpi และไม่เกิน 400 dpi โดยบันทึกลงแผ่น CD มาพร้อมภาพถ่ายผลงานที่เข้าร่วมประกวด หรือฟิล์ม (ภาพที่ต่ำกว่าขนาดที่กำหนดจะไม่รับการพิจารณาตัดสิน) รวมถึงตั้งชื่อและมีคำอธิบายภาพไม่เกิน3บรรทัด
   7) ภาพที่ส่งประกวดต้องตั้งชื่อภาพและมีคำอธิบายภาพไม่เกิน3บรรทัดแนบหลังผลงาน
   8) ภาพที่ส่งประกวดทุกภาพผู้จัดสามารถนำไปเผยแพร่ได้ โดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนใดๆ แก่เจ้าของภาพ โดยในกรณีการนำไปเผยแพร่จะมีการระบุรายชื่อของเจ้าของผลงาน
   9) การประกวดทุกประเภท คณะกรรมการตัดสินภาพมีสิทธิ์กำหนดวิธีการตัดสิน และการตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นที่สิ้นสุด
   10) คณะกรรมการตัดสิน ไม่มีสิทธิ์ส่งภาพเข้าประกวด

3. วัน / เวลาการประกวด

ประชาสัมพันธ์	วันที่ 30 เมษายน 2554 ถึง 15 พฤษภาคม 2554
รับผลงาน	วันที่ 20 พฤษภาคม 2554
หมดเขตส่งผลงาน	วันที่ 31 พฤษภาคม 2554
จัดแสดงผลงานที่เข้าร่วมประกวด	
เพื่อให้ชุมชนร่วมลงคะแนน	วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ถึง 14 มิถุนายน 2554
คัดสินภาพถ่ายและประกาศผล	วันที่ 15 มิถุนายน 2554
มอบรางวัล	วันที่ 15 มิถุนายน 2554
จัดนิทรรศการแสดงผลงานต่อเนื่อง	วันที่ 16 มิถุนายน 2554 ถึง 30 มิถุนายน 2554

4. เกณฑ์การตัดสิน

1) ความหมายของภาพ	30 คะแนน
2) ความคิดสร้างสรรค์	20 คะแนน
3) องค์ประกอบศิลป์	30 คะแนน
4) เทคนิควิธีการถ่ายภาพ	10 คะแนน
5) ความสวยงามของภาพ	10 คะแนน รวม 100 คะแนน

5. ขั้นตอนการส่งผลงานเข้าประกวด

ผู้สนใจกรอกแบบฟอร์มใบสมัคร พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวนิสิต นักศึกษา หรือบัตรประชาชน แล้วส่งมาพร้อมผลงานด้วยตนเอง หรือ ทางไปรษณีย์มาที่ ศูนย์ประสานงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร รสพ. ค่ายธรรมรงค์ ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000 โทรศัพท์ 053 – 611944 (ศูนย์ประทับตราเป็นหลัก) สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ คุณชิรวัฒน์ โทรศัพท์ 086 – 1882941

6. รางวัล

- รางวัลชนะเลิศ รับเงินรางวัล 3,500 บาท
  พร้อมประกาศนียบัตรจากโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 รับเงินรางวัล 2,500 บาท
  พร้อมประกาศนียบัตรจากโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 รับเงินรางวัล 1,500 บาท
  พร้อมประกาศนียบัตรจากโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
- รางวัลชมเชย 2 รางวัล รับของที่ระลึก
  พร้อมประกาศนียบัตรจากโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน

ใบสมัคร
การประกวดภาพถ่าย
"แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"

ชื่อผลงาน .....

ชื่อเจ้าของผลงาน.....

ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก.....

.....

E-mail..... โทรศัพท์ .....

รายละเอียดของภาพถ่าย

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

เจ้าของผลงาน

หมายเหตุ : ใบสมัครสามารถถ่ายเอกสารได้ ส่งใบพร้อมแบบแบบสำเนาบัตรประจำประชาชนพร้อม CD ภาพถ่ายได้ที่

ศูนย์ประสานงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร รสพ.
ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000 โทรศัพท์ 053 – 611944 (ดูวันประทับตราเป็นหลัก)
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

2.30 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 40 : การท่องเที่ยวเชิงเคารพ

เทปที่ 40 : การท่องเที่ยวเชิงเคารพ

ออกอากาศวันเสาร์ ที่ 3 กันยายน 2554

ท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

บรรยาย :

สวัสดีค่ะของต้อนรับเข้าสู่รายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน รายการที่จะพาทุกท่านไปสัมผัสกับการอนุรักษ์ การสืบสาร และถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณีวิถี ตลอดจนชีวิตดั้งเดิมของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ด้วยธรรมชาติที่สวยงามและวัฒธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ส่งผลให้แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเยือน ไม่ต่ำกว่า 100,000 คน/ปี เกิดการใช้จ่ายและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ส่งผลให้มีเงินแพร่สะพัดในจังหวัดแม่ฮ่องสอนปีละหลายล้านบาท ธุรกิจการท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจอันดับต้นๆ ที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างมาก แต่การเติบโตในธุรกิจการท่องเที่ยวก็อาจมีผลทำให้ธรรมชาติดที่เคยมี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่นดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นในฐานะที่เราเป็นคนแม่ฮ่องสอน และเป็นเจ้าของพื้นที่ควรจะต้องมาคิดหาวิธีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ไม่ไปทำลายรากฐานทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีอยู่เดิมให้เปลี่ยนแปลงไป แต่ชูวัฒธรรมไทใหญ่ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวแม่ฮ่องสอนเป็นจุดดึงดูดให้มาท่องเที่ยว และเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่มีมาแต่เดิม

ความเงียบสงบ ความปลอดภัยในการเดินชมเมือง ความโหยหาอดีต ความต้องการแสวงหาธรรมชาติที่ไม่ถูกปรุงแต่งจนเกินงามทั้งจากผู้คนและสภาพแวดล้อม เป็นจุดหมายปลายทางในยุคปัจจุบันที่เป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง เมืองแม่ฮ่องสอน ไม่ได้มีแค่ทรัพยากรธรรมชาติ และสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมแบบไตเท่านั้น แต่ผู้คนในเมืองต่างหากที่เป็นเสน่ห์แท้จริงของเมืองแม่ฮ่องสอน วัฒนธรรม ความเชื่อ คือเครื่องการันตีในความภาคภูมิใจของคนเมืองแม่ฮ่องสอนที่ต้องการนำเสนอ การยอมรับและความเข้าใจในบทบาทความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนของนักเที่ยว คือ แรงใจและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวในรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

พิพิธภัณฑ์มีชีวิตแม่ฮ่องสอน มีความตั้งใจที่จะทดลองให้มีการจัดการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเคารพ (Respective Tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณี และวีถีชีวิตอันดีงามของชาวแม่ฮ่องสอน ผ่านประเพณีที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีต เช่น ประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ด การแห่จองพารา ประเพณีปอยส่างลอง เป็นต้น สถาปัตยกรรมไทใหญ่ จะเห็นได้จากวัดสำคัญต่างๆ ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอน เช่น วัดพระธาตุดอยกองมู วัดจองคำ วัดจองกลาง วัดหัวเวียง วัดพระนอน เป็นต้น นอกจากนั้นยังมี**บ้านเก่า**ที่ทรงคุณค่าแก่การอนุรักษ์ และทึ่งในภูมิปัญญาของการสร้างอาคารบ้านเรือนของคนในสมัยก่อนให้เหมาะสมกับพื้นที่ สภาพอากาศ และการใช้งาน **อาหารการกิน** ที่มีหลากหลายทั้งของคาวและของหวาน ปรุงแต่งด้วยวัตถุดิบธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น และยังได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้จากร้านต่างๆ ที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน เช่น ร้านอาหารไตของป้าศรีบัว ร้านข้าวซอยป้านูญ ร้านข้าวเส้นป้าจ่าง ร้านขนมไตแม่มณี และอื่นๆ **การแต่งกาย**ที่ไม่ได้สวมใส่เฉพาะในงานเทศกาลต่างๆ แต่ยังสามารถเห็นได้ดำเนินวิถีชีวิตทั่วไป รวมไปถึงภาษาพูด และภาษาเขียน ที่มีรูปแบบเฉพาะตัว การท่องเทียวเชิงเคารพนี้นอกจากจะไม่ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมแล้ว ยังจะทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาอย่างใกล้ชิด และเข้าใจในเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนมากขึ้น เป็นเสน่ห์ ที่จะทำให้เป็นที่จดจำเมืองแม่ฮ่องสอนแห่งนี้ตลอดไป

ก่อนจากกันในวันนี้รายการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน จึงขอเชิญชวนชาวแม่ฮ่องสอนทุกท่านร่วมกันเป็นเจ้าภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแม่ฮ่องสอนของเราโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยวที่ใกล้จะมาถึงนี้ ด้วย

น้ำใจ และมิตรไมตรีอันดีงาม รวมไปถึงการแนะนำเส้นทางสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนการปฏิบัติตน การแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานที่ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากมาเยือนแม่ฮ่องสอนอีกครั้งค่ะ

และตอนนี้ก็มาช่วงสุดท้ายของรายการแล้ว ท่านผู้ชมสามารถพบกับรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ใหม่ ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในเวลาเดียวกันทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สำหรับวันนี้สวัสดีค่ะ

2.31 บทรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เทปที่ 41 : ประชาสัมพันธ์กิจกรรมประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”และการประกวดบทความหัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

เทปที่ 41: ประชาสัมพันธ์กิจกรรมประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” และการประกวดบทความหัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ออกอากาศ วันเสาร์ ที่ 10 กันยายน 2554

บรรยาย : สวัสดีค่ะ กลับมาพบกันเช่นเคยกับ รายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” สำหรับในสัปดาห์นี้ โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน จะขอเชิญชวนชาวเมืองแม่ฮ่องสอน รวมไปถึงนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ได้มีส่วนร่วม ถึง 2 กิจกรรมด้วยกันก็คือ กิจกรรมการประกวดภาพถ่ายหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” และกิจกรรมการประกวดบทความหัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” ซึ่งทั้ง 2 กิจกรรม จะทำให้ชาวเมืองแม่ฮ่องสอนหรือนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการสะท้อนภาพของเมืองแม่ฮ่องสอนในสิ่งที่ตนรู้สึก เห็นและสัมผัส ได้ในความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน ความประทับใจในเมืองนี้คืออะไรที่เป็นมนต์เสน่ห์ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวค้นหาความเป็นคุณลักษณะที่แท้จริงของเมืองในสายหมอกแห่งนี้ค่ะ

(ภาพ)

บรรยาย : สำหรับกิจกรรมแรก คือ โครงการประกวดภาพถ่าย ในหัวข้อ“แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ที่ได้ดำเนินการจัดไปแล้วและอยู่ในช่วงการตัดสินอยู่นั้น เป็นกิจกรรมที่ได้ให้ความสำคัญของเมืองแม่ฮ่องสอน โดยนอกจากสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงามแล้ว ยังมีมรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จนกลายเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่ยังมีชีวิต ที่ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความงามของมรดกทางวัฒนธรรมผ่านวิถีชีวิตของชาวเมืองแม่ฮ่องสอน นับเป็นสิ่งที่ ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่กับเมืองต่อไป ภาพถ่ายจึงถือเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการเผยแพร่ และถ่ายทอดความสวยงามทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และกายภาพประวัติศาสตร์เมืองเช่นวัดหรือบ้านเก่าแม่ฮ่องสอน รวมถึงการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆของเมืองให้เกิดมุมมองที่น่าสนใจ เป็นสื่อที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งต่อชาวไทยและต่างชาติ จึงเป็นที่มาของโครงการประกวดถ่ายภาพในหัวข้อ “แม่ฮ่องสอน เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ขึ้น โดยในขณะท่านผู้ชมทุกท่านสามารถเข้าไปชมภาพถ่ายที่เข้าร่วมการประกวด ได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30 – 20.00 น. ณ ศูนย์

ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน อาคาร ร.ส.พ. สำหรับผลการตัดสินจะประกาศ ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) ในวันที่ 16 กันยายน 2554 นี้ค่ะ

(ภาพ ประกอบพร้อมชื่อภาพถ่าย ภาพประกวดที่จัดแสดงในอาคาร รสพ. และป้ายศูนย์ฯ

บรรยาย : ส่วนกิจกรรมที่ 2 โครงการ ประกวดบทความ หัวข้อ“ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม เพื่อความยั่งยืนของเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากแม่ฮ่องสอน เป็นเมืองหนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะความเป็นธรรมชาติ วัฒนธรรม หากนี่เป็นมุมมองของคนทั่วไป หรือนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้จำกัดความและรับรู้เพียงเท่านี้ แต่แม่ฮ่องสอนในความเป็นเมืองหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นเมืองน่าอยู่ แสดงให้เห็นว่าทั้งผู้คนและสภาพแวดล้อมเมืองมีสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสมบูรณ์ที่นอกเหนือจากการเป็นเมืองท่องเที่ยว เมืองท่องเที่ยวในแบบฉบับแม่ฮ่องสอน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณนักท่องเที่ยว แต่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและการยอมรับในสิ่งที่เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอยู่ โดยเฉพาะวิถีธรรมชาติของเมืองและผู้คน การยอมรับในสิ่งที่แตกต่างจากเมืองอื่นๆ ความสงบ ของเมืองที่ปราศจากวิถีชีวิตยามค่ำคืน(Night life) ซึ่งนั้นคือสถานบันเทิงที่รองรับนักท่องเที่ยว แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองหนึ่งจากหลายเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากจนเกินพอดี เพื่อรักษาความเป็นเมืองน่าอยู่และความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นมากกว่าผู้คนที่หลั่งไหลเข้ามาโดยไม่ได้มองเห็นสิ่งสำคัญที่เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นอยู่ ซึ่งนั้นจึงทำให้แม่ฮ่องสอนยังคงความเป็นเมืองที่มีมนต์เสน่ห์ได้จนถึงทุกวันนี้

บทความ **“ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”** เป็นส่วนหนึ่งที่จะประกาศ และสะท้อนความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนได้เป็นอย่างดี โดยผ่านมุมมอง ความคิดจากผู้คนในเมืองแม่ฮ่องสอน ความหลากหลายในคุณค่าของเมืองที่ต้องอาศัยหลากหลายแนวคิดเพื่อช่วยกันสะท้อนความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนที่แท้จริง การให้ความจำกัดความ หรือการบรรยายคงจะดีกว่าบทบรรยายไหนๆ หากคนในเมืองเป็นผู้บอกเล่าคุณค่าและเสน่ห์เมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วัฒนธรรมวิธีชีวิตที่ประกอบด้วย อาหาร ประเพณี การแต่งกาย ภาษา และดนตรี นาฏศิลป์ ที่บ่งบอกถึงอารยธรรม อัตลักษณ์ที่โดดเด่นหล่อหลอมเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนเมืองแม่ฮ่องสอน และสำหรับนักท่องเที่ยวคือความเงียบสงบ ความสบายใจ ความน่าค้นหา และความปลอดภัยที่ได้มาพักผ่อนสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง คือจะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์เมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้นทั้งหมดจึงเป็นที่มาของการเปิดโอกาสให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนแสดงความเป็นเจ้าของบ้านโดยการนำเสนอสิ่งดีดีของเมือง เพื่อสื่อสารไปยังผู้ที่ต้องการมาเยี่ยมเยือนเมืองแห่งนี้ โดยผ่านบทความ“ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”

กิจกรรมประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมบทบาทศักยภาพของเมือง โดยผ่านความคิดของคนในพื้นที่ (Unique Selling Point) ตลอดจนให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอมุมมองความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนถ่ายทอดเป็นบทความ และนำบทความที่ได้รับรางวัลไปประกอบลงหนังสือ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน” เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จักดียิ่งขึ้นต่อไป

(ใส่ตัวหนังสือ แต่ละข้อ)

สำหรับผู้ที่สนใจอยากเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประกวดบทความ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต” มีกติกาง่ายๆ ดังนี้ค่ะ

1. คุณสมบัติผู้ส่งบทความเข้าประกวด

บุคคลทั่วไป ไม่จำกัดเพศ หรืออายุ

2. กติกาการส่งบทความเข้าประกวด

1) ผู้ส่งบทความเข้าประกวดมีสิทธิ์ส่งผลงานได้ไม่จำกัดจำนวน
2) บทความจะต้องมีเนื้อหา สาระที่สามารถถ่ายทอดถึงคุณค่าและเสน่ห์ของเมืองแม่ฮ่องสอน สะท้อนลักษณะเฉพาะของเมือง เช่น ผู้คน วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิทัศน์เมือง และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
3) ผู้ที่ส่งบทความเข้าประกวดจะต้องเป็นบทความที่พิมพ์ หรือเขียนด้วยลายมือบรรจง ความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษ A4 หน้าละไม่น้อยกว่า 25 บรรทัด
4) และบทความที่ส่งเข้าประกวดนั้นต้องไม่เคยได้รับรางวัลหรือตีพิมพ์ จากการประกวดใดๆ มาก่อน
5) บทความที่ส่งประกวดทุกบทความผู้จัดสามารถนำไปเผยแพร่ได้ โดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนใดๆ แก่เจ้าของบทความ (ในกรณีการนำไปเผยแพร่จะมีการระบุรายชื่อของเจ้าของผลงาน)
6) การประกวด คณะกรรมการตัดสินบทความมีสิทธิ์กำหนดวิธีการตัดสิน และการตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นที่สิ้นสุด
7) ส่งผลงานไปยังศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.) หรือ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน พร้อมระบุชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้

3. วัน / เวลาการประกวด

ระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 30 กันยายน 2554

- ประชาสัมพันธ์	วันที่ 1 - 30 กันยายน 2554
- รับผลงาน	วันที่ 1 - 30 กันยายน 2554
- หมดเขตส่งผลงาน	วันที่ 1 ตุลาคม 2554
- จัดแสดงผลงานที่เข้าร่วมประกวด เพื่อให้ชุมชนร่วมลงคะแนน	วันที่ 1 – 15 ตุลาคม 2554
- ตัดสินภาพถ่ายและประกาศผล	วันที่ 30 ตุลาคม 2554
- มอบรางวัล	วันที่ 30 ตุลาคม 2554
จัดนิทรรศการแสดผลงานต่อเนื่อง	วันที่ 1 ตุลาคม- 30 พฤศจิกายน 2554

หมายเหตุ : กำหนดการหากมีการเปลี่ยนแปลง จะแจ้งให้ทราบผ่านทางเวบไซต์
http://www.livingmuseum.friendswarningclub.net
และศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

4. เกณฑ์การตัดสิน

1) รายละเอียดเกี่ยวกับบทความ หัวข้อ “ร้อยเรียง เล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต”	30 คะแนน
2) บทความสามารถสะท้อนถึงความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน	20 คะแนน
3) เป็นบทความที่สร้างความตระหนึกรู้ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอน เกิดความหวงแหนในถิ่นที่อยู่อาศัย	30 คะแนน
4) ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และมีความคิดสร้างสรรค์	10 คะแนน
5) บทความต้องมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	

ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย และเหมาะสม 10 คะแนน

รวม 100 คะแนน

6. รางวัล

- รางวัลชนะเลิศ รับเงินรางวัล 3,000 บาท พร้อมโล่รางวัลเกียรติคุณ
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 รับเงินรางวัล 2,000 บาท พร้อมโล่รางวัลเกียรติคุณ
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 รับเงินรางวัล 1,000 บาท พร้อมโล่รางวัลเกียรติคุณ
- รางวัลชมเชย 2 รางวัล รับเงินรางวัลละ 500 บาท พร้อมประกาศนียบัตรและของที่ระลึก

กติกาการเข้าร่วมประกวดไม่ยากเลยใช่มั้ยค่ะ มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบทบัญญัติเฉพาะความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนกัน เพื่อเพิ่มมูลค่าความยั่งยืนให้กับทรัพยากรทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม สะท้อนอุดมการณ์ ประกาศให้โลกภายนอกได้รับรู้ว่า “หากคาดหวังกับธรรมชาติของผู้คนและวัฒนธรรม วิถีชีวิตแม่ฮ่องสอนต้อนรับคุณด้วยรอยยิ้มที่จริงใจ แต่หากคาดหวังกับความบันเทิงในแบบฉบับของเมืองยุคใหม่ แล้วท่านคงต้องผิดหวัง เพราะแม่ฮ่องสอนยังคงเป็นเมืองแห่งวันวาน ที่ยังคงอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัฒน์” และนี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยตัดสินใจในการมาเยือนของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ผู้ชมสามารถติดตามชมรายการ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ทุกวันเสาร์ เวลา 09.30 – 10.00 น. และออกอากาศซ้ำอีกครั้งในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ทางช่องต้นว่านเคเบิ้ลทีวีแห่งนี้ สำหรับวันนี้สวัสดีค่ะ

2.32 บทวีดีทัศน์ แนะนำ ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

สำหรับการดำเนินงานด้านการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นหลัง ได้มีการจัดกิจกรรมสร้างกระแสการรับรู้ให้กับ นักเรียนโรงเรียนห้องสอนศึกษา และโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2553 ณ อาคารบุญชูตรีทอง และเกิดการการจัดตั้ง กลุ่ม **“ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”** ขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักสืบน้อย มัคคุเทศก์น้อย ยุวชนดนตรี ยุวชนไอที นักเขียนน้อย ยุวนาฏศิลป์ไต จิตรกรน้อย ตากล้องน้อย และยุวชนนักผลิตรายการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้

ในช่วงเดือน กันยายน– พฤศจิกายน 2553 รวมระยะเวลา 2 เดือนเศษ คณะทำงานโครงการฯ ได้ดำเนินการอบรมและจัดกิจกรรมให้กับกับกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่างๆ มาเป็นวิทยากรการอบรมให้กับกลุ่มเยาวชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) กลุ่มตากล้องน้อย
   - จัดการอบรม “ตากล้องน้อย” ครั้งที่ 1 ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากช่างภาพของนิตยสารเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิก
   - กิจกรรมเรียนรู้การถ่ายภาพกลางคืน และชมนิทรรศการภาพถ่ายของ กลุ่มศิลปินสามหมอก
   - กิจกรรมถ่ายภาพขบวนแห่จองพารา
   - กิจกรรมถ่ายภาพขบวนแห่ต้นเกี๊ยะ
   - กิจกรรมเรียนรู้เทคนิคการถ่ายภาพขั้นพื้นฐาน
   - การจัดนิทรรศการภาพถ่ายจากฝีมือกลุ่ม “ตากล้องน้อย” ณ อาคาร รสพ.
2) กลุ่มจิตรกรน้อย
   - การอบรม “จิตรกรน้อย” ครั้งที่ 1
   - กิจกรรมเรียนรู้การวาดภาพลายเส้น

3) กลุ่มยุวนาฏศิลป์

- การอบรม “ยุวนาฏศิลป์” ครั้งที่ 1 การรำไต และโหม่งส่วยยี ด้วยท่ารำที่ถูกต้องตามแบบฉบับดั้งเดิม
- การซ้อมรำทุกวันพุธ พฤหัสบดี และศุกร์
- การฝึกซ้อมในวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ ในกรณีพิเศษ เพื่อเตรียมไปแสดงในงานประเพณี ในเทศกาลสำคัญ หรือต้อนรับแขก และนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองแม่ฮ่องสอน

4) กลุ่มมัคคุเทศก์น้อย

- จัดการอบรม “มัคคุเทศก์น้อย” ครั้งที่ 1 ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวม 3 วัน
- หมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่เป็น “มัคคุเทศก์น้อย” ทุกวันเสาร์อาทิตย์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญ และวัฒนธรรมประเพณีสำคัญต่างๆ ของแม่ฮ่องสอน โดยประจำอยู่ในจุดต่างๆ ภายในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่ม “ยุวชนไอที”
- การอบรม “ยุวชนไอที” ครั้งที่ 1 เรียนรู้การทำเว็บไซต์ขั้นพื้นฐาน
- กิจกรรมเรียนรู้การทำเว็บไซต์ในขั้นสูง
- ร่วมออกแบบ และเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและรูปภาพในส่วนของกลุ่มเยาวชนในเว็บไซต์ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

ส่วนอีก 4 กลุ่ม คือ กลุ่มยุวชนดนตรี กลุ่มนักสืบน้อย กลุ่มนักเขียนน้อย และกลุ่มนักผลิตรายการ จะดำเนินการอบรมและจัดกิจกรรมในระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2553

ในการดำเนินงานมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการที่เยาวชนในปัจจุบันขาดความสนใจ ขาดความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน และขาดความรักในบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง แต่กลับไปลุ่มหลงในศิลปวัฒนธรรมต่างชาติ และเทคโนโลยีที่เข้ามามอมเมาเยาวชนอยู่ตลอดเวลา ทางคณะทำงานจึงต้องสร้างกระบวนการให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมกับโครงการนี้ โดยเริ่มนำกิจกรรมที่เยาวชนสนใจมาจูงใจให้เยาวชนเข้าร่วมกลุ่มแล้วจึงดำเนินการจัดการอบรมขั้นต้นให้กับทุกๆ กลุ่ม มีความรู้ในด้านนั้นๆ แล้วจัดกิจกรรมทุกๆ กลุ่มอย่างต่อเนื่องต่อไป

การดำเนินกิจกรรมของยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน แม้จะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป แต่ทุกๆ กลุ่มล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน คือ อนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน แต่หากจะให้กิจกรรมของเยาวชนประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ยิ่งขึ้นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เห็นความความสำคัญของเยาวชนเพื่อทำให้เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตอย่างยั่งยืนสืบไป

3. เอกสารจดหมาย

ที่ 1/2553

25 สิงหาคม 2553

เรื่อง ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ "โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน (คุณสุพพ บุษทรวง)

ตามที่ คณะวิสวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีการจัดประชุมในหัวข้อ "โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2553 ไปแล้วนั้น ผลสรุปจากที่ประชุมได้มีการนำเสนอแผน โครงการ และคัดเลือกผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม สอดคล้องในแต่ละโครงการ

ทั้งนี้เพื่อให้แผนและโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือ หน่วยงานจังหวัด หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาในเมืองแม่ฮ่องสอน เครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ภาคเครือมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน ในการร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และตอบรับกับความต้องการของคนในชุมชนอย่างสมดุล ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ **"โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"** ในวันที่ 1 กันยายน 2553 เวลา 11.00 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อแสดงความร่วมมือในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และร่วมแสดงแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโครงการฯ ร่วมกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือตามวันและเวลาดังกล่าว จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพียรบุรณธรรม)
หัวหน้าโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1206 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081-9519080 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 1/2553

25 มิถุนายน 2553

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุม "โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

เรียน ประธานชมรมอนุรักษ์บ้านเก่าเมืองแม่ฮ่องสอน (คุณดาบตำรวจเลิศ วิวัฒนาภรณ์)

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีการจัดประชุมในหัวข้อ "โครงการและกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2553 ไปแล้วนั้น ผลสรุปจากที่ประชุมได้มีการนำเสนอแผน โครงการ และคัดเลือกผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม สอดคล้องในแต่ละโครงการ

ทั้งนี้เพื่อให้แผนและโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือ หน่วยงานจังหวัด หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาในเมืองแม่ฮ่องสอน เครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน ภาคสื่อมวลชน และภาคธุรกิจเอกชน ในการร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และตอบรับกับความต้องการของคนในชุมชนอย่างสมดุล ดังนั้นจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านร่วมประชุม **"โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"** ในวันที่ 31 กรกฎาคม 2553 เวลา 18.00 น. ณ ไทย่งกาล เพื่อแสดงความร่วมมือในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และร่วมเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโครงการฯ ร่วมกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมประชุมตามวันและเวลาดังกล่าว จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพื่องบูรณธรรม)
หัวหน้าโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง ๒๐๑ ชั้น ๒ อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9819981 FAX.

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 5/2553

20 กันยายน 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือทางโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนจัดส่งนักเรียนเข้าร่วม "กลุ่มเยาวชนร่วมสืบสานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

เรียน **ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (นายชลัช ลวเลิศชัย)**

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนและกำหนดการจัดกิจกรรม "การสร้างกระบวนการรับรู้ให้กับเยาวชน"

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งได้มีการจัดทำแผนและโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมสำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงต้องอาศัยการสืบทอดแนวคิด แนวทางการดำเนินงานโครงการให้แก่คนรุ่นหลัง โดยมีการจัดทำโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง ดังนั้นจึงมีการจัดตั้ง "กลุ่มเยาวชนร่วมสืบสานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน อนุญาตให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 และ ปีที่ 5 จำนวน 100 คน เข้าร่วม "กลุ่มเยาวชนร่วมสืบสานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยจะมีการจัดกิจกรรมแรกสำหรับเยาวชน คือ **กิจกรรม "การสร้างกระบวนการรับรู้ให้กับเยาวชน"** ในวันที่ 2 ตุลาคม 2553 เวลา 9.00-12.00 น. ณ อาคารบุญชูศรีทอง โรงเรียนท้องสอนศึกษา เพื่อร่วมประชุม และทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมการสืบสานวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนซึ่งถือเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและเมืองแม่ฮ่องสอน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพ็ชรอนุรักษ์)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1004 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081-9539681 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 44/2553

8 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นวิทยากรอบรมจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1

เรียน คุณอภิสิทธิ์ ควนโคกสูง

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการอบรมจิตรกรน้อย ครั้งที่ 1

ตามที่ คณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดทำโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยได้มีการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนขึ้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2553 ณ อาคารบุญชูศรีทอง โรงเรียนห้องสอนศึกษา ในงานกิจกรรม "การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน" โดยได้มีการอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิต" รวมถึงมีการเปิดรับสมัคร เยาวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้น เพื่อทำกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย มัคคุเทศก์น้อย นักเขียนน้อย ตากล้องน้อย เยาวชนดนตรี เยาวชนนาฏศิลป์ นักสืบน้อย จิตรกรน้อย เยาวชนไอที และเยาวชนนิตยสารการ

ดังนั้นเพื่อสนองต่อกิจกรรมต่างๆ ทางคณะทำงานจึงได้จัดกิจกรรม **"การอบรมจิตรกรน้อย" ครั้งที่ 1 ขึ้น ในวันที่ 14 ตุลาคม 2553 เวลา 9.00-16.30 น. ณ อาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อนเอื้ออาทรเพื่อน โรงเรียนห้องสอนศึกษา ซึ่งมีผู้เข้าอบรมจำนวน 40 คน** โดยการจัดกิจกรรมการอบรมจิตรกรน้อย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในการวาดภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญคุณอภิสิทธิ์ ควนโคกสูง ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการวาดภาพ เป็นวิทยากรการอบรมจิตรกรน้อยในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ้น เพื่องบูรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1234 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081-9539683 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 45/2553

8 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นวิทยากรอบรมยุวชนนาฏศิลป์ ไทใหญ่ ครั้งที่ 1

เรียน ว่าที่ร้อยตรีนเรศ วงษ์วิชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการอบรมยุวชนนาฏศิลป์ ไทใหญ่ ครั้งที่ 1

ตามที่ คณะทำงานโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดทำโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยได้มีการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนขึ้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2553 ณ อาคารบุญชูศรีทอง โรงเรียนห้องสอนศึกษา ในงานกิจกรรม "การสร้างกระแสการรับรู้ให้กับเยาวชน" โดยได้มีการอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิต" รวมถึงมีการเปิดรับสมัคร ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้น เพื่อทำกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย มัคคุเทศก์น้อย นักเรียนน้อย ตากล้องน้อย ยุวชนคนดี ยุวชนนาฏศิลป์ นักสืบน้อย จิตกรน้อย ยุวชนไอที และยุวชนนักคิดวาดภาพ

ดังนั้นเพื่อสานต่อกิจกรรมต่างๆ ทางคณะทำงานจึงได้จัดกิจกรรม **"การอบรมยุวชนนาฏศิลป์ ไทใหญ่" ครั้งที่ 1 ขึ้นในวันที่ 24-25 ตุลาคม 2553 เวลา 9.00-16.30 น. ณ อาคารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อนเกื้อกูลโรงเรียนห้องสอนศึกษา ซึ่งมีผู้เข้าอบรมจำนวน 60 คน** โดยการจัดกิจกรรมการอบรมยุวชนนาฏศิลป์ ไทใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ของชาวไทใหญ่ และสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้สำหรับการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีคุณค่าของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญว่าที่ร้อยตรีนเรศ วงษ์วิชัย ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ เป็นวิทยากรการอบรมยุวชนนาฏศิลป์ ไทใหญ่ ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพื่องบูรพธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1236 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะโลกคดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519981 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 50/2553

14 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ติดโปสเตอร์เชิญชมนิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โปสเตอร์นิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการร่วมกันวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ซึ่งสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการฯ คือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ทุกภาคส่วนรวมถึงคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว ได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการฯ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จะช่วยให้ทุกคนได้รับทราบถึงบทบาทของพิพิธภัณฑ์มีชีวิต และตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอน

ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ทางเจ้าของสถานที่ได้อนุญาตให้คณะทำงานในพื้นที่ ติดประกาศโปสเตอร์นิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระหว่างวันที่ 19-31 ตุลาคม 2553 นี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เชิญชมนิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพื่องบูรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 4306 ชั้น 8 อาคาร 20 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081-9539981 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 51/2553

18 ตุลาคม 2553

เรื่อง เรียนเชิญชมนิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายกำธร ถาวรสถิต)

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการร่วมกันวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และเพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมของเมืองแม่ฮ่องสอน ทางคณะทำงานจึงได้มีการจัดแสดงนิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ณ อาคารศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร วสพ.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้คนเมืองแม่ฮ่องสอนและนักท่องเที่ยว ได้รับรู้และเข้าใจในกระบวนการจัดการเมืองในรูปแบบ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิต" ที่มีความสอดคล้องในด้านกระบวนการมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต ตลาดชุมชนร่วมท้องถิ่นของเมือง ในการอนุรักษ์และพัฒนาเมือง

ในการนี้จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านร่วมเป็นเกียรติเข้าร่วมชมนิทรรศการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในระหว่างวันที่ 19-31 ตุลาคม 2553 นี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพื่องบุรพธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1206 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081-9519081 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 56/2553

29 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขออนุญาตผู้ปกครองให้นักเรียนเข้าร่วมการอบรมชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่ม "มัคคุเทศก์น้อย" ครั้งที่ 1

เรียน ผู้ปกครอง.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดกิจกรรมการอบรมกลุ่ม"มัคคุเทศก์น้อย"ครั้งที่ 1

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งได้มีการจัดทำแผนและโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมสำหรับพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงต้องอาศัยการสืบทอดแนวคิด แนวทางการดำเนินงานโครงการให้แก่คนรุ่นหลัง โดยมีการจัดทำโครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง ดังนั้นจึงมีการจัดตั้ง "กลุ่มเยาวชนร่วมสืบสานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ทางผู้ปกครองได้อนุญาตให้เยาวชน เข้าร่วมการอบรม ชุมชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยจะมีการจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มมัคคุเทศก์น้อย ครั้งที่ 1 เพื่อส่งเสริม และเผยแพร่เมืองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งได้มีกำหนดการจัดกิจกรรมในวันที่ 4-5 พฤศจิกายน 2553 เวลา 8.30-16.20 น. ณ ห้องประชุม วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (หลังเก่า)

เพื่อร่วมประชุม และทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมการสืบสานวัฒนธรรมเมืองแม่ฮ่องสอนซึ่งถือเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและเมืองแม่ฮ่องสอน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพียรบูรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1124 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081-9519983 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 61/2553

8 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

เรียน ผู้ว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายกำธร อาวรธนิตย์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง โดยได้มีการจัดทำแผน โครงการย่อยและกิจกรรม มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

ในการนี้ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุม **ในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2553 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน** เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ แผนการดำเนิน และร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับความร่วมมือกับหน่วยงานระดับจังหวัดเพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และขอเรียนเชิญท่านเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมเมืองมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพื่องบุรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1236 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519081 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 70/2553

8 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง การประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
เรียน ผู้ประสานงานเครือข่ายวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคเหนือตอนบน (รศ.ดร.ศักดิ์ดา จงแก้ววัฒนา)
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการเมืองรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง โดยได้มีการจัดทำแผน โครงการย่อยและกิจกรรม มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

ในการนี้ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุม **ในวันที่ 18 ตุลาคม 2553 เวลา 09.00-12.00 น. และเวลา 13.00-15.00 น ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน** เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ แผนการดำเนิน และร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับความร่วมมือกับหน่วยงานระดับจังหวัด ในส่วนของภาคบ่ายจะเป็นการประชุมกลุ่มย่อยด้านการทำงาน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน และขอเรียนเชิญท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมเมืองมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพื่องบูรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1234 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081-9519983 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

กำหนดการประชุม "ชี้แจงรายละเอียดโครงสร้างและแผนการดำเนินโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน"
วันที่ 18 พฤศจิกายน 2553
เวลา 09.00-15.00 น. ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน

09.00-09.10 น.	ผศ.ดร.ปุ่น เพียรบูรณธรรม ชี้แจงการประชุม
09.10-09.20 น.	ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนกล่าวเปิดประชุม
09.20-09.30 น.	นำเสนอสรุปประเด็นสำคัญของโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
09.30-09.50 น.	นำเสนอโครงสร้างกระบวนการดำเนินงาน
09.50-10.50 น.	นำเสนอรายงานความก้าวหน้าของโครงการย่อยภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน - โครงการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น - โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน - โครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
10.50-12.00 น.	ผู้เข้าประชุมร่วมแสดงความคิดเห็น สรุปการประชุม
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-15.00 น.	ประชุมกลุ่มย่อย (แนวทางการร่วมมือในการดำเนินงาน)

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดประมาณ 50 คน

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1206 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519081 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 96/2554

13 มกราคม 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญร่วมเสวนา "เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก"

เรียน ประธานป๊อกกาคก๋าและประธานเครือข่ายชุมชนแม่ฮ่องสอน (เทศินท์ หงษ์วดี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการและกรอบแนวทางการประชุมเสวนา

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ขึ้น โดยมีการวางแผน สร้างแนวคิดร่วมกัน เพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งในการจัดการประชุมเสวนา "เล่าเรื่อง เมืองสามหมอก" มีเป้าหมายเพื่อสืบค้น หาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของวัฒนธรรมหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่มีความสำคัญจากหลักฐานที่ได้มีบันทึกเก็บไว้ จากคำบอกเล่าสืบต่อหรือจากประสบการณ์ของผู้รู้โดยตรง เพื่อนำมาตรวจสอบ หาข้อเท็จจริง โดยการร่วมพิจารณาและวิเคราะห์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและคนเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของเมืองแม่ฮ่องสอนที่ถูกต้อง สมบูรณ์ไม่ถูกบิดเบือน และสามารถนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้ในข้อเท็จจริงเดียวกัน

ในการนี้ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมรับฟังและเสนอความคิดเห็น **ในวันที่ 18 มกราคม 2554 เวลา 16.00-20.30 น. ณ โรงแรมลายคำ** เพื่อรับฟังและเสนอแนวคิดสำหรับการสืบค้นประวัติศาสตร์เมืองแม่ฮ่องสอน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมเมืองมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมเสวนา จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ปุน เขื่องบุรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง ICM ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519981 FAX. 053-892979

ที่ 102/2554

24 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน จากศูนย์ศึกษาไทยใหญ่ วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (นายคมสัน คุณินทรัพย์)

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยได้รับความร่วมมือจากวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อดำเนินโครงการ ซึ่งในขณะนี้การดำเนินโครงการอยู่ในขั้นตอนการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในรูปแบบเว็บไซต์เพื่อให้โครงการเป็นที่รู้จักในวงกว้าง และได้มีการจัดทำหัวข้อ "รู้จักแม่ฮ่องสอน" ซึ่งมีเนื้อหาโดยรวมเกี่ยวกับอัตลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอนทั้งผู้คนและวัฒนธรรมที่สำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่นำมาเผยแพร่นั้นมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวกับเมืองแม่ฮ่องสอน จากศูนย์ศึกษาไทยใหญ่ วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนเพื่อนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพี่ยงบูรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง ๒๐๘ ชั้น ๒ อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979,081 - 9519981 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 110/2554

28 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง นมัสการท่านเป็นวิทยากรในการเสวนา เรื่อง "แนวทางการพัฒนาวัดก้ำก่อ"
นมัสการ เจ้าคณะอำเภอแม่ฮ่องสอน
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการเสวนาประวัติวัดก้ำก่อ

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดตั้งโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ขึ้น โดยมีการวางแผน สร้างแนวคิดร่วมกัน เพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งในการจัดเสวนา "แนวทางการพัฒนาวัดก้ำก่อ" มีเป้าหมายดังนี้

1. เสริมสร้างกระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเหตุผลอ้างอิงของการปรับปรุง บูรณะซ่อมแซมวัดก้ำก่อ
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของวัดก้ำก่อ ทั้งทางด้านระบบบริหารการจัดการ สภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้างภายในวัด
3. เพื่อศึกษาขั้นตอน วิธีการในการอนุรักษ์ ซ่อมแซมอาคารทางประวัติศาสตร์
4. เพื่อหาแนวการพัฒนาวัดก้ำก่อร่วมกัน

ในการนี้ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นวิทยากร เล่าถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาและความสำคัญของวัดก้ำก่อ ตลอดจนร่วมแสวงหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในวันเสาร์ ที่ 5 มีนาคม 2554 เวลา 13.00-16.30 น. ณ วัดก้ำก่อ โดยแนวคิดและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นประโยชน์สำหรับแนวทางการพัฒนา ฟื้นฟูวัดก้ำก่อ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมเสวนา ขอขอบพระคุณยิ่ง

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เพ็ชรบูรณชรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง ICM ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9539981 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 110/2554

28 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอเรียนเชิญท่านเป็นวิทยากรการเสวนา เรื่อง "แนวทางการพัฒนาวัดก้ำก่อ"
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวลิต อัยเจริญ
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการเสวนาประวัติวัดก้ำก่อ

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ขึ้น โดยมีการวางแผน สร้างแนวคิดร่วมกัน เพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งในการจัดเสวนาสถาน้ำเมือง หัวข้อ "วัดก้ำก่อ" มีเป้าหมายดังนี้

1. เสริมสร้างกระบวนการสืบค้นประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเหตุผลอ้างอิงของการปรับปรุง บูรณะซ่อมแซมวัดก้ำก่อ
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของวัดก้ำก่อ ทั้งทางด้านระบบบริหารการจัดการ สภาพแวดล้อม และสถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้างภายในวัด
3. เพื่อศึกษาขั้นตอน วิธีการในการอนุรักษ์ ซ่อมแซมอาคารทางประวัติศาสตร์
4. เพื่อหาแนวการพัฒนาวัดก้ำก่อร่วมกัน

ในการนี้ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นวิทยากร <u>เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการในการอนุรักษ์ซ่อมแซมอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ในวันเสาร์ที่ 5 มีนาคม 2554 เวลา 13.00-16.30 น. ณ วัดก้ำก่อ</u> โดยแนวคิดและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นประโยชน์สำหรับแนวทางการพัฒนาพื้นที่วัดก้ำก่อ ซึ่งจะช่วยส่งเสริม และรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมเสวนา จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เชื่องบุรมธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ตึก ECM ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519991 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 115/2554

29 เมษายน 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับอาหารและร้านอาหารในกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต"

เรียน ผู้ประกอบการร้านขนมไตปิ่นผึ้ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต"

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งขณะนี้ได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต" ในโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (โครงการย่อย) ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ทางด้านผู้ประกอบการร้านอาหาร ได้อนุญาตให้กลุ่มอุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาหารและร้านอาหารโดยการสอบถาม ในกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต" เพื่อนำไปใช้สำหรับจัดทำป้ายแสดงข้อมูลร้านอาหารและเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งกำหนดการและรายละเอียดการจัดกิจกรรมได้แนบมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อุชาทิพย์ เฉลิมผล)
ผู้จัดการส่วนงานกิจกรรมโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 4 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519981 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 113/2554

24 เมษายน 2554

เรื่อง ขออนุญาตผู้ปกครองให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต"

เรียน ผู้ปกครองของ .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต"

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเพศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งขณะนี้ได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต" ในโครงการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (โครงการย่อย) ภายใต้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ คือ

1) เพื่อให้กลุ่มเยาวชนฯ ได้เกิดการเรียนรู้ ฝึกทักษะในการสืบค้นประวัติศาสตร์ ความสำคัญของอาหารร้านค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองแม่ฮ่องสอน

2) เพื่อให้เกิดกิจกรรมในการพบปะ พูดคุยระหว่างผู้ประกอบการร้านค้าและกลุ่มเยาวชนฯ

3) เพื่อให้กลุ่มเยาวชนฯ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4) เพื่อส่งเสริมการจัดทำข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์ ร้านค้าที่ส่งเสริมการอนุรักษ์อาหารไต

5) เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

6) เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการและเยาวชนฯ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารไต ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของเมืองแม่ฮ่องสอน

ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ทางผู้ปกครองได้อนุญาตให้ ..... เข้าร่วมกิจกรรม "สืบค้นอาหารอร่อยแบบไต" ในวันที่ 13 -15 พฤษภาคม 2554 เวลา 08.30 - 17.30 น. ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร รสพ.)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พุทาพิพย์ เผดิมผล)
ผู้จัดการส่วนงานกิจกรรมโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1206 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9539081 FAX. 053-892979

ที่ 120/2554

20 มิถุนายน 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

เรียน ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานแม่ฮ่องสอน

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งในขณะนี้การดำเนินโครงการอยู่ในขั้นตอนการจัดทำรายการท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณะเฉพาะของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวด้วยระบบชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเคารพ (Respective Tourism) และผลิตภัณฑ์ที่มาจากท้องถิ่นชาวแม่ฮ่องสอน ดังนั้นจึงจะต้องมีข้อมูลเบื้องต้น สำหรับอ้างอิง และเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาการจัดทำการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรม และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน

ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอน จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานแม่ฮ่องสอน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาต่อไป โดยมีข้อมูลที่ต้องการดังนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
2) ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทนำเที่ยวในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
3) ข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหารในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
4) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อุทาทิพย์ เจลิมคอ)
ผู้จัดการส่วนงานกิจกรรมโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 304 ชั้น 3 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โทร. 053-892979,081 - 9519981 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 121/2554

5 กรกฎาคม 2554

เรื่อง ขออนุญาตผู้ปกครองให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม "ชุมชนาเรียนรู้ เยี่ยมชมเรือนไต"

เรียน ผู้ปกครองของ .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการทำกิจกรรม "ชุมชนาเรียนรู้ เยี่ยมชมเรือนไต"

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งขณะนี้อยู่ในช่วงการดำเนินการจัดเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับบ้านเก่า เพื่อเป็นการอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีคุณค่าของเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนั้น จึงได้มีการจัดกิจกรรม "ชุมชนาฯ เรียนรู้ เยี่ยมชมเรือนไต" ขึ้น ณ บ้านคุณบุญจิรา ทองเขียว หรือร้านคิวท์เพรส (เยื้องตลาดสายหยุด) โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อศึกษา เรียนรู้คุณค่าความสำคัญของรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน
2) เพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ รายละเอียดของวัตถุสิ่งของที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยการบันทึกและถ่ายภาพประกอบ
3) เพื่อจัดพื้นที่สำหรับจัดวางสิ่งของต่างๆ ที่มีคุณค่าความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ให้มีความเป็นระเบียบมากขึ้น (เตรียมพร้อมสำหรับการเป็น small museum)
4) เพื่อให้ชุมชนฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ

ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้ปกครองได้อนุญาตให้ .....เข้าร่วมกิจกรรม "ชุมชนาเรียนรู้ เยี่ยมชมเรือนไต" ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2554 เวลา 09.00- 16.00น. ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อพยพ รสพ.) และบ้านคุณบุญจิรา ทองเขียว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ พร.จุฑาทิพย์ เฉลิมผล)
ผู้จัดการส่วนงานกิจกรรมโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1234 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519981 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

กำหนดการจัดกิจกรรม "บูรพนฯ เรียนรู้ เยี่ยมชมเรือนไต"

วันที่ 9 กรกฎาคม 2554 เวลา 09.00-16.00 น.

ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคารสนง.) และบ้านคุณบุญธิรา ทองศิริวงศ์

09.00 – 10.00 น.	อ.วีรพจน์ กาญจน์คนซื่อและทีมงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของการจัดกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงาน ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์ฯ
10.00 – 10.40 น.	อ.วีรพจน์ กาญจน์คนซื่อ อธิบายสร้างความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความสำคัญ และรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมืองแม่ฮ่องสอน ณ บ้านคุณบุญธิรา
10.40 - 12.00 น.	อ.วีรพจน์ กาญจน์คนซื่อและทีมงาน อธิบายการจัดทำทะเบียนประวัติสิ่งของและดำเนินการ
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหาร
13.00 – 14.00 น.	จัดทำทะเบียนประวัติ (ต่อ)
14.00 – 16.00 น.	จัดระเบียบสิ่งของ

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 128/2554

30 สิงหาคม 2554

เรื่อง ขอความร่วมมือทางวิทยาลัยอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอนประชาสัมพันธ์การส่งบทความ หัวข้อ "ร้อยเรียงเล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต" เข้าร่วมประกวด

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประกวดบทความประกวดภาพถ่ายหัวข้อ "ร้อยเรียงเล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ซึ่งขณะนี้ได้มีการจัดกิจกรรมการประกวดบทความหัวข้อ "ร้อยเรียงเล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต" เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอน ได้เล่าเรื่อง ถ่ายทอดคุณค่าและเอกลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน อันเป็นลักษณะเฉพาะของเมือง ผู้คน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ด้านบทความ โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม คือ

1) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้ฝึกการเขียนบทความ
2) เพื่อให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีมุมมองความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนถ่ายทอดเป็นบทความ "ร้อยเรียงเล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต"
3) เพื่อนำบทความที่ได้รับรางวัลไปประกอบลงหนังสือพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
4) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเมืองแม่ฮ่องสอนผ่านบทความ
5) เพื่อให้เยาวชนและคนเมืองแม่ฮ่องสอนมีกิจกรรมส่วนร่วมในโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ทางวิทยาลัยอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอนประชาสัมพันธ์การประกวดบทความ หัวข้อ "ร้อยเรียงเล่าเรื่อง เมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิต" เพื่อให้นักเรียนได้ทราบและเข้าร่วมส่งผลงานการประกวดบทความ ตามกำหนดการที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อุทาทิพย์ เฉลิมผล)
ผู้จัดการส่วนงานกิจกรรมโครงการฯ

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1206 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9539081 FAX. 053-892979

ที่ 128/2554

23 กันยายน 2554

เรื่อง การอบรมและร่วมสวนา"การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

เรียน องคมนตรี ผ่องพันธ์และตัวแทนนักเรียน (โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ขึ้น โดยมีการวางแผน สร้างแนวคิดร่วมกัน เพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ดังนั้นจึงได้มีการจัดกิจกรรมการอบรมและร่วมสวนา"การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ขึ้น เพื่อนำเสนอการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีการจัดการภายใต้ศูนย์ประสานงานฯ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานฯ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ จึงควรเข้าร่วมการการอบรมและร่วมสวนาครั้งนี้ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการร่วมกัน

ในการนี้ โครงการฯ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน ให้เข้าร่วมการอบรมและสวนา "การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" **ในวันที่ 7 ตุลาคม 2554 เวลา 09.00 – 12.00 ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร วสท.) เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน**

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เชื่องบุรมธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1034 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 – 9539983 FAX. 053-892979

พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
เมืองแม่ฮ่องสอน

ที่ 128/2554

23 กันยายน 2554

เรื่อง การอบรมและร่วมเสวนา"การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

เรียน คุณไกลิน เฉลิมแม่วิวงศ์ (ห้องสมุดประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม

ตามที่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดทำโครงการ "พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ขึ้น โดยมีการวางแผน สร้างแนวคิดร่วมกัน เพื่อให้โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ เกิดความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ดังนั้นจึงได้มีการจัดกิจกรรมการอบรมและร่วมเสวนา"การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" ขึ้น เพื่อนำเสนอการท่องเที่ยวรูปแบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีการจัดการภายใต้ศูนย์ประสานงานฯ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ประสานงานฯ เครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิตฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ จึงควรเข้าร่วมการการอบรมและร่วมเสวนาครั้งนี้ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการร่วมกัน

ในการนี้ โครงการฯ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน ได้เข้าร่วมการอบรมและเสวนา "การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน" **ในวันที่ 7 ตุลาคม 2554 เวลา 09.00 – 12.00 ณ ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน (อาคาร วสท.) เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน**

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น เชื้องบุรณธรรม)
ผู้ประสานงานชุดโครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน

โครงการพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน
ห้อง 1206 ชั้น 8 อาคาร 30 ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. 053-892979, 081 - 9519081 FAX. 053-892979

4. ถอดเทป: การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

ถอดเทป: การประชุม “การจัดการศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”

วันที่ 27 มกราคม 2555 ณ ห้องประชุมเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

แม่ฮ่องสอนริพวิ่งมิวเซียมหรือพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพื่อเพิ่มมูลค่าโดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน มิวเซียมหรือพิพิธภัณฑ์เป็นที่รู้กันโดยทั่วไป คือ เป็นที่รวบรวมอะไรบางอย่าง ห้องสมุดคือการจัดเก็บหนังสือหมวดหมู่ง่ายต่อการสืบค้นหา มิวเซียมคล้ายกันเพียงแต่ว่าพิพิธภัณฑ์โบราณสถาน มีถ้วย ชามสมัยโบราณ หรือจะเป็นภาพจำลองสิ่งมีชีวิตแต่ละยุคสมัยมาจัดเป็นหมวดหมู่เป็นห้องๆ และให้คนเข้าไปดู ในประเทศออสเตรเลียมีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ มี Contemporary มี power house ที่เป็นพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับพลังงานทั้งหมด โดยจัดแบ่งเป็นพลังงานลม พลังงานน้ำ พลังงานนิวเครียร์ พลังงานใต้ดิน พลังงานแสงอาทิตย์ นั้นแสดงว่าตัวริพวิ่งมิวเซียมหรือพิพิธภัณฑ์มีชีวิต คืออะไร? แสดงว่าเราเอาตัวเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นห้องแสดง เป็นตัวพิพิธภัณฑ์ แล้วมีชีวิตตรงไหน พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นของที่โบราณ ตายแล้ว แต่ที่นี้เราบอกว่า เราสามารถอนุรักษ์และยังใช้ประโยชน์ ในเชิงเศรษฐกิจได้ด้วย นั้นคือสิ่งที่เราจะคุยกัน พิพิธภัณฑ์มีชีวิตคืออะไร ทำไมต้องเป็นแม่ฮ่องสอน แล้วรากเหง้า การเพิ่มมูลค่าเป็นอย่างไร ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เราแยกเป็นเรื่องของท่องเที่ยว อาหาร สินค้าของที่ระลึก ที่พัก โรงแรม และการเดินทาง หมวดหมู่ที่เราค้นพบ หมวดหมู่ที่เราจะเอามาร้อยเรียง หมวดหมู่ที่เราจะเอามาจัดเหมือนห้องแสดงในริพวิ่งมิวเซียม เพียงแต่ว่ามันกระจายอยู่ในเมืองเรา ในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในยุคปัจจุบัน ดังนั้นเราจะมาแนะนำบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ ที่ รสพ. มีกิจกรรมอะไร เราใช้เครื่องมืออะไรบ้าง ในการดำเนินงานจะเป็นอย่างไร ซึ่งเรามีทั้งภูมิศาสตร์ ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งรากเหง้าทางวัฒนธรรมของแม่ฮ่องสอนสูง โครงการนี้ เรามีวัตถุประสงค์ อะไร? ทำไมนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต้องมาทำงานที่นี้ วัตถุประสงค์ ในแง่วิจัย คือ อยากได้องค์ความรู้

ข้อ 1) เพื่อให้ได้แนวทาง เครื่องมือและกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนเมือง สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะเยาวชน และหน่วยงานท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน ในวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ของการวิจัย นักวิจัยฝ่ายเดียวทำไม่ได้ เพราะต้องร่วมมือกันในการขับเคลื่อนเพื่อสร้าง ตอนนี้เราได้ไอเดียจะสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้อย่างไร เมืองแม่ฮ่องสอนมีอยู่แล้ว แต่เราจะเอาอีกความคิดหนึ่ง อีกบทบาทหนึ่งซ้อนลงไปในเมืองของเรา บนถนนบนวัดต่างๆ ให้มันเกิดความเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตขึ้นมา ซึ่งแม่ฮ่องสอนจะไม่ใช่เมืองพิพิธภัณฑ์เมืองแรกของโลก แต่น่าจะเป็นเมืองแรกของประเทศไทย คำว่าริพวิ่งมิวเซียม ไม่ใช่ว่าเราคิด แล้วเราจะสร้างมันขึ้นมาแต่มันเป็นTechnical term คอเทอมเป็นศัพท์เทคนิคเชิงวิชาการ ซึ่งมันมีเมืองเก่าๆ ในยุโรปเค้าสามารถเปลี่ยนของเค้า ให้มีกลิ่นอายของริพวิ่งมิวเซียม เพราะฉะนั้นวัตถุประสงค์

ข้อ 1 ต้องร่วมกันทำระหว่างชุมชนเมืองและสถาบันการศึกษา รวมถึงคนรุ่นใหม่ และหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

ข้อ 2 เพื่อให้ได้ต้นแบบการจัดการเมืองวัฒนธรรม บูรณาการความรู้ เครือข่ายสร้างกระบวนการพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ถ้าสร้างได้จริงแม่ฮ่องสอนจะเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการอย่างไร

ข้อ 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการสร้าง เราไม่ได้ใช้คนคนเดียวมาออกแบบว่าแม่ฮ่องสอนเป็นพิพิธภัณฑ์รูปแบบไหน แต่เราต้องทำตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดการยอมรับว่านี่แหล่ะคือตัวตนแม่ฮ่องสอน ต้องการการมีส่วนร่วมในการคิด ต้องกระจายความคิดนี้ไป

วัตถุประสงค์ด้านการพัฒนา

ข้อ 1 ก็เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานฯ ต้องมีศูนย์เกิดขึ้น ซึ่งตอนนี้ศูนย์เกิดแล้ว ที่ รสพ. แม่ฮ่องสอน อาคารเก่าเราปรับเป็นศูนย์ประสานงาน Tourism information ปรับเป็นแม่ฮ่องสอนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต จะเป็นศูนย์การเรียนรู้ และแนะนำโปรแกรม

ข้อ 2 เพื่อนุรักษ์วิถีทางวัฒนธรรมและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง เช่น ตึกทีอยู่ระหว่างบ้านเก่าอยากจะรื้อออก และยังมีตึกสร้างใหม่ เช่น โรงแรมเมาเท่นท์วิว ไม่ว่าอันนั้นจะเป็นสถาปัตยกรรมของแม่ฮ่องสอนหรือไม่ แต่อย่างน้อยถือว่าโอเค ตรงที่ว่ามันแปลกจากกรุงเทพ เชียงใหม่ แต่อันอื่นที่ตั้งตรงเป็นบล็อกสี่เหลี่ยม แต่ไม่ได้ลอกเชียงใหม่มา คิดว่านั้นแหล่ะเป็นการสร้างแบรนกายภาพของเรา เราต้องดำเนินการค้นหาให้ได้ว่าสุดท้ายแล้ว Architect สถาปัตยกรรมโครงสร้างบ้าน ตึก จะทำอย่างไรให้มีกลิ่นอายของแม่ฮ่องสอน

ข้อ 3 เพื่อให้ภาคีในพื้นที่ แม่ฮ่องสอนจะมีชีวิตต่อหรือไม่ ในแง่ของวัฒนธรรมอยู่ที่เราช่วยกันอนุรักษ์ ทุกๆ ฝ่ายต้องร่วมมือกัน

กลยุทธ์เพื่อการดำเนินงาน เรามี 4 keyword การป้องกัน การจัดการ การพัฒนา และการฟื้นฟู นี้คือจุดเริ่มต้นที่ทางเราเป็นผู้วางออกมาว่า เราจะต้องทำอย่างไรถึงจะป้องกันให้เกิดการรุกล้ำจนกระทั่งสูญสียกลิ่นอายไป จัดการอย่างไรถึงจะป้องกันได้ จัดการต้องเกิดประโยชน์ได้ด้วย ป้องกันที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจในชุมชน ธุรกิจข้ามชาติ เทศบัญญัติควบคุมการก้อสร้าง นโยบายต่างๆ สมมติว่าแม่ฮ่องสอนเกิดบูมขึ้นมาจริงๆ ทำอย่างไร หลายคนที่เคยไปหลวงพระบางมาชื่นชมในความเป็นหลวงพระบาง ชื่นชมในความเป็นมรดกโลก ชื่นชมในแง่ของกายภาพ แต่ไม่ชื่นชมในการกระจายรายได้ เพราะอะไรหลวงพระบางถึงมีกลิ่นอายของเมืองเก่ามาจนถึงทุกวันนี้ เป็นมรดกโลกได้ มีถนนคนเดิน เพราะว่าเขยฝรั่งไปจัดการ ไม่ใช่คนลาวจัดการ พิสูจน์ได้จากร้านค้าทั้งหมดขึ้นป้ายภาษาอังกฤษหมด มีเจ้าของเป็นฝรั่งเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ฝรั่งพวกนี้เข้าใจดีว่าต้องรักษาความเด่นหลวงพระบางเป็นริพวิ่งมิวเซียมให้ได้ ถึงจะขายได้ เพราะฉะนั้นเค้าจะช่วยเป็นตัวขับเคลื่อนไม่ให้มีการสร้างตึก สร้างโรงแรมใหม่ๆ แทรกไปกับตัวเมืองซึ่งเป็น Them เดิม นั้นคือกลไกการป้องกันโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจให้มันเกิดขึ้น แล้วมันก็มีการจัดการ และสามารถพัฒนาและฟื้นฟู วัฒนธรรมก็ฟื้นฟู สถาปัตยกรรมก็ฟื้นฟู คุณภาพชีวิตก็จะฟื้นฟูขึ้น อันนี้คือ หลักคิด ซึ่งทีมงานบอกว่าเราจะต้องป้องกัน จัดการ และพัฒนา ซึ่งมันจะคลี่คลายให้เกิดพิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเมืองแม่ฮ่องสอนขึ้น

อะไรคือความเป็นแม่ฮ่องสอน แล้วจะไปดูอะไรที่แม่ฮ่องสอน หลังจากที่เรารู้ว่ามีอะไรอยู่บ้างเราโชว์อะไร เราบอกว่าเรามองในสายตานักท่องเที่ยว ว่าถ้าเข้ามาประทับใจไหม ถ้าเข้ามาแล้วอยากจะจ่ายไหม จะดีไหมถ้าชาวแม่ฮ่องสอนได้อะไรจากการที่จะมีทุนเข้ามารายได้จะกระจายกันอย่างไร ต้องดูกันเป็นเครือข่าย อันนี้เป็นเพียงภาพเก่าที่เราเริ่มต้นวัฒนธรรมประเพณีเป็นอย่างไรบ้าง ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ กายภาพการตั้งถิ่นฐาน กายภาพของเมืองเป็นอย่างไร เมืองในหุบเขาเป็นอย่างไร ลักษณะการตั้งเมืองเป็นอย่างไรมีทฤษฎีรองรับไหม พอที่จะเป็นองค์ความรู้ไปโชว์ไหม

บ้านห้วยผา ไปดูการตั้งบ้านเมือง โดยมีทฤษฎีมาตั้ง ถ้าเราเอาจุดนี้มาเป็นองค์ความรู้เพื่อขาย ขายได้ประวัติศาสตร์พัฒนามาอย่างไร เมืองที่เป้ฯกระจุกตามทุ้งน้ำ มันทีประวัติศาสตร์การพัฒนาอย่างไร ป้อมคูเมืองต่างๆ ในแต่ละยุคสงครามเกิดอย่างไร ถ้าเราสามารถดึงสิ่งเหล่านี้มาร้อยเรียง ก็ขายได้ เพราะเรามีกายภาพการตั้งถิ่นฐาน เช่น ที่ชิคาโก้ในเขตเมืองที่ติดทะเลสาบ มีการปรับปรุงพื้นที่ เค้าจะทำชายหาดติดเมือง ทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ขุดเจอแหล่งร่องรอยไดโนเสาร์ จึงขุดในเชิงโบราณคดีต่อ จึงยุติการทำชายหาด แล้วพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว นำไอแมกซ์ไปลง สร้างสตอรี่ ในยุคนั้นในชิคาโก้ไม่มีใครเกิดทันยุคไดโนเสาร์แน่นอน แต่เค้าสามารถพูดได้ว่าตรงนี้เมื่อ 65 ล้านปีก่อน น่าจะเป็นที่วางไข่ของไดโนเสาร์ เล่าเป็นเรื่องเป็นราว ใช้ความรู้และสร้างภาพกราฟฟิค ถ้าเราเอาสตอรี่มาพิ่มมูลค่า ความเลื่อมใสในศาสนากระเหรี่ยงคอยาวก็มี กายภาพก็สวย ความเป็นประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตปัจจุบันก็ยังคงอยู่ แล้วอย่างหนองจองคำเมื่อก่อน หนอง

เป็นคำอะไร ล้านนา? ตอนสมัยที่พระเจ้าอู่ทองสร้าง ถ้าไม่คิดก็ไม่แปลก ต้องคิดสตอรี่มีเรื่องเล่าที่ต่าง และสามารถเชื่อมโยงขายของต่อได้

เรื่องราว หรือสตอรี่มีอิทธิพลอย่างไร รากเหง้า การเพิ่ม Value access แต่ชาวแม่ฮ่องสอนต้องตระหนักรู้ก่อน ที่จะอนุรักษ์ไว้ แม่ฮ่องสอนสามารถทำให้ KFC เจ๊งได้ แสดงว่าเรามีรากเหง้าพอที่จะไม่กินไก่ ภาคเศรษฐกิจจะทำอย่างไร ส่วนหนึ่งไว้ใช้ ส่วนหนึ่งไว้ขาย ส่วนหนึ่งไว้ขายคือเอาไว้ชม เก็บค่าดูหน่อย เค้ามาดูเมืองแม่ฮ่องสอน มาดูอะไร ดูความเก่า Ascetic ทางประวัติศาสตร์

ทีมงานเรารวบรวมประวัติศาสตร์ ศึกษามาจนถึงปัจจุบัน นำของเดิมมาต่อ เพราะเมืองมีเสน่ห์อยู่แล้ว เมืองไม่ได้สร้างใหม่ ดูภาพเก่าเทียบกับปัจจุบันอะไรยังคงเหลืออยู่

จากกลยุทธ์สู่แผนงาน ต้องมีการจัดการเมือง city management เมืองต้องมีการจัดการ การควบคุม การอนุรักษ์อย่างไร ในแง่ของเอกชนมีส่วนร่วมอย่างไร กลุ่มก้อนของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตถ้าแข็งจริง เราสามารถมาคุยกับคนที่ออกแบบเทศบัญญัติ มาคุยกับผู้คุมกฎได้ว่าสร้างได้แต่อย่าให้หน้ากากเมืองเปลี่ยน นี่คือจากกลยุทธ์สู่แผนงาน

ศักยภาพที่เราค้นพบ ต้องดูบริบทของเมืองก่อน นำประเพณีแต่ละเดือน จากนั้นเราก็เริ่มกิจกรรมสืบค้นประวัติศาสตร์ หลักการคือเราอยากจะร่วมสืบค้นข้อมูลที่มีอยู่ ความทรงจำ หรือว่าสิ่งที่เล่าต่อและได้ถูกบันทึกไว้ เราพยายามเก็บข้อมูลเหล่านี้ ให้ลูกหลานหรือว่าคนที่เข้ามาได้เห็น สิ่งที่ค้นหาเจออะไร ทรัพยากรทางวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยว สินค้าของที่ระลึก อาหาร ที่พัก เรื่องการเดินทาง ศักยภาพของเมืองเยอะ เริ่มอย่างไรดี เอาขุดแข็งมาเป็นจุดขายและจุดอนุรักษ์ที่ลงตัวได้อย่างไร เอาแผ่นที่มาดูตามป๊อกต่างๆ ลงพื้นที่ค้นหา ดูด้วยตา บันทึกภาพ แล้วค่อยไปสืบค้นเทคนิคเบื้องต้นเป็นการจัดการด้วยสายตานั้นเอง เช่น บ้านเก่า เอามาเล่าเรื่อง

ภาพรวมเรื่องบ้านเก่า ส่วนที่แสดงตัวตนความเป็นไต ส่วนหนึ่งปฏิเสธ ไม่ได้ว่ากลุ่มอาคารบ้านเรือน วัดวาต่างๆ แม่ฮ่องสอนมีความชัด แต่ยังคงมีวัฒนธรรมอื่นมาผสมอยู่บ้าง อาคารเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นแม่ฮ่องสอน การดูพื้นที่ไม่ได้ดูเฉยๆ แต่จะนำองค์ความรู้มาร้อยเรียงกันให้เป็นพิพิธภัณฑ์ฯ ให้ได้ มีการออกแบบร่วมกับชมรมบ้านเก่า ติด Signage ว่าตัวอาคารเป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑ์ฯ เป็นห้องแสดง ไม่ได้มีเฉพาะแค่อาคารแต่เรามีเมืองจริงๆ มาติดป้ายบอกว่าตรงนี้คืออะไร สิ่งที่เราค้นพบในเรื่องการท่องเที่ยว คือ กลุ่มวัด เจอแผ่นที่วัด ซึ่งพยายามสร้างเส้นทางที่จะไปดูวัดต่างๆ โดยเมื่อวานได้ทดสอบเริ่มต้นที่สนามบินแล้วไปดูอะไรก่อน พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเปรียบได้กับรูปภาพที่ต่างจากภาพวาด คือ เป็นภาพเสมือนจริง เส้นทางการท่องเที่ยวที่จัดเพื่อให้เห็นวิว เส้นทางที่ออกมาเห็นความสวยงาม ซึ่งน่าจะเอามาร้อยเรียงกัน ถ้าพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเราเสริมด้วยการใช้ไกด์ มัคคุเทศก์น้อยในการแนะนำบ้านเมืองเรา ทำไมต้องมัคคุเทศก์น้อย เพราะเด็กได้มีความรู้ เมื่อรู้เกิดรัก แล้วจึงเกิดการอนุรักษ์ ให้เค้าได้รู้จักความเป็นเมืองแม่ฮ่องสอน เลือกที่จะรักษา

การกระจายรายได้สู่ชุมชน เมื่อมีมัคคุเทศก์น้อยก็ต้องฝึกอบรมโดยมัคคุเทศก์ใหญ่ ข้อดีคือ เด็กมีความใสซื่อบริสุทธิ์ มาแม่ฮ่องสอนแล้วจะกินอะไร ซื้ออะไรไปฝาก เราสามารถพูดได้ว่าทุกอย่างเป็น Pure แม่ฮ่องสอนนะ ปลูกถั่วที่นี่แปรรูปที่นี่ และปรุงออกมาเป็นอาหารที่นี่ โดยที่ไม่ต้องอาศัยวัตถุดิบจากจังหวัดอื่น เราสามารถที่จะทำเป็นอาหารพื้นถิ่นต่างๆ ได้ ถ้ามาแม่ฮ่องสอนแล้วจะได้กินสิ่งเหล่านี้ แล้วที่อื่นไม่มีกินเหรอ มีแต่ที่นี่ปลูกเองทำเองกินเองได้

ของที่ระลึกไม่เจอความเป็นแม่ฮ่องสอน ไม่มีของที่ระลึกที่สามารถมั่นใจได้ว่าเป็นของแม่ฮ่องอสนอย่างแท้จริง ทำอย่างไร ให้มันเกิด Gift & souvenir ที่มีความเป็นแม่ฮ่องสอน ต้องมีการปรับปรุงให้มีลักษณะเป็นของแม่ฮ่องสอน ยกตัวอย่างซื้อถุงจาก Harrods หิ้วชะลอมมาจากเชียงใหม่ sector ของ Gift & souvenir จึงไม่ใช่เป็นของที่มีราคาถูกอีกต่อไป แต่เป็นของที่มีคุณค่าทางใจ ซื้อง่าย แพคง่าย หิ้วง่าย การันตีโดยแม่ฮ่องสอนได้ไหม ให้คนรู้ว่าเป็นของฝากจากแม่ฮ่องสอน

ในส่วนที่พักโรงแรม ต้องคุยในเชิงธุรกิจ (เฟสหน้า) เช่น ฮอยอัน ตัวอาคารรูปแบบหน้าตาเหมือนกัน (ดูข้างนอก) แต่ข้างในมีการใช้ไม่เหมือนกัน กิจกรรมแตกต่างกัน แต่รูปแบบโดยรวมส่งผลให้ภาพเมืองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การเดินทาง ยังไม่ได้มีการบูรณาการเข้าสู่ริพวิ่งมิวเซียม ซึ่งอาจจะต้องเป็นระยะที่ 2-3 ที่ริพวิ่งมิวเซียมเราขยายตัวขึ้น จัดทำแพคเกจ แต่ตอนนี้ใช้สัญลักษณ์ไปก่อน จากการเดินทาง what next จากสนามบินยังไงต่อ สามล้อ หรือรถม้าเหมือนลำปาง เราควรตั้ง boot ริพวิ่งได้ไหม (ถ้าขยายตัว)ที่สนามบิน รถบัส อาเขตเชียงใหม่ สุวรรณภูมิไหม จักรยาน ต้องขนของเข้าที่พักก่อนนะ ที่เหมือนจีนมีสมาร์ทการ์ดจักรยาน เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสู่พื้นที่ข้างเคียง เช่นบ้านห้วยผา ดูภูมิศาสตร์ การสร้างเมือง ภูมิปัญญาที่สร้างบ้านในเมืองหุบเขา ทำอย่างไร ร่องรอยความเป็นเมืองที่ยังไม่ถูกแทรกแทรงด้วยศิลปะสมัยใหม่ รูปแบบที่ยังเป็นดั้งเดิม สามารถที่จะนำมาร้อยเรียงฉายภาพเก่า ให้คนที่สนใจในริพวิ่งมิวเซียม ได้เห็นว่าเดิมที่บ้านแม่ฮ่องสอนเค้าสร้างในหลักคิดแบบนี้ มีคำอธิบายถึงการบริหารจัดการเมือง พื้นที่ตั้งต่างๆ อย่างไร

1) Research develop

2) Develop Product

ทำอย่างไรจะให้เกิดความทรนง ในแม่ฮ่องสอน เช่นกษัตริย์จิกมี แต่งตัวด้วยชุดพื้นเมืองของประเทศ เพราะภูมิใจในความเป็นภูฐาน ทำให้การท่องเที่ยวภูฐาน เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล อันนี้คือ โมเดลของ Cultural concept ของเค้าอาจจะเป็นแบบไม่ตั้งใจ จุดขายหรือ unique selling point ของแม่ฮ่องสอนในระยะที่ 1 คือขายวัฒนธรรม ตัวชี้วัดของวัฒนธรรมคือ ขายแล้วต้องเกิดความหวงแหน มัคคุเทศก์น้อย เป็นประเด็นหลักที่จะทำให้ความรักและความหวงแหนนั้นเข้าสู่เยาวชน จะทำอย่างไรให้ความทันสมัยและการอนุรักษ์อยู่ร่วมกันได้

จะทำอย่างไรให้นักท่องเที่ยวเคารพ ยกตัวอย่างสุสานโฮจิมิน มีทหารใส่ชุดสีขาวเดินเป็นระยะๆ พอไปถึงหน้าศพต้องทำความเคารพ บรรยากาศบังคับให้เราต้องทำ เราต้องไม่คุย เราไม่ต้องเดินลากเท้า ที่เตียงมีทหารใส่ชุดขาวอีก 4 คน ไม่ต้องสั่งให้เคารพ แต่ทุกคนทำหมด นี่คือการท่องเที่ยวเชิงเคารพ ทำอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น ศาลเจ้าพ่อเมืองแช่ ข้อมือเหล็กอนุสาวรีย์พญาสิงหนาทราชา ก็ต้องทำความเคารพ ถ้าเกิดมัคคุเทศก์น้อยทำนักท่องเที่ยวก็ต้องทำตาม ไม่ต้องบังคับ แต่ใช้ระเบียบ วิธีการ วินัยเป็นตัวบังคับ ผู้นำทำที่เหลือจะทำตามเอง

เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยว ตัวกลางเราใช้ศูนย์ประสานงานฯ CBD ใช้ รสพ.แม่ฮ่องสอนเพื่อเข้าสู่การท่องเที่ยว 5 โหมด วัดในเมือง บ้านเก่าเล่าเรื่อง ของที่ระลึก อาหาร event มีการเชื่อมโยงจากการเดินทางเข้าสู่โดยรถโดยสาร รถบัส เครื่องบิน ขับรถมาที่ศูนย์ แล้วครบรอบการเดินทาง

โปรแกรมท่องเที่ยวที่เราค้นพบ

วันที่ 1 เดินทางมาถึง ใช้จักรยานตั้งต้นที่ รสพ. ดูวัดก่อน (ตามแผนที่) ครึ่งวันเสร็จมาที่อาหารจะซื้อของที่ระลึกไหม ตัวคลัสเตอร์ที่พักที่ต้องทำต่อ ใครที่จะเข้าสู่เครือข่ายริพวิ่งมิวเซียมต้องคุยเรื่องกฎกติกาก่อน

วันที่ 2 ท่องเที่ยวโดยรถบริการ รถตู้ ไปเที่ยวธรรมชาติกันก่อน เช่น ห้วยผา ไปดูชุมชน ว่าการจัดหมู่บ้าน ผังหมู่บ้านตามหุบเขา ช่องเขา มีแนวคิด มีวิธีการ Institutes อย่างไร บางชุมชนเป็นแหล่งผลิตกระเทียม หัตถกรรมไปดูถึงแหล่งผลิต บางชุมชนมีอาหารที่อร่อย เช่น ทางไปปาย 108 สองข้างทางมีทิวไม้สักประมาณกิโลหนึ่ง แต่ยังสวยไม่พอช่วยกันหาหน่อย เช่น ปากช่องโคราช มีถนนเส้นหนึ่งระหว่างชลบุรีเข้าสู่ปากช่อง มีกระถินณรงค์ปลูกสองข้างทาง ปลูกไว้นานจนกระทั่งกิ่งโน้มเข้าหากัน กลายเป็นซุ้มต้นไม้ ประมาณ 5 กิโล เส้นทางไปถ้ำปลามีพระอาทิตย์ตกดิน สวยถ่ายรูปได้แล้วเส้นเลี่ยงเมืองตีเส้นเป็นเส้นวิ่งออกกำลังกายได้

วันที่ 3 กลับมาในเมืองไปบ้านเก่า ร้านต่างๆ ทำสตอรี่ทำ signage บอกให้ชัดเจน โรงแรมเก่า หรือ รสพ.

กระบวนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ถ้าจะดำเนินการให้เกิดประสิทธิผล เราจะทำงานร่วมกันอย่างไร ยังไม่มีสิ่งที่จะเกิดขึ้นแต่เราตั้งเป้าไว้ และจะตั้งคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนกันว่าจากกระบวนการที่มีอยู่ตอนนี้ เราจะดำเนินการต่ออย่างไร

ตอนนี้เราพยายามสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว วันนี้เราเสนอโปรแกรมท่องเที่ยวที่แนะนำ 3 โปรแกรม การดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ทำอย่างไรต่อ ตอนนี้ทีม มช.มา built เราไม่ได้มั่วสร้างแต่เรา Research development และใช้

หลักวิชาการรวมถึงความตอบสนองทางเศรษฐกิจเป็นตัว built เรากำลังเอาตัวโปรแกรมท่องเที่ยวมาเป็นตัว operate มาดำเนินการ ขั้นต่อไป โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน 2 วัน 3 วัน ต้องทดลอง จากนั้น Transfer เราจะถ่ายทอดวิธีการดำเนินการ เทคนิค องค์ความรู้ ไว้ให้ชาวแม่ฮ่องสอนดำเนินงานต่อ ต่อยอดให้เกิดการอนุรักษ์หวงแหน ต่อยอดให้เกิดการกระจายรายได้ ให้มีความกินดีอยู่ดี เสียดายว่าข่าวสารในวันนี้ยังไม่ถึงผู้ลงทุน ยังไม่ถึงนักธุรกิจที่มีเรี่ยวมีแรง แต่ไม่เป็นไรเราเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน รถไฟนี้เคลื่อนมาถึง built เสร็จแล้วกำลังเคลื่อนไปสู่การ operate ต้องการหัวจักรแรงขับเคลื่อนกว่าจะไปถึงเราจะถอดหัวจักรทีมวิจัยออก เราจะ transfer ให้หัวจักรของแม่ฮ่องสอนบริหารจัดการเอง แต่เราจะไม่หนีไปไหน เราจะช่วยทำเฟสใหม่ แต่อย่างไรเสียงานชิ้นนี้เป็นของคนแม่ฮ่องสอน โครงการนี้ทำเพื่อชาวแม่ฮ่องสอน เราจะทำอย่างไรต่อ what next และนี้คือสิ่งที่เราค้นและรวบรวมมา เพราะฉะนั้นความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์มาก เราจะมารวบแลกเปลี่ยนพูดคุย

การจัดการศูนย์ประสานงานฯ

คุณเอด: ทางศูนย์ฯ ต้องรับนโยบายจากผู้บริหาร ตอนนี้การดำเนินงานที่เริ่มทำมาได้ประมาณเดือนกว่า เราจัดเวรเป็นตารางทำงาน และตอนนี้อยู่ในขั้นการทำ year plan แต่ว่าแผนงานประจำปีของเรา หากจับจุดอื่นก็คงไม่ชัดเจนเท่ากับกิจกรรมตามประเพณี 12 เดือน บางเดือนคนอาจจะคิดว่าไม่มีประเพณี แต่ก็มีพอแผ่ออกมาแล้วก็ได้ทั้ง 12 เดือนจริงๆ กิจกรรมถ้าหากเกี่ยวกับประเพณี คนทั่วไปจะคิดว่าเป็นผู้เฒ่าผู้แก่มากกว่า เลยคิดว่าอยากให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม เพราะฉะนั้นกิจกรรมมันจะเป็นกิจกรรมลอย ที่สามารถจัดได้ตลอดเวลาสามารถแทรกให้อยู่ในแผนประจำปีของเรา ซึ่งตอนนี้อยากถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม ว่านอกจากกิจกรรมทางประเพณีแล้ว กิจกรรมเปิด (กิจกรรมลอย) อยากให้มีอะไรบ้าง เพราะคิดกันสองสามคนก็คงไม่กว้างพอ

อ.อรรฆพจน์: ประเด็นคือว่า แม่ฮ่องสอนพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ตอนนี้มีอาคาร มีศูนย์แล้ว กิจกรรมอยากจะเกาะตามประเพณีประจำปีแต่ละเดือนที่เค้าได้จัดอยู่แล้ว แต่พิพิธภัณฑ์จะเข้าร่วมอย่างไร หรือ คำถามคือ เราอยากจะจัดอะไรเพิ่มขึ้นมา

สนง.วัฒนธรรม: 1) ปัจจุบันทางพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเป็นองค์กรลักษณะใด เช่น เป็นหน่วยงานหนึ่งของราชการหรือเป็นองค์กรอิสระ หรือ NGO มหาชน 2) ลักษณะการทำงานลำดับการบังคับบัญชาลักษณะใดบ้าง เพรามันจะเข้าสู่การเสนอแผน เพื่อจะจัดทำแผนอีกทีหนึ่ง

คุณเอด: ศูนย์ประสานงานฯ เป็นหน่วยงานหนึ่งของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นในลักษณะโครงการ ลำดับการบังคับบัญชา คือ ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารในเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ก็ต้องรับนโยบายจากท่านนายก ท่านรอง และผอ.กองการต่างๆ ที่ท่านมีข้อเสนอแนะ แต่ตอนนี้จะอยู่ในหมวดของกองการศึกษา ซึ่งเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมโดยตรง และท่านนายกม่นโยบายว่าอยากจะผลักดันให้เป็นหน่วยงานอิสระ แต่ตอนนี้อยู่ระดับเบื้องต้น ยังไม่อิสระ ก็ยังเป็นของเทศบาลอยู่

สนง.วัฒนธรรม: ประเด็นเห็นด้วยที่มีเจ้าภาพในการจัดทำพิพิธภัณฑ์มีชีวิต แล้วเทศบาลเป็นองค์กรท้องถิ่นที่มีงบประมาณสามารถผลักดันได้อยู่แล้ว เท่าที่ผ่านมาจากประสบการณ์การดำเนินงานของกิจกรรมพิพิธภัณฑ์มีชีวิต อยากจะนำเสนอให้เป็นองค์กรอิสระ คำว่าอิสระ คือไม่ได้ทำงานคนเดียวแต่อาจจะอยู่ในการควบคุมเทศบาลแต่ขึ้นตรงต่อท่านนายกเลย เพราะ 1) การทำงานของระบบราชการมีปัญหาตรงที่ถ้าเป็นการทำงานกับองค์กรต่างๆ แผนงานกว่าจะออกโครงการอื่นผุดไปแล้ว ไม่ทันการ 2) ถ้าผ่านนายกโดยตรง ก็เหมือนสำนักนายก โครงการต่างๆ สามารถผุดได้เลย ค่อนข้างเร็วกว่าและระเบียบขั้นตอนไม่มากเท่าไหร่ ในส่วนการวิจัยครั้งนี้อยากจะให้มีกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้นจะเป็นไปได้ไหมที่คณะทำงานอาจจะมาจากหลายส่วน แต่คณะกรรมการการดำเนินงานอาจจะเป็นของกลุ่มนี้ เพราว่าถ้าหากคณะดำเนินงานมาจากหลายส่วนจะไม่เคลื่อน เพราะส่วนใหญ่ออกแนวคิดอยากเดียว เช่น มีการประชาคมในการทำแผนของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเป็นรายปี อยากให้มีส่วนร่วมในลักษณะนี้

คุณเอด: ตั้งแต่แรกมีการเซ็นความร่วมมือ 6 ฝ่าย มีเทศบาล วิทยาลัยชุมชน องค์กร เครือข่ายชุมชนเมือง โดยคุณเทพินท์ และมีแกนนำเยาวชน สกว. และมช. เป็นพี่เลี้ยงหรือร่วมกันให้คำแนะนำ แต่คือว่าจะว่างไม่ตรงกัน

สนง.วัฒนธรรม: จุดประเด็นในเวทีวันนี้ คือ หน่วยงานหลัก 5 หน่วยงานมาเป็นเครือข่ายน่าจะมีส่วนร่วม มาต่อในเวทีนี้ หรือในส่วนการช่วยเหลือเรานำจะดีกว่านี้

คุณเอด: จริงๆ รายชื่อที่เราส่งจดหมายไปครบ แต่แต่ละทานก็ติดภารกิจ

อ.อรรฆพจน์: พิพิธภัณฑ์มีชีวิตขับเคลื่อนโดยภาครัฐ ต้องใช้อำนาจรัฐ ถ้าขับเคลื่อนเศรษฐกิจต้องเอาเศรษฐี นักธุรกิจ ขับเคลื่อน นักวิชาการมีความคิดแต่ไม่มีงบ เราเป็นผู้ปฏิบัติการเรามีกำลังกายที่จะขับเคลื่อน แต่เราก็ไม่มีงบประมาณ เงินมีสองส่วน คือ เงินของรัฐ ต้องให้รัฐขับเคลื่อน

สนง.วัฒนธรรม: การขับเคลื่อนงานต้องมีผู้ตัดสินใจ ถ้ายังตัดสินใจไม่ได้งานก็ไม่เคลื่อนอยู่ดี

อ.อรรฆพจน์: การบอกข่าว ต้องบอกแบบสุภาพจริงใจ ถึงความสำคัญของโครงการ ก็คือ ต้องขายโครงการให้ผ่าน พิพิธภัณฑ์มีชีวิตจะมีชีวิตอย่างต่อเนื่องต้องมี budget มาลงทุนต่อ เราต้องศึกษาว่าทำอย่างไรถึงจะกระตุ้นท่านเหล่านั้นเห็นความสำคัญแล้วมา ที่ขาดไปคือการประชาสัมพันธ์ เช่น โครงการพระราชดำริ มีการตั้งบูธ และตรงอำเภอเก่ามีป้ายการจัดการการจัดระเบียบใหม่ ของปางอุ๋ง เราไม่ได้คบ ติดต่อกับกลุ่มที่ทำงานแบบนี้เหรอ? คนกลุ่มนี้น่าจะเป็นเครือข่ายพิพิธภัณฑ์มีชีวิต เพราะอย่างน้อยท่านก็ทำอะไรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว อีกหน่วยงานที่สำคัญ คือ สนง.การท่องเที่ยวและกีฬา ททท. มีไว้เป็น Marketing เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงท่องเที่ยว ในขณะที่ สนง.การท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานที่พัฒนา product หรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์เรายังขาดเครือข่ายสำคัญอยู่ก็คือ ท่องเที่ยวและกีฬา และโครงการในพระราชดำริ

หน้าที่ของโครงการฯ คือ จะหาวันที่ท่านทั้งหลายว่าง เป็นการมองลำดับความสำคัญ Priority ของเมืองแม่ฮ่องสอนชัดเจน โครงการจะต้องเข้มแข็งกว่านี้ เป็นปัญหาของทีมงานเองที่ไม่สามารถทำตัวเป็นจุดสนใจดึงให้ท่านมาร่วมได้ มีวิธีแก้ไข อำนาจรัฐแก้ด้วยอำนาจรัฐ เป็นวิธีเกลือจิ้มเกลือ ดึงผู้นำมาร่วมก่อน ถ้าไม่ได้ ต้องอ้อนวอน

Built operate transfer ขณะนี้เราผ่านขั้นตอน built ก็คือ ถ่ายเท จัดแพคเกจ มาแล้ว เรากำลังเข้าสู่ประเด็นที่ 2 คือเอาสิ่งที่สร้างไปดำเนินการทำให้เกิดกิจกรรมนักท่องเที่ยว day 1 ที่จะเที่ยวทัวร์วัด day 2 ออกไปเที่ยวนอกเมือง ไปดูสถาปัตยกรรมหมู่บ้าน ไปดูแหล่งอาหาร ปลูกพืชต่างๆ วันที่ 3 กลับมาบ้านเก่าเล่าเรื่อง ประเด็นตรงนี้เรามีแต่ product แต่ยังไม่ได้ตอบว่าจะฟรี หรือจะขาย ถ้าจะขายขายเท่าไหร่ ถ้าจะฟรีงบประมาณจากการฟรีมาจากไหน สมมติมาจากหน่วยงาน.... จ่ายมาสามล้าน สามารถจัดทริบพิพิธภัณฑ์มีชีวิตได้กี่ทริบ จุดเริ่มต้นของ operate คือการใช้สื่อ คือ คนแม่ฮ่องสอนจะรับรู้เรื่องนี้ได้อย่างไร สื่อท้องถิ่น รายการทีวีเสาร์-อาทิตย์ที่มีดาราพาเที่ยว เอามาลองแพคเกจเรา จัด VIP ทริบ คือเชิญ เซเลบ มาเที่ยว เราไม่มีตังจ้างแม่เหล็ก (ดารา) แต่เราเชิญมา

ซึ่งขณะนี้เราได้ดำเนินการแล้ว โดยใช้ศูนย์ประสานงานฯ กำลังทำแผน แล้ว Public สาธารณะเห็นความเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอนหรือยัง ทริปขี่จักรยานต้องเกิดขึ้น 1 ครั้ง ไม่งั้นแสดงว่าการ operate ไม่ผ่าน แล้ว operate แล้วกี่ครั้งแม่ฮ่องสอนทีมจึงจะสามารถ transfer คือถ่ายทอดองค์ความรู้ บริหารจัดการ ป้องกัน และเศรษฐกิจ ไปรันมิวเซียมหลายๆ อย่างได้ แล้วหอการค้าไปไหน สมาคมนักธุรกิจท่องเที่ยวมีไหม จะร่วมกันทำงานอย่างไร เราไม่มีทุนแต่เราหาทุนมาพัฒนาได้ ยกตัวอย่างเช่น ดอยปูหมิ่น ปลูกส้ม ปลูกฝิ่น (ที่เชียงดาว) จะมีนักท่องเที่ยวชาวสิงคโปร์มาพัก 3 วัน ในนั้นมีบ้านประมาณ 250 ครอบครัว เค้ามี KPI คัดกรองมาก่อน 1 หลัง โรงเรือนต้องสะอาดแต่อย่าทันสมัย เจ้าของบ้านนอนอย่างไรนักท่องเที่ยวนอนอย่างนั้น นั้นคือ Home stay แบบ Eco lodge ถ้ามีนักธุรกิจมาขับเคลื่อนมันจะเกิด ถ้าข้าราการมาขับเคลื่อนจะได้กำลัง

กศน.: จากห้องสมุดเองที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศจะไปถามเรา เรื่องเส้นทาง สถานที่เที่ยว มีที่เที่ยวไหม แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้หน่อย แล้วทำไมนักท่องเที่ยวต้องไปหาข้อมูลที่ห้องสมุด เพราะนักท่องเที่ยวคิดว่าเป็น Tourism Information แล้วประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของเราเป็นคนแม่ฮ่องสอน ค่อนข้างจะรู้จุดท่องเที่ยว

อ.อรรฆพจน์: งั้นแสดงว่าเราเปิดศูนย์ประสานงานฯ เราคงต้องมีการประชาสัมพันธ์ จะได้รู้ว่า Tourism Information อยู่ที่ รสพ. แล้วจะแก้อย่างไร หรือห้องสมุดจะมีจักรยานไปส่ง

กศน.: ซึ่งตอนนี้เรามีศูนย์ข้อมูลอยู่ แต่ต้องเดินขึ้นมาถึงจะเห็น (เป็นจุดที่เด่น) เราจะปรับส่วนด้านหน้าทำเป็นศูนย์กลางที่คอยบริการให้ข่าวสาร ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

อ.อรรฆพจน์: แล้วถ้าทำศูนย์บริการจริง จะร่วมกับ รสพ. อย่างไร

คุณไพลิน.: ห้องสมุดเราให้ข้อมูลทุกอย่าง ตั้งแต่การท่องเที่ยว ที่พัก อาหารการกิน มีนักท่องเที่ยวหลายประเภท คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการเสียตังค์ (อาศัยโบกรถ) กับนักท่องเที่ยวมากับทัวร์ และเอารถมาเอง คือ เค้ามาแล้วอยากได้แผนที่ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอน แต่ทีนี้เราติดต่อไปยังท่องเที่ยวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเค้าบอกว่าไม่มี เราก็พยายามเข้าไปหาใน Google แต่ก็ไม่พบข้อมูล

อ.อรรฆพจน์: แล้วจะแก้อย่างไรเราจะร่วมมือกันอย่างไร คือตอนนี้ใส่หมวกนักท่องเที่ยว แสดงว่าโอกาสที่เราจะโปรโมทศูนย์ประสานงานฯ น่าจะเป็นที่ห้องสมุด

พี่เอด: นักท่องเที่ยวไปทั้งสองที่ (ศูนย์ประสานงานฯ และห้องสมุด) แต่กำลังจะหาอะไรไปลงไว้ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของห้องสมุดที่เค้าจะมารับผิดชอบโดยตรง แต่เค้าอยากช่วย ไม่ใช่ Mission

กศน.: มันเป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวเข้ามา

อ.อรรฆพจน์: ด้วย Location มัน work แต่ภารกิจของหน่วยไม่ใช่ แต่หน่วยงานของศูนย์ประสานงานฯ ใช่แต่ Location ยังไม่ใช่

สนง.วัฒนธรรม: แต่ปัญหาตอนนี้ คือ คนยังไม่ทราบว่า พิพิธภัณฑ์มีวิตคืออะไร ทราบแค่ว่าตรงนี้เป็นพิพิธภัณฑ์เข้าไปดูได้เลยหรือเปล่า มีชีวิตอย่างไร มีคนแสดงในนั้นหรือเปล่า แต่เราหมายถึงการเชื่อมโยงด้านการอาหาร การท่องเที่ยว นั้นคือ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตของเราไม่ใช่ศูนย์นี้จะเป็นแค่พิพิธภัณฑ์มีชีวิต

อ.อรรฆพจน์: จุดเริ่มต้นของการที่จะรวบรวมทุกสิ่งของแม่ฮ่องสอน เราต้องติดป้ายเป็น Life Museum Style หรือ The wonderful maehongson style ทางห้องสมุดต้องบอกว่า คุณควรเสียเวลาเดินไปตรงนู่นซัก 10 นาทีแล้วคุณจะได้ข้อมูลที่คุ้ม

คุณไพลิน.: ซึ่งก็อาจจะเอาป้ายของพิพิธภัณฑ์มีชีวิตต่างๆ ไปติด ซึ่งในส่วนห้องสมุดก็จะมีนักเรียน นักศึกษาในตัวเมืองและนอกตัวเมือง รวมถึงนักท่องเที่ยวเค้าก็จะมาถามตัวพิพิธภัณฑ์มีชีวิต คืออะไร ตั้งอยู่ที่ไหนเราก็จะแนะนำไป

อ.อรรฆพจน์: ดังนั้นเราคงต้องมีบูธเพื่อบอกให้นักท่องเที่ยวเดินมาที่ศูนย์ประสานงานฯ

สนง.วัฒนธรรม: ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 1) ผู้จัดการหรือตัวแทนเทศบาลเข้าไปประชุมประจำเดือนของส่วนราชการ ไปพูดเลยว่าพิพิธภัณฑ์คืออะไร อยู่ตรงไหน 2) เริ่มจากถนนคนเดิน แม่ค้า แต่ไม่แน่ใจว่าแม่ค้าจะรู้มั้ยว่าพิพิธภัณฑ์มีชีวิต คืออะไร หรือส่า รสพ.จะจัดงานแสดง

อ.อรรฆพจน์: ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการมีทุกเดือน ถ้าเราพร้อมที่จะ operate (BOT) เราต้อง PR ต้องสื่อเอาที่ใกล้ตัวก่อนคือ การประชุมหัวหน้าส่วนราชการ

1) ทีมงานทำ Slide ที่สั้นและคมกว่านี้

2) ภาคเอกชน ไปที่ถนนคนเดิน จัดบูธหรือจัด Conner ชักมุมหนึ่งอธิบายคำว่าพิพิธภัณฑ์มีชีวิต สื่อ มองเมืองเหนือ หนังสือพิมพ์

3) Scoop ท่องเที่ยว เช่น thai pbs ตัวสิ่งพิมพ์ ได้ target สองตอน คือ ให้คนข้างในรู้ คนกันเองรู้ก่อน และคนที่เราต้องการให้รู้ ที่เป็น Target คือต้องให้คนแม่ฮ่องสอนทดลอง หรือ Pre Opening ก่อนว่า The wonder of maehongson…..ถ้ามีงบลองจัดขี่จักรยานกันก่อน เด็ก เทศบาล อบต. ภาคธุรกิจ มาทดลอง แล้วค่อยเป็น Grand Opening ที่ให้นักท่องเที่ยวเดินเข้ามา

สรุป ก็คือ ห้องสมุดต้อง foreword มาที่ รสพ.

กศน.: มีความสนใจและเป็นคนแม่ฮ่องสอนโดยตรง ซึ่ง กศน. เป็นทางด้านการศึกษา จะประสานงานด้านกิจกรรมว่าเราจะมีกิจกรรมที่สามารถมาร่วมกัน กศน. เป็นชุมชนชาวบ้าน หลากหลาย ซึ่งทาง กศน.ก็จะได้งาน ทางคณะทำงานก็ได้งานทางวิจัย

อ.อรรฆพจน์: จะเป็นไปได้ไหม ว่าจะมีชักวิชาหนึ่งพูดในห้องเรียนเลยว่า **concept พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน คืออะไร เอาไปแทรกในชักวิชา**

เมื่อเด็กรู้จัก จะเริ่มหา volunteer หรือมัคคุเทศก์น้อย ที่สก็อตแลนด์ประสบผลสำเร็จโดยการใช้เด็กน้อย นักท่องเที่ยวจะสนใจมาก

ให้เด็ก (จาก กศน.) ลองเล่น route ลองทำกันเองก่อน แล้วบ้านเก่าเล่าเรื่อง ใครจะเป็นมัคคุเทศก์

อ.สิว: มีบ้านที่พร้อมที่สามารถเปิดให้นักท่องเที่ยวชมได้ มีบ้าน อ.วัฒนา หลังอื่นต้องขออนุญาตเจ้าของบ้านก่อน

อ.อรรฆพจน์: เราจะพาเด็กซัก ป5-ป6 กรุ๊บละ 20 คน ทดลองเดิน แล้วใครจะเป็นคนเล่าให้มัคคุเทศก์น้อยทั้ง 20 คนฟัง

ครูเกศ: ครั้งแรกได้นำมัคคุเทศก์เป็นนักเรียน ประมาณ 6 คน 2 วัน ตะลุยกับทีมงานแต่ว่าเนื้อหาข้อมูลเด็กจะไม่ทราบ เพราะเด็กยังไม่รู้บทบาทของตนเอง

อ.อรรฆพจน์: ต้องการสร้างมัคคุเทศก์น้อยให้เป็นหลักสูตรและออกใบเกียรติบัตรที่จบหลักสูตรของ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต

สนง.วัฒนธรรม: ที่ผ่านมาได้มีการอบรมของหลายหน่วย (มัคคุเทศก์น้อย) เช่น ททท. แต่ขาดความต่อเนื่อง ด้วยภูมิประเทศทำให้เด็กมีเวลาแค่ 4 เดือน

อ.อรรฆพจน์: เราต้องนำเค้ามาเพิ่มมูลค่า เวลาที่ไม่ใช่ฤดูการท่องเที่ยว ก็เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ไป

5. เครือข่ายคณะทำงานในพื้นที่ ผู้สนับสนุนและผู้ร่วมดำเนินการจัดกิจกรรม

คุณสุเทพ นุชทรวง
(อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณปกรณ์ จีนาคำ
(นายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณเทพินท์ พงศ์วดี
(ประธานเครือข่ายชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณคนึงหา สุภานันท์
(เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณครูกรองทอง เง่าสุวรรณ์
(ที่ปรึกษากลุ่ม “ยุวชนอาสาสมัครพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”)

คุณจิรวัฒน์ ศรีจันทร์
(คณะทำงานในพื้นที่ ประสานงานและดำเนินจัดกิจกรรมยุวชนฯ)

คุณอดิศร มูลคำ
(ผู้ร่วมจัดกิจกรรมกลุ่มยุวชนฯ)

คุณชาญชัย วิทยาพูน
(ผู้ร่วมจัดกิจกรรมกลุ่มยุวชนฯ และจัดทำเวป)

คุณตั้ม
(ผู้ถ่ายทำรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณสุชน ชาติ
(เจ้าของช่องรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น ต้นว่านเคเบิ้ลทีวี)

คุณพุทธกรอง
(กลุ่มยุวชนฯ ผู้ดำเนินรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณฐาปนพงษ์ สมศักดิ์
(กลุ่มยุวชนฯ ผู้ดำเนินรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณณัพงศ์ ชำนาญตา
(ผู้ดำเนินรายการ “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน”)

(เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณชาติชาย น้อยสกุล
(ศูนย์เยาวชน เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน)

คุณวรพรรณี วิชัยกุล
(ตัวแทนกลุ่มผู้ก่อการดี สถานีแม่ฮ่องอสน/ร้านปาด็อง)

คุณนิรันดร์ วิชัยกุล
(ตัวแทนกลุ่มชมรมบ้านเก่าแม่ฮ่องสอน)

คุณบุญเลิศ วิรัตนาภรณ์
(ประธานชมรมบ้านเก่าแม่ฮ่องสอน)

คุณครูเกษมณี ผ่องพันธุ์
(ครู รร.เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน/ที่ปรึกษากลุ่มมัคคุเทศก์น้อย)

คุณไพลิน เฉลิมเมธีวงศ์
(เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน จ.แม่ฮ่องสอน)

คุณธนันชัย มุ่งจิต
ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศป.มส.สกว.)

คุณวาสนา เกษอินทร์
ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศป.มส.สกว.)

คุณโยธิน บุญเฉลย
(รองผู้อำนวยการวิทยลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน)

คุณครูยุทธพงษ์ ยุทธพันธ์
(ครู รร.ห้องสอนศึกษา)

คุณครูสุขชัย เฉลิมผลวงศ์กุล
(ครู รร.ห้องสอนศึกษา)

คุณครูอภิสิทธิ์ ทองรุ่ง
(ครู รร.ห้องสอนศึกษา)